

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

rasih nuri ileri

türkiye işçi partisi'nde oportünist merkeziyetçilik

(1966-1968)

türkiye işçi partisi'nde
oportünist
merkeziyetçilik
(1966-1968)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://irantey.org>

YALÇIN YAYINLARI

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NDE
OPORTÜNİST - MERKEZİYETÇİLİK
(1966 - 1968)

RASİH NURİ İLERİ

1. Basım - Ocak 1987

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NDE OPORTÜNİST - MERKEZİYETÇİLİK
(1966 - 1968)/RASİH NURİ İLERİ/Kapak: Yalçın Yayınları/Civan Mat-
baa'da dizilip, Gümüş Matbaası'nda basılmış ve Özlem Mücellithanesi'
nde ciltlenmiştir/YALÇIN YAYINLARI: Klod Farer Caddesi No. 24/3
Türbe - İSTANBUL, Tel.: 511 9632

RASİH NURİ İLERİ

**TİP'DE OPORTÜNİST-
MERKEZİYETÇİLİK
(1966-1968)**

YALÇIN YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arama - <http://www.kitapyantey.org>

RASİH NURİ İLERİ'NİN YAPITLARI

- 1 — Kooperatifler (Suphi Nuri ile) Y.T. ve İ.O. 1945.
- 2 — Ekonomik Doktrinler (ayrı baskı) Y.T. ve İ.O. 1945.
- 3 — Kapital (Özeti) Karl Marx, çeviri, Sosyal Y. 1965.
- 4 — Ekonomik Terimler Semineri, Gıda - İş, 1965.
- 5 — Lenin'in Hayatı ve Filozofik Düşüncesi, H. Lefebvre, çeviri, Anadolu Y. 1968.
- 6 — Atatürk ve Komünizm, MAY Y. 1969.
- 7 — Son Yazılar, Stalin, çeviri, SOL Y. 1970.
- 8 — Lenin'in Ekonomik ve Politik Düşüncesi, H. Lefebvre, çeviri, Anadolu Y. 1975.
- 9 — Karl Marx, Hayatı ve Eserleri, (Reşat Fuat Baraner ile), çeviri, Anadolu Y. 1975.
- 10 — Kurtuluş, Anadolu Y. 1975.
- 11 — TKP Gerçeği, Anadolu Y. 1976.
- 12 — Yön - Sosyalist Aydınlik Davası (M.B. I), Anadolu Y. 1976.
- 13 — Haziran Hareketi, (M.B. II), Anadolu Y. 1976.
- 14 — Özeleştirir - T.E.P. (M.B. III), Anadolu Y. 1976.
- 15 — Kurtuluş DGM'de, Anadolu Yayınları, 1977.
- 16 — İnsanların Arasında Eşitsizliğin Kaynağı, J. J. Rousseau, çeviri, SAY Y. 1982.
- 17 — Arif Dino - Çok Yaşası n Ölümler (Abidin Dino ile), Adam Y. 1985.
- 18 — Arif Dino - YÜZ, NEV, 1985.
- 19 — 27 Mayıs - Menderes'in Dramı, Yalçın Y. 1986.

Türkiye İşçi Partisi en güçlü olduğu bir dönemde bir yol ayrımına girdi, süratle parçalanmaya doğru yol aldı.

Oysa TİP'i o güne kadar Türkiye'deki tüm sol eğilimler desteklemiş, halkımız 15 milletvekili seçmekle ona olan güven ve desteğini kanıtlamıştı.

Sol'un 1966 yılından sonra parçalanmasına, uflanmasına, birbirine karşı düşmanca bir tavır takınan fraksiyonlara bölünmesine sebep olan neydi? İşte bu yapıt bunun nedenlerini açıklamak, belgelemek, gelecek dönemlerdeki sol örgütlenmeler için bir uyarı niteliği taşımak amacıyla.

Derhal şunu belirtelim ki, TİP Türkiye tarihinde oluşan en uzun ömürlü legal sol örgüttür. Bugün Türkiye'mizde var olan bütün sol parti, fraksiyon ve eğilimler TİP'in içinden çıkmıştır, onun bölünmesinin ürünleridir. Hatta Ortanın Solu, Sosyal Demokrasi bile TİP gerçeği karşısında, ona tepki olarak oluşmuştur dersek bunda geniş ölçüde gerçek payı bulunmaktadır.

Bu kitabı onsekiz yıl önce, 1968 yılında, Partiden en ağır sataşmalarla ve iftiralarla dışlanmak istenilen 13 yönetici üye yayınlamak, böylece belgeleri ile ihraç olayının gerçeğini Parti tabanına sunmak istemişlerdi. O dönemde 13'lerden İstanbul ve Ankara'da oturanların bu ortak çabasına Aslan Başer Kafaoğlu da katılmıştı. Ancak ülkede ve partide olayların süratle gelişmesi, faşist saldırıların yoğunlaşması bu girişimin ertelenmesine neden oldu. Daha sonraları Halit ve Şekibe Çelenk'in, Vahap Erdoğan'ın, Süleyman Ege'nin ve kısmen Rasih Nuri İleri'nin savunmaları ile Haysiyet Divanına sevk istemleri «Sosyalist Aydınlik» dergisinin 25. sayısında (Kasım 1970) yayımlandı.

Bugün aynı konunun yeniden gündeme gelmesi ise, değişik sosyo-ekonomik şartlar altında, değişik bir Anayasal ortamda —kökenini TİP'deki bir sapmadan alan— iki akımın Türkiye'de yeniden bir «Birleşik Sosyalist Parti» kurma gayretkeşliği ile ilişkilidir.

Bugünün bazı sorumsuz atılımları karşısında —yirmi yıl gecikme ile— eski TİP'in bir yol ayrımına girdiği, giderek ufalandığı, adeta bir merkezkaç gücünün etkisi altında kaldığı acı bir dönemin tarihçesini yazmak bu nedenlerle bugün politik bir zorunluluk haline girmiştir. (*)

(*) Bu kitabı 13'lerin önemli bir kısmı ile ortaklaşa çıkartmak isterdim. Değerli arkadaşlarım Naci Ormanlar ve Halit Çelenk hende olmayan bazı belgeleri bana sunmakla birlikte bu eserin ortak bir yapıt olmamasını yeğlediler, yardım ve feragatlarından dolayı kendilerine teşekkür eder, içeriği nedeniyle, hiç olmazsa belgeleri nedeniyle bu yapıtın —aslında bir grup olmayan— 13'lerin ortak bir ürünü olduğunu belirtmeyi bir vefa borcu bilirim.

GİRİŞ

13 Şubat 1961 günü oniki Sendikacı (*) tarafından kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin tarihini burada yazacak değiliz. Sadece Parti tarihinde yer alan ve halen bir sis perdesi arkasında kalan çok önemli ve üstelik bilinmeyen bir dönemi, Partinin içten parçalanma ve bölünme dönemini o zamanın belgeleri ile dile getirmeyi amaçlı-

(*) TİP Kurucuları şunlardır:

Kemal Türkler (1926) Maden İşçisi, sendikacı.

Avni Erakalın (1925) Tekstil İşçisi, sendikacı.

Şaban Yıldız (1917) Tekstil İşçisi, sendikacı.

İbrahim Güzelce (1922) Matbaa İşçisi.

Ahmet Muşlu (1924) Çikolata Sanayi İşçisi, sendikacı.

Rıza Kuas (1926) Lastik İşçisi, sendikacı.

Kemal Nebioğlu (1928) Garson, sendikacı.

Hüseyin Uslubaş (1915) Tütün İşçisi, sendikacı.

Saffet Göksüzoğlu (1923) İlaç Sanayii İşçisi, sendikacı.

Salih Özkarabay (1905) Matbaa İşçisi, sendikacı.

İbrahim Denizcier (1923) Nakliyat İşçisi, sendikacı.

Adnan Arkin (1911) Şoför.

Bunlardan Ahmet Muşlu Ankara Garnizon Komutanlığı Siyasi Mahkemesi E: 1960/18, Karar: 1960/10 ve 8.11.1960 günlü «Kürtçülük» davası Kararında «ajan Ahmet Muşlu» olarak adlandırılmakta ve raporları söz konusu edilmektedir. Partiyi suçlayarak istifa etmiştir. Hüseyin Uslubaş ile Saffet Göksüzoğlu ise sendikalarındaki baskı sonunda Partiden istifaya etmişler, hiçbir karşıt durumları görülmemiştir. İlk Genel Başkan Avni Erakalın bir aralık istifa etmiş, istifasını geri almak isteyince yeni üye olarak kaydedilmiştir. Kuruculardan Kemal Türkler, Maden - İş Genel Başkanı.

Rıza Kuas, Lastik - İş Genel Başkanı.

İbrahim Güzelce, Basın - İş Genel Başkanı.

Kemal Nebioğlu, Gıda - İş Genel Başkanı.

1967 yılında Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu (DİSK) kurmuşlardır. İbrahim Denizcier 12 Eylül'den az önce Türk - İş Genel Başkanı olmuştur. Salih Özkarabay partinin son döneminde istifa etmiştir.

yoruz. Bu dönemi değil uzman olmayan kişiler, Türkiye siyasi partiler ve sosyal sorunlar uzmanları bile pek bilmemektedirler. Onlar için TİP içindeki bölünmeler «beşli takrirle», yani TİP'in üst düzeyinde bulunan Boran, Aren ve arkadaşlarının Aybar'a baş kaldırmaları ile başlar. Oysa gerçek hiç de böyle değildir.

TİP tarihindeki önemli iç olaylar ele alınırsa sırası ile İzmir Büyük Kongresi'nden hemen sonra (1964) Prof. Sungurbey, Doğan Özgüden, Fethi Naci, Edip Cansever, Demir Özlü ve arkadaşlarının ve de eski Genel Sekreter Orhan Arsal'ın ihraç veya istifaları ile sonuçlanan olay zikredilebilir. Bu olayda 22 partili Kongredeki seçimlerde işçi - aydın şeklinde çift liste kullanılışını protesto etmiş ve Parti Birinci Büyük Kongresi'nin seçimlerinin yenilenmediği takdirde mahkemeye baş vuracaklarını bildirmişlerdi. Bu olaydan önce ve sonra bazı önemli kişilerin istifaları Partide bir iz bırakmamıştır, bunun nedenleri ayrı bir inceleme konusudur. Ancak bu arada Senatör Esat Çağa'nın istifası ve hele Senatör Niyazi Ağırnaslı'nın istifaya zorlanması dolaylı olarak büyük bir önem taşımaktadır, çünkü bunlar Parti'nin üst düzey çalışma biçimi ve de bir parti anlayışı ile ilişkili idiler ve ayrıca Parti bir süre için Parlamenta temsilcisz kaldığından bu yüzden önemli konularda Anayasa Mahkemesine başvuru olanağı kalkmıştır. Bu iki istifa üzerinde azıcık durmak gerekiyor, İzmir Kongresi'nden bir gün sonra toplanan Genel Yönetim Kurulunda Ağırnaslı G.Y.K.'nun sonraki toplantı gününü yakın bir tarihe almasını önermiş, Aybar bu önergeyi reddettirmişti. Konu G.Y.K.'nun üst organ olarak hakimiyetini kurması prensip konusu idi, çoğunluk sorunun niteliğini kavrayamadı. Esat Çağa'nın istifası da aynı ilke sorununa dayanıyordu. Kendisinin de katıldığı Merkez Yürütme Kurulu toplantısında Kıbrıs konusu hakkında Parti görüşünün açıklanması için olayların gelişmesinin beklenmesine karar alınmış, oysa az sonra

15 Mayıs 1964 günü toplanan Genel Yönetim Kurulunda Aybar kurullara danışmadan kendi Kıbrıs tezini buna rağmen açıklamıştı, bu durum karşısında Esat Çağa itirazda bulunmuş ve istifa etmişti. Görüldüğü gibi iki olayda da bir parti anlayışı sorunu bulunmakta idi.

Üç ayda bir toplanan Genel Yönetim Kurulunda Genel Başkan Merkez Yürütme Kurulu çalışmalarını ve kuruldaki tartışmaları yansıtan bir rapor sunmadan- sa kendi uygun gördüğü bir konuda uzun ve bağlayıcı bir nutuk çekmeyi adet edinmiş, böylece Kurumlaşmayı olanaksız kılmak yolunu tutmuştu. Bunda kurul arkadaşlarının bir dereceye kadar sorumluluk payı bulunmakta idi.

Partide sonuçları nedeniyle ilk önemli olay, Türkiye'deki sol kanadın bölünmesine neden olan olay, İkinci Büyük Kongre'den sonraki 13'ler olayıdır. Bu olayın kökeni Malatya kongresinden az önce yer alan 17'lerin ihraç istemine ve Merkez Haysiyet Divanı'nın bu istemi bir celsede reddetmesine dayanmaktadır. Sonuçları ise Parti'nin kapatılmasına dek süregelmiştir. O kadar ki 13'lerin ihraç istemi hakkında soru soran, çoğu yönetici, ikiyüz kadar partili bu nedenle ihraç edilmişler, 3. Büyük Kongre'de konu yeniden açılmış ve 2. Olağanüstü Kongre'de ihraçların iptali için Tüzüğe bir ek fıkra eklenmiştir. Oysa arada bölünmüş bulunan yöneticilerin iki kanadı da bu Kongre Kararını birtürlü uygulamak istememişlerdir.

Parti tarihindeki üçüncü önemli olay ise, o zamana kadar yönetimde bulunup birlikte hareket eden, tüm sorumlulukları paylaşan üst yönetici grubun, Aren, Boran ve arkadaşlarının Aybar'a karşı giriştikleri savaşımdır. Bu savaşım arka arkaya toplanan iki Büyük Kongre'de çözümlenememiş, 1969 seçim yenilgisinden sonra Aybar'ın Genel Başkanlıktan istifası ile de çözümlenememiş ve Parti'nin kapanışına neden olan Dördüncü Büyük Kongre ile sol'un tümünden parçalanması, ufalan-

ması, dağınık olarak 12 Mart Muhtırası sonucunda yenilmesi ile noktalanmıştır. Bu durum aslında 13'ler olayının ve sonuçlarının, Aybar - Boran çatışmasının ötesinde ve ondan daha derin olarak, Partinin gidişini ve bölünmesini etkilediğini, olayın önemini belirtmektedir.

Türkiye İşçi Partisi'nin yapısına gelelim. 27 Mayıs 1960 devrimini de, onun sonucu olarak oluşabilen TİP'in kuruluşunu da bilinçsiz diye tanımlayamayız. Şüphesiz iki oluşumda da bir gereksinme bulunuyordu. Bu oluşumları gerçekleştiren kişilerin o anda kişisel olarak ne düşündükleri o kadar önemli değildir, sosyal gereksinim, sosyal oluşum çok daha önemlidir, ikisinin de arkasında böyle bir gereksinme ve onun gerçekleşmesi için bir olanak vardı, önemli olan da budur.

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşunda, büyük sendika liderlerinin çeşitli siyasî partiler tarafından adeta bir oy aracı olarak kullanışları, çoğu kez Parti listelerinde seçilemeyecek sıralara konup çoğunun milletvekili olamayışı faktörü şüphesiz Partinin kuruluşunda rol oynamıştır, ancak TİP'in kuruluşu buna indirgenemez. Aralarındaki bir sendikacının, Kürtçülük davası kararında «ajan Ahmet Muşlu» olarak teşhir edilmesi de birşey değiştirmez, Hazreti İsa'nın oniki havarisi arasından da bir «ajan Yuda» çıkabilmiştir.

27 Mayıs Devrimi'nden sonra büyük Saraçhanebaşı işçi mitingi ve onun temsil ettiği potansiyel, Partinin kuruluşu bakımından çok daha önemlidir. Türkiye İşçi Partisi bu gücün simgesidir. TİP'in kuruluşunda aynı zamanda «aydın»lara karşı bir alerji, bir güvensizlik göze batmaktadır. Bir yönden aydınlar bizi oyuna düşürür, yine de bizi kullanıp kendileri başa çıkarlar kuşku, ve de diğer yönden «komünistlik» aydınlardan kaynaklanır, çekingenliği. Bu durum Parti'nin ilk kuruluş yılı belgelerinden açıkça sezinlenmektedir. Öte

yönden bir yıllık deneyim aydınlar olmadan bu işin yürütülemeyeceği gerçeğini ortaya çıkartmış bulundu. Bu arada Türk - İş'in başında bulunan Seyfi Demirsoy ve arkadaşları, hatta Doğan Avcıoğlu grubu bir Çalışanlar Partisi formülü üzerinde durmaktaydılar. Bu rastlantıda Genel Başkan adayı olarak değişik isimler üzerinde duran TİP kurucuları ilerici aydın Mehmet Ali Aybar'la bir uzlaşmaya vardılar, uzlaşmanın yazılı olup olmaması konusu özle ilişkisizdir. Bu uzlaşmaya göre «toplumcu aydın» Mehmet Ali Aybar ve arkadaşları Partiye girecekler, Aybar ise *Kurullarla birlikte ve ortaklaşa* partiyi yönetecek, bunun karşılığı olarak da sendikacılara bir teminat verilecekti, her Kurul ve seçimde işçi ve sendikacılar yüzde ellilik bir kontenjana sahip olacaklardı. Bu, iki Tüzük Maddesi olarak ifade edildi, bir yönden Genel Başkan'ın Görev ve Yetkileri maddesi, diğer yönden de Tüzüğün 53'üncü Maddesi: «emekçiler ve sendikacılar bütün organlarda yarıyı teşkil eder». Böyle bir dengenin ürünüdür Türkiye İşçi Partisi.

Türkiye İşçi Partisi'ni tanımlamak için bir noktayı daha açıklamamız gerekir, bu da sendikalarla partinin ilişkileri konusudur. Parti yönetimi ile kurucu büyük sendika başkanları arasındaki ilişki ilginçtir. «Toplumcu aydınlar» Partiye girmekle büyük işçi kitleleri ile ilişki kurabileceklerini sandılar, oysa kurucu ve yönetici sendikacılar böyle bir ilişkiye kesinlikle karşıydılar. Türk - İş'in yapısı gereği TİP ile kendi sendikalarının tabanı arasında ilişkiye karşıydılar, çünkü sendikaların tabanı çeşitli Partilere bağlı idi, üstelik kendileri de sendikalarına tam olarak hakim değillerdi, TİP'i fazla desteklerlerse kendi sendika kongrelerini kaybetmeleri işten değildi. Bu nedenle görünüşte çelişkili ise de Parti, başkanı partili olmayan, mensucat işçileri sendikasında, Teksif'de en rahat olarak çalışabiliyordu. Ayrıca aynı sendikacıların Parti bünyesinde Türk - İş'in aleyhinde, Türk - İş bünyesinde de TİP aleyhinde kararlara

imza koydukları bile görülmüştür (Türk - İş 4. Bölge olayı). DİSK'in kurulması ile durum azıcık değiştiyse de artık çok geç kalınmıştı, TİP'deki bölünmeler gerçekleşmişti.

Türkiye İşçi Partisi'nin ideolojik yapısına gelelim, Partinin kuruluş döneminde «anti-demokratik mevzuat» dediğimiz, eski dönemden kalan Kanun'lar sol'u geniş ölçüde yasaklamakta idi, kurucular ise, belki İbrahim Güzelce ve birikisi hariç kesinlikle sosyalizme yatkın değillerdi, hatta sosyalizmin ne demek olduğunu bilmeleri olanağı bile yoktu. Bu iki etkenle, o dönemde «toplumcu aydınlar», bizler Parti içinde sosyalizmden söz edemezdik, ulusal konularımızı bilimsel terminoloji ile değerlendiremezdik. Türkiye'de «sol» yayınlar yoktu, yasaktı. Toplumcu sözcüğü ise sosyalist'in türkçeye çevirisi idi, devrim'in ihtilâl'in çevirisi olduğu gibi, üstelik inkılap kavramı karşılığına da devrim dendiği için mahkemelere karşı bir açık kapı bırakılmakta idi, oysa bu gibi taktikler her zaman yarardan çok zarar getirmiştir, çünkü bir kavram bulanıklığı, karmaşası yaratmışlardır, taraftarların doğru olarak eğitilmesi ve hele yöneticilerin temel konularda ve stratejide birlik olup olmaması konusunun açığa çıkması bu nedenle engellenmiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin Kanunî süre içinde Anayasa Mahkemesine başvurması üzerine Faşist İtalyan Ceza Kanunu'ndan alınan 141-142'nci TCK Maddeleri her ne kadar iptal edilmemişse de, Anayasa Mahkemesi 1965 yılında bu konuda aldığı kararda Bilimsel Eserlerin 142'nci Madde kapsamına girmediğini açıkladı. Bu karardan sonra Bilimsel Sosyalizm'in temel yapıtları dilimize çevrilebildi, eğitim, inceleme, tartışma yolu bir dereceye kadar açıldı. Bir dereceye kadar diyoruz, çünkü bir yapıtın bir konuşmanın bilimsel olup olmadığı bilir-

kişilerce saptanıyor, ve mahkemeler tarafından Karar'a bağlanıyordu. Yine de bu karar Türkiye fikir hayatında önemli, yeni bir çığır açtı.

Bu durum karşısında Parti üst düzey yöneticileri prensip kararları almak zorundaydılar, o zamana kadar yuvarlak laflarla ve genellemelerle savunulan fikirler, tezler bilimsel temellerine oturtulacak mıydı? Üstelik bilimsel temel neydi? Partinin ideolojisi, doktrini neydi? Bu konuda üst düzey yöneticilerinde bir fikir birliği var mıydı? Toplumculuk Sosyalizm demekti, ancak sosyalizm ne demekti, Türkiye gerçeklerine uygulanışı nasıl olacaktı, artık bütün bunları somutlaştırmak gerekiyordu. Partide bir fikir birliği, bir ideolojik açıklık, buna göre yürütülecek bir eğitim gerekiyordu. Tüzük ve Program olmasına vardı, hatta çok olumlu genel doğrular kapsıyorlardı. Ancak bunlar bilimsel anlamda bir doktrini ve hele o doktrinin Türkiye'ye uygulanışını tam olarak yansıtmıyordu, genellemelerden ve gelecek için geniş ve bu nedenle bulanık direktiflerden ileri gidemiyordu. Hepimiz Toplumcu, Sosyalist idik, ancak sosyalizm ne idi? Dünya literatüründeki gelişmelerin, tartışmaların, bölünmelerin, taraf tutmaların, yorumların dışında olabilir miydik? İşte 1965'den sonra bunun hesaplaşması zamanı gelmişti. Üstelik bu çözümlenmesi çok zor olan konuya iki faktör çok ters bir etkide bulunmaktaydı. Biri Partinin iç işleme düzeyi, diğeri kanunsal zorunluklar cenderesi.

Bugün anlaşıyor ki Partiye giren belli başlı «toplumcu aydınlar» Tüzük ve Programını kabul ettikleri, hatta beraberce yazdıkları halde Partiyi aynı şekilde değerlendirmiyorlardı. Bir ucu, Türk Kanun düzenini hesaba katarak Partinin ılımlı bir demokratik sol partisi olduğunu düşünüyor, hatta Partinin dışında gelecekte kurulacak gerçek bir özp parti özlüyor, ancak parti içinde kendi akıllarınca partiyi kapattırabilecek aşırı sandıkları uçları tasfiye etmek istiyordu. Diğer uç ise Parti-

yi bir işçi sınıfı öz partisine dönüştürmek özlemi ve gayreti içinde hareket ediyordu. Bu iki uç arasında da bütün nüanslar bulunmaktaydı, hatta en üst kademede, sonradan anlaşılacağı gibi yönetimde sekter, katı, doktrinde ise şaşılacak kadar oportünist arayışlar içinde olan kişiler bulunabilmekte idi.

Parti içindeki uygulama ve ona karşı dirençler ne idi? Parti içi düzeyinde bütün somut sorunlar, parti sorunları, memleket sorunları, dış sorunlar eninde sonunda Genel Başkanın, —yedi yıl sürece— Mehmet Ali Aybar'ın demeçleri ile çözümlendiriliyordu, bir dereceye kadar Behice Boran bazı konularda söz sahibi idi. Bazı tanınmış Partili yazarlar ise —bu ne kadar çelişkili görünse de— kendi hesaplarına, tam aykırı tezler yayınlatabiliyorlardı. Partinin teorik ve pratik çatışı ise tartışmasız Aybar'ın demeçleri ve Genel Merkez'in genelgelerinden ibaretti. Bunun sonucu tam anlamıyla bir yukarıdan aşağı inmecilik, Üst Kurul toplantılarının ve Kongrelerin propaganda unsuru olmaları dışında sadece birer tasdik kurulu olmaktan öteye gidemeyişleri, sonucuna varılmak istendi. Bu zihniyet tabanının eğitilmesine, sahneye çıkmasına, kararların oluşumuna katkıda bulunmasına ters düşüyor, parti içindeki canlılık baltalanıyordu, aksi yöndeki gayretler hiç olmazsa üst düzey yöneticilerinde bir tedirginlik yaratıyordu.

Bu görüşü Sayın Behice Boran en açık şekilde ifade etmişti:

«İlçe Kongrelerinde ilçenin sorunları, İl Kongrelerinde ilin sorunları görüşülür. Büyük Kongrede Memleket sorunları dile getirilir, Parti çizgisini ise Merkez Yürütme Kurulu saptar ve uygular.»

İşte aynı mantığın sonucu olarak 1'inci Büyük Kongre'den bir gün sonra Genel Yönetim Kurulu toplantısında Aybar: «Kongre Genel Sekreter Arsal'ı seçmedi, en değerli genç arkadaşlarımızı, Fethi Naci'yi diğerleri-

ni seçmedi, ne yapalım bu dönem seçilenlerle idare edeceğiz,» diyebilmiştir ve buna karşı tek Rasih İleri Kongre kararlarına karşı saygısızlık yapıyor diye itiraz etmiş, üstelik çıkışı hoş görülmemiştir. Böylece tam pederşahi, «Osmanlı tipi ceberrut başkanlık» rejimi farkına bile varılmadan kurulmuştur. Durum bu olunca parti içindeki eğilimler oluşamıyor, tartışılamıyor, açıklığa kavuşamıyordu. Karşıt ve hatta zararlı fikirler de meydana çıkamıyordu, yanıtlanamıyordu.

Kanunsal duruma gelelim, mevzuatımız 27 Mayıs Devrimi'nden sonra anti-demokratik, Anayasa'nın ruhu ile çatışan Kanunlarla doluydu. Hele 27 Mayıs'tan sonra kabul edilen Siyasi Partiler Kanunu çok ilginç bir belge idi, birtak örnekle yetinelim, Türkiye'de Siyasi Partilerin dil, din, ırk ayrılıklarından söz etmesi bu kanuna göre partiyi kapattırarak bir suç teşkil ediyordu. Kanun'da buna «azınlık yaratmak» deniyordu. Yani bir parti Türkiye'nin durumunu incelerken şu yörede bu kadar milyon alevi vardır, bunların inançları korunmalıdır derse, varolan bir dinî inançtan söz etmiyordu, öyle bir inanç «yaratıyordu», her ne demekse. Oysa bir profesör alevilik ve şiilik hakkında bir eser yayınlarsa bu kendiliğinden suç teşkil etmemekteydi. İşin kötüsü Türkiye İşçi Partisi de, Türkiye Emekçi Partisi de bu madde aracılığı ile kapatılacaktı. Ayrıca partilerin seçime girebilme şartları —bugünkünden çok daha yumuşak olmakla beraber— bir Sosyalist Parti'nin gelişmesinde dolaylı zorluklar doğuruyor, örneğin işçisi olmayan İlçelerde bile ideolojik olarak özümsememiştir Parti kurucu kurulları kurmak, seçime katılmak için zorunlu sayılıyordu. Ayrıca Partiler «zararlı fikirlere mihrak haline gelmeleri» savı ile de kapatılabiliyordu. Yani tabandan bir provokasyon ile kapatılmak tehlikesi de bulunuyordu. Bu da bir Sosyalist Parti için değişik bir yozlaşma nedeni oluşturmuyordu. Bütün bunlar yukarıdan aşağıya otoriter yönetime ve tabanda sosyalist bir eğitim yapıl-

masının istenmemesine, haklı tarafları bulunabilen, bir gerekçe yaratıyordu.

Parti Tüzüğüne göre TİP'in karakteri ve amacı şöyledir:

MADDE 2 — Partinin karakteri : Türkiye İşçi Partisi Türk işçi sınıfının ve onun demokratik öncülüğü etrafında toplanmış bütün emekçi sınıf ve tabakaların (İrgat ve küçük köylülerin, aylıklı ve ücretlilerin, zanaatkârların, küçük esnaf ve dar gelirli serbest meslek sahipleri ile ilerici gençliğin ve toplumcu aydınların) kanun yolundan iktidara yürüyen, siyasî teşkilâtıdır.

TİP, Yurt ve Dünya olaylarını Türk işçi sınıfı ve emekçi halk yığınları açısından değerlendirir; onların menfaatlerini savunur; hak ve hürriyetlerinin gerçekleştirilmesi için mücadele eder.

Ulusun büyük çoğunluğunu meydana getiren emekçi halk yığınları, bütün zenginliklerin, bütün değerlerin gerçek yaratıcısı, sosyal gelişmenin biricik itici kuvvetidir. Üstelik bu işin ağır yükünü de onlar taşırlar. Bundan dolayı emekçi halk yığınlarının hak, hürriyet ve menfaatleri için mücadele etmek, aslında Türk ulusunun bütününün hakları, hürriyetleri ve yüksek menfaatleri için mücadele etmektir.

TİP, ırk, din, mezhep, deri rengi, kadın - erkek ayırımı gözetmeden ve hangi sınıftan gelirse gelsin, parti program ve tüzüğünü benimsemiş, emekten yana olan bütün yurttaşlara saflarını açık tutar.

MADDE 3 — Partinin amacı : TİP'nin amacı, Anayasa ve Kanunların tanıdığı hak ve hürriyetlere dayanarak, programında açıklanan esasları gerçekleştirmektir.

Türkiye'nin ileri bir toplum haline getirilmesi işi ile, emekçi halk yığınlarının yurt işlerinde söz ve karar sahibi olmaları, insanca yaşama şartlarına kavuşmala-

rı işi, bir tek davanın birbirine bağlı bölümleridir; biri gerçekleştirilmeden öteki gerçekleştirilemez. Çünkü emekçi halk yığınlarının, insanca yaşama şartlarına kavuşmaktan doğan inanlı ve şevkli çabası sağlanmadıkça, Türkiye kalkınamaz, çağdaş medeniyete ulaşamaz. Bu gerçeği iyice kavrayan TİP'nin programında açıklanan amacı, özet olarak şudur:

İşçi sınıfını ve bütün emekçi halk yığınlarını, eğitip aydınlatarak, Ulusal kalkınma ve ilerlemenin bilinçli itici kuvveti haline getirmek;

Anayasa teminatı altında olan hak ve hürriyetlerine sahip çıkacak işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının, yurt işlerinde söz sahibi olmasını sağlamakla, büyük toprak sahiplerinin ve şehirli büyük sermayecilerin, demokratik rejimi aksatan, ekonomik kalkınmayı, sosyal ve kültürel gelişmeyi frenleyen, sosyal adalet ve güvenliğe karşı koyan, zararlı nüfuz ve hakimiyetlerini önlemek;

Sanayileşmeye öncelik veren, planlı, emekten yana ve emekçi halk yığınlarının iştiraki ile işleyen bir devletçiliğin, ulusal ekonomide, sosyal ve kültürel hayatımızda düzenleyici ve yönetici temel kuvvet olmasını sağlamak;

Özel sektörü, ulusal ekonominin genel plana bağlı yararlı bir kesimi haline getirmek;

Ve böylece siyasî demokrasiye ekonomik ve sosyal bir öz kazandırarak, daha ileri bir toplum düzenine, demokratik yoldan geçiş şartlarını hazırlamak;

Bu maksatla:

a) Ulusal Ekonomide kilit taşı vazifesi görenlerden başlayarak ve ekonomik kalkınma ve sosyal ilerlemenin gerekli kıldığı bir sıra izleyerek, büyük üretim ve mübadele araçlarını devletleştirmek;

b) Kurulmamış temel sanayi kollarını devlet eli ile, devlet malı olarak kurmak ve işletmek;

c) Topraksız veya az topraklı köylüyü topraklandırmak ve en yeni araçlarla, en ileri teknikle donatarak, en verimli işletmecilik sistemi içinde (devlet nümune çiftliklerine, üretim kooperatiflerine ve özel işletmeciliğe yer veren bir sistem içinde), çalışmasını sağlamak; şehirle köy arasındaki, köyün geri kalmasına sebep olan temelli ayrımları gidermek;

ç) Sanayi ve tarımda kalkınıp ilerleme, belirli bir eğitimden geçmiş emek gücüne ve kadrolara ihtiyaç gösterdiğinden, genel ve teknik eğitimi ekonomik kalkınmaya paralel olarak, ivedilikle yaymak ve ilerletmek;

d) Ekonomik kalkınma ve kültürel ilerleme birbirini karşılıklı olarak etkilediğine ve amaç sadece üretimde verimi arttırmak olmayıp, kafa işçiliği ile kol işçiliği arasındaki ayrımları kaldırarak, bütün yurttaşların kişiliklerini sonuna kadar geliştirmelerini sağlamak olduğuna göre, halk yığınlarının yaratıcı güçlerini açığa çıkaracak kültür çalışmalarına hız vermek; yurt ölçüsünde kültür merkezleri kurmak;

e) Herkesi iş-güç sahibi etmek; işsizliğe kesinlikle son vermek ve Ulusal gelirin dağıtımında *emeğe göre gelir* ilkesini hâkim kılmak; yani herkese yaptığı işe göre ücret, aylık ve gelir sağlamak;

f) Ulusal varlığımızı ve bağımsızlığımızı her şeyin üstünde tutan ve bütün devletlerle eşitlik içinde dostluk münasebetleri kurmayı amaç bilen, Birleşmiş Milletler Anayasasına bağlı, Kurtuluş Savaşı Türkiye'sine yaraşır, barışçı bir dış politika savunmak;

Böylece Ulusal üretimi, ağır sanayi ve ileri teknik temeli üzerinde, toplumun ve emekçi halk yığınlarının boyuna artan her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanmış bir genel plana göre, ahenkli biçimde geliştirmek;

Ve İNSANIN İNSAN TARAFINDAN SÖMÜRÜLMESİ SİSTEMİNE SON VERİP, Türkiye'yi, halkı artık

Yurt işlerinde gerçekten söz ve karar sahibi olan ve kardeşçe dayanışarak, işbirliği ederek hürriyet ve eşitlik içinde, her bakımdan insanca, dopdolu yaşayan, medeniyeti ve kültürü ileri, tam bağımsız, insanlığın hizmetinde, barışçı, tam demokratik bir ülke haline getirmektedir.

Halkın oyu ile kanun yolundan iktidara gelen TİP, halkın oyunu kaybedince, yine kanun yolundan iktidardan çekilir. (*)

Yukarıdaki Tüzük «amaç» maddesi Programın ana doğrultusunu ve de Partinin niteliğini geniş ölçüde yansıtmaktadır. Bu tüzükte SOSYALİST sözcüğü bulunmamaktadır, İkinci Büyük Kongre'den önce, Genel Yönetim Kurulunda Tüzüğe Sosyalist sözcüğünün eklenmesi için Yücel Kıvılcım ve Rasih İleri bir önerge verdiklerinde Aybar ve Boran buna karşı gelmişler ve öner-

(*) Görüldüğü gibi bu maddeler çok geniş ve kapsamlı bir devlet sektörü ve, geniş bir toprak reformu öngörmektedir. Ancak bunu yaparken sosyalizmin son aşamasının amaçlarından olan köy ile şehir arasındaki farkların giderilmesinden söz ediliyor, genel ve teknik eğitimden söz ederken yine sosyalizmin son aşaması amaçlarından sayılan «kafa işçiliği ile kol işçiliği arasındaki ayrımların» kaldırılmasından dem vuruluyor. Az sonra sosyalizmin ilk aşamasına ait «emeğe göre gelir» ilkesi dile getiriliyor. «İnsanın insan tarafından sömürülmesi sistemine» son veriliyor ve hemen sonra, aman yanlış anlamayın dercesine, madde «TİP halkın oyunu kaybedince, yine kanun yolundan iktidardan çekilir», diye ilginç bir teminat verilerek son buluyor. Bütün bunlar o günkü dönemde ve o günkü kanunlar karşısında Tüzüğü yazarların ne gibi cambazlıklar yapmak zorunda kaldıklarını, ne kadar gerçekçilikten uzaklaştıklarını kanıtlamaktadır.

geyi reddettirmişlerdir. Bu sözcük çok sonra Tüzüğe eklendi. (*)

Bu Tüzük maddeleri TİP Programı da, Anti-Emperyalist (Milli), ve Demokratik özgürlüklerden yanadır, yani değişik bir terminoloji ile Milli Demokratik Devrimci'dir. Oysa çok sonra, hatta kısmen ihraçlardan sonra çünkü ihraçların bahaneleri, suçlamalar bu değildir, MDD'cilik Tüzüğe aykırı sayılacak ve bu nedenle de birçok ihraç sağlanacaktır. Bu da göstermektedir ki, Malatya 2. Büyük Kongre aşamasında bölünmeler bir Tüzük ve Program platformu ayrılığından kaynaklanmıyordu. Ancak yine de, Kongre'den önce, ideolojik bölünmelere yol açılmıştı. «Kapitalist olmayan gelişme yolu» yorumunda ve de «Engels»in tahrif edilmiş önsözünün Parti çizgisi olarak kabul ettirilme gayretkeşliğinde Aybar ve Boran'da yeni bazı arayışlar seziniyordu ve ilk kez bu görüşler Genel Yönetim Kurulunda ve Parti yayınlarında gereken cevabını alıyordu. Buna, bir de kitap düşmanlığı ekleniyordu ki, bu da Aybar'daki sapma eğiliminin belirtisiydi. Bu tutumlar Partide geniş tepkiler yaratıyordu.

Türkiye'de değil İşçi Partisinin üyeleri ve sempati-zanları, bütün sol ve özellikle «eski sol» hareketlerinin bütün eğilimleri TİP'i uzun süre destekledi. Bu destekleyiş 1965 seçimleri sonrasına kadar, yani kitabımızda söz konusu olayların ve bunların sonucu olan bölünmenin, bölünmelerin başladığı 1966 yılına kadar sürdü. Eskiler derken, eski Esat Adil'cilerden (Sosyalist Parti), Dr. Hikmet Kıvılcımlı'lardan (Vatan Partisi) tutun da eski sol muhalefetlerden, Troçkistlerden, 1951 tevkifatından sonra TKP'de oluşan bölünmenin iki kanadına kadar (yani Reşat Fuat'cılardan Zeki Baştımar'cılara

(*) İkinci Olağanüstü Büyük Kongrede.

kadar), yurt dışındaki bütün sol'a kadar yaygındı, Türkiye'de hiçbir dönemde bu ölçüde bir destekleme ve sol'un bütünleşmesi görülmemiştir.

Sunu da hemen belirtelim ki, eski solculardan büyük bir kesimi, yani eskiden 141 - 142'den hükümlü olan kişiler Kanunlara göre Parti üyesi olamıyorlardı. Memurlar da, yani aydınların büyük çoğunluğu —Üniversite öğretim üyeleri dışında— Partiye üye olamıyorlardı. Sosyalist Kültür Derneği'nin kuruluşu bu boşluğu bir yönüyle doldurabilirdi, ancak Doğan Avcıoğlu'nun TİP'e karşı tutumu ve de Aybar'ın sektter yaklaşımı bu olaktan yararlanma koşulunu yaratmadı.

1966 yılında ne oldu ki Parti bundan sonra bir daha kalkınamadı ve üstelik üst yönetici kadro bu rastlantı uygunluğunda (konjonktürde) bölünmeye kadar gitti? Parti üst kademesindeki «toplumcu aydınlar», Aybar, Boran, Aren, Sargın ve arkadaşları 1965 seçim zaferi sonucunda büyük hayallere kapıldılar, 1969'da başa güreşeceğiz, 1973'de halkın oyu ile iktidara geleceğiz, diye söylediler, yazdılar ve işin garibi buna inandılar, aynı zamanda da başka grupların, özellikle eskilerin ve onların Partideki arkadaşlarının bu iktidarı ellerinden alabileceklerini, almak isteyeceklerini sandılar, «partiyi biz bu hale getirdik, başa geçmek niyetinde olanların niyetleri kursaklarında kalacaktır» gibisinden yakışsız sözler söylediler, yayınladılar. Bu ihtiraslı hayallerin, vehimlerin gerisinde, yanibaşında başka bir korku, kulağa fısıldanan başka «şeyler» de etkili oldu. Parti dışındaki sözde «dost» sesler «aşırıları yine ortalığı karıştıracak, partinin kapatılmasına neden olacak, sizi tanıdık, ancak dikkatli olun, aşırıları Partiden atın, ür-kütücü sloganlar, formüller kullanmayın» diye telkinleri, onları dinlemeye hazır olanlara fısıldanıyordu. Bu telkinlerde doğaldır ki, bazı dış ve iç mihrakların, hat-

ta MİT'in de bir dereceye kadar etkisi olmuştur. Bu telkinlerin, vehimlerin ilk kurbanı bir yurt dışı seyahati bahane edilerek Niyazi Ağırnaslı olmuştı, 1965 seçimlerinden sonra bu tutum partiyi böylecek düzeye ulaştı.

O ana kadar Partiyi, olanaklar dahilinde en iyi şekilde geliştirmiş olan, umulmadık bir seçim sonucu sağlayan, adeta putlaştırılmış yönetici kadro neden korkuyordu? Neden hırçınlaştı?

Seçimlerden birkaç ay sonra Partide üç muhalefet belirmişti, en önce Sendikacılar kırgındı. Nebioğlu, Kuas dışında hiçbir kurucu üye milletvekili seçilememişti, çünkü liste başları ona göre ayarlanmıştı. Oysa, örneğin bir 27 Mayısçı Muzaffer Karan'a, bir Çetin Altan'a adaylık değil, milletvekilliği teklif edildi ve verildi. (*) Tüzüğün 53'üncü maddesi, bu yolda verilen sözler, seçim sloganları pratikte bir tarafa itilmişti. Kurucular dışında da birtek kişi «işçi» kesiminden Meclise girebilmişti: Şaban Erik. Onbeşte üç. Sendikacılar kendilerini haklı olarak yine aldatılmış saydılar.

İkinci muhalefet, Parti'nin yöresel örgütlerinden gelmekteydi, İl ve İlçe yöneticilerinden, tabandan kaynaklanıyordu, 1965 seçimlerinden sonra Merkez Yürütme Kurulunun önemli bir bölümü Parlamente'ye girmişti, işi başından aşkındı, bu nedenle süratle gelişmiş olan taban örgütü ile ilgilenemiyordu. Hatta Millet Meclisi'nde olup bitenlerden, Milletvekillerinin yaptıklarından ancak gazetelerin, radyonun vereceği kıt haberler çerçevesinde bilgi sahibi oluyordu. Bu da bir hoşnutsuzluk, bir muhalefet doğurdu.

Üçüncü muhalefet ilerici gençlikten, aydın kadrodan geliyordu. Buna bilgi açlığı, eğitim ve eylem açlığı ve de doktrine açıklık verme isteği, somutlaşma gereksinimi diyebiliriz.

Üstelik hücumlar, saldırılar fazlalaşıyor, hele 1968'

(*) O zamanki Milli Bakiyeli Seçim sisteminde bu olanak vardı.

den sonra da partililerin, işçilerin, sendikacıların öldürülmesi düzeyine ulaşılacaktı. Bu gidiş 1966'da bile gözle görünebilir bir düzeye ulaşmıştı.

Yeni kurulan İl ve İlçelerde, hatta eskilerinde ideolojik bir birlik değil, ideolojik bir fikir bile yoktu, sadece liderlere bağlılık, takım tutma eğilimleri vardı. Artık «Tüzüğü okuyun, genelgeleri okuyun» demek yeterli değildi, hele yerden bitercesine hergün yeni kitapların basıldığı bir ortamda böyle sözler hafif bir gülümseme ile karşılanıyordu. Oysa Partinin toparlanıp kadrolarını, tabanını süratle eğitmesi, özümlemesi gerekiyordu. Buna karşı bu eğitimin hangi araçlarla, hangi kadrolarla yapılacağı çözümü güç bir sorundu, eğitimle provokasyon olanaklarının artabileceği, küçük yerlerde türlü tertipler yapılabileceği verisi de çözümlenmesi kolay olmayan durumlar yaratıyordu. Üst düzey yöneticileri bu sorunların çözümlenmesine bir türlü yanaşmak istemiyorlardı, tabanın, gençliğin olumlu girişimlerinden adeta çekiniyorlardı, hele gençliğin potansiyelini kullanmaktan kesinlikle kaçınıyorlardı. Fikir Kulüpleri Federasyonu kurulduğunda artık geç kalınmıştı, ihraç ve bölünmeler başlamıştı, artık gençliği kontrol edebilecek tutarlı bir örgüt kalmamıştı.

Bu üç muhalefet eğilimi karşısında, sözü geçen konuları tartışmak istekleri, Tüzüğü işler hale getirmek, uygulamak istemek, hele Parti içi hakimiyetin üst yönetici kadrodan Kongrelere, Genel Yönetim Kuruluna inmesini, Partinin işlerlik kazanmasını istemek yavaş yavaş en büyük sapma, en büyük suç olarak görünmeye başlandı. Hele bu dağınık, kopuk isteklerin birleşip, birleştirilip, yöneticilerin değiştirilmesi yolunda kullanılabilmesi olanağının olasılığı fikri, sözü geçen yöneticileri büsbütün tedirgin etmekteydi, onlarda önleyici savunma kompleksleri doğurmakta idi. Böylece Genel Yönetim Kurulunda, İl ve İlçe Yönetim kurullarında, hatta basında «sivri» görülen partililere karşı, yani sorunların

üstüne yürüyenlerin, çözüm önerenlerin, kuralların uygulanmasını talep edenlerin karşısında bir kuşku havası yaratıldı. Oysa üst yönetici kadroyu toptan değiştirmek isteyen, hele Genel Başkanı değiştirmek isteyen, üstelik bunu yapabilecek nitelikte ikinci bir kadro zaten mevcut değildi. Olsa olsa taban örgütü bir iki yöneticiyi değiştirmek isteyebilirdi, zaten bu da olağan bir davranıştı, hatta İzmir Birinci Büyük Kongresinde bu türden bazı değişiklikler olmuştu, Genel Sekreter Arsal yedeğe düşürülmüştü. Malatya İkinci Büyük Kongresine giderken başta Sadun Aren gibi bazı yöneticilerin kotası düşmüştü, Aybâr'ın bazı sapma eğilimleri —örneğin tahrif edilmiş Engels'in önsözü olayı— bazı parti çevrelerini tedirgin ediyordu, ancak ona dokunmaya, onun yerini değiştirmeye, yerine başkasını getirmeye ne niyet, ne de olanak vardı.

Bu arada ideolojik alanda yeni bir faktör oluşmakta idi, parti dışında yeni bir tez geliştiriliyordu.

Birinci tez, Parti'nin az sonra kabul edeceği tez, aynı anda iki savaşı, anti-emperyalist (tam bağımsızlık) savaşı ile anti-kapitalist (sosyalist) savaşı beraberce yürütme tezi idi, bu teze 13'lerden birçoğu katılıyordu, hatta onu ilk ileri süren, 13'ler arasında bulunuyordu. (*)

İkinci tez ise anti-emperyalist savaşım sırasında anti-kapitalist savaşı ikinci plana atmak, ertelemek tezi idi, bu tezin gerekçesi anti-emperyalist savaşımında kurulacak geniş cepheyi daraltmamak, radikal kanadı ürkütmemek savına dayanıyordu, «milli burjuvazi» kavramı abartılıyordu. Bu tezin arkasında ise radikal cunta özlemleri, yani Mihri Belli ile Doğan Avcıoğlu grupları, «Yön» dergisi yer almakta idi.

Oysa, gerek Malatya Kongresi'nden önceki 17'ler ihraç istemi olayında, gerekse Malatya Kongresi'nden

(*) Rasih Nuri İleri'nin Yön'deki yazısı «Yön», Sayı: 171, 8.7.1966.

sonraki 13'ler sevk istemi ve ihraç furyası olaylarında bu tezlerle ilişkili hiçbir belirti göremeyiz. Yukarıda belirttiğimiz gibi 13'lerin büyük çoğunluğu bu tanımlamaya sokulamaz, ancak 13'lerin büyük çoğunluğu hatta tümü ikinci ve üçüncü muhalefetten yana bulunuyorlardı, yani partinin daha iyi, daha etkin, daha demokratik olarak işlemesini özlüyorlardı. Partinin partileşmesi, kurumlaşması, kurumların işletilmesi, eğitimin gerçekleşmesi isteğinde idiler, oysa bu istekte bulunanlar sadece onlar değil, partinin büyük çoğunluğu idi ve bundandır ki ihraçların önü alınamadı ve konu ihraçlarla kapatılamadı. Savaşım son Kongreye Dördüncü Büyük Kongreye kadar sürdü. Aren, Boran grubu ile Aybar grubunun bölünmesi bile bu durumu değiştiremedi. Hatta diyebiliriz ki, 13'ler her aşamada Partiye hakim olamadılarsa bunun tek nedeni, bir grup, örgütlü bir hizıp, bir fraksiyon teşkil etmediklerindendir.

İhraçlar parti içindeki bunalımı çözemeyince de «beşli karar» yani Boran, Aren grubunun Aybar'a savaş açması, sendikacıların vefa borcu olarak Aybar'ı desteklemeleri zorunlu oldu. Oysa bu iki grup ihraçlar provokasyonunu beraberce tezgâhlamışlardı, aynı politikayı gütmüşlerdi, örneğin Çekoslovakya sorununda Aybar, Boran, (*) Sargın, Aren aynı şeyleri yazmışlar, aynı tezleri savunmuşlardı, sonraki ayrılıkları bu konu ile ilgili değildir. Ancak 16.10.1968 günlü «beşli karar» konumuz dışındadır.

Bir de MDD (Milli Demokratik Devrim) konusunu açmadan bu açıklamaya son veremeyiz, çünkü 13'ler olayından sonra 13'lerin bir kısmı Demokratik Devrim Derneği'ni (DDD) kurmuşlar ve ideolojik savaşım bu tez etrafından sürdürülmüştür. Aybar ve hele Boran en sert şekilde bu tez üzerinde demagojik savaşımalarını

(*) Boran 1986 yılında Cumhuriyet gazetesinde özeleştirisini dürüstçe yaptı.

vermişlerdir. Konu ne idi? Milli Demokratik Devrim tezi Türkiye İşçi Partisi'nin Tüzük ve Programının özünün bilimsel ifadesinden başka birşey değildir. Buradaki Milli deymi anti-emperyalist savaşımı, bağımsızlık savaşımı anlamına gelir ki bu da TİP'in genel politik çizgisinden başka birşey değildir. Demokratik Devrim'se bir memlekette Sosyalist savaşım verilebilmesi için ilk şart, ilk aşamadır, herşeyden önce Türkiye genelinde 141-142 TCK maddelerinin kalkması, anti-demokratik kanunların kaldırılması demektir, bu da TİP'in genel çizgisinden başka birşey değildir. Boran ise Türkiye'de Milli Demokratik Devrim Atatürk döneminde gerçekleştirildi diye karşımıza çıktı, cezasını çok ağır çekti, hepimizin çektiği gibi. Yani yapılan hücum sadece bir demagojiden ibaretti. Gerçekte Atatürk'ten sonra her geçen gün, 27 Mayıs deneyimi hariç tutulursa, Türkiye Atatürk anlamındaki tam bağımsızlığını biraz daha yitirmiş, anti-demokratik kanunlar ise durmadan şiddetini artırmışlardır. Aybar ve Boran'ın yaptıkları karışım Milli Demokratik Devrim genel (*) kavramı ile bu kavramın uygulanmasındaki bazı sapmalar arasındaki karışımdır, MDD tezi ile hiçbir ilişkisi olmayan yukarıda sözünü ettiğimiz iki savaşımın aynı zamanda verilip verilmemesi konusudur. Türkiye'de çok kez olduğu gibi, Aybar da, Boran da önce «sosyalizm» sözcüğünü pek ağızlarına almazken, Milli Demokratik Devrim tezi tarafından soldan aşılınca «sosyalist devrim» sloganına sarıldılar, böylece daha «sol» görüneceklerini sandılar. Türkiye gerçeğinin gerisinde kaldılar.

Bu tezler Parti içinde, Parti Kongrelerinde tartışıl-sa idi, çözümlense idi, varsa, sapmalar demokratik yoldan tasfiye edilse idi, Parti böylece ideolojik ve pratik

(*) Yakup Demir (Zeki Baştınar) «La nouvelle revue internationale», Nisan - Mayıs 1970, sayı: 140-141. Milli Demokratik Devrim Tezini savunmak zorunda kalmıştır.

olarak gelişir, olgunlaşır, güçlenirdi, oysa ihraç yoluna başvuruldu.

İhraçlardan sonra parti içindeki savaşım sürdü, hele «beşli takrirden» sonra büsbütün güçlendi, o kadar ki, ihraçların iptali konusu Üçüncü Büyük Kongreye getirildi, bir ay sonra toplanan 2'nci Olağanüstü Büyük Kongre'de ise ihraçların iptali hakkındaki savaşım Tüzüğe bu konuda bir fıkra ilavesi şeklinde sonuçlandı. Bu kongre kararı uygulansaydı yine de çok şey değişebilirdi. Ne var ki arada düşmanca zıddiyetler oluşmuştu. Karar uygulanmadı.

Muhalefet ayrı bir parti kuramadığından, kurmak istemediğinden, bir hizip teşkil etmediğinden, önce organik ve sonradan da ideolojik bölünmeler alabildiğine gelişti, bizi, Türk Solunu 12 Mart eşiğinde en dağınık halde, en fazla sapma içinde bastırdı.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ KRONOLOJİSİ

13. 2.1961 Kanuni süre içinde 12 Sendikacı TİP'i kurdu.
- 15.10.1961 Milletvekili Seçimine TİP giremedi.
Genel Başkan Avni Erakalın YTP İstanbul listesinden 8 nolu aday oldu, Kayseri örgütü CHP'yi destekledi.
- 22/29.1.1962 Çalışma Meclisi toplandı. TİP'liler bir «Çalışanlar Partisi» kuruluşuna karşı direttiler.
8. 2.1962 Kurucuların önerisi üzerine Mehmet Ali Aybar Genel Başkan oldu.
19. 4.1962 Yeni Tüzük kabul edildi.
- Mayıs 1962 Aybar, Güney ve Güney Doğu illerine gitti, 9 il için yetki verdi.
22. 6.1962 İbrahim Güzelce'nin Aybar'a eleştiri mektubu ve istifası.
2. 8.1962 Kurucuların 27 kişilik GYK'nu seçmeleri (ve de MHD'nı)
15. 8.1962 Sosyalist Kültür Derneği kuruluşu için ortak toplantı.
19. 8.1962 Genel Yönetim Kurulunun ilk toplantısı (Ankara) MYK seçimi, Rüştü Güneri - Orhan Arsal Genel Sekreter.
- Kasım 1962 C. Gürsel Devrim Ocaklarında TİP lehine konuştu.
- 11.11.1962 Anti-Demokratik Kanunların kaldırılması hakkında açık oturum. *TİP'e ilk saldırı.*
- 15/16.11.1962 İsmail Topkar ve ajan Ahmet Muşlu'nun Partiyi suçlayarak istifaları.
- 25.11.1962 GYK ikinci toplantısı, Genel Sek. İbrahim Güzelce, Orhan Arsal.

- 9.12.1962 Şişli İlçesi açılışı (Göltepe), *ikinci saldırı*.
- 22.12.1962 Saldırıları hakkında Başbakan İnönü ile mü-lakat.
- 1.1963 Sosyalist Kültür Derneği kuruluşu.
10. 2.1963 GYK. 3. toplantısı Ankara (28.2.1963'den önce bir parlamenterin Anayasaya aykırı Kanunlar için müracaatı gerektiğinden bu toplantıda Niyazi Ağırnaslı Partiye girdi ve karar alındı) K. Sülker G. Sekreter.
19. 3.1963 Sosyal Adalet dergisi çıktı. (*)
12. 5.1963 Genel Y.K. 4. toplantısı, Gaziantep.
11. 7.1963 Kürtçülük tutuklaması, 3 sanık TİP'li diye ilan edildi.
18. 8.1963 Talat Aydemir olayı ile ilişkili olarak C. H. Selek, R. N. İleri, vs. bir günlüğüne göz al-tına alındı.
1. 9.1963 GYK 5. toplantısı, İzmit (İzmir'de sıkıyö-netim var diye)
10. 9.1963 Mahalli Seçimlere girmek hakkı.
- 2/16.11.1963 Radyo Seçim Konuşmaları, İstanbul Bele-diye Başkan adayı İ. Sungurbey.
- 17.11.1963 Mahalli seçimler.
- 25.11.1963 TİP 31 ilçede 35.507 oy aldı.
- 11.12.1963 Senato seçimi için 16 İl ilçeleri ile kuruldu.
11. 1.1964 1. Büyük Kongre tarihi Türk - İş Kongresi ile çatışmamak için tehir edildi.
- 9/10.2.1964 1. Büyük Kongre İzmir'de toplandı, *Prog-ram kabul edildi*.
11. 2.1964 GYK 1. toplantısı İzmir. G. Sekreter C. H. Selek, R. Kuas.

(*) Emekçi isminde bir halk dergisi ile aydınlara yönelik iki dergi öne-rildi, Aybar Sosyal Adalet'i yeğledi. Sonradan İstanbul İli Emekçi'yi çıkardı.

5. 3.1964 Genel Y. K. olağanüstü toplantısı, Ankara, (Md. 53, Büyük Kongre seçimlerinin yenilenmesi 22'ler tarafından talebi) (*)
12. 3.1964 İzmir, Gültepe yerel seçimlerinde zafer.
14. 3.1964 GYK genelgesine cevap 11'ler. (Sungurbey, Özgüden vb.)
10. 5.1964 GYK 2. toplantısı, Bursa, Kıbrıs tezi, 22'ler olayı.
6. 5. 1964 Seçim için ancak 9 il kabul edildi, itiraz.
21. 5.1964 Aybar İstanbul Bağımsız Senato adayı. - kabul edilmiyor.
5. 6.1964 Senatör Esat Çağa istifası (Kıbrıs olayı vs.)
- 5/6.9.1964 GYK 3. toplantısı Ankara.
- 10.10.1964 11'ler ve Orhan Arsal hakkında 11 H.K. kararları 5+1=6 ihraç Doğan Özgüden, Fethi Naci, Orhan Arsal, vs.
- 27.12.1964 Senatör Niyazi Ağırnaslı'nın istifa ettirilmesi.
- 9/10.1.1965 11 Başkanları toplantısı, Cağaloğlu *olayları*, Genel Y.K. 4. toplantısı, M. Şeref olayı.
3. 3.1965 Şişli İlçe kongresi, Naci Ormanlar, Sevinç Özgüner Y.K. giriyor.
6. 3. 1965 *Akhisar olayı*.
18. 4.1965 Em. Md. 15 il'in tanınması.
2. 5.1965 Tıp ihtilalcidir diyen Halil Tunç hakkında suç duyurusu.
- 8/9.5.1965 GYK Ankara 5. toplantı.
31. 5.1965 Anayasa Mah. 141/142 Maddeler hakkında Mürafaa.

(*) Bu maddeye göre seçimlerde %50 işçi ve sendikacı seçilmeliydi. Kemal Türkler'in ağır basması üzerine kongre iki liste üzerine yapıldı: İşçi - aydın listeleri.

27. 5.1965 14'lerden Muzaffer Karan'ın Partiye girişi.
4. 7.1965 *Bursa Saldırısı.*
26. 9.1965 Karar 1965/40 Anayasa Mah. 141/142 hakkında karar (bilim özgürlüğü).
- 10.10.1965 *Milletvekili Seçimi*
- 25.10.1965 Seçimlerde 15 Milletvekili kazanıldı.
- 18.11.1965 B. Boran'a mahkûmiyeti var diye yapılan itiraz, *red R. Gazete.*
- 4/5.12.1965 GYK 6. toplantı, tüzük tadili, 2. B.K.
- 27.12.1965 Sevinç Özgüner Şişli İlçe Başkanı.
9. 3.1966 İstanbul'da iki partili ve Orhan Kemal ile Ruhi Su 141/142'den mahkemeye verildi.
12. 2.1966 GYK Olağanüstü (B. Kongre Ekimde).
28. 3.1966 M. Karan istifası hakkında mektup.
- 9/10.4.1966 GYK 7. toplantı (Aybar Halkla Sosyalizm), Engels mektubu ilk ideolojik savaşım. MYK tüzük tadil tasarısı: Md. 53 - (...küçük toprak sahibi, küçük esnaf ve zanaatkâr)
5. 6.1966 Kısmi Senato seçimlerinde Fatma İşmen Senatör.
- 2/3.7.1966 GYK 8. Toplantısı Ankara, Büyük Az delegeli kongre veya olağanüstü küçük Kongre tartışması, *Küçük Kongreyi red* kararı. Arsal'ın davası hakkında karar.
8. 7.1966 Rasih İleri Yön yazısı: Milli Kurtuluş için savaş ve sosyalizm için savaş beraber vereceğiz.
8. 7.1966 Meclis Grup Bildirisi: İkinci Kurtuluş savaşı içindeyiz.
24. 7.1966 Aybar: Milli Kurtuluş Savaşı ile Sosyalizm için savaş birarada.
5. 9.1966 Eskişehir'de komünistlik provokasyonu.

22. 9.1966 Genel Başkanın isteği ile Olağanüstü Büyük Kongre çağrısı.
30. 9.1966 Olağanüstü B.K. (her ilde en az 4 delege formülü ile büyük illerin oranının düşürülmesi.)
30. 9.1966 GYK 9. Toplantısı, Büyük Kongre gün ve yeri tartışması.
- 29.10.1966 MYK'nca *17'ler sevk istemi kararı*.
- 30.10.1966 Aybar Ankara 11 Kongresinde: Eski örgütlemelerle bağı olanların ve CIA'nın, TİP'i içerden çökertme planı iddiası.
- 4.11.1966 Sevk İstemi, (Parti içinde hücre, hizip + Kıvılcımcı'lar)
- 5.11.1966 *Merkez Haysiyet Divanı red kararı*.
- 15.11.1966 Adana'da Amerikan aleyhtarı olaylar, TİP'liler mahkemede.
- 20/24.11.1966 *II. Büyük Kongre, Malatya*.
- 24.11.1966 GYK I. Toplantısı.
13. 2.1967 Aybar: 1969 seçimlerinde başa güreşeceğiz, Partiyi yıkmak isteyenlere karşı tedbir alacağız.
13. 2.1967 *TİP'li sendikacılar DİSK'i kurdu*.
4. 3.1967 GYK 2. toplantısı.
8. 4.1967 Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması girişimi.
9. 4.1967 İzmir Halk Gecesinde sabotaj.
15. 4.1967 Sakarya ili olayları (İmam Hatipli'ler tarafından).
23. 4.1967 Adana 11 Kongre Başkanlığını Genel Merkez'in kaybetmesi. Rasih Nuri İleri'nin Divan Başkanı seçilmesi.
5. 5.1967 13'lere ve diğer partililere polisiye nitelikteki 72 sorunun sorulmaya başlanması.

11. 5.1967 Genel Merkez binasının satın alınması.
- 15/16.7.1967 GYK 3. toplantısı (*13'ler hakkında sevk istemi kararı*) Parti içinde aşırı solcu hücre iddiaları.
31. 8.1967 Mihri Belli'nin protestosu (noterden).
11. 9.1967 Beyoğlu ilçesinde olay.
- 19.10.1967 MHD üyesi Üzeyir Kuran'ın Divan'a uyarı mektubu.
- 22.10.1967 Şişli Kongresi'nde Divan Başkanlığına Kuas yerine Başer'in seçilmesi.
- 28.10.1967 Sevk istemine itiraz eden 76 İstanbul üyesinin ihraç istemi. Aynı şeyin Adana, Ankara, Samsun, Malatya'da yinelenmesi.
- 5.11.1967 Şişli İlçe Başkanlığına Kemal Türkler'in atanması üzerine süreli olaylar.
- 12.11.1967 İstanbul Kongresi'nin bu yüzden ertelenmesi.
- 23.12.1967 *13'ler hakkında Karar*: 9 ihraç, 2 iki yıllık ihraç, 2 uyarı. Sürelice ihraçlar hakkında soru soranların ihraç kararları.
1. 1.1968 Aybar'ın 13'leri CIA paralelinde göstermesi.
- 3/4.2.1968 GYK 3. toplantısı, Aybar'ın sataşması, 13'lerden Halit Çelenk'in cevabı. *Halit Çelenk'in MHD'ına sevki*.
28. 4.1968 İstanbul'da mahalli seçim. İlk olarak «ne Amerika ne Rusya bağımsız Türkiye» sloganı.
2. 2.1968 Üzeyir Kuran'ın ölümü, TİP Haberlerinde mesaj.
- 13/14.5.1968 GYK 4. toplantısı.
28. 5.1968 DDD Kuruluşu.
16. 7.1968 *Vedat Demircioğlu'nun öldürülmesi*.
21. 7.1968 Beşiktaş Kongresi, Aybar: Polonya, Çekos-

lovakya, Yugoslavya'ya hücum, *Hürriyetçi Sosyalizm* sloganı/Boran, Sargın aynı yolda.

22. 7.1968 İzmir'de Camiye bomba provokasyonu.
22. 7.1968 Atalay Yılmaz Ankara'da öldürüldü.
14. 9.1968 GYK üyesi H. Çelenk ve Erol Ersan'ın ihraçları.
- 28/29.9.1968 GYK 5. toplantısı Büyük Kongre raporları hakkında.
- 5/6.10.1968 İstanbul Kongresi (B.K. delegeleri: Veysi, Nâbi, Can, Metin...)
- 16.10.1968 M. Şeref, Y. Halkacı, K. İşler'in ihracı.
- 16.10.1968 MYK'da *BEŞLİ ÖNERGE* Boran, Sargın, Aren, Erik, Haydaroğlu: Aybar'ın Konuşmaları Partiyi bağlamaz şeklinde bir Genelge talebi — gündeme alınmıyor — sendikacılar yeterlik takriri veriyor.
- 26.10.1968 GYK olağanüstü toplantısı: Aybar - Aren, Boran tartışması, genelgede «nüans farkları üzerinde uzlaşma» formülü.
- 29.10.1968 (4 gün) GYK Olağanüstü toplantısı (39 Asil, 17 yedek). Görüş ayrılıklarının tartışılması, Boran: Aybar sınıf açısından ayrıldı, kişisel yönetime kaydı. GYK çoğunlukla Aybar'ı destekledi.
- 17.11.1968 Dokuz Yalova yöneticisinin Aybar'a ihtarı.
- 4.12.1968 MYK (8 Milletvekili için ihraç talebi gerekse de, III. Kongreden sonraya kalsın kararı alıyor. Sarıca, Kurdakul kuruldan istifa).
- 9/12.11.1968 *III. Büyük Kongre*. İki grup arasında hesaplaşma, Sivas mektubu, af önergesi. / Aybar kazanıyor: Erik, Aren asil, Sargın, Boran, Bahadınlı yedek GYK üyesi. G. Sekreter: Kuas - Nebioğlu.

- 28/29.12.1968 *Olağanüstü B. Kongre:* Tartışmaya devam, Kovuşturma olmayacak. Tartışma özgürlüğü. Tüzük Değişikliği: Eski ihraç edilenler partiye yazılabilecek. Boran - Aren grubu güçlenmiş durumda. G. Sekreter: Kuas - Ekinci. Birlik için Çağrı (Parti Tabanının en önemli kişileri).
19. 1.1969 Genelge: Ek fıkra 46 Md. ihraçlar yeni üye muamelesi görecekle, yani *üç kademedelenebilecekler*.
16. 2.1969 Kanlı Pazar (İstanbul) Turgut Aytaç'ın öldürülmesi. Duran Erdoğan'ın öldürülmesi.
9. 3.1969 GYK toplantısı.
8. 5.1969 Rasih İleri vb. üyeliklerini ilçe reddediyor.
25. 5.1969 Sevinç Özgüner vb. üyeliklerini ilçe reddediyor.
19. 7.1969 Yalova ilçesi protesto bildirisi.
23. 8.1969 Mehmet Kılan Tunceli'de öldürülüyor.
15. 9.1969 Yalova yöneticilerinin ihracı.
19. 9.1969 Mehmet Cantekin İstanbul'da öldürülüyor.
23. 9.1969 Taylan Özgür Beyazıt'ta polis tarafından öldürülüyor.
- 3.10.1969 Aybar: (A. İpekçi'ye) Parti içindeki çalkantılar kesin olarak köye yansımıyor, seçimde oy ve oy oranı artacak.
- 12.10.1969 *Seçim* TİP yenilgisi, (Adaylar Aybar grubundan, Adıyaman'dan büyük bir mütegalibe liste başı) Oy oranı 1965: %3, 1968 (kısmi) %4.7, 1969 %2.65. Aybar, Kuas Mecliste.
- 15/16.11.1969 GYK toplantısı, Aybar üç saat konuşup Genel Başkanlıktan istifa edip gitti. MYK istifa etti. Ertesi gün seçimde Nihat Sar-

gın'a karşı *Mehmet Ali Aslan Genel Başkan*,
Genel Sekreterler: Y. Kanbolat - İbrahim
Çetkin.

- 19.11.1969 Rasih İleri, M. A. Aslan'dan Olağanüstü
Kongre Kararı'nın uygulanıp ihraçların ip-
talini istiyor.
- 20.11.1969 Yaşar Saygıner Aybar'ı bir bildiri ile suç-
luyor.
- 6.12.1969 GYK toplantısı, ilk defa için nisap yok.
- 8.12.1969 Mehmet Büyüksevinç İstanbul'da öldürülü-
yor.
- 14.12.1969 Battal Mehetoğlu İstanbul'da öldürülüyor.
- 20.12.1969 GYK toplanıyor, nisap yok.
- 21.12.1969 GYK toplanıyor (27 kişi) M. A. Aslan istifa
ediyor, Şaban Yıldız Genel Başkan oluyor,
Aybar, Yaşar Kemal, Samim Kocagöz istifa
ediyor, 5 üye toplantıyı terk ediyor, MYK se-
çilemiyor.
- 29.12.1969 Şerif Aygün İstanbul'da öldürülüyor.
3. 1.1970 GYK toplanıyor, Aybar istifamı geri aldım
diyor, RED ediliyor. Genel Sekreterler: Hü-
samettin Güven, Behice Boran.
4. 1.1970 MDD Çankaya Kongresini kazanıyor.
20. 1.1970 Aydınlık 2 gruba ayrılıyor (Mihri Belli -
Doğu Perinçek)
29. 1.1970 İhraçlar devam etmede.
- Mart 1970 GYK toplantısı.
9. 4.1970 İstanbul İl Kongresi - MDD'nin zaferi, İl'i
G.M. feshedemedi.
13. 4.1970 Süleyman Özmen Ankara'da öldürüldü.
13. 4.1970 Dr. Necdet Güçlü Ankara'da öldürüldü.
16. 4.1970 Genelge: 1 — *Kongreler kapalı yapılacaktır*.
Görevliler dışında partili partisiz kimse

kongrelere alınmayacaktır. Hükümet komiseri ve basın hariç. Hariçten konuşulması için önerge verilemez, oya sunulamaz. Behice Boran Genel Sekreter.

14. 6.1970 Yusuf Ergönül Antakya'da öldürüldü.
- 15/16.6.1970 *İstanbul - İzmit büyük işçi direnişi.*
22. 6.1970 İstanbul İl merkezinin aranması, gözaltına alınmalar, protesto.
23. 6.1970 (MDD'ci İl Başkanlığına) MYK 28.6.1970 toplantısı İstanbul il binasında yapılacak. Genel Sekreter B. Boran.
8. 7.1970 Salih Çavuşoğlu Ordu'da öldürüldü.
22. 8.1970 Necmettin Giritlioğlu İzmir'de öldürüldü.
- 15.10.1970 Hüseyin Çapkan İstanbul'da öldürüldü.
- 28.10.1970 Devrimci TİP delegelerinin IV. B. K.'ye katılmama kararı. 72 delege adına İl Bşk.: İstanbul; Metin Bilgen, Aydın; Ali Karacan, Trabzon; Erdoğan Gönüller, Merkez Haysiyet Divanı; Basri Dede, Yusuf Küpeli. (Rasih İleri, Şevki Akşit, Mihri Belli katılmaya taraftardı)
- 29/31.10.1970 *TİP IV. Büyük Kongresi:* Genel Başkan Behice Boran, Genel Sekreterler Şaban Erik -Sait Ciltaş. Faşizme karşı birleşelim bildirisi: Kürt sorunu.
- 7.11.1970 İstanbul MDD'ci ilin istifası, Can Açıkgöz'ün görevlendirilmesi. (Emekçi grubundan).
- 23.11.1970 Dursun Özkuzucu Ankara'da öldürülüyor.
- 5.12.1970 Hüseyin Aslantaş İstanbul'da öldürülüyor.
- 23.12.1970 İlker Mansuroğlu Ankara'da öldürülüyor.
- 25.12.1970 Nail Karaçam Ankara'da öldürülüyor.
- 30.12.1970 Ümit Yabeyazoğlu Trabzon'da öldürülüyor.

27. 1.1971 Şerafettin Atalay'ın Amasya'da öldürülmesi (13'ler hakkında ifade verenlerden.) (*)
- 8/9.2.1971 GYK toplantısı, M. A. Aybar hakkında sevk istemi, 30 oy ihraç, 4 oy çekimser. (anti-sosyalist ve anti-komünist eylem). Mehmet Ali Aybar istifa ediyor.
27. 2.1971 Hıdır Altınay Ankara'da öldürülüyor.
- 12 Mart 1971 *Komutanların muhtırası, askerî darbe. TİP hakkında talepname. (**)*
- 3.1971 Aybar'ın yeni bir parti kurmak için açık mektubu.
19. 4.1971 Niyazi Tekin'in İstanbul'da öldürülmesi.
22. 5.1971 GYK toplantısı, Sıkıyönetim Kanununun iptali için Anayasa Mahkemesine başvuru kararı (Bazı Maddeler TİP kapandıktan sonra bu müracaat üzerine iptal edildi.)
22. 5.1971 TİP Yöneticilerinin GÖZALTINA alınmaya başlanması.
23. 5.1971 GYK Kararı ile Genel Başkan ve Genel Sekreter tutuklu iken Genel Başkan Vekili Şaban Yıldız ve GYK üyelerinin duruma el koymaları kararı.
11. 6.1971 TİP Hakkında Anayasa Mahkemesi İddianamesi.
20. 7.1971 *Anayasa Mahkemesinde TİP'i Kapatma Kararı.*

(*) Em. Gn. Md. öldürülenler listesinde bu tarih yanlış olarak 28.11.1971'dir.

(**) Bu dönemden sonraki tenkil olaylarında ve işkencede, idam sehpasında ölenleri konu dışı diye belirtmedik. Çünkü TİP içindeki mücadelenin gelişmesiyle bunların bir ilişkisi yoktur. Oysa örneğin Deniz Gezmiş ve bazı başkaları Parti üyesiydiler, ancak bu nedenle öldürülmediler.

26. 7.1971 TİP yöneticileri hakkında I. Sıkıyönetim Mahkemesinde (Ankara) dava açılması.
19. 8.1971 Duruşmaların başı.
- 6.10.1971 23 tutukludan 19 tahliye B. Boran dahil.
6. 1.1972 TİP Kapatma Kararının Resmi Gazete'de ilanı.
- 1973 TİP yöneticileri davasının As. Yarg. Daireler Kurulunca kesinleşmesi.
- 1974 Genel Af'la tahliye ve amme haklarının iadesi.

OTORİTARİZM VE REVİZYONİZMİN KÖKENLERİ

I

İBRAHİM GÜZELCE'NİN İSTİFA MEKTUBU

Sayın Rasih İleri (*)

Kurucusu bulunduğum Türkiye İşçi Partisi Genel İdare Kurulu üyeliğinden istifa etmiş bulunuyorum. İşçi sınıfı arasındaki dayanışmanın tabii bir neticesi olan ve her idareciyi yaptığı hareket hakkında diğer dayanışma arkadaşlarına hesap vermeye zorlayan inancın sahibi bulunduğum içindir ki, yarın sizlere yalan yanlış aksetmesi muhtemel olan bu istifa sebebimi bildiren dilekçemin suretini aşağıda bilgilerinize ve yargı hükümlerinize sunuyorum.

En derin sevgilerimle...

İbrahim Güzelce

SURETTİR

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığına

Nuruosmaniye

Sayın Başkan,

21.6.1962 gecesı yapılan Merkez İcra Komitesi top-

(*) Rasih İleri savunması eklerinden olan bu mektup önemi nedeniyle başa alındı.

lantısında bir İşçi Partisi Genel Başkanından beklenmeyecek tarzdaki davranışınız yüzünden; (ben bu şartlar altında sizinle birlikte çalışmam) diyerek toplantıyı terkettiğim malûmunuzdur. Bu mektubumla size istifamı sunmadan önce, hakkınızda halihazır düşüncelerimi arz etmek ihtiyacını duyuyor, bir bakıma buna kendimi mecbur hissediyorum.

Sayın Başkan,

Çok iyi biliyorsunuz ki ben, Partinin başına getirilmenizde birinci derecede rolü olan kuruculardan bir tanesiyim. Bu hizmeti yaparken de şahsınızda, işçi sınıfının sosyal ve ekonomik özgürlüğe kavuşma savaşının önderliğini görüyordum. Gerçekte bu gene böyledir. Yalnız şu farkla ki, siz bu savaşı başarı ile yürütmeye çalışırken, farkında olmayarak, kişiliğinizle bağdaştırılamayacak bir yola doğru da sür'atle kaymaktasınız. Halbuki Parti başındaki görevlerinizden en önemlisi, memleketin yıllardır içinde yaşadığı ağır sosyal, ekonomik ve siyasi şartlar yüzünden, kişiliklerini birtürlü geliştirmek imkânını bulamamış olan insanlara kişilik vermek, onları bu yönden takviye etmek olmalıydı. Ancak bu sayede Türkiye emekçilerinin militan kadrosu meydana gelebilir ve uğrunda 21 senedir savaştığınızı söylediğiniz idealleriniz gerçekleşebilirdi. Fakat, toplantı akşamı üzüntü ve endişe ile tesbit ettim ki Anadolu gezinizden sonra tamamen değişmişsiniz. Bu gezinin sağladığı başarı ümitleri, sizde, birçok liderin kendini içine düşmekten kurtaramadığı bir gururun ve çevresinde itaatli insanlar görme arzusunun meydana gelmesine sebep olmuştur. Partinin henüz kendini tanıma çağında olduğunu ve daha hiçbir şeyinin donmamış bulunduğunu bildiğiniz halde, işçi sınıfının yüksek menfaatleri ile parti ahlâkı ve disiplininin açık ve seçik olarak tesbiti

üzerine yaptığım bir konuşmanın İcra Komitesinde tartışma konusu olmasına ve sonucunun reye arzedilmesine imkân vermeyerek, bana karşı çıkışınızı hoş görmediğim ve o mesele üzerindeki taraflı tutumunuzu yüzünüze karşı, kelimelerin riyasız çıplaklığı ile söylediğim için hakkımda göstermiş olduğunuz haksız reaksiyon ve ümit edilmeyen toleranssızlığınız hakkındaki teşhisimin doğruluğunu ispat etmiş oldu.

Sayın Başkan,

Size nasihat vermek haddim değildir. Yalnız birkaç hususu belirtmeyi kendim için kaçınılmaz bir ödev saydım. Eğer bir işçinin de kendi ölçüsünde bir dünya görüşüne sahip bulunabileceğini kabul eder ve hayatın insanlara kitaplardan çok daha fazlasını verebileceğini teslim ederseniz, size derim ki: Parti disiplini, çevrenizde bulunan veyahut bulunacak olan mesai arkadaşlarınızın kişilik ve özgürlüğünü yok edici bir vasıta olarak kullanmaktan sakınıınız. Yıllardır, çeşitli baskılar altında, işçi sınıfını temsil etmek gibi kutsal bir görevi yürütmeye çalışan sendikaları ve onların idarecilerini parçalayıcı, birlik ve beraberliklerini zedeleyici, bunlar arasında, kardeşlik duygusunun ve inanç birliğinin yaratılmasına mani olucu davranışlara asla müsaade etmeyiniz ve bu gibilerin parti bünyesine sızmasına göz yummayınız. Sarı sendikaların gittikçe bollaşacağı bir zemin üstünde bulunduğunuzu hiçbir zaman unutmayarak, bunun nedenlerine inip, lider vasfınız yanında, (temsil ettiği topluma vahdet ve kişilik veren insan) vasfınızın da bulunmasına son derece dikkat ediniz. Ve şunu asla unutmayınız ki, özgürlüğü ve kişiliği elinden alınmış bir topluma verilecek ekonomik ve sosyal vechе ne kadar mükemmel olursa olsun, bu, o toplumu, Hitler Almanyası ile Mussolini İtalyası'ndan (veya Stalin Rus-

yaşı'ndan) farklı bir cemiyet düzenine götürmeyecektir.

Türkiye'nin ise böyle bir sonuca katıyen tahammül edemeyeceğini, esasen böyle bir sonucu sizin de şiddetle reddedeceğinizi bilenlerdenim. Bu itibarla, faydalı olmaya çalışırken, bunun, kişiyi diktatörlüğe götüren yollardan değil de, (Eğitmen)ce olmasına dikkat ediniz. Ve unutmayınız ki, yaralı Türk emekçilerinin, kendisine bu şekilde davranacak ve kendisini şefkatin ve inancın potasında eritip şekillendirecek bir lidere ihtiyacı vardır. Bu lider siz olabilirsiniz. Fakat, sizi devamlı şekilde tasvip edenleri değil, size karşı gibi gözükseler da hi, kişiliği olan insanların sözlerine ve tenkitlerine kulak vermeniz, onların sözleri arasındaki gerçekleri görebilmeniz şartı ile. İşte ben, tekrar partinin başına getirildiğiniz ilk günlerin M. Ali Aybar'ı olursunuz kanısı ile ve size sür'atle değişen kendinizi görebilmenize fırsat verecek bir ayna vazifesini görebilmek için, bu mektubu kaleme alarak Merkez İcra Komitesi üyeliğinden istifa ediyorum. İstifamın kabulünü rica eder, inançları uğrunda yıllarca gücü nisbetinde savaşmış bir sendikacının riyakârlıktan uzak bu seslenişine belki kulak verirsiniz ümidi içinde size ve arkadaşlarıma mutluluk ve başarılar dilerim. 22.6.1962 (*)

Türkiye İşçi Partisi Kurucularından
ve Merkez İcra Komitesi Üyesi
İbrahim Güzelce

(*) İstifa kabul edilmemiş, hatta az sonra İbrahim Güzelce Genel Sekreterliğe getirilmiştir. Olaya neden olan mevcut sendikalara paralel sendika kurdurmak gayreti içinde olan Merkez Yürütme Kurulu üyesi Av. Sedat Erbil ise partiden istifa etmiştir. Ancak konu Aybar'ın ceberrut tutumunun ilk belirtisi konusudur.

OPORTÜNİSTLERE GÖRE ENGELS DEMOKRASİ VE DEVRİM

Hiçbir kişinin veya zümrenin Marksist olmasını veya olmamasını istemek söz konusu olamaz, herkes istediği yönü seçmekte hürdür. Ancak hiç kimsenin bir fikir akımını veya yazıyı tahrif etmeye hakkı yoktur. Attila Tokatlı arkadaşımız, «Eylem» dergisinde Marks'ın «Fransa'da sınıf savaşı» kitabına Engels'in 1895 yılında yazdığı önsözden bazı parçaları aktarıp onları değerlendirirken ne yazık ki bu yolu tutmuştur. Hele bir politik gidişin savunulması için bu yola sapılırsa, bu, toplumcu ahlaka hiç yakışmaz, ayıp olur.

Engels sözü geçen önsözde sosyalistlerin parlamento - mücadele şeklinden nasıl faydalandıklarını göstermekte, 1848 modeli sokak barikatları ile ihtilâl yapmanın, yeni silah ve savaş taktikleri karşısında modası geçmiş bir usul olduğunu hatırlatmaktadır. Bunu söylerken de hâkim sınıfların ve kapitalistlerin partilerinin sosyalizmin gelişmesi karşısında Anayasaları ayaklar altına alacaklarını göstererek, bu durumda yapılacak halk ihtilâllerinin yeni şartlara uygun mücadele şekilleri seçeceklerini söylemektedir. Engels'in ölüm yılındaki fikirleri bunlardı, karşı gelinebilir, fakat tahrif edilemez.

Engels'in bu önsözünün ilgi çekici bir tarihçesi vardır. Yetmiş yıl ara ile A. Tokatlı'ya oynatılmak istenilen oyunu tamamen açığa çıkaran bir tarihçe... 3 Nisan 1895 tarihinde Engels, P. Lafargue'a yazdığı mektupta şöyle demektedir: «Bana karşı kötü bir şaka yapmak cüretinde bulundular. Tam Berlin'de sosyalistlere karşı

şiddet kanunları hazırlandığı bir sırada, birkaç zamandır öngördükleri, her halükârda barışçı ve şiddete karşı nefret duyan taktiklerine hizmet edebilecek, kısımları önsözünden derleyerek Vorwaerts'de yayınlamışlardır.» 1 Nisan 1895'de ise Kautsky'ye Engels şunları yazmaktadır: «Bugün Vorwaerts'de benden izin alınmadan, önsözünden parçalar aktarıldığını hayretle gördüm. Bu parçalar o şekilde tertiplenmişlerdir ki, ben her ne pahasına olursa olsun düzensizliğin sâkin bir hayranı olarak gösterilmekteyim. Bu yüzden önsözümün Neue Zeit'te kesintisiz olarak çıkmasını istiyorum, ancak bu şekildedir ki yaratılan utanç verici hava silinebilir.»

Marksizme ihanet eden revizyonist Bernstein'in bu tahrif edilmiş metni oportünistçe yorumlayarak onu Engels'in politik vasiyetnamesi olarak yutturmak istemişti ve böylece Engels'in ihtilalci geçmişini inkâr ettiğini iddia etmişti.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Engels, sözü geçen önsözünde sosyalistlerin parlamento çalışmalarından ne şekilde faydalandıklarını anlatmakta, sömürücü sınıf partilerinin bu mücadele şekli karşısında gitgide Anayasaları çiğnemek yoluna sapacaklarını göstermekte, sosyalistlerin tahriklere uyup sokağa dökülmeyeceklerini, artık barikatlı sokak savaşı devrinin geçtiğini söylemekte. Anayasa yok edilince köylüler dahil bütün emekçilerin bu durumda direnme hakkını kazanacaklarını ve ancak halk hareketi geliştikten sonra geniş kitlelerin katılacağı «taarruzî ihtilal» taktiklerinin öngörüleceğini söylemektedir. Bu kadar açık bir tutum karşısında A. Tokatlı'nın (tepeden inme, yani halk için ama halksız) hareketlerden bahsetmesi anlamsızdır. Engels Tevetoğlu'nun söylediği gibi ihtilalci sosyalisttir. Sosyalistler ise hiçbir zaman cuntacı olmamışlardır. Hatta

A. Blanqui gibi darbeci eğilimler, ilmi sosyalistler tarafından yerilmiştir, nerede kaldı cuntacılık. Sosyalist bir cunta ise, hesaba katılmayacak kadar zayıf bir ihtimaldir, aşağı - yukarı imkânsızdır. Ancak önümüzdeki sorun bu değildir. Önsöz cuntadan değil, hâkim sınıfların karşı - ihtilal eğilimlerinden ve bunlara karşı yapılacak halk hareketlerinden bahsetmektedir.

Reformist ve oportünist kelimelerinden hoşlanmayanların, karşılarındakilere parlamento mücadele şeklinin düşmanı veya cuntacı isnatlarında bulunmaları, Marksist olsun olmasın, toplumculara yaraşmaz. Hele Engels'in sözlerini tahrif etmek kimsenin harcı değildir.

Rasih Nuri İleri ()*

(Haftalık SAVAŞ Gazetesi - Trabzon,
15 Haziran 1966) Yöresel TİP organı

Not : Rasih Nuri İleri'nin savunmasında, «şahıslarla uğraşmak» bölümünde bu yazı hakkında şu sözler geçmektedir:

«GYK toplantısında Mehmet Ali Aybar «Engels'in görüşlerini YÖN'de bastırmak istedik, basmadılar, bu ay EYLEM'de basılacak, bilimsel sosyalizmin kurucusu böyle söylüyor, bu bizim Parti görüşümüzdür» dedikleri ve bu sözleri İl Başkanları toplantısında tekrarladıkları halde, SAVAŞ dergisinde verdiğim cevapta, Attila Tokatlı'nın bilmeden kimin oyununa alet olduğunu açıklamadım, kaldı ki bu olayda da Mehmet Ali Aybar iyi niyetli idi ve fakat istemde olduğu gibi bazı yakınları tarafından aldatılmıştır.»

(*) Muvaffak Şeref arkadaşım da aynı yazıyı sert bir şekilde eleştirmiştir.

AYBAR'IN OLAYLARI BAŞLATAN DEMECİ

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ
 Ankara Caddesi No. 40

İstanbul, 30.10.1966

BASIN BÜLTENİ

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar Ankara örgütünün olağan il kongresine şu mesajı göndermiştir:

Partili kardeşlerim,

Büyük Kongremizin hazırlıkları beni Genel Merkez'de alakoyduğu için, kongrenize katılamıyorum. Bu mutlu ödev gününde aranızda bulunmak, Büyük Kongre arefesinde sizlerle konuşup dertleşmek, sizlere görüşlerimi açıklamak isterdim. Bu ödevi yerine getiremediğim için üzgünüm. Söylemek istediklerimi yazıyla anlatmaya çalışacağım.

Sevgili kardeşlerim,

Millet olarak da, kişiler olarak da Kurtuluşumuz Sosyalizmdir. Bu çürümüş kapitalist düzen yerine Sosyalist bir düzen kurulmadıkça, bu gerikalmışlık, bu fukaralık, bu işsizlik, bu cehalet, bu perişanlık, bu yarınına güvenle bakmama, devam edecektir. Bir avuç ağa ile kapkaççıya servet ve nüfuz sağlayan bu sömürü düzeni, bu adaletsizlik, bu plansızlık, bu anarşi devam edecektir. Bütün bunları biliyoruz. Ve gene biliyoruz ki, sosyalizmi Anayasaya sahip çıkarak biz emekçi halk kütleleri, aşağıdan yukarı kendi ellerimizle kuracağız.

Konuşmalarında bu noktaları açıklamış bulunuyorum. Ayrıca tepeden inme sosyalizmin bizi sonunda faşizme götüreceğini, emekçi kütlelere piyon gözüyle bakan, halktan kopmuş aydınların sosyalizmi asla kuramayacaklarını da anlatmaya çalıştım. Orta sınıfların hangi şartlar altında devrimci karakter kazanabileceklerini; Milli Kurtuluş mücadelesinin sosyalizm için mücadeleden ayrılamayacağını da defalarca belirttim. Bugün Türk Sosyalizminin başka bir ilkesi üzerinde durmak istiyorum: Bağımsızlık. Bağımsızlık Türk sosyalizminin vazgeçilmez bir unsurudur. İkinci Milli kurtuluş mücadelemizin aynı zamanda sosyalizm için bir mücadele olması, bu iki mücadelenin aslında ayrılmaz bir bütün halinde bulunması, bağımsızlık ilkesinin anlamını genişletmekte, bu kavramın politik özü yanında ekonomik ve sosyal bir öz kazanmasına yol açmaktadır. Tüzüğü-müzün 3. maddesinde milli bağımsızlığı her şeyin üstünde tuttuğumuz açık ve kesin olarak belirtilmiştir. Bunun Türkiye İşçi Partisi'nin savunduğu dış politika-ya olduğu kadar, ekonomik ve sosyal politikamıza da yön verdiği şüphesizdir. Milli bağımsızlığı böyle geniş ve sosyal hayatı tümü ile saran, etkileyen, şekillendiren bir kavram olarak anlamaya ve uygulamaya mecburuz. Anti-emperyalist mücadele sadece politik ve askeri alanda elde edilecek zaferle kazanılamaz. Emperyalizmin içimizdeki ekonomik, sosyal ve kültürel dayanaklarının da yurt işlerini etkileyemeyecek hale getirilmesi şarttır. Bunu başaramadığımız içindir ki, birincisini kazandıktan 43 yıl sonra bir ikinci kurtuluş mücadelesi vermek durumuna düşmüş bulunuyoruz. Gerçekten Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra, halk kütlelerinin yurt işlerine ağırlıklarını koyamamış olmaları, yönetici kadroyu temelden yoksun ve yapı değişikliğine yol açacak köklü

dönüşümlerden uzak bırakmıştır. Toprak reformu gibi; dış ticaretin millileştirilmesi, bankacılık ve sigortacılık işlerinin özel teşebbüsün nüfuz sahası dışında bırakılması gibi; özel teşebbüse dönük olmayan bir sanayileşme programının uygulaması gibi köklü dönüşümler başarılammıştır. Böylece emperyalizmin içimizde tabii müttefiki durumunda olan aracı sermayedarlar ve toprak ağaları gelişmek fırsatını bulmuşlardır. Özel teşebbüse yardımcı devletçilik sisteminin beslediği kırtasiyeci burjuvazinin de yardımı ile, aracı sermayedarlar toprak ağaları, Atatürk'ün ölümünden sonra, İkinci Dünya Savaşı sonunda meydana gelen şartlardan da yararlanarak, Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin nüfuz ve etkisi altına sokmuşlardır.

Yakın tarihimizin bu hazin gerçeklerinden, iki noktada ders almamız gerekir. Birincisi: sosyalist doğrultuda olmayan milli kurtuluş hareketleri, politik zafere ulaşırsalar da, sonunda başarısızlığa uğrarlar. İkincisi; emekçi halk kütlelerinin örgütlü politik ağırlığından yoksun kalan aydınların yönetimi, bu aydınlar ne kadar iyi niyetli olsalar ve bir takım devrimleri candan özlemiş olsalar da, yurdu yeniden emperyalizmin yörüngesine girmekten alakoyamaz, milletlerarası tekellerle aracı ortaklarının yurdun can damarlarını ele geçirmesine engel olamaz.

Bu satırların altını kuvvetle çizmek isterim. İkinci Milli Kurtuluş mücadelesi içinde bulunduğumuz şu günlerde yakın tarihimizin bu dersini unutmamak zorundayız. Milli cepheden, devrimci kuvvetlerin işbirliğinden söz edilirken, emekçi halk kütlelerinin aktif desteği sağlanmadan hiçbir başarı sağlanamayacağını iyice bilmeliyiz. Hele Milli Kurtuluş Mücadelesini, sosyalist özünden boşaltarak yürütmeye kalkmanın; hele bunu

sadece bir devrimci aydınlar kadrosu işi halinde görmeyin; ve ikinci milli kurtuluş mücadelesini, Amerikan emperyalizmiyle ittifaka gitmiş olanların kanadı altında yürütmeye kalkmanın, nasıl bir delalet olacağını asla gözden kaçırmamalıyız.

İkinci milli kurtuluş mücadelemizin şanlı bayrağını sosyalist Türkiye İşçi Partisi taşımaktadır. Tıpkı birincisinde olduğu gibi zaferi gene emekçi halk kütleleri kazanacaktır. Fakat birincisinden farklı olarak bu kez zafer kesin olacaktır. Türkiye bir daha emperyalizmin nüfuzu altına girmeyecektir. Bir daha Türkiye’de bir yabancı devletin bayrağı dalgalanmayacaktır: ne Amerikan, ne Rus, ne Çin, ne de herhangi bir başka yabancı devlet bayrağı. Türkiye’de ancak bizim bayrağımız ve üzerine bir yabancı bayrağın gölgesi düşmeden, ancak bizim şanlı ay-yıldızımız dalgalanacaktır. Türkiye’de bir daha yabancı üsler kurulmayacaktır. Çünkü zaferden sonra da halkımız ağırlığını eksik etmeyecektir. Çünkü zaferden sonra Türkiye sosyalist olacaktır.

Türk sosyalizminin vazgeçilmez bir unsuru olan bağımsızlık ilkesi, Türkiye İşçi Partisi’nin başka sosyalist hareket ve kuruluşlar karşısındaki tutum ve davranışlarını da doğrudan doğruya etkiler. Şüphesiz sosyalizm idealini bütün sömürülen, horlanan, ezilen insanlarla, halklarla paylaşıyoruz. Dünyanın sömürüden, savaştan, insanı insana kul eden, insanı küçülten işlerden ancak sosyalizmle kurtulacağına inanıyoruz. Milli kurtuluş savaşı veren halkları candan destekleriz; sosyalizm için mücadele eden emekçileri nerede olurlarsa olsunlar, derilerinin rengi, milliyetleri, din ve mezhepleri ne olursa olsun candan destekleriz.

Fakat Türkiye’nin evlatları olarak sosyalizmi önce Türk sosyalizmi olarak düşünüyoruz. Türkiye’de sosya-

lîzmi kendi gücümüzle, kendi şartlarımız içinde, kendi ellerimiz, kendi kafamızla kuracağımıza inanırız. Türkiye İşçi Partisi'nin temsil ettiği Türkiye Sosyalizmi bağımsız bir harekettir. Bağımsız bir hareket olarak kalacaktır.

Bu vesile ile Türkiye İşçi Partisi'nin yurdumuzdaki Sosyalist hareketler karşısındaki durumunu da kesinlikle belirtmek isterim. Bilindiği gibi Türkiye'de ilk sosyalist partisi 1910'da kurulmuştur. Şu halde bizde sosyalizmin politik bir hareket olarak 56 yıllık bir mazisi vardır. Bu elli altı yılda sosyalist adlı birçok parti kuruldu. Dünden bugüne uzanan bu yarım yüzyıllık dikenli yolda, Türkiye İşçi Partisi son merhaleyi teşkil etmektedir. Bu bakımdan Türkiye İşçi Partisi'nin temsil ettiği sosyalizmi, elli altı yıllık mazisi olan Türkiye Sosyalizm hareketinin, tarihi planda bir devamı saymak elbet doğrudur. Fakat bu tarihi teselsülü organik bir teselsül şeklinde değerlendirmek ve Türkiye İşçi Partisi'ni Osmanlı Sosyalist Fırkası'nın ve daha sonraki Sosyalist kuruluşların devamı olarak görmek, herhalde yanlıştır. Türkiye İşçi Partisi yepyeni bir kuruluştur. Kuruluş şekli bakımından olsun, kurucularının şahısları bakımından olsun, program ve tüzüğü bakımından olsun, eskiye bağlanması mümkün olmayan bir kuruluştur.

Bizce eski Sosyalist Partiler hata ve sevaplarıyla devirlerini kapamışlardır. Bunlar memleketimizin, bugüne göre çok değişik olan şartları içinde faaliyet göstermişlerdir. Başarıları da, başarısızlıkları da artık maziye malolmuştur.

Türkiye İşçi Partisi'ni bir sosyalist kuruluş olarak bu maziye organik şekilde bağlamaya çalışmak, nasıl yersiz bir gayretse; partimizi artık ma-

ziye mal olmuş hareketlerin yeniden denenebileceği bir ortam saymak da, boş bir hayaldir. Böyle bir hevese kapılanlar olursa, hevesleri kursaklarında kalacaktır. Dostun düşmanın bunu böyle bilmesini isteriz.

Sevgili kardeşlerim,

Kongrenize başarılar dilerim. Bu kongrenin ayrı bir önemi var. Büyük kongreye delege seçiyorsunuz. Türkiye İşçi Partisi Amerikan emperyalizminin, CIA'nın ve bunlarla iş ve kader birliği kurmuş olanların bir numaralı hedefi haline gelmiştir. Amerikan Emperyalizminin bir numaralı hedefi olmaktan, ancak gurur duyuyoruz. Ve bu durum bize ancak güç kazandırır. Fakat bunlarca partimizi içten çökertmek için ötedenberi sarfedilegelen gayretlerin, büyük Kongre arefesinde artmış olduğu dikkatten kaçırılmamalıdır. Uyanık olalım. İyi niyetli görünen telkinlerin hangi doğrultuda geliştiğini ve nereye yöneldiğini iyice görelim. Yiğit olduğumuz kadar, akıllı ve tedbirli olmak da zorundayız.

Türkiye'de sosyalizmin kurulmasına hiç kimse engel olamayacaktır. Çünkü tarihin akışını durdurmak ve hızla uyanan emekçi halkımızın insanca yaşama isteklerine karşı koymak kimsenin gücünde değildir. Güzel günler yakındır. Hepinizin gözlerinden öperim.

Mehmet Ali Aybar

AYBAR - BORAN GRUBUNUN İLK PROVOKASYONU ONYEDİLER OLAYI

Aybar - Boran grubu ONÜÇLER olayını ve bunun sonucu olarak Partinin parçalanmasına yol açan İHRAÇ furyasını tezgâhlamadan önce ilk başarısız denemelerini İstanbul'da yaptılar. Partinin delegelerinin niteliksel olarak değişmesi ile sonuçlanan Olağanüstü Büyük Kongre'den hemen sonra aralarında ÜÇ Büyük Kongre delegesi bulunan ONYEDİ üyeyi Merkez Haysiyet Divanına sevkettiler. Bu sevk istemi olağan dışı bir nitelik taşıyor, onyedi üyeyi adeta gizli örgüt oluşturmaktan, eski örgütlerle ilişkili olmaktan açıkça suçluyor, onları Emniyet Kuvvetlerine yem olarak damgalattırıyordu.

Merkez Haysiyet Divanı bir toplantıda bu provokasyonu bozdu.

Bu kadar ağır ve ters bir suçlamanın gerekçesi ne idi?

1966 yılının son aylarında kitabın giriş kısmında açıklandığı gibi parti içinde bir huzursuzluk vardı, ayrıca Genel Başkan Mehmet Ali Aybar bazı teorik arayışlara girişmiş, böylece partiyi bir oldu bitti ile karşı karşıya bırakmıştı. Bu «yeni yön»ün kabul ettirilmesi için Partinin en bilinçli unsurlarının tartışmanın dışında bırakılması, otoriter bir yönetim gerekeceği çabucak an-

laşıldı. Bunun için gereken fırsatı Siyasi Partiler Kanunu verdi, bu kanuna göre artık 11 Başkanları ve 11 Haysiyet Divanı başkanlarının Kongre Delegelikleri mümkün değildi, adeta seçilmemiş delegeler çoğunluk teşkil ediyordu (41 GYK üyesi, 7 MHD üyesi ve Parlamento üyeleri). Yani Büyük Kongrede Kurullar kendi kendilerini ibra edecek duruma düşüyorlardı. Genel Merkez işi bir oldu bittiye getirerek Siyasi Partiler Kanununa göre Tüzüğü değiştirirken 500 üyeye 1 delege kuralını koydurarak bu durumu yaratmıştı. Bu durumda ya az delegeli Büyük Kongre veya Delegasyonu değiştirecek Olağanüstü Büyük Kongre formülleri vardı. Genel Yönetim Kurulu, Aren'in teklif ettiği Olağanüstü Büyük Kongreyi 4 oya karşı reddetti, Aybar ve Boran çoğunluğa katıldılar, oysa yaptıkları durum muhakkemesi sonunda Aybar fikir değiştirdi ve kendi yetkisini suiistimal ederek GYK kararına aykırı olarak Olağanüstü Büyük Kongreyi toplantıya çağırdı (30.9.1966), bu Kongrede MYK bir değişiklik taslağı sunmadı, yani önceden konunun değerlendirilmesine olanak tanımadı. Bir oyun oynanmıştı, buna büyük 11 düşmanlığı diyebiliriz. Amaç büyük illerin, işçi sınıfının ve sosyalist aydınların yoğun olduğu büyük illerin delegasyonunu kısmaktı. Bunu belgelemek gereği vardır: Merkez Bilim Kurulunun 1968 başında yaptığı incelemeye göre o tarihte 12.695 Parti üyesi bulunmakta idi. (*) Bunların 5.453'ü İstanbul ilinde bulunuyordu, ayrıca bilinçli devrimciler İstanbul'da ağır basıyordu.

(*) Bilim Kurulu Üyesi Doğu Perinçek bu incelemeyi Partiden izin almadan Sosyalist Aydınlik Dergisi (sayı: 3) yayınladı. İstanbul ili üyeleri listesi ise benim arşivimden alınmıştır.

Konunun önemi nedeniyle ayrıntıya girelim:

İstanbul	5.453 üye	% 43
Marmara - Ege - Akdeniz	2.533 üye	% 20
İç Anadolu	2.019 üye	% 16
Karadeniz	1.094 üye	% 8.5
Doğu ve Güney Doğu	1.596 üye	% 12.5
	12.695 üye	%100

Bu durumda örneğin 100 üyeye 1 delege seçilseydi İstanbul, Ankara, İzmir İl'leri Kongrede büyük bir çoğunluk sağlardı. Ayrıca GYK kararına uyulsaydı Büyük Kongre İstanbul'da toplanacak, gelen delegeler birçok konularda aydınlatılabilecekti.

İşte Aybar'ın engellemek istediği de buydu, bu girişiminde Boran, Aren, Sülker kendisine yardımcı oldular. Olağanüstü kongrede kabul edilen Tüzük Maddesine göre her İl'den ilk 500 üye için dört delege, sonraki her 200 üyeye de bir delege düşecekti, bu hesap yapılırken aldatlarını tamamen ödemeyen üyeler düşüldüğünden şu sonuç meydana çıktı:

Bölge	üye	%	delege	%	Kongre	
					yapan	Kongresiz
					İl Sayısı	İl
İstanbul	5.453	43	12	6	1 İl	—
Marm. - Ege - Akd.	2.533	20	72	36	17 İl	4 İl
İç Anadolu	2.019	16	35	17	9 İl	6 İl
Karadeniz	1.094	8.5	24	12	6 İl	5 İl
Doğu, G. Doğu	1.596	12.5	58	29	16 İl	3 İl
	12.695	100	201	100	49 İl	18 İl

Bu arada Hatay 7, Ankara 6, İzmir 5 delege çıkarıldı, dört il ise eski Kongrelerine göre eksik delegasyonla geldi, Hatay şişirilmiş bir sayıdır. Böylece:

İstanbul	5.453
Ankara	900
İzmir	700

7.453 üye, %59 gibi bir sayı çıkar ki aslında Ankara ve İzmir'in bilemediğimiz küsuratı bu orana %60'ı aştırmaktadır.

Özetlersek bu Tüzük maddesine göre büyük iller dışında 31 üyeye BİR delege düşerken İstanbul'da 454 üyeye 1 delege düşmektedir. Ayrıca ONYEDİLER arasında delegeliği iptal edilmek istenilen üç delege de vardır, bunlar Fehmi Özgök, Sevinç Özgüner, İsmet Moray arkadaşlarımızdır.

İşte «güleryüzlü sosyalizm», «Engels'in tahrifi» bu yollarla Partiye kabul ettirilmek istendi, ikiyüze yakın yönetici ihraç edildi ve Parti çöktürüldü.

Olağanüstü Büyük Kongre'den tam bir ay sonra ONYEDİLER sevk istemi bu hesapla gündeme geldi. Şimdi istemin incelenmesine gelelim:

Merkez Yürütme Kurulunun 29.10.1966 günlü bu olumsuz ve tehlikeli kararının yukarıdaki esas nedene eklenen bazı faktörleri vardı. Belki yönetici kadronun aşırı bazı korkuları, çekingenlikleri, daha eskilere dayanan bazı kişisel etkenler, şüphesiz bazı kişisel ihtiras ve post kayguları ve de «bakın biz komünist değiliz, eski komünistlerin dostlarını bile partiden atıyoruz» gibi bazı teminat verme gayretkeşlikleri... Şüphe yok ki bu yolda bazı muhbir ve kışkırtıcıların da önemli bir rolü olmuş olabilir. Ancak olay ortadadır, kendisine sosyalist diyen bir parti komünizmin yasak olduğu bir ülkede

bazı üyelerini yasaklanmış eski sol örgütlerle ilişkide bulunmakla ve bu ilişkiyi parti içinde sürdürmekle suçlamaktadır. Ve bu iddianamenin altında Aybar'ın da Boran'ın da imzaları bulunmaktadır.

Suçlananlar ayrı iki gruptan oluşmaktadırlar:

1 — TİP İkinci Büyük Kongresi'nden önce yapılacak 1966 İstanbul İl Kongresi'ni hazırlamak üzere birçok Kongre delegesi Beyoğlu İlçe binasında açık toplantılar düzenlediler, bu toplantılardan İl yöneticileri haberdar olduğu gibi Genel Merkeze muhbirlik edecek olan Merkez Yürütme Kurulu yedek üyesi Moris Gabbay da toplantılara fiilen katılmaktaydı. Toplantıların İl Binasında tertiplenmemesinin nedeni ise İl'i Kongrede ibra edecek olanların bu toplantıları aklanacak kişilerin kontrolünde olduğu hissini yaratmamak içindi. Daha önce de, daha sonra da, Genel Merkezce tepki ile karşılanmayan bu tür toplantılar bu kez bir örgütlü olay olarak ele alındı. Ne gariptir ki, İkinci Büyük Kongreden önce ve Kongre sırasında Karadenizli delegelerin yaptığı benzer toplantılar suç sayılmamış, ancak bu toplantıların sonuncusuna katılan bazı İstanbul delegeleri bu nedenle ONÜÇLER sevk isteminde yer almışlardır.

Genel Merkezin korktuğu İlçe, delegelerin toplantısı değil de, bu toplantılarda görüşülen, İstanbul İl Yönetim Kurulunun aylardır üzerinde çalıştığı, Tüzük tadil projesi idi. Bu projede partinin niteliği değil de organların ve özellikle Genel Başkanın görev ve yetkilerine açıklık verilmek, partiye işlerlik kazandırmak gayreti sezinleniyordu. Bu tasarı İl Kongresine sunulacak ve tartışmalardan sonra alacağı şekli ile İl delegeleri tarafından Büyük Kongreye sunulacaktı. Görüldüğü gibi suçlanan sekiz İlçe delegesi ile olayın ilişkisi dolaylı

idi. Genel Merkez İl Kongresinden hemen önce bir genelge yayınlayarak Kongrelerde Tüzük hakkında tartışma yapılmamasını emretti. Bu Genelgeyi Tüzüğe aykırılığından dolayı reddetmedense İl Başkanı Şaban Yıldız ve arkadaşları konuyu bir disiplin konusu saydılar Tüzük tasarısını İl raporu ile birlikte sunmaktan vazgeçtiler. (*) O dönemde İl'ler Büyük Kongreye bir iki delege ile katılırken İstanbul'un oniki delegesi olduğunu hatırlarsak olayın önemi büyüktü.

1966 İstanbul İl Kongresinde Merkez'in divan başkanlığı adayı Sadun Aren'di, ona karşı Fatih İlçe kongresini başarı ile yönetmiş bulunan Trabzon yöneticilerinden Ümran Baran aday gösterildi. Baran fazla oy aldığı halde kalkan parmakları sayan Kemal Sülker, Aren'i Başkan ilan etti, aynı şeyi 1970'de son İl Kongresinde de deneyecek ancak oylar ismen sayılınca foyası meydana çıkacaktı. İlk 8 sanık bu olayla ilişkilidir.

2 — Sevk istemindeki ikinci grup ise İl Kongresindeki Dr. Hikmet Kıvılcımlı olayı ile ilişkilidir. O dönemde TCK 141-142'nci Maddelerinden mahkûm olanlar Siyasi Partilere giremiyorlardı. Oysa Vatan Partisi kurucusu Dr. Hikmet, Anayasanın kabulünden önce AF'a uğradığından onun için böyle bir sakınca yoktu, ancak Dr. Hikmet çok tanınmış, 1925'den beri yirmi yıl hapis-te kalmış bir kişi idi, ayrıca Partinin Samsun yöneticilerinin çıkardığı Çaltı dergisinde bir eleştiri dizisi yayınlamıştı. Sonradan bunu bir kitapçık olarak yayınladı: «İşçi Partisine Teklif - Uyarmak için Uyanmalı, Uyanmak için Uyarmalı». Bu eleştirisinde şöyle diyordu: «TİP üyelerinin her ne pahasına olursa olsun halk yığınlarımızın siyasal eğitim ve öğretimini başarmalı-

(*) Tasarı maddelere ayrılarak önergeler halinde B. Kongreye sunuldu.

dır, TİP teşkilatı her ne pahasına olursa... bunu başarmalıdır, yoksa biçimsel demokrasinin seçimsel Partisi durumunda kalır.» Bunun için de işçi gönüllüleri ve köylü gönüllüleri yetiştirmeyi teklif ediyor, ayrıca mali bakımdan Milletvekillerinin ve Sendikacıların bağışları ile asgari ücret alan ve bütün vaktini partiye veren militanların yetiştirilmesini öneriyordu. Bu tertemiz eski militan 1966 yılında Üsküdar TİP ilçesine kaydını yaptırdı ve ilçe kademesinde üyeliği kabul edildi. 11 Kongresinde konuşturulması için bir takrir verildi, takrir önce hasır altı edildi, ısrar üzerine Başkanlıkça reddedildi. Oysa kongrede kayıt istek fişini dolduran Dr. Sencer Divitçioğlu'na söz verildi. Zaten daha sonra Dr. Kırılcımlı'nın üyeliği üst kurulca reddedilmiştir. İşte İstanbul 11 Kongresi'nde bu konuda takrir veren dokuz kişi de bu nedenle sevk istemine eklendi, sayı 17'ye çıktı. Bu dokuz kişi için yapılan Vatan Partili olma isnadı ise tamamen çelişkilidir, çünkü Vatan Partisi eski Genel Sekreteri Osman Sercan TİP'de İstanbul 11 Başkanlığı'na ve İzmir Büyük Kongresi'nde Genel Yönetim Kurulu üyeliğine, yine Vatan Partisi Merkez Komitesi üyesi Ahmet Cansızoğlu da Genel Yönetim Kurulu üyesi seçilmişlerdi.

Sevk isteminde ayrıca Fatih ilçesinden Adnan Ermiş'in profesyonel sendikacılara karşı Kongrede hücumda bulunduğu yazılıdır. Bu iddia tamamen havadadır, çünkü eski Yapı - İş Sendikası başkanı Adnan Ermiş sevk isteminde sanık bile değildir. Kongrede Kemal Türkler'in kendisine verdiği yanıt ihbar sayılmış ve hakkında partice tahkikat açılmışsa da tahkikat lehine sonuçlanmıştır.

Aybar - Boran kliğinin bu girişimini başarısızlığa uğratan TİP Merkez Haysiyet Divanı Üzeyir Kuran, Av.

Gülçin Hassa (Çaylıgil), Türkiye'nin 1 Nolu SSK üyesi Zühtü Tetey, çevirmen Mehmet Mert, Av. Akgün Ersoy, Av. İsmail Hakkı Balamir, terzi Sıtkı Eser'den oluşmaktaydı. Bir yıl sonra Balamir 13'ler olayının olumsuz kahramanı olacaktır.

I

17'LER OLAYI BELGELERİ

**Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi
Ankara Cad No. 40
İstanbul**

28.10.1966

Sayı : 483

İl Yönetim Kurulu Başkanlığı

İstanbul

Merkez Yürütme Kurulu'nun 24.10.1966 gün ve 125 sayılı karar örneği aşağıdadır:

«22 - 23 Ekim tarihlerinde toplanan İstanbul İl Kongresine takaddüm eden günlerde bazı İlçe Y. K.'larının bazı İlçe merkezlerinde, bu ilçelerin il kongresi için seçmiş oldukları delegeleri bir toplantıya çağırdıkları ve bu toplantıda delegelere direktifler verdikleri öğrenilmiştir. Tüzüğümüzün hükümlerine birçok bakımlardan açıkça aykırı olan böyle bir faaliyetin vukuunu ve nedenleri istikametini MYK olarak tahkik etmeyi partimizin birliğini korumak ve üyelerin arasındaki kardeşçe

dayanışmasının bozulmasını önlemek ve özellikle parti programı doğrultusunda yürümemizi sağlamak bakımından tahkiye lüzum bulunduğ u kanaatine varmakla; ayrıca partimize kayıt ve kabulüne kanuni hükümler muvacehesinde imkân bulunup bulunmadığını araştırmaya lüzum görmeden; özellikle parti aleyhinde neşriyatta bulunmuş ve Partinin tüzük ve programını reddederek kısa bir süre önce parti kurmak teşebbüsünde bulunmuş bir şahsın partimize üye kaydedilmesi olayının önemle incelenmesi gereğine inanarak MYK üyesi ve Genel Sekreter yardımcısı Nihat Sargın ile MYK üyesi Şinasi Yeldan'ın bir tahkikat komisyonu olarak gerek ferden, gerekse birlikte tam yetki ile vazife görmelerine ve tahkikat sonuçlarını en kısa süre içinde MYK'na bir raporla sunmalarına;

«Üsküdar ilçesine kaydolduğ u öğrenilen Hikmet Kıvılcım'ın aday üyeliğinin reddine,

oy birliğ i ile karar verildi.»

Bu karar uyarınca: a — Görevli üyelere elden gelen kolaylığın gösterilerek yardımcı olunmasını; b — Bağlı Üsküdar ilçeniz Y.K.'na yukarıdaki kararın ikinci bendinin tebliğ i ile neticeden Genel Merkeze bilgi verilmesini,

önemle rica ederim.

Saygılarımla.

28.10.1966

Yönetim Kurulu
gündeminde
ŞY. (Şaban Yıldız)

Rıza Kuas
Genel Sekreter Y.
imza (Kemal Sülker)

Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi
Ankara Cad No. 40
İstanbul

4.11.1966

Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına;

İSTANBUL

SEVK İSTEMİ

Sevk istemine esas olan kurul kararının tarih ve sayısı: Merkez Yürütme Kurulu'nun 29.10.1966 gün ve 179 sayı ile alınan kararı.

Gerekirse Haysiyet Divanına açıklayıcı bilgi vermek üzere tayin edilen sözcüler: Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Şinasi Yeldan ve Nihat Sargın, TİP Genel Merkezi.

Haysiyet Divanına sevk edilen üyelerin ad, soyadı ve adresleri:

- 1) Feridun Aksın; Ülker sokak, No: 44; Gümüşsuyu, Taksim;**
- 2) Kemal İşler; Zincirlikuyu caddesi, 64, Kasımpaşa, İstanbul;**
- 3) Fehmi Özgök; Çukur sokak, No: 51, Beyoğlu; (*)**
- 4) Cemil Ormanlar; Sofular mah.; Molla Hüsrev sokak, No: 23/2; Aksaray**

(*) Feridun Aksın Beyoğlu İlçe Başkanı, Dr. Kemal İşler eski İlçe Başkanı, Fehmi Özgök, Sevinç Özgüner ve İsmet Moray Büyük Kongre delegesidir, Kumru Gözügeçgel eski İl saymanı ve Cavit Zengin İl Haysiyet Divanı üyesi idiler, hepsi aklandı.

- 5) Kumru Gözügeçgel; İlaç sanayii limited şirketi, Evrenoszade sok; 4; Bomonti;
- 6) Cavit Zengin; Taksim; Bostan mah. Küçük odalar, No. 15;
- 7) Sevinç Özgüner; Mecidiyeköy, Sakız ağacı caddesi, 50; İst.
- 8) Sedat Düzkan; Şişli Koca Mansur sokak; 147/1;
- 9) Arif Erim; Ethem efendi sokak, 98, Erenköy
- 10) İsmet Moray; Berber Şefik sok; 46, Kocamustafapaşa;
- 11) Muhsin Toprak; Hasan Halife mah. Okumuş adam sokak, 9/1, Fatih,
- 12) Nişan Değirmenci; Külhanbeyler sokak; No: 9; Gedikpaşa;
- 13) Ali Ersin Günçe; Alayköşkü Caddesi, 16/1; Cağaloğlu;
- 14) Vahit Tulis, Şehsuvar bey sokak, No: 10; Kadırga, İst.;
- 15) Hüseyin Adıduyulmuş, Akbıyık caddesi, 36, Sultanahmet;
- 16) Necmettin Mercan, Küçükköy yolu, Büyük Yıldız caddesi, No: 2; Gaziosmanpaşa;
- 17) Şevket Çalışkan, Ordu caddesi, Dört Yol, Pazariçi; 38, Gaziosmanpaşa.

İstenilen disiplin cezaları: Her üye için aynı olup hareketlerine uyan tüzüğün 43. maddesinin çıkarma ile ilgili (ç) fıkrası uyarınca Partiden «kesin çıkarma» istemidir.

Olayın mahiyeti ve ispatlayıcı deliller:

İstanbul İl Kongresine tekaddüm eden günlerde bazı ilçe yöneticileri ve delegeleri, diğer bazı ilçe yönetici ve delegelerine haber vermek sureti ile İlçeler arası bir toplantı düzenlemişlerdir; toplantı kongreden on gün

kadar önceki Cuma günü Beyoğlu'nda yapılmış ve Pazar günü de tekrarlanmıştır.

Toplantıya katılan ve ifadesi alınan bütün üyelerin açık beyanına göre bu toplantıda önce ev sahibi sıfatı ile Beyoğlu İlçe Başkanı Başkanlık yapmaya davet edilmiş ve toplantı onun başkanlığında devam etmiştir. Ayrıca ilçelerin adı okunmak sureti ile yoklama yapılmış ve bir iki ilçeden gelen üyeler ilçeleri adına değil de kendi adlarına toplantıya katıldıklarını belirtmeyi lüzumlu görmüşlerdir. Yoklamadan sonra muhtelif ilçeler veya o ilçelerin delegeleri Kongreye götürülecek tekliflerin birleştirilmesi gerekçesi ile muhtelif ilçelere mensup üyeler arasından bir komisyon seçilmiş ve bu komisyon ikinci toplantıya kadar faaliyetine devam etmiştir. Bundan sonra İl Kongresi Başkanlık Divanı, İl Yönetim Kurulu ve Büyük Kongreye gidecek delegeler için adaylar teklif edilmiş ve bu adaylar teklif edenler tarafından toplantıda bulunanlara faaliyetleri hakkında bilgi verilerek tanıtılmıştır. Ve neticede ifade edildiğine göre istişari olarak bilhassa, İl Yönetim Kurulu, İl Kongresi Başkanlık Divanı, İl Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre Delegeleri için ortak listeler hakkında anlaşmaya varılmıştır.

Hadise, olaya adı karışanlardan bu güne kadar ifadesi alınmış olanların müşterek beyanı ile aynen böyle olmuştur. Önayak olanların ileri sürdükleri gerekçe İl Kongresinin geçen yılki keşmekeşten kurtulması ve daha salim bir tarzda cereyanını ve kısa sürede neticelenmesini sağlamaktır. Bu gerekçenin zevahiri kurtarmak için ileri sürüldüğü anlaşılmaktadır. Toplantıyı tertipleyenler bu masum gerekçenin arkasına asıl maksatlarını gizlemek istemişlerdir. Tertipçilerin açıklamadıkları bir maksatları olduğu, bazı davranışlardan ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten: a) Olay yetkili organların tamamen bilgisi dışında cereyan etmiştir. Tüzüğümüz gereğince İl Kongresini hazırlamakla yükümlü olan organ, İl Yönetim Kuruludur. Tertipçiler, ne İl Yönetim Kuruluna başvurarak böyle bir toplantı düzenlenmesini istemişlerdir; ne de hatta İl Yönetim Kurulunu haberdar etmişlerdir. İstanbul İl Yönetim Kurulunun ötedenberi ilçeler arasında başarı ile devam ettirdiği aylık istişari toplantılar geleneği mevcuttur. Tertipçilerin maksadı İl Kongresinin daha düzenli cereyan etmesini sağlamak olsa idi, Tüzüğün hükümlerine ve teessüs etmiş geleneklere uymaları gerekirdi. Tüzüğümüz gereğince böyle bir toplantıyı ancak üst Kurul olan İl Yönetim Kurulu tertipleyebilirdi. Bu hükümü ve teessüs etmiş gelenekleri harekete önayak olanların bilmediği düşünülemez ve esasen böyle bir mazeret de kabul olunamaz. Beriyardan, İl Yönetim Kurulu üyelerinden bazılarının meseleden haberdar edildikleri ileri sürülse bile, İl'e resmen baş vurmamış ve üstelik selahiyet sınırları dışında toplantı tertiplemiş olanların mesuliyetlerinin tam olarak kaldığı muhakkaktır.

b) Toplantıda bulunan ve kendi ilçesinin bütün delegelerini temsil iddiasında olan ve bununla birlikte «İlçem adına konuşuyorum» diyerek, kendi Yönetim Kurulunun, Kurul olarak bilgi ve kararı dışında ilçesi ve delegeleri adına konuşmak yetkisini kendi kendine veren bazı üyeler, toplantıda güya kongrenin daha kısa zamanda bitirilmesini temin için sözcülerin seçilmesi ve bu sözcülerin dışında hiç bir delegenin konuşmamasını teklif etmişlerdir.

c) Olayın tüzük dışı bir mahiyet göstermesine dikkati çeken birkaç üyenin ikazlarına aldırış edilmemiştir.

d) Ayrıca toplantıya çağrılan ilçeler arasında se-

çim yapılmış ondokuz ilçeden yalnız onbiri çağrılmıştır. Bu arada tecrübeli ve tutumu ile tüzüğe bağlılığını göstermiş olan Kadıköy İlçe Yönetim Kurulu ve İl Kongresi delegeleri çağırılmamıştır. Bu da toplantı için gösterilen gerekçenin asılsızlığını ortaya koymaktadır.

e) İl Kongresi Delegelerine, zayıf bir İl Yönetim Kurulu, fakat Büyük Kongreye kuvvetli bir delegasyon seçilmesi hususunda telkinlerde bulunulmuştur. Bu parolanın ağızdan ağıza dolaştığı ifade edilmiştir. Böyle bir şiarın İstanbul gibi en geniş örgütümüzün bulunduğu bir İl'de Partiyi felce uğratmak maksadını güttüğü aşikârdır. Buna karşılık Büyük Kongreye en kalabalık delegasyonla katılacak olan bu İl'de, delegelerin tertipçiler veya onlara yakın olan kimseler arasından seçilmesini sağlamak ve böylece Partimizin Büyük Kongre'de seçilecek Merkez organlarında, tertipçilerin ağırlık teşkil etmeleri hedefine ulaşmak maksadı ile hareket edildiği de anlaşılmaktadır. Bu gibi faaliyetleri Tüzükle bağdaştırmak mümkün değildir. Tüzüğümüz Parti içi dayanışmaya, Partimizin birliğini ve bütünlüğünün korunmasına, titiz bir itina göstermektedir. Pek çok maddeler, özellikle Parti organ ve kademeleri arasındaki münasebetleri düzenleyen 52. Madde ile, üyelerin haklarını ve tenkit hürriyetlerini tanzim eden 7. madde, Parti içinde hizipler yaratılmasını kesinlikle önlemektedir. Hal böyle iken, yetkili kademedен habersiz olarak ve yetki gaspı şeklinde, ilçeler arası toplantılara katılanların, «zayıf bir İl, Kuvvetli bir Delegasyon» parolasının ışığı altında Parti teşkilatının birliğini ve beraberliğini bozucu ve hizipçi faaliyetlerde bulundukları neticesine varılmıştır.

Tertiplenen toplantılar tüzük dışı bir organın faaliyetleri manzarası göstermiştir. Yukarıda açıklandığı

üzere yoklama, başkan seçimi, Komisyon seçimi, ortak aday listesi gibi işlemlerle bu toplantılar resmi İl Kongresinde evvel küçük çapta ve tüzük dışı bir Kongre niteliğini almıştır.

Bütün bunlardan dolayı tertipçilerin ileri sürdüğü masum gerekçenin dışında, olayın gerçek nedenlerinin araştırılmasına zaruret vardır. Yapılan soruşturmalar, bilhassa Şişli, Fatih ve Beyoğlu ilçelerinin ve bu işte önyak oldukları anlaşılan bazı üyelerin, aralarındaki *eski arkadaşlık münasebetlerini Parti içinde etkin bir grup olma istikametinde kullandıkları* şüphesini uyardır. Gerçekten *Sevinç Özgüner, Kemal İşler ve Kumru Gözügeçgel'in faaliyetleri bu açıdan değerlendirilmek gerekir.* Yüksek Kurulunuzun Tüzüğe açıkça aykırı olan toplantı hadisesini tahkikatını, bir de bu yönden derinleştireceği şüphesizdir.

Diğer yandan, İl Kongresinden ancak birkaç gün önce Partimize aday üye olarak başvuran Bay Hikmet Kıvılcımlı'nın, Partiler Kanunu muvacehesinde Partimize üye olmasında bir sakınca bulunup bulunmadığı araştırılmaksızın ve tanınmış kimselerin müracaatları tervic edilmeden, keyfiyetin Genel Merkeze bildirilmesini öngören bir Genel Merkez Genelgesi mevcut iken bu Genelge nazara alınmadan üyeliğe kabul edilmiş olması da, zincirleme bir disiplin olayı yaratmıştır. Hadisenin dikkate şayan bir başka yönü de, Bay Kıvılcımlı'nın üyelik fişi henüz İl'e gönderilmediği halde, bazı delegelerin İl Kongresine bir takrir vermek sureti ile mümaiyleh'in Partimize girişinin Divanca (*) edilmemiş olmasına hayret ettiklerini belirtmiş bulunmalarındır.

Bu takriri imzalayan üyeler Üsküdar İlçesinden de-

(*) Cümle düşüklüğü istemdendir.

ğil, diğer ilçelere mensupturlar. Ve bunlardan bir kısmı bahıs konusu zatın daha önce kurduğu Vatan Partisi' nin eski üyeleridir. Bilindiği gibi Bay Kıvılcımlı bir süre önce Partimizi yeren bir broşür de yayınlamıştır. Ayrıca bu zatın Vatan Partisi'ni yeniden faaliyete geçirmek için teşebbüse geçtiği de gazetelerden öğrenilmişti.

Hal böyle iken, özellikle Fatih ilçesinde kümelen-
dikleri anlaşılan bazı üyelerimiz bir süredir Bay Kıvılcımlı'nın, Partiyi yeren broşürü dahil, kitaplarını satmak, okunmasını sağlık vermek gibi işlerden başlayarak, Parti içinde bir Kıvılcımlı propagandası yaptıkları görülmüştür. Hatta Üsküdar İlçe Başkanının ifadesine göre, Partimizi yeren broşür İl Kongresinde bedava olarak delegelere dağıtılıp propagandası yapılmıştır. Bu broşürde ileri sürülen fikirler Fatih ilçesinden bazı üyeler tarafından Beyoğlu toplantısında ortaya atılmış, bununla da kalınmayarak, İl Kongresinde de konuşan ve aynı hareketin ele başlarından olduğu anlaşılan Adnan Ermiş adındaki üye, bu broşürün Sendikalar ve Profesyonel Sendikacılar hakkındaki indi görüşlerini Partimiz Kurucu ve yöneticisi durumunda olan Sendikacı arkadaşlarımıza izafe ederek, Partinin temel ilkelerinden biri olan kol ve kafa emekçileri arasındaki kardeşçe dayanışma ve işbirliğini zedelemeye kalkmıştır.

Bütün bu çabalar Partimizin bizden önceki Sosyalist Kuruluşlar karşısındaki bağımsız varlığı ile bağdaştırılamayacak bir manzara göstermektedir. Gerçekten biz bu kuruluşların başka şartlar altında göstermiş oldukları faaliyetleri, başarı ve başarısızlıkları ile maziye mal olmuş sayarız; ve herhalde maziye mal olmuş bu hareketlerin Partimiz içinde yeniden denenmesi teşebbüslerine izin vermeyiz, müsamaha etmeyiz.

NETİCE : Yukarıda zikredilen olaylar kesin çıkar-

ma istemi ile Yüksek Kurulunuza sevk edilen üyelerin; geniş anlayış havasından yararlanarak tüzük dışı hareketlere tevessül ettiklerini ve Parti içinde birlik ve dayanışmayı bozacak şekilde ve yetkili Parti organlarının malumatı dışında toplantılar yaptıklarını ve veya parti aleyhine maksatlı faaliyetlerde bulunduklarını göstermektedir.

İdari yönden tahkikata devam edilmektedir. Sevk istemine eklenen ifade tutanağı önerge ve kitap gibi deliller ve Yüksek Kurulunuzun kendi yönünden yapacağı soruşturmanın gerçeği bütün ayrıntıları ile ortaya çıkaracağına ve hareketin elebaşları ile onların ıgvasına kapılanlar arasında gerekli ayırımı yüksek Kurulunuzun yapacağına Merkez Yürütme Kurulu emin bulunmaktadır.

Mevcut şartlar muvacehesinde, Partimizin bütünlüğünü ve beraberliğini sarsmaya yönelmiş bir hareket olarak olayı değerlendiren Merkez Yürütme Kurulu ivedilikle ve mevcut delillerle adı geçenlerin aralarında 11 Haysiyet Divanı üyesi de bulunuluğu için, Yüksek huzurunuzla sevk etmiş bulunmaktadır.

Saygılarımızla

Türkiye İşçi Partisi
Merkez Yürütme Kurulu

MERKEZ HAYSIYET DİVANİ KARARI

Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi
Ankara Caddesi No. 40
İstanbul

(S U R E T)

Merkez Haysiyet Divanınca 5.11.1966 günü alınan karar suretidir.

«1 — Art düşüncelerle toplantılar düzenledikleri iddiası ile sevkedilenlerden Feridun Aksın, Kemal İşler, Fehmi Özgök, Cemil Ormanlar, Kumru Gözügeçgel, Cavit Zengin, Sevinç Özgüner ve Sedat Düzkan'ın toplantılarının bir gruplaşma ve bir hizip yapma ve kulis faaliyeti şeklinde nitelenemeyeceği, partinin birlik ve bütünlüğünü sarsacak mahiyette görülemeyeceği bu konuda haklarında kesin bir delil bulunmadığı kanısına varılmış ve bu 8 üye hakkında bir disiplin cezası vermeye yer bulunmadığına, bu sebeple haklarındaki alınan üyelik haklarının askıya alınması yolundaki kararın kaldırılmasına oy birliği ile karar verildi.» (*)

Aslının aynıdır.
Mühür ve imza
(C. Selek)

(*) Diğerleri hakkındaki karar bir gün sonra verilmiştir.

ÜYELER HAKKINDA POLİSİYE SORUŞTURMA - İDDİANAME VE SAĞDUYULU ÇABALAR

13 TİP ÜYESİNİN MHD'NA SEVKİNİN BASINA İNTİKALİ SORUNU

- 1 — Üç ay yerine 4 ay 10 gün ara ile toplanan Genel Yönetim Kurulu davetiyesindeki Gündemde bazı üyelerin Tüzüğün 43. Madde ç ve d fıkraları mucibince Merkez Haysiyet Divanına sevki hakkında bir madde bulunmaktaydı.
- 2 — 16.7.1967 günü toplanan GYK sevk kararını almıştır.
- 3 — 15.7.1967 tarihli AKŞAM gazetesinde Aziz Nesin polisin TİP ile yurt dışındaki TKP arasında irtibat kurmaya uğraştığını yazmıştı. 14.7.1967 tarihli KİM dergisinde de aynı konuda ve çok ilginç bir yazısı çıkmıştı.
- 4 — 20.7.1967 tarihli HABER gazetesinde TİP BÜNYESİNDEKİ AŞIRI SOLCULARI TASFİYE EDİYOR başlıklı ve DÜNYA gazetesinde de TİP BÜNYESİNDE TEMİZLİK başlıklı birer yazı çıkmış, 9/10 kişilik bir tasfiye listesi neşredilmişti ve bu *hükümete karşı bir taviz* olarak gösterilmişti. Listede Genel Merkezce çok makbul kişiler, eski VATAN Partili TİP'liler üye bile olmayan bir iki şahıs ve MHD'na verilenlerden tek bir kişi vardı.

- 5 — 19.7.1967 tarihli 11 Sayılı Genelge ile GYK kararları teşkilata bildiriliyor, ayrıca üyeler 13'lere karşı uyanık olmaya davet ediliyor.
- 6 — 21'inde yolda Ferruh Doğan'ı gördüğümde, «ANT'daki arkadaşlar çok kötü durumda HABER ve DÜNYA'da çıkan yazılar üzerine Partice kararı neşretmek emrini aldılar bir formül arıyorlar», dedi. Aynı gün Doğan Özgüden Ankara'ya Halit Çelenk arkadaşımıza telefon edip: «Hakkınızdaki kararı neşretmemizi istiyorlar cevap için sütunlarımız açıktır» diyor.
- 7 — 24.7.1967 tarihli HABER gazetesinde (Hilmi Ceylan) imzası ile M. E. önemli bir yazı neşredip ihraç talebi olayını Zeki Baştımar - Belli, Akşit, Başar zıddiyetinin partideki yansıması olarak göstermeye yelteniyor, üstelik Aren'in Menderes, Aygün tarafından kurtarıldığını açıklıyor.
- 8 — 25.7.1967 tarihli ANT'da BU, CIA AJANLARININ TEZGAHLADIĞI BİR KOMPLODUR başlığı ile AYBAR'ın beyanatında GYK kararlarından söz edilirken ağır bir suçlama ile 13'lerin isimleri açıklanıyor.
- 9 — Ankara - Adana - İstanbul arasında telefon istişareleri sonunda bir cevap metni hazırlanıyor. (Halit çok daha suçlayıcı bir metin teklif ediyor, ben neşredilen metnin formülünü teklif ediyorum), (*) imzalı metin (Ankara-Adana) 28.7.1967'de geliyor, benim teklife göre tadil edip geri kalan imzaları attırıyoruz ve Ankara'nın mütabakatını alıyoruz, fotokopisini Naci Ormanlar ile birlikte

(*) Bu yazı 1968'de tarafımdan yazılmıştır. Halit Çelenk'in yolladığı metin Süleyman Ege'nin kalemindendir ve bendedir.

Doğan Özgüden'e götürüyoruz. Doğan imzalara bakıyor, genelgeyi istiyor, Tüzükten ç ve d fıkralarını göstermemizi istiyor ve neşretmek üzere alıyor. Haftaya olursa çok daha geniş bir metin ve fotoğraflarla çıkabilir, diyor.

- 10 — 1.8.1967'de ANT'da tavrımız çıkıyor.
- 11 — 8.8.1967'de ANT'da (4 tarihi ile) Genel Sekreter Sargın'ın açıklaması çıkıyor: 1) Basına açıklama yapmadık, 2) Yanlış isimler basında çıkınca ANT'ın isteği üzerine doğru isimleri bildirdik, 3) soru üzerine istemin Madde 43, Fıkra ç ve d olduğunu söyledik, deniyor.
- 12 — 5.8.1967 tarihli yazıyı Genel Merkeze iadeli taahhütlü ile ve ilçe kanalı ile yollayıp, tedbirin kaldırılmasını, üyelik haklarımızın baki olduğunu, sevk isteminin bildirilmesini ve ANT haberi ile Genelgenin tavrını talep ediyorum.
- 13 — Doğan Özgüden'e telefon ederek derginin yalancı durumuna düşürüldüğünü, Genel Sekreterin açıklamasına göre 25.7.1967 tarihli beyanatın Aybar tarafından verilmediği iddia edildiğini, Tüzük fıkrası bildirildiği ve fakat bizleri suçlayan ibarelerin partice verilmediğini. Böylece sorumluluğun Dergiye yükletildiğini, cevap vermek istediğimi ve böylece derginin açıklama imkânı kazanacağını bildiriyorum.

Doğan, Aybar'ın sözleri tırnak arasındadır, sevk istemini bize Sargın bildirdi, Tüzük maddesini de o verdi, biz tüzüğe bakıp yazdık, zaten meseleyi kapatmak kararındayız diye cevap verdi. Halbuki: 1) **Hakkımızdaki** ibareler tırnak içinde ve italiktir. 2) Doğan kendisine yazımızı götürdüğümüzde tüzük maddelerini görmek istemişti ve bu hu-

sustaki iddiamızı tahkik etmişti. 3) Açıklamayı verdiğimizde: «Aybar'a atfen yapılan açıklama-da» dediğimiz halde ne itirazda bulunmuşlar ve ne de basarken bir not koyarak tavzihde bulunmuşlardı.

72 SORU HAKKINDA

İlişikteki 72 soru tahkikat dosyasından aynen alınmıştır. Bu sebeple tarihi bir vesika niteliğindedir.

1966 Kasım ayında Malatya'da yapılan TİP İkinci Büyük Kongresi'nden sonra girişilen tasfiye hareketi bu sorularla başlar. Bu sorular tahminen 50 - 60 kadar partiliye ve çeşitli illerde sorulmuştur. Tahkikat sonucunda 13 partili üye Merkez Haysiyet Divanına sevk edilmiş, 9'u kesin ihraç, 2'si iki yıl geçici ihraç 2'si de uyarma cezası almıştır.

Sorular 1967 Mayıs'ında sorulmuş ve adı geçen 13 üye 1967 Temmuzunda Genel Yönetim Kurulu kararıyla Merkez Haysiyet Divanına sevk edilmiştir. 1967 Aralık ayında da 13'ler hakkında karar verilmiştir.

Behice Boran ve Nihat Sargın geçenlerde (*) bu soruları kendilerinin değil Aybar'ın bizzat hazırladığını söylemişler. Soruları kaleme almak önemli değil. İster Aybar, ister Boran, ister Sargın, ister Aren, kim alırsa alsın. Önemli olan bu zihniyeti paylaşıp paylaşmamaktır. Bunlara göz yummak ya da yummamaktır. Bu soruların sorulduğu tahkikat dosyalarıyla partiden adam atmak

(*) Bu yazı 1968'de çıkacak kitap için hazırlanan bir inceleme notudur.

ya da atmamaktır. Biraz aşağıda o tarihlerde bu soruları bilen ya da bilebilecek mevkide olan ve bu tasfiyede rol alanları isim isim veriyoruz. Bu arada şunu da belirtmekte yarar vardır. Yalnız yönetici partililer değil, yönetici olmayan ünlü veya ünsüz partililer de sorumludur. (Örneğin alt kademe yöneticileri bunları biliyordu ve Çetin Altan da biliyordu, kendisine bu soruların bir sureti verilmiştir) Başkaca ünlü yazarlar da biliyordu, sosyalist neşriyat yapan bir dergi de biliyordu bu soruları (Doğan Özgüden Beye de bu soruların tam listesi verilmişti). Basında bu konuya yalnız İlhami Soysal bir nebze değinmiştir, o kadar. Bundan başka bu sorular partili olmayan bazı sosyalistlere de duyurulmuştur. Pek çoğu ilgisiz kalmışlardı. Bu 72 soru önemli bir ölçü idi. Bu soruları soran parti yöneticilerinin sosyalistlikten nasipleri olamazdı. Böylece pek çok insan bu sorumluluk sebebiyle bugün utanç duymalıdır.

Gelelim partideki sorumlulara: Bu soruların sorulduğu tarihteki yöneticiler ve sorumlular listesi:

TAHKİKAT KOMİSYONU (Aynı zamanda soruları bizzat soranlar): Yunus Koçak, Minnetullah Haydaroglu, İbrahim Çetkin.

O ZAMANKİ MERKEZ YÜRÜTME KURULU: M. Ali Aybar, Rıza Kuas, Nihat Sargın, İbrahim Çetkin, Şaban Erik, Rahmi Eşsizhan, Kemal Nebioğlu, Şaban Yıldız, Sadun Aren, Behice Boran, Minnetullah Haydaroglu, Burhan Cahit Ünal, Tarık Ziya Ekinci (Tahkikat Merkez Yürütme Kurulu tarafından Türkiye ölçüsünde açılmıştır. Sadun Aren tahkikat komisyonuna bile gerek olmadığını, ihraçların süratle yapılması gerektiğini savunmuştur).

O ZAMANKİ GENEL YÖNETİM KURULU: (Bilindiği gibi bu soruların bulunduğu bir tahkikat dosyasına da-

yanarak bu kurul 13 üyeyi haysiyet divanına sevketti. Kurulun bu konudaki komisyon başkanı Murat Sarıca idi).

Mehmet Ali Aybar, Sadun Aren, Yaşar Kemal Gökçeli, Behice Boran, Yusuf Ziya Bahadınlı, Tarık Ziya Ekinci, Murat Sarıca, Nihat Sargın, Cemal Hakkı Selek, Yahya Kanbolat, Hayrettin Abacı, Şinasi Yeldan, Ali Karcı, Burhan Cahit Ünal, Moris Gabay, Minnetullah Haydaroglu, Şaban Erik, Rıza Kuas, Şaban Yıldız, Kemal Nebioğlu, Cemal Kırıl, İbrahim Çetkin, Kemal Türkler, Şevki Erençan, Sait Bürçün, Baki Çelikel, Hüsamettin Güven, Fevzi Kavuk, Tahsin Avcı, Rahmi Eşsizhan, Kemal Aksoy, Mecit Çakır, Erol Ersan, Mehmet Yılmaz, Mehmet Selik. Genel Yönetim Kurulunun meşhur 15-16 Temmuz 1967 tarihli toplantısında adı geçen asil üyeler oy kullanmışlar ve bu toplantıda oy hakkına değil fakat söz hakkına sahip olup bu konuda genel merkezi yani bu soruları onaylayan yedek üyeler de şunlardır: Kemal Sülker, Yunus Koçak, Turgut Kazan, Ayata Beğensel, Adnan Cemgil, Şükran Kurdaku, Can Yücel, Yalçın Ergönül, Yaşar Saygıner, Aziz Erkmen, Ali Rıza Güney. (*)

O ZAMANKI MERKEZ HAYSIYET DİVANI: (Bu soruların bulunduğu tahkikat dosyası ile 13'ler hakkında ihraç cezası verenler): İsmail Hakkı Balamir, Salih Özkarabay, Adil Kurtel, Basri Dede, Mirza Doğan.

(*) Bunlar 13'lerin ihracı lehinde oy veren GYK üyeleridir. Halit Çelenk aleyhte oy vermiş, Mehmet Ali Aslan ise oy vermemek için toplantıyı terk etmiştir. Erol Ersan ise otokritiğini yaptığı için ihraç edilmiştir.

MERKEZ HAYSIYET DİVANI DOSYASINA GÖRE TAHKİKAT KRONOLOJİSİ

Tahkik Heyeti :

Kemal Bilbaşar, Adnan Cemgil, Yunus Koçak.

Alınan İfadeler :

14 Mart 1967 M. Oksal (Giresun İl Başkanı)

16 Mart 1967 Ş. Atalay (Amasya İl Başkanı)

6 Nisan 1967 T. Danışkan (Ordu H. D. Başkanı)

7 Nisan 1967 K. Aksoy (Ordu İl Başkanı) (*)

20 Nisan 1967 Reşit Güçkıran (Gaziantep - B. K. Tüzük K. üyesi).

Tahkik Heyeti :

Yunus Koçak - İbrahim Çetkin (İstanbul)

Nihat Sargın - Minnetullah Haydaroğlu (Ankara)

Yunus Koçak (Adana)

72 soru sorulmuştur, ayrıca Adana'da Adana İl Kongresi hakkında ek sorular eklenmiştir. Dosyada bulunan ifadelerin tarihleri şöyledir:

5 Mayıs 1967 İstanbul :

Rasih İleri, Kumru Gözügeçgel, Sevinç Özgüner, Naci Ormanlar.

5 Mayıs 1967 Ankara :

Halit Çelenk.

6 Mayıs 1967 Ankara :

Şekibe Çelenk.

(*) İlk tahkik heyeti üyelerinin Karadeniz İl Yöneticilerinden aldıkları ifadelerle göre 72 soru tanzim edildi, oysa toplantıları düzenleyenler kendi ifadelerine göre bu kişilerdir.

6 Mayıs 1967 İstanbul :

Moris Gabay, F. Aksın, F. Özgök, İ. Moray
Ragıp Sarıca. (*)

7 Mayıs 1967 İstanbul :

Avni Mehmedoğlu, Nevzat Hatko, G. Gazes, S. Ülker,
S. Doğu, D. Haser, R. Gökçeli.

8 Mayıs 1967 İstanbul :

M. Bülbül, G. Manoelyan.

10 Mayıs 1967 Ankara :

Ümran Baran.

13 Mayıs 1967 Ankara :

Süleyman Ege.

14 Mayıs 1967 Ankara :

Yalçın Cerit.

19 Mayıs 1967 Adana :

Necati Aykaş, Tuncer Yanar, Necip Deveci,
Ahmet Turhaneri.

20 Mayıs 1967 Adana :

M. Çelik, H. Sarıaslan.

20 Haziran 1967 Ankara :

Şerafettin Atalay (Halit Çelenk hakkında 2.)

5 Temmuz 1967 Ankara :

Adnan Cemgil (ihbar mektubu). (**)

(*) ONYEDİLER sevk isteminde sanık olarak yer alan F. Aksın, F. Özgök ve İ. Moray'dan bu kez eski istemdeki sanık arkadaşları hakkında ifade istenmiştir. İlk sevk isteminin muhbiri M. Gabay ile Malatya Kongresindeki en keskin muhalif M. Sarıca aynı gün sorguya çekilmişlerdir.

(**) 13'lerden Vahap Erdoğan ve Ahmet Say'ın ifadeleri alınmamıştır. Oysa Rasih Nuri İleri dilekçesinde belirtildiği gibi ifadesi alınan ve 13'lerin leyhinde ifade verenlerin yanıtları dosyaya konulmamıştır.

- 16 Temmuz 1967 :
Genel Yönetim Kurulu Kararı
- 30 Eylül 1967 :
Sevk İstemi Tarihi.
- 8 Ekim 1967 :
Merkez Haysiyet Divanı Davetiyesi.
- 19 Ekim 1967 :
MHD üyesi Üzeyir Kuran'ın mektubu.
- 21 Ekim 1967 :
Duruşma (Divan toplanmadı.)
- 18 Kasım 1967 :
Duruşma.
- 9 Aralık 1967 :
Duruşma.
- 23 Aralık 1967 :
MHD Kararı.

II

SORGUYA DAVET

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ
Başkanlık Bürosu

Sayı: 495

3/5/1967

B. Rasih İleri

Parti üyesi

ŞİŞLİ

Parti içi hizipleşme faaliyetleriyle ilgili bir tahkikat dolayısıyla Ankara'dan gelecek Heyetçe ifadenize müracaat edilecektir.

5 Mayıs 1967 Cuma günü saat 13.00'te İstanbul il merkezinde hazır bulunmanızı rica ederim.

MH

Genel Sekreterlik
İbrahim Çetkin
(Mühür ve İmza)

III

TAHKİKATTA SORULAN SORULAR

- 1 — Malatya Kongresine Kongrenin açılmasından kaç gün önce gittiniz?
- 2 — Delegelerin karşılanması ve delegelerle temas kurulması için kendi aranızda bir karar alınmış mıdır?
- 3 — Kongreden önce delegelerin ve delege olmayan bazı kimselerin de katıldığı toplantılar tertiplenmiş midir?
- 4 — Vahap Erdoğan'nun evinde 19 Kasım 1966 günü bir toplantı yapıldı mı?
- 5 — Bu toplantıyı kim tertipleledi? Amaç ne idi?
- 6 — Toplantıya kimler katıldı?
- 7 — Delege olmayanlar, Partili olmayanlar da toplantıda bulundu mu?
- 8 — Bu toplantıda toplantıların devamı ve tekrar toplanılması hakkında bir karar alındı mı?
- 9 — Bu ilk toplantıda kimler söz aldı? Neler konuşuldu? Toplantıyı kim yönetti?
- 10 — Aynı gün Cihan Palasta yapılan toplantıya kimler katıldı?

- 11 — Delegeleri toplantıya kimler çağırdı?
- 12 — (*)
- 13 — Toplantıda delege olmayan hatta partili olmayanlar da bulundu mu?
- 14 — Partiden ihraç edilmiş kimseler arasında da toplantıya katılanlar var mı idi?
- 15 — Sevinç Özgüner'in «Partili değildir ama arkadaşımızdır, yanında herşey konuşulabilir» dediği ve toplantıda bulunan zat kimdi?
- 16 — Toplantıyı kim yönetti?
- 17 — Toplantıya bir başkan seçilmesini kim teklif etti? Kimler aday gösterilmiş? Kim seçilmiştir?
- 18 — Kimler söz almış, neler söylemişlerdir?
- 19 — Bu toplantının amacı ne idi? Bu amaç kimler tarafından açıklandı?
- 20 — Sevinç Özgüner, Ümran Baran, Naci Ormanlar, Halit Çelenk konuşma yaptılar mı? Yaptılsa ne dediler?
- 21 — Başka kimler konuştu? Delege olmayanlar, Partili olmayanlar da konuştu mu?
- 22 — Mustafa Kutlu, Vahap Erdoğan, Rasih İleri de konuştular mı?
- 23 — Can Yücel, Balaban, Nejat Tözge, Orhan Aksungur, Attila Aşut, Mehmet Taşkesen, Mukadder Ali Sungur, Necati Aykaş, Tuncer Yanar da konuştular mı, ne söylediler?
- 24 — Konuşanlar konuşmalarında genel olarak Genel Merkez karşısında bir grup, bir hizip teşkil ettiklerini açığa vuracak şekilde konuşmuşlar, meseleleri «biz ve onlar» şeklinde koymuşlar mıdır? Bazı delegeler Genel Merkezci diye suçlanmış mıdır?

(*) Sorularda 12 atlanmıştır.

- 25 — Şöyle bir konuşma geçmiş midir? «Onlar kongre başkanlığı için Çetin Altan'ı gösterirlerse biz aday göstermeyelim», böyle bir teklif ileri sürüldü mü?
- 26 — Sadun Aren'in Amerikan yardımına taraftar olduğu hakkında bir iddiayı ihtiva eden ve Aren'i çürütmek amacı güden yazı kimin tarafından hazırlanmıştır? Bu yazının sonradan dağıtılmasından niçin vazgeçilmiştir?
- 27 — Behice Boran'la Sadun Aren arasında Genel Sekreterlik için amansız mücadele olduğuna dair iddialar ileri sürülmüş müdür? Bu hususta ne biliyorsunuz? Bu iddiaları kimler ortaya atmıştır?
- 28 — Malatya Kongresinin Tarık Ziya Ekinci'nin yani Doğuluların kongresi olduğu hakkında bir iddia ortaya atılmış mıdır? Kim tarafından ortaya atılmıştır? Bu hususta ne biliyorsunuz?
- 29 — Partinin bir tekke zihniyeti ile idare edildiği sosyalizm davasının bir adım ileriye götürülemediği Genel Merkezin sosyalizm davasını yozlaştırdığı gerçek sosyalistlerin partiye alınmadığı ve partide bulunan gerçek sosyalistlerin partiden çıkarılmasına çalışıldığı, Milletvekillerinin çıkarlarına baktıkları, teşkilatla ilgilenmedikleri, bazı yöneticilerin parti parasını zimmetlerine geçirdikleri ve bugünkü yöneticilerin seçim hilesi ile partiyi ele geçirmiş inançsız fırsatçılar oldukları hakkında aylardır bir propaganda yürütülmüştür. Büyük Kongreden önce bazı dergiler ve bu dergilerle yakınlığı bilinen bazı çevreler bu iddiaları ısrarla telkin etmek istemişlerdir. Bu konuda düşünceniz ve bilginiz nedir? Bu iddialara katılıyor musunuz?
- 30 — Kongreden önce il'lerden gelerek delegelere Genel Merkeze karşı beraberce hareket edilmesi için tel-

kinlerde bulunan mektuplar yazılmış mıdır? Kim yazmıştır, bu konuda ne biliyorsunuz?

31 — Aynı maksatla il'lere adam gönderilmiş midir? Kim göndermiş veya kimler gitmiştir? Bu konuda ne biliyorsunuz?

32 — Trabzon, Ordu, Giresun, Samsun, Amasya delegelerinin kongrede beraber hareket etmeleri için telkinde bulunulmuş mudur? Bu telkinleri kimler yapmıştır? Bu konuda bildikleriniz nedir?

33 — Ümran Baran'ı ne zamandan beri tanırırsınız? Sizi kim tanıştırdı? Baran'ı İstanbul İl Kongresi başkanlığı için kim aday gösterdi?

34 — İstanbul il kongresine katılanların büyük çoğunluğu Ümran Baran'ı tanımadıkları halde Sadun Aren gibi tanınmış, muktedir bir yöneticiye karşı bu kadar çok oy almış olmasını ne ile izah edersiniz?

35 — Bu olay, yani Ümran Baran'ın Sadun Aren'den ancak birkaç oy eksik alacak kadar bir başarıya ulaşması delegelere bu konuda bir direktif verildiğini göstermez mi?

36 — Ümran Baran'ı Konya kongresine kim başkan adayı göstermiştir?

37 — Vahap Erdoğan, kongreden bir süre önce Güney il'lerimizde bir geziye çıkmış mıdır? Bu geziyi hangi maksatla yapmıştır? Bu konuda ne biliyorsunuz?

38 — Malatya'ya gelen delegelerin karşılanması ve otellere tevzii konusunda Genel Merkezin görevlendirdiği arkadaşların dışında bir gayret sarfedilmiş midir? Vahap Erdoğan, Sevinç Özgüner, Mustafa Kutlu delegeleri karşılamışlar, bunları Vahap'ın evinde ve Cihan palasta yapılacak toplan-

tilara davet etmişler midir? Bu hususta ne biliyorsunuz?

- 39 — Bu toplantılar Kongre süresince devam etmiş ve her oturumun kritiği yapılarak bir sonraki oturumda nasıl davranılacağı kararlaştırılmış mıdır? Bu hususta ne biliyorsunuz? Bu ara toplantılara kimler katılmış ve kimler yönetmiştir?
- 40 — Doğu il'leri delegeleri ile müşterek liste yapılması için konuşmalar olmuş mudur? Bu konuşmalar kimler arasında olmuştur?
- 41 — Büyük Kongreden aylar önce «Genel Yönetim Kuruluna biz Genel Merkezden daha çok arkadaş sokacağız», şeklinde bir propaganda işlenmiştir. Bunun hakkında bildiklerinizi söyleyiniz (özellikle Ümran Baran'a ve Moris Gabay'a tevcih edilecek.)
- 42 — Cihan Palas toplantısında da hatipler meseleleri: «biz ve onlar» şeklinde koymuşlardır. Burada «onlar» Genel Merkezci, «biz» ise hatiplerin mensup olduğu hizibi işaret etmektedir. Bu hizip kimlerden kuruludur?
- 43 — Cihan Palas toplantısında Şekibe Çelenk söz almış mıdır?
- 44 — Aynı toplantıda Süleyman Ege, Erol Ersan, Turgut Kazan bulunmuş ve konuşma yapmışlar mıdır? Yapmışlarsa ne söylemişlerdir?
- 45 — Kongre salonunda aynı hizibe mensup oldukları, sözleri ve bütün davranışlarıyla belli olan bir grup delegenin müdahalelerini Naci Ormanlar'ın yönettiği gözden kaçmamıştır, bu hususta ne biliyorsunuz? Naci Ormanlar'a bu ödev Cihan Palas toplantısında mı verilmiştir? Yoksa özel bir toplantıda mı verilmiştir?

- 46 — Milletvekillerimizin çalışmalarından memnun musunuz? Genel Merkeze verdikleri özel aidatı yeterli buluyor musunuz?
- 47 — Milletvekillerimizin Altındağ gibi gecekondu semtlerinde oturmaları, Genel Merkez binasının da aynı semtlerde olması hakkındaki teklifleri tasvip ediyor musunuz?
- 48 — Milletvekillerinin aylıklarını tüm olarak Partiye bırakmaları ve kendilerine Partice aylık verilmesi hususundaki görüşe katılıyor musunuz?
- 49 — Normal bir sohbetin sınırlarını aşarak adeta sorumlu parti yöneticileri ile konuşur gibi partiye ait meseleleri partili olmayanlarla tartışır, partiyi eleştirir, partili olmayan arkadaşlarınızın bu konudaki telkinlerini dinler misiniz?
- 50 — 19 Kasım günü Cihan Palas'da yapılan toplantıda Sevinç Özgüner, Umran Baran ve Naci Ormanlar toplantının amacını açıkladıktan sonra Genel Merkezle Meclis Grubunu suçlayarak sosyalist bir (topluluğa) yaraşacak şekilde davranmadıklarını, teşkilatla ilgilenmediklerini ve Partiyi geliştirmediklerini ileri sürmüşlerdir. Bunlardan sonra söz alan Halit Çelenk uzun ve heyecanlı bir konuşma yaparak o da Genel Merkezi ve Parlamento Grubunu yermiştir. Bu konuşmaların gerek muhtevası, gerek eda ve şekli hasımca olmuştur. Konuşmacılar Genel Merkezden «onlar» diye ve adeta hasım bir partiden bahseder gibi konuşmuşlardır. Bu konuşmaları tasvip ediyor musunuz? Bu hususta bildiklerinizi söyler misiniz?
- 51 — Cihan Palas toplantısında Yılmaz Halkacı da konuşma yapmış mıdır, yapmışsa ne söylemiştir?
- 52 — Aynı toplantıda Muvaffak Şeref, Aslan Başer, Sıd-

kı Eser, Ali Rıza Güney, Ali Yaşar konuşma yapmışlar mı, yapmışlarsa ne söylemişlerdir?

- 53 — YÖN dergisinin Partiyi eleştirme kampanyasını tasvip ettiniz mi?
- 54 — Çaltı dergisinin eleştirilerini tasvip ettiniz mi?
- 55 — YÖN'de çıkan İlhamî Soysal'ın eleştirilerini tasvip ettiniz mi?
- 56 — YÖN'de çıkan eleştirilerden Erdoğan Başer imzalı ve «yeter artık» başlıklı eleştiriye tasvip ettiniz mi?
- 57 — Yön'de çıkan Vahap Erdoğan imzalı yazıyı tasvip ediyor musunuz?
- 58 — Yön'de çıkan E. Tüfekçi imzalı yazıyı tasvip ediyor musunuz?
- 59 — Türkiye'de Milli kurtuluş için mücadele ile sosyalizm için mücadelenin birlikte yürütülmesi gereğini kabul ediyor musunuz?
- 60 — Vahap Erdoğan'ın YÖN'de çıkan yazısını E. Tüfekçi'nin yazdığı doğru mu?
- 61 — İkinci Büyük Kongremizdeki konuşmaların ve sesli cereyan eden olayların tümünün dinleyici sıfatıyla orada bulunan bir şahıs tarafından banda alınmakta olduğu farkedilince bazı delegeler müdahale etmişler ve Kongre başkanı banda alma işine son vermiştir. Sevinç Özgüner ve Yılmaz Halkacı başta olmak üzere kongrenin başından beri beraber hareket ettikleri görülen bir grup delege bunu protesto etmişler, teypli zatın işine devam etmesini istemişlerdir. Bu olayı kongrenin cereyan tarzının bu zat tarafından banda alınmasına Sevinç Özgüner ve arkadaşlarının özel bir önem verdiklerinin işareti sayar mısınız?

- 62 — Teypli zatı tanıyor musunuz? Tanıyorsanız nereden tanıyorsunuz?
- 63 — Malatya Kongresinden önce Parti üyelerine posta ile gönderilen ve Genel Başkan ile diğer bazı yöneticileri hedef tutan imzasız mektup size de geldi mi?
- 64 — Malatya Kongresinden önce parti üyelerine posta ile gönderilen bu mektubun özü ve tavsiye ettiği şeylere, YÖN dergisinde çıkan bazı yazılar ve durumu tahkik konusu yapılan hizibin söz, tutum ve davranışlarıyla görüşleri arasında bir paralellik göze çarpmaktadır. Bu hususta ne dersiniz?
- 65 — 25 Kasım 1966 tarihli AKŞAM gazetesinin «Kongreden notlar» başlıklı sütununda Partiye alınmayan «eski sosyalistler»in çengel attıkları ve «eski topçular», «eski tüfekçiler», «avcılar» adı altında bir hizibin faaliyet gösterdikleri, ayrıca Sevinç Özgüner'in eski tüfekçiler hizibinin yöneticisi olduğu yazılmıştır. Aynı mealde bir yazı da 26.11.1966 tarihli MİLLİYET'te yayınlanmıştır. Bu konuda ne dersiniz?
- 66 — Genel Başkanın teşkilata gönderdiği birçok Genelgede Partiye sızmalar olabileceğini, çeşitli çevrelerden gelebilecek olan bu sızmalarla partinin Tüzük ve Programında açıklanan ve yetkili organlarda çizilen «Parti çizgisi»nden dışarıya çekilmek istenilebileceğini önemle belirtmiş ve bu gibi sızmalara karşı partilileri uyanık olmaya ve sızmalarla mücadele etmeye çağırmıştır. Bu alanda siz ne gibi gayretler gösterdiniz?
- 67 — Partimiz gerek iktidar için mücadelede, gerek teşkilatı ve iç faaliyetleri itibariyle açık ve demokratik bir kuruluştur. Parti organları birbirine ka-

demeli olarak bağılıdır ve Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu ve Genel Başkan en yüce parti otoriteleridir. Genel Merkez dışında parti işlerinde son sözü söylemeye yetkili herhangi bir başka makam ve merci, bir şahıs yoktur. Siz Partinin bu temel kurallarına sadık mısınız? Genel Merkezi biricik, en yüce yetki merkezi olarak tanır mısınız? Herhangi bir hizip faaliyetinde bulundunuz mu?

- 68 — Genel Başkan 1966 yazında Ankara il kongresine gönderdiği mesajda «TİP ile daha önce kurulmuş olan sosyalist partiler arasında organik bağlar bulunmadığı ve bu gibi bağlar kurulamayacağını» belirtmiştir. Ayrıca aynı mealde olan Malatya Kongresindeki konuşmasında da aynen: «TİP tarih açısından daha önceki sosyalist kuruluşların devamıdır. Ama sadece tarihi gelişmenin bir halkası olarak... Yoksa TİP ile bunlar arasındaki kişisel bağlar kurmaya kalkmak çok yanlış bir davranış olur. TİP kuruluşu, Programı, Tüzüğü ve bugüne kadar izlediği politika ile bağımsız kişilikte yepyeni bir partidir. Bu noktayı ısrarla belirtmek isterim. Eski sosyalist partiler başka şartlar altında kurulmuş, başka şartlarla çalışmışlardır. Bize göre bunlar başarı ve başarısızlıklarıyla artık tarihe mal olmuşlardır. Şüphesiz bu partileri yeniden kurmakta herkes serbesttir. Fakat herhalde tarihe mal olmuş bu hareketleri yeniden denemek için TİP'in elverişli bir ortam olacağını düşünmek kesin olarak yanlıştır. Bu gibi heveslere kapılanlar varsa hevesleri kursaklarında kalacaktır. Bunun böyle bilinmesini isterim», demişti. Genel Başkanın direktif mahiyetindeki bu görüş

ve yargısına uyuyor musunuz? Bununla bağdaşmayan söz ve davranışlarınız olmuş mudur?

69 — Sosyalizmin halkla beraber aşağıdan yukarı kurulacağı hakkındaki parti çizgisi ile mutabık mısınız?

70 — «Önce gerçek ve bilinçli yönetici kadrosu ondan sonra mücadele» parolası ile mutabık mısınız?

71 — Emperyalizme karşı mücadelenin sosyalizm için mücadele ile birlikte yürütüleceği hakkındaki Parti çizgisi ile mutabık mısınız?

72 — YÖN'ün ve ÇALTI'nın eleştirileri imzasız mektubun muhteviyatı ile sizin, gerek Malatya Kongresindeki, gerek öncesindeki ve sonrasındaki tutum, davranış ve konuşmalarınızla tam bir paralellik vardır. Bu mutabakatı nasıl izah edersiniz?

NOT: Adana'da bu sorulardan başka 20 kadar soru sorulmuştu, dosyada o sorular hakkında bir belge bulunmamaktadır. Ancak alınan ifadelerden soruların yönü çıkartılabilmektedir, bunların çoğu yöresel sorulardır.

SORULARDAN SEVK İSTEMİNE

I

HALİT ÇELENK'İN 1. DİLEKÇESİ

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığına

ANKARA

Benim de dahil olduğum bir kısım parti üyeleri hakkında yapılmış olan tahkikatta gerçeğe aykırı bazı ifadelerin tesbit edilmiş olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Hakkımda ileri sürülen ithamlar konusunda ilgili parti organını aydınlatmak ve gerçeğe aykırı olarak verilen ifadelerin neden gerçeğe uymadığını ve bunun delillerini arzede bilmek ve bu suretle ilgili kurulun salim bir neticeye varmasına yardım edebilmek için tahkikat dosyasının tarafımdan incelenmesine müsaade buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

15.6.1967

TİP Genel Yönetim Kurulu Üyesi

Avukat

Halit Çelenk

HALİT ÇELENK'İN 2. DİLEKÇESİ

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığına

ANKARA

Bir kısım partililer ve bu arada benim hakkımda da yapılmış olan bir tahkikat dosyasını incelemem için tarafıma imkân verilmesini şifahen ve daha sonra 15/6/967 günlü bir dilekçe ile yazılı olarak rica etmiştim.

Dilekçemin sonucunu öğrenmek için yaptığım birkaç müracaat sonunda, dosyanın Genel Yönetim Kuruluna sunulacağı, kurul toplantısında diğer üyeler gibi benim de dosyayı incelemek imkânını bulabileceğim genel sekreterlikçe telefonla tarafıma bildirilmiş bulunmaktadır.

Önce arz etmek isterim ki benim bu olaydaki durumum diğer Genel Yönetim Kurulu üyelerinin durumundan farklıdır. Ben olayda savunma durumundayım, itham edilmekteyim. Bu itibarla ve savunmamı yapabilmem için önceden hakkımdaki ithamları ve buna dair delil durumunu bilmem gerekir. Bundan başka, Genel Yönetim Kurulunun toplantıları iki gün devam etmektedir. Gündemdeki bu konu beşinci sıradadır. Konuya toplantının ikinci gününde sıra gelecektir. Bir taraftan kurul çalışmalarını izlemek ve diğer taraftan dosyayı incelemek fiilen mümkün olmayacaktır. Bu itibarla dosyanın toplantıdan önce tarafımdan incelenmesine müsaade edilmesini istemekte haklı bulunuyorum. Diğer taraftan tahkikat sona erdiğine göre, tahkikatın selameti bakımından da dosyanın incelenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. C.U.M. Kanununun konu ile ilgili hükümleri de bu yöndedir.

Bu nedenlerle ve parti içi demokrasi kurallarına uygun olarak, savunma hakkımın sınırlandırılmamasını teminen Genel Yönetim Kurulu toplantısından en az üç gün önce dosyanın tarafımdan incelenmesine imkân verilmesini tekrar saygılarımla arz ve rica ederim.

11/7/1967

Avukat

Halit Çelenk

III

GENEL SEKRETERLİĞİN YANITI

Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi
Başkanlık Bürosu
Sayı : 697

13/7/1967

Sayın Halit Çelenk
Genel Yönetim Kurulu Üyesi

Ankara

11/7/1967 günlü yazınıza:

1 — İlgili kişi olarak tahkikat dosyasının tarafınızdan incelenmesi, dosyanın merkez haysiyet divanına sevki, Genel Yönetim Kurulunca karara bağlandığı takdirde, Merkez Haysiyet Divanınca verilecek karar daire-sinde mümkün olacaktır.

2 — Bir disiplin organı olmadığı ve sadece sevk hakkında karar vereceği için Genel Yönetim Kurulunda savunma yapmanız söz konusu değildir. Savunmanızı, gerekirse Merkez Haysiyet Divanı önünde yaparsınız.

Ayrıca Haysiyet Divanına sevki istenen diğer üye-

lerle eşitliğin bozulmaması için gündemin bu maddesi görüşülürken Genel Yönetim Kurulu oturumunda bulunmanız bile doğru olmayacağı gibi esasen teamül de bu merkezdedir.

3 — Biz Tüzük hükümleri ile bağlıyız. Bununla beraber tahkikat ancak sevk yetkisine sahip organın kararından sonra tekemmül etmiş olacağından, Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri bakımından da yapılan işlem yerindedir.

4 — Hadisenin parti içi demokrasi ile ilgisi yoktur. Tüzük hükümlerine aykırı hareket ettiğiniz hakkındaki iddialar usulünce tahkik edilmiştir.

Sonuç: Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı savunma hakkınızın kısıtlanmış olacağı hakkındaki iddianız mesnetsizdir.

Saygılarımla

İmza

Başk. Bür./NS

Nihat Sargın (Genel Sekreter)

IV

SEVK OLAYININ PARTİYE DUYURULMASI

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

GENEL MERKEZ

Başkanlık Bürosu

Sayı : 712

Ankara, 19.7.1967

GENELGE No: 11

Bütün il ve ilçe Yönetim Kurullarına;

15 - 16 Temmuz 1967 Cumartesi - Pazar günleri Ge-

nel Merkezde toplanan Genel Yönetim Kurulumuzun aldığı karar aşağıdadır:

KARAR NO: 3

1) a — Teşkilatlanma ve propaganda gezilerine hasredilmek üzere Genel Merkezde bir fon tesisine;

b — Bu fona, her üyenin ve teşkilat kademesinin geliri oranında katkıda bulunmasına;

c — Gelir oranının her üye tarafından şahsen tespitine;

d — 2.000.— TL'den az olmamak üzere her devre Genel Merkez gelirlerinin %50'sinin Merkez Yürütme Kurulunca imkânlar oranında bu fona aktarılmasına, oybirliği ile;

2) Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Naci Ormanlar, Rasih Nuri İleri, Ahmet Say, (İstanbul); Süleyman Ege, Halit Çelenk, Şekibe Çelenk, (Ankara); Necati Aykaş, Tuncer Yanar, Necip Deveci, (Adana); Vahap Erdoğan, (Malatya); Ümran Baran, (Trabzon); isimli partililerin, komisyon raporu uyarınca, tüzüğün 43. maddesinin (ç) ve (d) fıkraları uyarınca «Partiden kesin çıkarılma» istemi ile Merkez Haysiyet Divanı'na sevklerine ve 44. madde uyarınca tedbir niteliğinde olmak üzere «Parti içindeki görevlerinden derhal uzaklaştırılmalarına» (Mevcut 36 üyeden Halit Çelenk'in aleyhte oyuna karşı 35 üyenin oybirliği ile karar verildi.)

Bu kararın önemine binaen her iki hususta teşkilat kademelerinin uyanık bulunması ve üyelerini de uyarak kararın uygulanmasında en ufak bir aksaklığın görülmemesine dikkatinizi çeker, başarılar dilerim.

Saygılarımla,

Rıza Kuas
Genel Sekreter
İmza

SEVK İSTEMİNİN HALKA DUYURULMASI

I

BU, CIA AJANLARININ TEZGÂHLADIĞI BİR KOMPLODUR!

TİP Genel Yönetim Kurulu toplantısında, emperyalizmin Türkiye'deki planları ortaya kondu ve önemli kararlar alındı.

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu, geçen hafta yaptığı olağan toplantısında yurt ve dünya sorunları karşısında partinin görüşlerini tesbit etmiş, bu arada parti içi sorunlarla ilgili bazı kararlar almıştır.

Toplantıdan sonra Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, özetle şu açıklamayı yapmıştır:

«Toplantıda siyasi ufkun kapalı olduğu, dünyanın ve Türkiye'nin dar boğazlara sürüklendiği elemle görülmüştür. Amerikan emperyalizminin, dünyanın stratejik noktalarında hakimiyet kurmak yolundaki açık ve gizli gayretleri insanlığı savaşa sürükleyebilecek çok ciddi bir tehlike yaratmaktadır.

Ortadoğu savaşının bir hedefi de, Suriye ve Mısır'daki sol karakterde, Amerikan aleyhtarı rejimleri çökertmekti. Yunanistan'daki faşist darbe de Amerikan aleyhtarı, sola açık bir hükümetin kurulmasını önlemek için yapılmıştır.

Anayasamızın sosyalizme kapalı olduğu yolundaki

demeçler de aynı siyasi hedefin kalın çizgisi üzerindedir. Yalnız Amerikancı partilere ve fikirlere yer veren bir sözde demokrasiye zemin hazırlamak için, önce kıskançlıkla istiklalci, sosyalist Türkiye İşçi Partisinin, sonra sırasıyla ister istemez sadece bağımsız bir dış politika isteyen ortanın solunu savunan bütün muhalefetin susturulması tasarlanmaktadır. Bu komplonun CIA ajanlarınca tezgâhlandığı meşhur Tunçkanat raporuyla ortaya çıkmıştır..

Demirel Hükümeti, ayrıca, hızla bozulan iktisadi şartların da artan baskısı altındadır.

Gerçek ve tam bağımsızlığı savunan ve rejimin gerçekten fukara emekçi halkımız yararına işlemesi için ekonomik, sosyal, ahlaki gerekli bütün reformları samimiyetle gerçekleştirmeye hazır olanlar, Demirel hükümetine karşı, Amerikan emperyalizmi, adamları ve aracılara karşı birleşik tek bir cephe halinde savaşmaktadırlar.

Tehlikelere tekrar işaret ediyoruz. Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin ileri karakolu halinde muhafaza etmek için plan hazırdır: sosyalizmin saf dışı edilmesiyle başlatılması düşünülen bu plan, demokrasinin tasfiyesiyle sonuçlanacaktır.

Genel Yönetim Kurulumuz, parti içi meseleler üzerine de eğilmiştir. Dar boğazlara girilirken, partinin birliği ve üyeleri arasındaki karşılıklı sevgi ve saygıyı zedelemeye matuf faaliyetleri akim bırakacak kararlar alınmıştır.»

Parti içi meseleler üzerine alınan kararlara göre, Parti üyelerinden 13 kişi, «Parti içi dayanışmayı bozacak şekilde Parti organlarında gizli ve maksatlı faaliyetleri sabit olduğu» ve bir kısmı ayrıca «şahıslarla ısrarlı şekilde uğraştığı» gerekçesiyle ve ihraç isteğiyle Merkez Haysiyet Divanı'na sevk edilmişlerdir.

Haysiyet Divanı'na sevk edilen üyeler şunlardır:

İstanbul İli'nden Sevinç Özgüner, Kumru Gözü-geçgel, Naci Ormanlar, Rasih Nuri İleri; Ankara İli'nden Süleyman Ege, Halit Çelenk ve Şekibe Çelenk; Malatya İli'nden Vahap Erdoğan; Trabzon İli'nden Ümran Baran; Adana İli'nden Necati Aykaş, Tuncer Yanar ve Necip Deveci... (*)

Genel Yönetim Kurulu toplantısına katılan 36 üyeden 35'i haysiyet divanına sevk kararına oy vermiş, sadece hakkında sevk kararı verilen Genel Yönetim Kurulu Üyesi Halit Çelenk muhalif oy kullanmıştır. Haysiyet Divanı'na sevk edilenler arasında Merkez Haysiyet Divanı üyesi Şekibe Çelenk de bulunmaktadır.

Genel Yönetim Kurulu, ayrıca, haysiyet divanına sevk edilenlerin parti yönetim kurullarındaki görevlerinden de alınmalarını kararlaştırmıştır.

Toplantıda, ayrıca partinin teşkilatlanma ve propaganda faaliyetleri için bir mali yardım kampanyası açılması ve ilk olarak 20 jeep satın alınması da kararlaştırılmıştır.

Not: Bu yazı ANT dergisinin 25.7.1967 günkü sayısında yayınlandı. Derginin kurucuları GYK üyesi Yaşar Kemal ile Partiden 1964'de ihraç edilen (22'ler olayı) Fethi Naci ve MYK üyesi Doğan Özgüden'dir.

II

ANT DERGİSİ'NDE 13'LERİN YANITI

Haysiyet Divanı'na verilen TİP üyelerinin açıklaması.

TİP Merkez Haysiyet Divanına verildiklerini bildir-

(*) Listede Ahmet Say eksik.

diğimiz Necati Aykaş, Süleyman Ege, Şekibe Çelenk, Halit Çelenk, Ahmet Say, Ümrân Baran, Tuncer Yanar, Necip Deveci, Rasih Nuri İleri, Naci Ormanlar, Sevinç Özgüner, Vahap Erdoğan ve Kumru Gözügeçgel şu açıklamada bulunmuşlardır:

«25.7.1967 günlü ve 30 sayılı Ant Dergisinde, Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu'nun 15 - 16 Temmuz 1967 tarihlerinde yaptığı kapalı toplantıda Merkez Haysiyet Divanına sevkedilmemiz istemi ile ilgili kararın açıklanmasını okuduk.

Parti Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'a atfen yapılan bu açıklamada, hakkımızda alınan kararın «*Parti içinde dayanışmayı bozacak şekilde parti organlarından gizli ve maksatlı faaliyetlerde bulunmak*» ve «*şahıslarla ısrarlı şekilde uğraşmak*» iddialarını taşıdığı ve bu isteme bağlı olarak partideki görevlerimizden uzaklaştırıldığımız belirtilmektedir.

Hemen söyleyelim ki, «*Gizli ve maksatlı*» ibaresini taşıyan cümle bir tüzük maddesidir. Bu husus açıklanmadığından boş yere töhmet altında bırakılmış bulunmaktayız. Ayrıca Partinin bir iç meselesi olup henüz bir sevk isteminden ibaret bulunan ve kesin bir sonuca varmamış böyle bir istemin —üstelik ilgili kişiler olan bizlere tebliğ edilmeden— Parti Teşkilatına genelge ile bildirilmesi ve hele basın yoluyla halkoyuna duyurulması, Merkez Haysiyet Divanı üzerinde baskı niteliği taşıyan ve parti tüzüğüne açıkça aykırı olan bir davranıştır.

Hakkımızdaki ithamların gerçek nedenlerine gelince; biz bunları öğrendiğimizde herbirimiz tek tek Merkez Haysiyet Divanı önünde açıklayacağız. Parti disiplini anlayışımız gereği henüz partice kesinleşmemiş bir karar üzerinde herhangi bir açıklama yapmayı doğru bulmayız.»

1.8.1967

III

ANT DERGİSİ'NDE TİP'İN AÇIKLAMASI

Haysiyet Divanı'na verilen 13 TİP üyesinin geçen sayımızda bir haberimiz üzerine yaptıkları açıklama ile ilgili olarak TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın da şu açıklamada bulunmuştur: «*Partimizin son Genel Yönetim Kurulu toplantısında Haysiyet Divanı'na sevk edilen üyeler hakkında partice basına bir açıklamada bulunulmamıştır. Bazı gazetelerde yanlış istihbarata dayanan bir takım isimlerin yayınlanması dolayısıyla ANT'nin sorusu üzerine Genel Sekreterlik'çe bu haberin yanlış olduğu belirtilmiş ve Haysiyet Divanı'na sevk edilen üyelerin isimleri bildirilmişti. İkinci bir soruya cevaben de bunların tüzüğün 43. madde ç ve d fıkraları uyarınca Haysiyet Divanı'na sevk edildikleri belirtilmiştir.*»

8.8.1967

IV

GİZLİ OLMASI GEREKEN PARTİ İÇİ İŞLEMLERİN AÇIKLANMASINA PROTESTO

İstanbul; 5 Ağustos 1967

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığı

ANKARA

1 — Parti içinde «hizipçilik» yapıldığı ve tasfiye olacağı hakkındaki söylentiler sekiz aydır sürüp gitmektedir, ihraç listeleri ağızdan ağıza nakledilmektedir. Hatta Genel Başkanımız birçok demeçlerinde bu konuları

İşlemiştir. Örneğin Partimizin altıncı kuruluş yıldönümünde verdikleri ve 11 Şubat 1967 tarihinde yayınlanan 2. No.lu Genelgede özetlenen demeçlerinde «hizipçilikten» ve bunun tasfiyesi gerektiğinden açık olarak söz edilmektedir.

Nihayet Genel Merkezin 495 sayılı yazıları ile (5 Mayıs 1967) günü «hizipçilik» hakkında ifade vermeye çağırıldım. Genel Yönetim Kurulunun 15/16 Temmuz 1967 günlü toplantılarında İHRAÇ talebi ile Merkez Haysiyet Divanına sevk edildiğimi büyük bir üzüntü ve hayret ile 25.7.1967 tarihli ANT dergisinde okudum. Az sonra da teşkilata tebliğ edilen 11 No.lu Genelge ile bunun resmi teyidini almış bulundum. Halbuki bu güne kadar tarafıma resmi bir tebligat yapılmış değildir.

712 sayılı Genelgeye göre de sevk istemimizin dayandığı Tüzük fıkralarını okuduğumda: «Parti Programına, Tüzüğüne ve yönetmelik hükümlerine ve bunları açıklayan Parti yorumlarına ve Parti organları tarafından verilen kararlara karşı cephe almadığımızı ve bunların uygulanmasını engellemediğimizi» (Madde 43/a) öğrenmiş bulundum.

2 — Parti Tüzüğüne ve geleneklerine göre Genel Yönetim Kurulunun kapalı toplantılarında alınan sevk kararlarının basın yolu ile yayınlanması Parti tarihinde emsali olmayan bir işlemdir. Hatta bu güne kadar hiç bir SEVK İSTEMİ teşkilata bile bir Genelge ile bildirilmemiştir. Sadece Tedbir mahiyetinde alınan «Görevden uzaklaştırılma» keyfiyeti uygulayacak örgüt kademesine iletilir. Tüzük ve kesinleşmemiş bir kararın icabı budur.

Uygulama yönünden iki örnek vermek zorundayım:

a) Birinci Büyük Kongreden sonra aralarında iki Merkez Yürütme Kurulu üyesi bulunan 22 arkadaş bir

yazı yazarak usulsüzlük iddiası ile ve işçilere organlar-
da çoğunluk sağlayan iki sandık usulüne itiraz ederek
Birinci Kongre seçimlerinin butlanını iddia ettiler ve
Büyük Kongrenin mahkeme yoluyla iptalinden söz ede-
rek yenilenmesini talep ettiler. Bu kadar önemli bir is-
tem karşısında olağanüstü olarak toplanan Genel Yö-
netim Kurulumuz 14 Mart 1964 günlü Genelge ile bu
iddiaları çürütmüş ve fakat 22 arkadaşı teşhir etmediği
gibi haklarında takibata da geçmemiştir. (Bu arkadaş-
ların arasında halen Merkez Yürütme Kurulu üyesi olan
bir Milletvekilimiz de bulunmaktaydı) (*) Bunun üze-
rine bu arkadaşların 11 tanesi Parti yöneticilerini pek
ağır bir dille suçlayan bir bildiri yayınlamışlar ve teş-
kilata göndermişlerdir. Bu durum karşısında Genel Yö-
netim Kurulu ihraçları için sevk istemine karar ver-
miştir ve bu karar 15.6.1964 gün ve 242 sayılı Genelge
ile SADECE Genel Yönetim Kurulu üyelerine bildiril-
miştir. Bu arkadaşlar teşkilata teşhir edilmemişlerdir.
Bu gizli kararı, üstelik yanlış olarak, kendi dergisinde
kamuoyuna açıklayan ve bugün Genel Yönetim Kuru-
lunda bulunan arkadaşımız hakkında (**) bile kovuş-
turma yapılmamıştır.

b) İkinci Büyük Kongreden önce 4 Kasım 1966 gü-
nü, aralarında 3 İstanbul İli Büyük Kongre delegesi bu-
lunan 17 arkadaşımız Merkez Yürütme Kurulu tarafın-
dan İHRAÇ istemi ile Merkez Haysiyet Divanına sevke-
dildikleri halde bu istem dahi, değil basına, teşkilata bi-
le bildirilmemiştir. Sadece Tedbir mahiyetinde kendi il-
çelerine bilgi verilmiştir.

Bundan başka Haysiyet divanlarına muhtelif za-

(*) Yusuf Ziya Bahadınlı.

(**) Şükran Kurdakul (Eylem dergisi), bir sayı sonra R. N. İleri ya-
nıtı.

manlarda sevk edilen üç Genel Yönetim Kurulu yedek üyesi için de bu tarz bir muameleye gidilmemiştir. Em-sallere, Partimizin tüzüğüne, Kanuna ve İnsan Haklarına uygun tutum budur.

3 — Genel Yönetim Kurulunun hakkımızdaki kararını ihtiya eden 19.7.1967 günlü ve 712 sayılı Genelgede GYK kararı sonuna eklenen son fıkra hem Tüzüğe aykırıdır ve hem de açıkça bir izarar kasti taşımaktadır. Bu fıkra en açık üyelik ve vatandaşlık haklarımızı ayak-lar altına almaktadır. Görevden alınma keyfiyeti sadece bağlı bulunduğumuz teşkilat kademelerini ilgilendirir, halbuki genelgede «teşkilat kademelerinin uyanık olmaları» ve hele «üyelerin de uyarılarak kararın uygulanmasında en ufak bir aksaklık görülmemesi» tembih edilmektedir. Bu Genelge ve hele son fıkrası doğrudan doğruya aleyhimizde maddi ve manevi bir husumet yaratmak sonucunu doğuracak niteliktedir ve bu yüzden yaratılacak olaylarda bir sorumluluk yaratmaktadır.

Tedbir sadece kesin karara kadar üyelerin görevlerinden uzaklaşmasını temin eder ve fakat üyelik haklarını kısıtlamaz. Tüzüğe göre (Madde 7) seçmek ve seçilmek üyenin en tabii bir hakkıdır. Seçmek ve seçilmek birer haktır, görev değildir. Tedbir bu haklarımızı engelleyemez. Halbuki ANT dergisindeki yazı ve 712 sayılı genelge mesnedi meçhul olan bir istemi açıklamakla hem bu haklarımızı kısıtlamakta ve hem de üstelik icralarını engellemektedir. Halbuki örneğin dokunulmazlığı kaldırılan bir Milletvekili kesin adli karara kadar Milletvekilliği haklarına sahiptir. Bir yönetici tutup da bu genelgeye dayanarak bizleri kongrelere sokmamaya veya seçme veya seçilme haklarımıza mani olursa sorumluluk Genel Merkeze aittir, öyle bir kongre ise kanunen hükümsüzdür.

Kaldı ki Genelge 19.7.1967 tarihli olduğuna göre ve hele Karar 16.7.1967 tarihli olduğuna göre Görevden Alma kararı (Madde 44/c) hükümsüzdür, çünkü Tüzükte ve Siyasi Partiler Kanununda bu hususta sarahat olmadığına göre umumi hükümler caridir. Usul Kanununa göre ise dava tedbirden sonra 10 gün içinde açılmazsa tedbir düşer. Sevk istemi hâlâ Merkez Haysiyet Divanına iletilmediğine ve bize tebligat yapılmadığına göre TEDBİR hukuken mevcut değildir. Bu hususun ilgililere bildirilmesi şarttır.

Sevk isteminin hâlâ elimize geçmemiş olması da açıkça Tüzüğün ruhuna ve hakkaniyete aykırıdır. Büyük maddi ve manevi zararımızı muciptir. Bizden hesap soran partili arkadaşlarımıza cevap vermeyecek bir duruma düşürülmüş bulunuyoruz. Üstelik bu parti içi meselesi kamuoyuna malettirilmiş ve biz mahiyetini bilmediğimiz iddialar hakkında hesap vermek durumuna düşürülmüş bulunuyoruz.

Sevk isteminin bu kadar gecikmesi ayrıca Kanunun ve tüzüğün ruhuna muhaliftir. Hele kongre dönemine girdiğimiz bir sırada bu büyük bir baskı niteliği taşımaktadır, bu sürenin belirsiz olarak uzaması ayrıca sevk isteminin de butlanını doğurabilir.

4 — Genel Merkezden ricalarım,

a — Sevk isteminin bir an önce MHD'na verilmesi ile tarafımıza iletilmesi.

b — Seçme ve seçilme gibi tabii üyelik haklarımızın baki olduğunun teşkilata bildirilmesi.

c — Tedbirin zaman aşımına uğradığının teşkilata bildirilmesi.

d — ANT dergisinde ve 712 sayılı Genelgedeki bizi zan altında bırakan ve husumet doğuran hususların tavzihi.

Bazı Parti düşmanı tertipçilerin ve ajanların verdikleri yalan raporlara ve yaptıkları dedikodulara dayandığına kani olduğum hakkımızdaki sevk isteminin ilgili Haysiyet Divanlarınca açıklığa kavuşturulacağına emin olarak ve hadisenin bu muhbirler tarafından aldatılmış sorumlu arkadaşlarımızın otokritikleri ile kapanacağını ümit ederek, saygılarımı sunarım.

Rasih Nuri İleri

V

**GENEL YÖNETİM KURULUNDA PARTİ İÇİNDEKİ
GİZLİ FAALİYETİN ÜDERLİĞİYLE YALAN YERE
SUÇLANAN MİHRİ BELLİ'NİN İHTARNAMESİ**

T.C. Beyoğlu Beşinci Noterliği

No : 25911

31 Ağustos 1967

BEYOĞLU BEŞİNCİ NOTERİ ELİYLE

Keşideci : **MEHMET MİHRİ BELLİ**
İst. Kadıköy Göztepe Tütüncü Mehmet Ef.
Cad. No: 24/2 de mukim

Muhatap:1 — **MEHMET ALİ AYBAR** (İst. Milletvekili)
Veli Alemdar Han Kat 5 Galata - İstanbul
2 — Bn. **BEHİCE BORAN** (Urfa Milletvekili)
ABC Tercüme Bürosu
Mumhane Cad. Mumcu Han No: 54/3
Galata - İstanbul

İHTARNAME

1966 yılında, Türkiye İşçi Partisi'ni yöneten grubu uyarma amacını güden, sosyalist eleştiri - özleştiri niteliğinde birkaç yazının sol başında yayınlanmasından ve TİP içinde henüz şekillenmemiş bir sol muhalefetin belirmesinden bu yana, her ikinizin de vehim ve telaşa kapıldığınızı üzümlere gözlemekteyim.

Bu telaşın en üzücü belirtisi, TİP Büyük Kongresi arifesinde başlayan ve bugün de ardı kesilmeyen ihbar niteliğindeki beyanlarınızdır. Daha önceki gene ihbar kokan, ama hedef geniş tutulduğu için soyut kalan «halksız sosyalizmden yana tepeden inmecileri» yermeleriniz, bu kez somutlaşmış bulunmaktadır. Bu açık beyanlarınızda, TİP'in geçmişteki sosyalist akımlarla organik bir bağı olamayacağını söylüyorsunuz ve böyle bir bağ kurmak isteyenlerin bulunduğunu ima ediyor, bunları kınıyorsunuz. Son olarak da, kendinizden gayri, yerli, yabancı her kişi ve akımı «kökü dışarıda, gayri-milli» olarak nitelendirmeye kadar işi vardırıdınız.

Herkesin bildiği gibi, geçmişteki sosyalist eylem, o zamanın tarihsel şartları gereği, illegal eylemdi. Legal bir siyasi örgüt olan TİP ile geçmişteki yeraltı eylemi arasında organik bağ kurmak isteyenlerin bulunabileceğinden söz edip, böylelerinden yakınmanın ve üstelik milliliği de tekeline almanın ne anlama geldiğini çözmek, mesleğinde oldukça usta olan emniyetçilerimizin üstesinden gelemeyecekleri kadar zor bir iş değildir.

Ama bundan daha kötü olan, Parti içinde yaptığınız kulistir. Parti organlarının toplantılarından önce, oyunu sağlamak istediğiniz partililerle özel konuşmalar yapmaktasınız. Ve çok şeyler bilen, ama bunların ancak bir kısmını açıklayabilen kimse tavrıyla «Önemli If-

saatta» bulunmaktasınız. Dediklerinize göre: «Gizli Komünist Partisi TİP'in içine sızmıştır. Amacı Parti yönetimini ele geçirmektir. Şimdiki Parti yöneticilerini eleştirenler bu komplonun içindedirler. Maazallah bu kötü kişiler başarı sağarlarsa 'TİP'i Enternasyonale bağlayacaklardır'. Partiyi maceralara sürükleyecekler ve kapatılmasına sebep olacaklardır. Herkesin başı belaya girecektir. Parti yöneticilerini eleştirenler, TİP'in seçimle iktidara gelip sosyalizmi kuracağına inanmamaktadırlar. Onlar ihtilalcidirler. Onların 21 Mayısçılarla bile ilişkileri olmuştur...»

Ve bu «Büyük Ifşaatın» ardından, neye uğradığını şaşırان, gözleri büyüyen muhatabınıza «Ya onlar, ya biz» diyerek, kendisini bir tercih karşısında bırakmaktasınız: Bir yanda güven içinde sosyalist partcilik yapmak ve belki de bir milletvekilliği! — Öte yanda polis baskınları, işkenceler, demir parmaklıklar ve belki de sehpa!

En sonunda da söylediklerinizin gizli tutulması için tembih üstüne tembih yağdırmaktasınız. Kimden gizli tutulması için? Herhalde iktidarın baskı kuvvetlerinden, polisinden, savcısından değil. TİP gibi bir örgütün içinde, haber verme ve belki de provokasyon işiyle görevlendirilmiş ajanların bulunması doğaldır. Bunu siz de bilirsiniz. Giderek böylelerinden bir ikisini, benim gibi, siz de tanırırsınız.

Burada gizlilik sol muhalefete katılanlara karşı da olamaz. O halde, söz konusu olan yaptıklarınızın kamuoyundan, özellikle iktidarın baskı kuvvetlerine sosyalist ihbar etme olayı karşısında öfke duyacak olan partili partisiz sosyalistlerden gizlenmesidir. Bu durumda oynanan oyunu açığa vurmak elbette ki bir görev olmaktadır. Yürüttüğünüz kuliste en sık adı geçenlerden biri ben olduğuma göre, bu görevi ben yükleniyorum.

İkinize de şunu hatırlatmayı gerekli sayıyorum: Ünlü 141'inci maddeden iki kez hüküm giymiş olan, bu yüzden de şu anda gerici güçler tarafından siyasi eyleme katılma olanaklarından yoksun tutulan, ama bir yurtsever olarak, dıştan da olsa, Türkiye'de tüm ilerici girişimlere yakın ilgi duyan bir kimse olarak ben, kendi hesabıma, daha ilk gününden beri TİP'e karşı hayırhah bir tutum benimsemişimdir. Türk toplumunda yarım yüzyıllık sosyalist birikimin bir kısmını bağrında barındıran, saflarında nice namuslu devrimcinin bulunduğu TİP'i, Türkiye emekçilerini bilinçlendirme ve örgütlendirme görevini, tarihsel olanakların izin verdiği ölçüde en başarılı biçimde yerine getirebilen güçlü bir örgüt olarak görmek umudunu hâlâ taşımaktayım.

Sosyalist teoriye layık olduğu önemi veren, teoriyi Türkiye gerçeklerine uygulayarak doğru sentezlere varan, Türkiye'ye özgü devrimci çizgiyi doğru saptayan, genç militan kadrolarını eğitme işini hakkıyla başaran, saflarında sosyalist eleştirci özleştiriyi, gerçek partici demokrasiyi gerçekleştirebilen ve özellikle burjuva parlamantarizminin tuzaklarına düşmeden doğru sosyalist stratejiyi izleyebilen, bağımsız ve demokratik bir Türkiye'den yana tüm millici güçlerin birliğini gerçekleştirmekte önyak olabilen, gerçekten sosyalist bir örgüt olarak görmek isterim ben İşçi Partisini. Ve siz ikinizin de, yanılığınızdan arınmış olarak, böyle bir sosyalist örgütte, yerinizde barınabilmeniz beni ancak sevindirir.

TİP'in Anayasaya ve kanunlara kesin olarak uyan eylemine gölge düşürecek, böylelikle gerici güçlerin ekmeğine yağ sürecektir olan provokasyon niteliğindeki davranışların, herkesten önce ben karşıındayım. Nasıl ki, TİP'i bir şahıs çiftliği, oportünist bir oy toplama makinesi durumuna düşürme yolundaki çabalara karşıysam.

Benim kesin tutumum budur. Ayrıca söz konusu komp-loya katıldıklarını iddia ettiğiniz partili, partisiz sosy-yalistlerin de, anladığıma göre, biricik kusurları sizin son zamanlardaki tutumunuzu yadırgamış olmalarıdır. Bunların da isnatlarınızı doğrulayan en ufak bir davranışları olmadığını bilmemeniz bana imkânsız görün-mektedir. Ama bile bile asılsız isnatlarda bulunmayı si-ze yakıştıramadığım için, ben gene ihbar niteliğindeki beyanlarınızın, kapıldığınız vehimlerden ileri geldiğine inanmak isterim. Bu boş vehimleri içinizden atınız. Bun-lar sizi dönüşü olmayan bir yola sürükleyecektir.

Davranışınızı haklı göstermek için yürüttüğünüz muhakeme, kendi kendinize ve çevrenize sunduğunuz kanıtlar ne olursa olsun, yaptığınız şey, öz olarak şudur: Kişisel nedenlerle siyasi hasım saydığınız kimselere mu-hayyel suçlar yüklemektesiniz. İhbarda bulduğunuz merci : Burjuva - Feodal ağa iktidarının baskı kuvvet-leridir. İhbar ettikleriniz: Sosyalizm davasına emeği geç-miş ve geçecek olan sosyalistlerdir. Isnat ettiğiniz suç: Yeraltı eylemi, komünistliktir. Yani anti-komünizm si-lahından yararlanmakta ve hasım saydıklarınızı yasa dışına itmektesiniz. Sizin de bilmeniz gerekir ki, komü-nist olmamak başka şeydir, Amerikan emperyalizminin bir numaralı ideolojik ihraç malı anti-komünizmden devrimcilere karşı yararlanmak başka şeydir. Ve anti -komünizm yaparak, «Ben değilim, bunlardır» diye poli-se parmakla adam göstererek kimi çevrelere yaranmak, «Partiyi kurtarmak» çabasındasınız.

Bu hesap kesin olarak yanlıştır. Yaptığınız şey, fa-şist teröre ortam hazırlamaktır. Faşist terörün başla-ması için vesile yaratmaktasınız. Ama bilmeniz gerekir ki, Türkiye’de faşizm, hiçbir zaman en sola vurmakla yetinmeyecektir. Bizden başlasa bile, en kısa zamanda

Ortanın Solu'na kadar, Türk milli bağımsızlığından yana tüm millici güçlere çullanacaktır. TİP ve tüm ilerici örgütler mutlaka darbelenecektir. Emekçi halktan yana yazarlar mutlaka susturulacaktır. Ve siz de kayırılmayacaksınız.

Onun için ikinizi de uyarıyorum: Davranışınız, kendi kişisel açınızdan, siyasi kariyeriniz bakımından da akıllıca bir davranış değildir. Bir sosyalist parti içinde kimi konularda görüş ayrılıklarının, eleştiri - özleştirinin bulunmasını, örgütün canlılığının belirtisi doğal bir şey olarak karşılayacağınıza ve kendine güvenen, alını açık devrimciler gibi parti - içi demokrasisi ortamının yaratılmasına yardımcı olacağınıza, siz parti içinde bu ilk sol muhalefet dalgasını ihbar yoluyla temizlemeye kalkıyorsunuz. Böylelikle TİP'in mezarını kazmaktasınız. Faşist terör gerçekleşse de bu böyledir, gerçekleşse de. İyi biliniz ki, anti - komünizm silahından, ihbardan medet uman bir örgütün Türkiye'de geleceği hiç de parlak olmayacaktır; bu örgüt sosyalistlik iddia etse bile..

Onun için uyarıyorum: 1966 güzünden bu yana kaygan bir yüzeye varmış bulunuyorsunuz. Toparlanıyorsunuz. Belki henüz çok geç değildir. Siz sıradan bir politikacı değildiniz. Siz sosyalist olmak iddiasındasınız. Her davranışınızın sosyalist ahlakla, devrimci şerefiyle bağdaşıp bağdaşmadığını düşünmek zorundasınız. Hasım saydıklarınız TİP'in, bu arada sizin de başarınızı istemektedirler. Kapıldığınız vehimleri içinizden atınız. Teorik konularda tartışmalardan korkmayınız. Bunların, Partiye dıştan müdahale niteliği taşımadığını iyice anlayınız. Türkiye'nin özel şartları gereği, bir sosyalist parti tüm sosyalistlere kucağını açamamaktadır. Ama bu yüzden siz bölücü rol oynamayınız. Partili olsun, parti-

sız olsun tüm sosyalistler arasında ana ilkelerde birliği, kardeşliği kurma yolunda çaba gösteriniz. Ve hiçbir sosyalisti yasa dışına itmeyiniz, Amerikan yapısı anti - kömünizm silahından yararlanmaya kalkmayınız. Kısaca şu anda düştüğünüz durumdan, o kaygan yüzeyden kendinizi kurtarınız. Yoksa o kaygan yüzey sizi kötü sonlara sürükleyecektir.

Bir de şu var: İlgili merciler, ihbar niteliğindeki beyanlarınıza dayanıp henüz harekete geçmemişlerdir. Bu belki de, Aziz Nesin'in ünlü sorusundan sonra bir ikinci fiyaskodan çekindikleri içindir. Belki de başka nedenler vardır. Ama eğer bu ihbarlar yüzünden tek bir sosyalistin kılına dokunulacak olursa, bunun manevi yükü sizin omuzlarınızı çökertecektir. Uyarıyorum!

MİHRİ BELLİ

SEVK İSTEMİ: İDDİANAME

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

Ankara, 30 Eylül 1967

Başkanlık Bürosu

Sayı: 1001

— S U R E T —

Merkez Haysiyet Divanı
Başkanlığı
ANKARA

Sevk isteminde bulunan :
Genel Yönetim Kurulu,

İsteme esas olan kurul kararının tarih ve sayısı :
Genel Yönetim Kurulu'nun 16.7.1967 gün ve 3/2
sayılı olup, mevcut 36 üyeden —Halit Çelenk'in
aleyhte oyu dışında— 35 üyenin oybirliğiyle alınmış
kararı (Örneği eklidir)

Haysiyet Divanına açıklayıcı bilgi verecek olan:
Mehmet Ali Aybar Genel Başkan
Parti Genel Merkezi;

Haklarında sevk isteminde bulunulan üyelerin ad, soyad
ve adresleri:

- 1. Sevinç Özgüner; Sakızağacı caddesi, 50; Mecidiye-**
köy - İstanbul
- 2. Kumru Gözügeçgel; ilaç sanayi limited şirketi, Ev-**
renoszade sokak No: 4, Bomonti - İstanbul

3. Naci Ormanlar; Sakızağacı caddesi; 50/2; Mecidiyeköy - İstanbul
4. Rasih Nuri İleri; Mektep sokak, 28; Levent-İstanbul
5. Ahmet Say; Mine sokak; 11, Bostancı - İstanbul
6. Süleyman Ege; Bahçelievler, 22. sokak; 12/A Ankara
7. Halit Çelenk; Tandoğan meydanı; Turgut Reis caddesi, 11/6; Ankara
8. Şekibe Çelenk; Tandoğan meydanı; Turgut Reis caddesi, 11/6; Ankara
9. Ümran Baran; Cumhuriyet Mah. No. 4, Trabzon
10. Vahap Erdoğan; Turan Emeksiz cad. 43/1; Malatya
11. Necati Aykaş; Kayalıbağ mah. Sokak 26; No: 4, Adana
12. Tuncer Yanar; Döşeme mah.; Sokak 146; No: 138, Adana
13. Necip Deveci; Tepebağ mah. Sokak 6; No: 24, Adana

İstenen disiplin cezası:

Her üye için aynı olmak üzere tüzüğün 43. madde (ç) ve (d) fıkraları uyarınca «Partiden kesin olarak çıkarma» istemi;

Olayın mahiyeti ve ispatlayıcı deliller:

Parti içinde dayanışmayı bozucu, Partinin kabul edilmiş *politik çizgisine aykırı tutumda olan*, Parti merkez organlarının aleyhinde devamlı kışkırtmalarda bulunan ve Partinin tüzük uyarınca kurulu organları dışında, adeta yeni organlar yaratacak şekilde toplantılar yapan bir hizibin *mevcudiyeti* ötedenberi sezilmekte ve bundan endişe duyulmaktaydı. Bu hizip faaliyetinin elebaşılığını yapan İstanbul Şişli ilçesinden birkaç üyenin, Partiye kaydedilmeden önce de ötedenberi aralarında yakın münasebetler bulunan kişiler olması, olayın dikkat çekici bir yönü idi. Önceleri, kendi aralarında daya-

nışan zararsız bir grup gibi görünen bu hareketin ilk belirtisi 1965 İstanbul İl kongresinde ortaya çıktı. O zamana kadar Parti teşkilatınca, ilçesi dışında tanınmamış ve daha sonra söz konusu hizipleşmenin lideri olarak ortaya çıkacak olan Sevinç Özgüner'in, İstanbul ilinin en eski ve en faal ve devamlı il yönetim kurulunda olması hasebiyle de teşkilatça tanınmış üyelerinden birinin, yönetim kurulu seçimlerinde büyük oy çoğunluğu ile seçilmesine karşılık, delegelik seçiminde S. Özgüner'in Büyük Kongre delegesi seçilmiş olması ve burada bir manipülasyonun mevcudiyeti kimsenin gözünden kaçmadı. 1966 il kongresinden önce ise Sevinç Özgüner ve arkadaşları etraflarındaki gruplaşmayı genişletmiş; Şişli'nin dışında diğer ilçelere de sirayet ettirmiştir. Adı geçen il kongresinden önce bu grup, Şişli ve Beyoğlu ilçe merkezlerinde ilçeler arası toplantılar tertip ederek adeta özel il kongresi yapmış, bu toplantılar için başkan ve komisyonlar seçmiş, il kongresinde gösterilecek kongre başkanı ve başkan vekilleri adaylarını ve seçim listelerini tesbit etmiştir. Nitekim, il kongresi açıldığında, İstanbul teşkilatınca tanınmamış, Karadeniz illerinden ve bu sevk istemiyle huzurunuza sevk edilmiş olan Ümran Baran, önceden alınan karar gereğince kongre başkanlığına aday gösterilmiş ve bu meçhul üye ancak birkaç oy eksiği ile S. Aren'e karşı başkanlığı kaybedecek kadar çok oy toplamıştır. Başkan vekilliklerine ise önceden özel toplantılarda tesbit edilmiş bulunan adaylar seçilmiştir. Bu kongrede Sevinç Özgüner, belli bir grubun lideri olarak ortaya çıkmış ve oynadığı faal rolle dikkati çekmiştir. Bir ilde ancak o ilin teşkilatı çerçevesi içinde meselelerin görüşülmesi ve tartışılması gerekirken, Sevinç Özgüner sanki Partinin Büyük Kongre delegesi olarak o kongrede konuşuyormuşcasına, Amerika'ya karşı

açılmış Pasif Direnme kampanyasını yermiş, önceden hazırlık yapılmadığı için direktifin ayakları havada kaldığını iddia edecek kadar cüretini artırmıştır.

Partinin Malatya Büyük Kongresinden önce, bir derginin açtığı Türkiye İşçi Partisini ve faaliyetlerini «Tartışma» masum sözcüğü altında kötüleme ve baltalama kampanyası ve buna yazı göndererek katılan bazı üyelerin yazıları bir hizibin varlığını ve bunun Parti politikası ve çizgisine karşıt tutumunu iyice açığa çıkarmıştır. Bu yazılarda (eklidir) Partinin Parlamento faaliyetleri kötüleniyor, Parti «Parlamentarizm»e, «revizyonizm»e kaymakla suçlanıyor; Partinin, antiemperyalist mücadelenin sosyalizm için mücadele ile aynı zamanda yürütüleceği tezi baltalanmaya çalışılıyordu. Bu hizibin başta gelen mensuplarından olduğu aşağıda açıklanacak olan Vahap Erdoğan, yazısının başında; Malatya'da kendisinin delege olarak konuşturulmayacağı yolunda kışkırtıcı bir gerekçe ile, yapmayı tasarladığı konuşmayı önceden yayınladığını belirtiyor; böylece Büyük Kongremiz gibi Partinin en yüksek organını peşinen mahkûm etmeye çalışılıyordu.

Bu kötüleme ve baltalama kampanyasında dikkati çeken nokta, söz konusu hizip mensuplarının ileri sürdükleri görüşlerle, aynı dergide Parti dışı kişilerin yayınladıkları görüşlerin, ileri sürmeye yeltendikleri iddiaların aynı paralelde oluşu idi. Parti içindeki hizipleşmenin ve bunun doğurduğu çalkantıların Parti dışı çevrelerle bir ihtilat doğurma eğilimi ve bunun Parti için arzedebileceği muhtemel tehlikeler üzerine Genel Başkanımız, Ankara il kongresine bir mesaj göndererek (eklidir.) Parti teşkilatını uyarmak lüzumunu duymuştu. Esasen, Parti dışında birtakım çevrelerin Parti meselelerini, politikasını, ileri gelen yöneticilerini tartışmaları, suçladıkları açıkça ortada çalkalanıyordu.

Malatya kongresi sırasında durum o kadar belirgin bir hale gelmişti ki, kongrenin toplantı tarihinden bir gün önce Milliyet gazetesinde (19 Kasım 1966 - eklidir) Refik Erduran kendi köşesindeki yazısını bu konuya hasrederek «Delegelere» başlığı altında TİP Büyük Kongresi delegelerini böyle bir hizibin mevcudiyeti ve tehlikesi konusunda uyararak aynen şunları söylemişti: (Diyorlar ki, bugünkü TİP yöneticilerinin bazı sınırlar içinde kalmaya bu kadar dikkat etmeleri bir çeşit ihanetmiş. Onlar dava uğruna büyük emek vermiş birtakım emektar kişileri işlere karıştırmıyorlarmış. Oysa taviz vermemek daha atak davranmak, çok çok çetin sosyalist olmak gerekirmiş...)

Sayın Divan üyelerinden Kongreyi izlemiş olan arkadaşlarımız, Kongre günleri süresince söz konusu hizibin faaliyetlerini bizzat gözlemiş olmalıdırlar. Daha kongre açılır açılmaz Sevinç Özgüner ve arkadaşlarından bazıları söz alarak kongre başkanlığını, dolayısıyla zımnen Parti yöneticilerini, söz hürriyetini kısıtlamak istemekle suçlamışlardır. Kongre kararı ve tüzük değişikliği tekliflerinin yazılı olarak yapılması kanun ve tüzük hükmü olduğu halde, bu zorunluğun belirtilmesini, delegelerin söz hürriyetinin kısıtlanması teşebbüsü gibi göstererek, ilk ağızda delegeleri etkilemek istediler. Ev ve otellerde yapılan toplantılar, bu toplantılarda parti politikası ve yöneticilerini kötüleyen sürekli konuşmalar, seçim listeleri hazırlayarak çeşitli il delegasyonlarıyla yapılan pazarlıklar, Partinin yapısını temelinden değiştirmek, Genel Başkanın ve Merkez Yürütme Kurulu'nun yetkilerini kısıtlamak amacını güden ve böylece Partiyi meflûç hale getirecek tüzük tasarıları hazırlamak ve bunları desteklemek, bu hizibin başlıca faaliyetleri olmuştur. Malatya Kongresinde böyle bir hizi-

bin varlığı ve parti politikasına ve yöneticilerine karşı, onları kötöleyici ve baltalayıcı, Partiyi bir çıkmaza sürüklenme istidadını gösteren tutum ve davranışları o kadar açık olarak ortaya çıkmıştır ki, konu basına intikal etmiştir. İstanbul'da çıkan tarafsız iki büyük gazetede bu konu ele alınmış ve hizipçilere «eski topçular, tüfekçiler ve avcılar» adları verilerek bunların Parti dışı çevrelerle ilişkileri olduğu ifade edilmiştir. Bu yazılarda adı geçen Sevinç Özgüner'e neden bu yazıları tekzib etmediği sorulduğunda, buna lüzum görmediği cevabını vermiştir. Ayrıca Cumhuriyet gazetesinin Güney Doğu bürosu şefi, kaldığı otelin salonunda bir kısım partililere, hizipçilerden bazılarının bizzat gelerek kendisine sözünü ettiğimiz gazete yazılarında ifade olunan hususları bizzat açıklamış olduklarını daha sonra tekrar gelerek de, bunları yazmamasını rica ettiklerini söylemiştir. (Gazeteler eklidir.)

Bütün bu anlatılanlar, Parti içinde dayanışmayı bozucu ve Parti politik çizgisine karşıt, aynı zamanda dış çevrelerle ihtilât yaratmaya müsait bir hizibin varlığını ortaya koymaktadır.

Nitekim son günlerde Mihri Belli adında Parti dışından bir vatandaşın Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'a ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi Behice Boran'a noter kanalıyla gönderdiği ve bastırarak bütün üyelerimize postaladığı, Genel Yönetim Kurulumuz'un bu isteme esas teşkil eden kararını ve yöneticilerini protesto ve kötöleme mahiyetindeki mektup (eklidir); aynı zatın hizibin elebaşlarından Vahap Erdoğan ile birlikte Vahap Erdoğan'ın Malatya Akçadağ'daki evine misafir gelerek birlikte çevredeki parti üyelerini dolaşması ve orada yaptıkları kışkırtıcı konuşmalar sonucu bazı üyelere mezkûr karar aleyhine Genel Merkeze gön-

derilen protesto telgraf ve yazıları (eklidir), Ankara ve Samsun'da da benzeri durumlarla karşılaşmış olması; Ankara'dan 13 parti üyesinin Genel Başkanlığa gönderdikleri protesto mektubu ile M. Belli'nin basılı mektubu arasındaki büyük müşabehet yukarda belirtilen vakıanın yeni delilleri olmuştur. (Eklidir.)

Bu hizibin Partiden tasfiyesinin gerekliliği konusunda kesin bir kanaate varmış bulunan Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu'nun bu konudaki görüşüne uyarak hizibe mensup kişileri tesbit ederken mümkün mertebe sınırlı tutmaya çalışmış, çeşitli saiklerle bu hizibe katılmış, fakat parti politikasına ve disiplinine kazanılmasını mümkün gördüğü üyeleri disiplin kovuşturması isteğinden uzak tutmuştur.

Burada önemle hatırlatmak isteriz ki, parti tüzüğü hizip faaliyetlerini kesinlikle yasaklamıştır. Gerek tüzüğün umumi ahengi ve ruhu gerekse 7. madde ve diğer ilgili maddelerin açık hükümleri birbirine kademeli olarak bağlı organların ve bu organlarca çizilen hattın dışında üyelerin ne kişi olarak, ne de toplu halde faaliyet göstermelerine cevaz vermemiştir. Bir kararın alınmasında muhalif kalanların bile karara sadece uymakla kalmayıp onun en mükemmel şekilde uygulanmasına bütün güçleriyle çalışmaları hakkındaki hüküm de bunu teyid etmektedir.

Aşağıda, her üyenin söz konusu hizibe mensubiyeti konusunda zikredilen hareket ve faaliyetler tek tek, kendi başlarına tüzüğe aykırı olmayabilir. Tüzüğe ve parti disiplinine aykırı olan husus böyle bir hizibi yaratmak ve ona katılmaktır. Her üye için zikredilen hareket ve faaliyetler, böyle bir hizibe katılmanın delil ve karineleleri olarak verilmiştir. Bu nedenle de, sözü edilen hareket ve faaliyetler teker teker ele alınarak bunların tüzük

hükümlerine aykırı olup olmadığının araştırılmasından çok birbirine bağlı olarak ve hep bir arada ele alınıp bütününüyle politik bir değerlendirilmesinin yapılması gerekir. Bu bir nevi müteselsil ve mütemadi suç mahiyetindedir ve asıl suçu teşkil eden unsur her olayda kastın aynıyetidir.

Partimizin, bir sosyalist parti olarak herşeyden önce muhtaç olduğu disiplini sarsan, ciddi ve çetin çalışmalarını engelleyen, parti teşkilatının birliğini ve parti içinde dayanışmayı bozucu bir hizip faaliyetine son vermek gerektiğine inanarak yapılan tahkikat sonucunda hizibe dahil olanlarla, faaliyetleri aşağıda tek tek ve hulasaten gösterildiği şekilde ortaya çıkmıştır:

1) *Sevinç Özgüner* : Kongrenin başından sonuna kadar, Malatya'da otellerde ve bir üyenin (Vahap Erdoğan) evinde tertiplenen toplantılarda bulunmuş ve bu kulis toplantılarının tertipçilerinden biri olmuştur. En faal kulisçilerden olduğu tesbit edilmiştir. Kongreden sonra Şişli ilçesindeki bilinen çatışmaların başlıca müsebbibi ve «Bu hizip faaliyetinin» elebaşısı durumundadır.

2) *Kumru Gözügeçgel* : Şişli ilçesinden Sevinç Özgüner'in en yakın destekçisidir. Davranışlarıyla üst organları saymaz görünür ve her fırsatta yöneticiler aleyhinde bulunur.

3) *Naci Ormanlar* : Büyük Kongrede Sevinç Özgüner'le aynı paralelde hareket etmiş, hatta bazı ifadelere nazaran kongre esnasında, kendisi delege olmadığı halde hizipçi gruba dışardan talimat vermiştir. Şişli ilçesindeki çatışmada Sevinç Özgüner'le birlik olmuştur.

4) *Rasih Nuri İleri* : Kongredeki kulis faaliyetleri içinde en çok çaba gösterenidir. Kulis toplantılarına katılmış, bazı üyeler hakkında uydurma haberler çıkar-

miş, birtakım yazılar yayarak efkârı bulandırmaya uğraşmıştır. Şişli ilçesi olaylarına adı karıştığı gibi, Adana’da bulunduğu sürece tüzük dışı hareketlerle Genel Merkez aleyhinde faaliyetlerde bulunmuştur.

5) *Süleyman Ege* : Delege olmadığı halde bu grubun toplantılarına katılmış, Vahap Erdoğan’ın evinde kalmış, Tüzük tadil teklifleri (ki bu teklifler bahis konusu grup üyeleri tarafından benimsenerek ve desteklenerek tüzük tadil komisyonuna intikal ettirilmiştir.) ve bu arada milletvekili maaşlarının tamamının partiye bırakılması teklifleri ile bu grubun faaliyetlerinde kendine düşeni yapmıştır.

6) *Ahmet Say* : Hizibin başlıca elemanlarından. Kaydını yenilememiş eski bir üyedir. Kongrede hizibe mensup kimselerle bazı delegeler arasında irtibat sağlamak görevini ifa etmiş, Vahap Erdoğan’ın evinde yapılan toplantıya aralarında tesbit ettikleri delegeleri davete memur edilmiştir. Bu hizibin parti hattı karşısındaki tutumlarına ve parti içi tesanüdü bozucu davranışlarına paralel olarak Kongreye tekaddüm eden günlerde Yön dergisinde açılan malûm, Partiye karşı kampanya sırasında yazılan yazılardan biri de kendi imzasını taşımaktadır.

7) *Vahap Erdoğan* : Hizibe mensup olanlar arasında kendini ilk açığa vurandır. Dosyadaki ifadelerde belirtilen ilişkilerinin tesir ve telkiniyle Parti hattına meydan okuyarak açıkça cephe alması, Yön’de yazdığı —ve bazı ifadelere göre kendisine ait olmayan— yazısıyla aynı istikamette kongrede konuşma yapmaya kalkması, hizipçilerle kongrede kendilerine çekebildikleri bazı delegeleri Malatya’da ilk defa kendi evinde tanıştırtarak görüştürmesi, bu toplantıya delege, hatta partili olmayan kimseleri ve bu meyanda Yön dergisi sahibini de

getirmesi tutum ve durumu hakkında en ufak bir tereddüde mahal bırakmamaktadır.

8) *Halit Çelenk* : Hizibin belli başlı bütün mensuplarıyla münasebeti vardır. Büyük kongrede bunlarla sıkı temas halinde olduğu dosya münderecatıyla sabittir. Kendisi, ifadesinde böyle bir hizibin varlığını kabul etmediği gibi bu grup mensuplarının tümünü temize çıkarmak istemiştir. (*) Ancak Genel Yönetim Kurulu'nun konu ile ilgili oturumunda bir hizip değil bir grubun varlığını kabul etmiştir. (eklidir) H. Çelenk, gene bazı şahitlerin ifadesine göre, bu hizip mensuplarının önemli toplantılarından biri sayılan ve kongreden bir gün evvel yapılan Cihan Palas oteli toplantısında bulunmuş ve heyecanlı bir konuşma yaparak Parti üst organlarının tutumuna ağır bir dille hücum etmiş ve yöneticileri yererek dinleyicileri tesir altında bırakmaya çalışmıştır. H. Çelenk bu toplantıda bulunduğunu kesinlikle reddetmektedir. Toplantıda bulunmadığının ispatı olarak da, kendisinin o toplantı günü —yani kongreden bir gün önce— sabahleyin Ankara'dan hareketle ancak akşam Malatya'da olabildiğini ve toplantıda bulunmasına fiilen imkân olmadığını söylemektedir. Ancak sabah erken saatte özel otomobille Ankara'dan yola çıktıkları anlaşılan H. ve Ş. Çelenk'ten, Şekibe Çelenk ifadesinde hava kararırken Malatya'ya vardıklarını belirtmiştir ki, 20 Kasım günü hele doğuda bulunan Malatya'da havanın saat 17.00'ye varmadan kararmış olacağı düşünülmünce ve sözü edilen toplantının da dosyada mevcut ifadelere göre akşam yemeğine kadar aralıksız devam etmiş olduğu ve toplantıya sonradan katıldıkları anla-

(*) Ne gariptir ki Aybar'ın bulunduğu Sevinç Özgüner listesinde Halit Çelenk olmadığı gibi kendisi kongrenin son günü hazırlanan Genel Merkez listesinde yer almaktadır.

sıldığından ve yeniden dinlenen tanığın ifadesinde ısrarı ile, Çelenk'in bu konudaki ifadesi kabule şayan görülmemiştir. Kaldı ki, Halit ve Şekibe Çelenk'in bu hizipleşmeye dahil bulunduklarının delil ve karineleri bu toplantıya katılmaktan ibaret değildir ve bulunmamış olmaları halinde dahi durum değişmemektedir. Nitekim GYK toplantısında üyelerden Yaşar Saygıner, Yalçın Ergönül ve Baki Çelikel'in ifadeleri Büyük Kongrede her ikisinin adı geçen hizip mensubu olarak çalışmış olduklarını diğer tanıkları teyiden belirtmektedir. Ayrıca Tuncer Yanar ve Rasih Nuri İleri gibi bu hizibe dahil üyelerin ifadeleri de aleyhindeki şahadeti doğrulayacak niteliktedir. (*) Kongrede, bilhassa seçimler sırasında bu hizibe mensup kimselerle ilgisi göze çarpmıştır. Sevinç Özgüner'in seçimlerde bir turun başında yanından geçerken «Şimdi kime oy vereceğiz» diye sormasının izahı istenmiş, böyle bir olayı hafızasının zayıflığına binaen hatırlayamadığını beyan etmiştir. Parti Genel Yönetim Kurulu üyeliğine ve Merkez Yürütme Kurulu yedek üyeliğine kadar yükselmiş bir üyenin, Parti için bu kadar hayati bir önem taşıyan bu hizipleşme hareketini farketmemiş olması, bhusus hizibin bütün elebaşlarıyla (Vahap Erdoğan, Ahmet Say, Sevinç Özgüner aday üye Aktan Bozer gibi...) özel ilişki kurmuş bulunduğu halde bunların niyet ve davranışlarından habersiz olabilmesi akla uygun değildir. Bu üyenin ayrıca dosyada mevcut bir ifadeye göre, Şekibe Çelenk ile birlikte Parti aleyhindeki faaliyetlerine misal olarak, Partimizin sosyalizmden ayrıldığını, oportünist bir yola saptığını, hatta bu sebeplerle Partiye para yardımında

(*) Bu iki ifade de ısrarla böyle bir toplantıya katılmadıkları, ancak birçok üyenin kendi otel lobilerinde ve lokantalarda görüştükleri yazılıdır. Suçlama çirkin bir yalandan ibarettir.

bulunulmaması gerektiğini telkin ettiği de anlaşılmaktadır. Tahkikat dosyasının bütünüyle değerlendirilmesinde Halit Çelenk'in bu hiziple işbirliği halinde olduğu açıkça meydana çıkmaktadır.

9) *Şekibe Çelenk* : Yukarda Halit Çelenk için söylenenler bu üye için de aynen varittir. Büyük Kongreden 10 - 15 gün önce, sırf kongre delegeliğine seçilebilmek için tüzüğe aykırı olarak üyelik kaydını Samsun'a nakletmiş olması da ayrıca dikkat çekicidir. (Bilindiği gibi tüzüğümüze göre, bir üyenin kaydı oturduğu veya işyerinin bulunduğu ilçede yapılması gerekir. Nakilde de aynı hüküm caridir. Oysa Ş. Çelenk, yetkili mercileri yanıltarak ne oturduğu, ne de iş yerinin bulunduğu Samsun'a kaydını nakletmiştir.)

Halit Çelenk'le birlikte Partinin sosyalizmden ayrıldığını, oportünizme kaydığını anlattıktan sonra bu durumda Partiye yapılacak yardımların, Partiye değil şahıslara yapılmış olacağını söylediği yukarda zikredilen aynı ifadeden anlaşılmaktadır.

10) *Ümran Baran* : Kongre esnasında bu hizibin bütün toplantılarına katılmış, her kulis faaliyetine adı karışmıştır. Bu hizibe dahil bulunuşu, daha İstanbul 11 Kongresinde, İstanbul'da hiç tanınmadığı halde bu hizip tarafından Kongre başkanlığına aday gösterilmiş ve kuvvetle desteklenmiş olmasından anlaşılmaktadır. Esasen bu üye Büyük Kongreden önce birçok illere 11 Kongreleri sırasında giderek Kongre başkanlığına talip olmuştur ki, bu da, bu yöndeki çalışmaları bakımından üzerinde önemle durulacak bir husustur. Alınan ifadesinde bahis konusu bütün toplantılara katıldığını tevil yoluyla ikrar etmekle beraber, Halit Çelenk, Şekibe Çelenk, Sevinç Özgüner ve bu hizibin diğer ileri gelenleri gibi böyle bir hizibin mevcudiyetini inkâr etmektedir.

11) *Necati Aykaş* : Büyük Kongrede hiziple birlikte hareket etmiş, aynı doğrultuda konuşmuş ve tenkitlerde bulunmuştur. Aynı listeye oy vermiş ve bu grubun toplantılarına katılmıştır. Ayrıca Adana İl başkanını olarak üst organlara ve Büyük Kongrece kabul edilen parti hattına karşı bir davranışa yönelmiştir. Bilhassa, son Adana kongresinde hazırladığı ve okuduğu faaliyet raporu ile (eklidir) tutumunu açıkça ortaya koyduğu gibi Genel Merkez organlarına tek bir davetiye göndermekle yetindiği halde Erdoğan Berktaş'ın (Başar) davet edilmesine bir sakınca görmemiştir. Bilindiği gibi bu şahıs Yön dergisine Partimize ve Genel Başkanımıza yakışsız hücum ve isnatlarda bulunmuştur (eklidir). Esasen Aykaş kendisi de her fırsatta bu hizibe mensup diğer üyeler gibi parti üst kademe yöneticileri hakkında bir partili üyeye yakışmayacak şekilde lisan kullandığı ifadelerle sabit bulunmaktadır.

12) *Tuncer Yanar* : Necati Aykaş'la birlikte hareket etmiştir. Büyük Kongrede bütün hizip faaliyetlerine katılmıştır. İfadesinde parti hattına karşı olan tutumunu kısmen de olsa kendisi dahi ikrar etmiş bulunmaktadır.

13) *Necip Deveci* : Adana'daki hareket ve davranış Tuncer Yanar'ınkine tam paraleldir. Necati Aykaş'ın başkanı olduğu il yönetim kurulu üyesi olarak Erdoğan Berktaş'a davetiyeyi bizzat kendisi gönderdiğini itiraf etmiştir. Rasih Nuri İleri, Necati Aykaş ve Tuncer Yanar'la birlikte bu hizibin grubunu teşkil etmekte olup bu yolla il teşkilatına etkili olma imkânını bulmuştur.

S O N U Ç :

Mevcut birleşik hareketleri ve aralarında, tüzüğümüz uyarınca ancak Divanınızın karara bağlayacağı ki-

şiler olması itibarıyla Yüksek Heyetinizin ittilaina sunulan bu 13 üyenin yukarıda arz ve hülasa olunan durum, tutum ve davranışlarından dolayı tüzüğümüzün 43. maddesinin (ç) ve (d) fıkraları uyarınca «Partiden kesin çıkarılmaları» istemini yüksek heyetinizin takdine arzederiz.

Saygılarımızla.

Genel Yönetim Kurulu a.
(imza)

Ekler :

53 parçadan mürekkep tanık,
sanık ifadeleri ve belgeler.

Divanımıza sunulan aslının aynıdır.

İsmail Hakkı Balamir
Merkez Haysiyet Divanı Başkanı

I

ÜZEYİR KURAN'IN PROTESTOSU

19.10.1967

Merkez Haysiyet Divanı Sayın Başkanlığına

Çok ağır hasta olarak 1.5 aydanberi yatmakta olduğum için toplantınıza katılamayacağımdan dolayı üzgünüm.

Ancak toplantı gündemindeki konuya çok önem vermem bu konuda düşündüklerimi size bildirmeye beni mecbur ediyor. Kimbilir sizleri tekrar ne zaman görebileceğim. Bu sebepten tüzüğe tam uymasa bile benim

hasta yatağımda karaladıklarımı sabırla dinleyeceğinizi umarım.

13 kişinin partimizden çıkarılmasına dair istemi üzümlere okudum. Akıl ve mantıkla hareket edebilmek için bu istemi indî ve hissî mütalaaları bir kenara atarak tekrar okumanızı tavsiye ederim.

Partiden atılması istenen bu arkadaşların eile tutulur, gözle görülür hiçbir suçları olmadığını siz de göreceksiniz. Bu arkadaşların suçları ne imiş, Büyük Kongre delegeliğine adaylığını koymak, fazla oy almak, kurtulayda bazı tenkitlerde bulunmak, kongre başkanlığına aday gösterilen şahıslardan birine değil, öbürüne oy vermek, bazı partili arkadaşlarla bir araya gelip parti meseleleri hakkında dertleşmek, vb.

Bu delillerle, değil Devrimci - Demokratik Sosyalist bir parti olan partimizden, faşist bir partiden bile bir üye tardedilemez. Genel Başkan Mehmet Ali Bey'in Ankara'da bizlere verdiği direktifi düşünün. Bize kendilerinin vereceği direktifleri körükörüne tatbik etmemizi söylüyordu ve o zaman hepimiz bunu şahıslarımıza karşı saygısızlık saymıştık. Sizlere gene böyle telkinlerde bulunulacağından endişeliyim.

Sizlerden, sadece delillere ve vicdanınızın sesine kulak vererek karar vermenizi istiyorum. Bunu da bu yaşlı ve eski mücadele arkadaşınıza çok görmezsiniz sanırım.

TİP Merkez Haysiyet Divanı Üyesi
Üzeyir Kuran (*)

(*) Üzeyir Kuran'ın kişiliğini ve Partideki yerini belirtmek üzere ölmünde çıkan yazıyı ekte aktarıyoruz.

PROTESTO'YU YAZAN ÜZEYİR KURAN KİMDİR?

TİP HABERLERİ (Merkez Basın Bürosu adına
Genel Sekr. N. Sargın) 16 Şubat 1968 Sayı: 5.

ÜZEYİR BABA'YI KAYBETTİK

Merkez Haysiyet Divanı Üyesi Üzeyir Kuran (Üzeyir Baba) 2.2.1968 Cuma günü vefat etti. 1880'de doğan Kuran, mütarekeden bu yana, Türk işçi sınıfının faal militanlarından biri olarak çalışmıştı. Tramvay işçilerinin ve Şark Demiryolcularının grevlerinde önde gelen işçi liderlerindendi.

Sendikaların yeniden kurulmasına izin verildiği 1946'da eski Amele Teali Cemiyeti mensubu Üzeyir Kuran, Maden İşçileri Sendikası Başkanı oldu. 1953'te «Demokrat İşçi Partisi»nin ikinci Başkanı olan Üzeyir Baba, Türkiye İşçi Partisi kurulunca, Partimiz saflarında uzun mücadelesine devam etmek üzere TİP'e üye oldu. Üzeyir Baba 1964'teki ilk Büyük Kongrede, Merkez Haysiyet Divanına seçilerek, ölünceye kadar bu görevde kaldı.

3 Şubat 1968'de toplanan Genel Yönetim Kurulu; gündemden önce, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar tarafından yapılan Üzeyir Baba'nın hayat hikâyesini ve mücadelelerini anlatan konuşma ve saygı duruşu ile, Kuran'ın anısını taziz etti.

TİP HABERLERİ, işçi sınıfının, bu eski savaşçısını saygı ve sevgi ile anar.

NİYAZİ AĞIRNASLI'NIN UYARISI

AVUKAT

Niyazi Ağırnaslı

Anafartalar C. Konya S. Çağla H. 8-9

Sayın Balamir,

Ankara, 25 Eylül 1967

Son olaylar ve konuşmalarımızla ilgili düşüncelerimi olduğu gibi size intikal ettirmeyi, otuz yıllık ciddi bir dostluğun gereklerinden saydım.

Türkiye İşçi Partisi, çoğu İstanbul'dan olmak üzere kademelerden 14 kişiyi (*) ihraç etme kararı almıştır. İhraç gerekçesi, bu üyelerin kanunsuz faaliyetlere katılmış oldukları ve bunun, partinin meşruiyetini tehlikeye düşürecek birer nitelik taşıdığıdır.

Bu konuda benim de ne kadar titiz davrandığımı yakından bilirsiniz. Bugün artık sudan bahanelerle Partiyi kapatabilmek mümkün değildir. Böyle olunca da bu neviden gerekçelerle ihraçları istenenlerin kişilikleri, geçmiş hizmet ve davranışları gözönünde tutulmak suretiyle hareket edilmeli ve herhalde bu itham kolaylıkla yapılmamalıydı. Buna karşılık vakit vakit Parti yöneticilerinden birinin üslubu taklit ederek mektuplar yazan ve Sosyalizmin ahlak kurallarını çiğneyen kişiler hakkında ne bir açıklama ve ne de ciddi bir kovuşturma yapıldığı duyulmamış ve bu ihmal bu türden ahlaksızlıklara daha da cesaret vermiştir.

Bu defa Yüksek Haysiyet Divanından ihraçları istenen kimseler, Partiye yararlı olmuş, bilinçli ve kişilik sahibi insanlardır. Halit Çelenç'le Şekibe Çelenk'in de-

(*) Aslında 13 olacak.

ğerlerini siz de belirtmiş ve onlar hakkında bir işlem olmadığını da söylemişsiniz.

Bu tehlikeli ithamların ilkine benim istifam sırasında başvurulmuş olduğunu, haksız ve yanlış ithamlara cevap bile vermediğimi ve Partide bir çatlaklık olmaması için gayret sarfetmekten de geri durmadığımı zannederim siz de bilirsiniz. Behice hanımla sayın Aybar, şahit sıfatıyla Savcılığa çağırılmış olsalardı bilmiyorum benim hakkımda neler söyleyebileceklerdi? Partiden birbirimizle öpüşüp ağlaşarak ayrıldığımızı, Behice hanımın 2 - 3 ay içinde bu meselenin düzeleceğinden ve benim Partiye davet edileceğimden bahsettiğini, Partiye çok yararlı hizmetlerim olduğunu, sık sık Aybar'la kendisini Senatoda kulislere savunma zorunda kaldığımı da söyleyecekler miydi? bilmiyorum. Sonradan öğrendim ki benden kurtulmak isteyenler, senaryoyu Avrupa seyahatimden çok önce hazırlamışlar ve ben —gerçekten Parti bakımından bir endişe duyduklarına inanarak— istifa edince bu mihrakın işini çok kolaylaştırmış oldum. O zaman ısrarla istediğimiz şeyler, Genel Merkezin Ankara'ya nakli, Parti adına yapılacak bildirilerin, Partiyi ilzam edebilecek konuşmaların bir komite tarafından itina ile hazırlanması, Genel Yönetim Kurulunun manevî şahsiyetinin ve kişiliğinin tanınması ve toplantı tarihlerini ve gündemini serbestçe tesbit edebilmesi, Partinin, yetiştirici faaliyetlerine hız verilmesi... gibi hususlardı. Mehmet Ali bey «biz çekiliriz, Yönetimi Ankara ekibi alır, Merkez de Ankara'ya nakledilmiş olur» diyerek ağırlığını koyunca, tekliflerimizi geri bırakmıştık. Sayın Genel Başkan ve Merkez Komitesi üyeleri Milletvekili seçilince, işçi kesafetinin İstanbul'da bulunduğu gerekçesinden hiç bahsedilmez oldu ve Genel Merkez hemen Ankara'ya nakledildi. Tüzükte

değişiklik yapmak isteyen, Merkez Yürütme Kurulu veya Genel Y. Kurulu üyelerinden bazılarını eleştiren, yüksek yönetim organlarına şahsiyetli, bilinçli kişilerin seçilmesine çalışan her insanda gizli maksatlar aramak, vehimlerle yüklü tehlikeli ve yanlış bir yoldur. Sayın Aybar'ın yerinde ben olsaydım şahsına körükörüne sadakat gösterenlerden her zaman şüphe ederdim. Mebusluk veya Senatörlük hatırına gösterilen sadakatten ne Partiye hayır gelir, ne de hiç kimseye. Siz, hesabını yalnız Büyük Kongreye verecek, tamamıyla bağımsız bir kurulun Başkanıınız. Tarafsızlık ve bağımsızlık vasıflarınıza çok güvendiğim için ilk kongrelerde adaylığınıza gıyabınızda teklif etmiş ve savunmuştum.

Çelenk'ler dışındaki ihraç ve tasfiyeler konusunda Genel Merkez gibi düşündüğünüzü, ihraç zaruretiye peşinen inandığınızı söylemişsiniz. Tek tek ciddi delillere dayanan ihraç taleplerini incelemek ve delilleri gözden geçirip savunmaları almak ve ondan sonra karar münakaşası yapmak yerine peşin hükümle ma'lul bir kanaate katılmak sizin, tanıdığım şahsiyetinizle bağdaşmaz kanaatindeyim. Re'yinizi açıklamış olmanız bu ihraç istemlerine bakmamanın ciddi bir gerekçesi de olur. Genel Merkez de yanlış tutumunu değiştirmekle ancak itibar kazanmış olur. İhsası re'y sebebiyle son ihraç istemlerinde Haysiyet Divanına Başkanlık etmenin sakıncalarını gözönünde tutarak vereceğiniz çekimserlik kararını yürekten tebrik edeceğimi içten muhabbet ve saygılarımla bildirmeyi bir ciddi dostluk görevi sayıyorum.

Bizim balkonda konuşurken Erdoğan beyi (*) ben-

(*) Sözü geçen Sayın Erdoğan Berktaş'dır, İzmir Kongresi sırasında İzmir'de bir kitapçı dükkânı yönetiyordu, sonra Ankara'ya taşındı. Selam getirdiği kişi ise Reşat Fuat Baraner'dir, Balamir'in olayı

den sormuşunuz. Ben ciddi ve güvenilir bir arkadaştır. Mehmet Ali bey de onu çok severdi, hatta ben İzmir'e giderken Parti Yöneticileri hakkında bilgi isteyince Mehmet Ali bey «sen Erdoğan'la görüş, onlar hakkındaki bilgiyi de ondan alırsın» demişti, diye size anlattım. Siz de «benim intiba'ım da öyle oldu, bir de selam getirmiş» dediniz. Onun fikrinin de ihraçlara karşı olduğunu da ilave etmişsiniz. Kararınızı kolaylaştırır diye bunu da hatırlatmak istedim. Mehmet Ali beye bu telkinleri yapanın Partiye iyilik etmediğine, benim mevzu'da da aynı yerden tahrikler yapıldığına eminim. Tekrar saygılar.

Niyazi Ağırnaslı

III

PARTİ İÇİNDE KAYNATILAN KAZAN

Türkiye İşçi Partisi

Merkez Yürütme Kurulu Başkanlığına
Ankara

26 Eylül 1967 günü TİP İzmir İl Başkanı Güner Eliçin ile İl Sekreteri Esat Balım, beni şifahi olarak sorguya çekmişlerdir.

Bu sorgu tüzük hükümlerine ve parti disiplini prensiplerine tamamen aykırı bir şekilde yapılmıştır. Şöyle ki:

Parti üst kademelerine anlatması ihraçlar yönünde bir koz olarak sömürülmüştür. Olayın içyüzü çok yönlü olarak daha derinlere gittiğinden bu kadarını açıklamakla yetineceğiz.

1 — Bana sorulan sorular, TCK'nın 141. maddesini ilgilendiren suçlara ait sorulardır ve sorma yetkisi doğrudan doğruya polisin ve Cumhuriyet savcılarının görevleri içindedir. Bana sorulan bu soruların dayandığı suç partimiz tüzüğü çerçevesinde ele alınabilecek ve parti bünyesinde sonuca bağlanacak bir suç değildir. Bu bakımdan bu soruları yöneltenler, ya kanunlardan tamamen habersiz kişilerdir, bilgisizce yürüttükleri bu sorgu ile parti içinde çok tehlikeli bir iş yapmaktadırlar ve parti için çok vahim sonuçlar doğurmak istikametine ağır bir disiplin suçu işlemektedirler; ya da yaptıkları bu vahim işin görevlisi olan kişilerdir ki, o takdirde, bana ya da parti üst kademelerine polis hüviyetlerini göstermeleri ve partiden bağımsız olarak yürütülmesi gereken bu işlemin ancak o zaman benim ifademe müracaat ederek ve savcıya celbederek yerine getirilmesi gerekir. Bir insan hem partili, hem de parti içinde polis görevi yapamamalıdır, hem partili ve hem de polis olan kimseler, kendi asli görevlerini bu işe partiyi bu-laştırmadan yapmaları gerekir.

2 — Bana sorulan soruları burada belirtmeyeceğim. Aksi halde meşru ve demokratik bir mücadele yürüten partimizin bünyesinde geçmesi gereken yazışmaların mantığa aykırı hareket etmiş ve beni sorguya çekkenlerin düştüğü aynı vahim hatayı işlemiş olurum. Bu soruların neler olduğunu, gerekli görülürse, Merkez Yürütme Kurulumuza şifahi olarak açıklayacağım.

3 — Sorgumu yapanların hangi maksatla ve nasıl bir görevi yerine getirmek için bana bu soruları sorduklarını anlamak ve ortaya çıkarmak şüphesiz çok ciddi ve büyük bir uyanıklıkla yerine getirilmesi gereken bir parti görevidir. Bu bakımdan, adı geçen sorumlu partililerle birlikte durumun tahkik edilerek ilgili haysiyet

divanına sevkimi —çünkü ancak bana sorulan sorular Merkez Haysiyet Divanı'nda ve Merkez Yürütme Kurulu önünde açıklanabilecek sorulardır— ve parti içinde işlenen bu çok vahim disiplin suçunu ortaya koymak istiyorum. Bu işlem yerine getirilmezse, adı geçen bu sorumluların, partimizi tehlikeli bir duruma sokmak isteyen birer provokatör olarak ilgili haysiyet divanına ve apaçık beyanlarımla sevk edilmesi için ayrıca müracaat edeceğimi arzeder saygılarımı sunarım.

Not: Bu dilekçemi işin ciddiyeti dolayısıyla posta ile göndermeyi mahzurlu görerek, İzmir'e bizzat gelerek kendi elimle teslim ediyorum. (*)

29 Eylül 1967

Sadık Günaydın

Sadık Günaydın

Türkiye İşçi Partisi

İzmir Merkez İlçe Başkanı

(*) 1980 yılında Nihat Sargın'a, ihraç olaylarında yazılan sakıncalı ihbarlar ve yazılar ne oldu diye sorduğumda, hepsini imha ettik ya-
nıtını aldım.

**İTİRAZLAR
VE
SAVUNMALAR**

- 1 — Sevinç Özgüner
- 2 — Kumru Gözügeçgel
- 3 — Naci Ormanlar
- 4 — Rasih Nuri İleri
- 5 — Ahmet Say
- 6 — Süleyman Ege
- 7 — Halit Çelenk
- 8 — Şekibe Çelenk
- 9 — Ümran Baran
- 10 — Vahap Erdoğan
- 11 — Necati Aykaş
- 12 — Tuncer Yanar
- 13 — Necip Deveci

I

RASİH NURİ İLERİ'NİN İTİRAZ TELGRAFI

TİP Merkez Haysiyet Divanı
Mithat Paşa Caddesi 63/1
ANKARA

23 sayı ve 8 Ekim tarihli davetiyenizi ve sevk istemini aldım. Sevk istemine ekli 35 sahifelik deliller zarfta yoktu. İddia makamının suç delili saydığı vesikaları görmeden müdafaa yapılamaz. Bu en ilkel bir hukuk kuralıdır, aksi ancak polis soruşturmaları usulünde vârittir. Tüzüğün 44/D maddesinde «Sevk isteminde olayın mahiyeti ve ispatlayıcı deliller bulunur» denmektedir. Stop.

35 ispatlayıcı delilin tarafıma yollanılması ve bu sebeple de savunma tarihinin yeteri kadar tehirini rica ederim. (*)

Rasih Nuri İleri
Eski Park Otel, Adana

II

TUTANAK

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

21/10/1967

Merkez Haysiyet Divanı tarafından 21 Ekim 1967 tarihinde saat 14.00'te sorguları yapılmak üzere Genel

(*) 14.10.1967

Merkeze davet edilen Halit Çelenk, Şekibe Çelenk, Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Tuncer Yanar, Naci Ormanlar, Vahap Erdoğan, Necip Deveci, Ümran Baran, Ahmet Say, Necati Aykaş, Rasih Nuri İleri, Süleyman Ege'den;

Halit Çelenk, Şekibe Çelenk, Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Tuncer Yanar, Naci Ormanlar, Vahap Erdoğan, Necip Deveci, Ümran Baran, Ahmet Say, Necati Aykaş, Rasih Nuri İleri Genel Merkeze geldiler. Fakat Merkez Haysiyet Divanı toplanamadığından sorguları yapılamadı.

Bu tutanak yukarda adları yazılı kişilerin isteği üzerine yazılıp imza edildi.

İşbu tutanak üç nüsha olup bir tanesi yukarda adları yazılı kişilere, biri Merkez Haysiyet Divanı'na diğeri ise Genel Sekreterliğe verilmiştir.

Halit Çelenk (İmza)	Şekibe Çelenk (İmza)	Sevinç Özgüner (İmza)
Kumru Gözügeçgel (İmza)	Tuncer Yanar (İmza)	Naci Ormanlar (İmza)
Vahap Erdoğan (İmza)	Necip Deveci (İmza)	Ümran Baran (İmza)
Ahmet Say (İmza)	Necati Aykaş (İmza)	Rasih Nuri İleri (İmza)

İsmail Hakkı Balamir'in emri gereğince,

Bugün toplantı yapılamayacağını, dolayısıyla sorunun yapılamayacağı, kendilerine sorunun yapılacağı gün ve yerin daha sonra yazılı olarak tebliğ edileceği bildirildi.

Asuman Erdost (İmza)	Minnetullah Haydaroglu (İmza)
Genel Merkez Memuru	Genel Sekreter Yardımcısı

**Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı
Başkanlığına**

ANKARA

Parti içinde hizip kurmak, dayanışmayı bozacak şekilde çalışmalarda bulunmak ve saire isnadları ile Genel Yönetim Kurulu tarafından divanınıza sevk edilmiş bulunuyoruz.

Hakkımızdaki isnatların mahiyetini, delillerin nelerden ibaret bulunduğunu, şahitlerin hakkımızda ne gibi beyanlarda bulunduklarını, sevk isteminde ek olarak divanınıza verildiği açıklanan belgelerin nelerden ibaret bulunduğunu ve münderecatını bilmemekteyiz.

Bu bilgileri ancak tahkikat dosyasının tetkiki ile edinmiş ve öğrenmiş olacağız. Kendimizi başka türlü savunmamız mümkün değildir. Bu itibarla ve savunma hakkımıza teallükü itibariyle tahkikat dosyasında bizlerle ilgili ifadelerin, belgelerin tarafımızdan incelenmesine müsaade edilmesini rica ediyoruz.

Esasen Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun 143'üncü maddesi de bu hakkı bize vermektedir.

Bu nedenlerle tahkikat dosyasının tarafımızdan incelenmesine izin verilmesini ve ancak bundan sonra savunmamızı yapacağımızı arzederiz.

Avukat
Halit Çelenk

Necati Aykaç

Avukat
Şekibe Çelenk

Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

Hakkımızda yapılan tahkikat sonucu Divanınıza intikal eden Tahkikat dosyasını incelediğimizde, bir kısım ifadelerin dosyada bulunmadığını görmüş ve bu hususu savunmamızda arzetmiştik, bu eksik ifadelerin dosyaya konulması için gereken işlemin yapılmasını rica etmiş idik.

Şifahi savunmamız esnasında, İstanbul'dan Muzaffer Şahinuçtu tarafından divanınıza gönderilen bir mektuptan bahsettiğimizde, Divanın bu mektuptan bilgisi olmadığı intibainı almış bulunuyoruz.

Yine haricen, divan üyesi Üzeyir Kuran tarafından da bu tahkikat hakkında düşüncelerini belirten bir mektubun Divanınıza gönderildiğini öğrenmiş bulunmaktayız. Dosyanın tetkikinde bu mektubun da dosyada bulunmadığını gördük.

Tahkikat dosyasında Akçadağ üyelerinden bazılarının ve İstanbul teşkilatından 76 üyenin başkanlığınıza göndermiş oldukları uyarı yazılarını görmüş bulunuyoruz. Ancak, Akçadağ ve İstanbul dışında Malatya'dan 25, Samsun'dan 34, Ankara'dan ilk 15 kişinin dışında 35 ve ayrıca Adana'dan, Silifke, Gaziantep, Tarsus, İzmir teşkilatlarından yazı ve telgraflarla birçok uyarı yazılarının Genel merkeze gönderilmiş olduklarını öğrenmiş bulunuyoruz. (*)

Akçadağ'dan gönderilen uyarı yazıları gibi ve tah-

(*) Bu yazıların birçoğunu ihraç dosyası sonunda sonuçları ile sunacağız.

kikat dosyası ile ilgileri bakımından bu yazı ve telgraf-
ların ve yukarıda bahsi geçen mektupların ve konu ile
ilgili olarak Teşkilattan gelen diğer yazıların tahkikat
dosyasına konularak Divanınızca incelenmesini ve yazı-
lı savunmamızda dinlenmelerini istediğimiz tanıkların
dinlenmelerini ve bu suretle gerçeğin meydana çıkarıl-
masına imkân verilmesini rica ederiz.

Saygılarımızla.

Avukat
Şekibe Çelenk

Avukat
Halit Çelenk

V

Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

Parti içinde bir hizip kurarak parti aleyhinde gizli
ve maksatlı faaliyetlerde bulunmak, parti içinde daya-
nışmayı bozacak şekilde merkez organları aleyhinde kış-
kırtıcı çalışmalarda bulunmak isnatları ile divanınıza
sevk edilmiş bulunuyoruz.

Parti içindeki sıfatlarımız dolayısıyla bizlerin diva-
nınıza değil il haysiyet divanına sevk edilmemiz ve ora-
da yargılanmamız Tüzüğümüzün açık hükmü gereğidir.

Gerçekten, Parti Tüzüğünün 22'nci maddesi Mer-
kez Haysiyet divanının görevlerini açıkça göstermiş ve
divanınızın Genel Yönetim Kurulu üyelerini, Merkez
Haysiyet Divanı üyeliğini, il yönetim kurulları üyelerini,
il haysiyet divanı üyelerini ve parlamento grubu üyele-
rini yargılayacağını düzenlemiştir.

Bu madde, tadadî olarak, merkez haysiyet divanının görevlerini gösterdiğine göre bizler hakkında yargılama yapamayacağı açıktır.

Her ne kadar divanınız il haysiyet divanına göre daha üst bir organ ise de, divanınız ancak il haysiyet divanlarının kararlarına itiraz edildiği takdirde bu itirazları incelemekle görevlidir.

Kaldı ki, bizlerin divanınıza sevkimiz, Ceza hukukunun, Cezaların şahsiliği prensibine de aykırı bulunmaktadır. Anayasamızın 33'üncü maddesine göre, Ceza sorumluluğu şahsîdir. Her kişi ancak kendi fiilinden sorumludur. Başkalarının fiilinden dolayı bir sorumluluğu mevzuu bahis olamaz.

Bu nedenlerle divanınızın görevsizlik kararı vermesini ve bizler hakkındaki sevk isteminin ilgili haysiyet divanına gönderilmek üzere Merkez Yürütme Kuruluna iadesini rica ederiz.

Naci Ormanlar	Sevinç Özgüner	Necip Deveci
Tuncer Yanar	Kumru Gözügeçgel	Ümran Baran
Vahapi Erdoğan	Ahmet Say	Rasih Nuri İleri
Süleyman Ege		

VI

Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı
Başkanlığına

ANKARA

Ret isteğinde bulunanlar:

- 1 — Avukat Şekibe Çelenk,
- 2 — Avukat Halit Çelenk,

- 3 — Sevinç Özgüner,
- 4 — Kumru Gözügeçgel,
- 5 — Naci Ormanlar,
- 6 — Rasih Nuri İleri,
- 7 — Necati Aykaş,
- 8 — Necip Deveci,
- 9 — Tuncer Yanar,
- 10 — Ahmet Say,
- 11 — Vahap Erdoğan,
- 12 — Süleyman Ege,
- 13 — Ümran Baran

Reddi istenen Divan üyesi :

Merkez Haysiyet Divanı Başkanı İsmail Hakkı Balamir.

Dilekçenin konusu :

Merkez Haysiyet Divanı Başkanı İsmail Hakkı Balamir'in olayda muhbirlik etmiş olmaları nedeniyle reddi isteğidir.

OLAYLAR

1 — Türkiye İşçi Partisi içinde bir hizip kurmak, parti dışında bazı kişilerle münasebet kurarak parti yönetimini ele geçirmek, parti aleyhinde gizli ve maksatlı faaliyetlerde bulunmak isnadı ile Genel Yönetim Kurulu tarafından kurulunuza sevk edilmiş bulunuyoruz.

2 — 15 - 16 Temmuz 1967 gününde yapılan Genel Yönetim Kurulu toplantısında bizlerden Halit Çelenk de Genel Yönetim Kurulu üyesi olmak hasebiyle hazır bulunmuştur. Bu toplantı esnasında varlığı iddia olunan hizibin ve bizlerin parti dışında bazı sosyalistlerle ilgi kurduğumuz ileri sürülmüş ve bu meyanda Genel Yönetim Kuruluna Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ve

Merkez Yürütme Kurulu üyesi Behice Boran tarafından bir olay anlatılmıştır.

3 — Genel Yönetim Kuruluna izahedilen ve hizibin önemli bir delili olarak üzerinde durulan bu olaya göre, eski sosyalistlerden Erdoğan Başar (Berktay) genel yönetim kurulu toplantısından bir süre önce merkez haysiyet divanı başkanı İsmail Hakkı Balamir'e gidip onu ziyaret ederek kendisine İstanbul'da oturan eski bir arkadaşından selam getirdiğini söyledikten sonra, merkez haysiyet divanına sevkleri için hazırlık yapılmakta olduğunu öğrendiği kişilerin (yani bizlerin) dürüst, namuslu, partiye bağlı kişiler olduğumuzu ve bizlerin partiden uzaklaştırılmamızın doğru olmadığını bildirmiş ve yardımını rica etmiştir.

İsmail Hakkı Balamir'in bu olayı ve konuşmayı daha sonra parti dışında bir arkadaşına naklettiğini ve konuşmayı Genel Başkana haber verdiğini söylediğini de öğrenmiş bulunuyoruz.

4 — Divanınıza sevk edilen bizler hakkında ileri sürülen deliller arasında bu delilin de genel yönetim kurulu üyeleri üzerinde büyük etkisi olmuş ve Genel yönetim kurulu sevk kararını almıştır.

Divan Başkanı İsmail Hakkı Balamir ile Erdoğan Başar (Berktay) arasında geçtiği söylenen bu olayın ve konuşmanın Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'a ve Behice Boran'a ve muhtemelen Merkez Yürütme Kuruluna intikal edebilmesi ancak İsmail Hakkı Balamir'in bu olayı ihbarı ile mümkündür. İki kişi arasında geçen bir konuşmanın başka türlü intikali mümkün değildir. Kaldı ki, İsmail Hakkı Balamir'in bu konuşmayı naklettiği parti dışı arkadaşına, bu konuşmayı Genel Başkana iletmediğini de söylemiştir. (*) Tahkikat dosyasında İsmail

(*) Bakanız Niyazi Ağırnaslı'nın mektubu.

Hakkı Balamir'in tanıklığına baş vurulup vurulmadığını, dosyayı inceleme imkânından, şu ana kadar yoksun bırakıldığımız için, bilmememizle beraber, bu tanıklığa baş vurulmamış olsa bile İsmail Hakkı Balamir'in olayda muhbir durumunda bulunduğu açıktır. Bir delili ihbar eden Balamir'in tarafsızlığını kabul etmek mümkün olmadığı gibi, bu ihbarı yapmak bizlere isnat edilen fiilin isbatına çalışmak ve dolayısıyla bizlerin suçluluğu hakkında peşin bir kanaata sahip olmak anlamına gelir.

5 — Yine İsmail Hakkı Balamir'in Malatya Kongresinde, kongre devam ederken; (Ben Merkez Haysiyet Divanı üyeliğine adaylığımı koymak istemiyordum, işlerim çoktur, vaktim yoktur ama partiden ihraçlar yapılacaktır, bunun için adaylığımı koyuyorum) dediği de öğrenilmiştir. Bu sözlerini işitenler vardır. Şimdilik bunlardan Adana il sekreteri Şükrü Tekbaş'ı tanık olarak gösteriyoruz. Diğer tanıkların da adlarını ayrıca bildireceğiz. Bunların dinlenmesi bu konuşmanın yapıldığını ispatlayacaktır.

6 — Bu konuşma da İsmail Hakkı Balamir'in bizlerin ihraçları hakkında daha Malatya Kongresinde bilgi sahibi olduğunu ve bu ihraçlara taraftar olduğunu göstermektedir.

Bir olayda muhbir durumunda bulunan ve bizler hakkında peşin kanaata sahip bulunan bir kişinin o olayın yargılamasında divan üyesi ve hele başkanı olarak bulunması hem hukuk kurallarına ve hem de akıl ve mantığa aykırıdır.

Hukukî gerekçeler :

Parti Tüzüğünde açıklık bulunmayan hallerde umumi hükümlere ve bu meyanda Ceza Usulü Muhakemele-

ri Kanununa baş vurmak, bu kanundaki hükümleri uygulamak gereği bir bedahattir.

Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun 21'inci maddesi, hakimın davaya bakamayacağı halleri saymakta ve bir davada tanık veya bilirkişi olarak ifade vermiş kişilerin davaya bakamayacaklarını yazmaktadır.

Yine aynı kanunun 23'üncü maddesi de şöyle demektedir: (Hakimin vazifesini yapmaktan memnû olduğu hallerde «yani tanık veya muhbir olduğu haller» reddi istenebileceği gibi, bitarafliğini şüpheyeye düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi talep olunabilir.)

İsmail Hakkı Balamir'in olayımızda muhbir durumunda bulunması onu görevden men eden bir sebep olduğu gibi, tarafsızlığını şüpheyeye düşürücü bir sebeptir de.

Bilimsel görüşler ve içtihatlar :

Sayın Muhtar Çağlayan, (Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu) adlı eserinin birinci cilt 32'nci sayfasında bu konuda yaptığı incelemelere ve Yargıtay kararlarına dayanarak diyor ki: (Bir fiilin maznununun, kendisine şüpheli görünen bazı kimseleri red eylemesi çok adilane olur). Sayın Profesör Faruk Erem (Ceza Usulü Hukuku) adlı kitabının 102'nci sayfasında (Tarafların ve bilhassa sanıkların, hakkında karar verecek hakimleri kardan evvel red etmeleri bir teminattır.) demekte ve aynı sayfadaki metne göre ünlü İtalyan hukuk bilgini Beccaria da: (Bir sanığın itimat etmediği hakimi red edebilmesi adalete uygundur. Sanığın böyle bir hakkı varsa hakimi red etmemekle kendi hakkındaki mahkûmiyet kararına iştirak etmiş demektir.) demektedir.

Görülüyor ki red hakkı, hakimın tarafsızlığından

şüpheyi mucip hallerde kullanılması zorunlu ve kutsal bir haktır.

Bu nedenlerle olayımızda muhbir durumunda bulunan ve tarafsızlığını sözleri ile ortaya koymuş bulunan İsmail Hakkı Balamir'i red ettiğimizi arzeder, Haysiyet divanı toplantılarına katılmamasını saygılarımızla rica ederiz.

		Avukat
Sevinç Özgüner	Ahmet Say	Halit Çelenk
Avukat		
Şekibe Çelenk	Naci Ormanlar	Kumru Gözügeçgel
Rasih Nuri İleri	Ümran Baran	Necati Aykaş
Süleyman Ege	Tuncer Yanar	Necip Deveci
Vahap Erdoğan		

VII

Ankara, 9.12.1967

Tıp Merkez Haysiyet Divanı Bşk.

İfadeleri alındığı halde dosyada bulunmayan ifadelerin sahiplerinin ve gerek 72 soruda gerekse iddianın dosyaya koyduğu aleyhimizdeki ifadelerde isimleri geçen başlıca şahısların savunma şahidi olarak dinlenmelerini rica ederim.

Rasih Nuri İleri
İmza

1 — *İstanbul* : Minu İnkaya, Mehmet Şahin, Mustafa Kutlu, Sedat Düzkan, Vural Dalar, Sıtkı Eser, İhsan Memoğlu, Yılmaz Halkacı, Aslan Başer, Can Yücel, Muvaffak Şeref, Erol Ersan, Şaban Yıldız, Ali Rıza Güney, Nejat Tözge.

2 — *Adana'dan* : Şükrü Tekbaş, Selahattin Uyar, Turan Taşıyan, Refet Güllüler, Gafur Demir, Hasan Yılmaz, Sıddık Savaş.

3 — *Maraş'tan* : Mehmet Taşkesen.

4 — *Eskişehir'den* : Turgut Kazan.

5 — *Trabzon'dan* : Attila Aşut.

İfade vermiş olanların ifadeleri de kâfi gelebilir. (*)

İmza

Sureti alındı

9.12.1967

(MHD Bşk.

İ. H. Balamir)

(*) Bu kişilerin bir kısmı Genel Yönetim Kurulu üyeliği, il başkanlığı ve yöneticilik yapmış ve o sırada yapmakta bulunan kişilerdir.

SEVİNÇ ÖZGÜNER'İN SAVUNMASI (*)

TIP MERKEZ HAYSIYET DİVANİ
BAŞKANLIĞINA

9.12.1967

Adresime gönderilen Genel Yönetim Kurulunun, Merkez Haysiyet Divanına sevk istemini inceledim.

Hemen şunu belirtiyim ki, istem baştan sona kadar Parti Tüzüğüne, Anayasaya, en basit demokrasi ilkelerine aykırı ve nihayet insan hak ve haysiyetine önem vermeden kaleme alınmış ve gene baştan sona Genel Merkez çevresinde kümelenmiş bir grubun dışında her üye ve her organın küçümsendiği izlenimini yaratacak biçimde ve adeta askeri Mahkemelerin iddianameleri gibi hazırlanmıştır.

O kadar ki, Kongrelerde alınan ve kullanılan oylar, kalkıp fikirlerini söylemek suçluluğumuza delil olarak gösterilmek istenmiştir.

Sevk isteminde, suçlamaların başında:

- a) Parti içinde dayanışmayı bozucu,
- b) Partinin kabul edilmiş politik çizgisine aykırı tutumda olan,
- c) Parti Merkez organlarının aleyhinde devamlı kışkırtmalarda bulunan,
- d) Adeta yeni organlar yaratacak şekilde toplanmalar yapan bir hizibin mevcudiyetinden bahsedilmektedir.

Bu suçlamalara sıra ile ve kısaca dokunmak isterim:

- a) «Parti içinde dayanışmayı bozucu» olmak:

Bu suçlama bütün sevk istemi içinde dayanaksız kalmakta, bu konuda hiçbir «Delil ve karine» gösterilememektedir. Ancak kendimizi çok zorlarsak şahsıma ait iddiadaki «Şişli ilçesindeki bilinen olayların başlıca müsebbibidir sözlerini belki de bu suçlamaya dayanak sayabiliriz. Şişli ilçesindeki bilinen durum (Merkez Haysiyet Divanının ne kadar bildiğini bilmiyorum) hakkında ben de çok düşündüm. Gerçekten Nâci Ormanlar'la beraber Yönetim Kuruluna girdikten sonra üye arkadaşların da desteği ile Şişli İlçesi örnek bir ilçe olarak çalışmaya başlamış ve benim başkanlığım süresince de aynı durumu sürdürmüştür. Geçen dönem Yönetim kurulunda değildim. 1966 Ekim ayından sonra da Merkez Yürütme Kurulu tarafından Merkez Haysiyet Divanına verildim, (17'ler olayı) görevimden alındım, taksipsizlik kararı aldım. Bu arada içlerinde benim de bulunduğum ve ilçeye en çok emeği geçen üyelerin büyük bir kısmı hakkında yoğun bir dedikodu kampanyası yürütüldü ve Malatya Kongresi dönüşü 9 ay bu dedikodular devam ettirildi. Sonunda yeniden huzurunuzla sevk edildim. İlçede dedikodusuz, namuslu bir çalışma yapılmasına alışan üyeler ister istemez bu dedikodulardan rahatsız oldu. Merkez Yürütme Kurulunun tasvip ve desteğine güvenerek bu dedikodu faaliyetini yürütenler o kadar ileri gittiler ki, İl Yönetim Kuruluna da cephe alarak bu kurul tarafından İl Haysiyet Divanına verildiler ve iki yıl Partiden uzaklaştırma cezası aldılar. Merkez Yürütme Kurulunun hatalı davranış ve kararları yüzünden «Şişli ilçesindeki olaylar» bugüne kadar devam etmiştir. Durum bu merkezde iken, benim Şişli'deki olayların müsebbibi sayılmamın nasıl izah edileceğini merak ediyorum...

b) «Partinin kabul edilmiş politik çizgisine aykırı tutumda olmak»

Burada Partinin hangi politik çizgisinden bahsedildiğini anlayamadığımı itiraf etmeliyim. Mesela:

Kıbrıs politikası konusunda: Bursa'da Genel Yönetim Kurulu toplantısında kabul edilen politik görüş mü? Yoksa, daha sonra TBMM'nde Bay M. Ali Aybar'ın ve daha sonra Bay T. Ziya Ekinci'nin söylediği şekilde müstakil Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ve Makarios Hükümeti'nin meşruluğunu kaybettiği ve bu yüzden Kıbrıs konusunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin muhatabının Yunan Hükümeti olduğu ve Kıbrıs'ta Türk azınlığa karşı girişilecek bir saldırının Yunanistan'la harp sebebi olabileceği hakkındaki politik görüş mü? Yoksa, son zamanlarda Ç. Altan'ın Akşam Gazetesinde belirttiği gibi: Müstakil Kıbrıs Cumhuriyeti'ni muhatap saymak ve desteklemek gerektiği görüşü mü?

Sokak gösterileri ve Amerika'lılara karşı pasif direnme konusunda:

İkinci Büyük Kongrede ve daha önce Amerikalı'lara karşı pasif direnmeyle yetinip sokak hareketlerine karışmamak tavsiyesi mi? Çetin Altan'ın İstanbul'daki uyanış mitinginde (Temmuz 1967) söylediği: «Birtek Amerikan Askerini Dolmabahçe rıhtımına çıkartmayacağız, gerekirse ben en önde durmak üzere engel olacağım» şeklindeki konuşması mı? Yoksa, Bay M. Ali Aybar'ın Beşiktaş İlçe Kongresinde, (Ekim 1967) Dolmabahçe'de Amerikalı'lara karşı duranları tebrik edip gözlerinden öptükten sonra, gerektiğinde «Körpe gövdelerini kurşunlara siper edecekleri» mealindeki sözleri mi?

Antiemperyalist mücadele konusunda: Spor ve Sergi Sarayında 12 Kasım 1967 günü yapılmayan İstanbul İl Kongresinde Sadun Aren'in söylediği gibi: Memleketimizde önce sosyalist bir mücadelenin yapılacağı, iktidara geldikten sonra Amerikalı'ların çıkarılacağı tezi

mi? Yoksa gene aynı yerde Bay M. Ali Aybar'ın söylediği şekilde antiemperyalist mücadele ile sosyalist mücadelenin beraber yürütüleceği tezi mi?

Bu çeşit örnekler istenildiği kadar çoğaltılabilir. Şunu kabul etmek gerekir ki, birçok konuda Partinin kesin bir politik çizgisi yoktur. Yöneticiler aynı konularda değişik zamanlarda, değişik beyanlarda bulunmuşlardır. Ben, değil Parti politik çizgisinin dışına çıkmak, tam tersi Partinin politik çizgisi olmasını ısrarla isteyen üyelerdenim. Bu konudaki çabalarım yöneticileri rahatsız etmiş olacak.

Sonra, Parti üst yöneticilerinin ağızlarından çıkan her söz Parti politik çizgisi sayılıyorsa —ki, Yöneticiler bu eğilimde görünüyor— bunların bir kısmı ile mutabık olmadığımı söylemeliyim. Mesela, Bayan B. Boran'ın İstanbul'da Beyoğlu İlçe Kongresinde Yunanistan'daki sol hareketi kökü dışarda gibi göstermesi —bu hareket mensupları hapislerde, temerküz kamplarında faşist terör altında inerken ve hele içlerinde bulunan kadınların ikiyüz elli kadarının faşist cuntanın serbest bırakma teklifini kahramanca reddedip, faşizmle uzlaşmaktansa, işkence çekmeye razı olduklarını söylediklerini daha birkaç gün önce gazetelerde okumuşken— bana çok ters ve yanlış görünüyor. İnsanlar, kökü dışarda eylemler için bu kadar yiğit bu kadar fedakâr olamazlar!..

Gene aynı Kongrede Bayan B. Boran'ın Parti içinde Demokratik merkezîyetçilik konusundaki sözleri ile de mutabık değilim. Bayan Boran bu konuda: Madem ki diyor, Partimizde seçimler gizli oy, açık tasnifle yapılıyor, şu halde Partide Demokrasi vardır. Ve seçilen Merkez Organlarına tam tamına itaat gerekir. Merkez Yürütme Kurulu hata yapmaz mı diye soruyor ve arkasından da yapar elbette diyor, ancak yanlış hesap Bağ-

dat'tan döner, bize zaman bırakın hatamızı anlar düzeltiriz, diyor. Bütün bu laf kalabalığı arasında, Parti içinde tenkit ve kendi kendini tenkit diye bir şey de olması gerektiğini arka plana atıyor, ilçelerde ilçe meseleleri, İl Kongrelerinde İl meseleleri konuşulabilir, genel Parti meseleleri ise ancak Partinin Büyük Kongresinde iki yılda bir ele alınıp tartışılabilir diyor. Bu beyan Parti Tüzüğü'nün 7. ve 25. maddelerine kesin olarak aykırıdır. Ayrıca bu düşünceleri doğru diye kabul etsek, yani ilçelerdeki üyeler sadece ilçe meselelerini, İl Delegeleri sadece il meselelerini düşünseler, iki yıl sonra, kazara Büyük Kongre Delegatesi seçilirlerse, iki yıl dilleri bağlı kaldıktan sonra, daha önce hiç konuşup tartışmadıkları, yani düşünmedikleri konularda (çünkü bir meseleyi düşünen insan muhakkak konuşur) nasıl söz ve karar sahibi olabilirler. Burada bayan B. Boran kendilerini devamlı üst yönetim kurullarında tutacak ve bilinçli bir tenkitten koruyacak bir formül ileri sürüyor. Merkeziyetçilik, evet. Ancak, bütün organların tartışmalar sonunda edinilmiş bilinçli desteğini almak şartıyla.

c) «Parti Merkez Organları aleyhinde devamlı kışkırtmalarda bulunmak»:

Bu suçlamaya gelince, daha önce çok dikkatle okuduğum halde sevk istemini bir daha okumak gereğini duydum. Bu konuda istemde açık bir husus olmamakla beraber, herhalde, kongrelerdeki teklif ve konuşmalarımız «delil ve karine» sayılmış olsa gerek. Burada, üyelerin Kongrelerdeki konuşmalarını suç diye göstermek isteyen zihniyete dikkatinizi çekerim. Buna göre delegeler, Kongreleri ciddiye almış, meseleler üzerinde düşünmüş ve doğru bildikleri teklif ve konuşmaları kongrelere sunmuşlarsa —bu fikir ve teklifler Merkez Yürütme Kurulunun kabul ettirmek istediğinden farklıysa— suçlu

sayılmalıdırlar. Divanınıza bu eğilimin Parti için, itham edildiğimiz bütün suçlamalardan daha zararlı olduğunu hatırlatırım. Delegeler, işlerini güçlerini bırakıp borç harç kongre var diye memleketin bir ucundan öbür ucuna gidecekler, Kongrelere katılacaklar ve robot gibi, üst yöneticilere kendilerini beğendirecek şekilde parmak kaldırıp konuşacaklar. Sosyalist olduğunu söyleyen bir İşçi Partisinde böyle lükslere yer yoktur. Genel Yönetim Kurulunun arzusu dışında hiç birşey konuşulup karara bağlanamayacak ve teklif edilmesi bile suç sayılacaksa böyle göstermelik kongrelere ne lüzum var. Bu tip suçlamalar yapacak olan bir Genel Yönetim Kurulu dürüst olmak için Tüzüğümüzün ilgili maddelerini değiştirmeli ve her delegeye de Kongrede nasıl konuşup nasıl hareket etmesi gerektiği hakkında rolünü iyice ezberletmelidir. Aksi halde Tüzük hükümlerine ve Demokratik merkezîyetçiliğe dayanarak üyeler kendi bildikleri gibi konuşurlar ve Parti kuvvetlenip, üyelerin bilinç seviyesi yükseldikçe de, yöneticilerin çok çekindikleri bu tehlike artar. Nitekim Malatya Kongresinde, üst yöneticilerin büyük bir kısmı bu tehlikeyi önlemek için «Parti içi eğitimi, kritik ve otokritik yapılması»nı öngören bir teklife, yapılan açık oylamada karşı çıkmışlardır.

1966 İstanbul İl Kongresindeki konuşmam için «Amerika'ya karşı pasif direnme kampanyasını yermiş, önceden hazırlık yapılmadığı için direktifin ayakları havada kaldığını iddia edecek kadar cüretini arttırmıştır» deniyor.

Bir Partinin en yüksek organı, Kongrede konuşan bir delegenin konuşmasını cür'et gibi göstermeye kalkarsa, hangi üyede konuşmaya hal kalır. Ben, pasif olsun, aktif olsun Amerika'ya karşı her türlü direnmeden yanayım. Ancak, İstanbul İl Kongresinde direktifin sunuluş şeklini eleştirmiştım ve gene de aynı fikirdeyim,

direktif o kadar tutulmamıştır ki, Merkez Yürütme Kurulu üyesi Bay Sadun Aren Amerikalı'larla kira mukavelesini hemen bozmamış, gene Partimiz kurucularından Bay İbrahim Güzelce, bu konuda teşkilata gönderilen genelgeye rağmen AİD yardımından Amerika'ya gitmekte sakınca görmemiş ve bu iki üye de Partice hiç bir kovuşturmaya uğramadıkları gibi, birisi gene Partinin en üst organına seçilmiş, öteki ise TİP'li sendikacılardan kurulu DİSK'in Genel Sekreteri olmuştur. Kampanyayı açıkça ihlal edenler, Parti içinde ve Partiye yakın çevrelerce taltif edildiği halde, kampanyanın halk oyunda daha çok etki yapacak şekilde açılmasını isteyen ve bunu da Parti Tüzüğüne uygun olarak, Parti Kongresinde söyleyen üye suçlandırılmaktadır.

d) «Partinin Tüzük uyarınca kurulu organları dışında adeta yeni organlar yaratacak şekilde toplantılar yapan» bir hizibin mevcudiyeti :

Yukarda bahsedilen suçlama ile, 1966 Ekim ayında, gene Merkez Yürütme Kurulu tarafından Merkez Haysiyet Divanına sevk edilmişim. Ancak, o zamanki sevk istemi hiç değilse, bu toplantıların yeri konusunda doğru yazılmıştı. Divanınıza gönderilen sevk istemi hazırlanırken, herhalde düşünülmüş ki, madem ki Şişli üyelerini suçluyoruz, bari bazı toplantıları da Şişli ilçesinde yapılmış gibi gösterelim. Bunlar ayıp, çirkin şeylerdir. Ve İstanbul ilinde, İl Yönetim Kurulu dahil bütün teşkilat, bu toplantıların Beyoğlu ilçesinde yapıldığını bilir. Divanınızın iki üyesinin de (İsmail Hakkı Balamir, Üzeyir Kuran) içinde bulunduğu o zamanki Merkez Haysiyet Divanı bu faaliyette bir suç görmemiş ve ilk oturumunda hakkımızda ittifakla takipsizlik kararı vermişti (5 Kasım 1966 tarihli karar). (*)

(*) Bakınız kitabın başındaki 17'ler Olayı.

Tüzüğe göre, Merkez Haysiyet Divanının kararları kesindir. Ancak aynı meseleyi tekrar divanınıza getirmekle Genel Yönetim Kurulu Tüzüğü ve Divanınızı hiçe saydığını bir kere daha göstermiştir.

Burada bir tarihçe yapmam gerekiyor. Yukarda bahsettiğim Merkez Haysiyet Divanına verilme olayından çok kısa bir zaman önce Genel Başkan Bay M. A. Aybar Ankara 11 Kongresine bir mesaj gönderiyor ve bu mesajında Türkiye’de sosyalist eylemin geçmişinden bahsedip, daha sonra sözlerine şöyle devam ediyordu: «..... Türkiye İşçi Partisini bir sosyalist kuruluş olarak, bu maziye organik bir şekilde bağlamaya çalışmak nasıl yersiz bir gayretse, Partimizi artık maziye malolmuş hareketlerin yeniden denenebileceği bir ortam saymak da boş bir hayaldir. Böyle bir hevese kapılanlar varsa, hevesleri kursaklarında kalacaktır.»

Daha aman, acaba Partiyi tehdit eden böyle bir durum mu var, artık maziye mal olmuş hareketleri (yani gizli çalışmayı) Partiye sokmak isteyenler ve böyle çalışanlar mı var demeye kalmadan, İstanbul flinde 17 arkadaşın Merkez Yürütme Kurulu tarafından Merkez Haysiyet Divanına verildiği duyuldu. Bunların arasında şimdi gene benimle birlikte Divanınıza sevk edilen Kumru Gözügeçgel ve öğrenciliğim sırasında İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinde aynı yönetim kurulunda birlikte çalıştığımız Kemal İşler de vardı. Sevk isteminde organlardan gizli, maksatlı toplantılar yaptığımız ve bir hizip teşkil ettiğimiz iddia ediliyordu. Bu toplantılara katılan ve ifadesine başvurulanan kimselerden hiç biri toplantıları benimle beraber yukarda adı geçen iki arkadaşımın tertiplemediğini iddia etmedi ve toplantıların Beşiktaş İlçe Üyelerinin teşebbüsü üzerine Beyoğlu İlçesinde yapıldığı söylendiği halde adı geçen sevk

istemi üçümüzün isimleri üzerinde duruyor «bazı üyelerin aralarındaki eski arkadaşlık münasebetlerini, Parti içinde etkin bir grup olma istikametinde kullandıkları şüphesini uyandırmıştır. Gerçekten Sevinç Özgüner, Kemal İşler ve Kumru Gözügeçgel'in faaliyetleri bu açıdan değerlendirilmek gerekir. Yüksek Kurulunuzun Tüzüğe açıkça aykırı olan toplantı hadisesi tahkikatını bir de bu yönden derinleştireceği şüphesizdir.» diyerek Haysiyet Divanına bu üç arkadaşı parmakla gösteriyor, daha ilerde de suçlarımızı toparlıyor, «Bütün bu çabalar, Partimizin bizden önceki kuruluşlar karşısındaki bağımsız varlığı ile bağdaştırılamayacak bir manzara göstermektedir. Gerçekten biz bu kuruluşların başka şartlar altında göstermiş olduğu faaliyetleri başarı ve başarısızlıkları ile maziye mal olmuş sayarız ve herhalde maziye mal olmuş bu hareketlerin Partimiz içinde yeniden teşebbüslerine izin vermeyiz, müsamaha etmeyiz.» diyerek Partinin içinde maziye mal olmuş faaliyetler şeklinde çalışmalar yapıldığını ve bunları yapanların da partiden atılmasını söylüyor. İş bu kadarla kalsa belki de yanlış anladık, yanlış ifade etmişler, kastettikleri bu değildir falan deyip kendimizi avuturduk. Ancak, Bayan Behice Boran'ın eşi Bay Nevzat Hatko, hanımından parti meseleleri hakkında öğrendiği her tasarıyı, maalesef, biz şöyle yapacağız, böyle yapacağız diye, olup bitmiş işleri de şöyle yaptık, böyle yaptık diye her zaman her yerde anlatır. Bizim Merkez Haysiyet Divanında takipsizlik kararı almamızdan sonra bu sayın Bay Nevzat Hatko ile konuşan bazı arkadaşlar, 17 Parti üyesinin böyle polise teslim edilir şekilde Haysiyet Divanına verilmesini hatalı ve çirkin bulduklarını söyledikleri zaman, adı geçen bay: «ne yapalım, Parti tehlikede, Partiyi kurtarmak için 20 kelle feda etmesi lazım.» diye cevap veriyor. Bütün bunlar arka arkaya değerlendirilirse ortaya

korkunç ve bayağı bir gerçek çıkıyor. Bu da Parti Yöneticilerinin bazı üyeleri «bakın bunlar gizli çalışıyorlar, biz de bunları aramızdan atıyoruz.» diye yem gibi kullanıp rahat rahat particilik oyununa devam etmek istediklerini gösteriyor. Böylece bir taşla iki kuş birden vurmuş olacaklarını, bir yandan partide muhalefet yapması ihtimali olan bazı kimselerden, bir yandan da sağcı çevrelerin komünistlik ithamlarından kurtulacaklarını hesaplıyorlar.

Parti Yöneticileri o günden bu yana bazen açık, bazen imalı, bazen de dedikodu biçiminde yukarıda zikredilen ithamları tekrarlayıp durdular.

Kongrelerde önerge vermek diye bir usul var ve hep biliriz ki bir önerge mevcut delegelerin 20'de birinin imzasıyla geçerli olur. Yani ikiyüz kişilik bir Kongrede en aşağı 10 kişinin imzasını taşımalıdır ki, önerge geçerli olsun. Peki bu 10 kişi bir araya gelip konuşmadan aynı fikir etrafında nasıl birleşip, aynı önergeye nasıl imza koyabilirler. Kongrelerde kişisel teklifler kabul edilmeyip, ancak önerge olunca geçerli sayılması, delegeleri daha önceden toplanıp müşterek bir karara mecbur etmektedir. Şu halde kongrelerden önceki günlerde, şurada veya burada delegelerle fikir alışverişi yapmak, meseleleri tartışmak en tabii hak ve görevdir.

Gene sevk isteminde 1965 İstanbul 11 Kongresinde Bayan Nazife Cemgil'den daha çok oy almam suç gibi gösteriliyor. Madem ki Genel Yönetim Kurulu, beni suçlamak için Parti tarihini taramaktadır, Bay Mehmet Ali Aybar'ın da nasıl parti üyesi bile değilken doğrudan doğruya Genel Başkan olduğu gözlerine çarpmış olmalıdır. Bay M. Ali Aybar'ın daha önceki devrimci tutumunu bildiğimizden, devrimci olmak istidadındaki bir İşçi Partisine Genel Başkan olmasını doğal karşılamış,

sevinmiş ve bunun altında bir «maniplasyon»un mevcudiyetini aramamıştık.

Türkiye’de son yıllara gelinceye kadar bir avuç devrimci vardı. Ve bunlar da birbirlerini tanırlar. Memleketimizde devrimci olarak emeği geçmiş, bozulmamış, baskılara, polis işkencesine ve zindanlara dayandıktan sonra, gene de namuslu devrimci niteliğini korumuş bazı kimselerin bu topluluk içinde tanınması ve bir itibara sahip olması ancak sevinilecek bir olaydır.

Ben nasıl Bay M. A. Aybar’ın Genel Başkan oluşuna sevindiysem, bazı üyelerin şahsımı yakından tanıdıklarını bildiğim Genel Yönetim Kurulunun da benim Büyük Kongre delegeliğine seçilmemden sosyalistler olarak ancak memnun olmaları gerekirdi, hangi hesaplarla bu kadar doğal bir sonucun altında «bir maniplasyon» aradıkları ayrıca tetkike değer bir konudur.

1966 İstanbul İl Kongresinde «meçhul üye» Ümran Baran’ın Bay Sadun Aren’e yakın oy almasına gelince, bildiğim kadarı kongre başkanlıkları tayinle değil, seçimle yapılır. Merkez Yürütme Kurulu Bay Sadun Aren’e oy vermeyenleri cezalandıracak yerde Bay Sadun Aren’in İstanbul delegeleri arasında niçin itibarı olmadığını araştırmalıdır.

Gene sevk isteminde deniyor ki, «Sayın Divan üyelerinden kongreyi izlemiş olan arkadaşlarımız, Büyük Kongre günleri süresince sözkonusu hizibin faaliyetlerini bizzat gözlemiş olmalıdırlar.» Burada söz konusu hizip faaliyeti kongrede konuşmaksa, gerçekten bazı üyeler kalkıp konuştular ve bunlardan bir kısmı Genel Yönetim Kurulu üyelerinin hoşuna gitmedi, ama kongrede fikrini söylemenin tüzük uyarınca teklifler yapmanın, aynı listeye oy vermenin hizip faaliyeti sayılamayacağı açıktır. Kaldı ki oylamalar gizli olduğuna gö-

re Genel Yönetim Kurulu kimin hangi listeye oy verdiğini nereden bilir? Parti içinde çok sayıda hafiye mi var, yoksa oy pusulaları sonradan teker teker incelemeye mi tabi tutuluyor.

Ben, sayın Divanınıza gerçekten Büyük Kongre günleri boyunca izlediğimiz bir başka hizibin faaliyetinden söz etmek istiyorum. Bu da Genel Yönetim Kuruluna yakın bazı şahısların, bazı saiklerle, muhalefet yapması ihtimali olan bazı üyeler hakkında yoğun bir aleyhte propaganda yürütmeleridir. Bu arada kocamın Türk Ceza Kanununun 141. maddesinden 5 yıl hapis yattığı, (*) Genel Yönetim Kuruluna seçilirsem Partinin kapatılacağı, Mihri Belli'nin adamı olduğum vb. dedikodular kongre süresince herhalde Divanınızdaki üyelerin bir kısmının kulağına kadar gelmiştir. Bu hizibin faaliyeti bir ara, görevi icabı tarafsız olması gereken Kongre Başkan'ı Çetin Altan'ı da etkileyerek, sırf ben konuşurken alkışladı, yakınımıdır diye aday üye Aktan Bozer'i Hükümet Komiserine teslim etmeye kalkışacak kadar ileri gitti. Aktan Bozer'i küçük yaşından beri tanırım. Ben devrimci bir öğrenci derneğinde genel sekreterken, o da küçük bir çocuk olduğu halde derneğimizin gazetesini satar, bildirilerini dağıtırdı. Aktan Bozer o günden bu güne daima devrimci hareketleri desteklemiş, bu uğurda hiç bir fedakârlıktan çekinmemiştir. Malatya Kongresinde Çetin Altan sanki hiç kimsenin tanımadığı birisiymiş gibi, Aktan Bozer'in kimliğini tespit etmeye kalktı. Ön sıralarda Bayan B. Boran, Bay N. Sargın vb. oturuyorlardı. Aktan daha kongreden birkaç ay önce bayan B. Boran'ı arabasıyla Mersin Kongresine götürmüş, oradan Silifke'ye uzanmışlar, yollarda beraberce

(*) Vecdi Özgüner.

türküler söyleyip, Bayan B. Boran'ın da tanıdığı ve beraber hapis yattığı (*) Aktan Bozer'in ablasından bahsedip karşılıklı hal hatır sormuşlar, Bay Nihat Sargın ise gene Aktan'ın ablası Nuran Bozer ile beraber yukarıda sözünü ettiğim öğrenci derneğinde çalıştığından Aktan Bozer'i tanımamasına imkân yoktur, bu nasıl bir düşmanlık hissidir ki karşılarında Partiye ancak faydası dokunmuş olan tanıdıkları bir kişi polise teslim edilmeye kalkılır ve bu iki şahıs da tanıdıklarını belli etmeden, kimlik tespiti yapılmasına göz yumarlar ve benim de içlerinde bulunduğum birkaç üyenin bu olayı protesto etmesini suçmuş gibi tahkikat konusu yapıp soruşturma açarlar. İster suç sayılsın ister sayılmasın, yaşadığım müddetçe sosyalistlerin polise teslim edilmesine karşı koyacağımı bildiririm.

Gene sevk isteminde, basında Parti hakkında çıkan yazılar, bir hizibin mevcudiyetine «delil ve karine» olarak gösterilmek isteniyor. Ve Parti politikasını eleştiren bütün yazılar, Parti içinde bazı tenkitlerde bulunmuş olan arkadaşların suçluluğunu gösterirmiş ve bu çalkantıların, Parti dışı çevrelerle bir ihtilât doğurması ihtimali ve bunun da parti için arzedeabileceği muhtemel tehlikeler varmış. Parti içindeki tenkitler, dış çevrelerle nasıl ihtilât doğurur, parti dışı çevrelerle ihtilât doğurmak ne demektir anlaşılmıyor. Ancak istemin bu kısmından anladığım bir şey var ki, o da: «mademki parti dışında partiyi tenkit edenler var, şu halde parti içinde hiç bir tenkit yapılmasın.» Doğrusu dikkati çekecek kadar kolay bir parti yönetme usulü.

Sevk isteminde basındaki parti yönetimini eleştiren yazıların muhalefetle eşleştirilmesini kabul edersek, Re-

(*) 1953 TKP Davası.

fik Erduran'ın Kongreden bir gün önce yazdığı delegele-
re hitabeden yazıyı da, Genel Yönetim Kurulu ile eş-
leştirmemiz gerekir. Refik Erduran bu yazısında tama-
men Partinin iç işlerine karışıyor, üyesi olmadığı bir
partinin delegelerine yöneticilerin hoşuna gidecek şekil-
de direktifler veriyordu. Acaba burada da parti dışı çev-
relerle parti yöneticileri arasınca bir hizibin mevcudiyet-
ini düşünsek mi? Hele 9 Ekim 1967 tarihli Politika der-
gisine ne diyelim? Orada, Genel Yönetim Kurulunda
Bayan B. Boran'ın Haysiyet Divanına sevk edilen 13 üye-
yi açık açık yeraltı eylemi ile suçladığı yazılı idi, bu ya-
zıyı da Bayan B. Boran'ın yazdırdığına mı inanalım.
Son Akis Dergisinde de gene Haysiyet Divanına verilen
13 kişinin yöneticiler tarafından komünistlikle itham
edildiği yazılı. Adı geçen bu yazılardan hiç biri de ilgili
şahıslarca tekzip edilmedi. Malatya Kongresinden son-
ra, basında hakkımda çıkan yazıları niçin tekzip etme-
diğim soruluyor. Bu yazıları umursamadığımı söylemek
isterim. Parti içinde aynı şekilde o kadar çok dedikodum
yapılıyordu ki burjuva basınının söylediklerine aldıra-
cak durumum yoktu. Hem netice olarak partideki ya-
zıları tekzip etmemek konusundaki genel teamüle uy-
muş oldum.

Bir suçumuz da: «Partinin yapısını temelinden de-
ğiştirmek, Genel Başkanın ve Merkez Yürütme Kurulu-
nun yetkilerini kısıtlamak amacını güden ve böylece
Partiyi meflûç hale getirecek tüzük tasarıları hazırla-
mak ve bunları desteklemek». Tüzük tadil tekliflerimi-
zin Parti için iyi mi kötü mü olduğunu burada tartış-
mayacağım. Ancak, Delegelerin tüzük tadili için öner-
ge vermeye hakları vardır ve teklifleri Genel Yönetim
Kurulu beğenmezse Delegeler cezalandırılmaz. Böyle
basit bir şeyi bizim yöneticiler nasıl bilmezler ve bilmi-

yorlarsa yönetici olmakta nasıl ısrar ederler. Kaldı ki Kongrece seçilen Tüzük Tadil Komisyonu üyelerinden hiç biri Bayan B. Boran'ın beğenmeyen söylevine ve «cehenneme giden yolları döşeme» ithamına rağmen Haysiyet Divanına verilmemişlerdir. Burada kendine özgü bir olayı belirteyim: Büyük Kongrede Tüzük Tadil Komisyonuna seçilen ve suçlanmamıza sebep olan Tüzük tadil raporunu Komisyonun diğer üyeleriyle birlikte hazırlayan akademik kariyer sahibi Bay Murat Sarıca, aynı eylem suç olarak Genel Yönetim Kuruluna getirildiğinde, gene bir komisyonun başkanı olarak Genel Yönetim Kuruluna bizi suçlar şekilde bir rapor getiriyor. Ve Partiden çıkarılmak üzere Merkez Haysiyet Divanına sevk edilmemiz için de olumlu oy kullanıyor. Bu küçük olay bile Partide hangi ahlak çizgisinin teşvik edildiğini ve yerleştirilmek istendiğini göstermesi bakımından ilginçtir.

Genel Yönetim Kurulu hakkımızda Merkez Haysiyet Divanına sevk kararını verdikten sonra meydana çıkan olayları da aleyhimizde delil olarak göstermiştir. Mihri Belli'nin Bay M. A. Aybar ve Bayan Boran'a yolladığı protesto mektubu, gene Mihri Belli'nin seyahatleri, Vahap Erdoğan'ın evinde misafir kalması ve muhtelif illerdeki parti üyelerinin Merkeze yolladıkları protesto mektupları da suçluluğumuzun delilleri imiş.

Yukardan beri hep sevk isteminde açık açık yazılan şeylerden bahsettim. Merkez Yürütme Kurulu ve ona yakın çevreler kulaktan kulağa şunu fısıldıyorlar: «Bu sevk isteminde gerçek suçlar yazılmamıştır. Eğer bu açıklanırsa hapse girerler, bu sebepten sevk isteminde suç bulunmadığına bakmayın, bunlar gizli çalışıyorlar, yeraltı eyleminde bulunuyorlar, Mihri Belli'den direktif alıyorlar, bunların yüzünden parti kapatılacak,»

hatta bazı yerlerde ihtilal hazırlığı için silah depo ettiğimiz rivayetleri yayılıyor. Şunu belirteyim ki bu konuda ne polis ne de Genel Merkez tarafından yapılacak herhangi bir tahkikattan hiç bir korkum yoktur ve bugünün şartlarında nasıl sosyalist eylemde bulunmak gerektiğini de enaz yöneticiler kadar bilirim. Bu çeşit söylentiler İlçelerde kayıtlı bütün üyelerin kulağına fısıldandığına göre, Polisin, Milli Emniyetin ve bay M. A. Aybar'ın o kadar üstünde durduğu CIA'nın da duymasına imkân yoktur. Bu eylemler gene belirteyim, sosyalist bir partiye yakışmayan küçük çirkin şeylerdir ve bu tip dedikodular çıkarmak kimseye şeref vermez. Sevk isteminde hiç değilse hareketlerimizin tek tek tüzüğe aykırı olmadığı itiraf edilmiştir. Ancak Genel Yönetim Kurulu, bazı üyelerin suç olmayan davranışlarından dolayı partiden tasfiyelerinin gerekliliği konusunda kesin kanaate varmıştır ve Divanınıza da etki yapmaya çalışmakta, suç olmasa da bu üyeleri atın, yoksa biz rahat çalışamayız demek istemektedir. Burada ister istemez daha önce duyduğum bir rivayetin doğru olabileceğini düşünüyorum. Bu rivayete göre Bay M. A. Aybar'ın Divanınız üyelerini toplayıp «Merkez Yürütme Kurulu tarafından çıkartma talebiyle Divanınıza gönderilen üyeleri partiden atmak için ince eleyip sık dokumayın. Madem ki biz atılmalarını istiyoruz, atın gitsin» dediğidir. Sevk isteminden de aşağı yukarı aynı mana çıkıyor.

Sayın Divan üyeleri,

Eskiden (1960'tan önce) bizler yargıçlar karşısına çıkarılır, hakkımızda peşinen aleyhte karar verilmiş olduğunu bile bile doğru bulduğumuz şekilde savunmamızı yapmaya çalışırdık. Çünkü bilirdik ki bu savunmaların kendilerimize bir faydası yoktur ama, tarihî belge olarak bir değer taşır.

Sizin karşınızda aynı şekilde düşünmek istemem.

Bir yanda Genel Başkan bay M. A. Aybar ve Genel Yönetim Kurulu delil olsa da olmasa da hoşumuza gitmeyen üyeleri partiden atın diyor. Ben de tam tersi, delilleri incelemenizi, tarih önündeki sorumluluğunuzu anlamış olarak karar vermenizi ve böylece de Parti içinde keyfi harekete son vermekte yardımcı olmanızı rica ediyorum.

Karar sizindir.

Sevinç Özgüner (*)

(*) Savunmalar sevk istemindeki sıraya göre sunulmuştur.

KUMRU GÖZÜGEÇGEL'İN SAVUNMASI

Istanbul, 21 Ekim 1967

TIP MERKEZ HAYSIYET DİVANI BAŞKANLIĞINA

Karşınıza, tüzüğün 43. maddesi (ç ve d) fıkraları uyarınca kesin çıkarılma istemi ile getirildim. Benimle beraber 12 arkadaşımı suçlayan sevk istemini dikkatle inceledim. Kanımca bu belge sosyalist bir partiye uymayacak kadar dürüstlükten uzaktır.

İşlemdaki ispatlayıcı deliller sırasıyla, partinin politik çizgisini aşmak, tüzük uyarınca kurulu organların dışında yeni organlar yaratacak şekilde faaliyetlerde bulunmak ve 13 arkadaştan ikisinin kongrelerde Genel Yönetim Kurulunca muteber bazı şahıslardan fazla oy almalarıdır. Ayrıca Şişli İlçesinden birkaç üyenin partiye kaydolmadan evvel yakın münasebette bulunan kişiler olması dikkat çekici görülmektedir. Bence bütün bunların tüzüğe aykırı olduğu fikrine varabilmek için partiye ve prensiplere aykırı olayları ortaya koymak gerekir. Yoksa bütün bu suçlamalara S. Özgüner'in ve Ümrân Baran'ın aldığı oyları ve Malatya Büyük Kongresinde tüzük tadil tekliflerinin desteklenmesini delil olarak göstermek en azından, parti üyelerine ve kongre delegelerine karşı saygısızlıktır. Bir Sosyalist partinin ciddiyeti hususunda önemli ölçü kendi hatalarına ve alttan gelen tepkilere karşı takındığı tavidir. İstanbul 11 Kongresinde Nazife Cemgil ve S. Aren'in gerekli oy almayı karşılarında kritik ve otokritik yolları ile hataların tashihine gidileceğine yüksek oy alanları bozguncu

ve hizipçi diye suçlamaya kalkmak klikçi bir zihniyetle yönetilen örgütlere uygun bir davranıştır. Kaldı ki, ilçesi dışında tanınmamış diye bahsedilen S. Özgüner talebelik yıllarından bu yana eylemi ile Türk Sosyalistleri çevresinde en namuslu insanlar arasında yerini muhafaza etmektedir. Bu bakımdan Nazife Cemgil'den fazla oy alması İstanbul İl'i kongre delegelerinin bilinç ve dirayetini göstermesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Sevk isteminde benim de destekçisi olarak gösterildiğim S. Özgüner Şişli ilçesindeki olayların başlıca müsebbibi gösterilmektedir. Bu suçlamaya hayret etmemek mümkün değildir. Zira ilçemizi İstanbul ilinin en iyi ilçesi durumundan şimdiki haline düşüren bazı üyeler bahsi geçen olaylarda bozguncu hareket ve faaliyetleri yüzünden İl Haysiyet Divanınca 2 yıllık muvakkat çıkarma cezası almışlardır. Bu grubun elebaşılığını yapan Genel Yönetim Kurulu üyesi, Milletvekili Behice Boran'ın kocası Nevzat Hatko da aynı bozguncu hareketleri devam ettirmesi sebebiyle İl Yönetim Kurulunca Haysiyet Divanına sevk edilmiştir. (*) Hal böyle iken durumdan S. Özgüner'in sorumlu gösterilmek istenmesi İl Yönetim Kurulu ve İl Haysiyet Divanına karşı sorumsuzca bir davranış olmakla kalmayıp hadiselerin nasıl tahrif edildiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Hadiselerin tahrif edildiğine dair kanaatim bildiğim diğer olayların sevk istemine geçiliş şekliyle daha da kesinleşmiştir. 1966 İstanbul İl Kongresinden önce yapılan ilçeler arası toplantıların varlığı iddia edilen Şişli ilçesindeki hizip tarafından Beyoğlu ve Şişli ilçe-

(*) Hatko, MHD'ca kesinleştirilen 2 yıl ihraç cezası almıştır.

lerinde düzenlendiği ifade edilmektedir. Bir defa sevk isteminde söylendiği gibi Şişli ilçesinde ilçeler arası toplantı tertip edilmemiştir. Beyoğlu'ndan yapılan toplantının da bundan önce Genel Merkez ve Genel Haysiyet Divanı soruşturmaları sonunda Beyoğlu ve Beşiktaş ilçeleri talebi ile yapıldığı anlaşılmış ve Merkez Haysiyet Divanı bu toplantıların tüzüğe aykırı olmadığı gerekçesi ile Haysiyet Divanına verilenler hakkında takipsizlik kararı almıştır. (*) Sevk isteminde bu toplantıyı Şişli ilçesindeki hizibin tertip ettiğini iddia etmek ve suç delili gibi ileri sürmek gerçeklerin nasıl tahrif edildiğini gösteren bir başka olaydır. Ayrıca partinin en üst yargı organı olan Merkez Haysiyet Divanının kararlarının hiçe sayılması sorumsuzluğun tipik bir örneğidir.

Sevk isteminin bana ait bölümünü okuyunca ciddiyetten uzaklığı karşısında derin bir hayrete düştüm. İddiaya göre Şişli ilçesinde S. Özgüner'in destekçisi olmak, davranışlarımla üst organları saymaz görünmek ve her fırsatta yöneticiler aleyhinde bulunmak. Bunlar tamamen doğru olsa bile —ki yöneticilere ait kısmı doğru değildir ve doğruluğuna ait tek bir delil zikredilmemiştir—. Sevk isteminin genel kısımdaki büyük iddialarla ne gibi bir bağlantısı olabilir, başka bir deyimle S. Özgüner'i desteklemek üst organları saymaz görünmek, hatta her fırsatta yöneticiler aleyhinde konuşmak parti dışında bulunan kişilerin tesiri veya kontrolü altındaki bir hizibin mensubu olmakla nasıl bağlanabilir.

Ayrıca tekrar bildirmek isterim ki bu iddialar (S. Özgüner'i desteklemek hariç) hiçbir gerçeğe dayanmayan uydurma isnatlardır. S. Özgüner'i desteklemem ise suç değil, bir parti görevi olmak gerekir, zira Şişli İlçe-

(*) Bakınız 17'ler Olayı bölümüne.

sinde S. Özgüner ve onun arkadaşlarını eylemlerini yapmak için kesif bir faaliyete giren ve en iyi davranışları S. Özgüner tarafından geldi diye önlemeye çalışan bozguncu grubun elebaşları Şişli ilçesindeki zararlı faaliyetlerinden dolayı İstanbul ili tarafından Haysiyet Divanına verildiklerine göre bu gruba karşı olmak bir parti görevi değildir de nedir. (*)

Şunu da belirtmek isterim ki, Şişli ilçesini çalışır duruma getirilmesinde, sonra da bütün teşkilatın en örnek ilçesi haline gelmesinde büyük hizmetleri olan S. Özgüner'i faaliyetlerinden dolayı cezalandırmak değil, daima dürüst, çalışkan ve fedakâr tutumundan dolayı Sosyalizm adına tebrik etmek gerekir.

Üst organları saymaz görünmeme gelince, bu iddiayı doğrulayacak hiçbir olay mevcut değildir. Ancak 1962 yılında Genel Başkan, M. Ali Aybar ile aramızda geçen bir konuşma bu tip davranışların olabileceği kanısını kendisine vermiş olabilir.

Olay şudur: 1962 yılında ilk İstanbul İl müteşebbis heyeti kurulmadan evvel o zamanların Genel Sekreteri Olcayto İlter beni ilde çalışmak üzere davet etti. Bu davete uymamayı bir an bile düşünmedim, hemen kabul ettim ve ertesi günü partiye kaydımı yaptırarak aynı gün ildeki görevime başladım.

Ancak aradan kısa bir zaman geçmişti ki Genel Sekreter Olcayto İlter bu sefer de Kuruldan istifa etmemi G. Başkan M. Ali Aybar'ın ısrarla istediğini söyledi. Bu davranış bana çok garip geldiğinden G. Başkanla konuşma gereğini duydum ve kendisinden bir randevu alarak görüştüm. Bu arzusunun ne gibi bir sebebe da-

(*) Aleyhimizde bulunan bütün Şişli yöneticileri Haysiyet Divanı'nda cezalandırılmışlardır.

yandığını sordum. Cevap olarak 141. madde gereğince mahkûm olmuş bazı kimselerle yakın dostluğum olduğunu, bunun ise partiye zararı olabileceğini, bu sebepten ya onlarla olan arkadaşlığımı kesmemin ya da kurdan istifa etmemin zorunlu olduğunu söyledi. (*) Ben de cevap olarak bu şahıslarla veya benzerleri ile ahbaplığın yalnız bana ait olmadığını ve bunun partiye zannedildiği gibi zarar vermeyeceği kanaatinde olduğumu anlatmaya çalıştım. Fakat Genel Başkanı ikna etmek mümkün olmadı. Bu iki teklifi de tabiatım ve düşüncelerim bakımından kabul etmeme imkân olmadığından kendisini haklı görmediğimi hemen orada ifade ederek istifa edemeyeceğimi, eğer bu mutlaka lüzumlu görülüyorsa müteşebbis heyetin feshedilebileceğini söyledim. Bu konuşmamızdan hemen sonra müteşebbis heyet feshedildi ve benim yerime Moris Gabay getirilerek yeni Yönetim Kurulu teşekkül ettirildi. (Sonradan duyduğuma göre Genel Başkan bu olayı GYK'da Hay-siyet Divanına sevk konusu konuşulurken ileri sürmüş ve aleyhime delil olarak kullanmıştır. Eğer düşünülecek olursa bahsi geçen olay, ben partiye girer girmez

(*) İstanbul İl Başkanı Cemal Hakkı Selek'in 1.7.1972 günü Mehmet Ali Aybar'a İl Yönetim Kurulu üyeleri hakkında yazdığı raporda şöyle denmektedir:

«5) Kumru Gözügeçgel, toplantılarımıza muntazaman katılmakta; ayrıca Cumartesi günleri öğleden sonra Parti merkezine gelip kendisine verilen işleri yerine getirmekte; hasılı durumunda herhangi bir aksaklık göstermemektedir. Ancak, bu arkadaşımızın Partimiz dışındaki —bana anlattığınız— tutumu, onu İl Yönetim Kurulumuzda bir misafir üye saymamızı gerektirmektedir.»

Söz konusu olan genellikle 141 mahkûmları ile arkadaşlık değil, 1953 davasında Reşat Fuat Baraner'e yakın olanlarla arkadaşlıktır. Oysa kendileri o dönemde aynı gruptan Erdoğan Berktaş'ın çok yakını idi, ölçek çok ilginçtir.

hakkımda verilen peşin hükmü belirtmesi bakımından lehime bir olaydır). Bu hareketimin üst organları saymaz görünür lafı ile bağdaşmaması lazımdır. Parti üyelerinin doğru bulmadıkları bir kanaati Yöneticilerle tartışması, o yöneticileri saymaz anlamına gelmemelidir. Nitekim ben o günden sonra G. Başkanla aramda geçen konuşmayı ne parti içinde ne de ahbap sohbetlerinde mesele etmedim ve bir müddet sonra da Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun daveti üzerine yanlışı olan kanaatin düzeltildiğini düşünerek Beyoğlu Yönetim Kurulunda tekrar göreve başladım. O zamanın bütün imkânsızlıklarını (maddi imkânsızlıklar dahil) yenmeye gücümün yettiği kadar çalıştım. Birinci Büyük Kongreden sonra üyeler arasında özellikle Beyoğlu ilçesinde Merkez aleyhine olan davranışlara karşı ufak bir arkadaş grubu ile birlikte direndim. Bu müddet zarfında daima partinin menfaatlarını savundum. Yine de 1966 yılı 11 kongresinden sonra 8 arkadaşım ile beraber yeni organlar yaratacak şekilde toplantılar yapan bir hizibin kurucuları gerekçesiyle M. H. Divanına verildim ve bilindiği gibi takipsizlik kararı aldım. Aradan bir yıl geçti yine G. Y. Kurulunun hiçbir gerçeğe dayanmayan sevk istemi ile karşınızdayım. Geçen defaki Haysiyet Divanına verilmemiz olayında olduğu gibi bu kere de bizlere isnat edilen suçların ağırlık merkezini eski devirlerde siyasi eylemleri yüzünden meşhur faşist ceza kanunundan alınan 141. madde gereğince mahkûm olmuş ve hâlen parti üyesi olmayan kişilerle parti dışında organik bağlar kurarak onlardan aldığımız direktiflerle hareket etmiş olmamız teşkil ediyor. G. Yönetim Kurulunun böyle bir kanaate nasıl vardığını anlamak imkânsızdır. Zira sevk isteminde ve kulaktan duyulan dedikodularla ilan ettikleri bu suçumuz hakkında verdikleri delillerle böyle bir yargıya varmak kendileri bakımın-

dan da mümkün değildir. Meseleye bu açıdan bakıldığında bunun açıkça bir tahrik olduğu anlaşılır. Böyle bir tahrik ise ancak Amerikan uydusu komprador ve gerici çevrelerin baş vurabileceği bir tertip olması icap eder.

Sosyalist bir partinin yöneticilerinin böyle bir silahı kullanmaya kalkacağını düşünmek insana imkânsız olarak görülür. En önemli olan husus da bu tertibi niçin bizlere ve dolayısıyla eski devrimcilere karşı yöneltmek istemeleridir. Bunun nedenini enine boyuna tartışmamız gerekir, zira bu tutumu geçerli bir yol olarak düşünebilenlere karşı vaziyet almak şarttır.

Savunmamı Divanınıza sunarken şu kanımı da belirtmek isterim. Tamamen tüzüğünüze, insan hak ve hürriyetlerine ve karşıt olan bu sevk istemi ile bizleri mahkûm etmek için usulsüzlüklere baş vuran G. Yönetim Kurulu üyelerini bu tutumlarından dolayı suçlamak gerekir ve Divanınızın esas yargılama konusu bu olmalıdır.

Kumru Gözügeçgel

NACİ ORMANLAR'IN SAVUNMASI

9 Aralık 1967

TIP MERKEZ HAYSIYET DİVANI BAŞKANLIĞINA

ANKARA

Genel Yönetim Kurulunun Parti Tüzüğü'nün 43/ç ve d maddesi uyarınca Partiden «kesin çıkarma» istemini kapsayan 30 Eylül 1967 gün ve 1001 sayılı sevk istemine karşı yazılı savunmamı divanınıza sunuyorum:

GİRİŞ :

Genel Yönetim Kurulu tarafından Divanınıza sevk edildiğim 16.7.1967'den sevk istemini tebellüğ ettiğim 10.10.1967 gününe kadar geçen üç aylık süre içinde partili-partisiz arkadaşlarım suçumun ne olduğunu, neden dolayı Partiden çıkarılmak istendiğimi sorduklarımda «ben de suçumu bilmiyorum, bekleyin hep birlikte öğreneceğiz» diyor ve beri yandan da acaba nasıl bir iddia ile karşılaşacağımı doğrusu çok merak ediyordum. Sevk istemini okuduktan sonra şunları düşündüm: Önce tüzük açısından bir partili olarak disiplin suçu işlemediğim açıkça belirliyordu. Dağ doğura doğura bir fare doğurmuştu. İkinci olarak da Türkiye'nin yegâne Sosyalist Partisinin Büyük Kongreden sonraki en yüce organından böylesine hafif, tüzüğe, anayasaya, insan haklarına ve en basit mantık kurallarına aykırı bir istemin çıkmasından ötürü büyük bir utanç duydum. Di-

varınızın vereceği karar ne olursa olsun bu sevk istemi Türkiye'nin sosyalist mücadele tarihine kapkara bir sayfa olarak geçecektir.

TİP'deki HUZURSUZLUK :

Bir yıldanberi özellikle Malatya Kongresinden bu yana İl Haysiyet Divanları ve Merkez Haysiyet Divanı çeşitli istemlerle karşılaştılar. Dosyaların sayısı çoğaldı. Gün geçmiyor ki yeni üyeler Parti mahkemeleri önüne çıkmassın. Artık kongrelerde iki çeşit delegeye rastlamaya başladık: Birincisi, kongreye katılabilen delegeler, ikincisi, Haysiyet Divanına sevk edilirken «görevinden uzaklaştırıldığı» için seçme ve seçilme hakkından da yoksun bırakılan yani kongreye katılamayan delegeler...

Bir partide haysiyet divanları çok çalışmaya başlarsa bunun huzursuzluk belirtisi olduğu açıktır. Partimizdeki huzursuzluk henüz son bulmamıştır ve Merkez Yöneticileri bu tutumlarında devam ettikçe de son bulacağına benzememektedir. Yöneticilerin haysiyet divanlarından medet ummaları da hayra alamet değildir. Bir toplumda hakim sınıflar polisi, savcıları, mahkemeleri ve cezaevlerini çok çalıştırmaya heveslendikleri zamanlarda da durum böyledir. Bunların örnekleri ve sonuçları tarihte pek boldur. Bununla beraber haksız yere mahkemelere verilenler sonunda haksızları daima yenmişlerdir. Olayın üzülmünecek yanı 1961 Anayasasının sağladığı özgürlük ortamından Türk Solu'nun öncü örgütü olan Partimizin gerektiği şekilde yararlanamayışıdır. Altı yıl önce kurulmuş olan Partimiz bu kadar kısa zamanda bu hallere düşmemeliydi. Bütün gözler üzerimizdeyken ve şunca eylem dururken işi gücü bi-

raktık; ihbarlar, dedikodular, iddialar, tebligatlar ve müdafaalarla uğraşır olduk. Üyeler sık sık birbirlerine şunu sormaya başladı: Acaba hangi arkadaşımız hangi eyleminden ötürü ne zaman Partiden atılacak?

Partilerde zaman zaman tasfiyeler yapılabilir, partiye zararlı olanlar uzaklaştırılabilir. Bu olağandır. Ama bu tasfiyelerin isabeti hususunda parti kamuoyunda tereddütler olmamalıdır. Üyeler tüzüğe sığınabilmelidirler. Yöneticilerin evhamlarının ve hatalarının zebunu olmamalıdır. Açık ve samimi görüşmelerle, kritik ve otokritik yoluyla ortadan kaldırılacak anlaşmazlıklar veya yanlış anlamalar bu yollara başvurulmaksızın sadece cebir yoluyla yani en son denecek yol olan haysiyet divanlarına başvurma yoluyla çözümlenmeye kalkışılırsa bu huzursuzluğun süreceği doğaldır.

Partimiz üye kazanma makinesidir, adam harcar, makinesi değil.. Bir üyenin değerini bilmeyen partiler hiçbir savaşı kazanamazlar. Basit bir gerçek de şudur: Parti herşeyden önce kendi statüsüne (tüzüğüne) saygılı olmalıdır. Tüzük hükümlerine göre açıkça suçlu olduğu anlaşılmadıkça hiçbir üyesine değil çıkarma, ihtar cezası bile verememelidir. Halkımız muhalefette iken tüzüğüne dahi saygılı olmayan bir partiye güvenmez ve hiç şüphemiz olmasın bir gün bunun hesabını hepimizden sorar...

TAHKİKATIN SEYRİ :

Kasım 1966 Malatya Kongresinden sonra hakkımızda tahkikata başlandı. Herhalde birtakım şahit ifadeleri alındıktan ve ihbarlar değerlendirildikten sonra 5 Mayıs 1967'de sorgumuz yapıldı. Dosyada mevcut olması gereken bu sorular 72 tanedir. Bu sorulara şöyle

bir göz atıldığında bu tahkikatın daha başlangıçta bir takım evhamlara ve peşin hükümlere dayandığı anlaşılıyordu. Partiden —nedense— çıkarılmaları istenen üyeler tesbit edilmiş, sonradan bu amacı gerçekleştirmek için delil arama yoluna gidilmiştir. Yeterli deliller de bulunamayınca düşünce ve kanaatlara merak sardırılmış, bazı sondajlarla, testlerle ve tuzak sorularla bu üyelerin Parti hattının dışına çıktıkları ispat edilmek istenmişti. İlginç bulduğum birkaç tanesini ibret için aşağıya yazdığım bu soruların tamamını Divanınızın mutlaka okumasını istirham ederim:

1. Malatya'ya Büyük Kongrenin başlamasından kaç gün önce gittiniz, kimlerle beraber gittiniz, Malatya'da sizi kim karşıladı, hangi otele kim tarafından yerleştirildiniz, siz bazı delegeleri otellere yerleştirdiniz mi?

2. İstanbul'da 1966 Ekim ayında yapılan İl Kongresinde kongre başkanı seçiminde Ümran Baran gibi tanınmamış bir üyenin (sevk istemine göre MECHUL ÜYE) Prof. Sadun Aren gibi ünlü ve itibarlı Partiliye yakın miktarda oy almasının sebebini nasıl izah edersiniz?

3. Ümran Baran'ı, Vahap Erdoğan'ı ne kadar zamandır ve nereden tanırırsınız? Size kim tanıştırdı?

4. Yön dergisinde çıkan Parti aleyhindeki yazıları tasvip ettiniz mi? (Bu yazıları okumamış iseniz buyrun okuyun, sonra cevap verin diyerek yazılar uzatıldı).

5. Naci Ormanlar'ın Malatya'daki Büyük Kongrede bir hıziyi işaretlerle yönettiği doğru mudur? Bu konuda neler biliyorsunuz?

6. Genel Başkanın çeşitli demeçleri okunarak bunları tasvip edip etmediğimiz soruldu.

7. Önce sağlam ve bilinçli yönetici kadro, sonra politik mücadele sloganı hakkında ne düşünüyorsunuz?

8. Parti meselelerini Parti dışında ve özellikle Partili olmayan kişilerle konuşur ve onların telkinlerini dinler mısınız?

9. Sosyalist mücadele ile antiemperyalist mücadelelerin birlikte yürütülmesi görüşüne katılıyor musunuz?

10. Ümran Baran'ın maaşı 400 lira olduğu halde Büyük Kongreden önce çeşitli İl Kongrelerini dolaşmak için bu kadar çok parayı nereden bulmuş olabilir? (*)

11. Behice Boran ile Sadun Aren arasında amansız bir genel sekreterlik mücadelesi olduğunu duyduunuz mu?

12. Sosyalizmin halkla beraber aşağıdan yukarı kurulmasına inanıyor musunuz?

13. Ant dergisini mi okursunuz, Yön dergisini mi?

14. Çaltı dergisindeki yazılar ve imzasız mektup muhtevası ile sizin Büyük Kongreden önceki ve Kongre sırasındaki faaliyetleriniz arasında bir mutabakat görülmüştür. Bu mutabakatı nasıl izah edersiniz?

Bu 72 soru ile başkalarının fiil ve hareketlerinin hesabı başkalarından soruldu, kafamızın içinde arama tarama yapıldı, kongrelerdeki muteber oyların hesabı istendi, dedikodular hakkında bilgimize başvuruldu, imtihan ve test soruları soruldu (test tabiri tahkikat heyeti üyelerinden milletvekili bir avukata aittir) asılsız suçlamalarda bulunuldu, seyahat ve fikir özgürlüğü gibi insan hak ve özgürlüklerine tecavüz edildi, tuzak sorular sorularak kendi ikrarımızla suç sahasına itilmek istendik.

Bu soruların tamamını okuduğunuzda bunların ne kadar yüz kızartıcı olduğunu bir kere daha anlayacaksınız. Burjuva partileri bile üyelerine bu soruları sor-

(*) Yazıda soru bu şekilde değilse de sorgu sırasında ekler yapılmıştır.

muyor. Bunlar disiplin suçu işlediği hakkında aleyhinde kuvvetli deliller bulunan Partili üyelere dahi sorulması caiz olmayan sorulardır.

GENEL YÖNETİM KURULUNUN KARARI :

Hakkımızda Merkez Haysiyet Divanı'na sevk kararının verildiği Genel Yönetim Kurulu'nun 15 - 16 Temmuz 1967 tarihli toplantısından önceki günlerde, toplantı sırasında ve toplantıdan sonra şu olaylar cereyan etti:

1. Genel Başkan bu toplantıdan bir hafta kadar önce MHD'nın siz sayın üyelerine şu direktifi verdi: «MHD bağımsız bir yargı organı değil, politik bir organdır. Göndereceğimiz sevk istemlerini fazla incelemeyeceksiniz. Parti menfaatlarını biz en iyi şekilde takdir ederiz. Sevk istemine uygun şekilde karar vereceksiniz».

2. Toplantıdan önce GYK üyeleri telefonlar ve yıldırım telgraflarıyla Ankara'ya davet edildi. Bizzat Aybar bu üyelerin pek çoğu ile özel görüşmeler yaparak işin önemini anlattı.

3. Toplantı başında Aybar GYK üyelerine şöyle söyledi: «BU 13 ÜYEYİ MHD'a SEVKETMEZSENİZ BEN BU PARTİDEN ÇEKİLİR GİDERİM».

4. GYK toplantısında istem aleyhinde oy kullanan Merkez Yürütme Kurulu üyeleri olursa bunların istifa etmiş sayılacaklarına dair MYK'da prensip kararı alındı.

5. GYK'da oylama bizzat Aybar tarafından teker teker her üyeye «evet mi hayır mı?» diye sorularak yapıldı. Bu biçimde oylamaya şimdiye kadar Partide hiç rastlanmamıştır. GYK iç yönetmeliğinin 20'nci maddesinde de böyle bir oylama şekli yoktur.

6. Yine bu toplantıda MYK üyesi Behice Boran şu konuşmayı yapmıştır: «Partinin en güçlü devrinde 13 arkadaşımız kendi çıkarları için Parti Tüzüğüne ve kararlara ihanet etmişlerdir. *Bunlar Türk Mahkemelerince komünizm propagandası yapmaktan mahkûm edilen Mihri Belli'nin hüccesine dahil olup ondan emir almaktadırlar. Demin dinlediğimiz arkadaş elbette direkt olarak Mihri Belli'den emir almaz. Mihri Belli kendi hüccesindeki ilk çengele emir verir, o bir başkasına, o da ötekine. Biz bu taktikleri biliriz. Bunlar komünistlerin taktikleridir.* Bu arkadaşlar Partiyi yıkmak istiyorlar. İhraçları gerekir». Bu konuşma 9.10.1967 gün ve 66 sayılı Politika adlı dergide de yayınlanmıştır. (*)

Oylama sonucunda bir muhalife karşı 35 oyla huzurunuz sevkedildik. GYK üyeleri dosyayı okumadan, olaylara vakıf olmadan, komisyonun çok kısa bir raporuna dayanarak oy verdiler. Büyük bir baskı altında kaldılar. Toplantıdan sonra bir kısım GYK üyeleri bana ve diğer arkadaşlara bizzat gelerek özür dilediler. «Biz sizin suçsuz olduğunuzu biliyoruz ama neyleyelim, Partinin yüksek menfaatlarını (!!!) korumak için içimiz sızlaya sızlaya Partiden atılmanız için oy verdik», dediler.

Bu baskı örnekleri içinde en ilginç olanı Genel Başkanın «Ya BEN ya ONLAR» diyebilmesidir. Bu, tehlikeli bir zihniyettir. Aynı zamanda bir zaaf alametidir. Ya iddia tutarsızdır ya da GYK üyelerine güvenilememektedir. Gönül isterdi ki GYK, bu zihniyetin karşısı-

(*) Bu sözlerden dolayı suçlanan —1951 TKP Davası Merkez Komitesi Üyesi— Mihri Belli kendini savunmak için İhtarname çekmiş, bu ihtarname mantık dışı olarak aleyhimize delil sayılmıştır. Bu tarz bir ilişki tamamen mantık ve gerçek dışıdır. GYK toplantısından sonra bu ihbar bütün partide yayılmaya başlamıştı.

na dikilsin ve gerçekten Partinin yüce bir organı olduğunu gösterebilirsin. Bu direnişi gösteremeyenler birgün bu oylarının hesabını tarih önünde verecekler ve bilhassa sevk istemini okuduktan sonra utançları katmerleşecektir.

MHD'a sevk edilmemizden sonra bu olay teşkilata bir genelge ile bildirildi. Buna bir diyeceğim yoktur. Ancak Genel Başkan Ant Dergisine verdiği bir beyanat içinde bu konuya değindi. Bu, önemli bir noktadır. Yerleşmiş geleneklere aykırı olarak Partinin bir iç meselesi hem de kesin bir karara bağlanmadan önce kamuoyuna duyuruluyordu. Aynı dergide bu beyanata karşı verdiğimiz cevap Aybar'ı tüzüğe riayete davet şeklinde oldu. Cevabımıza cevap olarak Genel Sekreter Nihat Sargın Ant Dergisine şunları yazdı: «Biz beyanat vermedik. Ant sordu biz de basında çıkan ve yanlış isimleri kapsayan haberleri düzeltmek için bu olaydan bahsettik». Böylece beyanat verildiği ikrar edilmiş oluyordu. Ant Dergisinden başka dergi ve gazetelerde de hakkımızda kimi doğru kimi yanlış haberler çıktı. Bu haberlerin kim tarafından basına verildiği hâlâ meçhulümüzdür. Bu suretle hem Parti içinde hem Parti dışında aleyhimize hava yaratılmaya devam ediyordu. Haniya Parti işlerini Parti içinde halledecektik? Yöneticilerimiz böyle söylemiyorlar mıydı? Parti içi bir meseleyi Parti dışına taşımak için bu gayret neden? Bu metotlar demode olmuş sindirme metotlarıdır. Önce kamuoyunda ve Parti kamuoyunda mahkûm edeceksin, sonra hükmü istihlal edeceksin. (Divanınızı bundan tenzih ederim). Halkımız ümidi olan bir emekçi Partisini yıllarca beklemesini bildi. Bizi yönetenler ise Divanınızın kararının çıkmasına kadar olsun sabredemediler. Meseleyi ortalığa yayıverdiler. Nihayet beklediğimiz meşhur sevk iste-

mi geldi. Bu istem savunmamın başında da belirttiğim gibi bir sosyalist olarak bana utanç veriyor. Aşağıdaki satırlarda önce genel olarak sonra da paragraf paragraf bu utanç verici belgeyi gözler önüne sermeye çalışacağım.

GENEL OLARAK SEVK İSTEMİ :

1. Sevk isteminde ihlal edildiği iddia edilen tüzük maddesi 43'üncü maddenin ç ve d fıkralarıdır. ç fıkrası için delil getirilmeye çalışılmış fakat d fıkrası için, yani «Parti içinde kişilerle uğraşmayı alışkanlık haline getirmek» fiiline hiçbir delil getirilmiyor, olay zikredilmiyor. Bu sebeple bu fıkra ile ilgili savunma yapmayacağım.

2. Sevk isteminde daha önce MHD tarafından hükme bağlanmış bir olaya değiniliyor. Bilindiği gibi bu konu 1966 Ekim ayında yapılan İstanbul İl Kongresinden önce Beyoğlu İlçesinde tertiplenen İlçelerarası toplantılarla ilgilidir. İl Kongresinden sonra Malatya Kongresinden önce 17 arkadaşımız MYK'nun 29.10.1966 tarihli ve 179 sayılı kararı ile MHD'a sevk edildiler. O zaman ki MHD bir oturumda 8 üye hakkında beraat kararı verdi. Divanınızın iki üyesi İsmail Hakkı Balamir ve Üzeyir Kuran o zaman da Divan üyesi idiler. Olayı hatırlarlar. Geri kalan 9 üyeyi de Divanınız beraat ettirdi. Kaziye-i muhkeme diye bir hukuk prensibi vardır. Aca bu prensip neden çiğneniyor? Delil bulmakta acz içinde olanlar kapanmış meseleleri tekrar neden temcit pilavı gibi önümüze sürerler? Bu hareketleriyle Divanınızın kararlarına karşı da saygısızlık ettiklerinin farkında değil midirler? Yeri gelmişken şu maddi hatayı düzelteyim: Sözü geçen toplantılar yalnız Beyoğlu İl-

çesinde yapılmıştır. Olayın doğrusu budur. Eski 4.11.1966 tarihli sevk isteminde bu husus sarihtir. Bu istemde ise Şişli İlçesi ilave edilmiştir. Bu dikkatsizlik veya özel dikkat(!)in sebebini anlayamadım. Herhalde hizibin(!) elebaşılığını yapan birkaç üyenin Şişli İlçesine kayıtlı olması yüzünden...

3. İstemde bir yerinde Ümran Baran adındaki Parti üyesi için (MEÇHUL ÜYE) tabiri kullanılmıştır. Bu tabir de çok utandırıcıdır. Bir parti üyesi için bu ibareyi kullanan zihniyeti şiddetle takbih ederim. Tüzüğü-müzde üyeler «şöhretli, itibarlı üyeler», «meçhul üyeler» diye sınıflara ayrılmamıştır...

4. Yine istemde hizibimizin (!) faaliyeti olarak bir «MANİPÜLASYON»dan bahsedilmektedir. 1965 Kasım ayında Kadıköy'de yapılan İstanbul İl Kongresinde bir üyeyi (Sevinç Özgüner'i) başka bir üyeye (Nazife Cemgil'e) karşı Büyük Kongre delegesi seçtirmişiz. (!) Manipülasyon seçim hilesi anlamına gelmediğine göre geriye muteber bir oylamanın hesabını istemek kalıyor. Bunun hesabını Kongre esnasında oy kullanan delegelere sormalı.. Acaba neden tanınmış üye Nazife Hanım yerine tanınmamış üye Sevinç Hanıma oy vermişler? Bu zihniyet sürüp giderse Kongre yapmanın anlamı kalmaz. Hiç şüphemiz olmasın, muhalefetteki bu saygısızlık iktidarlarda diktatorya'ya dönüşür. Kongrelerin muteber oylamalarından ahkâm çıkarmak burjuva partilerinde bile metot değildir. Üyelerin seçme ve seçilme hakkına tecavüz kaba bir tüzük ihlali anlamına da gelir.

5. İstemde diğer kongre çalışmalarına da değinen satırlara çok yer ayrılmıştır. Kongrelerde yapılan konuşmalar, ileri sürülen teklifler, hazırlanan seçim listeleri, verilen oylar ve saire suç sayılmaktadır. Kongre

çalışmalarının hesabını sormak ne kadar acınacak durumda olduğumuzu ortaya koyuyor. Halbuki Partinin canlılığını kongreler getirir. Tüzüğümüzün (Parti meseleleri en geniş hürriyet ile Parti Organları içinde tartışılır) diyen 7'nci maddesi bilhassa kongrelerde tatbik sahası bulur. Dehşete düşmemek mümkün değil.. Bu zihniyet eleştiriyi yoketme zihniyetidir. Demokratik merkezîyetçiliğin demokrasi kısmını kaldırma zihniyetidir. Bu zihniyet Partimize yarar değil zarar getiren bir zihniyettir.

6. Sevk isteminin en şaşılacak bölümü suçsuzluğumuzu teşkil eden bölümüdür. (Sayfa 4, Paragraf 1). Hareket ve faaliyetlerimiz tek tek kendi başlarına tüzüğe aykırı değilmiş. Bu sebeple hareket ve faaliyetlerimiz teker teker ele alınmamalıymış. Bütünüyle ele alınıp politik bir değerlendirme yapılmalıymış... Suçumuz hizibi yaratmak ve ona katılmakmış.. Yani hem suçluyuz hem değil.. Bir Partili grup düşününüz, bunlar hizip kurmuşlar ama suç teşkil edecek fiil ve hareketler yapmamışlar.. Eyleme geçmelerini beklesek de ondan sonra cezalandırılmalarını istesek daha akıllıca olmaz mıydı? Politik değerlendirmeye gelince.. Sakın, bu, keyfilik anlamına gelen bir kaş göz işareti olmasın?.. İste mi hazırlayanlar size demek isterler ki «biz bu adamları suç sahasına sokamıyoruz, ama Partiden de atmak istiyoruz, şu işi siz hallediverin». Eşi bulunmaz bir acizlik ve haksızlık örneği...

SAYFA SAYFA SEVK İSTEMİ :

1. Bir hizip (!) mensubu olduğum ileri sürülüyor. Bu hizip dayanışmayı bozucu imiş ama hangi fiilimle dayanışmayı bozduğum gösterilmiyor. Bu hizibin

Partinin politik çizgisine aykırı tutumu da varmış.. Partinin politik hangi çizgisine, ne zaman, nerede, hangi söz ve eylemimle aykırı davranmışım?. Bu belirtilmemiş. Yine bu hizip (!) Merkez Organlarının aleyhinde devamlı kışkırtmalarda bulunuyormuş. Bunda da yine yalnız soyut bir iddia var fakat hiçbir delil yok. Nihayet, bu hizip yeni organlar yaratacak şekilde toplantılar yapmış. Gerçekten Beyoğlu ilçesinde çok önce bir toplantı yapılmıştır. Fakat bu toplantının iddia edildiği gibi yeni organlar yaratmak amacıyla yapılmadığı yukarıda belirttiğim gibi, bu toplantı nedeniyle MHD'a sevk edilen 17 üyenin beraat etmesi ile anlaşılmıştır. (Burada yöneticilere tüzüğün 7'nci maddesini hatırlatırım: «Karara bağlanan bir konuda kendisi eski görüşte olsa bile karara uygun hareket eder»). Böylece hizibe izafe edilen suçlamalar boş sözlerden ibaret kalıyor.

2. Hizip faaliyetinin elebaşılığını biz Şişli ilçesinden birkaç üye yapıyormuşuz.. Aramızda Partiye girmeden önce de yakın ilişkiler varmış.. (Eski arkadaşlık ilişkileriyle ne demek istendiğini aşağıda ayrı bir bölümde ele alacağım) Elebaşılık küçük çapta da olsa bir örgütlenme sonucu ortaya çıkar. Önce hizip tarif edilsin. Sonra tüzüğün hangi maddesine göre hizibin suç olduğu belirtilsin, ondan sonra hizip mensupları doğru olarak tesbit edilsin, en nihayet eylemler ve elebaşı gösterilsin. İddia edildiği bir ya da birkaç elebaşı tanıyım değilim. Ben de ne bir hizibe mensubum ne de elebaşısıyım.

3. Önce zararsız olan hizibimiz Kasım 1965 İstanbul 11 Kongresinde ortaya çıkmış. Liderimiz Sevinç Özgüner'i Büyük Kongreye delege seçtirmişiz.. Bir üyenin seçilmesi hizip işareti olmadığı gibi Sevinç Özgüner liderimiz filan da değildir. İlave edeyim ki ben de bu

kongrede İstanbul İl Yönetim Kurulu üyeliğine seçildim. Acaba bu da özel bir anlam taşımalı mı? (*)

4. Gruplaşmayı çok genişletmişiz.. İlçeler arası toplantılar yapmışız. Bunun cevabını yukarıda verdim.

5. 1966 Ekim İstanbul İl Kongresinde MEÇHUL ÜYE Ümran Baran, muteber üye Sadun Aren karşısında çok oy toplamış.. Bu da bizim marifetimizmiş.. Kongre başkan vekilliklerine de istediğimiz üyeleri seçtirmişiz.. Kongre delegeleri bu iddiaları duyunca oylarının hesabı sorulduğu için herhalde öfkelenenecektir. Bana gelince, kongrede sadece bir oyum vardı, onun da hesabını kimseye vermek mecburiyetinde değilim. Bu seçimlerle hizibimizin (!) hiçbir alakası yoktur. Kongrelerde isteyen istediğine oy vermekte hürdür.

6. Yön Dergisindeki tartışmaya gelince: Derginin sahibi veya yazışları müdürü değilim. Bu dergiye hiçbir yazı da yazmadım. Buna rağmen hizibimizin (!) görüşleri ile Parti dışı kişilerin Yön'deki yazıları arasında paralellik varmış ve hizibimizin Parti dışı çevrelerle bir ihtilat doğurması tehlikesi belirmiş.. İliyet rabıtasının böylesine hiç rastlamamıştım. Ben görüşlerimi bildirmemişim, yazı yazmamışım, ama bu dergide yazısı çıkanlarla bir hizibin içinde bulunduğum için aynı paralelde imişim.. Ne güzel mantık! Parti dışı çevrelerle ilişkiler konusuna ileride ayrıca değineceğim.

7. Refik Erduran'ın, Malatya Kongresinden bir gün önceki yazısından iktibas edilen satırlara gelince: Parti yöneticileri Parti dışındaki çevrelerle ilişkiler konusunda neden, ileri sürdüğü prensibi çiğniyor? Görüş-

(*) Naci Ormanlar'ın İl Yönetim Kurulu'na seçilmesi Genel Merkez'in «hizip hesabına!», «zayıf bir İl, kuvvetli bir Delegasyon» saçma suçlamasını yalanlamaktadır.

lerine uygun bir yazıyı (Yazarı Parti dışından biri olduğu halde) delil olarak almakta bir sakınca görmüyor, ama bizi Parti dışı çevrelerle aynı paralelde olmakla itham ediyor. BİZ BİZE KALSAK DAHA DOĞRU OLMAZ MI? Parti yöneticilerini eleştirenlerle biz aynı paralelde oluyoruz, kendileri ise Parti yöneticilerini beğenenlerle aynı paralelde... Basında çıkan leyhteki yazılar onların delili oluyor, aleyhteki yazılar ise bizim hakkımızdaki suçlamaların delili...

8. Büyük Kongre olayları: Kongrelerdeki eylemlerin hesabının sorulmasının ne anlama geleceğini daha önce söz konusu etmiştim. Tekrarında fayda görmüyorum. Ancak tüzük değişikliği konusunda birkaç söz söylemek isterim: Büyük Kongrede delege değildim. Aday da olmadım. Diğer Partililer gibi Kongreyi sadece izledim. Bu nedenle olup bitenleri gözlerimle görmüş bulunuyorum. Hizip (!) mensuplarımız Kongreye Partiyi meflûç hale getiren tüzük tasarıları sunmuşlar.. Parti yapısını temelinden değiştirmek, Genel Başkan ve MYK'nun yetkilerini kısıtlamak amacını gütmüşler... Hizibin tekliflerinin sözünü etmeye ne hacet. Daha iyisi Büyük Kongrenin seçtiği «Tüzük Tadil Komisyonu»nun kabul ettiği değişiklik tasarısı üzerinde konuşalım. Çünkü aynı iddialar Büyük Kongrede MYK adına söz alan Behice Boran tarafından Komisyonun benimsediği görüş için de ileri sürülmüştür. İddiaya göre genellikle hizibin önermeleri komisyonca benimsenmiştir. Benimsemese ne lazım gelir? Tüzüğün değiştirilme yeri Büyük Kongre değil midir? Bu da önermeler yolu ile olur. Önerge sahiplerini suçlayan zihniyet tehlikeli bir zihniyettir. Kongre isterse tüzüğü değiştirir, istemese değiştirmez. Nitekim Komisyonun teklifi tümü ile reddedilmiş ve tüzük aynen ipka edilmiştir. Biz buna kızı-

yor muyuz? O kadar ki delege önergelerinden ayrı olarak MYK'nun getirdiği bir teklif (Madde 1 ve 53 için) ile GYK ve MYK üyelerinin şahsi imzalarını taşıyan 10 - 15 maddelik diğer bir değişiklik teklifi de bu arada reddedilmiştir. Komisyon teklifinin tümü ile reddini isteyenler önerge sahipleri (Başta Behice Boran) olmuştur. Komisyon raporunun görüşülmesi sırasında kendi görüşlerini savunup kabul ettirmek olanağı olduğu halde sanki komisyon raporu aynen kabul edilecekmiş gibi bir zehaba düşmüşler ve paniğe kapılmışlardır. Biri çıkarsa da Merkez Yöneticilerinin teklifleri kötüdür dese ve onları haysiyet divanına sevketsen ne derler acaba? Onların her yaptığı iyi, delegelerin teklifleri ise Partiye zararlı... Bırakalım bunları Kongre takdir etsin ve de had-dimizi bilelim. Kongrede bütün üyeler eşittir. Herkesin bir oyu vardır. Yöneticiler Yöneticilik kisvelerini Kongre kapısında bırakmalıdırlar. Kongreler isterse tekrar onlara kisvelerini geri verebilir. Yöneticiliğin rüçhanıyeti yoktur, yöneticilik nöbettir, geçicidir. Üyelik ise en şerefli bir görevdir. Gerekirse M. Ali Aybar Beşiktaş İlçesinde, Behice Boran Çankaya İlçesinde, Nihat Sargın Üsküdar İlçesinde üyeliğe razı olabilmelidirler. Aksine «Şu muhalefetin listesine bakın, bunlar mı Partiyi yönetecek, içlerinde akademik kariyere mensup olan kimseler yok» diyerek başka üyeleri küçümsemekten ve «Bizi istememek Partiye karşı çıkmaktır» diyerek kendilerini Parti sanmaktan vazgeçsinler...

Tüzük değişikliği konusu açılmışken şunu da belirtmek istiyorum: Komisyon, hizibin tekliflerini genellikle benimsediğine göre sakın komisyon üyeleri (Yılmaz Halkacı, Murat Sarıca, Şaban Yıldız, Reşit Güçkıran, Atilla Aşut, Güner Eliçin) de hizibimize dahil olmasın? Herhalde bu böyle olacak ki komisyon üyelerinden ha-

len MYK üyesi Murat Sarıca ile halen MYK üyesi Şaban Yıldız bu şaibeden kurtulmak için, altına Malatya'da imzalarını koydukları görüşlerini unutarak, bu görüşlerle bizi suçlamışlar ve 7 ay sonra Ankara'da bu bu sevk istemine oy vermişlerdir.

9. İstemi okumaya devam edelim:

Hizibimizin (!) Büyük Kongredeki Parti aleyhtarı tutumu o kadar açıkça ortaya çıkmış ki konu basına intikal etmiş, İstanbul'da çıkan tarafsız iki büyük gazete de konu ele alınmış.. Parti bildiri ve haberlerini kuşa çevirerek basan, ekseriya da basmayan bu gazeteler ne zamandanberi tarafsız oldular? Verdikleri haberler bir iç meselede nasıl delil teşkil eder? Parti dışından medet ummak huyumuzdan bir türlü vazgeçmiyoruz. Bırakalım dergi ve gazetelerin ithamlarını. BU SUÇLAMALARI KENDİMİZ YAPABİLİYOR MUYUZ, geçerli olan budur.. Bu yazılarda aynı zamanda bizim Parti dışı çevrelerle ilişkilerimiz olduğu da iddia ediliyormuş.. (Bu masala da ileride cevap vereceğim).

10. Cumhuriyet Gazetesi'nin Güneydoğu bürosu şefi ile hiçbir görüşme yapmadım, bu şahsı tanımam.

11. Sevk isteminin bir bölümü de Mihri Belli adındaki Partisiz bir vatandaşın Aybar'a ve Behice Boran'a gönderdiği ihtarnameye ayrılmış. Partisiz bir kimsenin savunulması, ya da yerilmesi bana düşmez. Bu ihtarname ile, üyelerin Parti merkezine gönderdikleri protestolar arasındaki büyük müşabehete gelince: İhtarnameyi ben yazmadım. Protesto metinlerinde de imzam yok. Ben kendi eylemlerimden sorumlu tutulabilirim. Yalnız şurası dikkati çekicidir: Sevk karar tarihi 16.7.1967'dir. Bu tarihe kadar olan eylemlerimizin sevk istemine dayanak yapılması gerekirdi. İhtarname daha sonra gönderilmiştir. Mal bulmuş mağribi gibi neden bundan ya-

rarlanmak gereğini duymuşlardır? 16.7.1967'den sonraki olaylar için eğer suç var ise ayrı bir sevk kararı gerekirdi. Suçumuzun neden «Mütemadi» bir suç olarak nitelendirildiği açıkça anlaşılıyor (!).

12. GYK hizip mensuplarını tesbit ederken listeyi, MYK gibi dar tutmuş... Yani biz 13 kişiden fazla imişiz.. Böyle bir şey yoktur. Zira MYK Genel Yönetim Kuruluna 13 kişilik liste sundu bu da aynen kabul edildi. Daha fazla sayıda teklif yapılmadığı bilindiğine göre herhalde söylenmek istenen şudur: (Bilhassa sanık olarak 72 soruya muhatap olan üyelere) «Şimdilik sizleri affettik ama topun ağzındasınız, dikkatli olun»..

TÜZÜĞÜ KİMLER ÇİĞNİYOR :

Genel olarak Merkez Yöneticileri (MYK ve GYK üyeleri) bu sevk istemi ile tüzüğün Partiye canlılık getiren maddelerini çiğnemişlerdir. Bundan başka Partimizde tüzük zaman zaman çiğnenmiştir. Bunun sayısız örnekleri vardır. Kurulunuzun fazla zamanını almamak için bunlardan tipik iki örnek vermekle yetineceğim:

1. GYK'nun kararına rağmen, AİD yardımından yararlanarak Parti kurucularından sendikacı İbrahim Güzelce Amerika'ya gitti. Hiçbir disiplin işlemine maruz kalmadı. Amerika'dan döner dönmez Güzelce'nin Haysiyet Divanına verileceğini ısrarla söyleyen arkadaş, bir başka kurucu sendikacı, halen MYK'da sandalye işgal etmekte ve bundan rahatsızlık duymamaktadır. Fakat biz söz konusu olduğumuzda, tüzük ihlali falan deyip doğru haysiyet divanına..

Güzelce aynı zamanda GYK iç yönetmeliğinin 8'inci maddesine aykırı olarak, hakkımızda sevk kararının alındığı 15 - 16 Temmuz 1967 tarihli GYK toplantısın-

da, asil veya yedek üye olmadığı halde, misafir olarak bulunabilmiştir. Bu da yeni bir taltif örneği...

2. 1966 İstanbul 11 Kongresinde kongre başkanı seçiminde ben meçhul üye Ümran Baran'a değil, muteber üye Sadun Aren'e oy vermiştim. Şimdi bu oyumu geri istiyorum. Çünkü Aren pasif direnme kararına rağmen evini Amerikalı'lara kiraya vererek Partinin, kamuoyunda kötü puan almasına sebep olmuştur. Savunma olarak pasif direnme kararından bir ay önce evin kiralandığı ileri sürülmüştür. Halbuki Sadun Beyin yaşı ve MYK'nun genelgesinden de öğrendiğimize göre genç yaşından beri toplumcu oluşu, Amerikalı'lara karşı direnişe Türk devrimcilerinin, taa Amerikalı'lar yurdumuza ilk ayak bastıkları gün karar verdiğini bilmesinine imkân bırakmamaktadır. MYK'nun, teşkilata gönderdiği meşhur genelge ile bu eyleme geçirmek istediği zırh bile sayın profesörün tarih önündeki sorumluluğunu örtbas edemeyecektir. Merkez genelgeleri eşyanın tabiatına aykırı olmamalıdır. Ne yapılırsa yapılсын teşkilat ve halk bu konuda tatmin olmamıştır. Bu şahıs mükâfat olarak MYK'nun aday listesinden GYK üyeliğine oradan da MYK'na seçilmiştir. Sonra da geliyor, kendisinin tüzüğü çiğnediğini unutarak, aleyhimize oy kullanıyor. Bizim Partiden hem de çarçabuk (!) atılmamızı istiyor. Ne garip değil mi?.. Bu konuda samimiyetle ikaz edildiğinde Aybar şunları söyleyebiliyor: «Şimdi de Sadun'la uğraşıyorlar, maksat beni yakın arkadaşlarımdan mahrum etmek, bir gün sıra bana da gelecek» (!!!) Tüzüğü çiğneyenler böylece bir vehim uğruna bizzat Aybar tarafından korunmuş oluyorlar...

MESELENİN ESASI :

Görülüyor ki sevk istemi bir suçluluk değil suçsuzluk belgesidir. Ama beri yandan Partiden çıkarılması istenen üyeler mevcut. Peki, neden Partiden çıkarılmak isteniyoruz? Neden düne kadar hakkımızda sitayişkâr sözler sarfedenler bugün bizi Parti haini olarak ilan ederler? Ben, sevk isteminde yer almayan başka suçlular olduğunu biliyorum. Bunlar kulaklara fısıldanmıştır, zaman zaman üstü örtülü olarak ve hatta adı geçen 15 - 16 Temmuz 1967 tarihli meşhur GYK toplantısında olduğu gibi, zabıtlara geçirilmemek şartıyla, 50 kadar Partili üyeye açıkça söylenmiştir. Bunlar sözlü sevk istemi ile bizzat Aybar tarafından (zira bu davada savcılığı o yüklenmiştir) sizlere anlatılacaktır. Ben bu münasebetle örtüyü biraz aralamak istiyorum:

Herşeyden önce yöneticilerimiz en iyimser bir yorumla bir vehme kapılmışlardır. Güya Partimiz ihtilalci, tepeden inmece eski sosyalistler tarafından dışarıdan yönetilmek isteniyormuş. Bunlar yeraltı çalışmaları yaparlarmış, Partide adamları varmış. Çengel usulü ile birbirlerine bağlanmışlarmış. Partinin başını yakacaklarmış. Yapılan tasfiye delilsiz de olsa Partiyi kurtarmaya matufmuş.. Böyle tarihi bir iş için 10 - 15 adamın harcanmasından ne çıkarmış.. Elllerinde somut deliller varmış, ama bunları açıklamak istemezlermiş, belki 141'den içeri atılırmışız vs, vs, vs...

Bu hikâye 1962'den başlar. Aybar ta o zaman huzurunuzda sevk edilen Kumru Gözügeçgel'e 141 ve 142' den mahkûm eski sosyalistlerle arkadaşlığından söz açarak İstanbul İli Müteşebbis Kurulundan ayrılmasını öğütledi. (Tesadüfen bu konuşmada bulunmuş bir Parti üyesi için de geçenlerde —yani olaydan 5 yıl son-

ra— «bunlar malum taktiklerdir, arkadaşlarının bir yerde başı sıkıştı mı derhal takviyeci gönderirler» demekten sıkılmamıştır).

Daha sonraları eski sosyalistlerden mahkûmiyeti olmayanlar Partiye ısrarla davet edilmiş ve bu insanlar yukarıdaki olayı kaale almayarak Partiye girmişler ve yıllardanberi Partiye yararlı olmuşlardır. O zamanlar Aybar şöyle diyordu: «Biz 141 ve 142'nci maddelerin kaldırılması için savaş veriyoruz. Bir gün gelecek bu anti-demokratik maddeler yüzünden mahkûm olan arkadaşlarımız da aramıza katılacaklardır». Halbuki geçenlerde İstanbul ilinde yaptığı ve Beyoğlu ilçesinin teybe aldığı bir konuşmasında Aybar, «Eski sosyalistler kadroçudur, tepeden inmecidir, 141 ve 142 kalksa bile biz bu kişileri Partiye almayacağız» demiştir. Artık Aybar'ın ve Behice Boran'ın hemen her konuşmasında bu konulara geniş yer ayrılıyor. Sabah akşam dar boğazlardan, dış müdahaleden, tasfiyeden, Partinin kurtarılmasından, CIA ajanları ile sonuçta aynı paralelde olan bir hizibin mevcudiyetinden vs.'den söz edilmektedir. Peki, bu eskiler kimlerdir? Kimlerin arkadaşlarıdır? Parti dışından verdikleri örnek şimdilik ikidir: Mihri Belli ve Erdoğan Berktaş (Başar). Ama hepimiz biliyoruz ki bunlar bizim olduğu kadar onların da eski ve samimi arkadaşlarıdır. Yaşları ve mazileri de birbirine yakındır. Eğer bunlar eski ise bizim yöneticilerimiz de eskidir. Eski sosyalistlerin mevcudiyeti ise bir vakıadır. Türk sosyalizminin savaşında eskilerin de o günkü koşullara göre önemli katkıları olmuştur. (Ben de bir parça eski sayılıyım. 141, 141 ve 161'inci maddelerin sillesini yiyenlerdenim) Eskiler mevzuat yönünden ikiye ayrılır: Mahkûmiyeti olduğu için Partiye giremeyenler ve mahkûmiyeti olmayanlar. Bu ikincilerin çoğu TİP safların-

dadır. Partiye giremeyenler bağımsızdır. İstedikleri gibi yazar ve söylerler. Rotasında giden bir hareket var da buna taş koyarlarsa tarih önünde elbet sorumlu olacaklardır. Parti, dış tenkitleri, eski ya da yeni sosyalistlerden gelsin, dinlemeli. Yararlı olanları benimseyip olmayanları reddetmelidir. Bizler de her partili gibi Parti sorunlarının eleştirisini disiplin içinde Partide yaparız. İlle neden eski arkadaşlarımızın oyuncağı olalım. Neden görüşlerimizin dışarıdaki paralelleri söylenip dursun. Biz yalnız doğrunun takipçiyiz. Yöneticiler bilmiyorum neden, birtakım mitler yaratarak boyuna bu mitlere saldırıp duruyorlar; masallar uyduruyorlar, telaşa kapılıyorlar.. ONLARA BURADAN SESLENİYORUM: NE BİLİYORLARSA LÜTFEN AÇIKLASINLAR. İSTER MAHKEMEDE İSTER HUZURUNUZDA DERHAL HESAPLAŞALIM. YETER Kİ BU CADİ KAZANI KAYNATILMASIN...

İnsanın aklına şu soru da takılıyor: Acaba bu yönetici arkadaşlar eski ile olan ŞEREFLİ İLİŞKİLERİNİ koparıp atmak, Türk halkının karşısına yepyeni bir hüviyetle mi çıkmak istiyorlar? Yoksa eski ile neden bu kadar savaşıyorlar? Oysa devrimciliğin eskisi yenisi yoktur. Devrimci ve karşı-devrimci vardır. Sosyalizme katkısı olan her Türk vatandaşını ister eski, ister yeni olsun bağrımıza basmalıyız. Şerefli bir maziye sahip ve TİP saflarında canını dişine takarak çalışan bir avuç sosyalisti Partiden atmaya çabalamamalıyız.

Bir sosyalist Partide haysiyet divanları devrimci unsurlara karşı sürekli olarak kullanıldı mı Partinin rotası ister istemez yeni yönler alır. Bunu aklımızdan çıkarmamalıyız.

Bir başka nokta da şudur: Parti yöneticileri mesela benim Parti politikası hakkındaki görüşlerimi bilmedik-

leri halde bu konuda da beni suçlamışlardır. Oysa ben şimdiye kadar hiçbir organda bu konuda açıklamada bulunmadım. İlçe ve İl Yönetim Kurulu üyelikleri, kesif seçim çalışmaları ve günlük pratik işlerden baş alamadım. Her Partili gibi elbet benim de Parti politikasının beğendiğim veya beğenmediğim yönleri vardır. Önce Parti içinde eleştiri olanakları mevcut olmalı, parti bilimsel yöntemlerle yönetilmeli, ondan sonra meseleler görüşülür, tartışılır ve eyleme geçilebilir. Görüş ve kanaatlerimi derli toplu açıkça ve Parti içinde söyleyip tartışmaya iyi niyetle hazırlanırken önüme Haysiyet Divanını çıkardılar. Bir şüphe, bir vehim ya da kendine güvensizlik yüzünden birçok değerli zamanlarımız heba edildi, Parti bir keşmekeşin içine itildi...

Bizler Partiyeye devrimci geçmişi olanlar sahip çıktı diye girdik. Zira Türk sendikacıları bu işin üstesinden tekbaşlarına gelemezlerdi. Yıllarca yöneticilere laf söyletmedik. Adımız Genel Merkezciye çıktı. Fakat 4 Kasım 1966 sabahı uyandık, 17 arkadaşın MHD'a sevki ile karşılaştık. Bir de baktık ki eski sosyalistler tasfiye edilmek isteniyor. Hem de İstanbul İl Yönetim Kurulunun bilgisi dahilinde açık olarak yapılan (haber verilmemişti, ama biliniyordu) Beyoğlu ilçesindeki ilçeler arası toplantı vesile ediliyor ve toplantıya katılan 80 küsur Partili arasından arkadaşlarımız dikkatle tefrik edilerek ihraç talebi ile MHD'na sevk ediliyordu. O sevk istemi ile bugünkü sevk isteminin ortak yanı «BİZİM ARKADAŞLARIMIZIN ESKİ ARKADAŞLIKLAR OLUŞU İDDİASIDIR». Neden eski arkadaşlıklar olayların dikkat çekici yönü olsun? Evet ben Sevinç Özgüner'le ötedenberi arkadaşım, ama mesela Genel Sekreter Nihat Sargın'ın, MYK üyesi Behice Boran'ın eski MYK üyesi Adnan Cemgil'in de eski arkadaşım. Bu üyelerle üste-

lik 141, 142 ve 161'inci maddelerden sanık olarak hapis-hane arkadaşlığım da vardır. Keza Aybar da 1950 yılın-da Barışseverler Derneği'nin beyannamesini dağıttığım için sanık olduğum ve tevkif edildiğim bir dava dolayı-sıyla Askeri Mahkemeye sunduğum savunmamı hukuk-çu olarak gözden geçirmişti. Bu arkadaşlıklar olayın dikkat çekici yönü olmuyor da ille KENDİ TASNİFLE-RİNDE YER ALAN ARKADAŞLIKLAR MI dikkat çekici oluyor? Peki Aziz Nesin'in ünlü sorgusuna ne demeli? «Yakup Demir (Zeki Baştımar)den M. Ali Aybar'a pa-ket getirdin mi?» Zeki Baştımar Genel Sekreter Nihat Sargın'ın akrabasıdır, Aybar'ın da yakın arkadaşıdır. O halde, öküzün altında buzağı arayan polis gibi biz de AYBAR TALİMATI DIŞARIDAN MI ALIYOR diye-lim?.. Bu soy düşünce ve çirkin davranışların devrimci-ler arasında yeri olamaz. Beşeri münasebetler sahası-na, üyelerin hususi hayatlarına girmeyelim. Akrabalık-lar, arkadaşlıklar doğaldır. İnsan Partiye girer, Partide arkadaşlar edinir, eski arkadaşları da olabilir. Bunlar-dan kiminin mahkûmiyeti vardır kiminin yoktur. Bir sosyalist, Parti dışı arkadaşlıkları ile Parti içi görevleri-ni ayırmasını bilemez mi? İlle de birinin aleti mi olur? Bu tip suçlamaları bırakalım, sabah akşam hayalhane-mize göre kurduğumuz ilişkileri delil diye ileri sürme-yelim. Mevhum bir örgüte ve onun mensuplarına saldır-mayalım. Demoklesin kılıcını Parti üyelerinin başından çekelim. Ben bunu şuna benzetiyorum: Uzun zaman memleketimizde bir dış tehlike, bir komünist tehlikesi silahı kullanılarak sol fikirler baskı altında tutuldu. 1961 Anayasası ile sol fikirler yeşermeye başlayalıberi bu silah işlemez hale geldi. Bunun gibi bir süredenberi Parti içinde de bir harici müdahalenin bir dış tehlike-nin sözü ediliyor. Elbet bu silah da bir gün işlemez hale

gelecek ama o güne kadar TÜRK SOSYALİZMİ çok şey kaybedecektir.

Bu önemli konuda Parti Merkez Yöneticileri defalarca uyarılmışlar fakat hiçbir fayda elde edilememiştir. Şimdilik görünen «Dediğin dedik» siyasetidir. Gerekirse bu uyardılar için ileride somut örnekler de verebilirim.

Meselenin özü bu anlattıklarımıdır. Gerisi, bu öz etrafında şekillenen detaylardır. Bu öz anlaşılmadıkça olayın derinliklerine nüfuz edilemez.

ŞAHSİ FİİLLERİM VE İFADELER :

İstemde bana ayrılan dört satırdır. Düşününüz bir büyük tehlike, bir hizip var fakat bu hizip mensuplarından birinin eylemleri dört satıra sığabiliyor. Esasen delilsiz bir dosyanın sevk istemi başka türlü olamazdı. Böyle başa böyle tıraş...

Büyük Kongrede Sevinç Özgüner'le aynı paralelde hareket etmişim. Halbuki ben Büyük Kongrede delege değildim. Aday da olmadım.

Bazı ifadelere nazaran kongre sırasında delege olmadığım halde hizipçi gruba dışarıdan talimat vermişim. Bu iddiaya, aşağıda bu ifadeyi veren tanığın ifadesini eleştirirken, cevap vereceğim.

Bir sosyalist prensip olarak kişilerle uğraşmaz. Ama bu tahkikatta merkez yöneticileri öyle ifadelerle karşımıza çıkıyor ki insan mecburen bu ifade sahiplerini teşhir etmek zorunda kalıyor. Bu insanlar oynanan büyük oyunun figüranlarıdır. Bu figüranların ifadelerini eleştirirken baş rolde olanlara da dolayısıyla cevap vermiş olacağım.

Bu tanık Büyük Kongrede Tüzük Tadil Komisyonu üyesi olduğu halde bulunduğu komisyonda yapılan çalışmalarını açıklıyor, tenkit ediyor, diğer komisyon üyelerinden ikisini adeta gammazlıyor. Eğer tenkit konusu eylemler gözüne çarptı ise rapora imza atmayabilir, muhalefet şerhi verebilirdi. Dahası var tüzük dışına çıkan arkadaşlarını ihbar edebilirdi. Bunları zamanında yapmamış, bakmış ki pabuç pahalı şimdi Şaban Yıldız'ı ve Yılmaz Halkacı'yı ihbar ederek ayıbını örtmeye bakıyor. Yine bu tanık Yılmaz Halkacı'ya atfen şunları söylüyor: «Genel Başkan diyor ki ikinci bir haysiyet divanı kurarak parti disiplinine aykırı hareket edenleri disiplinli üyeleri temizleyeceğiz. Bu sözü Genel Başkan Naci Ormanlar'ın ve diğerlerinin durumunu kastederek söylüyor..» Yılmaz Halkacı'ya sorduk, böyle bir söz sarfetmemiş. Ben o tarihlerde Genel Başkanın dahi böyle bir söz söyleyeceğine ihtimal vermem. Zira bir defa partide ikinci bir haysiyet divanı kurma olanağı yoktur. İkinci olarak o tarihlerde ben makbul üyelerdendim. Haysiyet divanına verilmem söz konusu değildi. Öyle anlaşıyor ki bu tanık ifadesinin alındığı 20.4.1967 tarihinde paniğe kapılmış, merkeze yaranmak ve tüzük tadil tasarısındaki imzasının ayıbını örtbas etmek için telaştan şaşırarak olayları birbirine karıştırıyor ve Malatya'dan 5 ay sonra dolaşan tasfiye söylentilerini eski tarihlere götürüyor.

Görevini zamanında yapmayan şaşkın tanıkların sözlerine itibar olunmaz.

MORİS GABAY :

Bu tanığa göre Malatya'da Merkez listesinden başka listeler de çıkmış (bundan daha tabii ne olabilir, tüzükte ille de merkez listesine oy verilir diye bir madde yok, öyle olsa kongreye lüzum kalmaz, tayin yolu ile görevler dağıtılır olur biterdi), kendisi, Behice Boran ve Yunus Koçak'ın bu listelerde adı yokmuş.. Bu da bir hizip çalışması imiş.. Şeyhin kerameti kendinden menkul.. Moris'in bulunduğu merkez listesine oy vermeyenler partiye zararlı... Ben ve arkadaşlarım hizipçiliği yürütüyormuşuz.. Dışarıdan bazı kimselerle ilişkilerimiz olabilirmiş. Sadece iddia ve tahmin var ama, delil ve olay yok. Bu tanık için daha fazla bir şey söylemek istemem. Moris'i herkes tanır!!!...

AVNİ MEHMETOĞLU :

Bu tanık, kıskançlık ve kin sebebiyle huzursuzluk yaratanlar arasında, Sevinç için başkasının ağzından «bu gibi faaliyetlerde bulunuyor diyorlar» dedikten sonra kendisinin Sevinç'le konuşmadığını ifade ediyor. Demek ki kendi fikri yok bu konuda. Fakat hemen ardından «Sevinç'in yanında Naci de vardır» diyerek çelişkiye düşüyor. Rasih Nuri'yi de yanımıza ekliyor.

Bir konuda kendi fikri olmayan tanıkların ifadesine itibar edilmez.

DAVER HASER :

Bu tanık da hizip faaliyeti olduğunu söylüyor, isimlerimizi ve bazı olayları sıralıyor. İpe sapa gelmez mesnetsiz suçlamalar yapıyor. Osman Karabulut olayından

bahsediyor. Bu olayı kısaca açıklamak isterim: Osman Karabulut Şişli üyesi idi. Seçildiği ilçe yönetim kurulunda Sevinç Özgüner'in ilçe başkanlığında bir dönem çalışmıştır. Bu dönemde polis olmakla itham edilmesi gibi bir olay yoktur. Bu üyenin partiden istifası bu dönemden sonradır. Bir üyenin (R. Nuri İleri) söylediği sözler üzerine, bu üyeyi ispata davet etmesi veya hatta haysiyet divanına verilmesini talep etmesi gerekirken Osman Karabulut Partiden istifa etmeyi tercih etmiştir. İstifa etmek her üyenin tabii hakkı olduğuna göre bu konu üzerinde konuşmak zayıftır. (*) Ama daha öncelerden bildiğimiz gibi bu üye Şişli ilçesinin başına bela olmuştur. İstifa ettikten sonra boş durmamış, Parti işlerine burnunu sokmuş, dedikodular yapmış, yüz bulduğu zamanlar Partiye gelmek cüretini göstermiş ve bizlere dışarıdan çamurlar atmaya yeltenmiş bir kişidir. Ve dahasını söyleyeyim, sevk isteminde adı geçen Beyoğlu ilçesindeki toplantı olayının tahkikatında Nihat Sargın tarafından aleyhimize delil temin etmek amacıyla, istifa etmiş olduğu halde, bu ifadesine başvurulmuş, merkez yöneticilerince de makbul bir insandır. Bu üye tekrar partiye girmek için müracaat etmiş, ilçesinden olumlu, il yönetim kurulundan ise olumsuz mütalaa almıştır. Merkez Yürütme Kurulu İstanbul ilinden olumsuz mütalaanın gerekçesini ısrarla sormuş ve şimdilik İstanbul ilini çığnemiş olmamak için bu üyeyi partiye kabul etmemiştir. Ama eli kulağındadır, başka istifa etmiş veya ihraç edilmiş üyeler gibi bize karşı olan Osman Karabulut da yakında Partiye kabul edilecektir. Zira bugün Partide makbul olan üyeler bize karşı olanlardır.

(*) Benim savunmamda görüleceği gibi kendisini MİT ajanlığıyla itham ederek, istifaya zorladım.

Fotoğraf olayına gelince:

Tanık Daver Haser'in 1965 Ağustosunda Şişli ilçesinde cereyan ettiğini söylediği dörtlü (Daver, Osman, Sevinç, ben) konuşmayı hatırlamıyorum. Bu konuşmada Osman bizlere Milli Emniyette fotoğrafını çektiği vesikaları getirmekten bahsetmiş, Daver bizi uyarmış, biz dinlememiş vs. Bu konuşmayı Osman hatırlıyorsa doğrudur... Fotoğraf olayının doğrusu şudur: Osman Karabulut bir süre Bulgaristan'da bulunduğunu, dönüşte Milli Emniyetçe sorguya çekildiğini, nezarette bir süre kaldığını vs. anlatır dururdu. Bir gün yalnız olarak bana şunları söyledi: «Ben Belediye fotoğrafçısıyım, bazen Milli Emniyete çağırıyorlar, binaların ve vesikaların fotoğraflarını çektiriyorlar, istersen Parti için bunlardan birer nüsha getireyim». Cevabım şu oldu: «Bizim Partinin Milli Emniyet vesikalarına ihtiyacı yoktur. Vesikalara meraklı da değiliz. Bizim işimiz program ve tüzük ışığında halkı eğitmek, bilinçlendirmek ve örgütlemektir». Bu olaydan ne Daver gibi ürktüm ne de olayı bildikleri halde merkez yöneticileri gibi bağırma bastım. Mütelayakkız bulundum, ortalığı yaygaraya vermedim o kadar... Bu sebeple Daver'in beni uyarmasına ihtiyaç yoktur. Osman'ın kendisi veya Daver herhalde sonradan bu olayı ötede beride söylemiş olacaklar ki Rasih Nuri bunu duymuş ve bu olaydan Osman'a bahsetmiş, o da istifayı yeğ bulmuş.. Şurası çok ilginçtir: Daver beni Osman hakkında uyarmış. Bir insan bir insanı neden uyarır, uyarılacak bir konu vardır da onun için.. Sonra kalkmış bizim grubumuzla geçinemediği için Osman'ın adının bizim tarafımızdan milli emniyet ajanlığına çıkarıldığını söylüyor. Hangisi doğru? Osman'ın söyledikleri için uyarma görevini yapması mı, yoksa adını milli emniyet ajanlığına çıkarmamız mı? Söyledikleri

doğru olmamakla beraber bu uyarı karşısında diyelim geçinemediğimiz için olsun veya geç olsun veya usulsüz neticede biz de çevremizi uyarmış olalım ne çıkar? Daver'in bundan memnun olması gerekmez mi? Niye hayıflanıyor? Osman'ı biz bir süre himaye mi etmiş oluyoruz, yoksa Daver mi onu himaye etmiş oluyor? Yoksa şüphelendiği bir insan için «adını milli emniyet ajanlığına çıkardılar» niye desin?...

Yine bu tanık bizlerin 1965 seçimlerinden az önce birbirimizin ardısıra ve sistemli denecek şekilde Partiye girdiğimizi söylüyor. Bu tanık Merkez Yöneticilerinin iyi bir şakirdi olduğunu boyundan büyük ve esrarengiz bu laflarıyla anlatmış oluyor. Bunun altında yine gizlilik ve dışarıdan yönetilmek var. Bu ipliği pazara çıkmış iftiralar, Parti içinde en küçük bir aktif görevi almaktan ısrarla kaçınan ve korkan Daver gibi adamların dahi ağızlarına sakız olmuş. Ne demek Partiye sistemli olarak girmek? Bu tanık bu sözleriyle ne demek istediğini namusluca anlatabilir ve delillerini ortaya koyabilir mi? Acaba bilir mi ki hizip diye nitelediği 13 kişi içinde Partiye girmeden önce benim tanıdığım iki kişidir: Sevinç Özgüner ve Kumru Gözügeçgel. Ama bu arkadaşları benim gibi Aybar da, Behice Boran da, Nihat Sargın da tanırdı. Diğer on arkadaşı Partiye girdikten çok sonra tanıdım. Hatta bunların bir kısmını aynı suçtan huzurunuzda sevk edildikten sonra tanıyabildim. İnsan ağzından çıkanı kulağı ile dinlemelidir...

Bu tanık aynı zamanda Merkez Yöneticilerinin açtığı (Haysiyet Divanı Kararlarına Karşı Saygısızlık) çığırında yeni bir örnek veriyor: Benim İstanbul İl Haysiyet Divanında beraat ettiğimi unutarak (beraat tarihim 17.4.1967, bu tanığın ifade tarihi 7.5.1967) kapanmış bir olayı yeniden öne sürüyor. Hayretle görüyorum

ki Merkez Yöneticileri nasıl hâlâ Beyoğlu toplantı olayında 17 arkadaşın beraatini hazmedememişse ve bunu bir yenilgi olarak kabul ediyor ise bu kişi de benim il haysiyet divanından beraat kararı almış olmamı bir türlü hazmedemiyor. Tüzüğün 7'nci maddesini unutmuş (aynı saygısızlık aynı unutma!) karara bağlanan bir konuda ahkâm kesiyor. Bahsi geçen olayları sosyalist ahlaka uygun görmezken benimle birlikte İl Haysiyet Divanı üyelerine de hakaret savurmüş oluyor..

Bana ahlak dersi veren bu adam Partiye yeni girdiğimde pervane gibi etrafımda dolaşır, eskiden cereyan etmiş sosyalist eylemler ve bu eylemlere katılmış kişiler hakkında sorular sorardı. O kadar ki eski toplumculara itibar göstererek şimdi Parti içinde bu toplumculardan kimlerin bulunduğunu öğrenmek isterdi. Aybar'ın, Behice Boran'ın eskiliğini çok sorduğu olmuştur. Meraklı öğrenciler gibiydi. Verdiğim cevaplar bugün Merkez Yöneticilerine verdiğim cevabın aynıdır: «Toplumcunun eskisi yenisi diye ayırım olmaz, iyisi kötüsü olur» derdim. Bunları merak edeceğine fakülte derslerine çalışmasını ve zaman ayırabilirse Partide aktif görev almasını öğütlerdim.

Bizim sistemli şekilde Partiye girdiğimizi söyleyen bu figüran bir de Parti içinde gizli bir vurucu kuvvet kurulmasını, bunlara judo dersi verilmesini çok arzu ederdi. Şüphesiz Partiye yapılan fiili saldırıları önlemek için bunu isterdi, ama bunun ne kadar sakıncalı olduğunu anlatana kadar göbeğim çatladı.

Böylece eylemi değil lafı ve dedikoduyu seven, TİP'e yapılan saldırılarda savunma için vurucu kuvvet teşkilini düşünecek kadar ayakları havada, aktif görev almaktan ısrarla kaçan, bir ara seçildiği il yönetim kurulu üyeliği sırasında yüklendiği sekreterlik görevinden

15 günde yorulan ve işifa eden bu tanığın ifadesinin değerlendirilmesini kurulunuza bırakıyorum.

İSMET MORAY :

Bu tanık kulisten ve benim de bazı kişiler lehine kulis faaliyeti yaptığımdan söz ediyor. Ama bu sözlerinin intibalarına dayandığını ilave ediyor. Aradan zaman geçtiği için delil veremeyeceğini söylediğine göre bu ifadeye itibar edilemeyeceği açıktır. (*)

FERİDUN AKSIN :

Şöhretli muhbirlerden ve muteberlerden olmasına rağmen bu tanığın ifadesi Merkez Haysiyet Divanında beraatla sonuçlanan Beyoğlu ilçesindeki toplantı olayına ışık tutuyor. Bu ifade dikkatle okunursa bu toplantının hizibimizin Şişli'deki grubunun aktif rol oynamadığını, buna mukabil bu toplantının bütün ilçelerin ortaklaşa düzenledikleri bir sohbet toplantısı olduğu anlaşılıyor. (Bu tanık bu olayda sanıktı, olaylar kendi ilçesinde ve ilçe başkanlığı sırasında cereyan etmiştir, o da beraat edenlerdendir, haysiyet divanına verilince panîge kapılmıştır) Mesela Beşiktaş ilçesinden Mustafa Öncü Beşiktaş'ın o olayda Beyoğlu'na ziyarete geleceğini haber verendir. Bu toplantıda 11 Kongresine götürülecek dilekler üzerinde durulduğunu tanık ifade ediyor. Demek ki «Adeta özel il kongresi yapılmış» değil.. Kurulan komisyona seçilen 9 kişilik grup içinde Şişli ilçesinden yalnız bir kişi var (Sevinç Özgüner). Diğer 8 üye başka ilçelerdendir. Yine bu toplantıda kongre başkanı

(*) İsmet Moray 17'lerden biridir, Feridun Aksın, Murat Sarıca gibi kendini aklamak gayretindedir.

için bir isim ortaya atılmadığını, İstanbul İl Kongresinde Ümran Baran'ın Fatih ilçesinden bazı delegeler tarafından aday gösterildiğini tanık söylüyor. Ama dayanamıyor sanatını icra ediyor, akıl veriyor ve diyor ki kimlerin Ümran'ı teklif ettiği yazılı önergeden bellidir, kapanmış olan bu kongre zabıtlarını tetkik edin bulursunuz diyor. Çünkü büyüklerinden aldığı ders, icabında kongre zabıtlarından önergelerin ve listelerin tetkik edilerek sevk istemleri hazırlanabileceği merkezindedir.

Bu ifadenin özelliği, kapanmış bir dosyayı tekrar sevk istemi ile huzurunuzda açan Merkez Yöneticilerinin, bu toplantı olayını hizibimizin faaliyeti cümlesinden mütalaa eden görüşünün, kendi muteber şahitleri tarafından maalesef çürütülmüş olmasıdır.

NEVZAT HATKO :

22.10.1967 tarihli Şişli ilçe kongresinde «Hizipçiler benimle selamı sabahı kestiler, bana Partinin kocası diyorlar» diye yakınan bu üye benim izlediğim hiçbir kongrede organlara seçilemeyen, ömrü hayatında 10' dan fazla oy almamış bulunan, bu oy eksikliğini hizibin faaliyeti olarak gören, Beyoğlu'nda üye iken kongresinde seçilemediği için derhal Şişli ilçe kongresinden bir gün önce belki orada seçilirim diye transfer eden, kongrelerdeki sözleri yuhalanma derecesinde protesto edilen, bazen başkanlık divanlarının sabrını taşırdığı için sözü kesilip yerine oturtulan, 1965 seçimlerinde geçici il yönetim kurulu tarafından konuşmacılık hakkı elinden alındığı için bu kinini hâlâ sürdüren (Bir seçim konuşmasında gecekonduları, iktidara gelince tamamen yıktıracağını, bir diğerinde fakir halka hitap ederken neden hep senin kızların fuhuş yapıyor da zengin-

lerin kızları yapmıyor demiştir), Partide sevilmeyen bu adam da hizibi kabul ediyor, beni de elebaşılardan biri olarak gösteriyor. Bazı insanlar vardır cevahir yumurtlasa kimse sözüne itibar etmez, ama bizim yöneticiler pek yakından tanımlarına rağmen nedense bu zatın ifadesini de aleyhimize delil olarak dosyaya koymuş bulunuyor. Takdir heyetinizindir...

GERSAN GAZEZ :

Bu da hizip sayıklıyor. İlçede iken çalışma hızımıza ayak uyduramamıştı, ama şimdi görüyorum ki boyundan büyük laflar ediyor. Boş durmamış. Hem de dış ilişkilerden bahsediyor. Daver Haser'in çantası gibi yanında dolaşan bu adam da aldığı dersi iyi ezberlemiş, papağan gibi birşeyler söylüyor, ama bütün müfteriler gibi elinde delili yok.

SUAT DOĞU :

Bu tanık da hizipten ve mensuplarından söz ediyor. Kendisini çok iyi ve eskiden tanıdığım bu şahsın nasıl bir üye olduğunu İstanbul İl Örgütünden sorunuz. Bilhassa kendisi hakkında İstanbul İline gönderilen mektup hakkında Şaban Yıldız'ın bilgisine başvurmanızı tavsiye ederim.

İl örgütü tarafından haysiyet divanına verilen ve 2 yıl geçici çıkarma cezası alan Şişli İlçesinin şöhretli dört üyesinden biridir. Bu üyeler yüzünden Şişli ilçesi huzursuzluk içine düştüğü halde nedense Genel Merkez, ille bize suç yakıştırmak gayretiyle bu huzursuzluğu da bize bağlamıştır.

Bütün hışmı Şişli ilçe kongresinde bilinçli üyeler

tarafından desteklenmeyişinden gelir. Bunu açıkça ifade etmiştir. Ama neden desteklenmediğini kendisi çok iyi bilir...

Bana atfen söylediği sözler uydurmadır. Hışmını sürdürüyor. Modaya uyuyor. Hazır sloganlara sarılmış, atıp tutuyor...

GARO MANUELYAN :

İnsan yalan söylemeli, ama yalan söylerken hiç olmazsa çıkarma işlemini iyi bilmeli. Bu tanık diyor ki Sevinç, Hikmet ve kendi gruplarından birkaç kişi (herhalde bu grupta ben de varım, zira biraz önce Sevinç, Rasih ve Naci İstanbul'dan gayrı büyük illere de kol atmaya çalışıyorlardı diyor), büyük kongreden 20 gün önce diğer vilayetleri gezmek ve temaslar kurmak için İstanbul'dan ayrıldılar. Ankara'da da birkaç gün kaldıktan sonra Malatya'ya gittiler. Hangi birini düzeltiyim. Bir defa Malatya kongresi 20 Kasım 1967'de açıldı. İki gün önce Malatya'ya gittik (Sevinç, Hikmet, ben beraberdik) eder ayın 18'i. Halbuki 5 Kasım 1967'de 17'lerin İstanbul'da Merkez Haysiyet Divanı önünde duruşması yapıldı. O gün hepimiz İl binasındaydık. Şahitler pek çoktur. Herşey yalan olsa Sevinç Özgüner bu davada sanıktı, duruşmaya çıktı. 18'den 5'i çıkarsak kalır 13. Demek ki Malatya Kongresinden 13 gün önce İstanbul'da imişiz. Nerede kaldı 20 gün önce illeri dolaşmak için İstanbul'dan ayrılmak. Gidip geldiğimiz, tekrar gittiğimiz düşünülebilir, ama tanık neyse ki bu yolu kapamış, 20 gün önce çıktılar, dolaşa dolaşa gittiler, Ankara'da birkaç gün kalıp Malatya'ya vardılar, diyor. Ayrıca Ankara'da birkaç gün kalmadık, akşam üzeri vardık, ertesi sabah yola çıktık.

Utanır insan... Ve de yalancının mumu yatsıya kadar yanar...

MEHMET BÜLBÜN :

Bu tanık da söylüyor boyuna söylüyor.. Hizibi sayıyor, beni dahil ediyor. İlçesinde geçinemediği üyeleri bir yenilik olarak hizibe katıyor. Merkezin muteber addettiği iki ismi de hızını alamadan hizibe dahil ediyor. İkaz edilmesi gerekirdi...

Eskiden biz çok aksi imişiz, ama büyük kurultaydan sonra (Halk Partisinden geldiği için alışkanlıklarını terkedememiş hâlâ kurultay diyor) sinmişiz. Fırsatını bulursak daha azgın olarak ortaya çıkacakmışız. Yaklaşmakta olan seçimlerde liste başlarını kapacakmışız. Bu tanık bu ifadeyi verirken nereden bilecekti ki 10.11.1967 Cuma akşamı Genel Başkanımız da aynı tahminde bulunacak. Bilindiği gibi bu tarihte Aybar İstanbul İl delegelerini İstanbul İl Merkezinde toplamış ve 12.11.1967 Pazar günü yapılacak İl kongresinde tek listeye oy vermelerini delegelerden rica etmiş tereddüdü olanların Pazar günü kendisine danışabileceğini söyledikten sonra bizim (13'lerin) milletvekili seçilmek çabasında olduğumuzu ifade etmiştir.

Bu vesile ile sevk isteminde yer almayan yeni bir suçumuzu öğrenmiş bulunuyoruz: Milletvekili olmak... Mehmet Bülbün gibi Aybar da bunu söylerken herhalde senato seçimlerinde aday olmak için genel sekreterimiz Nihat Sargın'ın mahkeme yolu ile yaşını büyütüğünü unutmuş olacaklar. Derya içredirler deryayı görmezler...

Bu tanık son söz olarak asıl ekip başı olarak üç isim sayıyor (Dr. Kemal İşler, Sevinç ve ben). Nedense

bir süredenberi üç isim saymak dikkatleri üç isim üzerine toplamak modası çıktı partide. Acaba bu tanık 17'lerin 4.11.1967 tarihli Merkez Yürütme Kurulunun tanzim ettiği sevk isteminin 3'üncü sayfasının 36 ve 37'nci satırlarında adı geçen üç isimden (Sevinç, Kemal ve Kumru) birini (Kumru'yu) çıkararak beni mi dahil etmek ister?.. Büyükler hangi yoldan giderse küçükler de o yolu takip eder, ama ben bu tehlikeli silahın elden bırakılmasının daha iyi olacağı kanaatindeyim. Bu silahlar geri tepmeli silahlardır. Kimseye hayretmemiştir...

TURHAN DANIŞKAN (Ordu 11 Haysiyet Divanı Başkanı) :

Bu şahısla ne tanışırım ne de onu tanırım. Onun beni tanması da mümkün olamaz. Bununla beraber benim Malatya'da Cihan Palas toplantısında bulunduğumu ve toplantının amaçlarını izah ettiğimi söylüyor. Bu adam beni başka birisi ile karıştırmıyorsa, böyle bir ifadeye zorlanmamışsa yani maşa değilse en azından yalancı ve adi bir müfteridir. Bu toplantıda bulunan sanık veya tanıkların hemen hepsi benim bu toplantıda bulunmadığımı söylemişlerdir. Bu ifadelerin maalesef pek çoğu dosyada bulunmamaktadır. Nasıl oldu ise Merkez Yöneticileri bu yalana sarılmamışlar ve benim bu toplantıda bulunduğumu sevk isteminde iddia etmemişlerdir. Bu sebeple bu tanıkla yüzleşmemi talep etmiyorum, ama birgün yolum Ordu'ya düşerse bu tanığın iftirasını yüzüne çalmak boynuma borçtur.

Ben bu toplantıda bulunsam idim göğsümü gere gere bulundum derdim.

Genellikle Turhan Danışkan için söylediklerimi bu yalancı tanık için de tekrarlarım. Ne hikmetse Karadenizli tanımadığım ve tanıştırılmadığım üyelere ikisi bu toplantıda bulunduğumu söylüyorlar. Bunun içinde bir iş olduğunu anlıyorum. Bu sırrı çözdüğüm zaman bunları her türlü vasıttan yararlanarak teşhir edeceğim.

Delege ve aday olmadığım halde beni tanımadığına kalıbımı basabileceğim bu üye Cihan Palas'ta bulunduğumu söylemekle kalmıyor, benim başlardan biri olduğumu ve misafir partililer yerinden büyük kongredeki muhalefet sözcülerini idare ettiğimi ifade ediyor. Misal olarak da benim Ümran Baran'a «ne duruyorsun söz alsana» dediğimi anlatıyor. Ben Malatya'da iken (Ümran Baran'la tanışmamıştım, sadece büyük kongreyi izlerken söz alanlar mikrofona davet edildiklerinde isimleri okunduğu için onu uzaktan tanımıştım. Bu durumda tanışmadığım bir delegeye nasıl olur da söz alsana derim? Bu ne samimiyet!.. Bir an için böyle söylediğimi kabul etsek bundan ne çıkar? Diyelim ki bir misafir partili bir delege arkadaşına (eğer arkadaşı ise) velev dışardan «söz alsana» dese bu sözün, bu ikazın partiye zararı nedir anlayamıyorum. Kongre düzeni endişesi dışında hiç kimse bunun altında bir mana aramaz. Kongreleri izleyenler bilir ve buna benzer uyarılar bizim Kongrelerimizde de pek çoktur.

Bu davranış sözcüleri idare ettiğim anlamına gelmez. Ne ben idareye hevesliyim, ne de sözcüler idare edilecek kadar şahsiyetlerinden yoksun... Fakat aleyhimde başka hiçbir delil bulamayan Merkez Yöneticileri bu tek ifadeye mal bulmuş mağribi gibi sarılmışlar ve

sevk isteminde bu vuku bulmamış fiilimle beni suçlamak yoluna gitmişlerdir.

Dosya tetkikinden sonra gördüm ki önce bir plan yapılmış, bazı ihbarlar değerlendirilmiş ve indi birtakım yorumlar yapılmış, herkese birtakım suçlar yakıştırılmış, buna göre 72 soru düzenlenmiş ve bu sorular sanık ve tanıklara tevcih edilmiştir. Tahkikatlerin amacı olayları aydınlatmak, araştırmak olacağına hadisemizde, peşinen kabul edilmiş suçlamalar muhbirlere, yalancılara tescil ettirilmek istenmiştir. Sorular şöyle sorulmuştur: Bu işi yaptığınızı biliyoruz, yaptığınızı kabul eder misiniz? Halbuki araştırılacak olan bu işi hakikaten yapıp yapmadığımızdır. Bildiklerini sandığımız olay için bir de bakıyoruz ki sadece bir ifade var. Bir kişinin ifadesi tek başına nasıl delil olabilir? Benimle ilgili sanık ve tanıklara sorulan 45'inci soru çok ilginçtir, aynen yazıyorum:

Soru 45 — «Kongre salonunda aynı hizibe mensup oldukları sözleri ve bütün davranışlarıyla belli olan bir grup delegenin müdahalelerini Naci Ormanlar'ın yönettiği gözden kaçmamıştır, bu hususta ne biliyorsunuz? Naci Ormanlar'a bu ödev Cihan Palas toplantısında mı verilmiştir? Yoksa özel bir toplantıda mı verilmiştir?»

Yani benim fiilimi peşin peşin kabul ediyor, bu müdahalenin nerede kararlaştırıldığını soruyorlar. Peki niye Şerafettin Atalay'dan başka tanık bunu doğrulamıyor? Niye başka delil arama yoluna gidilmiyor? Tahkikattan maksat budur. Tahkikatlar şüphe veya ihbarla başlar ama deliller toplanamazsa sanıklar hakkında ademi takip kararı verilir. Anlaşıyor ki politik davalarda bizim yöneticiler bunu uygulamak istemiyorlar, şüphelerini ve ihbarları yeterli sayıyorlar.

Sonra «özel bir toplantı» ne demek Bir partiliye

böyle soru sorulur mu? Böyle bir toplantı tespit edilmişse ancak sorulabilir. Gerisi zihinlerde tehlikeli şüpheler yaratmak anlamına gelir. Ama ben bizleri gizli çalışmakla, hücre kurmakla, parti dışından kimselerin aleti olmakla suçlayan zihniyetin pek yakında ipliği pazara çıkacağına inanıyorum. Bu tahkikatın bu işe yarayacağını iyice biliyorum. İnaniyorum ki bizler partiden atılırken de pasif olarak olumlu bir eylemde bulunmuş olacağız. Bu ifadeleri ve müdafaaları okuyan Partili iyi niyetli fakat gözleri açılmamış kardeşlerim mutlaka uyanacaklar ve bu zihniyetin karşısına dikileceklerdir. Sözlerimiz, nutuklarımız ne kadar parlak, program ve tüzüğümüz ne kadar güzel olursa olsun partiyi yönetenlerin bu zihniyetleri sökülüp atılmadıkça Partimiz gelişemeyecektir. Bizim atılmamız bu yolun açılmasını sağlayacaktır. Bu yöneticiler ya namuslu bir özeleştiri yapacaklar, mesele halledilecek veya bu zihniyette ısrar ederlerse taban onlardan nöbeti devralacaktır. Her iki halde de Parti dışında olmak bizi müteessir etmez, biz doğru yoldaki bir sosyalist hareketi yine destekleriz. Mücadelemiz Partiye karşı değil, Parti yöneticilerinden bir kısmına arız olan bu tutum ve davranışlara karşı olacaktır.

Benim ticari temsilciliğini yaptığım bir malla ilgili hiç kimsenin Sevinç grubu lehinde propaganda yapmadığını da söylüyor bu tanık. Bu cevap için bu tanığı ayıplamıyorum. Ayıpladığım zihniyet ona bu soruyu soran zihniyettir. Yakında aile mahremiyetlerimize de el uzatılacağından korkuyorum...

MURAT SARICA :

Bu ilim adamının Partideki siyasi faaliyetini iki dönemde incelemek yerinde olur. Birinci dönem parti yö-

netimini her partili gibi namusluca ve parti içinde eleştirdiği dönemdir. Benim ahlak anlayışım bu dosyada ifadesi bulunan pek çok tanık gibi olmadığından, bu tanığın bu dönemdeki özellikle Malatya'ya gitmeden önce ve Malatya'daki söz ve eylem yerini açıklamama engeldir. Bilindiği gibi Murat Sarıca «Partiyi mefluç hale getiren tüzük tasarılarını» kabul eden Tüzük Tadil Komisyonunun başkanı idi. Bu tasarıların altında imzası vardır.

İkinci dönem ifadesine başvurulduğu 6.5.1967 tarihinde bu ifadesi ile açılıyor. Arkadaşımız pabucun pahalı olduğunu anladı, atılmak korkusuna kendisini kattı. Bu ifadeyi verince soluğu Ankara'da aldı. Merkez Yöneticileri ile görüştü. İstanbul'a döndüğünde bizzat bana «beni Partiden atmayacaklarmış» dedi. Oldukça rahatlamıştı. Fakat bunun bedelini ödemesi gerekiyordu. 15 - 16 Temmuz 1967 tarihli Genel Yönetim Kurulu toplantısında bizimle ilgili tahkikat dosyasını alelusül inceleyen üç kişilik komisyona seçildi. Bizim günlerce zor inceleyebildiğimiz bu dosyayı bir saatte inceledi ve ihracımızı isteyen bir rapor verdi. Ardından oyunu da aleyhimize kullandı. (Halbuki Ankara'ya giderken bizlere böyle söylememişti, tahkikatın antidemokratik cereyanına karşı duracağını ifade ediyordu. Anlaşılan Behice Hanım'ın ve Aybar'ın bizleri hücre çalışması ile suçlayan sözleri onu da etkilemiş, gözleri açılmış). Bu suretle bu tanık Malatya'da tükürdüğünü Ankara'da yalamış oluyordu. İmzasını taşıyan tüzük tasarılarının aleyhimize delil olarak kullanıldığı bu sevk istemine oy vermek suretiyle...

Bu tanık karlı havada yürümüş fakat iz bırakmama çalışmıştır. Fakat sayın Kurulunuzun yerinde kararı ile bizler dosyayı inceleyince pek çokları gibi Mu-

rat Sarıca'nın da maskesi düşmüştür. Eğer bu tanık ifadesinin açıklanacağını bilseydi emin olun böyle bir ifade vermezdi. Çünkü ola ki «fikir yapısı çok zayıf» olarak nitelediği grubumuzun (!) fikir yapısı bir gün kuvvetlenirse o zaman bu zatın bizim limana (!) demirlemesi mümkün olmazdı... Bu tipler her ihtimali gözönünde bulundurmak isterler. Bu sebeple ifadesinden pişmanlık duyduğunu zannederim.

Murat Bey utanmadan fatura bedelini ödemeye devam ediyor. Bakınız ne diyor: «Ne var ki bu grupla işbirliği yapması ihtimali olan dışta bulunan bazı kimselerin etkisi olma ihtimali meseleye ayrı yön ve önem vermekte idi. Partinin Parti dışında bulunan kimseler tarafından ve eski şahsi kinlerin de rol oynayabileceği kişilerin elinde yönetilmesine karşı olduğum için bu hizbin faaliyetini tasvip etmek mümkün değildir...»

Aynı terane aynı masal... Yediden yetmişe kadar herkese aynı şeyler söyleniliyor. Bu hastalık hukuk doktoru filan dinlemiyor. Herkesi pençesine almış. Herkesi sayıklatıyor. Bu hastalığın çaresini uyandığı zaman biz-zat İşçi Partililer bulacaklardır.

Biz ise bunlara gülüyoruz. Suç varsa bizde veya yöneticilerdedir. Kimsenin kimsenin oyuncağı olduğunu kabul etmiyoruz. Bu iftira ve kara çalma silahını biz kullanmayacağız. Yöneticiler hata ediyorlar diyoruz ama herhangi bir yerden emir alıyorlar demiyoruz. Kavgayı eşit koşullar içinde, tüzük içinde, program içinde, parti kamuoyunda sürdürelim. Savcıdan medet ummayalım...

Söylediklerimiz anlaşıldığı gün, bugün yüzümüze bakmayan ve bizi parti haini olarak gören ve gösterenler eğer tamamen utanma duygularını yitirmemişlerse, yüzümüze b a k a m a y a c a k l a r d ı r ...

Murat Sarıca da bunlardan biridir.

Benim bu gövdesi gibi korkusu da büyük bilim adamına vereceğim ceza onun ifadesini Üniversite çevresinde, bilhassa öğrencileri arasında yaymak olacaktır. Belki ancak bu ceza onu imana getirir.

Benimle ilgili ifadeler bunlardan ibarettir. Dosyadaki diğer ifadeler tetkik edildiğinde görülecektir ki bütün sanıklar sadece suçlanmışlar, iftiralara maruz kalmışlardır. Delillerden eser yoktur. Pek çok ifade sahibi ya şahsi kinlerini ifade etmişler ya da parti içindeki eski sürtüşmelerin tesiri altında sadece saldırmışlardır.

Ifade verenlerin bir kısmı ise korkudan fikir değiştiren kimselerdir. Atılmak tehdidi bunları iyice sindirmiştir. Gözdağları tesirini göstermiştir. Bir kısım ifade sahipleri ise biz İşçi Partisi saflarında gecemizi gündüzümüze katarak çalışırken ortalıkta görünmeyen insanlardır. Bugün onlar piyasada. Bu insanlar hakkındaki görüş ve kanaatlerimiz Merkez Yöneticileri ile eskiden aynı idi. Şimdi onlar makbul ve muteber oldu. Yani bizi Partiden atmak için başvurulmayan yol ve metot kalmadı. Buradan ifade edeyim ki denenmiş olanları denemek beyhudedir. Yöneticilerimizin yarınki meselesi bu bulanık suda balık avlayanlardır.

ŞİŞLİ İLÇESİNDEKİ ÇATIŞMA MESELESİ :

Şişli ilçesindeki çatışmada Sevinç Özgüner'le birlik olmuşum. Önce Şişli ilçesindeki çatışmadan ne kastediliyor, bu anlatılmamış. MHD üyeleri ilçelerdeki çatışmaları nereden bilsin ki «bilinen çatışma» deniliyor. Eğer bu çatışma ile 1st. İl Haysiyet Divanına akseden olaylar kastediliyorsa kısaca özetleyeyim:

1966 Kasım ayında ilçe yönetim kurulundan istifalar oldu. Yerlerine yedekler geldi. Yeni yönetim kurulu bazı üyelerle, bu arada Sevinç ve benimle uğraştı. Sevinç'i Haysiyet Divanına sevkedemedi. Beni dört üyenin oyu ile bazı modası geçmiş iddialarla İl Haysiyet Divanına sevketti. Ben de İl Yönetim Kuruluna bu dört üyeyi şikâyet ettim. İl yönetim kurulu bunları İl Haysiyet Divanına sevketti. Ben beraat ettim. Bu arkadaşlar ise ikişer yıl geçici ihraç cezası aldı. Şaban Yıldız'ın başkanlığındaki İstanbul İli ile Merkez Yürütme Kurulu bu çatışmada zaman zaman karşı karşıya geldi. Olayın ayrıntıları önemli değildir. Gerekirse İstanbul İl Başkanlığından sorulabilir. Bu sebeple Şişli ilçesi çatışmasından aleyhime ahkâm çıkarmak mümkün değildir. Olaylar bizim dışımızda cereyan etmiştir.

Son olarak Şişli ilçesinde şu bir ay içinde geçen olaylar sevk isteminde yer almadığı için bunlara değinmiyorum. Yukarıda karakterlerini çizmeye çalıştığım tiplerle sendikacılar elele vererek Merkezin desteği altında yeni yeni oyunlar sahneye koymuşlardır. Bunların hesabının sorulmasını biraz ileriye bırakıyorum...

SONUÇ :

Sayın Divan Üyeleri,

Ben üç yıldır parti üyesiyim. Bir yıl Şişli ilçesinde sekreterlik, bir yıl da İstanbul İl Yönetim Kurulunda Teşkilât Bürosu sekreterliği yaptım. 1965 Ekim seçiminde ilçede ve ilde, 1966 Haziran seçiminde ildeki seçim çalışmalarına katıldım. Parti çalışmalarımı bilhassa seçim çalışmalarımı İstanbul Örgütü ve bütün merkez yöneticileri iyi bilir. Hakkımdaki övgüleri yazamam...

Şerefli bir devrimci geçmişe sahibim. Genç yaşında

evim arandı, bileğime kelepçe vuruldu, cezaevlerinde ve hücrede yattım. Yüksek tahsilimi çok zor ve geç bitirebildim. 141, 142 ve 161'inci maddelerden kovuşturmaya uğradım. Üyesi olduğum bir öğrenci örgütü (İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği) Türkiye'de Nazım Hikmet için ilk açık toplantıyı yapmıştır. (Çiçekpalas, Mayıs 1950). Sonradan gazilerinin madalyalarını geri verdiği Kore'ye giden erlerimizin gönderilmemesi için Türkiye Barışseverler Derneği'nin yayınladığı beyannameyi Türk halkına dağıtıp tutuklananlardan biri de bendim. Birinci tutuklanmamda 21 yaşındaydım. O zaman burjuvazinin polis, savcı ve mahkemelerinde hesap verdim. Şimdi 39 yaşındayım. Sosyalist Parti Haysiyet Divanlarında savunmalar yapıyorum. Bu olay beni değil, beni huzurunuzda sevkedenleri iyice düşündürmelidir. Ayrıca böyle bir sevk istemi ile Partiden atılmak benim devrimci ve şerefli geçmişimi zedelemmez. Bu geçmişi gölgelemek kimsenin haddi değildir.

Ben Partide disiplinli örnek bir üye olarak çalıştım. Geçmişin kara günlerini de en az Parti yöneticileri kadar bilirim. 1961 Anayasasının getirdiği özgürlük ortamını ve bundan Türk Solu'nun demokratik eylemler için azami derecede yararlanması gerektiğine içtenlikle inanırım. Demokratik çalışmaların maceracı yönlere sapıtılmasına karşıyım. Bu ilkelerden kıl kadar ayrılmadım. Bunu iddia edenlerin alnını karışlarım. Buna rağmen Yöneticiler beni delilsiz, ispatsız Partiden çıkarmak istiyorlar. Bu onların bileceği bir iştir. Ama divanınızın bilmesi gereken bir şey var: Sizler isterseniz bütün baskılara göğüs gerer, Tüzüğe dayanır ve yalnız vicdanınızın sesini dinleyebilirsiniz. Beni ihraç ettikten sonra huzursuzluk içinde olmamalısınız... Divanınız, 10.11.1967 Cuma akşamı İstanbul İl Delegeleri önünde Aybar'ın

yine tekrarladığı gibi «Politik Bir Organ» değil bir Partinin en yüce ve bağımsız yargı organıdır. Delil ve vicdandan başka bir başkaya boyun eğemez. Kararları kesindir. Sevk istemlerinin otomatik tasdik mercii de hiç değildir.

PARTİDEKİ HUZURSUZLUĞA SON VERMEK SİZLERİN ELİNDEDİR. KÖTÜ BİR GİDİŞİ İSTERSENİZ DURDURABİLİRSİNİZ. VERECEĞİNİZ KARAR TARİHİ BİR KARAR OLACAKTIR. BUNU İDRAK EDECEĞİNİZE İNANMAK İSTİYORUM. (*)

Saygılarımla...
TİP Şişli İlçe Üyesi
Naci Ormanlar

(*) Karar 2 yıl geçici ihraç olmuştur.

RASİH NURİ İLERİ'NİN SAVUNMASI

Adana, 15 Ekim 1967

TİP Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığı

ANKARA

Sevk isteminde bulunan :

TİP GYK (16.7.1967 gün, 3/2 sa. karar.)

İsteme konu olan üye :

Rasih Nuri İleri (34) 28 Şişli/İstanbul

Tatbiki istenilen madde :

Tüzük Madde 43, Fıkra ç ve d'ye göre KESİN İHRAÇ

Ön Savunmamdır :

A — Usul bakımından savunmam :

1 — Merkez Haysiyet Divanı Başkanı bu istem ile ilgili olayda tarafsız değildir. Önceden oyunu belirtmiştir. Adana İl'i yöneticilerinin Genel Merkezden hesabını sordukları olaylardan biri aynen şöyledir: «MHD Başkanı Balamir arkadaşımızın Malatya Kongresinde birçok üyenin huzurunda, benim vazife almam çok güç, ancak muhalefeti ihraç etmek için bu görevi kabul ediyorum.» Bu konuda şahit gösterebilirim. Bu yönde başka konuşmaları da olmuştur. Dürüst bir hukukçu olarak bu isteme bakmaktan «istinkâf» etmeleri, etmedikleri takdirde tanık dinletmem için bana mehil verilmesini ve Divanca bu hususun karara bağlanmasını rica ederim.

2 — Tüzüğümüze göre ben ancak bağlı bulundüğüm İstanbul Haysiyet Divanı karşısında hesap verebilirim. Tüzük Madde 31'de: «İl Haysiyet Divanları parti üyeleri hakkında disiplin cezaları verir» ve yine Madde 22'de: «Merkez Haysiyet Divanı; İl Haysiyet Divanı bulunmadığı veya toplanamadığı hallerde onun görevlerini de üzerine alır.», denmektedir. Yani üst organlarda üye olmayan partililer için yetki *belirlidir*. Ayrıca Madde 44 B, fıkra d'de: «sevk yetkisi için her organ alt kademelerin *bu konudaki* yetkilerine sahiptirler.» diye bir açıklama vardır. Böylece Tüzüğümüz üst organların hangi konularda alt organların yetkilerine sahip olduğu açıklanmış bulunmaktadır. Hiç bir parti görevine atanmadığım ve seçilmediğime göre MHD'na sevkim Tüzüğe aykırıdır. 13'ler arasında 2 üst kurul üyesi bulunması beni ilzam etmez. Eskiden komünistlikle ilgili davalarda sanıklar arasına bir «askeri kişi» sokuşturularak davalar Askeri Mahkemelerde görülürdü, bu tutum karşısında da toplumcu Avukatlar her zaman itiraz ederlerdi. Bu sevk isteminde aynı zihniyet sezilmektedir, kaldı ki Askeri Cezada bu yönde bir hüküm bulunduğu halde ne Tüzüğümüz ve ne de Siyasi Partiler Kanunu böyle bir davranışı öngörmez.

İstemde «zikredilen hareket ve faaliyetler tek tek, kendi başlarına tüzüğe aykırı olmayabilir» ifadesi vardır. Böylece Tüzükte bulunmayan bir suç türü icat edilmektedir. Askeri Mahkemelerle benzerlik böylece büsbütün artmaktadır. Ben ancak kendi kusur ve suçlarımdan sorumlu olabilirim, o kadar. Bu yönden de Divanınız yetkisizdir.

3 — Tüzük Madde 44 D'ye göre: «Sevk yetkisini halz kurul tarafından olayın kurulca öğrenildiğinden itibaren en geç üç ay içinde ilgili Haysiyet Divanına veril-

mek üzere hazırlanan sevk istemi...», denmektedir. Hak-
kımdaki sevk istemini hazırlamak yetkisine sahip ku-
rul olan MYK Büyük Kongreden sonraki ilk toplantı-
larında bu konuyu ele almış ve karara bağlamıştır. Bu-
nu açıklayan kurul üyeleri vardır. Bu bakımdan MYK
karar defterinin savunma delili olarak celbini rica ede-
rim. Kaldı ki sevk isteminde bile «ittıla» (*) hususu açık-
ça itiraf edilmektedir. İstem (sahife 3) 'de: «Sayın Divan
üyelerinden Kongreyi izlemiş olan arkadaşlarımız,
Kongre günleri süresince söz konusu hizibin faaliyetle-
rini bizzat gözlemiş olmalıdırlar», denmektedir. Bu he-
saba göre değil MYK, Genel Yönetim Kurulunun üyele-
ri bile, değil üç ay, toplantı tarihi olan 16.7.1967 günü-
ne kadar sekiz aydan beri HİZİP'den haberdardırlar. Bu
bakımdan ZAMAN AŞIMI vardır. Ayrıca Sayın M. A. Ay-
bar ve B. Boran birçok demeçlerinde bu konuyu ısrarla
işlemişlerdir, bazıları Genelge ve Bildirilerde yer almış-
tır. (Savunmamda örnekleri verilecektir.). Bundan baş-
ka ilçe seviyesinde bile, Büyük Kongre biter bitmez,
kara listeler dolaşmaya başlamıştır. Şişli ilçesi Y. K. üye-
lerinden biri hakkında tutulan tutanak İstanbul İl'i dos-
yalarında vardır, bu listelerin varlığını göstermek bakı-
mından celbini rica ederim. Görülüyor ki hizibin varlı-
ğı hakkındaki iddialar çok eskidir, ittıla çok eskidir, her-
halde üç ayı aşkındır. Hele YÖN dergisinde çıkan yazı-
lar bakımından katmerli zaman aşımı vardır.

4 — En genel hukuk ve mantık kurallarına göre
bir sevk isteminde sevk kararından sonra olmuş olan
olaylar bulunamaz. Hele sevk kararından sonra başka
kişiler tarafından yapılanlar istemde ne bulunabilir ne
de bizi ilgilendirebilir. Bu gibi olaylar varsa, olsa olsa ye-

(*) Haber alma.

ni bir isteme konu olabilirler. Halbuki istemde Ankara ve Samsun il'lerinden gelen protestolar ve üstelik Parti üyesi bile olmayan Mihri Belli'nin «ihtarnamesi» yer almaktadır. Bunlar bizi hiç bir şekilde ilgilendirmez ve hele 16.7.1967 tarihli bir kararda bulunamaz. Kasit açıktır, bu gibi iddialar sadece Divanınızı etkilemek amacı ile isteme konulmuştur.

5 — Tüzüğümüzün 44. Maddesi (D, e) fıkrasında: «Sevk isteminde... olayın mahiyeti ve ispatlayıcı deliller, bulunur.» denmektedir. İstemin mesnet ve delillerini teşkil eden (isteme göre) 35 ek vesikanın birer suretinin istemle birlikte tarafımıza yollanılması hukuki bir zorunluktur. Hakkımızdaki delilleri görmeden savunmamız istenmektedir. Bu hukuk anlayışına ve Tüzüğe aykırıdır. Kaldı ki sevk isteminde benim Halit ve Şekibe Çelenk arkadaşlarımızın aleyhinde ifade verdiğim yazılıdır ve bu düpedüz yalandır. Bu bakımdan diğer delillerin sıhhati hakkında haklı olarak şüpheye düşmekteyim. Telgrafla da istediğim gibi «35 adet ispatlayıcı delilin» tarafıma gönderilip son savunmamı yapmam için bana zaman verilmesini rica ederim.

6 — İstemde üzerinde uzun uzun durulan Sevinç Özgüner ve diğer arkadaşlarıyla ilgili İstanbul 11 Kongresi ve Kongrenin hazırlanışı olayları Büyük Kongreden hemen önce (4.11.1966) bir sevk istemine konu teşkil etmiş, içlerinde 13'lerden S. Özgüner ve K. Gözügeçgel arkadaşlarımızın bulunduğu 17 partili arkadaş kesin ihraç talebi ile MYK tarafından MHD'na sevk edilmişlerdi. İsmi geçen iki arkadaşımız ile hizipçilik yaptıkları iddia edilen 6 arkadaşları hakkında MHD bir oturumda takipsizlik kararı vermişti. O devrede Divan üyesi olan Balamir ve Ü. Kuran arkadaşlarımız halen de MHD üyesidirler. Sözü geçen kararda İstanbul Kongresini hazır-

lamak için Beyoğlu ilçesinde yapılan toplantı ve «kulis» ile «eski arkadaşlık bağlarına» bağlanan hizipçilik suç unsuru sayılmamıştı. Büyük Kongreden sonra partinin en yüksek organı olan MHD'nın bu kararından sonra, yeni istemde aynı olayın suç unsuru sayılması MHD kararlarını hiçe saymak ve Parti disiplinini zedelemek demektir. 4.11.1966 tarihli karar iki arkadaşımız için bir kaziyei muhkeme, bizim için de bir emsal karardır. Bu yüzden de sevk isteminin reddi gerekmektedir. Kanunun açık hükümlerine göre bir ay zarfında kendilerine tebliği zorunlu olduğu halde hâlâ kimseye yollanılmayan bu kararın da savunma delili ve emsal kararı olarak dosyaya eklenmesini rica ederim.

Usûl bakımından yaptığım bu taleplerin bir de Siyasi Partiler Kanunu yönünden ele alınması ve isteklerimin kabulünü rica ederim. (*)

Bütün bu haklı taleplerimin reddedildiğini bir an için düşünerek yine de savunmasız kalmamak üzere, istem toptan reddedilmediği takdirde, mehil verildiği ve istemdeki «deliller» bana iletildiğinde asıl savunmamı yapmak hakkım saklı kalmak üzere, aşağıdaki ön savunmamı sunuyorum.

B — Esas bakımından savunmam :

I — Politik hayat hikâyem :

Bu uzunca hayat hikâyemin nedenlerini sonradan açıklayacağım, ancak yazılmasını zorunlu görmeme rağmen, Divandan hoşgörülmesini rica ederim.

Benim resmi olarak ilk girdiğim parti Türkiye İşçi Partisidir.

(*) Siyasi Partiler Kanununa göre H.D. Kararları ancak usûl bakımından mahkemeye verilebilir.

Yazılarımla sosyalizm için yaptığım mücadele bir hayli eskidir. Ayrıca 1946 yılında İstanbul Sendikalar Birliği Başkanı Ferit Kalmuk arkadaşım tarafından Adana Sendikalar Birliğini kurmakla görevlendirilmiştim. Amaç üç ilde Birlik kurup Türkiye Federasyonunu teşkil etmek ve Türk sendikacılığını Dünya Sendikaları Konfederasyonuna bağlamaktı. Sonradan ne yola saptığı bilinen Hasan Özgüneş arkadaşım ve diğerleri ile hazırlıkları tamamlayıp Adana S.B.'nin kuruluş tutanağını İstanbul'a getirdiğimde, 16 Aralık 1946 gecesi Birliğin kapısını mühürlü buldum. O gün bütün toplumcu parti, dernek, sendika ve yayın kapatılmış bulunuyordu. Karanlık günler uzun sürdü.

Nisan ve Mayıs 1960 günlerinde bütün arkadaşlarım gibi görevimi yapıp mutlu günlerin gelişini gördüm. Yine de Türk soluna karşı bir baskı devri gelip geçti, sonunda 12 sendikacı arkadaşımızın kurduğu Türkiye İşçi Partisine Mehmet Ali Aybar Türk solunu temsilen Genel Başkan olarak getirildi. Kendileri üç gün sonra beni partiye kaydettiler, bu tutumun anlamı üzerinde durulmasını rica ederim, sorumluluğu üzerinde de, Aybar'la çok eski bağlarımız bulunmaktaydı.

Partiye girdikten sonra kendi teklif ve teşebbüsüm üzerine Partinin Birinci Resim Sergisini düzenledim. Partime 25.000 lira gelir sağladım. (*) 25 Kasım 1962 günü toplanan Genel Yönetim Kurulu beni Genel Merkez denetçisi seçti. Az sonra da Şişli ilçesini kurup İlçe Başkanlığına atandım. İlçenin kuruluşu Parti tarihine (Gültepe olayları) adıyla geçen saldırıya sahne oldu. (9.12.1962) burun kemiğim kırıldı. Zamanın Başbakanı İnönü'ye Anayasayı hatırlatmak için giden heyette bu-

(*) 1964 yılında toplanan I. Büyük Kongrede Partinin 1961 - 64 tüm gelirinin 50.000 lira olduğu hatırlatılır.

lundum (22.12.1962). Az sonra parti çalışmalarımın yoğunluğu yüzünden atölyemi kapatmak zorunda kaldım.

Partim tarafından Sosyalist Kültür derneğine kurucu üye olarak teklif edildim. Parti Programını hazırlayan Birinci, İkinci ve Üçüncü Etüd bürolarında, son günleri hariç, faal olarak çalıştım. Mali büroda, Teşkilat bürosunda çalıştım. Birinci Büyük Kongreye Adana İl delegesi olarak katıldım. Kongrede Genel Yönetim Kurulu üyeliğine seçildim. Kongreden sonra ilçe çalışmaları yanıbaşında Bilim ve Araştırma Bürosunda ve Teşkilat bürosunda II. Büyük kongreye kadar çalıştım. Parti Genel Sekreterliğinde uzun süre adeta ücretli memur gibi devamlı şekilde hizmet gördüm. Partim bana EMEKÇİ dergisinin sekreter yardımcılığını, sonra da sahipliğini tevdi etti, hatta bana «TİP'in Sesi» isimli bir ruhsat bile aldirtti. Genel Yönetim Kurulunun tek bir toplantısını bile kaçırmadım. 2. Kongreden önce Tüzük tadil teklifi hazırlamakla görevlendirilen beş arkadaştan biri bendim. Birinci Büyük Kongrede, Olağanüstü Kongrede ve 2. Büyük Kongrede hep aynı yönde, sosyalizm yönünde mücadele ettim. Birçok kongrede Divan Başkanlığı ve üyeliklerinde bulundum. Partimin seçimlere girebilmesi için onbeş ilin kuruluşunda ve daha sonra da birçok yerde teşkilat kurmak için görev aldım, yetki verdim.

Mahalli seçimlerde ilçemde kendi ismimi birinci yedek olarak yazdım, ilçeler arası toplantıda ısrar üzerine üçüncülüğü kabul ettim. Milletvekili seçimlerinde, aday fiş dosyalarını tanzimle görevli olduğum halde ve İstanbul'dan hiç bir şansım olmadığını bildiğim halde, son anda önseçimlere katıldım. 13'üncü seçildim. Malatya Kongresinde MYK listesinde yoktum, kongrece seçilemedim. İlçeme dönüp şevkle çalışmak istedim, bırakma-

dılar. Ancak Şişli ilçesinde de parti düşmanı grubu de-
maske etmek bakımından hizmetim dokundu.

Bütün Parti çalışmalarında, yazı ve tekliflerimde, oylarımda daima işçi sınıfının öncülüğü için ve parti-
min iç koşulları dolayısıyla, her kurul ve seçimde işçile-
rin %50'den çok sayıda seçilmeleri için mücadele ettim.
Bir işçi militan kadrosu yetiştirilmesi için savaştım.
Kendi ilçemde bir işçi arkadaşı Başkan seçtirebilmek
için iki defa başkanlıktan istifa ettim. Milletvekili se-
çimlerinde 53. maddenin rafa kaldırılmasına karşı gel-
dim. Her ilden bir tek Büyük Kongre delegesinin seçil-
mesinin 53. Maddeyi ihlal ettiğini GYK üyesi olarak bir
raporla protesto ettim. Basında daima Sosyalizmi, Par-
tiyi, işçi sınıfı öncülüğünü her türlü hücum, cuntacı-
lığa ve revizyonizme karşı savundum. Örneğin Attila
Tokatlı'nın Engels'in fikirlerini tahrif ettiği yazısının
foyasını meydana çıkarttım, sevk isteminde sözü geçen
YÖN dergisi tartışmasında (sayı: 171) anti-empyrialist
mücadeleyi yaparken sosyalizm için mücadeleyi terk et-
mek gerekir diyen Doğan Avcıoğlu'ya bu iki mücadele-
nin TİP tarafından ayrı olarak ve fakat aynı zamanda
yürütülmesi gerektiğini ispatladım ve işçi sınıfının ön-
cülüğünün bilimsel nedenlerini aynı yazımda belirttim.

Kendimden bu kadar çok bahsettiğimden dolayı
baştan mazur görülmemi rica etmişim. Ancak aylardır
aleyhimizde bir iftira kampanyası açıldığından, Meh-
met Ali Aybar'ın ANT dergisinde beni ve 12 arkadaşımı
CIA ajanı (?) ve Parti organlarında gizli faaliyet yapan
hizipçiler olarak suçladığından ve partiliye partisize,
dosta düşmana ve bütün vatandaşlara karşı bilmediğim
isnatlar hakkında hesap vermek zorunda bırakıldığım-
dan, faaliyette olmayan bir gizli komünist partisinin
yurt içi kolu üyesi ve TİP içindeki ajanı olarak gerici ba-

sının ağzına ve emniyet teşkilatlarının arşivlerine yem olarak atıldığımdan, kendimi buna zorunlu saydım. Yine de aylardır parti disiplini diyerek sustum. Evime GYK'nda beraberce mücadele ettiğimiz Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu üyeleri geldi, birçoğu havsalaya sığmaz baskı ve şantajlardan söz edip özür dilediler. Bunlara karşı bütün yaptığım Mehmet Ali Aybar'ın imzalı resmini bulunduğu baş köşeden indirmek oldu, o anda bir kardeşin ölümünde duyulan hisleri duydum. Parti Kongrelerini izledim diye «ihraç» istemi ile Haysiyet Divanına sevk edildim, beraat ettim. Adana'da Tarık Ziya Ekinci çok sayıda tank karşısında Tüzüğün zorlanarak Parti binasına sokulmamamızı emrettiler, telefonla bana aynı anlamda sözler söylediler, bu yüzden çok hizmet ettiğim bir il'in parti binasından kovuldum (tutanağı ilişiktir). Parti düşmanı, işçi düşmanı, diye iftiraya uğradım, hatta en yakınım olması gereken eski bir arkadaşım tarafından «öldürmeye teşvik» suçu ile töhmetlendim, bu konuya sonra değineceğim. Savunmamı daktiloya geçirirken de dürüst ve tarafsız partililer zamanında ihracını önlediğim, Adana Merkez İlçe yöneticilerinden birinin: «bunlar Parti düşmanıdırlar, bunları yok etmek için iftira dahi bir parti görevidir», dediğini bana üzümlere, utanarak naklettiler. Hükmünü siz verin!

II — İstemde sezinlenen baskı taktiği :

Sevk istemimde doğru olan tek bir taraf var: teker teker hepimizin değil ihraç edilecek, kınanacak bir tarafımız bile olmadığı itirafı. İkinci doğru taraf da bunun bize karşı tertiplenen POLİTİK bir dava oluşudur.

Her şeyden önce, sevk istemindeki, benim «bazı üye-

ler hakkında uydurma haberler çıkarmış, birtakım yazılar yayarak efkârı bulandırmaya uğraşmış» olduğum hakkındaki iğrenç iftiraları uyduranlara aynen iade ederim. Ayrıca benim Halit ve Şekibe Çelenk «aleyhinde şahadetleri doğrulayacak nitelikte» ifade verdiğim iddiası da en iğrenç bir iftira ve sahteciliktir.

Konunun özüne gelemim. Bu kadar tutarsız bir sevk istemi alınca neden ikibuçuk ayda yazılabildiğini anladım, koca dağ sonunda bir fare doğurdu. Ancak derhal bende bir korku doğdu, aklıma evime gelen GYK üyelerinin ifadeleri geldi. Hele istemde «Divana açıklayıcı bilgi verecek olan Mehmet Ali Aybar»dır ifadesini görünce ürperdim. Koca bir Genel Başkan savcı durumuna giriyor, ağırlığını koyuyordu. Böyle olunca oynanacak oyun iki kısım olacaktı. Biri perdenin önünde, ipe sapa gelmez bir sevk istemine cevap verecek duruma sokulduğumuz kısım. Diğeri perde arkasında, onda Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar Divanın karşısına çıkacak: «asıl meseleyi istemde yazamadık, bana inanın, delillerim var, bu arkadaşların bazılarının gizli komünist partisi ile ilişkileri var, hatta polis olanı da var, üst tarafını bunlar kandırmış, bu yüzden parti kapanmak tehlikesi ile karşı karşıya geldi, darboğazlardan geçiyoruz, asıl meseleyi olduğu gibi yazsaydık polis hepsini birden yakalayırırdi, kazanılabilecek arkadaşlar da yanardı. CIA ile ilişkisi olanı da var, bu kararı vermeye mecburuz. Mahkemeye de gidemezler, Siyasi Partiler Kanununa göre mahkemeler Haysiyet Divanlarının kararlarının özüne bakamazlar», anlamında sözler söyleyecek. Dehşete kapılan Divan üyelerine dönerek son kozunu kullanacak: «Ya ben, ya onlar, siz politik bir kurulsunuz, kaldı ki beraat ettirerseniz olağanüstü kongreye gider Merkez Haysiyet Diva-

nını değiştiririm, yeni bir istemle onları yine de ihraç ettiririm, olmazsa ben bu sorumluluğu taşıyamam, partiden istifa ederim.», diyecektir, bu ihtimal büyüktür.

Halbuki siz oyuna gelmezseniz, «sosyalistler böyle konuşamaz, sizin bu millete karşı, emekçi Türk halkına karşı sorumluluğunuz vardır, istifa etmek sosyalizme ihanet demektir, o zaman da sana ihtiyacımız yoktur. Biz onurlu bir kurul olarak olaylarla bağlıyız, savunma hakkı tanıyarak vicdanlarımıza göre karar veririz», dersiniz, o zaman partiyi de, kendi şerefinizi de, hatta Mehmet Ali Aybar'ı da kurtarmış olursunuz.

Kendilerinde çok takdir ettiğim liderlik vasıfları vardır, ancak her zaman yakın çevrelerinin fazlası ile etkisi altında kalır, çok kuşkuludur, bazı münafıklara inanmıştır, üstelik her konuyu bir gurur konusu haline getirmek eğilimindedir. Partimiz kurucularından, eski Genel Sekreterimiz İbrahim Güzelce arkadaşımız ta 1962'de olumsuz taraflarını görüp, teksir ile çoğalttığı istifa mektubunda kendilerine gereken uyarıyı yapmışlardı. Ekli istifa mektubundan birkaç cümle sunuyorum: «... gezinin sağladığı başarı ümitleri, sizde, birçok liderin içine düşmekten kendini kurtaramadığı bir gururun ve çevresinde itaatli insanlar görme arzusunun meydana gelmesine sebep olmuş», «işçi sınıfının yüksek menfaatleri ile parti ahlakı ve disiplininin açık ve seçik olarak tesbiti üzerine yaptığım bir konuşmanın İcra Komitesinde tartışma konusu olmasına ve sonucunun reye arzedilmesine imkân vermeyerek bana karşı ıkışınızı hoş görmediğim ve o mesele üzerindeki taraflı tutumunuzu yüzünüze karşı, kelimelerin riyasız çıplaklığı ile söylediğim için hakkımda göstermiş olduğunuz haksız reaksiyon ve ümit edilmeyen toleranssızlığınız» ve yine «Parti disiplini, evrenizde bulunan veyahut

bulunacak olan mesai arkadaşlarınızın kişilik ve özgürlüğünü yok edici bir vasıta olarak kullanmaktan sakınız», «ve unutmayınız ki, yaralı Türk emekçilerinin, kendisine bu şekilde davranacak ve kendisini şefkatin ve inancın potasında eritip şekillendirecek bir lidere ihtiyacı vardır. Bu lider siz olabilirsiniz. Fakat sizi devamlı şekilde tasvip edenleri değil, size karşı gözükleler dahi, kişiliği olan insanların sözlerine ve tenkitlerine kulak vermeniz, onların sözleri arasındaki gerçekleri görebilmeniz şartı ile». İşte İbrahim Güzelce arkadaşım 22.6.1962 tarihli istifa mektubunda bunları yazmıştı. İstifası kabul edilmedi. 10.6.1962 günlü Parti bülteninde sözü geçen 17 ilde teşkilat kurma «başarı ümitleri» ise boş bir hayal olarak kaldı. Ne yazıktır ki, bugün aynı Mehmet Ali Aybar, bir işçi arkadaşın 1962'de gördüğü kaygan satıha tekrar kendini kaptırmıştır. Kendileri kurulların ve üyelerin haysiyeti ile oynamayı, kurul üyelerini azarlamayı adeta bir huy haline getirmişlerdir. En küçük eleştiriye bile hoşgörü göstere-memektedirler. Halbuki bugüne kadar Partide hiç kimse kendilerinden başka bir Genel Başkan tasavvur bile etmemiştir. Kendi öz tecrübelerinizi yoklayın, bana hak vereceksiniz. Partiyi bu kaygan satıhtan kurtarmak, bir dereceye kadar, sizin elinizdedir.

III — *İstanbul Kongresi olayları ve Malatya Büyük Kongresi :*

a — Delegeler Kongreleri nasıl hazırlarlar?

Sevk istemi dönüp dolaşıp İstanbul 11 Kongresine takılıyor, sonra da Malatya Büyük Kongresi Tüzük tadil teklifleri konusuna dönülüyor. Halbuki Tüzüğümüze göre her delege Büyük Kongrede «Parti tüzüğünde

veya Programında parti amacını geriletmemek şartıyla değişiklik yapmak» için mücadele edebilir (Madde 11, f). Bunun için de gruplaşmak, aynı değişiklikleri isteyen delegeleri seçtirmek, kanunun ön gördüğü 1/20 taktır oranını bulmak aynı görüşteki delegeleri aramak ve toplamak, bu teklifleri «en geniş hürriyet havası içinde» parti organlarında tartışmak (Madde 7), üyelerin en tabii bir hakkı, bir görevidir. Her üye tezlerini izah eder, taraftar toplamaya bakar. Kongre hazırlığı ve Kongre süresince bu her üyenin hakkıdır, tüzüğün verdiği bir hakkın kullanılışı ise suç unsuru olamaz. Kaldı ki (Madde 18, h) Büyük Kongreden en az dört ay önce Kongreye sunulacak teklif maddeleri için «her teşkilat kademesi.. üyeleri arasında tartışma konferansları tertipler, teklif maddelerine eklenmesi istediği yeni maddeleri bir ay içinde karşı teklif olarak Merkeze bildirir», denmektedir. Sosyalist disiplin buna mani olmak anlamına gelmez, sosyalist disipline göre Kongre karar verdikten sonra «kendisi aksi görüşte olsa bile karara uygun olarak hareket etmek» (Madde 7) gerekir, o kadar. Aksi görüş partideki canlılığı yok etmek anlamını taşır. Demek ki, Kongrelerde ve kongrelerin hazırlık devrelerinde tezler etrafında toplanmak, onları tartışmak, ortak görüşler etrafında gruplar kurmak delegeler için bir tüzük gereğidir, aksi halde tüzük işlemez, ortak önerge dahi verilemez (Madde 12), tabandan gelen her türlü değişiklik arzusu ve gelişme yok olur, üstelik yöneticiler tabandaki olumlu ve olumsuz gelişmelerden habersiz kalır, parti içinde canlılık, yaratıcılık, hayat kalmaz.

22 Ekim 1966 günlü İstanbul 11 Kongresine hazırlanmak için delegelerin Beyoğlu ilçe lokalinde toplanması zamanın MYK tarafından Tüzükte olmayan yeni

bir organ tesisi gibi gösterilmek istenmişse de Merkez Haysiyet Divanı sevk istemindeki o olayla ilgili kısmı ilk oturumunda reddetmişti. Bu karar bizim hakkımızdaki istemi çürütmektedir. Çünkü bugünkü ikinci istemde de sadece 2. Büyük Kongrenin hazırlanması ve cereyanı söz konusudur. Kaldı ki, Malatya Büyük Kongresinde alınan 3 sayılı karar: «Parti içi ahengin sağlanması için, belirli zamanlarda, KRİTİK ve OTOKRİTİK yapılmasının teşkilatta teşvik edilmesi» öngörülmüştür. Hatta Kongre bu kararı ön sırada oturan Genel Merkez üyelerinin ve Genel Başkanın gösteri yapmasına aleyhte oy kullanmalarına rağmen almıştır. Ve de Kongre kararlarına uymak her üye için zorunludur. Bu Kongre kararından sonra, aleyhte oy kullananların bizleri TENKİT yaptığımız gerekçesi ile Merkez Haysiyet Divanına sevkleri ayrı ve korkunç bir anlam taşımaktadır. Bu arkadaşlar sadece Tüzüğe değil, kendilerini seçen Malatya Büyük Kongre kararlarına karşı da saygısızdırlar.

Kongre hazırlığı, faaliyetleri ve mücadeleleri suç unsuru olamaz, kaldı ki, 1966 İstanbul, Ankara ve İzmir İlçe ve İl Kongreleri, Tüzüğün Büyük Kongre hazırlık devresi saydığı dört ayın içinde yapılmıştır (Madde 18, h), *tek suç Büyük Kongre kararlarına aykırı hareket etmek, Kongre kararlarını dinlememektir.*

Bizim yaptıklarımız ise normal kongre faaliyetleridir.

b — 2. Büyük Kongredeki Tüzük tadili konusu :

Sevk isteminde «PARTİNİN YAPISINI TEMELİNDEN DEĞİŞTİRMEK, GENEL BAŞKANIN VE MERKEZ YÜRÜTME KURULUNUN YETKİLERİNİ KISITLAMAK AMACINI GÜDEN VE BÖYLECE PARTİYİ

MEFLUÇ HALE GETİRECEK TÜZÜK TASARILARI HAZIRLAMAK hizibin başlıca faaliyetleri olmuştur.», denmektedir. Bu çok ağır bir suçlamadır ve üstelik düpedüz **YALANDIR**. Büyük Kongreden önceki GYK toplantılarında MYK tek 53. madde, yani işçilerin %50 oranında seçilme hakkı, üzerinde durulmuştu. Bir de benim tüzük tadil teklifim tüm olarak komisyona kurul kararı ile verilmişti, komisyon bir gecede ancak 53. Maddeyi inceleyebilmiş, sendika görevlilerinin işçi sayılmaları üzerine sendikacı arkadaşlarımız ağlayarak toplantıyı terketmişlerdi. Genel Merkezin Büyük Kongre delegelerine sunduğu dosyada ise (ekli savunma delili) tek 53. Maddeyi kapsayan bir tüzük tadil teklifi vardı. Bu teklif ile %50 işçi kontenjanı alabildiğine sulandırılıyor, hatta «*Veya kendi işinde kendisi de bedeni ile çalışanlar, yani bu durumdaki küçük toprak sahipleri, küçük esnaf ve zanaatkârlar* bu maddenin uygulanmasında kol emekçisi sayılırlar.» denmekle parti bir **KÜÇÜK BURJUVA** partisi haline sokulmak isteniyordu. Bu teklif üstelik Genel Yönetim Kurulu tasvibinden geçmemiştir. Tasarının üst tarafında açıkça: «GYK'nun kurduğu komisyonun raporları ve kuruldaki müzakere-lerin ışığında yeniden gözden geçirilmiştir.» denmektedir. Tıpkı sevk istemimiz için olduğu şekilde. İyi ki bu teklif ne Büyük Kongre tüzük komisyonunca ve ne de Kongrece kabul edilmemiştir. Bu duruma göre Partinin karakterini değiştirmek isteyen bir **HİZİP**, eğer varsa, acaba nerededir?

Ben şahsen Genel Merkezin 6.8.1966 günlü yazı ile benden istediği Tüzük tadil tasarısında en çok üst organlar arasındaki karşılıklı ilişkiler ve yetkiler üzerinde duruyordum. İstanbul İl Yönetim Kurulunun kendi kongresi için (22.10.1966), hazırladığı Tüzük tadil ta-

sarısı da benzer konular üzerinde durmaktaydı. Ne yazık ki, Tüzüğe aykırı olarak (Sayı 440, 11.10.1966 günlü Genelge ile) Genel Merkezce bu konunun 11 Kongresine getirilmesi yasaklanmıştır. Genelgede, «Tüzük değişiklik teklifleri 11 Kongrelerinde tartışılmaz, karara bağlanamaz, *delegelere direktif olarak verilemez.*», «*Bizim seçim sistemimiz (?) emredici vekâlet müessesesini reddeder*», «her organın kararı aşağı organı bağlar.» denmektedir. Bu düpedüz demagojidir, tüzüğe aykırıdır. Büyük Kongrede önerge olarak divana sunulan tüzük tadil teklifleri, İstanbul 11'inin hazırladığı taslağın maddelere ayrılmış şeklidir. Bu teklifler benim tasarımın berisinde kalmakla beraber, tartışmalar sırasında fikrimi belirtmek kararıyla, kendi tekliflerimi divana sunmadım. Sadece esas noktalar hakkında (ekli) beyannameyi dağıttım. Tadil önergeleri komisyona havale edilince ve Nihat Sargın ile Kemal Türkler komisyona seçilemeyince, Merkez Yürütme Kurulu üyeleri ve milletvekilleri de alâlacele 30 kadar tadil teklifi sundular. Hatırladığıma göre bunların birinde Genel Başkanın doğrudan doğruya Büyük Kongre tarafından seçilmesi öngörülmekteydi, yani partinin yapısı değiştiriliyordu. Bütün bu tadil tekliflerinin savunma delili olarak celbini talep ediyorum. O zaman Partinin yönünün kimler tarafından değiştirilmek istendiği açık olarak bilecektir.

İşin en inanılmaz yönü şudur ki, otuzdan fazla tadil önergesi sunan Genel Merkez, Tüzük hakkındaki raporun görüşmesi aleyhine oy kullanmıştır ve böylece açık bir karşılaşmadan kaçmıştır. Halbuki kendi tadil teklifleri onların da Tüzüğü yetersiz bulduklarını ispatlamaktadır.

Başkanlık koltuğunda oturan Çetin Altan arkada-

şımız, nereden geldiklerini gayet iyi bildiğimiz telkinlerin ve yalanların etkisi altında, güya Partiyi kurtarayım (?) derken, kanuna, tüzüğe ve hatta kendi kendine rehber saydığını söylediği Meclis iç tüzüğüne tamamen aykırı davranışları ile Tüzük Komisyon raporunu maddelere geçmeden reddettirmek acubesini sağlayabildi, bu her vatandaşa nasip olamayacak bir başarıdır. Altan arkadaşımız Raporun tümü üzerinde konuşma açıp tümünü oya sundu (halbuki Komisyon raporu bir kanun teklifi değildir), başkan olduğu halde tartışmalara katıldı (iç tüzüğe aykırı), tasarı HAKKINDA konuşulmasını reddetti (iç tüzüğe aykırı), komisyon sözcüsüne söz vermeyi ısrarla reddetti (iç tüzüğe aykırı), üç kişi konuşurup, söz almış olanlara bir hak tanımadı (iç tüzüğe aykırı), yeterlik takriri aleyhine söz vermedi (iç tüzüğe aykırı), komisyon sözcüsünü taraf saydı, tek lehte konuşmayı ona yaptırdı (iç tüzüğe aykırı), Mecliste son söz Milletvekilinindir diyerek, son sözü Behice Boran'a verdi (halbuki son söz hükümetin değildir), usul hakkındaki bütün itirazları reddetti ve söz vermedi (iç tüzüğe aykırı). Bütün bunlar yetmezmiş gibi raporun tümü (?) reddedilince Behice Boran'ın esnaf ve zanaatkârları işçi kontenjanına sokmak için verdiği son önergeyi oya sundu (Siyasi Partiler Kanununa aykırı), itirazımı dinlemek istemedi, kanunu gösterdim, elinin tersiyle itti, iyi ki divanda bulunan Adil Kurtel arkadaşımız kanun maddesini kendilerine okutup müdahale etti, o vakit de «zaten komisyona verilip verilmemesini oylattım» diyerek Kanunu bir daha çiğnemekle işin içinden sıyrıldı. Ve Tüzük olduğu gibi kaldı. Kongreyi teybe almakla ne iyi yapmışım. MHD'na tüzük tadili ile ilgili teyp bandını dinletmekte büyük fayda vardır, savunma bakımından teklif ederim. Ayrıca kongre zabıtlarının o kısmı ile iki takri-

rimin ve tüzük tadil tekliflerinin ve Genel Merkeze sunduğum tasarının savunma delili olarak getirilmesini talep ederim. Bandı dinlerseniz Behice Boran'ın ne çapta demagojiye eriştiğini, sevk isteminde yapıldığı gibi nasıl tüzük tadil tekliflerimizde ve komisyon raporunda olmayan yetki kısıtlamalarından yalan yere söz ettiğini ve ahçılık hatıralarını ne kadar yersiz olarak kullandığını görürsünüz. Bir de benim «efkârı bulandırmak için» kongrede dağıttığımı söyledikleri (ekli) tüzük tadili hakkındaki basılı uyarımı okursanız o zaman tam bir kanaat edinmiş olursunuz.

Tüzükteki yetki ve denet konularındaki aksaklıklar hakkındaki görüşlerimi ve sunduğum teklifleri özetlemek zorundayım:

1 — Büyük Kongreden sonra en üst kurul Genel Yönetim Kuruludur. Halbuki aslında bu kurul gölge bir kuruluş haline sokulmuştur, çünkü:

- a) GYK görevlerini MYK eliyle kullanır. (madde 15)
- b) Genel Başkan GYK ve MYK ile BİRLİKTE ve ORTAKLAŞA görevli ve sorumludur. (madde 34)
- c) GYK Merkez Yürütme Kurulunu üçte iki çoğunlukla düşürür, yani düşüremez. (madde 15)

Bu üç hüküm ve asıl uygulama şekilleri Genel Yönetim Kurulunun üst organ olma niteliğini sıfıra indirmektedir, yetki çatışmaları doğurmaktadır. Örneğin:

1) Esat Çağa'nın istifa dilekçesine göre, Merkez Yürütme Kurulu senatörlerimizin de davet edildikleri toplantılarında, olaylar gelişmeden Kıbrıs konusunda bir parti politikası tesbit etmemeye karar verir. Bundan bir hafta sonra, yeni bir MYK toplantısı olmadan, Bursa'daki GYK toplantısının açılışındaki halka açık demeclerinde (15.5.1964) Genel Başkan Kıbrıs hakkındaki Parti politikasını kamuoyuna sunmuşlardır. Genel

Yönetim Kurulu ise bu konu hakkındaki bekleme kararını bilmemektedir bile. Biz kurul üyeleri kararın MYK'nda alındığını sanmaktaydık, çünkü Genel Başkanın demeçleri MYK kararlarına aykırı olamaz (madde 34, fıkra 2) Esat Çağa'nın istifasına vesile olan bu olay, hem kurullar arasındaki yetki ihtilaflarını, hem de GYK'nun hangi şekilde fiilen kararların dışında bırakıldığını göstermektedir.

2) Genel Yönetim Kurulunun 3.7.1966 günkü toplantısında, Siyasi Partiler Kanunu tarafından, İstanbul hariç, bir tek delegeye indirilen 11 delegasyonunu artırmak için çareler düşünüldü. Ben, kayıt yenilemesinin S. P. Kanununda mevcut olmadığını, eski üyelerin haklarının baki olduğunu, bu bakıma da delegelerin eski fişlerdeki üye sayısına göre hesaplanmasını ve bunun için 209 sayılı genelgenin değiştirilmesini teklif ettim. Altı aylık müddetin kısaltılmasını ve gençlik kollarının da yaş indirimi dolayısıyla parti üyesi sayılmaları teklif edildi, Genel Başkan *bu konuları oya sunmaktan ıstırala kaçındı*, MYK direktiflerinizi aldı, ona göre karar alır dedi. Nitekim 280 sayılı genelgede GYK'da bu konuda yapılan *müzakereler* gözönüne alınarak ibaresinden sonra ve çoğunluğun desteklediği benim teklifime rağmen, diğer iki teklifin tatbiki öngörülüyordu. Genelge şu noktada haklıydı ki, GYK kararı mevcut değildi. Böylece benim teklifim oylanmadığından atlatılabilmmişti. Halbuki asıl konu teklifimle büyük sayıda artacak olan İstanbul, Ankara, İzmir delegasyonlarını kısmak, onların tenkitlerinden kurtulmaktı. Aynı konuda yayınlanan 400 sayı ve 22.9.1966 günlü Genelgede ise Genel Yönetim Kurulu *kararı* olarak: Delegasyonu artırmak için karar başlığı altında 18 - 21 yaşları arasındaki gençlik kolları üyelerinin 6 ay beklenmeden üye sayılmaları, ye-

ni üyeleri için de 6 aylık müddetin MYK'ca indirilmesi öngösteriliyordu. Bu Genelgelerin biri yalan söylüyordu. Hâlâ bize imzalatılmayan Genel Yönetim Kurulu karar defterine böyle bir karar sonradan geçti mi bilemiyorum.

3) Aynı Genel Yönetim Kurulu toplantısında (3.7.1966), Sadun Aren delegasyonu artırmak için olağanüstü küçük bir kongreye gidilmesini teklif etti. Genel Yönetim Kurulu geniş bir çoğunlukla ve oylama sonunda Olağanüstü kongreye gidilmesini reddetti. Yeni bir toplantıya gidilmeden Genel Başkan Genel Yönetim Kurulunun reddettiği bu konudaki Olağanüstü kongreyi 30 Eylül 1966 günü toplattırdı. Bu öylesine bir toplantı oldu ki aynı gün öğleden sonra GYK'nun üç aylık toplantısı yapılacaktı. Üstelik 10. Madde tadil teklifi getirmiyoruz demelerine rağmen MYK üyelerinin imzalarını taşıyan bir takrirle delegasyon tamamen nitelik değiştiriyordu, PARTİNİN YAPISI DEĞİŞTİRİLİYORDU. Bütün bunlar bir tarafa Genel Başkan Genel Yönetim Kurulunun açık ve seçik kararına karşı gelmekteydi. İşte birlikte ve ortaklaşa yetkilerin, çelişkili maddelerin sonuçlarından birkaçı ve tatbikat şekli. Bu durumda *üst kurul kavramı kalmaz, Parti disiplini yok olur.*

2 — Genel Yönetim Kurulu MYK'nu denetlemek değil, düşürmek yetkisine bile sahip değildir, müeyyide olmayınca yetki olamaz. (madde 15). Genel Yönetim Kurulu 41 kişidir. Merkez Yürütme Kurulu bu 41 kişi arasından seçilen 13 asıl ve 6 yedekten, yani 19 kişiden ibarettir. Düşürülmesi için 2/3 oy gerekir, bu 28 oy demektir. Halbuki $28 + 19 = 47$ eder. Böylece GYK'nun Merkez Yürütme Kurulunu düşürmesi matematik olarak imkânsızdır. Kaldı ki, MYK kendinden istifa etse bile,

19 üyenin de Genel Merkezin bulunduğu şehirde oturması pratik zorunluğu yine de aynı arkadaşların seçimini gerektirmektedir. Durum o kadar açıktır ki, 3.5.1964 günlü GYK gündeminde yer almaktadır, hem de şimdi ki dönemde, İstanbul'da oturup toplantıların çoğuna katılamayan Şaban Yıldız arkadaşımızı MYK'na seçmek zorunlu olmuştur, üstelik tüzüğün emrettiği üç kişi yedek seçilememiştir, yerleri boş kalmıştır. Bu durumda GYK'nun denetimi boş bir laftan öteye gitmez. Ayrıca üstüste iki toplantıya gelmeyen veya bir yılda 7 toplantıya gelmeyen üye düşürülür, tüzük hükmü en üst kurullarda bu yüzden durmadan çiğnenmektedir (madde 56). Üst kademelerde durum böyle olunca disiplin kavramı çiğnenir, Tüzüğe saygı kalmaz.

3 — Buna çare olarak Büyük Kongrede dağıttığım basılı uyarıda: a) Yetkilerin kademelenmesi, b) MYK'nun 9 üyeye indirilmesi, yedeklerinin kalkması, c) Başka şehirlerde oturan işçi üyelerin Genel Merkeze yerleşebilmeleri için kendilerine maaş bağlanması, bu maaşın da Milletvekillerinin aidat taahhütlerini yerine getirilmesi ile temini; gibi somut ve olumlu teklifler getirmiştım. Ne ben ve ne de İstanbul İl'i önergeleri Genel Başkanın YETKİLERİNİ KISMAYI TEKLİF ETMEDİK, onlara açıklık kazandırmak istedik, halbuki aslında delege olarak tam aksi yönde teklif getirseydik bu suç sayılamazdı. Tüzük komisyonuna gelince, İstanbul İl'i'nin getirdiği tekliflere uygun olarak aksine Genel Başkanın yetkilerini çoğaltmıştır. Gerek Büyük Kongrede bu konuda konuşanlar, gerekse SEVK İSTEMİNİ hazırlayanlar, bile bile utanmadan bu hakikatin tersini iddia etmişlerdir. İstemde MERKEZ YÜRÜTME KURULUNUN VE GENEL BAŞKANIN YETKİLERİNİ KISITLAMAK ile suçlandırılıyoruz, aynı suçlamayı Behice Bo-

ran Büyük Kongrenin kürsüsünden yaptı, başkaları da. Şimdi aynı iddia istemde karşımıza çıkmaktadır. Teksir edilip dağıtılan Tüzük tadili hakkındaki raporda Merkez Yürütme Kurulunun iptal edilen yetkileri şunlardır: a) Af kararı almak yetkisi; b) GYK'na sunulan «yurt ve dünya» olayları hakkındaki rapor hazırlamak görevi; c) Büyük Kongreye sunulacak teklif maddelerinin basın yoluyla yayınlanması külfeti; d) *TBMM için kanunun öngördüğü adayları seçmek yetkisi*. Sevk istemindeki iddiaların ciddiyet derecesine ne buyrulur? Kalkan yetkilerin biri ihraç edilen üyelerin affı hakkında, önemsiz. İkincisi Behice Boran'ın hazırladığı ve okunması saatler sürüp GYK'nu felce uğratan dünya olayları hakkındaki raporlar. Üçüncüsü basında yayım külfeti ile ilişkili. Ve fakat dördüncüsü çok önemli, zaten bütün gürültü ondan koptu. Kontenjanlardan seçilecek olan Milletvekillerini Genel Yönetim Kurulu seçseydi herhalde Meclise %50'ye yakın işçi girerdi. Ön seçime katılan Mehmet Ali Aybar'ı tenzih ederim, ancak yetkimiz elden gidiyor diye yaygara koparan Behice Boran arkadaşımız olunca bu pek hoş değil, sussalardı daha iyi olurdu.

Yetki kısıtlamamız hakkındaki iddianın birinci kısmını çürüttüğümü sanıyorum. Gelelim Genel Başkanın yetkilerinin kısılmak istendiği iddiasına, bu düpedüz YALANDIR! Tüzüğe göre Genel Başkan Parti programına, Büyük Kongre kararlarına, GYK veya MYK kararlarına aykırı demeç veremez (madde 34, f. 2). Suç unsuru sayılan tasarıda ise bu fıkradan sadece: «MYK kararlarına» ibaresi kalkmıştır, YANİ YETKİSİ ARTMIŞTIR. Üçüncü fıkra tadil teklifi az daha karışık. Tüzükteki «Partinin siyasetini çizmek» ibaresi azıcık değişerek üstelik yer değiştirmiştir. Teklif şöyledir: «GYK'

nun iki toplantısı arasında GYK'na karşı sorumlu olarak parti siyasetini çizmekle yetkilidir». Yani fıkraya sadece şekli bir sorumluluk eklenmiştir, bu sorumluluk zaten genel olarak mevcuttur. İkinci ve önemli olan değişiklik ise maddeye açıklık kazandırmakta, yetki çatışmalarını önlemekte ve fakat Genel Başkanın YETKİLERİNİ ARTIRMAKTADIR. Aynen şöyledir: «Genel Başkan Program ve Büyük Kongre ve GYK kararları ışığında partiyi sevk ve idare etmekte, partinin birliğini korumakta, parti kademelerinin çalışmalarını ahenkleştirmekte, hülasa partinin etkin bir siyasi kuvvet haline gelmesi için bütün işleri yapmakla görevli ve ... yetkilidir.» Nokta nokta ile gösterdiğim yerde ise yukarıdaki ibare yer almaktadır. Kalkan cümle şudur: «Parti GYK ve MYK ile birlikte ortaklaşa görevli ve sorumludur.» İnsaflı olalım. Tüzükteki madde olduğu gibi alınmış, sadece «birlikte ve ortaklaşa» selahiyet kalkmıştır, yani *bütün yetki doğrudan doğruya Genel Başkana verilmiştir*. Nerede kaldı kısıtlama? Nerede kaldı felce uğratma ve sevk istemindeki ağır suçlamalar? Bana Kongrede söz verilseydi herhalde bu kadar geniş yetkilere karşı gelirdim. Hizipçi diye her bakıma iftira edilen namuslu partililer işte bu suçu işlemişlerdir, çatışma doğuran karmaşık yetkiler yerine, Genel Başkana açık ve seçik ve üstelik daha geniş yetkiler vermek istemişlerdir. Doğrusu Milletvekilliği ihtirası bazı kişilere garip oyunlar oynamada, (Komisyon raporunun ilgili kısmı savunma delili olarak eklidir.)

IV — Eski arkadaşlık bağları suçlaması :

Eski arkadaşlık bağları iğrenç isnadına gelemim, bu tür edebiyata şimdiye kadar TOPRAK gibi dergilerde rastlanırdı, şimdi ise iki sevk istemi yoluyla parti yazış-

malarına girmiş bulunuyor. Utanarak, istemdeki mantığa göre listeleri tamamlayalım, nedenini sonunda görürüz: Behice Boran ile Naci Ormanlar sokak komşusu ve hapishane arkadaşıdır (Barışseverler davası), aynı zamanda da Behice Boran, Sevinç Özgüner'le hapishane arkadaşıdır (1951 tevkifatı, 1954'de ikisi de beraat etmiştir), aynı davada Mehmet Ressamoğlu, Şükran Kurdakul, Sadun Aren gibi partililer de beraat etmişlerdir. Bu gibi arkadaşlık bağları aramaya devam edersek A. Cemgil Barışseverlerden, Nihat Sargın Dernekten, M. A. Aybar Zincirli Hürriyet davalarından mahkûm olmuşlardır. Nihat Sargın'ın karısı Yıldız Baştımar 1951 davasından beraat etmiştir. Ayşe Baştımar Genel Başkanın akrabasıdır, Nazım Hikmet de öyledir. Biz bundan ancak şeref duyarız. Bütün bunlar doğrudur, fakat neyi ispat eder, hangi sınıfın çıkarına yararlar, bunu bir türlü anlayamıyorum, en doğrusu fazla iyi anlıyorum da hiç hoşuma gitmiyor. Bu gibi yakıştırmalardan anlam çıkartma işini gerici basın ve polis durmadan yapmaktadır, bu onların yıpratma metodudur. Sevk isteminde bu türlü yarım bilgilerle ve imalarla Merkez Haysiyet Divanı etki altına alınmak istenmektedir. O zaman da insan listeleri tamamlayıverir, etki kaybolur, fakat Parti de zarar görür, sosyalizm de. Sevk istemi bir cins basını şimdiden harekete geçirmiştir. Bu gibi eksik ve kasti bilgiler ayıptır, dürüst değildir. Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı karşısında bu şekilde savunmak zorunda bırakılacağımı hiç bir zaman aklıma getiremezdim. Gelelim Erdoğan Başer-Berktaş arkadaşına, o da bugün bizim için bir suçlama vesilesi oluyor. Ne yazık ki herkes Parti tarihimizi bilmemektedir. Nuran Yuluğ arkadaşımız İzmir İl Başkanı iken Mehmet Ali Aybar İzmir'e gidip partideki değişiklikleri Erdoğan Berktaş'ın kitapçı dükkânından

idare etti diye Nurullah Tuğsavul partiden istifa etmeye kalkmıştı, Genel Sekreter Arsal demediğini bırakmamıştı. «Komünistlikten mahkûm olanlarla ilişki kuruldu, parti kapatılma tehlikesindedir», diye bugünlere benzer yaygaralar bu Berktaş - Aybar 1963 - 1964 yılı dostluğu yüzünden kopmuştu. İnanmazsanız tanıkları çoktur. Kaldı ki Sosyal Adalet dergisini Aren'le Berktaş Ankara'da beraberce yönetiyorlardı, derginin koleksiyonunda Erdoğan Başer imzası bolca görülür. Sonra ne oldu, aşağıda bahsedeceğim 17'ler olayı oldu, onlar için de bu istemde olduğu gibi eski arkadaşlık bağlarını parti içinde devam ettirmekten ve sızmadan söz edildi, bunun üzerine Erdoğan Berktaş, bugün Mihri Belli'nin yaptığı gibi, YÖN dergisinde M. A. Aybar'a sert bir ihtarname çekti, haklıydı, hepsi o kadar. Aybar'lar, Aren'ler, Erdoğan Berktaş'la işbirliği ederlerken bunun bir zararı yok, genç bir üniversiteli insani bir hisle aynı Berktaş'a bir davetiye yollarsa, buna «tarihe malolmuş partilerle organik bağ kurmak» denir. Nedir oynanan bu oyun? Bu gibi yakıştırmalar ve mücadele toplumculara yaraşmaz. En yetkili kişiler bu yola saparlarsa bunun sonu nereye varır, bunu hiç de mi düşünemediler?

V — Politik çizgiye muhalefet konusu :

Birçok toplantıda ve kongrede Aybar ve Boran arkadaşlarımız bir hizibin partinin politik hattına muhalefeti teması üzerinde durdular. Doğrusunu isterseniz, kimlere karşı olduğunu açık olarak söylemedikleri suçlamalardan rahatsız olmuştum, ancak pek üzerime almamıştım. Tepeden inmecilere çatılıyordu, yani askeri bir cunta isteyenlere, kasit Doğan Avcıoğlu'dur sandım, o akıma karşı ben de hep mücadele etmişim, kaldı ki kendisi YÖN tartışmasının son yazısında tezlerinin ha-

talı olan tarafından dönmüşlerdi. Hizipçilikten bahse-
derken antiemperyalist mücadeleden söz ediyordu, be-
nim YÖN'deki yazım çok açıktı. Kaldı ki Aybar'a yazı-
ları ile sövenler, onun hatalarını yüzüne vuranlar ha-
len Parti üyesidirler, arkadaşlarımızdır. Eskilere gelin-
ce Behice Boran birçokları ile son günlere kadar yakın
arkadaşlık bağları kurmuştu. Böyle olunca bu suçlama
neden? Bu sevk istemi nereden çıktı? Sanki gizli bir el
partiyi birbirine düşürmek istiyorcasına bu husumet ne-
den? Doğrusunu isterseniz durmadan bizi CIA ajan-
lığı ile iğrenç bir şekilde suçlayanlar, aynı zamanda da
eski komünist teşekküllerle irtibatımızı iddia edenler
hakkında Ahmet Say'ın YÖN dergisindeki yazısına hak
vermemek elden gelmiyor. 18.11.1966 günlü Yön'de Ah-
met Say arkadaşımız şunları söylüyordu: «Ajan balta-
lama işini yürütürken, Parti yönetiminde olan kimsele-
ri eleştirmekten titizlikle kaçınır, kraldan fazla kralcı
görünmeye dikkat eder.», «Parti yöneticilerini sosyalist-
çe eleştiren en bilinçli partililer 'ihtilalci sosyalist' ola-
rak ihbar edilir». Ve sonuç olarak da: TİP yöneticileri-
nin son zamanlardaki davranışları karşısında bu parti
içinde çok ustaca çalışan, parti ileri gelenlerinden çok
daha akıllı, onları elinde oynatacak kadar hinoğluhin
bir Amerikan ajanı var mıdır acaba diye düşünmekten
kendini alamıyor insan». Yazının başlığı «CIA ajanı ne
yapar»dır ve en doğru teşhisi koymaktadır galiba. Sevk
isteminde sözü geçen 30.10.1966 tarihli Genel Başkanın
Ankara kongresine sunduğu mesaj, Ahmet Say'ın yazı-
sına konu olan mesaj ise şöyle demektedir: TİP eski sos-
yalist hareketlerinin tarihi devamıdır, «organik bağla-
rın yersiz gayretine kapılanların hevesleri kursakların-
da kalacak.» ve de «TİP emperyalizmin ve CIA ve on-
larla iş ve kader birliği kurmuş olanların bir numaralı
hedefi... bunlarca partimizi içten çökertmek için öte-

denberi sarfedilen gayretlerin, Büyük Kongre arifesinde artmış olduğu dikkatten kaçmamalı». Genel Başkanımız bir an için bu suçlamalarından ve kursak edebiyatından vazgeçip, Ahmet Say'ın yazısını kendilerine yaraşır bir soğukkanlılıkla okusalar iyi ederler, iyi ederler çünkü mevkileri bakımından kimin, hangi ajanların kendilerini bu yanlış yola sevkettiklerini herkesten doğru bir şekilde tesbit edebilecek verilere sahiptirler.

Sözü gelmişken şunu da belirteyim ki, «parti hattına muhalefet» konusu bu sevk isteminde bulunamaz. Bu, sevk istemindeki garip çelişkilerden bir tanesidir. GYK bizi Tüzüğün 43'üncü maddesinin (ç) ve (d) fıkralarına göre MHD'na sevketti. İstemdeki suçlamaları yazan arkadaşlar Tüzükten de tamamen habersizler galiba, çünkü parti hat ve kararlarına muhalefet Tüzüğün 43'üncü maddesi (a) fıkrası kapsamına girmektedir. Fıkrayı okuyalım: «Partinin programına, tüzük ve yönetmelik hükümlerine ve bunları açıklayan parti yorumları ile parti organları tarafından verilen kararlara cephe almak veya bunların uygulanmasını engellemek.» BİZ İSE BU FIKRADAN SEVK EDİLMEDİK, bu bakımdan da kovuşturmada ve kararda bu konular yer alamaz, SEVK İSTEMİNDE YER ALAMAZLAR. Alırlarsa sırf divanı tüzük dışı yollardan, şaşırtmak ve etkilemek içindir.

Parti görüşlerine gelince, partimiz durmadan değişen çelişkili görüşler yaymaktadır, hatta bunlar karar organlarından geçmemektedirler. Kıbrıs sorunu bunun en açık örneğidir. Çetin Altan arkadaşımız ise yazılarında şaşırtıcı bir şekilde tez değiştirmektedir. Ayrıca: Haftalık SOSYAL ADALET dergisinin birinci sayısında Fethi Naci «milli burjuvazi» ile işbirliğinden söz ediyordu. Bu yazıyı Genel Başkan basılmadan okumuşlardı. Salih

Özkarabay (*) arkadaşım bana yazıyı göstererek, «Rasih bak bu ne rezalettir», dedi. Hepimiz Genel Başkana gidip protestoda bulunduk, sonra da haklı olarak tam aksi görüş hakim oldu zafen. Türkiye’de komprador burjuvazi, toprak ağalığı, yerli sanayici ve bankacı işbirliği halindedir, çok defa aynı kişilerdir, mensucat gibi önemli kollarda ise kompradorlarla zıt çıkarlar yoktur. Milli burjuvaziden olsa olsa değişik sosyal asıllardan gelen bazı kişiler işçi davasına katılabilirler, ancak sınıf olarak imalatçı ile işçi sınıfı arasında bağdaşmaz bir zıddiyet vardır. 9.4.1966 günlü GYK toplantısında bu eski tez bir daha hortladı, Aybar savunmasını üzerine aldı, ben, Milli burjuvazi çok değişik antiemperyalist savaş şartlarında örneğin Çin’de millici toplumcu kuvvetlerle işbirliği etmişti, bizde öyle şartlar yok, cevabını verdim. Görüldüğü gibi havaya göre değişiklikler olmaktadır. Şimdiye kadar kınanan olmadı. Yönetici kadroda en ilginç durum Sadun Aren’inkidir: Komünizmden sanık olarak yargılandığı sıralarda (1956) «Geri kalmış ülkelerin kalkınması için», «kalkınma örneği olarak, «Amerika Birleşik Devletleri’ni almak belki çok daha uygun olacaktır», diyebilmiştir. (Ekli s. delili). Sosyal Adalet’teki bir yorumlarında ise: «TİP Batı dünyasından sırt çevirmek niyetinde değildir... Halbuki gerici, tutucu ve çıkarçı çevreler toplumcu akımı böyle tanıtmak istemiyorlardı. Yıllardan beri toplumculuk vatan hainliği, kökü dışarda bir akım olarak tanıtılmak istenmiş»tir denmekteydi. Bu duruma göre Amerikan emperyalizmine karşı mücadele hainlik oluveriyordu. (Sos. Ad. 3) Halbuki az önce M. A. Aybar Batı dünyası ile hakim sınıflarımızın ilişkileri üzerinde duruyor ve bu

(*) Bizi yargılayan MHD üyesi.

mücadelenin güçlüklerini anlatıyordu. Ben, 25.7.1964 gün ve 354 kayıt Sa. raporunda Genel Merkezden hesap sordum, cevabını hâlâ beklemekteyim. Aynı Aren Milliyet gazetesinde çıkan bir yazıya göre Marksist modelin (?) yanlış olduğunu söyledikten sonra şaşırtıcı iddialarda bulunuyor, İzmir'de ise Demokrat Parti son hükümetini iyi niyetli vatanseverler olarak tanımlıyordu. Bunlar ise Partinin politik hattı ile çelişkili olmamaktaydı. Sözün kısası baştakilerin tutumları eleştirilmedikçe parti politikasına en zıt görüşler, hele tanınmış kişiler tarafından ortaya atılınca Tüzüğe karşı suç olmamaktadır:

Partili olmayan gazetecilerin zırvalarına gelince, onlar beni hiç de ilgilendirmez, aleyhime ne delil, ne de karine teşkil edebilirler. Sevinç Özgüner arkadaşımızın Akşam ve Milliyet gazetelerindeki saçmalıkları tekzip etmemesinin suç unsuru sayılması düpedüz anlamsızdır. Aynı Akşam gazetesinde Çetin Altan'ın yazısına Aybar aleyhine bir fıkra sıkıştırmışlardı. Kaldı ki böyle sapık bir mantık kabul edilirse bundan korkunç sonuçlar çıkabilir: 24.7.1967 tarihli Haber gazetesinde açıkça Sadun Aren ile Behice Boran'ın Yakup Demir, namı diğer Zeki Baştımar'ın Türkiye'deki ajanları olduğu yazıldı. *Böyle bir haber Partimizi kapattıracak niteliktedir. Üç ay geçtiği halde bunun tekzibini göremedim.* Görün sevk istemindeki kötü niyetin insanları nereye kadar götürebileceğini.

Organlar dışı arkadaşlık ve faaliyet de suç unsuru sayılamaz. Aksine toplumcu partilerde esas olan arkadaşlıktır. Seçimlerde, mitinglerde, örgütlenme ve propagandada hep toplu faaliyet, arkadaşlık şarttır, Kongrelerde de. Kaldı ki bir sosyalist partide biz üyeler birbirimize en derin inançla, arkadaşlık bağları ile bağlı bu-

lunmak zorundayız. Bu mücadelemiz ancak derin bağ- larla, dostluklarla, dayanışma ile, birbirimizi hep daha iyi tanıyarak, severek, inanarak, yardımlaşarak başarılabilecektir. Bir yıldır partimiz içinde korkunç bir kuşku, husumet, iftira havası yaratıldı, bunun tamiri pek güç, pek uzun vadeli bir iştir, bu havayı yaratanlar affedilmez bir politik hata işlemişlerdir. Savunmamın birçok yerinde bu hatanın hangi seviyede yapıldığını durmadan açıklamaktayım. Türk sosyalizmi sorumluları affetmeyecektir.

Bütün hukuk kurallarına göre kanunsuz suç olmaz. Bir an için düşünelim, böyle bir zihniyet partide yerleşirse ve bu durumda iktidara gelirsek ne olur? 1963 yılında da böyle bir «anti-parti grup» uyduranlar olmuştu, mesele İzmir kongresi ile kendinden kapandı, kışkırtıcılar uzaklaştırıldı. Genel Başkanımızdan iş yerlerinde bir randevu istemiş, aynen: «Ya parti düşmanları zannettiğiniz yerde olmayıp, sizi en çok destekleyen hakiki sosyalistlerle aranızı bozmak isteyenler, bize iftira edenler, üst kademedeki arkadaşlarınız ise, bu ihtimali hiç düşünmediniz mi?» demiştim. O gün de kabul etmemişlerdi. İzmir kongresinden sonra iş anlaşıldı. (*) O görüşmeden sonra köprüden geçerken GYK'nda beraber çalıştığımız bir arkadaşım (**) bana: «Rasih, dedi, desene iktidarda olsaydık şimdi bu köprünün üzerinde sallanırdık.» Merkez Haysiyet Divanı üyesi arkadaşlarım bu sözün üzerinde durunuz, böyle tehlikeli geleneklerin sonuçları üzerinde durunuz ve ona göre karar veriniz.

(*) 22'ler Olayı.

(**) Nebil Varuy.

VI — *Kulis ve hizipçilik değil, normal eleştirisi :*

Hizip, örgütlenmiş, kademeli, belirli bir politik hat etrafında birleşmiş ve bu hattı Parti hattı olarak kabul ettirmek için mücadele eden, yani bu hattı Kongrelerde savunan, o zamana kadar takip edilen parti hattının hatalarını verdiği sonuçlar yönünden eleştiren ve kendi hattı kabul edildiği takdirde onu tatbik edecek yeni bir yönetici kadroyu, kendi kadrosunu teklif eden bir gruptur.

Büyük Kongrede bu anlamdaki bir hizibin hiç bir unsuru yoktu. Olsaydı o günkü şartlar içinde Partiye hakim olması pek güç olmazdı sanırım. Organik bağlara gelince onları ben değil istem ispatlamakla yükümlüdür, delilleri varsa gördüğümde cevabını veririm. Her zaman vermeye hazırım da, çünkü 2. BÜYÜK KONGREDE BÖYLE BİR HIZIP YOKTU: İyi niyetli tenkitler yapan, partinin daha iyi işlemesini isteyen ve grup grup değişik konularda birleşen delegeler vardı, üstelik bunların arasında doğru dürüst bir irtibat da yoktu. Bir hizip olaydı hiç olmazsa Birinci Büyük Kongrede olduğu gibi karşıt aday listeleri olurdu, bilindiği gibi İzmir Kongresinde teksirli bir sendikacılar listesi vardı, daktilolu bir Cemal Hakkı Selek listesi; bir de doğuluların ortak bir gruba oy vermeleri sözleşmesi ve onunla ilişkili Boran - Kanbolat kulisleri vardı ki 22'ler olayı bu kulis dolayısıyla patlak verdi. Bu listeler bende vardır. Halbuki Malatya Kongresinde mavi pelür kâğıdı üzerine daktilo ile yazılı, on nüshadan çok olmayan ve 30 isim taşıyan bir listeden başkasını hatırlamıyorum. Bu listede Halit Çelenk arkadaşımız yoktu, 13'lerden ise sadece DÖRDÜ listede yer almaktaydı. 30 kişilik listeden biri aday bile olmamış, 18'i ise Genel Yönetim Kuruluna seçilmiştir. Seçilenlerden 7 tanesi de Merkez Yü-

rütme kuruluna seçilmişlerdir. Yani hizip varsa bu mantıkla MYK'na hakim oldu demektir. Listede bulunup seçilen MYK üyeleri şunlardır: Mehmet Ali Aybar, Rıza Kuas, Şaban Yıldız, Şaban Erik, Kemal Nebioğlu, Tarık Ziya Ekinci, Burhan Cahit Ünal ve yedeklerden Ali Karıcı. İşte partinin yönetimini değiştirmek isteyen hizibin marifetleri, biraz ciddiyet gerek, bütün bunları iyice bilmesi gereken bir Genel Merkez nasıl böyle iddialarda bulunabilir. Kaldı ki Genel Merkezin listesinde olmayan iki asıl ve üç yedek de bu listeden seçilmişlerdir. (*) Üstelik listeyi yapanlar GYK üyesi Sait Bırçın arkadaşımızı işçi olmayanlar listesine koyduklarından 27 oy pusulası iptal edilmiş, (ki bu da kanuna aykırı olması gerekir), böylece listedeki 3 kişinin seçilmesine mani olmuşlardır. Eğer söylendiği gibi Halit Çelenk ve benim gibi eski GYK üyelerinin üyesi bulunduğu bir hizip olaydı herhalde üç yıllık kurul arkadaşımız Sait Bırçın'ı işçi olmayanlar listesine sokturmazdık. (**) Evet Partiyi daha iyi çalışacak hale sokmak isteyen gruplar vardı. FAKAT BİR HİZİP YOKTU. Kaldı ki sevk isteminde çok yersiz olarak kullanılan «manipülasyon» kelimesi geçmektedir ve bunu yazan herhalde Fransızca bilmeyen biridir, bu deyiimi kullananlara şu kadarını söyleyeyim ki Büyük Kongredeki oyların sayımı bir gün tekrarlanacak olursa şaşırtıcı sonuçlar alınabilir, sözlerimden gocunan varsa hodri meydan! Nasıl ki Olağanüs-

(*) 3. Genel Başkan Mehmet Ali Aslan ve Erol Ersan bu listeden seçilmişlerdir.

(**) Listeyi hazırlayan Sevinç Özgüner arkadaşımızdır. Listedeki Doğulu arkadaşların isimlerini Canip Yıldırım ve T. Z. Ekinci önermiş, Karadenizli'ler ise söz verdikleri halde isim vermediklerinden liste eksik kalmıştı. Bunu Kongreden sonra listeyi eleştirdiğimde Sevinç arkadaşımızdan öğrendim.

tü Kongreden sonra ve aynı gün toplanan GYK toplantısında T. Z. İkinci Olağanüstü kongrede delege olmayan YEDİ şahıs tesbit ettiğini. Büyük Kongrede böyle olayların tekrarlanmamasını istediğini sert bir şekilde ifade etti. Olay üzerinde durmak gerekir. Genel Merkezin delege listesinde 78 delege vardı, bunların 52'si tabii delege, 26'sı il delegeleri idi. Kongresini yapmış illerden 6 delegenin ismi ayrıca bu 78 dahilinde bulunup boş bırakılmıştı. Oylamadan önceki yoklamada 64 mevcuda karşı 21 gelmeyen, yani 85 delege ismi okundu. Aslında kongre sırasında kongreye katılanlar 67 kişi idiler. Listede Çanakkale'den Hüsamettin Gençcan delege olarak gösterildiği halde Yaşar Saygıner de delege olarak katıldı, bunun olabilmesi için kaydını yenilemiş 1.000'den fazla üye gerekmektedir. Maraş'tan Necati Varol, Kongre Başkanı (Malatya'dan) Hayrettin Abacı (kongresi yapılmamış), Konya ve Eskişehir il başkanları bunlardan başkaları da vardı. Yozgat, Siirt, Kayseri, Aydın, Tokat, Konya, Eskişehir, Malatya da resmi listede olmamakla beraber kongreye katılmışlardır. Divanınız isterse Kongre evrakını celbetsin ispata hazırım. Böyle işlemlere tevesül edenler nasıl olur da İstanbul il Kongresinde yapılan açık oylamalı bir Divan Başkanı seçimi için «manipülasyon» deyimini ağızlarına alırlar, kaldı ki Kemal Sülker'in oyları yanlış saydığını, Aren'in seçilmediğini kongrede delegeler söylemişler, itiraz etmişler, yoksa manipülasyondan kast Sülker'in sayımı mıdır? Partimize, sosyalizme zarar gelmesin diye hep sustuk.

Durum gayet açıktır, bizler ve daha pek çok partililer teşkilatın iyi işlemediğini, eğitimde, yayında ve diğer konularda büyük aksaklıklar bulunduğunu, «mahallelerde partiye oy verenleri tesbit edin» gibi gülünç

genelgelerle ciddiyetin ve disiplinin zedelendiğini, kitap okumanın, halk ve sendika hareketlerine katılmanın yasak edildiğini, teşkilat ile gereğince ilgilenilmediği, meclis çalışmalarından bile teşkilatın habersiz olduğunu, politik hattın durmadan değiştiğini, olanakların tam olarak kullanılamadığını, bütün bunların gencecik bir partide bir dereceye kadar mazur görülebileceğini bilerek, aksaklıkların bazılarını, partiye zarar veremeyecek şekilde dile getirmek istedik, en tabii bir hakkımız olarak bazı yöneticileri seçtirip bazılarını seçtirmemeyi düşündük, bütün bunlarda biz Büyük Kongre delegeleri koordine olarak çalışmadık, her delege kendi yönünden iş gördü, gruplaşmalar oldu, bozuldu, kuruldu, bir hizip yoktu, olsaydı KONGREYE HAKİM OLURDU, muhalefetleri birleştirirdi. Bazı genç arkadaşlar ileriye sürüldü, gruplar ise daha çok bölgesel bir nitelik taşımaktaydılar. Bütün bunlar en tabii Kongre faaliyetleridir. Bana nasıl oy vermezsin mantığına dayanan istem bu bakımdan utanılacak bir belgedir. Kaldı ki birkaç oyu kırılan Aybar değil başkalarıdır, Aybar 170 delegeden ancak iki oy eksik almıştır! Tüm yönetici kadroyu değiştirmek isteyen olmamıştır. Yoksa istenseydi, 1. Büyük Kongrede Behice Boran'ın senatörler için yaptığı gibi bütün yöneticileri ikinci turda seçtirmek pek de güç değildi. İspatı kolaydır. Kaldı ki sevk isteminde bu yönde korkunç bir itiraf vardır, gizli oy ilkesi çiğnenmiş, delegelerin yazıları birer birer kontrol edilmiştir, istemde «Necati Aykaş'ın kimlerle birlikte oy verdiği» denmektedir, bu suç unsuru sayılmaktadır, yöneticilerimiz meğer ne önemli işlerle uğraşıyorlarmış! Bunu yapmadansa her iki büyük kongredeki anonim mektupların aynı daktilo makinasından nasıl çıktığını ve bu makinanın kimin olduğunu, nasıl onarıldığını arasalardı daha faydalı bir iş görürlerdi. Bazı şeyler vardır

Kı yapılsa bile itiraf edilemez, güzel değildir.

Evet itiraf edelim ki Büyük Kongrede şiddetli bir kulis olmuştur, sokakta yumruklaşanlar da olmuştur, (*) bunları yapanlar biz değiliz. Kulis ve kişileri yalanlarla yıpratma tam aksi yönden yapılmıştır. Örneğin ben suç sayılan (?) hiç bir toplantıya katılmadım, otelimde arkadaş toplantıları ve yemekleri hariç. Kanaatlarımı bastırıp imzama dağıttım, o kadar. Teklif maddeleri komisyonuna seçildim, orada da görevimi başarı ile sonuçlandırdım, tekliflerimiz Genel Merkezin bas-kılarına rağmen Kongrece kabul edildi. Bunlar parti çalışmaları dolayısı ile zarar gören arkadaşlara karşı dayanışma, militan kadro yetiştirmesi ve *kritik ile oto-kritik* hakkındaki kararlardır.

Karşı tarafta ise en yetkili kişiler kulaktan kulağa delegelere pek çok şey fısıldadılar, 30.10.1966 günlü M. A. Aybar'ın Ankara kongresine mesajından sonra çömezlerin ne yapabileceklerini düşünmek pek de güç değildir. Üstelik tamamen dayanaksız olarak partinin kapatılma tehlikesinden, parti dışı ilişkileri olan kişilerden, Genel Başkan'a ve yakınlarına karşı tertiplenen komplodan bahsettiler, hatta kongreyi izlemeye gelen iki misafirimizden Sayın Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile Doğan Avcıoğlu'ndan iftiralarında delil olarak yararlanacak kadar düştüler, bunlar hep sapık tutumlardı, mert olmayan şeylerdi. O kadar ki misafirlerimizi selamlamak bir cesaret gösterisi halini aldı. O kadar ki Kongre kürsüsünden konuşan genç İzmirli bir işçi: «Korkuyoruz, bir takrir geliyor okuyoruz, beğeniyoruz, imzalamaktan korkuyoruz, acaba altında kimlerin imzaları var diyoruz», diye yakındı. İşte tertemiz üyelerimize telkin edilen ahlak, işte Malatya kongresinin hakiki havası. Ci-

(*) Yaşar Kemal - Can Yücel.

han Palas diye ismini kovuşturmada duyduğum bir otelde toplantılar olmuş, bilmiyorum, bilseydim herhalde katılırdım, Karadenizli delegeler düzenlemiş, dediler, ondan da haberim yok, tek bildiğim şey bu gibi toplantıların tamamen Tüzüğe uygun ve yararlı oluşlarıdır, delegelerin Kongre oturumlarından önce tanışmaları, tartışmaları, ortak konularda gruplaşmaları sadece yarar doğurur, üstelik kötü niyetli şahıslar varsa onların böylece daha kolaylıkla maskeleri indirilebilir. Merkez Haysiyet Divanının sözü geçen 4.11.1966 tarihli kararı da bu yöndedir. Bu toplantılar Tüzüğümüzün bir icabını yerine getirmektedirler, zaten her ilde yapılmaktadır. Ancak iyi bildiğim bir şey varsa Şekibe ve Halit Çelenk arkadaşlarımin o Cihan Palas oteli toplantısına katılmalarına maddi imkân olmadığıdır. Çelenk'ler biz lokantada iken otomobille Malatya'ya geldiler, yolun tozlarını silmeden İl görevlileri ile otele uğrayıp lokantada bizi buldular, aynı otele inmişiz, beraberce odalarına gittik, bir süre oturup hoşbeş ettik, sonra istirahat çekildiler, bu olayın çokça tanığı olması gerek. Sıtkı Eser, Yılmaz Halkacı, Canip Yıldırım herhalde orada olmalıydılar. İşte sevk istemindeki iftiraların ve hizibe mesnet teşkil ettiğini söyledikleri karinelerin seviyesi.

VII — *Yıkıcı tenkit ve şahıslarla uğraşma :*

A — *Yıkıcı tenkit :*

Büyük Kongrede yıkıcı tenkit, yöneticileri küçük düşürme gibi aşırı olaylar olmamıştır. Halbuki aksine, partinin disiplinini en yakından ilgilendiren, oylamayı etkileyebilecek konular bile önergelere cevap vermeme

pahasına Genel Merkezce örtbas edilmiştir. Örneğin, bir önerge ile Milletvekillerinin Şekerbank'tan aldıkları paraların kimler tarafından geri verilip verilmediği sorulmaktaydı. Önerge çok açık ve ayrıntılı idi. Bu konudaki Merkez Yürütme Kurulunun 12.8.1966 gün ve 114 sayılı kararı bütün partiye 312 sayılı Genelge ile duyurulmuştu. Kimlerin karara uyarak 15.000'er lirayı geri verdiğini, vermeyenler varsa kimler olduğunu ve haklarında ne gibi işlem yapıldığı sorulmaktaydı. Genel Merkez adına cevap veren Kemal Nebioğlu arkadaşımız, MYK bu konuyu eşelemekte fayda görmüyor, dediler. Böylece Partinin en yüksek organından Büyük Kongreden, eğer varsa, suçlular gizleniyor ve fakat bütün Meclis Grubumuz ağır bir zan altında bırakılıyordu. Ne gariptir ki hakkımızdaki soruşturmayı yöneten şahıs bu konuda bazı Meclis arkadaşları tarafından sonradan suçlandırılmıştı. (*)

Buna karşı HİZİBİN bir üyesi olarak gösterilen ben, delillerle ispatlayabileceğim ve Genel Merkezi çok zor durumda bırakabilecek olan pek çok olay bilmekteydim, arşivim yanımdaydı ve fakat hiç birini kullanmadım, kullandırmadım. Bir hizip var olaydı ve ben de üyesi olaydım hepsi kullanılırdı, Büyük Kongrenin havası bambaşka olurdu. Hayali hizibin pek çoğu yakın arkadaşlarımdı, sekiz tanesi Büyük Kongre delegesi idiler. Genel Merkezin işleri nasıl yürüttüğü ve üyeleri ne şekilde aldattığı hakkında iki örnek vermekle yetineceğim: 1) Seçimlere girmek hakkımız hakkındaki yazılar: 25.11.1962 günlü GYK raporunda «halen faaliyette 8 il'e mukabil önümüzdeki üç aylık devre zarfında 16 il'de partimiz teşkilatlanmış olacak.» denmekteydi. 17.11.1963

(*) Yunus Koçak.

günlü bülten ve 15.1.1964 günlü genelgede 16 il'in tam teşkilatlı olduğu ve seçime girmeye hak kazandığımız açıklanıyordu. GYK 3.9.1964 günlü Çalışma raporunda: Yüksek Seçim Kurulu, genel hukuk prensipleri ile bağdaşmayan tefsirlerle... seçim başlangıcı süresini 2 ay öne aldı,» denmekteydi. Bu da yalandı çünkü geç kalmış, müracaat hatası yapmıştık ve sadece 8 il'imizi kabul ettirebilmiştik. Bunu çok sonra dosyalardan öğrendim. Emniyet Genel Müdürlüğünün o da son anda 15 il'imizi kabul edip seçimlere katılma yeteneğini kazandığımız hakkındaki yazısı 25684 sayı ve 18.4.1965 tarihini taşımaktadır. İşte kendi aczlerini ve ihmallerini bu şekilde örtmekteydiler. 2) Millet Meclisine sunulan kanunlar: Son anda ve hep birden 14 kanun teklifi Başkanlığa verilmişti. Bunun hakkında grup basın sözcüsü Sadun Aren (30 sayı ve 14.5.1966 günlü Grup bildirisi) şöyle demektedir: «Millet Meclisi grubu Meclise girdiği günden beri Partili uzmanların da yardımı ile emekçi halkımız yararına Kanun teklifleri hazırlamaya başlamıştır. 14 Kanun teklifi Meclis Başkanlığına sunulmuştur.», 209 sayı ve 20.6.1966 sayılı genelgede, (Ek: 1) bu partiye tebliğ edildi. Halbuki bu da tamamen *yalandı*. 14 Mayıs'tan tam bir ay önce 12.4.1966 Grup Toplantısı (teksir edilmiş Grup kararı) Kanun tasarıları hazırlamak için komisyonlar kurmaktaydı, 25 kanunun hazırlanması için görev verilmiş, bunların beş tanesinde Aslan Başer arkadaşımız ya tek başına veya da başkaları ile görevlendirilmişti. Bir ay sonra 14 tanesi hazırlanıp Başkanlığa sunulmuştu, geri kalanları birbuçuk yıl geçtiği halde ortada yok. Yani göz boyamak için bir ayda kanun tasarıları hazırlanıyor, çoğunu başarı ile sonuçlandıran ise Genel Merkezin Kongrede GYK adayı dahi olamıyor ve fakat Sadun Aren utanmadan «Grup Meclise girdiği günden beri, emekçi halkın yararına» gibi-

sinden sözler ediyor. İşte bu kişilerin sosyalist ahlak ve disiplin anlayışları. İşte Bilim ve Araştırma büroları ile bilimsel ve planlı çalışmaları. Bu açık yalanı Partimizin teksirli belgeleri ispatlamaktaydı. Büyük Kongrede bunlar ve daha pek çoğu yanımda bulunuyordu. Bunları sadece savunma yönünden gerekir diye yanıma almıştım. Kullanmadım, işte hizipçiliğim!

B — Şahıslarla uğraşmak :

Evet partide en korkunç şekilde şahıslarla uğraşmaktadır, bizim şahıslarımızla. Benim hakkımdaki iddia, yani üyeler hakkında uydurma haberler çıkartmak iddiasına gelince, bu da düpedüz yalandır. Yaptığım tenkitler her zaman hakikatlerin berisinde kalmıştır, şahısların gururunu her zaman korumaya, fikirler üzerinde durmaya uğraşmışumdur. Hayatımda şahıslar hakkında yaptığım tek ağır isnat 164 sayılı Çaltı dergisinde yayınlanmıştır, bu Zeki Baştımar'ın (...) hakkındaki ifşaatımdır. Başbakanlık Kütüphanesinde iş almak için Milli Emniyet'e rapor verdiği ve hizmetlerine girdiği hakkındaki isnattır ve bu bir hakikattir, üstelik bu adam partimiz üyesi de değildir, hısım ve teallukat hakkında söz söylenmez, diye Tüzük maddesi görmedim. Bir de bu sevk istemi ile ilgili tahkikatta, beni suçlayan, yokken, Sadun Aren'in yayınladığı iki yazıyı, tarih ve yer göstererek, Kongreye götürüp yöneticilerimizi ikaz ettiğimi ve kendilerine de şahit huzurunda bu yazılar hakkında soru sorduğumu, bana bu konuda soru sorulmadığı halde ben ifademde yazdırdım. Bildiğim kadar bir kişinin yayınlamış bulunduğu bir yazısını ibraz etmek «uydurma haber» bölümüne girmemektedir. Olanı söylemek, eğer kurul görüşmelerini açıklamak anlamı-

na gelmiyorsa, suç sayılamaz. Üstelik GYK toplantısında Mehmet Ali Aybar «Engels'in görüşlerini YÖN'de bastırmak istedik, basmadılar, bu ay EYLEM'de basılacak, bilimsel sosyalizmin kurucusu böyle söylüyor, bu bizim parti görüşümüzdür» dedikleri ve bu sözleri İl başkanları toplantısında tekrarladıkları halde, Savaş dergisinde verdiğim cevapta, Attila Tokatlı'nın bilmeden kimin oyununa alet olduğunu açıklamadım, kaldı ki bu olayda da Mehmet Ali Aybar iyi niyetli idi ve fakat istemde olduğu gibi bazı yakınları tarafından aldatılmıştı. (*) Ben sadece fikir sahtekârlığını açıkladım. Sadun Aren konusuna tekrar dönmek zorundayım, önce bahsettiğim Sosyal Adalet'teki parti hattına tamamen aykırı yorumları bir tesadüf değildi. Milliyet'te çıkan, «Marksist model yanlıştır» diye başlayan yorumları, (**) İzmir'deki konuşmalarında asılan DP liderlerinin iyi niyetli vatanseverler olduklarını söylemesi hep partinin politik yönünü değiştirmek amacını taşımaktadır, partinin hattına aykırıdır. Kendilerinin bu sevk istemi ile ilgili rolleri de tesadüfi değildir. Sadun Aren'in apartmanının karısı tarafından Amerikalılara kiralanması üzerine Partide meydana gelen huzursuzluk ve şevk kırıklığı üzerine Nihat Sargın imzalı ve 516 - 517 sayılı genelgede: «gençlik yıllarından beri sosyalizme gönül vermiş ve bu yolda mücadelesini ciddiyetle sürdürmüş olan Aren», denmektedir. İlişikte sunduğum vesikalara göre: 18 Eylül 1953 gün ve 953/17 sayılı iddianamede yurt dışında olan asistan Aren «Gizli Türk Komünist Partisinin dış büro üyesi ve de ondan önce hücre sek-

(*) Bu yargı 1966'daki yargımdır. Belki de ihracımın istenmesinin asıl nedeni bu yazımdır. Şimdi ise sayın Aybar'ın bu görüşünün oportünist sapmanın başlangıcı olduğu kendi yazılarıyla meydana çıktı.

(**) Milliyet Ankara baskısı.

reteri» olarak suçlandırılıyordu. Böyle bir kişi FORUM dergisine Londra'dan bir yazı yollayıp bastırmıştır, aynı dergi M. A. Aybar'ın yolladığı hiç bir yazıyı basmayı kabul etmemiştir. 15 Mayıs 1955 günlü bu yazının ismi «Zirai Maliyet ve Fiatlar» idi. Yazıda bütün çiftçiyi yararlandıracak olan bir mahsul fiat artışı yapılmaması ve fakat sadece makine sahibi çiftçiyi (yani kapitalist ağayı) ilgilendiren «akaryakıt, gübre ve banka faizlerinin» fiatlarının indirilmesi tavsiye edilmekteydi. Sonradan sosyalizme geçen biri bunları belki yazabilirdi, komünistlikten aranan Aren değil. Az sonra yurda döndüğünde 141. maddeden Askeri mahkemeye sevk ediliyordu (Esas 956/9, ve 27.6.1956 günlü iddianame). Bu sırada Aren Doçent oluvermişti. Sevkinden sonra «Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Eylül 1956 sayısı»nda Aren (ekli dosya), yukarda sözü geçen ve geri kalmış memleketlerin ABD yolundan en iyi şekilde kalkınabileceğini iddia eden yazısını yayınlıyordu. Mahkemesinde bu yazılar komünist olmadığını ispatlamak için bir kişiye sevkedilmiştir. Bizim sevkimizde baş rolü Behice Boran'la birlikte oynayan Aren 7.8.1957 günlü (Ekli) kararla BERAAT etti. Aidat topladığı ve teslim ettiği iki kişi tarafından iddia edilen ve hücre sekreterliği hakkında üç tanık bulunan Aren Beraat etmiştir. (Üstelik bu üç şahit de Aclan Sayılğan gibi her şeyi itiraf eden ve bu yüzden (141/7 fıkra) cezalarının 3/4'ünü af ettiren «sözüne inanılır» kişilerdi (!). Dr. Şefik Hüsnü ve daha birçokları tek bir toplantıda bulundukları iki şahit tarafından iddia edildi diye ağır hapislere mahkûm edilmişlerdi, çokları elli kuruş aidat iddiası ile yandılar, tahsilleri yarıda kaldı. 1944 davasında Suat Derviş'in avukatlığını yapan İ. Hakkı Balamir arkadaşımız herhalde bu duruma benzer bir durum hatırlayacaklardır. Suat Derviş'in sudan nedenlerle mahkûmiyetini ve

Zeki Baştımar'ın delil bolluğuna rağmen beraatini herhalde hatırlayacaklar ve belki de bu iki olayın nedenleri hakkında bazı sonuçlar çıkartacaklardır.

Ben uydurma haberler yaymıyorum, üstelik bütün bunları Partimizin en yüksek organına arz ediyorum, sahifelerdir süren ön savunmamda yavaş yavaş bazı kişilerin ne gibi hırs veya etkenlerle bizi suçlandırıdıkları belki sezinlenecektir. Belki bunların arkasında beliren korkunç oyunlar anlaşılacaktır, hatta Sayın Mehmet Ali Aybar savunmamı okurlarsa herhalde kimlerin Partiyeye bağlı olduğunu veya olmadığını anlayacaklardır.

Bizim seviyemizde bir hizip yoktu, ancak partimizde şahıslarla bu şekilde uğraşılmaya devam edilirse, her türlü eleştirme ve soru suç sayılırsa, bu sevk istemleri yüzünden parti kapatılmazsa, mutlaka Partiyeyi doğru yola getirecek hizipler doğacaktır.

VIII — *Demokratik Merkeziyetçilik ve otoritarizm:*

Toplumcu partiler merkeziyetçidirler, onlarda sıkı bir disiplin vardır. *Disiplin genel olarak:* a) Her parti örgüt ve üyesinin Tüzük, Program ve Büyük Kongre kararlarına bağlı bulunması; b) Her alt organın üst organların kararları ile bağlı bulunmaları; c) Her organda azınlığın çoğunluk sağlayan kararlarla bağlı bulunması; şeklinde özetlenebilir. Ne yazıktır ki partimizde bu anlamda bir disiplin yoktur. Bunun yerine «dediğim dedik» tipinde ve üstelik durmadan değişen, tatbik kabiliyetinden yoksun emirler, otoritarizm özentileri, organlara karşı saygısızlık, tüzüğe karşı umursamazlık yer almış bulunmaktadır. Bunu savunmamda genelgelerle ispatlamış bulunmaktayım sanırım.

Parti içi demokrasiye gelince: Demokrasi aşağıdan

yukarı olur. Kongrelerde, toplantılarda, tartışmalarda, eleştiri ve özeleştiri ile, organlarda «parti meselelerinin en geniş bir hürriyet ile tartışılması», «yapıcı ve objektif tenkitle meselelerin aydınlatılması» yoluyla sağlanır, tüzüğümüz de bunu emreder. Partinin tabana oturması, tabandan güç alması böyle olur. Zaten partimizde üyelerle ilçe toplantıları, ilçeler arası toplantılar, il başkanları toplantıları ile bu yönde denemeler yapmıştır, nevarki kurul toplantılarında olduğu gibi, bu toplantılarda da yöneticiler sanki nutuk çekmek arzularını tatmin etmek istercesine yine de bu demokratik gayretleri baltalamakta, sadece kendileri konuşmak yoluna girmektedirler. Aslında bu yoldan teşkilatın, onun berisinden de memleketin nabızı tutulur, alınan kararların etkisi ve tepkisi ölçülür, eğitimin başarısı kontrol edilir.

Diğer bir yönden parti içi demokrasisi Kongreler silsilesi içinden işler, ilçe kongrelerinden başlayarak il Kongrelerine, oradan da Büyük Kongreye kadar varılarak örgütün istek ve eleştirileri dile getirilir. Büyük Kongrede tabandan gelen akımlar, tezler açıkça ortaya çıkar, hatta yöneticilerin davranışları ve kişilikleri üzerinde durulur, eleştiri, özeleştiri yapılır. Sonunda da Partinin hattını teşkil edecek olan kararlar meydana gelir. Bu hattı tatbik edecek merkez organları seçilir. Artık Yönetim organları Tüzük, Program ve Büyük Kongre kararları ışığında, bu kere yukarıdan aşağı, TAM BİR DISİPLİNLE ve yine de Kurullar içinde geniş bir demokrasi havası içinde tartışılarak kararlar tatbik edilir. Toplumcu partiler böyle yönetilir.

Buna karşı, Tüzüğümüzde olmayan fakat gitgide partimizde yerleşen davranışlar gelişmektedir. Tüzüğümüze göre organlar kademesinin başında Büyük Kongre, sonra Genel Yönetim Kurulu, üçüncü olarak da Mer-

kez Yürütme Kurulu yer almaktadır. Tüzük tadil tekliflerinde eleştirilerimi bu yönde yapmıştım. Şimdi Partimizdeki somut işleyiş tarzına gelelim, GYK üst organ olmakla beraber, MYK kararlarından ve bunların tatbikatından habersizdir. En önemli rapor ve teklifler Kurul üyelerine toplantı başladıktan sonra verilir, üstelik Kurul üyelerinin raporlarda yer almayan hususları bilmesine imkân yoktur. Genel Başkanın demeçleri ve bitmez tükenmez, «dünya haberleri» hakkında, raporlar dinlenir, sanki kasit kurulun çalışmasına ve denetimine zaman bırakmamak olurcasına. En önemlisi Genel Yönetim Kurulu MYK'ndaki akım, tartışma ve çatışmaları bilemez, haberdar edilmez. Teklifler çok defa karar şekline sokulmaz ve hele çok defa ısrarla oylamadan kaçınılır. Toplantılarda kararlar yazılmaz, imzalatılmaz, zabıt bile tutulmaz, tutanlara hasımca bakılır. İş o raddeye varmıştır ki bir defasında Genel Yönetim Kurulu iki günlük yorucu bir çalışmadan sonra sadece üç karar alabilmiştir, çalışmalarıyla hiç bir ilgisi olmayan üç karar: a) Atatürk anıtına çelenk koymak; b) Basın için bildiri hazırlayacak üç kişiyi seçmek; c) Gelecek toplantının yer ve gününü tayin etmek. (Sayı 219, 23.6.1966 günlü karar sureti).

Bu durum kurulun aczinden çok, bir anlayış hatasından dolayı meydana gelmektedir. Kurullar bu Tüzük ile de pek güzel işleyebilirler, ancak ehram ters kurulmustur, üstelik sakat bir disiplin anlayışı yerleşmiştir. MYK'na telkin ve kabul ettirilen bu disiplin anlayışına göre üç dört kişi partiye hakim olabilmektedir. Merkez Yürütme Kurulu 7 kişi ile toplanabilir, toplanıyor da, yeter ki Genel Başkan veya yakınları hazır bulunsunlar. Dörde karşı üç üye ile de karar alınabilir, tabii bu karar kurulu bağlar. Olay Genel Yönetim Kurulu karşısına gel-

diğinde, bu kararlar 19 MYK (*) üyesi için bir disiplin konusu haline getirilmektedir. Aleyhte ne konuşabilirsin, ne de oy kullanabilirsin, denir. Böylece GYK'nda otomatik bir çoğunluk sağlanabilmektedir. Bunun sonucu olarak da yönetim üç dört kişinin tekeline girebilmektedir. GYK toplantılarında MYK üyeleri, konu önemli olunca, bu disiplin bahanesi ile susturulur, çok defa itiraz edenin azarlandığına şahit olmuşumdur. Toplantıya gelmeyenler ise nasıl olsa düşürülememektedir. 53. maddenin tadil teklifi, bizim sevk istemimiz bu ters işleyen makinanın yarattığı sonuçlardır.

Halbuki yukarıda gördüğümüz gibi DİSİPLİN BU DEĞİLDİR. Disiplin kurallarına göre, azınlık kararların tatbiki yönünde bağlıdır, ancak bu bağlılık alt organlara karşıdır, onların kadamesinde vardır. Sosyalist partilerde disiplin hiç bir zaman aşağıdan yukarıya doğru işlemez. Üst kurul üyesi olarak GYK'na katılan Merkez Yürütme Kurulu üyeleri kendi alt kurul disiplinlerini üst kurula karşı tatbik edemezler. Genel Yönetim Kurulu toplantılarında MYK üyeleri aksine, muhalefette kaldıkları, şerh koydukları azınlıkta kalan tezlerini savunabilirler, bu, görevlerinin en önemlilerinden biridir. Karar ise üst kurul olan Genel Yönetim Kuruluna aittir. Dünyada bunun pek çok emsali vardır. Üst kurulları aşağıdan yönetmenin bir adı vardır, bu demokratik merkeziyetçilik değildir, CUNTACILIKTIR. Azınlıktaki bir grubun mecliste hükümetleri devirip kurması gibi.

Genel Yönetim Kurulunun salimen karar alabilmesi için *konuları bilmesi gerekir*. Bu ise son anda dinlenen tek taraflı raporlarla olamaz. Durum, budur ve TÜZÜĞÜMÜZE TAMAMEN AYKIRIDIR. Büyük Kong-

(*) 13 asıl ve 6 yedek.

relerde de durum tamamen aynıdır. GYK'ndaki değişik konular etrafında beliren muhalefetler, raporlara şerh olarak geçmezse ve tezleri Kongre karşısında savunamazlarsa, İl'lerden gelen delegeler ne yapsın, hangi ölçülere göre karar versinler. Bu ters tutum kulis doğurur, şimdiki durumlara yol açar.

Disiplinin ters şekilde anlaşılması sonucunda Genel Yönetim Kurulunda Kanunun emirlerine karşı Büyük Kongre iki yıl yerine üç yılda toplattırılır; Siyasi Partiler Kanununa göre ayarlama yapılacak diye Tüzük yöneticilerin istediği şekilde ve fakat Kurulca tartışma imkânı verilmeden değiştirilir, üyelerin protesto anlamına toplantıyı terkedip toplantı nisabı kalmadığı halde değiştirilir, üstelik kabul edilen geçici madde sonradan kaldırılıverir (GYK 12.2.1966 toplantısı). İzmir Birinci Büyük Kongresinde kabul edilen Parti programı yetkisiz olarak ve kurullar dışında değiştirilerek basılır. (Kabul edilen tasarı, Kongre kararları hakkındaki genelge ve şimdiki Program gözden geçirilirse durum derhal belli olur.) Ve sayısız benzer tutumlar...

İşte Partimiz böylece yönetilmektedir. Bunda hepimiz sorumluyuz, özeleştirimizi yapmalıyız. Parti zayıftır, partiyi kapatmak için vesile arıyorlar, PARTİYE ZARAR GELMESİN diye diye bu ters mantıkla Partimizi bu durumlara düşürdük. Bazımız nihayet ayıktı, bazımız daha ayıkmadı, ayıkanlar partiden kovulmak üzere, kimisi koltuk peşinde.

Bu otoritarist deviasyonun, sapmanın bir örneğini daha vereyim, Tüzüğümüze göre Merkez Yürütme Kurulu Büyük Kongreye bir aday listesi teklif etmektedir. İzmir Kongresinde bu liste kongre davetiyeleri ile birlikte delegelere ve adaylara gönderilmişti. Malatya kongresinde ise oylamaya geçilirken dağıtıldı. Üstelik

artık bir sıfatı kalmayan, mevcut olmayan MYK Kongre süresi içinde toplanarak bu listeyi Kongredeki cereyanlara göre hazırladı. Malatya'da bu liste en azından bir pazarlık konusu olmuştur. Artık bundan sonra her Büyük Kongre delegesi diyebilecektir ki: «Kongrede havadan sudan konuşur, Parti başındakileri översen, genel olarak sosyalizmden söz eder, diğer partileri yerersem listeye girme, yani seçilme şansım fazlaladır.» Kaldı ki aslında mesele bu kadarla kalmadı. Liste MYK kararından sonra da değiştirildi. Böyle bir şeyi kim yaptı? Bildiğim şu ki, Genel Sekreterimiz Cemal Hakkı Selek bana Kongre sırasında «Adana İl Başkanı Necati Aykaş'ı listeye aldık», demişlerdir ve yine Salih Özkarabay arkadaşımız Kongrede seçimlere geçilirken Necati Aykaş'ı listeye girdiğinden dolayı tebrik etmiştir. Bu olayın tanıkları vardır. Karar defterlerinin tutuluş şeklini bildiğim halde bu konuyu ispat için MYK karar defterinin savunma delili olarak celbini rica ederim.

Daha inandırıcı bir örnek vereyim, gözle görünen bir örnek, MYK'nda %50 işçi veya sendikacı arkadaş bulunduğu halde, bu konudaki madde, 53'üncü madde MYK'ndan nasıl o sulandırılmış şekli ile tasarı olarak ortaya çıkabildi, o olayda da, bizimle ilgili sevk isteminde de, sanki, bir hizibin, üst kademedeki bir hizibin varlığını seziyor gibiyim. OPORTUNİST BİR POLİTİKAYI SEKTER DAVRANIŞLARININ GÖLGESİNDE SÜRDÜRMEK İSTEYEN BİR HİZİP.

Yeni görüş nedir? Partiyi hangi yola götürmek istiyorlar?

Yeni beliren, en doğrusu yeni olarak bir teorik temele dayatılmak istenilen ve teorisyenini bulan bu akıma göre, Tüzüğümüzün esas ilkeleri ve demokratik mer-

keziyetçilik tanınmaz bir hale girmektedir. İstanbul İl'inin Beyoğlu ilçe Kongresinde (1967), Sayın Behice Boran dediler ki:

«İlçe Kongrelerinde ilçenin iç meselelerinden bahsedilir. İl Kongrelerinde İl'in meselelerinden, Büyük Kongrede ise Yurt ve Dünya meseleleri tartışılır. Partinin politikasını Merkez Yürütme Kurulu tesbit eder. Parti hattı budur, bu hattın ne biraz sağında, ne de biraz solunda olunabilir, zaten sol muhalefet aslında sağ muhalefetle birdir, ikisi de sağ muhalefet demektir, çünkü ikisinden de hakim sınıflar faydalanırlar. Bizim yolumuzu beğenmeyenler serbesttirler, istifa edebilirler, bir dilekçe yazıp parti kurarlar, artık pul da lazım değildir. Yok politikamızda hatalar varsa, yanlış hesap Bağdat'tan döner, bu dört yıl sonunda belli olur, (*) o zaman da gereken değişiklikleri yaparız.» Bu görüşlerini tam olarak özetledim, teyp bandı da vardır. Mehmet Ali Aybar ise İstanbul il binasında verdikleri demeçte: «İlçe Yönetim Kurulları oturup istedikleri konuları tartışamazlar, karar alamazlar, İlçe Yönetim Kurulları sadece İl'in emirlerini nasıl daha iyi tatbik edebiliriz, konusunu tartışabilirler, İl'ler de aynı durumdadırlar, sadece illerinin durumuna göre Genel Merkezin emirlerini en iyi bir şekilde nasıl tatbik edebiliriz konusunu tartışabilirler, o kadar.» demişlerdir.

Bu görüşler sosyalizmle, demokratik merkeziyetçilikle, Türkiye İşçi Partisinin tüzüğü ile taban tabana zıttır. Bu görüşlere göre parti sorunları hiç bir kademede görüşülemez, karara bağlanamaz. Bu görüş Malatya Kongresi kararına tamamen aykırıdır. Bu görüşün ilk belirtisi 22.10.1966 tarihinde toplanan İstanbul İl kong-

(*) Dört yıl sözü ilginçtir, yani Boran'a göre hata Genel seçim sonuçlarına göre ölçülür.

resi dolayısıyla çıkan ve Kongrede Tüzük hakkında görüşme yapılmasını yasaklayan 440 sayı ve 11.10.1966 günlü genelgede kendini göstermişti. Halbuki tüzüğe aykırı Genelge olamaz. Üstelik bu konuyu MHD karara bağlamıştı. Parti meseleleri parti organlarında tartışılır. Aksi halde sosyalist bir parti değil de otoritarist bir partiye doğru kayılır. Parti hattı bu olamaz. Parti hattı, Tüzük, Program, Büyük Kongre ve üst kurul kararları ile şekil bulur. Genel Başkanın demeçleri bile bu sınırlardan dışarıya çıkamaz (madde 34).

C — Partinin kapatılması konusu ve antikomünizm:

I — *Partimize karşı yapılan hücumlar :*

Gelelim açıkça, mertçe söylenmeyen ve fakat fısıldanan son iddiaya. Partimizin kapatılması tehlikesine. Şüphesiz bu hepimizin üzerinde hassasiyetle duracağımız bir konudur. Merkez Yürütme Kuruluna, Genel Yönetim Kuruluna hep bu yönden etki yapılmıştır. Merkez Haysiyet Divanına da aynı yönde baskı yapılacaktır. Bu telkinler iki kısımdır:

a — Bazı üyelerin tutumları Parti hakkında komünistlik isnadı yapılmasına yol açmaktadır.

b — Parti dışında olup eskiden mahkûm olmuş kişilerle organik bağ kurmak gayretinde olanlar vardır, Siyasi Partiler Kanunundaki, zararlı akımlar bir parti içinde mihrak haline gelirse parti kapatılır hükmüne göre bu üyeler Partinin kapatılmasına yol açmak üzeredirler.

Evet Mihri Belli haklıdır: «komünist olmak başka şeydir, antikomünistlik silahından yararlanmak başka şeydir.» Mihri Belli'nin Merkez Haysiyet Divanı top-

lantısından önce bu «ihtarnameyi» yollamış bulunması bizlere zarar vermiş olabilir. Ancak bu konuda bütün oklara hedef olan ve parti içi «çalkalanmalardan», yani Türkiye İşçi Partisi içindeki çalkalanmalardan dolayı «gizli Komünist Partisi» yöneticisi olarak yersiz ve asılsızca 15 yıl hapisle karşı karşıya bırakılan bir insandan başka bir şey beklenemezdi, kendilerini müdafaa etmeleri en doğal bir hakkıdır, üstelik daha fazlasını da yapmıştır.

Partimize karşı Mehmet Ali Aybar Genel Başkan olmadan önce de komünistlik isnatları yapılmıştır, (1961). Antidemokratik kanunlara karşı tertiplenen Beyazsaray toplantısında (11.11.1962), yani Aybar'ın Genel Başkanlığından dokuz ay sonra bu saldırılar tekrar başladı, Gültepe olaylarında en şiddetli noktasını buldu, Türk - İş'in Partimizi hedef alan 22 Aralık 1962 Antikomünist Tandoğan meydanı mitinginde sönüverdi. O gün İsmet Paşa ile yaptığımız görüşmede Başbakan Anayasaya hürmet edileceğini bize temin etti, sözünü tuttu, zaten hükümetlerden destek görmeyen faşist hareketlerin bir sonuç vermeyeceği belli idi. Tecavüzler seçimlerle yine başladı, İnönü hükümeti düşünce yine en hat bir noktaya vardı. Bu saldırıların nedenleri şunlardır: a) İşçi sınıfının bir parti olarak teşkilatlanması; b) İşçi Partisinin gelişmeye başlaması; c) Partinin seçimlere katılması. Bu nedenler tamamen politik olaylara dayanmaktadır. Mehmet Ali Aybar'ın Nazım Hikmet'le teyze oğlu olmasına değil (8.12.1962, Gültepe'de dağıtılan beyanname). Amerikan emperyalistlerine karşı Türk halkının direnişi hızlanırsa, bu hücumlar tekrar şiddetlenir. 13'lerin ihraç edilip edilmemesinin bununla ilişkisi yoktur. Kaldı ki Kemal Nebioğlu'nun dedikleri gibi Partiyi kapatmak için Şişli ilçesindeki «eski ar-

kadaşlık münasebetlerine» değil de üst kademelerdeki ilişkilere bakılır. (...) Zeki Baştımara ile eski dostluk ve hısımlık ilişkileri bir tehlike teşkil edebilir. (Aziz Nesin'in soruşturmasını okuyunuz) Bu ilişkileri ise biz değil polis kurmaktadır.

Ne yazık ki Partim bu yolda çok hatalı adımlar atmaktadır. Aybar'lar, Boran'lar hakkındaki isnatlar Partimize hiç bir zarar vermedi, ona g kazandırdı. Nasıl ki bolşeviklik isnatları Mustafa Kemal Paşaya zarar vermemiştir. Nasıl ki hiç kimse Reşat Fuat Baraner Atatürk'ün öz teyzesinin torunudur diye bu akrabalık ilişkisinden yararlanmaya bakmamıştır. Hcumlar sadece suyu bulandırmak gerekince yapılır. Hcumlar TİP'in eylemleri ile orantılıdır, hatta aslında Amerikan - Sovyet ilişkileri ile, Türk - Amerikan ilişkileri ile, Türkiye'deki ekonomik krizin ve sınıf çatışmasının şiddetlenmesi ile ilgilidir, bu olaylarla orantılıdır. Sevinç zgner arkadaşımı ihbar edercesine iki defa hayali bir hizibe lider ilan etmekle değil, tehlike varsa bundan kurtulmanın yolu kurban kesmek değildir. Hcumlar Türkiye İşçi Partisinin mücadele g ve şekli ile orantılıdır; ihraç edilip edilmememizle değil.

şunu da iyice bilelim ki Aziz Nesin'in ifadesinde söylediği gibi hâlâ faaliyetinde gizli bir Türkiye Komünist Partisi yoktur, olaydı onbeş yıldır nasıl olsa büyük bir iki tevkifat olurdu. (*)

Huzurunuzda getirilen dosyanın arkasında kişisel nedenler, hırslar, korkular, vehimler bulunmaktadır. Belki de bazı pazarlıklar, tertipler. Fakat şunu iyi bilmelidir ki bu dosyada hayali dış ilişkilerimiz ve hizipiliğimiz bir yakıştırmadan ileri gitmemektedir.

(*) TKP 5. Kongresi, TKP'nin 70'li yıllarda Türkiye'de faaliyete geçtiğini ilan etmekle bu yargımızı kanıtlamıştır. (Bkz. Le Monde Gazetesi).

II — Antikomünizm silahı ile savunma :

Sayın Divan üyeleri, bir de Türkiye İşçi Partisindeki antikomünizm silahı ile savunma gayretlerinin tarihçesini yapalım.

1 — Mehmet Ali Aybar «Anayasa mahkemesi mevzuatta boşluk olmasın diye 141/142'nci maddeler hakkındaki davamıza bakmıyor» gerekçesi ile 1964 yılında bu maddeler hakkında bir tadil teklifi hazırlamışlardı. Bu tasarıya göre madde açıklık kazanıyor, yani komünistlerin cezalandırılmaları kolaylaştırılıyordu, üstelik cezalar da artırılmaktaydı. Partinin hukuk bürosu Genel Başkanın bütün baskılarına karşı gelerek tasarıyı incelemeyi reddetti. Senatörümüz Niyazi Ağırnaslı teklifi protesto etti. Büro üyeleri, hatta İlhan Selçuk olaya tanıklırlar. Mesele kapatıldı gitti.

2 — Niyazi Ağırnaslı'nın istifaya zorlanması olayında, (442 sayı ve 27.11.1964 günlü Genelge) kendisinin Macaristan'da birkaç gün kalması suç sayılıyor, «Program ve Tüzük hükümleri ile bağdaşmayan amaçlar peşinde olduğu» ifade ediliyordu. Tek senatörümüzü bu nedenle feda ettik, kendilerini adeta komünistlikle suçladık. Asıl nedenler ise Nevzat Hatko'nun kulislerine dayanıyordu, İzmir kongresi ile ilişkili idi.

3 — Muzaffer Karan'ı, eskilerden Hamdi Alev ile «eski arkadaşlık bağları» olan Milli Birlikçi Muzaffer Karan'ı bile ihtilalci sosyalizmle suçlayacak kadar ileri gittik. Halbuki kendisi bir taraftan MDO cuntasının korkusu ile, diğer taraftan da Meclis Grubumuzdaki havadan dolayı istifa etmişti.

4 — Fakat en korkuncu, İstanbul İl'indeki 17 arkadaşımız hakkındaki sevk istemi olayıdır. MYK'nun 29.10.1966 gün ve 179 sayılı kararı ile, İstanbul İl kong-

resinden bir hafta sonra, aralarında 3 büyük kongre delegesi bulunan 17 arkadaş, en doğrusu 8 ve 9 kişilik iki «grubu» ihbar mahiyetinde bir sevk istemi ile ihraç edilmesi isteniyordu. Hizipçilik, (delegelerin toplanıp görüşmesi olayına «tüzük dışı bir kongre» gözü ile bakılması) bir yana istemde korkunç bir cümle yer almaktaydı: «Gerçek nedenler: ESKİ ARKADAŞLIK MÜ- NASEBETLERİNİ Parti içinde ETKİN BİR GRUP OL- MA İSTİKAMETİNDE kullandıkları. GERÇEKTE Se- vinç Özgüner, Dr. Kemal İşler, Kumru Gözügeçgel'in faaliyetlerini BU AÇIDAN DEĞERLENDİRMEK GERE- KİR... Tahkikatın bu yönde derinleştirilmesi.» den- mekteydi. Türkiye'de üç kişilik grupların anlamını bi- len pek çoktur, bu aslında MHD'na değil Savcılığa ya- pılan bir ihbar anlamını taşımaktaydı, ikinci gruba gelince, onlar Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın eski Vatan Partisi ile ilişkili olarak gösterilmekteydiler. Sonuç ola- rak da: «Partimizin bizden önceki sosyalist kuruluşlar karşısındaki bağımsız varlığı ile bağdaştırılamayacak bir manzara göstermektedir... Başarı ve başarısızlıkları maziye mal olmuş bu hareketler Partimiz içinde yeni- den denenmesi teşebbüslerine izin vermez.» denmek- teydi. O devrede Genel Yönetim Kurulu üyesi idim, MYK üyelerinin çoğuna: «bu yaptığınız muhbirliktir, sizin yüzünüzden bu arkadaşlar tevkif edilirse ölünce- ye kadar bu lekeyi yüzünüzden silemezsiniz», dedim. Bilindiği gibi, değil tanık, MYK sözcüleri Nihat Sargın ile Şinasi Yeldan'ı bile dinlemeye lüzum görmeden MHD ilk grubu bir günde temize çıkardı.

Asıl amaç İstanbul Kongresinde bellren eleştirileri susturmak, muhalefetleri bölmektir.

III — Muhalefetlerin nedenleri:

1965 seçimlerinden hemen sonra Partide üç muhalefet belirdi: a) Sendikacı arkadaşlarımız, Tüzüğe göre hakları olan Millet Vekilliklerinden mahrum edildiler, 53. madde tatbik edilmedi, nasırlı eller Meclise sloganı rafa kaldırıldı. Hatta Parti üç Milletvekilliği için hesap yanlışlığı iddiası ile, Sadun Aren'i doğrudan doğruya meclise sokabilmek için, Y. Seçim Kuruluna müracaat ettiği halde, aynı şekilde hak kazanması gereken Şaban Yıldız arkadaşım için müracaata lüzum bile görülmemişti. Sendikacılar şiddetli bir muhalefete giriştiler; b) Yönetici kadro Millet Meclisine girmişti, intibak devresi sancıları çekilmekteydi, İstanbul - Ankara arasında bölünen Genel Merkez işleyemez hale geldi, seçimlerde en hızlı bir tempo tutturan teşkilatla aylarca ilgilenen olmadı, bu da teşkilatta bir hoşnutsuzluk doğurdu; c) Mecliste ilk aylardaki intibak güçleri ve bocalama karşısında Genel Yönetim Kurulunda ve ayrıca gençlerde bir sol eleştiri belirdi, buna aksi yönden direnerek cevap verdiler, teorik tartışmalar başladı. Bu üç akım ayrı ayrı nedenlere dayanmakla beraber Genel Yönetim Kurulunda çoğunluk sağlamaktaydı. Üstelik İstanbul, Ankara, İzmir ilçe ve İl Kongrelerinde taban demokratik bir baskıda bulununca, Genel Merkez bula bula bir 17'ler meselesi ortaya attı. Böylece bu üç muhalefet akımının birleşmesini önlemek istedi. Olağanüstü Kongre ile de yeni kurulmuş olan Doğu ve Kuzey İl'lerine Büyük Kongrede bir delegasyon çoğunluğu sağladı. Kongre GYK'nun açık temayülüne karşı Malatya'da yapıldı. Bütün bunlar bir korkunun, kuşkunun mahsulüydü, mevkilerini kaybetmek korkusu, bilemediler ki Parti o zamanlarda bir bütün olarak Mehmet Ali Aybar'ın arkasındadır. Ne yazıktır ki mevkilerinden ve sonunda da

Milletvekilliğini kaybetmekten korkanlar ve de bazı art niyetler hayali hizip masalları ile Genel Başkanın fikrini çelebildiler ve ne yazıktır ki yine de antikomünizm silahı kullanıldı. Ama bu defa iş o kadar geniş tutuldu ki, meseleyi kapatmak artık hiç de kolay değildi. Acemi sihirbazlar kontrol edemeyecekleri kuvvetleri harekete geçirmişlerdi bir kere, bunun sonucu olarak sade bizler değil, bütün Türk solu, bütün antiemperyalist güçler tehlikeye girmiştir. O kadar ki artık hırs ve küçük hesapların yanında bambaşka tertipler var mıdır sorusu kendiliğinden akla gelmektedir.

IV — *Asıl Partiyi kapatma tehlikesini doğuramılar:*

17 arkadaşımızın 1966 yılı sonlarında MHD'na sevklerine kadar Parti aleyhinde en küçük bir suçlamaya dayanak olabilecek bir delil yoktu. Halbuki 17 arkadaşımız hakkındaki sevk istemiyle Partinin Merkez Yürütme Kurulu bir kısım arkadaşlar için gizli bağ ve faaliyetten, diğerleri için de Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile ilişkiden, yani hepsi için TİP içinde «eski partilerle organik bağ» kurmaktan suç atfında bulundu. Olay kolayca kapatıldığı halde parti arşivlerinde çok tehlikeli ve fakat tamamen asılsız bir dosya yer almış bulundu. Milli Emniyet ajanları faşist bir hükümetten emir alsalardı, daha iyi bir komplo düzemezlerdi. (*)

Bunu yapanlar sadece muhalefetin bir kısmını susturmak, bir kısmını da korkutmak ve tamamını bölmek amacını güdüyorlardı. Ancak yine de ters yönden

(*) Şunu hatırlatalım ki Mehmet Ali Aybar parti üst kurullarında polisler bulunduğunu defalarca açıklamışlardı. Buna rağmen bu kurullarda bize bu yönde komünistlik suçlamaları yapılması açık bir çelişkidir.

bir komplo ihtimali, bir müşevvik akıldan uzak değildir.

Asıl yaygın ve bu yüzden de çok tehlikeli olaylar Malatya Kongresi sıralarında ve sonraları belirmeye başladı, bir defa yol açılmıştı, kaygan yüzeye basılmıştı. Durup düşünmek, tarafları bir araya toplayıp açıkça konuşmak; böylece, eğer varsa, vehimleri yok etmek ve hatta ciddi bir otokritik gerekmekteydi. Ben, Behice Boran arkadaşımıza, Canip Yıldırım, Genel Başkana bu yönde telkinde bulunduk, fayda vermedi. Zannettiler ki delegelerin kulaklarına bazı şeyler fısıldamakla, Kongre oyunları ile ve sonunda da Haysiyet Divanlarını işleterek gururları zedelenmeden mesele kapatılabilir. Aşağıda sunacağım gazete kupürlerinden parçalar bunun ne kadar yanlış, böyle oyunların ne kadar tehlikeli ve peri masallarına inanacak yaşta olmadığımıdan, kastin ne kadar korkunç olduğunu gösterecektir.

a — 13 Şubat 1967 günü Partimizin 6. kuruluş yıldönümünde, Genel Başkanımız basılı mesajındaki demecleri çok daha şiddetliydi, diyordu ki: (Genelge No: 2) «Hasımlarımız bugün için içeriden saldırılar yapmayı uygun buluyorlar. İçimize soktukları ajanların aracılığı ile parti birliğini, partililer arasındaki sevgiyi, saygı ve dayanışmayı bozma teşebbüsleri yapıyorlar.» «Partimizi içerden çökertmek teşebbüsleri, hep bildiğiniz gibi ikinci Büyük Kongremizde en yüksek noktaya ulaşmıştır. Fakat tabanın uyanıklığı fesatçıları bozguna uğraştı.»

Zannederim ki bu sözler yeteri kadar açıktır, ancak bu kadar korkunç suçlamalardan sonra sevk istemindeki «faaliyetleri tek tek tüzüğe aykırı olmayabilir» ibaresinin nisbetsizliğine, zavallılığına ne denir; bazı dağlar böylece sonunda fare doğurur. Bu sözlerle

tahrik edilen partililerin «bizzat ihkakıhak» yoluna gitmeleri, ellerine sıkıştırılan listelerdeki arkadaşlarımız için: «işçi düşmanı», «parti düşmanı ajanlar» diye propaganda yapmaları, en gülünç isnatlarda bulunmaları, yadırganacak davranışlar değildir. Bir örnek vereyim, 25 yıllık arkadaşım Yaşar Kemal ve karısı Parti üyesi olmayan fakülte arkadaşım İTÜ Profesörlerinden M. E.'ye (*) giderek «Rasih oğlum Raşit'i bıçaklatmak için adam tuttu, farkına vardık, yeğenim Ramazan Yaşar silahlı olarak ilçeye gitti, birşey yapamadılar.», diyebilmiştir. Mesele o kadar ileri gitti ki, İstanbul İl Yönetim Kurulu Şişli İlçesi Yönetim Kurulu üyelerinden dördünü iki yıl ihraç istemiyle Haysiyet Divanına sevk etmek zorunda kaldı, asıl teşvikçiler ise şimdilik perde arkasında kalabildiler, örneğin Nevzat Hatko! (**) İşte istemde sözü geçen Şişli olaylarının içyüzü.

5 Mayıs 1967 günkü soruşturmada resmen «polis usulleriyle» sorular soruldu: «Ümrân Baran'ı size kim tanıstırdı? Kongrelere gidecek parayı nereden buluyor? Vahap'ın yazısını Mihri mi yazdı? Toplantıyı itiraf ettiler, nasıl inkâr edersiniz?» gibisinden.

Bu da yetmezmiş gibi cevaplarımızın üzerine sorular yazılmadı, böylece soruları değiştirmek veya kaydırmak imkânı açık bırakıldı.

b — Konunun mahut basında şimdiden nasıl bir kokü vermeye başladığını görelim:

3.7.1967 günlü YENİ İSTANBUL gazetesinde: «Yerli komünistler arasında ihtilaf : Zeki Baştımar ile Mihri Belli'nin liderlik kavgası» yazısında Baştımar partinin hücrelerine TİP'i desteklemek emrini verdiği yazılıydı.

15.7.1967 günü Genel Yönetim Kurulu hakkımızda

(*) Moiz Eskinazi.

(**) Az sonra Nevzat Hatko bu nedenle 2 yıl ihraç edildi.

görüşmek için toplanırken, AKŞAM'da Aziz Nesin'in yazısı çıktı. Bu yazıda: «TİP ile Türkiye içinde ve dışındaki TKP arasında bağ aranıyor ve bu bağı benim kurduğum söyleniyordu», ve yine «Türkiye dışında Komünist Partisi ile, Türkiye gizli Komünist Partisi ve TİP arasında kuryelik yaptığım iddia ediliyordu», ve yine «TKP'yi temsil eden Yakup Demir'den TİP Genel Başkanı arkadaşım Mehmet Ali Aybar'a paket ve mesaj getirdiğim yolunda baskılı sorguya çekildim» denmekteydi.

Hedef görüldüğü gibi TİP idi, yani onun yöneticileri Aybar'lar, Boran'lar, Sargın'lardı. Halbuki bu yazı bile GYK'nda bize karşı bir dehşet ortamı yaratmak için kullanıldı. Bu iğrenç yalanların temelinde, onlara yol açan olay bizlere karşı bizzat Aybar'ın, Boran'ın aylardır giriştikleri kötüleme ve suçlama kampanyası idi. Atılan taş pis suları fışkırtmaya başlamıştı.

c — 19.7.1967 tarih ve II sayılı Genelge ile ihraç istemimiz partiye duyuruldu, Genelgede «bu kararın önemine binaen her iki hususta teşkilat kademelerinin uyanık bulunması ve üyelerini de uyararak kararın uygulanmasında en ufak bir aksaklık görülmemesi» talimatı verildi. Bu, parti tarihinde benzeri olmayan bir davranıştı. Bunun sonuçlarından biri Tarık Ziya Ekin-ci'nin «Gerekirse Tüzüğü aşın, bunları partiye sokmayın» demesi ve bu emir (?) üzerine, ekli zabıтта görüleceği gibi Adana İl binasından kovulmam oldu, direndim ve böylece bazılarının gözleri açıldı.

20.7.1967 günlü HABER ve DÜNYA gazetelerinde: «TİP'in bünyesindeki aşırı solcular tasfiye ediliyor» başlığı ve «tepeden inme olarak vasıflandırılan ve sonradan TİP'e iltihak eden şahıslar»ın ihracı «hükümete karşı bir taviz» olarak gösteriliyordu. Ve... mutad edebiyat yönünden haklı olarak, Adnan Cemgil, Kemal Sül-

ker gibi tanınmış isimler üzerinde duruluyordu. Pis sular sıçramaya böylece devam ediyordu.

24.7.1967 günlü HABER gazetesinde Hilmi Ceylan imzalı yazıda: TİP'in faaliyetleri gizli TKP'ye bağlanıyordu: «Sadun Aren rahmetli Adnan Menderes'in ve Kemal Aygün'ün himmetleri ve şefaathları sayesinde Askeri Mahkemece mahkûmiyeti önlenmiş, Zeki Baştımar (Yakup Demir)'in Behice Boran ile Türkiye'de temsilcisi dendikten sonra: «Türkiye Komünist Partisi birinci sekreteri Yakup Demir (Zeki Baştımar)'ın TKP içinde ve halen Türkiye'de yaşayan Mihri Belli, Şevki Akşit, Erdoğan Başar gibi yeminli hasım liderlerin bulunduğu bilinmektedir. Yakup Demir TKP içinde kendisine rakip olan bu kimselerin TİP'e alınmaması, bu kişilerden yana olanların da partiden atılması emrini verir», yine: «Zeki Baştımar (Yakup Demir)'in Türkiye'deki en yakınları olan Behice Boran ile Sadun Aren'in Zeki Baştımar'ın temsil ettiği stratejiyi en iyi savuncak ve halka indirecek kişi olarak Çetin Altan'ı seçtiler. TİP maskesi altında, Çetin Altan TKP'nin Zeki Baştımar kanadının fikirlerini en iyi temsil edecek bir kimse olarak piyasada boy gösterdi», denmekteydi. Halbuki dört beş kişiyi geçmeyen dışarıdaki (...) partideki yöneticiler (...) içeride ise Aziz Nesin'in de dediği gibi faaliyette olan gizli bir parti bulunmamaktadır. (*)

(*) «TKP Gerçeği ve Bilimsellik» kitabımda 1951 tevkifatı davasında Dr. Şefik Hüsnü, Reşat Fuat ve diğer merkez komitesi üyeleriyle Zeki Baştımar'ın sorgu ifadesi ve mahkemedeki tutumu karşısında ilişkilerinin nasıl kesildiğini ve bunun yansımaları açıklamıştım. Zeki Baştımar'ın Aydınlar diye tanımlayabileceğim kişileri işkence altında aklamaları veya bu kişiler hakkında kendisine soru sorulmaması ve bunların bu nedenle tutuklanmamaları veya beraat etmeleri ve böylece bu kişilerin TİP'e girebilme olanağına sahip olmaları gerici basın tarafından bir Mihri - Zeki ihtilafı olarak ele alınmasına yolaçtı.

İşte Genel Merkezimizin en masum ve ihtirassız bir muhalefete karşı gösterdiği hazımsızlık, kendine güvenmeme ve vehimleri yüzünden doğurduğu çalkantı, yoktan meydana getirdiği korkunç tehlike. Hangi CIA ajanı daha iyi bir sonuca ulaşabilirdi? Üstelik Genel Sekreter Baştımara'ların damadı olursa, Genel Başkanın yeğeni Baştımara'ların gelini ise ve bu kişiler bize karşı bu yönden suçlamalar yaparlarsa, elbetteki hakim çevreler, gericiler ve Milli Emniyet bunu ganimet bilir. Elbette ki suçladıkları Mihri Belli kendini savunmak zorunda kalır, elbette ki aklıbaşındaki toplumcular Niyazi Ağırnaslı'dan Erdoğan Berktaş'a kadar meseleyi dallandırmamak için teşebbüslerde bulunurlar, aracılıkta bulunmaya uğraşırlar, İlhan Selçuk uyarıcı yazılar yazar, bütün bunlar bir hizibin varlığının ispatlayıcı delilleri değil, sadece namuslu dostların, üstelik bir gün üzerlerine kolaylıkla sıçratılabilecek çirkefin, daha fazla dalgalandırılmaması için yaptıkları haklı ve hayırlı gayretlerdir. Ne olursa olsun Genel Merkezimizin bu sorumsuz tutumlarının tepkileri daha uzun zamanlar devam edecektir.

Gelelim bir Genel Yönetim Kurulu üyesinin (*) İzmir Kongresinden sonra Partiden ihraç edilen iki eski arkadaşımızla kurduğu ANT dergisine: 25.7.1967 tarihli sayılarında 17.7.1967 günlü Parti bülteni ile 19.7.1967 günlü Genelgeyi almışlar, ikisini birleştirerek Mehmet Ali Aybar'ın ağzındanmış gibi yayınlamışlar. Böylece ihraç talebimiz eşe dosta ve düşmana Mehmet Ali Aybar'ın ağzından ilan edilmiş bulundu, hem de ne başlıkla!

«BU CIA AJANLARININ TEZGAHLADIKLARI BİR OYUNDUR»

(*) Yaşar Kemal.

Bu da HABER ve DÜNYA gazetelerinde çıkan isimler yönünden yanlış haberlerin tekzibi anlamına gelirmiş! Benim bildiğim kadar tekzip, haberi yayınlayan gazetede çıkar ki, o gazetenin okuyucuları doğrusunu öğrensinler. Biz, çamura atılan 13 parti üyesi, telefonları çalıştırarak en vakur bir açıklama hazırladık ve Tüzüğe göre böyle bir teşhirin gereksizliğini gösterdik. Bu üzücü yayınlar halen devam etmektedir, edeceklerdir de. Üstelik bazı havadislerin doğrudan doğruya Genel Merkezden sızdığı artık açıkça farkedilmektedir.

Savunmamı bitirirken 9.10.1967 tarihli POLİTİKA' da en korkunç suçlamayı okudum ve ön savunmamı yaparken tuttuğum yolun doğruluğunu iyice anladım, bakın ne yazmışlar:

«Behice Hatko Boran (Bu arkadaşlar davamıza ihanet etmişlerdir), diye söze başlamış ve şunları söylemiştir: (Partimizin en güçlü devrinde 13 arkadaşımız kendi çıkarları için parti tüzüğüne ve kararlara ihanet etmişlerdir. Bunlar Türk mahkemelerince komünizm propagandası yapmaktan mahkûm edilen Mihri Belli'nin hüccesine dahil olup ondan emir almaktadırlar. Demin dinlediğiniz arkadaş Mihri Belli'den emir almadıklarını söyledi. Bu arkadaş (*) elbette Mihri Belli'den emir almaz. Mihri Belli kendi hüccesindeki ilk çengele emir verir, o başkasına, o ötekine. Biz bu taktikleri biliriz. Bunlar komünist taktikleridir. Bu arkadaşlar partiyi yıkmak istemektedirler. Bu sebeple partiden ihraç edilmeleri gerekir.), demiş».

HÂLÂ TEKZİP EDİLMEDİ

İşte dayanaksız suçlamaların yarattığı çirkef. Bu

(*) Halit Çelenk.

böyle devam ederse ve Amerikalılar bundan yarar görürlerse, İNÖNÜ bile kurtulamaz!

Savunmam bundan ibarettir. Kararınız ne olursa olsun Türk Sosyal Mücadeleleri tarihinde 13'lerin tertemiz bir yeri olacaktır.

YAŞASIN TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI.

**Türkiye İşçi Partisi
Şişli İlçesi üyesi
Rasih Nuri İleri**

EK SAVUNMA

Adana, 4 Aralık 1967

14 Ekim günlü Telgrafımla talep ettiğim isteme bağlı «ispatlayıcı delilleri» Divanınızın 18 Kasım 1967 tarihli ara kararı ile tetkik etmek olanağına kavuştum. Bu şekilde ÖN SAVUNMAMIN politik yönden ne kadar doğru olduğunu delilleriyle görmüş bulundum. Böyle olunca savunmamı tamamlamak için sadece dosya ve sevk istemi hakkında bir incelemeyi ön savunmama eklemeyi yeterli bulmaktayım.

1 — Genel olarak dosyada istemle ilgisiz bir sürü vesika ve ifadeler bulunmaktadır. Bunların sıralanışı dosya ile yakın ilişkisi olmayanları yanıltabilecek metodolojik bir hata ile maluldur. (*) Tasnif tarih sırasına göre yapılmamıştır. İlk alınan ifade (M. Oksal, 14.3.1967) 19 sıra numarasını taşımaktadır. Dosyadaki sıraya göre

(*) Kitaba tahkikat dosyasının gerçek tarihsel listesini koyduk.

ilk ifade ise 5.5.1967 tarihini taşıdığı halde yine dosyaya göre 6.5.1967 tarihini taşıyan bir ifade 35'inci sırada yer almaktadır. Böylece tahkikatın seyri altüst olmuştur.

2 — Bundan daha önemli bir husus, alınan ifadelerin çoğunluğunun dosyada bulunmayışıdır. Örneğin 5.5.1967 günü İstanbul'da HIZIPÇILIK hakkında sanık olarak ifade vermeye davet edilen ve ifadeleri alınan Yılmaz Halkacı, Mustafa Kutlu ve Sıtkı Eser arkadaşlarımızın ifadeleri dosyada bulunmamaktadır.

Trabzon İl Bşk. Attila Aşut, Maraş İl Bşk. M. Taşkesen'den başka, bizim suç unsurlarımız arasında önemli yer alan Cihan Palas oteli toplantısı başkanı Can Yücel, Tözge, Aksungur, Eskişehir İl Bşk. Turgut Kazan, Muvaffak Şeref, Aslan Başer, A. R. Güney, Erol Ersan, İstanbul İl Bşk. Şaban Yıldız'ın ifadeleri dosyada yoktur, bunların bazıları alınmamıştır bile, halbuki dosyadaki ifadelere göre önemli rolleri olmuştur. Ayrıca İstanbul ilinde alınan ifadelerin çoğu dosyada olmadığı gibi, Adana'da gözümün önünde ifadesi alınan on kadar arkadaşın ifadeleri de dosyaya konmamıştır. Bir sürü ilişkisiz evrağın bulunduğu halde dosyada Genel Yönetim Kuruluna sunulan Komisyon raporu konmamıştır. YÖN dergisi sayıları için aynı durum göze batmaktadır. Sevk istemindeki birçok iddiayı çürütecek nitelikte olan ve benim yazımı ihtiva eden 171 sayılı YÖN dosyada bulunmamaktadır. Bütün bunlar dosyanın taraf tutarak ve kasitli bir şekilde tanzim edildiğini göstermektedir. GYK'da en önemli delil sayılan Yozgat İl Bşk.'nın ifadesi dahil olmak üzere, dosyanın tamamlanmasını talep ederim.

3 — Dosyayı tetkik edince aşağıda gösterileceği gibi en hayasız ifadelerden birini veren Murat Sarıca'dır.

Halbuki aynı Murat Sarıca GYK toplantısında Genel Başkanın teklifi üzerine dosyayı tetkik edip rapor sunacak komisyona üye seçilmiştir. Kendisi hem iddia şahidi ve hem de raportördür. Bütün bunlar gösterir ki GYK bir saatte yapılan bir tetkik ve düzenlenen bir rapor ile ve (Aristo dedi ki) mantığına dayanılarak karara varmıştır, tabiatıyla da kararı batıldır.

4 — Dosyada neden bulundukları anlaşılmayan üçer satırlık Y. Ergönül, B. Çelikel ve Y. Saygıner'e ait GYK zabıt özetlerinde: «neden şimdiye kadar geciktirilmiş olduğunu anlayamıyorum», «Hizibin faaliyetini büyük kongrede yakinen izledik» mealinde sözler vardır. İstemde de aynı iddia (sahife 3'ün başı) vardır. Bunlar ve ilk dört tanığın ifadeleri zaman aşımı iddiamı cevap verilmez bir duruma sokmaktadır.

5 — «Müteselsil ve mütemadi suç olma» konusunda istemde ve dosyada «Şişli olayları» haricinde ve istem kararı tarihinden önce **HIÇ BİR OLAY ZİKREDİLME-MEKTEDİR**. Şişli olaylarında ise İstanbul İl'inin istemi ve İl Haysiyet Divanı kararı ile tanıklardan «Suat Doğru, Sabit Ülker ve Nevzat Hatko» Partiden ikişer yıl için ihraç edilmişlerdir. Yani eğer böyle bir olay varsa suçluları biz değil iddia şahitleridir. Ayrıca tanıklardan İsmet Moray da partiden ihraç edilmiştir. Adana'da tanıklardan M. Çelik üç defa Haysiyet Divanına verilmiş, Hasan Sarıaslan için şikâyet vaki olmuş ve fakat ihmal ve İl ile H. D.'nin infisahı yüzünden haklarında karar çıkaramamıştır. Raşit Gökçeli, Daver Haser, Gersan Gazes için de şikâyetler olmuş, Şişli Yöneticilerinin toptan Haysiyet Divanına verilmesi üzerine muamele yapılamamıştır. Mehmet Bülbün ise ifadesine rağmen hakkımızda soru sordu diye Divanınıza hesap verecektir. Ayrıca İsmet Moray, F. Özgök, F. Aksın 17'lerden olup

aynı suçtan Divanınızca bir yıl önce beraat etmişlerdi, tekrar sevk edilmek korkusu içinde idiler. Ahmet Turhaneri ise kendi kendini ihraç ettirmek üzere Haysiyet Divanına sevk etmiş, isteği usul bakımından muamele-ye konulamamıştı. T. Danışkan, Ş. Atalay Milli Emniyetle ilişkilerinden dolayı partiden atılan Mukadder Sungur'un yakın arkadaşları olduklarını ve bu kişiyi parti toplantılarına aldıklarını ifadelerinde itiraf etmektedirler. Bir kısmı kendini temize çıkartmak amacı ile: M. Sarıca, Y. Cerit gibi; bir kısmı bizden önce partiden tardedilen veya edilmeleri için işleme girişilmiş bu kişiler bizi suçlayan, bunu yaparken de birbirini yalanlayan kişilerdir. İşte Genel Merkezin şahitleri.

6 — Dosyadaki ifadelere ve ikrarlara göre Genel Merkezin anladığı manada hizipçilik yapanlar biz değil Karadeniz illeri yöneticileridir. Büyük Kongrede beraberce hareket etmek kararını alan, mektuplarla bunu delegelere bildiren, Cihan Palas toplantısını tertipleyen hep bunlardır. (Soru 32'de görüldüğü gibi) Trabzon, Ordu, Giresun, Samsun, Amasya illeri bu faaliyetlere girişmişler, ayrıca Tüzüğe aykırı olarak bölgesel, kişisel menfaat sağlamak amacı ile ve kendilerini seçtirmek üzere (İstanbul, Ankara, İzmir, Adana) gibi büyük illerden GYK'na üye seçtirmemek kararını almışlardır. Parti menfaati yerine delege hesabına dayanan bölücü bir kulise girişmişlerdir. Bizleri suçlayanlar bu suçları işlediklerini ifadelerinde açıklayan insanlardır. Toplantıda «gizlilik, koridorları ve odaları boşaltma» onların Cihan Palas otelinde olmuş, otelin ismini bile onlardan öğrenmiş bulunuyorum, suç varsa onlardadır, toplantıya katılmayan N. Ormanlar, ben ve Çelenk'ler değil, onların konutu olan Sevinç de değil. Toplantıya Milli Emniyetle ilişkileri yüzünden ihraç edilenleri so-kan yine onlardır.

7 — İstemdeki ve tahkikattaki en büyük sahtekâr-
lığa gelelim, yani Tuncer Yanar ile benim Çelenk'ler
hakkındaki ifadelerimize: Tuncer ifadesinde «Şekibe ab-
la ile konuştuk,» «Oteldeki bulunan arkadaşlarla konu-
ştuk, Rasih, ben, Necati konuştuk, Halit'in konuşup ko-
nuşmadığını hatırlamıyorum, Can, Balaban bu dost top-
lantısında yoktu» demiştir. Arka arkaya sorulan soru-
lara cevap teşkil eden, bozuk bir Türkçe ile ifadeye ge-
çen bu sözler açıkça benim oturduğum otelin holünde-
ki bir sohbete aittir. Halit, Can, Balaban isimleri arka
arkaya sorulan sorulara cevaptır. Üstüne bir 43 sayı
eklenmiş akıllarısira Tuncer oyuna getirilmiştir. Hal-
buki ifade çok açıktır. Cihan Palas ile bunun ilişkisi
yoktur. Benim ifademde ise: «Herhangi bir toplantıdan
da haberim olmadı ve böyle bir toplantıda bulunmadım.
Vahap Erdoğan'nun evinde bir toplantı yapılacağından
haberim olmadı ve böyle bir toplantıda bulunmadım.
Başkanlı, gündemli hiç bir toplantıda bulunmadım. An-
cak gerek kaldığım otelde, gerek lokantada delege ar-
kadaşlarımla devamlı olarak kongre hakkında konu-
ştuk, tartıştık.» denmektedir. Bu kadar açık bir beyan-
dan sonra: «41'inci soru hakkında benim bir bilgim
yoktur, olsa idi iştirirdim. 42'de 43, 44'de yazılı sorulara
şöyle cevap vereceğim: Kongre boyunca devamlı olarak
toplantılar yaptık, otelde, lokantalarda bu toplantılar
oldu, bu toplantılarda Halit Çelenk, Şekibe hanım, Şa-
ban Yıldız, Naci Ormanlar, Kemal Türkler, Erol Ersan,
Necati Aykaş, Hüseyin (Kiraz olacak RN), Nebil Varuy,
Canip Yıldırım, Sevinç Özgüner bulunmuşlardır. *Bun-
lar genellikle bizim otelde kalan arkadaşlardır*» denil-
mektedir.

İfademin, biri başında diğeri ortalarında olan bu
iki kısmı uzunca naklettim. Birinde sorulan anlamda

hiçbir toplantıya gitmediğimi, diğerinde ise otelimizde otel arkadaşlarımızla holde beraberce konuştuğumuzu belirttim. Bize soru sorulurken ısrarla sorular gösterilmediği gibi, cevaplarımızın başına da sorular yazılmadı. Numaralar konup bu yolla ifadeler tahrif edilmek istenmiştir. Bu düpedüz bir sahtekârlıktır. Kaldı ki 41'inci soruya bambaşka bir cevap vermiş, Genel Merkezin listesini oylama sırasında gördüğümüze göre o listeden daha çok oy alınacağını nasıl iddia edebilirdik, demiştim. «Bilmiyorum» başka bir sorunun cevabıdır. İfadeyi alanlar mesleklerinde çok acemidirler.

8 —Sorulara gelince, onları nihayet dosya ile birlikte gördük, üstelik ek Adana soruları dosyada yoktur. 72 sorudan 33'ü iki toplantıya aittir. Bunlar genellikle 10'dan 25'e ve 42'den 52'ye kadar olmak üzere iki ayrı grup halindedir, bu sırf bir şaşırtma taktiğidir. İyi ki cevaplarım çok açıktır. Numaralar kaydırılarak ve sorular ifadede yazılmayarak bir oyun oynanmak istenmiştir. Meğer Partimizde polise ifade verircesine tedbir almak gerekiyormuş.

50'nci soru çok önemlidir: Cihan Palas toplantısında S. Özgüner, Ümrân Baran ve Naci Ormanlar toplantının amacını açıklayıp Genel Merkezle Meclis grubunu suçlamışlar, Halit Çelenk de aynı şeyleri heyecanlı ve hasımca tekrarlamış. Dendikten sonra, yani olayı olmuş kabul ederek şu soru sorulur: «Bu konuşmaları tasvip eder misiniz? Böyle soru olmaz, ayıptır. Önce ispat edilecek şey varmış gibi gösteriliyor, sonra da soru soruluyor. Tanık tasvip ediyorum dese, Genel Merkeze karşı olduğunu söylemiş olacak, etmiyorum dese, bu konuşmaların yapıldığını ikrar etmiş olacak. Bu soru değil, polis oyunudur. Üstelik konuştuğu söylenen dört kişiden ikisi toplantıda maddeten olamazlardı.

9 — İstemde doğrudan doğruya şahsıma ait kısımlara gelince: Bir günümü Tüzük hakkındaki uyarımı yazmaya ve bastırmaya harcadım, bir günümü de Kongre Teklif Maddeleri komisyonu çalışmalarında ve kararların teksirinde geçirdim, *hiç bir toplantıya katılmadım*, «kulis faaliyetleri içinde en çok çaba gösterdiğim» ne yazık ki yalandır. İfadelerden böyle bir netice çıkmamaktadır. Kulis toplantılarına katıldığımı söyleyen iki kişiyi tanımıyorum, yalan söylüyorlar, kaldı ki diğer ifadeler bunu doğrulamıyor.

Bazı üyeler hakkında uydurma haberler çıkardığım iddiası da tamamen yalandır, dosyadaki tek bir ifadede böyle bir iddia yoktur. Aren'in yazıları hakkındaki bilgiyi ifademde böyle bir soruya muhatap olmadığım halde ben verdim. Bunlar neşredilmiş yazılardır, uydurma haber değil. «Birtakım yazılar yayarak efkârı bulandırmaya çalıştığım» ise hiç bir ifadede yoktur. (*) Dosyada 47 sırada bulunan matbu uyarım ise matematik hakikatlere dayanmaktadır, bundan ancak şeref duyarım, kaldı ki Genel Merkezin benden istediği Tüzük taidil tasarımı dosyada yoktur.

«Şişli olaylarında» payım vardır, maskelerini indirdiğim kişilerin çoğu ya istifa etmişler ya partiden ihraç edilmişlerdir. İlçe Y. K. mevcut olsaydı gerisi de aynı akibete uğrardı. «Adana'da yaptığım» tek tüzük dışı hareketi gösterenin alnını karışlarım. Kongre yönetişim hakkındaki iddialar ise sonradan cevaplandırılacaktır. Halit ve Şekibe Çelenk hakkındaki ifadem ise apaçıktır, orada da oynanan oyun sökmemiştir.

Sayın Divan üyeleri,

Bir CIA ve Milli Emniyet oyunu karşısında olduğu-

(*) Bugün anlaşılmaktadır ki kasıt kitabın başında bulunan Attila Aşut'un çıkardığı SAVAS Dergisi'ndeki yazıdır.

mu muhakkaktır, dosyayı okuduktan sonra buna hiç bir şüphem kalmamıştır. Amaç Kadircan Kaflı'nın 29.11.1967 günlü Tercüman gazetesinde yazdığı gibi: «Biz bu kavganın devamını ve iki tarafın da başarılı olup birbirlerinin hakkından gelmelerini dileriz» şeklinde özetlenebilir. Amaç partiyi zayıflatmak, bölmektir. Aynı zamanda da gelecek büyük bir tevkifat, yani Faşizm tecrübesi için dosya hazırlamak ve böylece bütün Türk solunu lekelemektir. Şimdiden T. Z. Ekinci'nin irşatları üzerine benim Parti kongrelerini sabote etmek için 181.000 lira harcadığım Adana ve hatta Mersin ilinde Hasan Sariaslan ve Muzaffer Çelik tarafından yapılmaktadır. Elde edilmek istenen sonuç bu mudur? İstenilen en faal yüzlerce militanın ihracı mıdır? Veya onların eninde sonunda tevkifleri midir? Belki de Partinin altında kalacağı çok daha geniş bir temizlik tasarlanmaktadır. Takdirini Divanınıza bırakıyorum.

Bence tek çıkar yol, karşılıklı bir tartışma açmak, hatta bunu daha da genişletmek, parti çapında yapmaktır. Malatya Kongresi direktiflerine de uyan bu yol en ucuz kurtuluş yoludur. Karşılıklı kritik ve otokritik yapmak, hakaret ve iftiraların acısını unutmamanın tek yoludur, hakikate ulaşmanın yoludur. Bu amaca varmak için belki kovuşturmayı usul bakımından kapatmak bir yol olabilir. Diğer bir yol da bunu yaptıktan sonra olağanüstü bir kongreye gitmek olabilir. Burada nerede olurlarsa olsunlar iftiracıları ve fesatçıları temizlemek, hiç olmazsa zararsız hale sokmak da şarttır. Aksi halde tek kaybeden taraf Türk Solu, Türk Demok-rasisi olacaktır.

Sayın Divan üyeleri,

Gerek genel olarak, gerekse kişisel savunmam bakımından Şişli olayları üzerinde durmak şarttır. Şişli ilçe-

sindeki ve partideki huzursuzluk 17 arkadaşımızın 4.11.1966 günü MHD karşısına çıkmaları ile başlamıştır. O gün normal tenkitler bir bağdaşmaz çelişki yönüne saptırılmıştır. Sadece parti içi demokrasisi boğulmamış, savcılar önüne yalan yere yem atılmıştır. İşin başlangıcı bu hatalı tutumun Genel Merkez tarafından bir prestij meselesi haline sokulması ve bu tutumda ısrar edilmesi olmuştur. Merkez Haysiyet Divanı direnmiş, tarihi bir karar vermişti. Ben ise GYK üyesi olarak en sert bir tepki gösterdim. En sağlam eski yöneticilerinin haksız olarak suçlandığını gören Şişli ilçesi yöneticileri bu hava içinde direnmişler, Yönetim Kurulundaki üç işçi arkadaş istifa etmiştir. Bunun üzerine yerlerini yedekleri aldı. Bunlar Suat hanım ile partiden istifaya zorladığım Osman Karabulut'un iki mahalle arkadaşından ibarettiler.

Aybar'ın Ankara kongresi mesajları ve Malatya kongresi bu gergin havayı büsbütün artırmış, dedikodular ve yersiz suçlamalar birbirlerini kovalamıştır, delegelere birer birer hayali tehlikelerin hakikat olduğu telkin edilmiştir. Bu hava tepki olarak partinin örnek ilçesi Şişli'de en sert çatışmalara yol açmıştır.

Eski hükümlülerden Suavi Barutçuoğlu'nun boşanmış eşi Suat Doğu, hele Türkiye'mizde sol'un nasıl tanıtılmak istenildiği göz önüne alınırsa, çok yakışık-sız kişisel davranışları ile Partiye büyük zarar vermektedir, bu arkadaşımız öte yandan da son derecede faal bir partili idi. Suat hanımın bu davranışlarının ilçe çerçevesi içinde tezahür etmesi işçi arkadaşlarımız arasında haklı bir hoşnutsuzluk yaratmıştır. Aynı yönde Daver Haser arkadaşımızın yaptığı hareketler, kendisine verilen ilçe anahtarını çoğaltarak başkasına vermesi ve partiye gece yarılarında gelmeleri bu duruma eklenin-

ce en şuurlu işçi arkadaşlarımızın tepkisi görülmüştür, bu arada Yönetim Kurulundan istifa eden Vural Dalar, İhsan Memoğlu gibi arkadaşlar ile bu yönden çatışmalar olmuştur. İşte bu arkadaşların 17'ler olayındaki protestoları Suat hanım ile arkadaşlarına savunma bakımından bir fırsat vermiş, parti ahlakı ve menfaatı ile ilgili tutumları politik bir yönde tefsir ettirmişlerdir. Bunda Nevzat Hatko ile partiden istifa eden Osman Karabulut'un birleşik kulisleri rol oynamıştır. Konu, sonunda politik bir muhalefet şekline sokulabilmiştir. Hasta mizaçlı Raşit Gökçeli babalığının üyeliğini yenilemediğini ileri sürdüğümünden ve ikazda bulunduğumdan onların safına katılmıştır. Nevzat Hatko bu durumu fırsat bilerek ve Genel Başkanın Ankara Kongre mesajını ilçe seviyesinde tatbik etmek gayretkeşliği içinde, Sevinç Özgüner ve bazı arkadaşlarımızı basit disiplin suçları ithamı ile partiden tard ettirmeye yeltenmiştir. Nevzat Hatko'nun kafa yapısını bilenler için bu olağan bir davranıştır. Bu amaca varmak için baş vurulan yollar ve Tüzüğe aykırı davranışlar ilçede şiddetli bir tepki yaratınca bu kişiler tamamen tüzük ve ahlak kuralları dışına çıktılar, iftira yoluna saptılar. O kadar ki sonunda İstanbul İl Yönetim Kurulu 4 ilçe Yönetim Kurulu üyesinin ihracını istemek zorunda kaldı, sonra da Nevzat Hatko'yu Haysiyet Divanına sevkettiler, hepsi ikişer yıl ihraç cezası aldı. (*)

Bu olayların parti dışı kuvvetlerle ilişkileri üzerinde durmak sırası gelmiştir. Osman Karabulut'u ilk gördüğümde kendisinin sosyalist bir Bulgaristan göçmeni olduğunu, sonra Bulgaristan'a kaçıp orada bir bu-

(*) Nevzat ölünceye kadar çok sevdiğim bir arkadaşım olarak kalmıştır.

çok yıl işçilik yaptığını, gizlice yurda döndüğünde meselenin kolaylıkla kapatıldığını ve Belediyede fotoğrafçılık yaptığını benim önümde anlattı. Yanımdakilere böyle bir kişi ile ilişki kurmamalarını söyledim. Genel Sekreterimize de haber verdim. Benim Adana'da bulunduğum bir dönemde bu şahıs Şişli ilçesine naklini yaptırmış, iyi çalışmış ve hatta Yönetim Kuruluna girebilmiş. İstanbul'a döndüğümde kendisinin (Dosyadaki Daver Haser ifadesine bakın) Milli Emniyet evrağının filmlerini devlope ettiğini ve binalarının filmlerini çektiğini söylemiş olduğunu işittim. Kendisini bulup bu sözlerinin partiye zarar verebileceğini, eğer samimi bir toplumcu ise istifa etmesini, aksi halde tedbir almamız gerektiğini söyledim. Önce beni Haysiyet Divanına vermek üzere bir dilekçe yazmış, yüzleştirme ve ispat söz konusu olunca partiden istifa etmiş. Bu şahıs Çeliktepe gecekondu semtinde oturup orada faaliyet gösterdiğinden bazı işçi arkadaşlarını aleyhimize etkileyebilmiş, Nevzat Hatko Yaşar Kemal'le işbirliği yapıp mahalli bir dernek kurmuşlar. Bu Osman Karabulut az sonra Halil Oyman, Artin Tokatlıyan ve daha bazı arkadaşlarımıza «Naci, Sevinç, Vural, İhsan ve Hikmet Gürdağ'ı yakında partiden ihraç ettireceğiz» demiştir. İşitir işitmez ilçe başkanına konuyu arzettim, hayret içinde kaldı, haberi yalanladı. Az sonra Daver Haser de evime gelerek aynı arkadaşların ne gibi bahanelerle ihraç ettirileceğini bana anlattı. Bu durum karşısında ilçenin aylık toplantısına gidip isim vermeden parti üyesi olmayan bir şahıs ile görevi olmayan bir arkadaşımızın isim zikrederek beş kişinin ihracından söz ettiklerini, bu dedikoduların doğru çıktığı takdirde bunun büyük bir suç olacağını ve olayı Genel Merkeze arzedeceğimi söyledim. İlçe dışardan yönetilemez dedim. Yüz kadar

şahidi vardır. Birkaç gün sonra ilçe başkanı (*) evime telaşla geldi, «söylediklerin doğru çıktı,» dedi. Yine aylık toplantıda konuyu açtım, bu defa isimleri ve tanıkları saydım ve Yönetim Kurulunu ağır şekilde suçladım, kendilerine tüzüğü hatırlattım. Daver, Gersan, Raşit ve Suat arkadaşlarımızın Haysiyet Divanına sevkini talep ettim. Bunun üzerine tamamen tüzükten ayrılan bu grup talimatı Genel Merkezden alıyoruz diyecek kadar ileri gitti. İl Yönetim Kurulu işe el koydu ve tahkiyat sonucu bütün Yönetim Kurulunu İl Haysiyet Divanına sevketti. Bu arkadaşlar ikişer yıl ihraç edildiler.

Daver Haser'in durumları ayrıca ilginçtir, haklarında C. H. Selek'ten bilgi alınabilir. Aşırı sözler sarfeden, Programımızı «özel sektörcü» sanan, Genel Başkanı ve Behice Boran'ı cahil ve ılımlı bulan bu arkadaşı çok defa ikaz ettim, azarladım, resmi muameleye zorunlu kalacağımı söyledim ve nihayet evimden uzaklaştırmak zorunda kaldım. Bu arada kendisi genç kızlığında evimize gelen topçu İhsan beyin kızı ve onun kocası Orhan Koraltan ile ahabplık ettiğini, ziyafetlerine gidip teorik münakaşalar yaptığını bana anlattı. İstanbul sosyetesinden, zengin ve AP ileri gelenlerinden olan bu şahsın partimize karşı olan tutumunu Soroptimist derneği yöneticilerinden dinlemiştim. Partimize karşı yapılan Bursa tecavüzünü bu şahıs düzenlemiş, kendisine bu gibi kişilerle ilişkilerini anlayamadığımı söyledim. Az sonra evlerinde Amerikalı profesörlerle tanıştığını, onlarla sosyalizm konulu tartışmalar yaptığını ve Fulbrayt bursu alacağını söyledi, önce partiden istifa et dedim. Bu sefer Lumumba üniversitesine gitmeye kalkıştı, aynı ikazda bulundum. Aybar ve Altan kokteyllerine gidiyor diye cevap verdi. Daver'in yeğeni ve uydusu

(*) Ali Aksoy.

Gersan Gazez'e gelince, babası Musevi olmakla beraber Yunan uyruklu olduğundan yurt dışına çıkartılması için karar almış, itiraz etmişler, bu yüzden de partiden uzak durmaya çalıştığı halde bir bildiri dağıtırken mahkeme-lik olmuş, polisten çok korkmaktaydı, az sonra aslan ke-siliverdi. Bu iki arkadaşı suçlamak istemiyorum ancak sonraki tutumları insanda garip hisler doğuruyor. Raşit Gökçeli ise ön seçimden hemen sonra babalığı İstanbul'da Aybar'dan hemen sonra K. Nebioğlu ile beraber en çok oy'u aldığı halde ona oy vermeyenlerin avına çıktı, bu arada Şişli ilçesindeki eksik oy'un Behice Boran'a ait ol-duğu kararına vararak ateş püskürmüştü, Behice hanım'ı en galiz sözlerle suçlamıştı, onu da çok sert olarak ikaz ettim, çok tanığım vardır. Az sonra O. İlder arkadaşımız kendisini Avrupa'da bir kongreye delege olarak yol-layınca bazı itirazlar olmuş, onlara da düşman kesil-mişti. Bana olan husumeti ise 1966 İstanbul 11 Kongre-si dolayısıyla doğmuştur. Kongreden sonra Şaban Yıl-dız arkadaşşıma Yaşar Kemal usulsüz olarak büyük kongre delegesi seçildi, Şişli ilçesinde benden bir nu-mara sonra 35'inci sırada kayıtlıdır, ne kaydını yenilet-miştir ne de 1962'den beri aidat ödemiştir, dedim. Şa-ban, Yaşar Bakırköy'de kayıtlı diye cevap verince, ka-yıt fişi koçanlarını kontrol ettik, iki ilçede de kaydı yok-tu, kaldı ki nakil olmadan ikinci bir kaydı da olamaz-dı. İştittiğime göre Yaşar Kemal bana çok kızmış, Şaban Yıldız'a bir mektup yollayıp, bu söylentiler iftiradan ibarettir, kayıt fişim mektuba eklidir demiştir. Şaban gülerek mektubu bana gösterdi, fişte ne kayıt tarihi vardı ve ne de Şişli ilçesinden söz ediliyordu, üstelik il-çenin onayı olmadığı gibi ilçede kalacak olan parça da koparılmamıştı. Bu çocukça ikrara bir hayli güldük. Bir defa Kongrece seçilmişti, oldu bitti. Bu çok sevdiğim arkadaşımın tüzükten hiç bir haberi yoktu, aidatını öde

diye takıldığımda, ben partiden değil, parti benden şeref duysun, diye cevap verirdi. Kaldı ki 11 Kongre delegesi ve eski Şişli ilçe başkanı Naci Ormanlar isteseydi adaylığına itiraz ederdi ve onun yerine seçilmiş olurdu. İşte marazi ruhlu Raşit Gökçeli bu yüzden Behice Boran düşmanlığını unutup bana karşı döndü ve kıyasla Naci ve Sevinci de bu işe kattı.

Bu uzun hikâyeler belki 'yakışsız' gözükebilir, ancak çok şeyi izah etmektedir ve ayrıca bazı arkadaşların ne gibi nedenlerle Osman Karabulut gibi şahısların oyununa geldiğini, ne yönden ilişkiler kurulabildiğini göstermek bakımından ilginçtir.

Sevk isteminde Şişli olaylarına yer verildiğinden dolayı, bu olaylarla ilgili iki dosyanın da dosyamız ile birleştirilmesini rica ederim, çünkü «mütemadi suç» isnadı bu dosyalarla ilişkilidir.

Ön savunmamda Milli Emniyet ile CIA'nın üst kademeden nasıl hareket edebileceği konusu üzerinde durmuştum, dosyayı okuyunca bu ilişkilerin alt kademelerdeki seyrini sezinlemekteyiz.

Gelelim Adana olaylarına, Berktaş davetiyesi olayı önce açıklanmıştı, asıl can alacak nokta benim M. Haydaroglu'na karşı ezici bir farkla Divan başkanı seçilmem olmuştur, az sonra kongreyi terkeden M. Haydaroglu arkadaşımız: «Yönetici arkadaşlarımıza ilan edin, kongreden sonra partide toplansınlar» dedi ve ondan sonra İbrahim Çetkin'le birlikte kayboldular, içkili olarak il'e geldiklerinde söylemediklerini bırakmamışlar. (*) Bu garip zihniyet sorularda da belirlemektedir, seçilmek sanki bir mertebe işi oluveriyor. Bu tutumun Adana'da kötü tepkileri oldu. Adana'da herkesin bildiği gibi Mu-

(*) Bu iki arkadaşın 72 sorulu Tahkikat Komisyonu üyeleri olduklarını hatırlatırım.

zaffer Çelik, sapık bir kişidir, üç defa Haysiyet Divanı-na sevki istenmiştir, birinde sendikacı arkadaşlarımız tarafından, birinde Merkez İlçe Başkanı tarafından, sonuncusunda ise eski GYK üyesi Ahmet Turhaneri tarafından. İl Başkanının tutukluluğu (*) ve sonra da İl'in ve Haysiyet Divanı üyelerinin görevden alınmaları ihracına engel olmuştur. Kendisi anasının fırınında çalışan işçileri dövdüren, işi bırakmaları için ölümle tehdit ettiren garip bir tiptir, annesi çok defa kendisini resmi makamlara şikâyet ettirmiş. Bir zaman partinin parasını yemiş, arkadaşları parayı toplayıp ödemişler, meseleyi kapamışlar. Uydurma illeti o kadar yaygındır ki kasa soyduğunu, haraç yediğini, mahkûm olduğunu, dağa çıktığını ve eşkiyalık ettiğini övünerek anlatır, merak edip tahkik ettim, hepsi yalan çıktı, tam bir ruh hastasıdır. Şimdiki İl Başkanının aldığı ifadesi başlı başına bir alemdir. En son icraatı hakkımızda iftiralar yaymaktır, Suriye'den aldığımı söylediği 181.000 lirayı kongreleri sabote etmek için harcadığımı yayan kendisidir. M. Çelik'in aziz arkadaşı ve koyu AP taraftarı Hasan Sariaslan ise Emrevi tarikatındandır, Allahlığını iddia eder, dükkânı son zamanlarda Birlik Partili'lerin toplanma mahalli olmuştur. İkisi de koyu «okumuş» ve «kıravatlı» düşmanındırlar, hep diplomalıların ihanetinden söz ederler. Açıkça CIA ajanı olduğumuzu ifadesinde söyleyen Muzaffer Çelik ayrıca benim 53. maddeye karşı olduğumu, seçilenlerin yarısı işçi olsun dediğinde, kongrede: «Böyle şey olmaz» dediğimi iddia ediyor. Genel Merkez müşahitleri şahidimdir. Bütün mücadelelem ortada olduğundan savunma şahidi olarak Aybar'ın dinlenmesini rica ederim, çünkü böyle bir iftira

(*) Selahattin Uyar arkadaşımız Arana halkının Amerikalı'lara karşı yaptığı şiddetli gösteriler bahanesiyle tutuklanmıştı.

ayrıca hayasızcadır. Namzetlerin biri aday üyedir diye itiraz etmiş, susturmuşum, bu da yalan. Oturuma ara vererek partiden kayıt fişlerini getirttim, süresini doldurmamış bir işçinin adaylığını iptal ettim, zabıtlar ortadadır. Sarıaslan ise ifadesinde Behice Boran'ın namusu ile oynandığını söylüyor, cümleden faili pek anlaşılmamaktadır, üstelik böyle sözlere cevap vermeye bile değmez. İşte Adana'daki olaylar hakkındaki dinlenen şahitlerin ifadeleri ve kişilikleri, bunların da bilerek veya bilmeyerek kimin aleti oldukları meydandadır. Hele Tarık Ziya Ekinci'nin Adana'da oynadığı iğrenç oyunlar, bazısına kürtçe, bazısına zazaca konuşup zorla imzaları geri aldırma gayretleri, bu kadar kişi imzasını geri aldı yalanları, il'i siz kurmazsanız yetkim var, partiye kilit vururum tehditleri, bu kişileri parti binasına sokmayın, tüzüğü aşın emirleri, T. Z. Ekinci'nin uydurduğu 181.000 lira iftirası ve sonunda MHD karşısına çıktığımız güne raslattırılan Merkez ilçe kongresi ve parti tarihinde ilk defa olarak kendi üyele-
rimize karşı partiyi basacaklar iftirası ile polisten yardım istemeleri ve otuz polis himayesinde (!) kongre yapmaları kendilerine garip bir şeref vermektedir. Bunlar yetmiyormuş gibi Turan Taşıyan arkadaşımızın koluna girerek Refet Metin'in onu kongre odasına sokması ve orada girer girmez dövdürüp dışarı attırması, hiç de hoş olaylar değildir. Arkadaşlarımızın itidalli tutumları büyük bir hadisenin çıkmasını önlemiştir. Üç kişilik bir «geçici kurul» tarafından yönetilen il'e gelince Kanun ve Tüzüğün açık hükümlerine rağmen 45 gün çoktandır geçtiği halde kongresini yapmamaktadır. Sorumlu kişiler acaba partime ne yapmak istiyorlar, amaçları nedir?

Tahkikatın yönetiminde ve hele ilk ifadelerin alı-

nışında büyük rolü olan Yunus Koçak hakkında fazla bir şey söylemek istemem, Ankara'da il Başkanı iken 1962 sonlarında resim sergimizde yaptığı garip ve tehlikeli hareketleri M. Hekimoğlu Genel Başkana anlatmıştı, sonra ben de izahat verdim, kendilerinden sorulsun, savunmamda yazamayacağım olayların biri de budur. Bu Yunus Koçak ki Adana'da tahkikattan sonraki gece (20.5.1967 tarihinde) benimle meyhaneye giderken bana: «Kongrede neden bana oy vermediniz, grubunuza beni neden almadınız, şimdi MYK üyesi olurdum, adam seçmesini bilmiyorsunuz, o pısırik Halit'ten ne fayda gördünüz ki, size benim gibi mücadeleci arkadaşlar gerekirdi», diyebilmiştir. Kendisine neden oy vermediğimi açıkça anlattım. Az sonra da aynı Yunus Koçak «Parti kapatılmak tehlikesinde idi, sizi feda etmek zorunda kaldık, ne yapsanız nafile, bu defa MHD elimizde, Mahkemeye de gidemezsiniz, S. P. Kanununa göre mahkemeler bu işlerde esas hakkında hüküm veremezler, kanunu oku,» demişti. Ne yazıktır ki kendilerini şahit olarak gösteremiyorum bile. İşte bu sayın kişinin aldığı ilk ifadeler, benim gibi politik davalar üzerine etüt yapmış bir arkadaşınız için ışık saçıcı niteliktedir. Bu arada soruşturmadaki 72'nci soruyu zikretmeden geçemeyeceğim: «YÖN'ü ve ÇALTI'nın eleştirileri, imzasız mektubun muhteviyatı ile sizin, gerek Malatya Kongresindeki, gerek öncesindeki ve sonrasındaki tutum, davranış ve konuşmalarınızla tam bir paralellik vardır. Bu mütabakatı nasıl izah edersiniz?» Böyle bir soruyu tahlile lüzum yoktur bile. Bu havada yapılan soruşturmada Koçak'ın aldığı ilk ifadelerden T. Danışkan ve Ş. Atalay'ın ifadeleri çok pis bir koku neşretmektedir. Milli Emniyet ile olan ilişkilerinden dolayı partiden ihraç edilen Mukadder Sungur'la bu şahıs-

ların ilişkileri, Ordu'da çıkan UYANIŞ dergisi ile ilişkileri ve derginin ikinci sayısında Komünizmle mücadele derneğinin Ordu'da kuruluşunun tebrik edilmesi ve kurucularının övülmesi hepsi garip olaylardır. Bu şahıslar böyle nedenlerle ihraç edilen kişileri Büyük Kongreye getiriyorlar, «gizli» olduğunu kendileri iddia ettikleri toplantılara onları sokuyorlar, bunu da ifadelerinde belirtiyorlar ve bu olaylar tahkikat konusu olmuyor da bu gibi şahısların yalanlarla dolu ifadeleri delil olabiliyor. Bunların aralarında tek iyi niyetli arkadaş K. Aksoy'dur, o ise Genel Başkanın sözlerine dayanarak oyuna gelmiş, tefsirlere sapmıştır. GYK'nu etkileyen Yozgatlı şüpheli şahsın ifadesine gelince, dosyada bulunmayan bu ifade ile hepsi bir arada, Komployu daha da açık olarak ortaya koymaktadır. Kaldı ki ifadeler birbirini tutmamaktadır bile. Şerafettin Atalay ifadesinde (16.3.1967) Sevinç'in ablak yüzlü hayali arkadaşından söz ediliyor, kasdi nedir bilinmez, sonra da kendi otelimizde benimle ve başkalarıyla birlikte bulunan Naci'nin ve benim toplantıda oluşumuzu söylemesi, Halit ve Şekibe Çelenk'in orada olduğunu söylemesi hepsi hayasız yalanlardır, aksini ispat etmek ise kolaydır. Dr. Kıvılcımlı'dan alınan talimatlar, hiç bir yerden izi çıkmayan devamlı toplantılar ve gizlilik ve sonunda anonim mektup hakkındaki iğrenç uydurmaları, Ş. Atalay: «Ümran sordu, haberim yoktu», dedikten sonra, bilmediği mektup hakkında aynı ifadesinde: «Otel toplantısındaki konuşmalar mektup istikametindeydi» diyebilmesi, sonra da: «Mektuptan bahsederken Sevinç rahatsız oluyor, renk değiştiriyordu, ceket iliği ile oynuyordu», iddiası. O gürültü içinde ne de dikkatli imişler, yoksa görevli mi idiler ki Sevinç'in ilikleri ile oynamasına kadar dikkatle kontrol etmişler? Ne yazık ki ilk

anonim mektup yazıldığında Sevinç'in partli üyesi bile olmadığını bilmiyorlardı ve bilmiyorlardı ki iki anonim mektup aynı daktilo makinasından çıkmıştır. İyi ki ben iki Büyük kongremize Adana'dan gittim ve mektuplar yazılırken İstanbul'da değildim, ne de mektupların bir kısmının postalandığı Ankara'da, bunu söylememin sebebi Kemal Sülker'in Malatya'da bu dedikoduyu da ortaya atmış olmasıdır. Bir gün bu iğrenç oyun bütün çıplaklığı ile açıklanmalıdır.

Danışkan'ın ifadesine gelince (6.4.1967), o daha kongreye giderken komplonun farkına varmış, «önemli ise Aybar'a gidip tedbir almadan kongrenin başlamamasını diyecektim» diyor. Hayalinde Halit, Şekibe Çelenk ve Naci'yi Cihan Palas oteli toplantısında gören bu zat, Milli Emniyetle olan ilişkilerinden dolayı partiden ihraç edilen Mukadder Sungur'la dolaşüyor da o sırada Doğan Avcıoğlu'nun yanında Can Yücel ile Aslan Başer'i görünce irkiliyor. Halit'in hizip üyeleri ile: «çok seyrek, tenhalarda münasebet» kurduklarını iddia ediyor, mesleki alışkanlık mı diyelim? Herhalde tam bir polis ağzı ve aklı, Halit, ben, Naci aynı otelde kalmaktaydık, tenhalarda görüşmeye ne hacet, her gün beraberdik.

Ve bu adamlar Ümran Baran ile beraber Genel Başkan'a gitmek istemiyorlar, hiziptendir diyorlar, halbuki beraberce gidip açıkça yüzüne karşı onu suçlayabilirlerdi. Kaldı ki ifadelerde boş kalmış bir taraf var, Genel Başkanın delegelerle başbaşa yaptığı konuşmalar ve suçlamaları.

Gelelim diğer ifadelere, tarih sırası ile yukarıdakilerden hemen sonra alınanlara. En üzücü olanı çok sevdiğim Reşit Güçkıran arkadaşımınkidir (20.4.1967), Reşit mert çocuktur, Aybar'ın arkasından ölmeye giderim der, ne derse onu takip ederim, ancak bir gün

ihanet ettiğini görürsem tartışmam, tabancamı çeker vururum diye ilave ederdi. İfadesinden daha ileriye gidemediği anlaşılmaktadır. Daha evvel kulağı dolduruldu mu bilmem, ancak Güner Samlı'yı uzun uzun savunurken onun muhalefetinin nedenini Çelenk'lerin kötü etkisinde bulmaktadır. Asıl önemli ifadesi Tüzük komisyonunu ilgilendiren kısım hakkındadır. Böyle bir ifadeden sonra Şaban Yıldız ile Yılmaz Halkacı'nın yakayı nasıl kurtardıklarını çok merak ediyorum. İfadeye göre Tüzük hakkında İstanbul ili tarafından hazırlanan «tomarla teklif» gelmiş, bunlarda *Genel Başkanla MYK'nun yetkileri kısılıyormuş*, Şaban Yıldız: «Hem Başkanı, hem de MYK'nu aynı zamanda yemeyelim» demiş vesaire. Tabii önceden şartlandırılmış olan Reşit, Genel Merkezi durumdan haberdar etmeyi parti görevi saymış olacak ki Behice Boran komisyon raporu Kongrede okunduğu halde, Kongre kürsüsünde «Genel Başkanın yetkileri tamamen kısılıyor» iddiasında bulunabilmiştir. Komisyon sözcüsünün itirazı karşısında direnmiş, metni okumak zorunda kalınca da şaşkınlıkla «ben bunu acaba nerede gördüm» diye kürsüden sormuştur. Aynı saçmalığı sevk istemini hazırlayan akıl-sız kâtip, isteme katmıştır.

Ön savunmamda vesikalara dayanarak Genel Başkanın ve MYK'nun yetkilerinin komisyonca değil azaltılmak, geniş ölçüde çoğaltıldığını ispatlamıştım. Reşit sadece konuyu anlayamamış, Aybar'a dokunuluyor zannederek «parti ılımlı bir burjuva partisi oluyor» kanısına varmıştır. Genel Başkanın Kongrece seçilmesi teklifini de İstanbul «hizibinin» eseri sandığından ona karşı gelmiştir, halbuki bu teklif Genel Merkezden gelmekteydi. Kendisi teklife muhalefet şerhi koyduğunu iddia etmektedir, ne yazıktır ki komisyon bu teklifi reddetti-

ğinden muhalefet şerhi koyması imkânsızdı. İhraçlar yapılacağı konusunda da Genel Başkan böyle şeyler yapmaz diye sinirlenmiş, hey koca Reşit, hey.

Gabay'ın ifadesinde (6.5.1967) benim de adım geçiyor, bu ifade ile ilk tahkik komisyonu değişmiş bulunmaktadır, K. Bilbaşar ve A. Cemgil'in yerini İ. Çetkin ile M. Haydaroğlu almışlardır. Çok merak ediyorum, ilk heyetten iki arkadaşın almış oldukları ifadeler nerededir, dosyada neden sadece Y. Koçak'ın aldığı ifadeler vardır? İşte 72 sorunun sorulması bu tarihlerde başlamış bulunmaktadır. Gabay'a göre Kongrede «bazılarının seçilmeleri, bazılarının seçilmemeleri için faaliyet» varmış, «Bilhassa 17'ler BANA ve Nihat'a karşı cephe almıştı, listelerde BEN, Sargın, B. Boran, Yunus Koçak yoktuk», demektedir. Benim şaşıtığım husus ise Kongreyi güldüren H. Abacı'nın Gabay hakkındaki sözlerinden sonra bu arkadaşımızın nasıl seçilebildiği hususudur. *Kongrede bazı kişileri seçip bazılarını seçtirmemek en basit bir delegelik hakkıdır.* Ne yapalım ki Gabay arkadaşımız kendini nimetten saymaktadır. Gabay 17'ler hakkındaki sevk istemine mesnet olan Beyoğlu ilçesindeki toplantıya MYK yedek üyesi iken katılmış ve kendi ifadesine göre orada bir *görev* ifa etmiştir, yani normal bir toplantı hakkında «jurnal» vermiştir ve böylece çapı nispetinde 17'ler olayına alet olmuştur, bundan sonra da 17'ler beni sevmiyorlardı sözüne ne buyrulur. Böylece Gabay'ı seçtirmemek hizip faaliyetinin baş delili oluveriyor!

Sarıca'ya gelince (6.5.1967) ifadesinde: «... Sevinç, Rasih vardı, intibamdır, kendileriyle hiç bir mesele hakkında konuşmuş değilim» diyebilmiştir. Yedek Subayda çavuş çıkartılmam olayındaki ifadelerin aynısı, işitmemiş, intibai imiş! Bu zat ise üniversitede görevli.

«Fikir hamulemiz çok zayıf olduğundan bize katılmamış». Sevsinler. Kendisinin Kongre sırasında Genel Merkezdekiler hakkında söylediklerini ben işittim, başkaları da. Bu ifadesi ile sadece kendisini temize çıkartmak istemektedir. Ne gariptir ki GYK üyesi iken bu zatın hazırladığı rapor hakkında komisyon üyesi olarak Y. Kanbolat ile ben, ispatlayarak, aynı iddiada bulunmuş-tuk, teksirli raporumuzda ilmi yetersizliğini meydana çıkartmıştık. Ondan mı gocundu acaba? Ne gariptir ki böyle bir ifade veren M. Sarıca aynı konuda dosyayı okumadan bir saatte FYK'na hakkımızda bir rapor sunabilmiştir, bu yüzden de karşınızda bulunuyoruz.

F. Özgök (6.5.1967) 11 Kongresinde Ümran Baran'a oy verilmesini hizip faaliyeti olarak görüyor, «kimlerdi bilmiyorum» diyebiliyor. 17'lerden biri olan Beyoğlu ilçe başkanının bu konuda MHD'na sevk edilip bir oturumda beraat ettiği halde böyle konuşmasından insan utanç duymaktadır. Parti için «kazanılabilir» bir eleman olmanın yolu bu mudur? Üyelerimizi bu hale mi sokmak istiyoruz?.

İ. Moray (6.5.1967), Fatih ilçesindeki işçi arkadaşımız, o da 17'lerden, ona göre de ben hizip üyelerindenmişim, üstelik aramıza iki GYK üyesi katıvermiş, kendilerini iki defa gördüm, herhalde konuşmadık, üstelik bu ifadesi benden evvel ihraç edilmesini önleyememiştir, yazık ediyoruz bu insancıklara, onlara yanlış bir disiplin, yanlış bir parti ahlakı aşıyoruz. Kautski der ki «işçi ancak kendi partisi içinde bir kişilik kazanır, kuvvet kazanır» çok doğru. Ne yazıktır ki Partimiz bu toplumsal kişiliğini kaybetmek istemeyenlerin insanlıklarını yok etmek yoluna sapmıştır.

Yine 17'lerden F. Aksın (6.5.1967), ifadesinde önemli bir şey yok.

Avni Mehmedoğlu ressam arkadaşım (7.5.1967): «eski mahkûmlar sırf kıskançlıktan, kinden huzursuzluk yaratıyorlar» diyebilmiştir. Zorbela Büyük Kongre delegeliğini kabul ettirebildiğimiz Sırrı Öztürk'ün kardeşi, Sırrı'ya yapılanlara karşı isyan eden sen, böyle konuşabildin demek. O da benden söz ediyor!

Şişli takımının sırasını savmış bulunuyorum, Garo Manoelyan'a gelince (8.5.1967) onun hakkında ne dener? Bir gün lokantada tanımadığı Reşat Fuat ve Suat Derviş hanımın masasına gidip, «ben eski toplumculardanım, M. Ali Aybar'a söyleyin Şişli ilçesinde Sevinç hanım adında bir dişi var sosyalizmden anlamıyor» anlamına sözler söylemişti, yanlarında oturuyordum, Reşat arkadaşın ağzı hayretten açık kalmıştı. Bu kişiye göre ben «yalnız İstanbul değil, büyük il'lere de kol atıyormuşum» azıcık ciddi olalım, bir partinin yöneticileri ne zaman partiden uzaklaştırmak istedikleri üyeleri ihraç ettirmek için bu nitelikte, bu çapta şahitlere başvurursa, insanın adeta hizipçilik yapası, partiyi kurtarası geliyor. Bir Fransız atasözü vardır: «Kimlerle ilişkilerin olduğunu söyle, kim olduğunu söyleyeyim», işte Genel Merkezin şahitleri! Sevk istemi hakkında soru soran arkadaşlara gelince onlar bize ancak şeref kazandırabilirler.

En sonda iki acınacak kişi, Adana hariç son ifadeleri verenler: İhracımız hakkında soru sorduğundan ihracı istenilen Mehmet Bülbün, o da soranlar arasında bir istisna, aslında birşey de dediği yok, gereksiz gevezelikler edivermiş. Hâlâ 17'ler olayında kalmış, saf değiştirenleri, temize çıkıtları halde kendilerini inkâr edenleri Sevinç ve Naci Ormanlar'la karıştırıveriyor. Görev almadılar, ama seçimde aday olurlar diye çamur sıçratıyor. Onun da çapı bu kadar. Beyoğlu ilçesinde

N. Hatko, Dr. Sabire Dosdoğru, M. Gabay'a iftira edilmiş diyor, bununla ne ilişkimiz var acaba?

Yalçın Cerit (14.5.1967) eski bir arkadaşım. Günlerle Ankara il binasında beraberce yerde yatıp nöbet beklediğimiz Yalçın. O, Berktaş'ın, Mihri Belli'nin etkilerinden bahsediyor. Olağanüstü Kongrede sırf partinin «doktriner niteliği bozulmasın» diye bizimle aynı yolda hareket ettiğini, ancak bizim hesaplarımızın başka olduğunu, söylüyor, kendi postunu kurtarmak için. Partimizde tek yol bu mudur? Kongreden hemen önce Berktaş'a: Birşeyler yapmalı, partiyi kurtarmalı, diyen, Revizyonizmden söz eden, her Ankara'ya gidişimde evine uğradığım Minnetullah Haydaroğlu gibi bir günde nura kavuşmak sosyalist ahlakın tariklerinden biri midir acaba?

Sayın Divan üyeleri, tekrar ediyorum: Son dört ay içinde yayınlanan yazıları bir gözden geçiriniz, gerici başını da, ortanın solundakini de. Cevdet Sunay'ın Anayasa sola kapalıdır dediğini, Meclise girdilerse ne yapalım, kollarından tutup atalım mı, mealindeki sözlerini hatırlayınız. Bu dar boğazlardan geçerken her zamankinden çok birlik olmamız gerekirken; CIA raporu hakkındaki Tunçkanat'ın ifşaatı meydana iken, Partimizin içine sürüklendiği krizin tesadüfi olamayacağını derhal anlarsınız. Üst kademede kasitli çok usta bazı ajanların bulunması tek makul izah tarzıdır. Alt kademede tanıkların niteliklerini istemeye istemeye açıklamak zorunda kaldım. Bunu yaparken de çok defa hakikatların berisinde kaldım. Mehmet Ali Aybar Genel Yönetim Kurulu toplantılarında çok defa aramızda bile ajanlar vardır demişlerdi. Bizim sevk istemimizle ilgili bazı irtibatlar mutlaka mevcuttur.

Belki kişi olarak teker teker bizler de bazı hatalar

yapmış olabiliriz, disiplinsiz hareketler olmuş olabilir, ancak ön savunmamda da açıkladığım gibi bunların nedenleri üst kademedeki disiplinsizlikler, tüzüğe karşı saygısızlıklar ve kişisel davranışlarla haklı tenkitlere karşı gösterilen hazımsızlıklarda aranmalıdır. Şüphesiz sonradan karşılıklı etkiler olmuştur. Kişisel etkenler, burjuva ve hatta feodal ahlaktan arta kalan kişisel gurur etkenleri de vardır. Genel Merkezde «Osmanlı tipi ceberrut devlet» görüşünün artıkları göze batmaktadır. (*) Kurul olarak haysiyetli bir karar vermeniz çok şey kurtarabilir, ancak her şeyi halletmez. Asıl hal çaresi üst kademedeki samimi arkadaşlarımızın ve herkesten önce Aybar'ın konuyu en başından ele alarak bir daha gözden geçirmesi, kendilerini yanlış yola sevkeden etken ve kişileri meydana çıkartmasıdır, bu yapılırken bizim savunmalarımız çok faydalı bir kaynak olacaktır. Belki kararınızın tehir edilmesi, karşılıklı bir tartışma sonunda karşılıklı bir otokritikle ve her safta ve kademedeki kötü niyetli ajan ve müfterileri tesbit ederek ve zamanla zararsız hale sokarak Partide meydana gelmiş yaraları sarmak mümkün olacaktır. Bu güç bir yoldur, ancak, hele geri kalmış bir memlekette, sosyalizmi kurmak da hiç kolay bir şey değildir. Teşkilatımız öz olarak sıhhatlidir, bu kısır kavgalara, eninde sonunda sadece emperyalizme ve onların içindeki ortaklarına yarayacak olan bölünmelere şiddetle karşıdır. Bu davranışın sorumlularını zamanla affetmeyecektir.

Türk tarihinde 27 Mayıs devriminin bize armağan ettiği ilk uzun legal çalışma imkânını hiçbirimizin baltalamaya hakkı yoktur. Birlik, eleştiri tekrar birlik tek izlenecek yoldur. Türk solunun en büyük görevi anti-

(*) «Osmanlı Tipi Ceberrut Devlet» deyiimi Aybar'ındır. Sonradan ben bunu «Osmanlı Tipi Ceberrut Başkan» olarak tamamladım.

emperyalist bütün güçleri birleştirmek, harekete getirebilmektir. Bunu yaparken görevimiz işçi sınıfını ve bütün kent ve köy emekçi tabakalarını uyandırıp eğitmek, partimizin saflarına şuurlandırarak katmak, onları sosyalist bir doktrin ve disiplin ile silahlandırmaktır. Türkiye'de revizyonizme dayanak olan dış sömürme olanakları yoktur. (*) Kişisel ihtiras ve çekingenlikleri mutlaka yenmeliyiz, ajanlar bunları yenemediğimiz için etken olabilmektedirler. Gidilen yolun sorumluluğunu kimse taşıyamaz, buna dur demek gerekir ve şunu da unutmamalıdır ki böyle devrelerde bölen de bölünen de mücadelenin diyalektiği dolayısıyla dejenere olur, kötü alışkanlıklar doğar. Halen Türkiye'mizde, işçi sınıfının mücadeleye ağırlığını daha koymamış olmasından başka, sol cephenin bölünmesi için objektif bir neden yoktur.

Saygılarımla.

Rasih Nuri İleri

(*) Ne yazık ki bugün aynı şeyi söyleyemeyiz.

AHMET SAY'IN SAVUNMASI

Ankara, 18 Kasım 1967

Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı

ANKARA

- 1 — TİP'in üst kademesindeki birkaç yöneticinin direktifleri ile jurnallenmiş bir Türk Devrimcisiyim.
- 2 — İnsanlık onuruna tam karşıt bulunan ve üst üste tekrarlanan bu davranışların yerine getiriliş şekli nasıl olursa olsun, esasta «jurnal» niteliği taşıdığı açıktır.
- 3 — Adresime gönderdiğiniz «Sevk İstemi» ise, jurnalcilerin yerine beni hesap vermeye çağırmakta, dolayısıyla jurnalcileri tuttuğunu belli etmekte ve devrimci şerefiyle bağdaşmayan önceki davranışları bürokratik ölçüler içinde tekrarlanmaktadır.
- 4 — Dogmatizm, revizyonizm, oportünizm, sekterizm gibi yozlaşmalara bile sığmayan ahlaksızlıklarla savaşıırken, benim bürokratik ölçülere itibar etmeyeceğimi bilmenizi isterim.

Ahmet Say

SÜLEYMAN EGE'NİN SAVUNMASI

**Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı'nın ,
Sayın Başkanı, Sayın Üyeleri;**

Genel Yönetim Kurulu'nun 16.7.1967 günlü ve 3/2 sayılı kararı, 12 partili arkadaşımınla birlikte «partiden kesin ihraç»ımı istemektedir. Bu durumu, divanınızın 8 Ekim 1967 günlü ve 23 sayılı yazılarıyla adıma gönderilen «karar örneği»nden resmen öğrenmiş bulunuyorum.

Hemen söyleyeyim ki, Genel Yönetim Kurulu'nun hakkımızdaki bu kararı, divanınıza sunulan bir sevk isteminden ibaret olduğu ve ancak divanınızın kararıyla kesinleşebilecek parti içi bir konu olduğu halde, tüzük hükümlerine, parti disiplini ilkelerine ve sosyalist ahlaka aykırı olarak, partinin en sorumlu yerlerinde bulunan kişileri tarafından kamuoyuna yansıtılmış ve parti dışı çevreleri de ilgilendiren bir mesele haline getirilmiştir.

Bilindiği gibi, her organ, parti içinde ancak kesinlik kazanmış kararları uygulamak ve bunu örgütün ilgili kesimlerine duyurmak yetkisine sahiptir. Böyle olduğu halde, ancak divanınızın vereceği bir kararla kesin bir sonuca bağlanması ve ancak o yönde uygulamaya konulması mümkün olan Genel Yönetim Kurulu'nun sevk istemini, sanki divanınıza sunulmaktan öte uygulanma niteliği olan bir kararmış ve sanki buna yetkisi varmış gibi, Parti Genel Sekreterliği bütün parti örgütüne bir genelge ile duyurmuş ve divanınızın henüz karara bağlamadığı bir konuda, tüzüğün özüne ve parti disiplini ilkelerine açıkça meydan okuyarak, bizi parti

örgütü içinde önceden mahkûm etmek istemiştir. Parti Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, daha da ileri giderek, 26 Temmuz 1967 günlü ve 30 sayılı Ant dergisine yaptığı bir açıklama ile, sözkonusu sevk istemini gerekçeyle ve en ağır bir dille kamuoyu önüne sermekten çekinmemiştir.

Bu pervasız tutumdan cüret alan partinin sorumlu yerlerindeki başka kişiler de, hakkımızda tehlikeli söylentiler yaymakta kendilerini uluorta serbest hissetmişlerdir. Örneğin, Parti Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın, Malatya'da, köylülerin bir sorusuna karşılık olarak, «biz meseleyi açıklarsak onlar ipe gider» dediği kulağımıza kadar gelmiştir. Parti Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Çetkin'in, Çankaya ilçesinden Abbas Uğurlu'ya, bizlerin gizli silah deposu yaptığımızı ve ihtilal yapmak için çalıştığımızı söylediği iddia edilmektedir. Genel Başkanlık sorumluluğunu omuzlarında taşıyan Aybar'ın pervasız tutumu sonucu, benzeri söylentiler bütün parti örgütü içinde ve parti dışı çevrelerde yaygın bir durum almıştır.

Bunun dikkate değer bir örneği, 9 Ekim 1967 günlü ve 66 sayılı haftalık «Politika» dergisinde, partimizin iç meselelerini sözkonusu eden bir yazıdır ki, bu yazıda, Merkez Yürütme Kurulu üyesi Behice Boran'ın, partiden kesin ihraç istemiyle divanınıza sevkedilmemizi kararlaştırmak üzere, merkez organlarında yapılan görüşmeler sırasında, bizler hakkında bazı ilginç iddialarda bulunduğu ileri sürülmüştür. Adı geçen dergide, Behice Boran'ın konuşması şöyle verilmektedir:

«Toplantıda söz alan Behice Hatıko Boran, 'bu arkadaşlar davamıza ihanet etmişlerdir' diye söze başlamış ve şunları söylemiştir:

«Partinin en güçlü bir devresinde onüç arkadaşı-

mız kendi çıkarları için parti tüzüğüne ve kararlara ihanet etmişlerdir. Bunlar Türk mahkemelerince komünizm propagandası yapmaktan mahkûm edilen Mihri Belli'nin hücreğine dahil olup ondan emir almaktadırlar.

Demin dinlediğimiz arkadaş Mihri Belli'den emir almadıklarını söyledi. Bu arkadaş elbette direkt olarak Mihri Belli'den emir almaz. Mihri Belli kendi hücreesinde ilk çengele emir verir, o bir başkasına, o da ötekine. Biz bu taktikleri biliriz, bunlar komünistlerin taktikleridir.

Bu arkadaşlar partiyi yıkmak istemektedirler. Bu sebeple partiden ihraç edilmeleri gerekir.»

Görüldüğü gibi, Türk kamuoyunu, hakim sınıfın baskı kuvvetleri ve parti örgütü önünde hakkımızda çok ilginç bir iddia dolaşmaktadır. Buna göre, biz yalnız, Genel Başkan'ın basına yaptığı malum açıklamada ileri sürdüğü «parti organlarından gizli ve maksatlı faaliyetlerde bulunmak», «parti içinde şahıslarla ısrarlı bir şekilde uğraşmak» iddialarıyla değil, ayrıca, «dava-ya ihanet etmek», «kendi çıkarlarımız için parti tüzüğüne ve kararlara ihanet etmek» ve «partiyi yıkmak istemek» gibi suçlamaların yanısıra, sevk isteminin çerçevesini de aşan, ilginç ve tehlikeli birtakım iddialarla karşı karşıya bulunuyoruz. Her gece, herhangi bir saatte tevkif edilmemize yolaçacak nitelikteki, özgürlük haklarımızı tehdit altına sokan bu sözler, eğer söylenmemişse, hiç gecikmeden, derhal bütün basında tavzih edilmesi gerekirken, bugüne kadar ne Behice Boran tarafından, ne de Merkez Yürütme Kurulu adına böyle bir sorumluluk yerine getirilmiş değildir. Ayrıca, böyle bir tavzih yapılmadığına göre, Behice Boran'ın bu konuşmayı gerçekten yapmış olduğunu kabul etmek gereke-

cektir ki, o takdirde, adı geçen Merkez Yürütme Kurulu üyesinin, birkısım partilileri ve partiyi vahim bir tehlike altına sokmuş olmak suçu ile; ya da, böyle bir konuşma yapmamışsa, adı geçen yazıyı tavrız etmemek yüzünden, hakkımızda Genel Yönetim Kurulu'nun aldığı kararı aşan birtakım iddiaların parti örgütünde yayılmasına ve yerleşmesine sebep olmak ve henüz partice kesinleşmemiş bir karar üzerinde gerek parti örgütünün, gerekse kamuoyunun yanıltılmasına sebep olmak suçu ile, divanınıza sevk edilmesi zorunlu ve kaçınılmaz bir görev olduğu halde, görüyoruz ki, bugüne kadar böyle bir sorumluluk da yerine getirilmiş değildir.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, öte yandan, ancak divanınızın ve ilgili kişiler olarak bizlerin elinde bulunması gereken sevk istemi metni, en alt organlara kadar ulaştırılmış ve partinin birliğini ve üyeler arasındaki dayanışmayı hiçe sayan bir sorumsuzlukla, bizlerle ilişki kurulmaması istenmiştir. Çankaya İlçe Yönetim Kurulundan Yalçın Cerit adında bir üye, henüz yakın bir zaman önce 4 Kasım 1967 günü, ilçe üyeleriyle yapılan bir toplantıda, sözkonusu sevk istemini okumuş ve yukarıdan gelen direktiflere uygun olarak, üyelere bizlerle ilişki kurmamalarını söylemek suretiyle bu görevi en iyi şekilde yerine getirmiştir. Görüyoruz ki, sorumsuzluğu ve parti ilkelerine karşı cüreti iyice belirgin hale gelmiş bir klik, partinin her kesimindeki çömezlerini de harekete geçirmiş bulunmaktadır.

Sayın Divan Başkanı, Sayın Üyeler;

Genel Yönetim Kurulu'nun hakkımızdaki sevk istemi üzerinde takınılan pervasız tutumun sadece birkaç örneğini verdim. Görüldüğü gibi, yüce divanınızın varlığını hiçe sayan, divanınız üzerinde ağır bir baskı

niteliği taşıyan bu vahim tutumun, ne parti organlarına saygıyla, ne parti içi demokrasi ilkeleriyle, ne parti disiplini ilkeleriyle, ne de sosyalist ahlakla bağdaşır bir yanı vardır. Biz, yüce divanınızın önüne gelinceye kadar, bu pervasız davranışlar karşısında, partinin bir iç meselesi olan ve henüz partice kesinleşmemiş bu mesele üzerinde, parti disiplinine ve partiye bağlılığımızın gereği olarak, herhangi bir açıklama yapmayı doğru bulmadık. Bu tutumumuzu, Genel Başkan'ın Ant dergisindeki malum beyanları üzerine yayınladığımız bir yazıda kesinlikle belirttik. Buna rağmen, birkaç örnekle ortaya koyduğum malum hareketler parti örgütü içinde ve halkoyu önünde aynı pervasızlıkla süregelmektedir. Parti organlarına, alınan kararların niteliğine ve kullanılma yetkisine saygısızca yürütülen bu kampanya, bilindiği gibi, parti içinde huzursuzluklara ve kaynaşmalara yolaçmış, örgütün çeşitli kesimlerinden parti genel merkezine dalga dalga gelen yüzlerce protesto ya hedef olmuştur. Bütün bu durumlar, tüzüğün temel ilkelerine, parti içi demokrasi ve parti disiplini ilkelerine, sosyalist ahlak ilkelerine aykırı hareket eden, organları hiçe sayan, alınan kararları yetkisizce kullanan, bu yüzden partide kaynaşmalara ve parçalanmalara yolaçan, dolayısıyla partiye kasteden bir kliğin, parti üst yönetimini ele geçirmiş olduğunu göstermektedir.

Partiden kesin ihracımızı istemek üzere düzenlenmiş elinizdeki belge, işte tamamen bu kliğin bir marifetidir. *Genel Yönetim Kurulu karar örneği* adı altında divanınıza sunulan bu belge sahtedir. Çünkü, hakkımızdaki karar Genel Yönetim Kurulu'nun 15 - 16 Temmuz 1967 tarihli toplantısında verildiği halde, *karar örneği* adı altında size sunulan belgede, bu tarihten son-

raki bazı durumlar da delil ve gerekçe olarak kullanılmaktadır. Demek ki, Genel Yönetim Kurulu'nun dayandığı deliller ve gerekçe üzerinde tahrifat yapılmıştır. Elinizdeki belge Genel Yönetim'in onayından geçmiş bir karar belgesi değildir; üzerinde değişiklik yapılmıştır ve divanınıza *karar örneği* adı altında sunulmuş sahte bir belgedir. Bu da, organları ve kararları hiçe sayan, kendisini organlar ve kararlar üstünde, her istediğini istediği gibi yapmakta başına buyruk hisseden, partinin demokratik merkezîyetçi yapısına tamamen karşıt bir kliğin, parti üst yönetimini ele geçirmiş olduğunun bir başka örneğidir.

Divanın Sayın Başkanı, Sayın Üyeleri;

Şimdi, bu sahte belgede hakkımızda ileri sürülen iddiaları tek tek çürütmeden önce, bir partili olarak beni kısaca bilmenizi isterim. Kişinin kendisinden sözaçması, şüphesiz ki, sıkıcı bir şeydir. Fakat, vereceğiniz kararın sağlığı adına, partinin sağlığı adına bir zorunluluk olarak gördüğüm bu duruma katlanmak benim için bir görevdir.

Türkiye İşçi Partisi'nden önce hiçbir partiye girmedim. Partinin kuruluşuna kadar da, yıllarca çeşitli gazete ve dergilerde yazdığım yazılarla, doğup büyüdüğüm bölgede ve çalışma hayatımın geçtiği her yerde genel tutumum ve fikirlerimle, karınca kararınca daima sosyalizmin amaçları doğrultusunda bir çizgi izlediğimi, beni tanıyan çevreler, partili arkadaşlarım ve içinden geldiğim halk kesimi yakından bilir.

1962 yılının Haziran'ında, (*) hareketin en güç dev-

(*) Süleyman Ege o dönemde ÖNCÜ Gazetesi'nin sekreteriydi ve gazeteyi adeta parti organı haline getirmişti. ÖNCÜ Gazetesi'ni Alp-aslan Türkeş kurmuştu. Sürgün edildikten sonra gazeteyi Müşerref Hekimoğlu yönetti.

resinde, partiye girdim. Ankara örgütünün ilk üyelerindenim. İl ve ilçe yönetim kurullarında, Basın Bürosu Sekreterliği görevlerinde, Parti Genel Başkanı'nın de-
meç ve konuşmalarının hazırlanmasına yardım işinde, Radyo'da yapılan propaganda konuşmalarının hazırlanmasında ve partinin türlü faaliyetleri içinde, geçmiş hizmetlerim varsa, bunların değerlendirilmesi elbette ki bana düşmez. Şu kadarını söyleyeyim ki, partinin yığınlar önünde kendini ilk hissettirdiği, anayasa-ya aykırı, antidemokratik yasalara karşı yürütülen kampanyanın başarıya ulaşması için en çok çaba gösterenlerden biriyim. O sırada sekreterliğini yaptığım Öncü gazetesinde tam 40 gün inatla sürdürüp yönettiğim antifaşist ve demokratik cephe çağrısı ve imza kampanyası, İstanbul'da Beyazsaray'da yapılan ünlü 11 Kasım (1962) toplantısının başlıca başarı nedenlerinden-
dir. Yine Öncü gazetesinde, en başta gazetenin sahibi ve yazarı Müşerref Hekimoğlu'nun desteği ve iş arkadaşlarımın elbirliğiyle, partinin faaliyetlerine bugüne kadar Türk basınında eşi görülmemiş en geniş yeri ayırarak, partinin en zor döneminde yığınlar önünde tanınması yolunda çaba gösterdim.

Partinin yarı resmi organı Sosyal Adalet gazetesinin kuruluşunda ve ilk yayın döneminde, Merkez Basın Bürosu'nun seçmesi üzerine, çok güç şartlar altında görev aldım.

1965 milletvekili seçim kampanyasında, İl Basın Sekreteri olarak yüzlerce bülten kaleme aldım ve bunların basına ve TRT'ye daima zamanında ulaştırılmasına çaba gösterdim.

İmkânlarım ve şartlarım dolayısıyla daha fazla hizmet edememiş olmaktan gerçek bir üzüntü duymaktayım.

1965 milletvekili seçim kampanyasında, Basın Bürosu görevleriyle ilgili merkezdeki çalışmalarım yüzünden aralarında bulunamamış olmama rağmen, benim köyüm, Türkiye İşçi Partisi'ne en yüksek oranda oy kullanmıştır. Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması konusundaki girişimi Meclis Başkanlığı nezdinde köycek protesto eden benim köyümdür. Gençlerinin partiye militanca tutkunlukları, fikirleri ve bilinçli davranışları yüzünden, baskı kuvvetlerinin türlü haksızlıklarına uğrayan köy benim köyümdür. Türkiye İşçi Partisi'ne en çok oy verdiği için adı komüniste çıkan köy benim köyümdür.

Şimdi, köylülerim aylardır beni bekliyorlar, oraya varmam için haber üstüne haber yolluyorlar; neden partiden çıkarılmak istendiğimi öğrenmek istiyorlar. Ben, henüz partice kesinleşmemiş bir mesele üzerinde bilgi vermek durumunda olmadığım için ve aylardır bu konuda tüzük dışı, disiplin dışı yapılmış açıklamalara rağmen, divanınız tarafından gönderilen yazı elime geçinceye kadar, hakkımda alınmış kararla ilgili resmi hiçbir bilgim olmadığı için, köyüme özellikle gitmedim. Çünkü, uyanışlarında en az 15 yıldır bunca emeğimin geçtiği köylülerimi ve çevre halkını, henüz bilgi veremeyeceğim bir meseleyle başbaşa bırakarak, partiye karşı kuşkulu ve kaygılı bir duruma sokmak istemedim. Fakat, görüyorsunuz ki, partinin en sorumlu yerlerinde bulunan kişileri, bizim, herhangi birer üye olarak, parti disiplinine ve partiye bağlılığımız gereği gösterdiğimiz bu dikkatin zerresini göstermemişler ve parti disiplini ilkelerine karşı pervasız tutumlarının sonucu, parti örgütü içinde olduğu gibi, partiye umut bağlamış bütün çevrelerde de kaygılara ve kaynaşmalara yolaçmışlardır.

Merkez Haysiyet Divanı'nın Sayın Başkanı, Sayın Üyeleri;

Şimdi, 12 partili arkadaşım ile birlikte partiden kesin ihracımı isteyen ve Genel Yönetim Kurulu karar örneği adı altında divanınıza sunulmuş bulunan sahte belgenin niteliğine geçiyorum:

Bizim, «parti içinde dayanışmayı bozucu, partinin kabul edilmiş politik çizgisine aykırı tutumda olan, parti merkez organları aleyhinde devamlı kışkırtmalarda bulunan ve partinin tüzük uyarınca kurulu organları dışında, adeta yeni organlar yaratacak şekilde toplantılar yapan bir hizip» olarak faaliyet gösterdiğimiz iddia edilmektedir. Bu iddialara esas olarak ortaya konulan deliller «bir hizibin müşterek faaliyetleri» şeklinde ileri sürüldüğü için, bunları tek tek ele alacağım.

Nedir bu deliller?

İstanbul 11 Kongresi'nde Sevinç Özgüner, örgüt içinde daha çok tanınmış bir il yönetim kurulu üyesinden fazla oy alarak Büyük Kongre delegeliğine seçilmiş; aynı kongrede, Ümran Baran, kongre başkanlığı seçiminde Sadun Aren'e karşı adaylığını koymuş ve hani nerdeyse başkanlığı kazanacak kadar çok oy toplamış... Delillerden birisi bu.

Bu ne demektir? Yani, üst organlarda görevli bir üyeye, artık her zaman aynı güven gösterilmelidir gibi, antidemokratik ve antisosyalist bir tutum mu yerleştirilmek isteniyor partiye? Seçimlerde üst organlarda görevli kimselerin arzu etmedikleri bir sonucun çıkması her zaman için mümkündür ve olağandır. Yoksa, kongreler yapmanın anlamı kalmaz, seçimler yapmanın hiç anlamı kalmaz ve parti işleri üst organların tayin edeceği kişiler tarafından yürütülür. Böyle bir tutum parti tüzüğüne tabantabana aykırıdır. Tüzüğün emredici

ilkelerine tabantabana aykırıdır. Seçimlerde arzumuz dışında bir durumla karşılaşınca, bundan tedirgin olmak ve hele bunu suçlamak, yalnız sosyalist anlayışla değil, burjuva demokratik anlayışıyla bile uzaktan yakından ilgisi olmayan, ilkel ve kaba bir tutumdur. Bu, aynı zamanda, bazı üyelerin başarılarına düşmanca cephe almaktır ki, partinin birliğini bozucu, üyeler arasındaki dayanışmayı zedeleyici vahim bir disiplin suçudur. Partinin temel ilkelerine aykırı hizipçi bir tutumdur.

Yine, delil olarak ileri sürülüyor ki, «bir ilde ancak o ilin teşkilatı çerçevesi içinde meselelerin görüşülmesi ve tartışılması gerekirken ... sanki partinin Büyük Kongresinde konuşuluyormuşçasına» Amerika'ya karşı açılmış pasif direnme kampanyası yerilmiş ve önceden hazırlık yapılmadığı için direktifin ayaklarının havada kaldığı söylenmiş.

Hayır; il kongrelerinin çalışmalarını bu şekilde kabul etmek de, gerek tüzüğün temel ilkelerine, gerekse parti içinde yerleşmiş teamüllere tamamen aykırıdır. Parti kongrelerinde, bir üst kademe kongresine iletilmek üzere, karar tasarıları görüşülmesi ve kabul edilmesi yerleşmiş bir teamül olduğuna göre ve il kongrelerinin Büyük Kongre'ye delegeler göndermek yetkisi olduğuna göre, bu kongrelerde, gerek tüzük değişikliği, gerekse genel parti politikası konusunda, görüşmeler olacaktır. Yoksa, Büyük Kongre'ye seçilecek delegenin, genel parti politikası konusunda o ilin görüşünü temsil edip etmediği, Büyük Kongre'ye o ilin görüşlerini iletmek yeteneğine sahip olup olmadığı anlaşılmaksızın seçilecek demektir ki, bu, partinin aşağıdan yukarıya olan demokratik işleyişine temelden aykırıdır. Nitekim, bu ilkeden hareket edilerek, gerek Birinci gerek İkinci Büyük Kongre öncesi, Merkez Yürütme Kurulu, çıkar-

diği genelgelerle, ilçelerin üyeleri arasında parti program ve tüzüğü üzerinde görüşmeler yapmasını, değişiklik tekliflerinin ve görüşlerin bir raporla bildirilmesini istemiştir.

Bütün bunlar, ileri sürülen delilin ne kadar havada kaldığını, hatalar ve sapmalar eleştirilince parti çalışmalarını nasıl bir kılığa sokmak gayretinde olduklarını açıkça göstermektedir. Fikirlerin kademeler zinciri üzerinde aşağıdan yukarıya akmasına engel olmaya çalışmak, üst organların partiyi temsil etmeyen kararlar almasını istemek demektir; dolayısıyla, partinin demokratik merkezîyetçi yapısının, demokratik unsurunu biryana atarak, gözü bağlı, adı faşizm olan kör bir merkezîyetçiliğe kaymasını istemek demektir. Bu tutumun, partinin temeline kasteden cüretkâr ve hizipçi bir tutum olduğu açıktır.

Bilindiği üzere, hizipler yalnız alt organlarda baş göstermez; Yugoslavya'da olduğu gibi, parti üst yönetime de hakim olabilirler.

İleri sürülen aynı delilin başka bir yönü olan, Amerika'ya karşı açılmış pasif direnme kampanyasının eleştirilmesi meselesine gelince: Bir il kongresinde böyle bir eleştirinin yapılmış olması, yukarıda açıkladığımız üzere, partinin demokratik merkezîyetçi işleyişine aykırı değil, üstelik tamamen uygun olduğu gibi, ayrıca, söz konusu eleştiri özü bakımından da tamamen doğrudur.

Parti Genel Başkanı, bu kampanyayı, Merkez Yürütme Kurulu olsun Genel Yönetim Kurulu olsun, bir üst organın görüşünü almadan, bu konuda formüle edilmiş bir kampanya sloganı ve kararı olmaksızın, kendiliğinden, istediği yerde ve zamanda ve istediği biçimde ortaya atmıştır. Nitekim, o zaman Genel Yönetim Kurulu üyesi olan —şimdi aynı zamanda Merkez Yü-

rütme Kurulu üyesidir— Sadun Aren, evini Barış Gönüllüsü bir Amerikalı'ya kiraya vermiş olmasını, böyle bir kararın Genel Yönetim'den geçmediği ve habersiz olduğu nedenine dayandırmıştır. Parti örgütü bu konuda, daha önceden karar altına alınmış herhangi bir formülden, bir kampanya sloganından haberli değildir. Kampanya başlatıldıktan sonra alınmış bir karar ise, parti örgütüne aylarca sonra bir genelge ile bildirilmiştir. Bir kampanyanın önce yığınlara, sonra parti örgütüne açıklanması çalıyı tepesinden sürüklemektir. Bir dava üzerinde, parti örgütü fikren ve eylem olarak tam hazır hale getirilmeden, bu davanın yığınlara maledilmesi mümkün olmadığı gibi, tehlikeli bir hesapsızlık ve macera olan böyle bir tutum, aynı zamanda, partiyi elinin tersiyle gösteren son derece ciddi bir sorumsuzluğun işaretidir. Bu nedenledir ki, kampanyanın özü ve sloganı kısa zamanda türlü kılıklara girmiştir. Önceleri, «sen şoför kardeşim arabana Amerikalı'yı alma, sen manav kardeşim Amerikalı'ya karpuz verme, sen işçi kardeşim Amerikan işyerlerinde çalışma» biçimindeki slogan, sonradan, hem de binlerce Adanalı'nın antiamerikan bir nümayişe kalkması olayını izleyen günlerde, Genel Başkan'ın Büyük Kongre konuşması ile, Amerikalı'ları bir yalnızlık çemberine almak için onlara sadece sert bakmanın yeteceği bir biçime sokulmuştur.

Görüyoruz ki, şimdi, antiamerikan pasif direnme sloganının bu biçiminden de eser kalmamıştır. Oysa, bir mesele kampanya konusu yapılıncaya, en başta sloganlar inatla sürdürülür ve bütün imkânlar seferber edilerek kampanya azimle yürütülür. Böyle bir şey yok. Sonuç olarak, türlü olaylar ispat etmektedir ki, parti bu konuda yığınların önünde gideceği, yol göstereceği yerde, mahcup mahcup arkadan gelmek durumuna düşürülmüştür.

Organları hiçe sayarak, başınabuyruk ortaya atılan, kılıktan kılığa sokulan ve bu yüzden de giderek sıfıra dönüşmesi kimseyi şaşırtmayan sloganlarla, anti-empyralist mücadele gibi çok önemli bir davanın nasıl bir ciddiyet planında ele alındığını gösteren bu tutum, elbette ki eleştiri konusu yapılacaktır; elbette ki, delege seçilmek isteyen bir üye, Büyük Kongre'ye götürmek için bu konudaki fikirlerini ortaya koyacak ve kongrenin oyunu sağlayacaktır. Nitekim öyle olmuştur; ve bunda şaşılacak bir taraf yoktur.

İleri sürülen deliller arasında ayrıca, bir dergide açılan tartışma ve bu tartışmaya katılan bazı üyelerin yazıları sözkonusu edilmektedir. İddia ediliyor ki, bu yazılar «bir hizibin varlığını ve bunun parti politikası ve çizgisine karşıt tutumunu iyice açığa çıkarmış; bu yazılarda partinin parlamento faaliyetleri kötülenmiş, parti parlamentarizme, revizyonizme kaymakla suçlanmış; partinin, antiempyralist mücadelenin sosyalizm için mücadele ile aynı zamanda yürütüleceği tezi baltalanmaya çalışılmış...»

Bu iddianın, öncelikle üzerinde durulması gereken yanı, şüphesiz ki, adı geçen tartışma ve yazıların bir hizip faaliyeti olarak nitelenmesidir. Bu iddia temelinden çürüktür. Çünkü, sözü edilen tartışmaya, hizipçilik ithamıyla önünüze gelen 13 kişiden, sadece 3'ü dışında, hiç kimse katılmamıştır. (*) Fakat, aynı tartışmaya sayısız parti üyesi katılmıştır; bu bir. İkincisi, bu yazılarda ileri sürülen eleştirilerin ne bakımdan bir hizibe bağlandığının ortaya konulmuş bir delili yoktur. Deniliyor ki, «bu kötüleme ve baltalama kampanyasında dikkati çe-

(*) Üstelik tartışmaya katılanlardan Genel Yönetim Kurulu Üyesi R. Nuri İleri, iki mücadelenin aynı zamanda yürütülmesi gerektiğini yazmıştır.

ken nokta, sözkonusu hizip mensuplarının ileri sürdükleri görüşlerle, aynı dergide parti dışı kişilerin yayınladıkları görüşlerin, ileri sürmeye yeltendikleri iddiaların aynı paralelde oluşu idi». Eğer bu bir delilse, doğrusu, bu sahte belgeyi düzenleyenlerin, çoğunluğu tartışmaya katılmamış olan bizleri hizipçilikle itham edebilmek için çok bocalamış olduklarını göstermekten başka bir değeri olmayan, sadece boş bir çabanın belirtisidir. Eğer bu sözlerden, adı geçen tartışmaya katılan parti dışı kimselerin ileri sürdükleri bazı fikirlerle, parti içinde, partinin emredici hükümlerine uygun olarak yapılmış eleştiriler arasında bir benzerlik olduğu varsayılarak, bu noktadan hareketle, bizim bir hizip faaliyeti gösterdiğimiz anlatılmak isteniyorsa, varsayılan bu benzerliklerden, bir hizibin varlığını değil, olsa olsa, parti yönetiminde iyice belirgin hale gelmiş hatalı tutumlar ve sapmalar karşısında eleştirilerin de aynı noktalarda toplandığını anlamak gerekir. Yoksa, ortak noktalardaki her eleştirinin altında bir hizibin yattığına hükmetmek gerekecektir ki, o takdirde, parti içinde hiç kimsenin hiçbir şekilde bir fikir ileri sürmesine imkân kalmaz. Çünkü fikirlerin niteliği, aralarında bir ortaklığın varlığı ya da yokluğu, ancak ortaya konulduktan sonra anlaşılacak bir husustur. Dolayısıyla, kimsenin herhangi bir fikir ileri sürmemesi gerekir. Bunu istemenin, sosyalizmden geçtik, burjuva particiliğinde bile çoktan pabucu dama atılmış despotik bir terör yaratma eğiliminde olmaktan başka bir anlama gelmediği açıktır. Görülüyor ki, parti içinde yapılmış eleştirilerin, tüzük hükümleri çerçevesinde ve partinin temel ilkeleri doğrultusunda ileri sürülüp sürülmediğine bakılmaksızın, yapılan eleştiriler arasında bir benzeşme olduğu noktasından hareketle, bizim bir hizip faaliyeti göstermiş olduğumuzu iddia etmenin de tutar bir yanı yoktur.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, bizim, eleştiri görevini parti içinde yerine getirme ilkesine uygun olarak yaptığımız eleştirilerle, sözkonusu tartışmada ifadesini bulan fikirler arasında bazı benzerlikler olsa bile, bu, bizim bu yazıları olduğu gibi benimsediğimiz ve paylaştığımız anlamına nasıl gelebilir, böyle bir şey nasıl iddia edilebilir, üstelik, bizim parti içinde bu fikirlere uygun olarak hareket ettiğimiz nasıl ileri sürülebilir, anlamak mümkün değildir. Eğer, biz, sözkonusu tartışmaya katılmayı uygun bulsaydık, eli kalem tutan kişiler olarak bunu bizzat yapardık; hem de, o tartışmada yer alan eleştiriler gibi değil, partinin türlü eylemleri içindeki deney ve gözlemlerimizin zengin malzemesiyle; kendi oportünizmleriyle uzlaştıramadıkları için, partinin en üst icra organında, bilimsel sosyalizmin kurucularına ve günümüzün sosyalist liderliklerinin tümüne yöneltilmiş hakaretlere kadar, henüz hiçbir yerde eleştiri konusu edilmemiş yığınla hatayı ve sapmayı da içine alan bir biçimde, en geniş ölçüde yapardık. Fakat biz, partinin gelişme döneminde, en sorumlu yerlerde bulunan kişilerin bu vahim tutumlarını, değil parti dışı organlarda, parti içinde de olsa, eleştirmenin, bütün devrimci çevrelerde partiye bağlanmış umutları felce uğratacak bir etkide olacağını bildiğimiz için, büyük bir sorumluluk ve sabırla, eleştirilerimizi bu noktalara genişletmekten uzak durduk. Ve, daha çok, pratiği doğrudan doğruya ilgilendiren genel tutumlar ve ilkeler üzerinde durduk. Böyle olduğu halde, bu sahte belgeyi düzenleyenler, bizim, parti çalışmaları içinde eleştiri görevini de kaçınılmaz bir zorunlulukla yerine getirmeye çalışmış olmamızı, işlerine öyle geldiği için, başka bir takım kuvvetlerin yörüngesinde faaliyetler olarak suçlamaya yeltenmektedirler. Çevrelerinde daima uydular ve çömezler görme eğiliminde olanlar için, şüphesiz,

olaylara başka türlü bir bakışla yaklaşmak mümkün değildir. Ve, mantığı isyan ettiren böyle bir yargı, tedavisi mümkün bir hastalık hali değildir. Fakat bilinmelidir ki, sosyalizmde ve onu amaç edinen partilerde uyular ve çömezler yoktur; kişilikler vardır; ve buna saygı vardır. Sosyalist partilerde, eleştiri nasıl kaçınılmaz bir görevse, her üyenin partiye katkıda bulunacağı bir fikri olacağını kabul etmek ve bunu teşvik etmek de öylece kaçınılmaz bir görevdir. Eleştirilere hedef olunca, bu eleştirileri yöneltenleri başka birtakım kuvvetlerin yörüngesinde hareket etmekle suçlamaya yeltenen bu klik, açıkça anlaşılacağı gibi, eleştiriye uğramadığı süre içinde bizleri, partinin ve Türkiye halkının değil, kendisinin hizmetinde birer uşak olarak gördüğünü ortaya koymaktadır ki, bu tutumun, burnunun ucunu göremeyen bu başıdönmüslüğün, parti için ve sosyalizm davası için ne ciddi bir tehlike olduğu üzerinde ayrıca durmanın gereği yoktur.

Partinin parlamentarizme ve revizyonizme kaymakla suçlandığı iddiasına gelince: Partiye karşı böyle bir eleştiri yöneltilmemiştir. Partinin tüzüğü ve devrimci programı hâlâ yürürlüktedir. Partinin sosyalist yapıda kurulu organları değişmemiştir. Fakat, partinin aynasında sadece kendini gören bir kliğin aşırı parlamentarist ve oportünist tutumu eleştirilmiştir. Partinin temel ilkelerine ve Türkiye halkının yüzyıllık hasretine aykırı olan bu tutum, partinin yetkili kademelerinde elbette en amansız biçimde eleştirilecektir. Parti sosyalist bir parti olarak kaldığı sürece de, bundan kurtuluş yoktur.

Hem aşırı parlamentarist bir tutum izleyeceksin, sosyalizmin devrimci teorisinin özüne sırt çevirerek oportünizme kayacaksın, hem de, bunlar eleştirilince, ancak bir devrimcinin reddetmekte haklı olacağı bu

eleştirilerden şikâyetle kendini haklı göreceksin. Bunun ikisi birarada olmaz. Oportünist ve aşırı parlamentarist bir yola sapanların böyle bir şikâyetle hakkı olmaz. Bunun çaresi, eleştirilerden şikâyet etmek değil. Bunun çaresi, bilimin ve dünyanın geçirdiği sosyalist deneylerin tümünün ürünü olan devrimci teorinin temel ilkelere aykırı birtakım stratejik formüller ortaya atmak değil. Bunun çaresi, aczi her olay karşısında sırttan, bu yüzden de şaşkınlıkla daima yeni yeni kılıklara soku-lan bu temelsiz formülleri haklı çıkarmak için, üstelik her değişikliğe uğrayışında daha önceki durumlarından farkını, tutarsızlıkları ve bocalamaları gizleyici bir biçimde ifade edilmesine özel bir çaba gösterilerek, zaval-lı bir gözaçıklık ve inatla sürdürmek değil. Bunun çaresi, tarihimizdeki sosyalist hareketlere ve dünya sosyalist hareketinin ortak ilkelerine karşı ileri sürdükleri «bağımsız sosyalizm», «demokratik sosyalizm» paravan-ları arkasına sığınarak, sanki sosyalizmin enternasyo-nalizm ilkeleri bağımsızlıkla çelişirmiş gibi, sanki sosy-alizmin devrimci ilkeleri demokratizmle çelişirmiş gi-bi, bu demagoji adına, teorinin özüne sırt çevirmek, sosyalist ahlak ilkelerinin dışına kaymak, ülkemizin sosyalist hareketleri tarihine saygısızlığı bir bayrak ha-line getirmek ve antikomünizm silahına sarılarak iha-net çukurunun dibine yuvarlanmak değil.

Kendisini parti sanan, kendisine yöneltilmiş eleş-tirileri partiye yöneltilmiş eleştirilermiş gibi gösterme gayretine düşerek, ihanetine partiyi de bulaştırmaya yeltenen bu klik, gittikçe daha da bilinçlenen sosyalist güç karşısında maskesi kısa zamanda düşecek olan bir kliktir ki, bugüne kadarki tutumuyla parti tüzüğüne aykırılığın, oportünizmin ve antikomünizmin türlü ör-neklerini vermiştir. Burada bunlardan sadece birkaç

tanmesini belirtmek bile, parti üst yönetimini ele geçirmiş bu kliğin durumunu açıkça göstermeye yeter:

Parti Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, 1967 Haziran'ında, olağanüstü Ankara 11 Kongresinde yaptığı konuşmada, emperyalist ajanların kışkırtması sonucu olarak patlak verdiği bütün dünyaca bilinen 1956 Budapeşte karşıdevrim hareketini, bir bağımsızlık hareketi olarak nitelemiş ve bu hareketin bütün sosyalist ülkelerde devam edeceği kehanetini ileri sürmüştür. Yine, Aybar, 1966 Yazı'nda, İstanbul ilçe kongrelerinde yaptığı konuşmalarda, en iyi diktatörlüğün, yani bir başka deyişle, en iyi sınıf yönetiminin, en kötü demokrasilerden daha kötü olduğunu ileri sürerek, işçi sınıfının yönetiminde gerçekleşecek sosyalist düzene karşı olduğunu ortaya koymuş; böylece, sanki işçi sınıfının yönetimi demokrasiyle çelişirmiş gibi, sanki işçi sınıfının yönetimi demek olan sosyalizm demokrasiyle çelişirmiş gibi, sanki adına demokrasi denen şimdiki düzen bir sınıf yönetimi değilmiş gibi ve sanki emekçileri sömüren sınıfın yönetimindeki 'sınıflar arasında denge' safsatasını işleyen şimdiki biçimsel demokrasi gerçek demokrasiymiş gibi bir formüle bağlanarak, Türk sosyalist hareketi tarihine oportünizmin daniskası olan bir örnek vermiştir. Bir rastlantı değilse, sulandırılmış Yugoslavya sosyalizmini daha da sağa çekmek isteyen bir gazeteci, Mihaylo Mihaylof, aynı tarihlerde, en iyi sınıf yönetiminin en kötü demokrasilerden daha kötü olduğunu iddia ederek, tıpatıp aynı sloganı işlediği için hapis-haneyi boylamıştı.

Örneklere devam ediyorum:

İkinci Büyük Kongre'yi izleyen günlerde, 17 Aralık 1966 günü, Merkez Yürütme Kurulu üyesi Behice Boran, Ankara il salonunda verdiği «Sosyalist Partler-

de Çalışma Kuralları» konulu bir konferansta, tüzüğün kendisine tanıdığı yetkilerin üstüne çıkarak ve parti disiplini açıkça çiğneyerek, kendisini Büyük Kongre üstünde gören bir cüretle, Büyük Kongre'yi uluorta eleştirmiştir. Bu eleştirisinde Behice Boran, özellikle Tüzük Tadil Komisyonu'nu, bu komisyonun getirdiği teklifleri hazırlayan ve destekleyenleri, partiyi temelinden çöktürmek isteyen bozguncu kişiler şeklinde suçlamıştır. Bu suçlamasına, Genel Yönetim Kurulunu Merkez Yürütme Kurulundan daha yetkili bir organ haline getirme yönündeki bir teklifi dayanak olarak kullanmış; böylece, bizzat kendisi, Genel Yönetim Kurulunu Merkez Yürütme Kurulunun üstünde bir organ olarak saptayan tüzük hükmüne açıkça karşı olduğunu ortaya koymuştur. Behice Boran, daha da ileri giderek, kendisini dinleyenler arasında mutlaka polisin de olabileceğini özellikle belirtmek gereğini duyduğu adı geçen konferansında, Pekin'in ve Moskova'nın direktifleriyle hareket edenlerin partiye sızabileceğini, hatta yeraltı faaliyeti gösterenlerin olabileceğini ileri sürmüş ve bunlara karşı çok dikkatli olmak gerektiğini söylemiştir.

Merkez Yürütme Kurulu Üyesi sorumluluğunu omuzlarında taşıyan bu kişiye, hemen orada yönelttiğim sözler, özet olarak şöyledir:

«Siz, partinin en üst organını, Büyük Kongre'yi, eleştirme yetkisinde değilsiniz. Bu tutumunuzla bizzat siz parti disiplinine aykırı hareket ediyorsunuz; ve ben, herhangi bir üye olarak, partinin en üst organını bir Merkez Yürütme Kurulu Üyesine karşı savunmak gereğini duyuyorum. Bu bir. Öte yandan; Genel Yönetim Kurulu, Büyük Kongre'den sonra, partinin en üst organıdır. Merkez Yürütme Kurulunu bu organ kendi bünyesinden seçer, Merkez Yürütme Kurulunu denet-

ler, ona direktif verir ve onu düşürebilir. Tüzük hükmü budur. Tüzük Tadil Komisyonu'nun Kongre'ye sunduğu teklifler de tüzüğün bu hükmünü gerçekten işler hale getirme yönünde bazı tekliflerden ibarettir. Siz, bunu partiyi temelinden çökertmek isteyen bir hareket şeklinde göstermekle, bizzat aynı suçu işlemiş oluyorsunuz. Bu iki. Ayrıca, parti içi demokrasiyi işlemez hale getirmek, eleştirilerden kurtulmak için daha ustaca formüller bulmanız gerekiyor. Çünkü siz, hakim sınıf sözcülerinin sosyalist akımı boğmak için bugüne kadar kulanageldikleri bilinen sloganlarla hareket ediyorsunuz. Ve bu sloganlar kimsenin yabancıısı değildir. Siz gerçekte, bu gibi paravanların gerisinde, parti içinde terör ve baskı kurmak istiyorsunuz. Üye arkadaşlarıma yönelttiğiniz bu tehditler parti içi demokrasiye indirilmiş bir darbedir. Tehditleriniz hiç kimseyi yıldırmayacaktır. Ve biz, Türkiye sosyalistleri olarak, bütün dünya sosyalizminin geçirdiği ve geçirmekte olduğu deneylerden, hiçbir tehdide aldırmaksızın, sonsuz olarak yararlanmaya devam edeceğiz...»

Behice Boran'ın, bu sözlerime verdiği karşılık, «yarası olan gocunur» olmuştur.

Parti üst yönetimini ele geçirmiş kliğin tutumunu ortaya koyan örnekleri daha da çoğaltmanın gereği yok. Eğer bunlar, parti disiplinine ve partinin temel ilkelerine aykırı hareket değilse, nedir? Eğer bunlar, oportünizm değilse, nedir? Eğer bunlar, antikomünizm değilse, nedir?

Bir de, «partinin, antiemperyalist mücadelenin sosyalizm için mücadele ile aynı zamanda yürütüleceği tezinin baltalanmaya çalışıldığı» iddiası var. Peki, kim söylemiş, şimdi sosyalizm mücadelesini bırakalım, antiemperyalist mücadele yapalım, diye? Böyle bir şey yok.

Eleştirilerde işimize gelmeyen fikirleri istediğimiz kılığa sokarak meseleyi düğüm noktasından saptırmak mümkün değildir. Bu konuda ortaya konulan gerçekler şunlardır:

Antiemperyalist - antifeodal mücadele, emperyalizmin yerli ortakları olan bir avuç toprakağası ve işbirlikçi büyük burjuvazi dışında, işçi - köylü beraberliği temeli üzerinde, bütün vatansever ve demokratik güçlerle elele, geniş bir cephe halinde, ulusça yürütülecek bir davadır. Bu geniş cephe mücadelesi sosyalist bir öncülükle başarıya ulaşabilir. Çünkü, işçi - köylü yığınların çıkarları temeli üzerine oturmayan bir mücadelenin, ne antifeodal, ne de antiemperyalist hedefleri sonuna kadar kollaması ve ülkeyi tam bağımsız, tam demokratik bir ülke durumuna getirmesi mümkündür. Nitekim, Milli Kurtuluş Mücadelemizin böyle bir temele oturmuş olması yüzündendir ki, ülkemiz yeniden bağımlı bir ülke durumuna sürüklenmiş ve tam demokratik bir ülke olmaktan uzak kalmıştır. Bu bakımdan, mücadele sosyalist ölçülükle, işçi - köylü beraberliği temeli üzerinde, bu yığınların hayati çıkarları temeli üzerinde yürüyecektir.

Bir ülke tam bağımsız, tam demokratik bir aşamaya gelmeden de sosyalizme geçemez. O halde, bu amaca gitmek için, bağımsızlıktan ve demokrasiden yana güçlerle, yani bütün antiemperyalist - antifeodal güçlerle elele geniş bir cephe mücadelesi vermek kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Demek ki, bugünkü aşamada, antiemperyalist - antifeodal mücadele ile sosyalizm mücadelesi, biri daha uzak hedefe yönelmiş içiçe bir mücadeledir. Demek ki, emperyalizme ve feodalizme karşı verilecek bir mücadele, sosyalizmden vazgeçmek anlamına gelen bir mü-

cadele değil, sosyalizm davası için zorunlu ve kaçınılmaz bir mücadeledir. Demek ki, bu fikirleri ileri sürerken, hiç kimse, sosyalizmi şimdilik biryana bırakalım demiyor, tam tersine, bu fikirleri ileri sürenler sosyalizmin hızla gerçekleştirilmesini istiyor. Demek ki, bugünkü aşamada, sosyalist olmanın ana kıstası, böyle bir mücadelede öncülük rolünü yerine getirip getirmemek, sosyalist stratejiyi böyle bir rayın üzerine oturtup oturtmamaktır. (*)

Ben sosyalistim, o halde öncüyüm, demekle öncü olunmaz. İsteyen buyursun, demekle de olmaz. Bu, yerine getirilmesi gereken, niyet isteyen, çaba isteyen bir iştir. Öncülük, kendi dışındaki güçleri de aynı hedefe sürüklemek demektir. Kendinin dışında, yani sosyalist gücün dışında, başka güçleri de aynı hedefe yöneltmeye çaba göstermeyen, hatta sosyalistlerden başkasının böyle bir mücadelede zararlı olacağını söyleyen kimin öncüsüdür acaba? Kendisinin mi? Böyle şey olur mu? Hem öncülük iddiası olacak, hem de kimin öncüsü olacağının cevabı olmayacak. Böyle şey olmaz. Bu türlü bir öncülük iddiasıyla, giderek, kuyrukta bile yer alamazsın.

Antiemperyalist - antifeodal mücadelede sosyalist öncülük, karşı cepheyi daraltarak, sosyalist olsun olmasın, mümkün bütün güçlerle elele vermek demektir. Fakat bu elele veriş, sosyalizm bayrağını indirerek değil, yani işçi - köylü yığınların sınıf mücadelesine sırt çevirerek değil, tam tersine, sosyalizm bayrağını en yukarda tutarak, sınıf mücadelesini azimle yürüterek, öteki güçlerin ileri olan yönleriyle ittifak etmek, fakat onların emperyalizm ve feodalizm güçleriyle uzlaşan yönleriyle

(*) Yön Dergisi'nde ve bazı yazılarda yukardaki tezi ileri sürenler olmuştur. Bakınız R. N. İleri «Mihri Belli Olayı», Cilt III, s. 1095.

kıyasıya mücadele etmek demektir. Yani, hem beraberlik, hem mücadele.

Meseleyi böyle koymak, geniş ulusal cephe kurma işine, kişilerin ve politik liderlerin tutumları ve sözleri açısından değil, sınıflar açısından yaklaşmayı zorunlu kılar. Bazı politik liderlerin tutumları ve sözleri sosyalizm kıstaslarına vurularak yapılan bir değerlendirme ile, «biz bunlarla mı cephe kuracağız» demek, demagojinin ve sorumsuzluğun en ucunda yer almaktır. Antiempyralist ve demokratik mücadele için zorunlu cephe hareketi, bu cephe içinde yer alacak güçlerin hepsinin sosyalist amaçları benimsemesini isteyerek yaratılamaz. Nasıl ki, onların da sosyalizm davasından vazgeçilmesini istemelerine gözyumulamazsa... Meseleyi böyle bir anlayışla ele almamak gerçeklere tamamen aykırıdır ve mevcut sosyal sınıfları, onların yakın hedefli çıkarlarını hiç görmemek demektir.

Demek ki, antiempyralist - antifeodal mücadelede ortak cephe tutulacak güçlerin sınıfsal yapısını daima gözönünde bulundurmak, onların, öncelikle, empyralizme ve feodalizme karşı olan eğilimlerini ve çıkarlarını en iyi biçimde ve en büyük bir sorumlulukla değerlendirmek gerekir. Böylece, bütün ulusal güçleri biriktire biriktire ve sabırla aynı hedefe yöneltmek gerekir.

Demek ki, antifeodal - antiempyralist mücadelede cephe tutulacak sınıf güçlerinin, şimdiki tutum ve politik eylemlerini, sosyalizm kıstaslarına vurarak tümünden reddetmek değil, onların, tarihteki rollerini de gözönünde bulundurarak, ileri olan eğilimlerini daima desteklemek ve verilecek cephe mücadelesinin şartlarını azimle yaratmak gerekir.

Demek ki, antiempyralist antifeodal ulusal cephe hareketi, «biz bunlarla mı cephe kuracağız» diyenlerin,

meseleyi, akşamdan sabaha hemen gerçekleşecek bir yuvarlak masa anlaşması meselesi olarak anlamaları ve bu işe tam tersi bir tavır takınmaları ile değil, inatla yürütülecek doğru bir stratejik mücadelenin türlü aşamalarından ve şartlara bağlı olarak, türlü biçimlerden geçerek gerçekleşecek olan bir meseledir.

Davayı böyle görmemek ve gereğini yapmamak, ancak emperyalizmin ve onun yerli ortaklarının amacına uygun bir tutum izlemek demektir ki, bunun sosyalist mücadeleyle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur.

Sosyalist mücadele, bir halkın, bir ulusun hangi mücadele aşamasında olduğunu ve en önde gelen davasının ne olduğunu iyice kestirmek, bu davayı zafere götürmek için gereken şartları tam olarak yaratmak ve bunun için bütün imkânları seferber etmek demektir. Sosyalizmin edebiyatıyla vakit geçirerek, yığınların en önde gelen hayati davasının isterlerine sırt çevirmek demek değil.

Tersi bir tutum, emekçi halkımızın iradesini temsil etmemek, dolayısıyla sosyalist harekete bağlanan umutları hayal kırıklıklarına uğratacak bir yol izlemek demektir. Ve sosyalizm adına, hiçbir zaman sosyalizme gitmeyecek, çıkmaz bir yola girmek demektir.

Demek ki, sosyalist mücadele, sadece belli birtakım sosyalist sloganları tekrarlamak değil, bir halkın içinde bulunduğu mücadelenin sloganları etrafında bütün ulusal güçleri toparlayıcı bir öncülüğü yerine getirmek demektir. Yani, sosyalizmin edebiyatını değil, bilimini kullanmak demektir. Yani, verilmesi zorunlu mücadele ne ise, o mücadeleyi adım adım tam zafere götürmek demektir.

İşte, bu mesele üzerinde ortaya konulan gerçekler bunlar.

Ve, Türkiye İşçi Partisi'nin devrimci programının özü ve ana hedefleri de bunlar.

Sayın Divan Başkanı, Sayın Üyeler;

Partiden kesin ihracımızı isteyen Genel Yönetim Kurulu'nun bu kararı aldığı tarihten sonraki birtakım durumların da sözkonusu edilerek, *karar örneği* adı altında divanınıza sunulan belgenin, sahteliğini açığa vuran bu yöndeki iddialarına herhangi bir karşılıkta bulunmayı gerekli görmüyorum. Yalnız, dikkatinize önemle sunmak istediğim bir iddia daha 'var. Deniliyor ki:

«Her üyenin sözkonusu hizibe mensubiyeti konusunda zikredilen hareket ve faaliyetler tek tek, kendi başlarına tüzüğe aykırı olmayabilir. Tüzüğe ve parti disiplinine aykırı olan husus böyle bir hizibi yaratmak ve ona katılmaktır. Her üye için zikredilen hareket ve faaliyetler, böyle bir hizibe katılmanın delil ve karine-leri olarak verilmiştir. Bu nedenle de, sözü edilen hareket ve faaliyetler teker teker ele alınarak bunların tüzük hükümlerine aykırı olup olmadığının araştırılmasından çok, birbirine bağlı olarak ve hep birarada ele alınıp bütünüyle politik bir değerlendirilmesinin yapılması gerekir. Bu bir nevi müteselsil ve mütemadi suç mahiyetindedir ve asıl suçu teşkil eden unsur her olayda kastın ayniyetidir.»

Eğer bu sözleri bir gerekçe ve bir delil olarak düzenleyenler, bu çabayı gösterirlerken fazla uykusuz kalmamışlarsa, herhalde çok derin bir şeyler söylüyor olmalılar. Anladığım kadarında yanılmıyorsam, bu söz-lere, bizi itham edebilmek için büyük bir bocalama içi-ne düşmüş olan kişilerin, ya farkında olmayarak hak-kımızda yazdıkları bir beraat ilamı gözüyle bakılabilir, ya da fazla hukuk kokan bu sözlerin başka bir anlamı

vardır. Kesin olarak anladığım şudur: Biz, hareket ve faaliyetlerimizde tüzüğe ve parti disiplinine aykırı hareket etmemiş olabilirmişiz, ama, tüzüğe ve parti disiplinine aykırı olmayan bu hareket ve faaliyetlerle bir hizip yaratmışız. Bu nasıl şeydir? Bizim bildiğimiz, ilkelere aykırı hareketler biraraya gelirse hizip olur. Suçsuzluklardan suç icat etmeye bu yelteniş, sadece gülünçtür. Yüce divanınıza, aynı zamanda bir direktif niteliği taşıyan ve böyle bir hevese düşülmesi nedeniyle olsa gerek, çarpıklaşmış bir mantığın eseri olan bu sözleri, takdirinize bırakarak, üzerinde durmaya gerek bulmuyorum.

Özel olarak kendimle ilgili iddialara gelince:

Malatya'da, ikinci Büyük Kongre'nin açılışından bir gün önce, kimin kongre başkanı seçilmesi gerektiği meselesini tartışan ve en az 50 - 60 kişinin girip çıktığı bir delege kalabalığı arasında benim de bir ara bulunmam, «bu grubun toplantılarına katılmış» olmam şeklinde ele alınıyor. Arkadaşım Vahap Erdoğan'ın evinde kalmış olmam da bir suç... Ne yapmalıydım yani; partili ve çok eski bir arkadaşımın konukseverliğini tepip, bazıları gibi ben de, Amerikan Conilerinin cirit attığı lüks bir otelde mi kalmalıydım? Bunları geçiyorum.

Deniliyor ki, «tüzük tadili tekliflerim sözkonusu grup üyeleri tarafından benimsenerek ve desteklenerek tüzük tadili komisyonuna intikal ettirilmiş. Bu arada milletvekili maaşlarının tamamının partiye bırakılması teklifleriyle bu grubun faaliyetlerinde kendime düşeni yapmışım.»

Hemen belirteyim ki, milletvekili maaşlarıyla ilgili başlıbaşına ve apayrı bir teklif sözkonusu değildir. Partinin özellikle aşırı parlamentarizme kaymasını önleyici, birbirine bağlı olarak 5 madde üzerinde bazı değişik-

likleri öngören tek bir tezle ilgili bir tekliftir bu. Bu bir. İddia edildiği gibi yalnız, partiden kesin ihraç istemiyle önünüze gelen arkadaşlarım tarafından değil, komisyona sunulabilmesi için gerekli asgari sayının çok üstünde olmak üzere, daha birçok delege tarafından benimsenmiş ve imza edilmiştir. Bu iki. Yine iddia edildiği gibi, sadece «benimsenerek ve desteklenerek tüzük tadil komisyonuna intikal ettirilmiş» değil, ayrıca, komisyon tarafından da, tek bir madde değişikliği dışında, olduğu gibi benimsenmiş ve Büyük Kongre'ye sunulmuştur. Bu üç. Bu yüzden de, telaşa düşen malum klik, bütün ölçülerin dışına çıkan akıl almaz tertipleri sonucu, maddelerin tek tek görüşülmesine geçilmeden, kendi değişiklik tekliflerinin de güme gitmesi pahasına, komisyon raporunun tümüyle reddedilmesini sağlayarak geniş bir nefes almıştır.

Oportünist ve aşırı parlamentarist heveslerini bam telinden yakalayan bu teklif yüzünden uykuları kaçan malum klik için, bu sonuç gerçekten bir zafer olmuştur. Çünkü bu teklif, Büyük Kongre'ye sunuluncaya kadar da, malum kliği az uğraştırmamıştır. Sözkonusu teklif, Büyük Kongre tarihinden çok önce, Merkez Yürütme Kurulu'nun, tüzük ve program konuları üzerindeki görüşlerin bir raporla bildirilmesini isteyen genelgesine uyularak, Çankaya ilçesinin üyeler arasında düzenlediği görüşmeler sırasında ortaya atılmış ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Fakat sonradan, Büyük Kongre'ye iletilmek üzere, Ankara il kongresine bir karar tasarısı teklifi olarak sunulan aynı teklifin, daha önceden bilgi için bir örneğini Genel Başkan'a göndermek gafletinde bulunulmuş olmak yüzünden, Merkez Yürütme Kurulu'nun tüzüğe aykırı olarak çıkardığı bir genelgesi ile, oynanmasına engel olunmuştur.

Şimdi, sözü geçen bu teklifi önemle dikkatinize sunmak isterim. Aynen şöyledir:

«Parlamentar düzen, özgürlük ve hak savaşında halkımızın elinde güçlü bir politik imkândır. Partimiz, halkımızı eğitmek, bilinçlendirmek, örgütlemek ve hızla iktidara götürmek yönünde, bu imkânı en verimli biçimde kullanmak sorumluluğundadır. Fakat aynı zamanda, sınıflı toplumların politik düzeni olan parlamentarizm, sosyalist partileri zaafa düşürecek türlü sakıncaların kaynağıdır. Bu sakıncalara karşı da partimizin tam bir uyanıklık içinde olması gerekir. Bu sakıncalardan bazıları şunlar olabilir:

1 — Sosyalist bir partinin genel çalışması içinde sadece bir unsur olan parlamento çalışmasını bütün parti çalışmalarının önüne koymak.

2 — Parti organları arasında parlamento gruplarına özel bir yer ve ayrıcalık tanımak.

3 — Parti ana kademe organlarını, gerçekte birer yardımcı organ durumuna düşürmek; bu organların çalışmasını ikinci planda görmek.

4 — Parlamentoda her şeyin çözümlenebileceğini, parlamentonun her şey ve her şeyin parlamento için olduğunu sanmak.

5 — Ve asıl önemlisi, iktidara yürümenin halkın pasif desteğiyle mümkün olacağını sanarak, parti çalışmalarını bu varsayıma göre ayarlamak ve sınırlamak; dolayısıyla, etkin halk örgütlenmesine gereken önemi vermemek.

6 — En etkin politik savaş için parlamentoyu ulaşılması gereken en yukarıda bir alan olarak görmek; parti çalışmalarındaki başarıları böyle bir ölçüye vurarak değerlendirmek; böylece, en yeterli partilileri par-

lamentoya çevrik bir eğilimin içinde bulundurmak ve parti ana kademe organlarını parlamentoya giden yolun birer basamağı durumuna indirmek.

7 — Sonuç olarak, bu nedenlerle partinin sosyalist yönünü şaşırtmak ve sosyalist disiplini felce uğratmak.

Parlamente düzenin imkânlarını en verimli biçimde kullanmak sorumluluğunda olan partimizin, akla gelen bu sakıncalardan kendini titizlikle ve affetmez bir uyanıklıkla koruması gerekir. Bunun temel şartı, hiç şüphesiz, partimizin, sosyalist yoldan hiç sapmadan, etkin bir demokratik savaş vermesini sağlayacak sağlam bir disiplin içinde olmasıdır. Partimizde böyle bir disiplinin kurulabilmesi, onun en başta, organlarının herbirini yetki, görev ve sorumluluklarıyla *pratiğe uyar bir biçimde* sınırlayan ve daima son sözü söyleyen bir organın yönetiminde işleyen kademeli bir zincir üzerinde bulunmasını zorunlu kılar.

Bu düşüncelerle, parti mekanizmasının işleyişine ve organlar arasındaki ilişkiye bakınca, durum hiç de içaıcı görünmemektedir. Ve, parlamente düzenin, kendimizi korumamız gereken türlü sakıncalarına karşı tedbirlerimizin olmadığı bir gerçektir. Partimizin parlamentoda temsil edilmesi durumu ile bu eksikliğimiz açıkça ortaya çıkmıştır. Parlamento grubumuzun parti organları arasındaki yerini *pratiğe uyar bir biçimde* saptayan ilkelere ve tedbirlerden yoksun olmamız, bizi yetki, görev ve sorumlulukların birbirine karışması gibi, sosyalist parti mekanizmasının işleyişi ve sosyalist parti disiplini bakımından bir zaaf belirtisi olan durumla karşı karşıya bırakmıştır.

Bu durum kesin tedbirlerle önlenmedikçe ve partinin üst organlarını parlamento gruplarına da her ba-

kimden ve *gerçekten* hakim duruma getirmediğçe, iler-
de partiyi yukarıda sıraladığımız diğer birçok sakınca-
larıyla, aşırı parlamentarist bir eğilime sürüklenmek-
ten kurtarmak güç olabilir.

Partimizin genel yapısı içinde hiçbir organ Merkez
Yürütme Kurulu'nun yüklendiği görev ve sorumluluğun
ağırlığı altında değildir; ve hiçbir organın işi, bu orga-
nın yapacağı işlerin öneminde ve asla üstünde değildir.
Sadece milletvekili, ya da senatör sıfatını taşıyan bir
üyeyi, *şimdiki durumda* bu sıfatının kendisine sağladığı
maddi imkân dolayısıyla, —Genel Yönetim ve Mer-
kez Yürütme Kurulu üyelerinin bu imkânları olmadığı
için— partinin en yüksek yönetim ve icra organların-
da görevli üyelerin yapacağı işleri yapmakla yetkilen-
dirmek ve görevlendirmek zorunluluğunda kalınması,
parti organları arasında hiyerarşiyi altüst eden ve üst
organların parlamento grubu üstündeki yerini biçim-
sel bir duruma sokan büyük bir hataya, diğer bütün
sonuçlarıyla birlikte, bile bile sürüklenmektir.

Bu durumun kesin çözümü şu tedbirlerle mümkün
olabilir:

- a) *Parlamento üyelerinin ödenekleri (maaşları)*
doğrudan doğruya partinin geliri olmalıdır. (Bu
ilkenin parti tüzüğünde yer almasına Siyasi
Partiler Kanunu'nda ve Genel Muhasebe Ka-
nunu'nda engel bir hükmün olmadığı, hukukçu
ve maliyeci arkadaşlarımızın incelemeleri so-
nunda anlaşılmıştır.)

Zaten, partinin milletvekili ve senatörlerinin bu sı-
fatları, halkımızın yüzyıllık özgürlük ve hak savaşı, bun-
ca yoksulluk, açlık, sefalet, bunca hapis ve sürgün, bun-
ca ölüm pahasına; partimizin ölüm-kalım savaşı, üye-
lerinin bunca fedakârlığı, bunca işten atılmaları, işsiz

kalmaları ve türlü sıkıntıları pahasına elde edilen bir sonuçtur. Dolayısıyla, partinin milletvekili ve senatörlerinin bu sıfatlarından ileri gelen maddi imkânları da, halkımızın ve onun öncü gücü olan partimizin varlığıdır. Bu varlık, kişi olarak hiç kimsenin tasarrufunda bir imkân olarak kullanılamaz; ve parti çalışmaları içinde sadece bir unsur olan parlamento çalışmasıyla görevli milletvekili ve senatörlere özel bir imkân olarak *devredilemez*. Halkımızın yüzyıllık savaşıyla ve onun temsilcisi partimizin ortak savaşıyla elde edilen bu imkân, yine bu savaşın emrinde olarak, yetkiyle ve en verimli bir biçimde, partinin en yukarıdaki organının eliyle kullanılabilir.

b) *Merkez Yürütme Kurulu ile parlamento üyeleri profesyonel olarak görevlendirilmelidir.*

1 — Büyük Kongre'den sonra partinin en yüksek karar ve denetim organı olan Genel Yönetim Kurulu adına ve onun direktiflerine uyarak görev yapan Merkez Yürütme Kurulu, partinin en yüksek icra organıdır. Bu organ, *pratikte* sadece parti genel merkezinin bulunduğu ilin değil, hangi ilden olursa olsun, partinin en yeterli Genel Yönetim Kurulu üyeleri arasından seçilebilmesi imkânının yaratılması ve partinin en yüksek görev ve sorumluluğunu yüklenen bu organın, gerek görevini tam olarak yapabilmesi, gerekse en geniş ve haklı bir denetime bağlanabilmesi için, üyelerine ücret verilmelidir.

2 — Ayrıca, parlamenter bir düzen içinde çalışıldığına göre, Büyük Millet Meclisi'nde yapılacak işlerin büyük önemi ve bu görevin gerektirdiği özellikler gözönünde bulundurularak, partinin parlamentodaki üyelerine de ücret verilmelidir.

3 — Ancak, parlamento üyelerine verilecek ücret,

en çok, partinin en yüksek icra organı olan Merkez Yürütme Kurulu üyelerine verilecek ücretin en azı kadar olabilmelidir.

- c) *Büyük Kongre'den sonra partinin en yüksek yönetim ve denetim organı olan Genel Yönetim Kurulu'nun parlamento grubu üstündeki yerini sağlamlaştırmak ve diğer parti organları üstündeki görevini parlamento grubundan bağımsız şekilde yapabilmesini sağlamak için, bu organa seçilecek üyelerin üçte birinden fazlası parlamento üyesi olmamalıdır.*
- d) *Tüzüğümüzün bu gerekçe ve tekliflerle ilgili maddeleri aşağıda olduğu gibi değiştirilmelidir:*

1 — Madde 17.

Bu maddeye şöyle bir fıkra eklenmelidir:

‘Merkez Yürütme Kurulu üyelerine, aralarındaki görev ve sorumluluk derecesi gözetilerek (Genel Başkan, Genel Sekreterler, diğer üyeler) Genel Yönetim Kurulu kararıyla, eldeki imkânlarla göre verilebilecek bir ücret takdir edilir.’

2 — Madde 41.

‘Bu yönetmelik daha sonra TBMM grubu genel kurulu tarafından değiştirilebilir’ cümlesi bu maddeden çıkarılmalıdır. (Bu maddede sözü geçen ve değişmesi gereken cümle ‘TBMM grubunun çalışmalarını düzenleyen yönetmelik Genel Yönetim Kurulu tarafından yapılır; bu yönetmelik daha sonra TBMM grubu genel kurulu tarafından değiştirilebilir’ şeklindedir.)

3 — Madde 14.

Bu maddeye şöyle bir fıkra eklenmelidir:

‘Genel Yönetim Kurulu üyelerinin üçte birinden fazlası parlamento üyesi olamaz.’

Parti gelirleriyle ilgili bu maddenin (b) fıkrası 'milletvekili ve senatörlerin aidatları' şeklinden 'milletvekili ve senatörlerin maaşları' şeklinde değiştirilmeli ve (L) fıkrasının dördüncü bendi şöyle olmalıdır:

'TBMM üyelerine, Genel Yönetim Kurulu kararıyla, eldeki imkânlara göre verilebilecek bir ücret takdir edilir. Bu ücret en çok, Merkez Yürütme Kurulu üyelerine verilecek ücretin en azı kadar olabilir.'

Sonuç :

Açıkladığımız gerekçelere ve ileri sürdüğümüz tekliflere bağlı olarak tüzükte yapılmasını istediğimiz bu değişikliklerin gerçekleşmesi, partimize yepyeni bir dinamizm kazandıracaktır. Halkımızı bilinçlendirmek, örgütlendirmek ve hızla iktidara götürmek yönünde etkin bir demokratik savaş verebilmek için, en başta, parlamenter düzenin partimizi zaafa düşürecek türlü sakıncalarına karşıkoma ilkesine dayanan bu tedbirler, hiç şüphesiz, istenilen sonuçların alınmasına yetmeyecektir. Ve elbette ki, partimizi aşırı parlamentarist eğilimlerden koruma ilkesini, çalışmalarımızın teorik ve pratik bütün yönlerine hakim bir şekilde yerleştirmek için, bu alanda kendini gösterecek her zaaf belirtisini temelinden önleyici daha birçok tedbir almak gerekecektir. Fakat, bizim, aşırı parlamentarist eğilime karşı birer ön şart olarak ileri sürdüğümüz bu sade tekliflerin gerçekleşmesi, bugün şu sonuçları vermekte önemli ölçüde rol oynayabilir:

1 — Parti organları arasında, özellikle parlamento grubu ile parti yüksek organları arasında yetki, görev ve sorumlulukların birbirine karışmasını önlemek, parlamento grubunun parti içindeki yerini sınırlamak;

böylece, sosyalist disiplinin zorunlu şartı olan parti hiyerarşisini geçerli bir niteliğe kavuşturmak.

2 — Partinin üst organlarını parlamento grubuna da her bakımdan ve gerçekten hakim bir duruma getirerek, parlamento çalışmalarının parti politikasından ve üst organların direktiflerinden hiç sapmadan yürütülebilmesi imkânını sağlamak.

3 — Parti içinde hiçbir organın ayrıcalığı olmadığı inancını pekiştirmek; her organın görevinin demokratik savaşımızdaki vazgeçilmez ve ihmal edilemez önemde olan yerini, etkinliğini bilmek; bu savaşta her birinin aynı derecede onurlu olan kişiliğine gerçek bir nitelik kazandırmak.

4 — Demokratik savaşımızın sadece bir unsuru olan parlamento çalışmalarının en etkin bir politik savaş biçimi olmadığı; parlamentonun bu savaşın ulaşılması gereken en yukarıda bir alanı olmadığı; parlamentonun her şey, her şeyin parlamento için olmadığı; dolayısıyla, parti ana kademe organlarının parlamentoya çıkan yolun birer basamağı olmadığı gerçeğini parti mekanizmasına temel bir yöntem olarak yerleştirmek.

5 — Kişisel çıkarları için milletvekili, ya da senatör olmak isteyeceklerle karşı partiyi tam bir güvenlik içinde bulundurmak; TİP milletvekili ve senatörlerinin sadece parti görevi için, yani sadece emekçi halkımızın yararına parlamentoda bulunduğu gerçeğini, hiçbir yanılgıya imkân vermeyecek şekilde, herkesin açıkça anlayabilmesini sağlamak; böylece, parlamentoda görevli üyelerimizin partimiz ve halkımız içindeki yerini çok daha onurlu bir düzeye çıkarmak; dolayısıyla, partimize yepyeni ve güçlü bir propaganda silahı kazandırmak.

6 — Partinin Genel Başkanı, Genel Sekreterleri gibi, en yetkili önderlerini, *gerekirse* parlamentoya gön-

dermemek ve her zaman örgütün başında bulundurmak imkânını elde etmek; sorumluluğu en ağır parti görevlerinin gerektirdiği maddi imkân için ille de parlamento üyesi olmak zorunluluğundan kurtulmak; geniş bir cephede yürütülecek demokratik savaşımızın en üst yönetimini parlamento santraline bağlı olmaktan kurtarmak.

7 — İktidara yürümenin sağlam yolu, halkın pasif desteğinden değil, programımızın ilkeleri etrafında ve parti öncülüğünde, emekçi halkımızın köylerde, kentlerde etkin örgütlenmesini ve mücadelesini güçlendirecek çalışmalardan geçeceğine göre, savaşımızın esas ağırlığını bu amaca koymayı pratik olarak elde etmek.

Durum, bilgilerinize saygıyla sunulur.» (*)

Hakkımdaki iddiaya esas olarak kullanılan tüzük değişikliği teklifi işte bu. Bu teklifin, oportünist ve aşırı parlamentarist bir yola sapan malûm kliğin uykularını kaçırmaktan öte, acaba suç neresindedir? Açıkça gösterebilirler mi? Biz bu teklifi, partinin en alt kademesinden en üst kademesine kadar açıkça savunduk. Onlar da aynı şekilde, öyle üstükapalı suçlamalarla değil, bu teklifin neresine, niçin karşı olduklarını açıkça söyleyebilirler mi? Evet, işte teklif ortada, söylesinler bakalım. Olayları gizlemek, ya da işimize geldiği gibi göstermek, her zaman ve her durum için mümkün değildir. Şimdi, bu teklifin her cümlesini birer soru haline getirip beni itham edenlere yöneltsem, acaba ne diyebilirler?

Bu teklifi suçlamakla acaba onlar mı partinin sosyalist disiplinini savunmuş oluyorlar, yoksa bu teklifi hazırlayan ve destekleyen kişiler mi? Onlar mı partinin

(*) Süleyman Ege'nin savunmasında yeralan bu uzun metin Çankaya ilçesi kongresinin gerekçeli kararından ibarettir.

birliğini ve bütünlüğünü savunuyorlar, yoksa biz mi? İddia edildiği gibi, bu teklif yüzünden, biz mi partiyi «meflûç hale» getirmek yönünde faaliyet göstermiş oluyoruz, yoksa böyle bir teklifi suçlamakla onlar mı? Acaba onlar mı partiyi sosyalist temeli üzerinde geliştirmek istiyorlar, yoksa biz mi?

Yukarıdan beri, sadece kendilerinin ileri sürdükleri delillerin konuları çerçevesinde kalarak, sayageldiğim türlü vahim tutumlarıyla, acaba onlar mı Türkiye halkının yüzyıllık hasretine saygı duymaktadırlar, yoksa biz mi?

Merkez Haysiyet Divanı'nın Sayın Başkanı, Sayın Üyeleri;

Şimdi sözüm sizedir: Bir sosyalisti yargılayacak en yüksek organ, bir sosyalistin en son başvuracağı yargı organı, partisinin Merkez Haysiyet Divanıdır. Bunu biliniz. Ortaya koyduğum gerçekler karşısında, vereceğiniz karar, sadece omuzlarınıza yüklenmiş tarihi sorumluluğu yerine getirmeye layık sosyalistler olup olmadığınızı değil, her şeyden önce, kişilik sahibi insanlar olup olmadığınızı gösterecektir. Kararınız, bizim hakkımızda değil, tarih ve halk önünde kendiniz hakkında verilmiş bir karar olacaktır. Bunu biliniz.

Saygılarımla.

9 Aralık 1967
Süleyman Ege

HALİT ÇELENK ve ŞEKİBE ÇELENK'İN SAVUNMASI

**Türkiye İşçi Partisi Merkez Haysiyet Divanı
Başkanlığına**

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulunun 16.7.1967 günlü kararı ile ve kesin çıkarma istemi ile divanınıza sevk edilmiş bulunuyoruz.

Sevk isteminde hakkımızda ileri sürülen ithamlar şunlardır:

Parti içinde dayanışmayı bozucu, partinin kabul edilmiş politik çizgisine aykırı olan ve parti merkez organlarının aleyhinde devamlı kışkırtmalarda bulunan bir hizip faaliyetine katılmak.

Bu ithamlar hakkında divanınıza savunmamızı sunmadan önce sözü geçen sevk istemi üzerindeki düşüncelerimizi arz etmek isteriz.

BÜYÜK KONGRENİN İRADESİNE KARŞI BİR SEVK İSTEMİ

Parti Tüzüğü'nün 10'uncu maddesi: «Büyük Kongre partinin en yüksek organıdır» der. Bu kongre, 20 - 24.11.1966 tarihinde Malatya'da yapılmıştır. Hakkımızdaki sevk istemi bu kongrenin iradesine karşı ve aykırıdır. Şöyle ki:

A — Sevk isteminde, hakkımızda ileri sürülen hizip faaliyetinin ötedenberi göze çarptığı, devam edegel­diği ve Malatya kongresinde bu çalışmaların had

safhaya vardığı ileri sürülmekte ve kongrede bulunan delegelerin bunu yakından müşahade ettikleri ifade edilmektedir.

Bu iddiaya göre hizip faaliyeti Malatya kongresinden çok önce başlamış, devam etmiş ve kongrede kesin bir şekilde görülmüştür.

B — Büyük Kongre dört gün devam etmiş ve seçimler son gün yapılmıştır.

C — Bu seçimlerde bizlerden Halit Çelenk genel merkezin aday listesinden genel yönetim kurulu üyeliğine ve Şekibe Çelenk de varlığı iddia olunan hizibin dışındaki Anadolu delegeleri tarafından adaylığı teklif edilmek suretiyle Merkez Haysiyet Divanı'na seçilmiştir.

Ç — Bizlerden Halit Çelenk kongreye kadar Genel Yönetim Kurulu üyesi olup bu Büyük Kongre tarafından ibra edilmiştir.

Demek ki, «iddiaya göre» Büyük Kongre, sevk isteminde belirtildiği üzere, bütün bu hizip faaliyetini (!) gördüğü halde Halit Çelenk'i ibra eylemiş ve her ikimizi Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Haysiyet Divanına seçmekle hizip olarak nitelendirilmiş olan faaliyetlere önem ve değer vermeyerek iradesini bu yolda ve lehimize izhar etmiştir.

Büyük Kongrenin iradesi lehimize tecelli etmiş iken kongreden sonra alt bir organ olan ve Büyük Kongrenin kararlarını uygulamakla görevli bulunan ve Büyük Kongre kararlarına aykırı bir işlem yapmak yeteneğinden yoksun olan Genel Yönetim Kurulu, böyle bir karar vermeye kesinlikle yetkisizdir.

Bu itibarla bu sevk istemi Büyük Kongrenin iradesine aykırıdır.

MERKEZ YÜRÜTME KURULUNUN DÜŞTÜĞÜ ÇELİŞKİ

A — Sevk isteminde yukarıda açıklandığı gibi varlığı iddia olunan hizip faaliyetinin (!) yöneticiler tarafından ötedenberi bilindiği, gelişmesinin izlendiği ve bu faaliyetin Büyük Kongrede de müşahade edildiği iddia olunmaktadır.

B — Merkez Yürütme Kurulu Büyük Kongreye kongrenin son günü sunduğu Genel Yönetim Kurulu aday listesinde bizlerden Halit Çelenk'i de Genel Yönetim Kurulu üyesi adayı olarak göstermiştir.

Eğer bu yöneticiler sevk istemindeki iddialarında samimi olsalardı, bütün bu hizip faaliyetini gördükleri ve Halit Çelenk'in de içinde bulunduğunu müşahade ettikleri halde onu büyük kongrede Genel Yönetim Kurulu üyesi adayı olarak göstermemeleri gerekirdi. Ve yine Halit Çelenk yöneticiler tarafından aday gösterildiğine göre demek ki sevk istemindeki iddialar gayri samimi ve mesnetsizdir.

Aksi halde yöneticilerin içine düştükleri bu çelişkinin başka türlü izahına imkân yoktur.

SEVK İSTEMİNİN NİTELİĞİ

Parti üst yöneticileri, daha aşağıda açıklayacağımız nedenlerle, kendi açılarından partide bir tasfiye hareketinin gereğine inanmışlar ve bu görüşlerini önce Merkez Yürütme Kuruluna ve daha sonra da Genel Yönetim Kuruluna empoze ederek bu sevk kararını divanınıza getirmişlerdir. Bu sevk kararı, Genel Yönetim Kurulu üyelerinin bilinçli ve serbest iradeleriyle değil çeşitli yollarla yapılan baskıların sonucu olarak alınmıştır.

Şöyle ki:

A — Merkez Yürütme Kurulu, Genel Yönetim Kurulu toplantısından kısa bir süre önce yaptığı olağanüstü toplantıda: «Merkez Yürütme Kurulunun asil ve yedek üyelerinin Genel Yönetim Kurulu toplantısında sevk isteminin lehinde, yani bizlerin aleyhinde oy kullanması için prensip kararı» almıştır. Bu suretle Merkez Yürütme Kurulunun asil ve yedek 19 üyesinin aleyhimize oy kullanması peşinen sağlanmıştır.

Bu karar, bir yandan Merkez Yürütme Kurulunun üyeleri üzerinde insan haklarına ve Anayasa hükümlerine aykırı bir baskı niteliğinde olduğu gibi, diğer yandan da Tüzük hükümleri ile de taban tabana zıttır. Çünkü, Tüzük hükümlerine göre alt bir organ olan Merkez Yürütme Kurulu üst bir organ olan Genel Yönetim Kurulunu bağlayıcı bir karar veremez ve Merkez Yürütme Kurulu üyelerini Genel Yönetim Kurulundaki görevlerini ifa esnasında baskı altında tutamaz. Maalesef bu kararlar, Tüzük hükümleri ihlal edilmiş ve Merkez Yürütme Kurulunun 19 üyesi kaba bir baskı altına alınmış ve Genel Yönetim Kurulunda iradelerini serbestçe kullanma olanağından yoksun bırakılmıştır. (*)

(*) Değil çok partili kapitalist bir ülke olan Türkiye'mizde, tek partili sosyalist bir ülke olan SSCB'de dahi bu konuda uygulama ve kavram çok daha demokratiktir. Örneğin, Sovyetler Birliği Bolşevik Partisi Genel Sekreteri N. Khrouchtchev'i Polit Büro, (Merkez Yürütme Kurulu) üyeleri görevinden düşürmeye karar aldıklarında, Khrouchtchev direnmiş, kendisinin Merkez Komitesi (Genel Yönetim Kurulu) tarafından seçildiğini ve istifa etmeyeceğini iddia etmiş, derhal Merkez Komitesini toplantıya çağırılmış ve bir üst kurul olan Merkez Komitesi, konu tartışılıp Khrouchtchev'i haklı bulunca, sonradan anti-parti grup ilan edilen Malenkov ve arkadaşları ihraç edilmişti. Bu da alt kurul, üst kurul ve disiplin kavramlarına açıklık getiren kesin bir kanıttır. Çok partili bir ülke olan memleketimizde bu kural çok daha apaçık olarak belirmektedir. MHD'de Rasih Nuri İleri savunmasına ek olarak bu örneği vermiştir.

B — Genel Yönetim Kurulunun taşradan gelecek üyelerine başta Genel Başkan olmak üzere üst yöneticiler tarafından telefon ve telgraflarla randevular verilmiş, bu üyelerle toplantıda önce kapalı kapılar ardında görüşülerek bunlar üzerinde teker teker çeşitli baskı metodları uygulanmış ve bu üyeler bu suretle önceden şartlandırılmışlardır.

C — Genel Yönetim Kurulu toplantısında, gündemin beşinci maddesini teşkil eden bu sevk isteminin karara bağlanması konusunda Genel Başkan tarafından bir konuşma yapılmış ve şu sözler sarfedilmiştir: «Kurulunuz bu kişileri Haysiyet Divanına sevk kararını vermezse ben bu partiden çekilir giderim.» Bu suretle Genel Başkan kendi ağırlığını ortaya koyarak, henüz kurulca olay incelenmeden ve anlaşılmadan Genel Yönetim Kurulunu ağır manevi bir baskı altına almaktan çekinmemiştir.

Ç — Kurula, tahkikat dosyasının incelenmesi imkânı verilmemiştir. Daha önceden hazırlandığı, teklif şeklinden belli olan inceleme komisyonunca bir saat gibi kısa bir zamanda hazırlanan sözde rapor da kurula olay hakkında gerekli bilgiyi vermekten uzak kalmıştır. Esasen aylardan beri devam eden bir tahkikat dosyasını bir saat gibi kısa bir zamanda okumak, anlamak ve raporu hazırlamak imkânsızdır. Kurula getirilen rapor Merkez Yürütme Kurulunun yazısını tekrar ediyor ve takdiri kurula bırakıyordu. Oysa kurul tahkikat mün-derecatını bilmediğinden takdir hakkını —eğer kullanabilirse— neye dayanarak kullanacaktı? Böylece Genel Yönetim Kurulu ithamların niteliğini, amacını bilmeden, anlamadan, gözü kapalı oy kullanmak durumunda bırakılmıştır.

Nitekim salonda arkamızda oturan komisyon üye-

si Murat Sarıca'ya, bir saat gibi kısa bir zamanda dosyayı nasıl okuyabilip rapor hazırlayabildikleri tarafımızdan sorulmuş ve üzerinde öğretim üyesi titrini taşıyan bu zat bize şu cevabı vermiştir: «Biz dosyayı okumadık, buna imkân da yoktu, bir iki ifadeye göz gezdirip raporu yazdık.»

D — Oylama'da Tüzük'te yeri olmayan ve şimdiye kadar partide emsaline hiç rastlanmayan bir biçimde yapılmıştır. Genel Başkan tarafından Genel Sekretere kurul üyelerinin teker teker isimleri okutulup her birine «Lehte misin aleyhte misin?» diye sorularak manevi baskı niteliğinde bir oylama yapılmıştır. Oysa Parti Tüzüğünde biri parmakla işari ve açık, diğeri gizli oy olmak üzere iki türlü oylama usulü vardır. Böylece de istenilen sonucu alabilmek için görülmemiş bir oylama biçimi icat olunmuştur. (*)

E — Esasen usulsüzlükler, savunma hakkımızın kısıtlanması, çok önceden başlamış, gerçekten Merkez Yürütme Kurulunca yapılan tahkikat bittikten sonra tarafımızdan önce sözlü, daha sonra da yazılı olarak Genel Başkanlığa baş vurulmuş ve Genel Yönetim Kurulunda hakkımızdaki ithamlara cevap verebilmek için tahkikat dosyasını okumamıza izin istenmiştir.

Nihat Sargın tarafından tarafımıza verilen birinci cevapta: Yürütme Kurulunda bu konunun görüşüldüğü, dosyayı önceden okumamıza lüzum olmadığı, dosyanın Genel Yönetim Kuruluna sunulacağı ve diğer Genel Yönetim Kurulu üyeleri gibi orada bizim de dosyayı okuyabileceğimiz söylenmişti. Bu cevap üzerine yeniden bir dilekçe ile Genel Başkanlığa baş vurarak Genel Yönetim Kurulunda bizim durumumuzun diğer

(*) Oylama soyadlarına göre alfabetik sırayla yapılmıştır.

üyelerin durumundan farklı olduğu, bizim itham edilen durumunda bulunduğumuz, zamanın da bu incelemeye müsait bulunmadığını, bu nedenle dosyayı önceden tetkikimiz gerektiği, kaldı ki parti içi demokrasi kuralları ve Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun 143. maddesinin bize bu hakkı tanıdığı ileri sürülmüştür.

Bir sureti ekli olarak sunulan Genel Sekreterlik cevabından anlaşılabacağı gibi, dosyayı okumamıza izin verilmemiş, bu isteğimizin iç demokrasi kuralları ile ilgisi olmadığı ve CMUK'nun 143. maddesi ile de ilişkisi bulunmadığı ve esasen Genel Yönetim Kurulunda bu konunun görüşülmesi esnasında hazır bulunmamızın da hi doğru olmadığı bildirilmiştir.

SEVK İSTEMİNİN HUKUK KURALLARINA AYKIRILIĞI

Şimdi kurulunuza sevk isteminin hukuk kurallarına taban tabana aykırı başka bir yönünü açıklıyoruz.

Hukukçu olanlar bilirler ki, bütün dünya hukukunda ve hukukumuzda, suç, işlendiği tarihten önceki delillere göre tesbit edilir. Fiilin işlendiği tarihten sonraki olaylar makale teşmil edilerek suç delili olarak gösterilemez.

Bunu bilmek ve anlamak için hukukçu olmaya da lüzum yoktur. Akli selim de bunu zaten böyle kabul eder. Bu sevk isteminde ise bir hukuk garabetine düşülerek sevk kararından sonraki olaylar suça delil olarak gösterilmiştir.

Örneğin sevk kararında, Ankara teşkilatından 13 üyenin sevk kararını protesto etmesi, Samsun ve Malatya teşkilatlarının aynı yöndeki protestoları ve Mihri Belli'nin Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ile Behice

Boran'a noter yoluyla gönderdiği ihtarname, sevk isteminde hizip faaliyetlerine delil olarak gösterilmiştir. Bu da Merkez Yürütme Kurulunun hizip varlığı konusunda Genel Yönetim Kuruluna sunduğu delillerin yetersiz olduğuna kendisinin de inandığını açıkça göstermektedir.

SEVK İSTEMİ İLE GENEL YÖNETİM KURULUNDA İLERİ SÜRÜLEN İTHAMLAR ARASINDA AYKIRILIK :

Hakkımızda sevk kararı verilen Genel Yönetim Kurulu toplantısında bizlere isnat edilen suçlar ve delillerle Divanınıza verilen sevk isteminde ileri sürülen suç ve deliller arasında açık bir aykırılık vardır.

Genel Yönetim Kurulu toplantısında, hizip iddiasının dışında ve bundan ayrı olarak bizlerin parti dışındaki eski sosyalistlerle ve bu arada E. Tüfekçi (Mihri Belli), Erdoğan Başar (Berktaş) ile ilişki kurduğumuz ve bu suretle eski sosyalistlerle birlikte partiyi ele geçirmek istediğimiz iddia edilmiş ve buna delil olarak da Yozgat İl Sekreteri olduğu söylenen bir üyenin ifadesi gösterilmiştir.

Bu iddia, toplantıdan önce, Genel Başkanla kendi isteği üzerine yaptığımız özel bir görüşmede de ileri sürülmüş ve Genel Başkan tarafından sözü geçen kişinin bu ifadeyi verdikten sonra partiden istifa ederek Halk Partisi'ne geçtiği bizlere ifade edilmiştir.

Genel Yönetim Kurulu toplantısında hakkımızda bu isnatların yapıldığına toplantıda hazır olan bütün Kurul üyeleri tanıklırlar.

Oysa, bu kere, Haysiyet Divanınca verilen karar

gereğince dosyayı okuduğumuzda, tahkikat evrağı arasında böyle bir ifadenin bulunmadığını gördük.

Yine eski sosyalistlerle ilişkilerimiz konusunda Merkez Haysiyet Divanı Başkan İsmail Hakkı Balamir'den naklen, Erdoğan Başar'ın bu zatı ziyaret ederek bizleri himaye etmesinin rica edildiği ileri sürülmüştür.

Bu iddialar ve bu konuda Behice Boran ve Genel Başkan Mehmet Ali Aybar tarafından yapılan açıklamalar, Kurul üyelerini etkilemiş ve sevk kararının alınmasında başlıca rolü oynamıştır.

Oysa, E. Tüfekçi ile ilişkimize dair dosyada, Genel Kurulda dayanak olarak gösterilen bir ifade ve delil mevcut bulunmamıştır ve Divanınıza verilen sevk isteminde Genel Yönetim Kurulunu etkileyen ve sevk kararının alınmasına başlıca sebep olan bu olaylardan hiç bahsedilmemektedir.

Bu iddialar gerçek ise ve mesnetli ise, niçin bunlar sevk istemine konulmamıştır? Eğer bu iddialar gerçeğe aykırı ve düzmece ise neden bunlar Genel Yönetim Kurulunda ortaya atılarak üyeler etki altında bırakılmışlardır?

Gerçek şudur ki, Genel Yönetim Kurulunda, Haysiyet Divanına sevkimiz hakkında bir karar alabilmek için Genel Merkez tarafından tahkikat dosyasında delil ve dayanağı bulunmayan mürettep iddialar ortaya atılmış, dosyayı okumamış ve okumak imkânı verilmemiş üyeler etkilenmiş ve sevk isteminin leyhine oy kullanmaları temin edilmiştir.

Şurası açıktır ki eğer bu gerçek dışı isnatlar Genel Yönetim Kurulunda ortaya atılmasaydı bu kurul, yapılan bütün baskılara rağmen, belki de sevk kararını vermeyecekti.

Görülüyor ki, yöneticiler (Gaye vasıtaları meşru

kılar) Makyavelist prensibini amaçlarına varabilmek için hiç çekinmeden ve eşsiz bir maharetle uygulamışlardır. Bu da Genel Yönetim Kurulu üyeleri üzerinde uygulanagelen baskının diğer bir çeşidi olmuştur.

SEVK İSTEMİNİN CEZALARIN ŞAHSİLİĞİ PRENSİBİNE AYKIRILIĞI

Sevk istemindeki diğer hukuki bir garabet de bu istemin Ceza Hukukundaki cezaların şahsiliği prensibi-ne aykırılığıdır. Bu prensibe göre, her kişi kendinden sadır olan eylemlerden sorumlu tutulur. Bu sevk isteminde açıkça her kişi hakkında ileri sürülen delillerin o kişi hakkındaki iddiaları ispata yeterli olmadığı kabul ve ikrar edildikten sonra, bir kişinin eylemi diğer bir kişiye teşmil edilerek bu bir kişi diğer kişinin fiilinden sorumlu tutulmaktadır. Bu hukuki garabet de iddiaların dayanaksızlığını, istemin hukuk kurallarına aykırılığını ve sevk edenlerin bizleri suçlu gösterebilmek için nasıl hazin bir çaba içinde bulunduklarını göstermektedir.

İşte kurulunuza getirilen sevk istemi bu tüzük dışı, insan haklarına, Anayasaya ve savunma haklarına aykırı ve hukuk kurallarının cevaz vermediği araçlarla alınmış bir fasit karardır.

HAYSİYET DİVANININ GÖREVİ

Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, Genel Yönetim Kurulunun toplantısından bir süre önce 8/7/1967 gününde Ankara'da toplanan Merkez Haysiyet Divanı üyelerini, (Adil Kurtel, İsmail Hakkı Balamir, Üzeyir Kuran, İzzet Çilingir, Basri Dede ve Şekibe Çelenk) kurul

toplantısından sonra odasına davet ederek kendilerine asabi bir eda ile ve adeta azarlarcasına şunları söylemiştir:

«Kurulunuz bir hukuk kurulu, bir yargı organı değildir. Siz politik bir kurulsunuz, göreviniz Merkez Yürütme Kurulunun sevk istemine uygun karar vermektir, o Merkez Yürütme Kurulu ki bu partinin hayati yükünü taşıyan 13 arkadaşınızdan mürekkeptir, üstelik de bu sevk isteminin altında Genel Başkan olarak benim de imzam bulunmaktadır. Kararınızı buna göre vereceksiniz, dosyayı tetkik ederek, delilleri inceleyerek değil. Tetkik edeceğiniz husus, sadece sevk edilenlerle, sevk eden Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasında şahsi bir husumet var mıdır, yok mudur? Tetkikatınız bu hususta olacaktır, çünkü siz parti içinde başlı başına müstakil bir organ değil, söylediğim gibi politik bir kurulsunuz.»

Kurulunuzun yukarıda adları yazılı üyeleri bu konuşmayı hatırlarlar. (*)

Haysiyet Divanının bu biçim telakkisi, ona bir bağımsızlık, bir kişilik tanınmaması, onu, sevk organının isteklerini yerine getirmeye memur ruhsuz bir araç menzilesine indirgemektedir. Bu görüşe göre, kurulunuz delilleri inceleyemeyecek, ithamların doğruluğunu veya yanlışlığını anlamaya çalışamayacak ve bir emir kulu haline gelecektir. Bu düşünce, eşine rastlamadığımız garip bir düşüncedir. Bu anlayışa göre, Haysiyet Divanının hikmeti vücudu ortadan kalkmaktadır.

Bu tahkikat olayı ve bizler önemli sayılmayabiliriz. Ama bu metod ve bu zihniyet, yarın Haysiyet Divanına

(*) Üzeyir Kuran'ın mektubunda bu konuya değinilmiştir. Karardan sonra ise Aybar kurul üyelerini Çelenkler'i ihraç etmedikleri için adeta azarlamıştır.

sevkedilecek olan partinin namuslu ve yararlı elemanlarını, bu eleman hangi kademedede olursa olsun, belki de haksız olarak, parti saflarından uzaklaştırabilecek ve bu yol da parti için hayırlı olmayan sonuçlar doğuracaktır.

Oysa, Merkez Haysiyet Divanı, niteliği itibariyle bir yargı organıdır. Doğru ile eğriyi, haklı ile haksızı ayırt eden bağımsız bir kuruldur. Elbetteki bu organın politik bir yönü de vardır. Ama bu yön, gerçeklerin saklı kalmasına, gizlenmesine sebep olamaz ve bu kurulun yargı organı niteliğini ortadan kaldıramaz. *Bu organ, namuslu parti üyelerinin güven kaynağıdır.*

HAKKIMIZDAKİ İTHAMLARA GELİNCE :

1 — Şunu öncelikle belirtelim ki, sosyalist olmak en yüce iftiharımızdır. Partiye bu amaçla girdik. Partiyi hiç bir zaman bir nimet yolu olarak görmedik. Parti Tüzük ve Programının Türkiye'nin bugünkü toplumsal ve ekonomik koşulları içinde Emekçi halkın uyanması, bilinçlenmesi ve örgütlenmesi yolunda büyük faydalar sağlayacağına inanmaktayız. Hiç bir zaman partinin manevi şahsiyetine, varlığına ve parti tüzüğünün temel düşüncelerine karşı bir davranışımız olmadı, aksine, muhtemel tertiplere karşı partiyi ve tüzüğün temel düşüncelerini korumak için gösterdiğimiz gayret ve titizlik üst yöneticiler tarafından da iyice bilinmektedir.

2 — Sevk isteminde, parti içinde bir hizibin teşekkül ettiği ve bu hizibin dayanışmayı bozucu, merkez organlarının aleyhinde kışkırtıcı faaliyetlerde bulunduğu ve hizbin partinin kabul edilmiş politik çizgisinin dışında bir tutumu benimsediği ileri sürülmektedir.

Bu ithamın yerinde olup olmadığını anlayabilmek

için (hizip'in) bilimsel açıdan ne olduğunu saptamalıyız. *Hizip, bilime göre, parti içinde bir kısım üyelerin parti tüzüğünün temel düşünceleri üzerinde ayrı bir fikre sahip olmaları ve bu fikri gerçekleştirmek için çaba göstermeleridir.*

Tüzüğümüzün ve programımızın temel düşünceleri olarak: İşçi sınıfının öncülüğü, Demokratik yolla iktidara gelme ve kapitalist olmayan kalkınma yolu, gösterilebilir. (*)

Şunu hemen açıklayalım ki, bu temel düşünceler üzerinde bizlerin hiç bir zaman karşı bir düşüncemiz olmamış, aksine bu düşüncelerin önemi ve değeri üzerinde devamlı çalışmalarımız ve konuşmalarımız olmuştur.

Yukarıdaki açıklamadan, hizibin varlığının en önemli şartının temel düşüncelerde ayrılık olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla parti içinde yapılagelen kulis çalışmalarını hizip kavramından ayırmak ve bunları birbirine karıştırmamak gerekir. Kaldı ki partimizde, birçok çevrelerde İzmir Büyük Kongresinden İkinci Büyük Malatya Kongresine kadar her zaman en kesif kulisler yapılmıştır. İzmir Büyük Kongresinden hemen sonra genel merkez tarafından teşkilata gönderilen bir genelgede kulisin olağan bir çalışma tarzı olduğu ifade edilmiştir.

Bu açıklamaların ışığı altında, sevk isteminde hizip olarak nitelendirilen kulis ve grup çalışmalarına

(*) Engels'in mektubunun tartışıldığı GYK toplantısında B. Boran, «kapitalist olmayan yol»u, kapitalizm ile sosyalizm arasında üçüncü bir yol olarak tanımlamıştı. R. N. İleri ise «kapitalist olmayan yol»u ancak sosyalist iktidarın ilk aşaması olarak savunmuş, aksini sanmanın yani üçüncü bir yolun varlığına inanmanın hazırlıksız olarak egemen güçlerin kurbanı olmak sonucunu doğuracağını belirtmişti.

baktığımız zaman bu çalışmalarını hizip olarak nitelendirmeye imkân olmadığı açıkça görülür. Çünkü bu çalışmaların, parti tüzüğünün yukarıda sayılan temel düşüncelerini değiştirmek veya bunlara karşı çıkmak amacı olmadığı açıktır. Esasen sevk isteminde de böyle bir iddia ileri sürülmemektedir.

Bu konuda geçmişten de örnekler vermek mümkündür. Birinci Büyük İzmir Kongresinden önce bazı parti üyeleri tarafından Genel Merkezin Ankara'ya nakli ve bu nedenle Tüzüğün birinci maddesinin değiştirilmesi teklif edilmişti. Birçok partililer gibi biz de, bu teklifin arkasında Genel Başkanın görevinden uzaklaştırılması art düşüncesini sezdiğimiz için bu teklife karşı olmuştuk. Bu amaçla da Ankara'da gece yarılara kadar ve İzmir'de Ankara Palas Otelinde Kongre delegeleri tarafından yapılan toplantılarda bu konuda kararlar alınmış ve bu kararlar Kongrede uygulanmıştı.

Genel Başkan ve Genel Merkez lehine yapılan bu çalışmalarda birer kulis ve grup çalışmaları idi, ama hizip değildir. Çünkü bu grup çalışmasının amacı, tüzüğün temel düşüncelerini değiştirmek ve bunlara karşı olmak değildi. O kongreden sonra da hiç bir üye hakkında hizip kurmak iddiası ile bir kovuşturma yapılmadı.

Kaldı ki, gerek İzmir gerek Malatya kongrelerinden önce genel merkez kulisini hazırlamak için ve özel konuşmalarda Genel Başkan hesabına hareket edildiğini söyleyen hemen hemen bütün teşkilatı bir (Piyer Lermi) gayreti içinde dolaşıp en ileri kulis faaliyetinde bulunanlar; ve bu gayreti, seçilmesini istemedikleri kişileri yersiz isnatlar, aşağılık iftiralarla suçlayarak kulis çalışmasını aşan gayri ahlaki davranışlara girenler hakkında bir tahkikat yapılmak şöyle dursun, bu Yarüvefa-kârlar parti içinde en ileri kademelere getirilmişlerdir.

Malatya Kongresinde seçimler esnasında aleyhimize yaptırılan en iğrenç propagandalar ve davranışlar gözlerimizin önünde cereyan etmiştir. Bu husus birçok partinin de malumudur.

Görülüyor ki, sevk istemindeki hizip iddiası bilimsel bir temelden yoksun ve gerçeklere tamamen aykırıdır. Kulis yapmak ise, parti görüşüne göre olağandır.

Sevk isteminin bizlerle ilgili bölümünde, bizlerin söz konusu hizibin içinde bulunduğumuza delil olarak şu hususlar ileri sürülmektedir:

- a — Hizibin belli başlı mensupları ile münasebeti olmak,
- b — Genel Yönetim Kurulu toplantısında bu grup mensuplarının tümünü temize çıkarmaya çalışmak,
- c — Kongreden bir gün önce Malatya'da Cihan Palas otelinde yapıldığı söylenen toplantıya katılmak ve Genel Merkez aleyhine konuşmalar yapmak,
- ç — Yaşar Saygıner, Baki Çelikel ve Yalçın Ergönül'ün Genel Yönetim Kurulundaki konuşmaları,
- d — Sevinç Özgüner'in kongre seçimlerinin bir turunda bizlerden Halit Çelenk'e «Şimdi kime oy vereceğiz» diye sorması,
- e — Bir ifadeye göre bizim partinin oportünizme kaydığını sosyalizmden ayrıldığını, bu nedenle partiye artık para yardımıyla bulunulmaması gerektiğini söylediğimiz.

Bu iddialar, gerçeklere aykırı olduğu gibi bir hizibin varlığını ve bizlerin de böyle bir hizibin içinde bulunduğumuzu göstermekten uzaktır. Şöyle ki:

a — Her partili diğer parti üyeleri ile azçok aynı partinin üyesi olmak hasebiyle tanışır ve görüşür, bu münasebet normaldir. Bu münasebet bir hizip çalışmasına delil olamaz.

b — Sevk kararının alındığı Genel Yönetim Kurulu toplantısında bizlerden Halit Çelenk, bu savunmada açıklandığı gibi, bilimsel açıdan hizibin tarifini yapmış ve bu tarife göre bir hizibin mevcut olmadığını ifade etmiştir. Bu açıklama, ister istemez ve dolayısıyla hizibin içinde bulunduğu iddia olunan diğer üyeleri de ilgilendirmiştir. Yoksa bu konuşma başkalarını savunma maksadıyla yapılmamıştır.

c — Malatya'da, Kongreden bir gün önce yapıldığı söylenen toplantıda bulunmadık. Buna maddeten imkân yoktu. Çünkü biz o gün Malatya'da bulunmuyorduk. Kongreden bir gün önce sabahleyin Ankara'dan hareket ettik, saat 11 sularında Kaman'a vardık. Birçok parti üyelerini Malatya kongresine götüren bir otobüs de bizimle beraber Kaman'da mola verdi. Orada çay içtik, bazı üyeler yemek yediler, otobüs yolcuları içinde Genel Yönetim Kurulu üyesi Minnetullah Haydaroglu, Suat Aksoy, Burhan Cahit Ünal, üyelerden Aslan Başer Kafaoğlu, Tebessüm Sarp bulunuyordu. Eski gençlik kolu başkanı Sadık Kayhan da bizimle beraberdi. Hep birlikte saat 12 sularında Kaman'dan hareket ettik, yolda bazı yerlerde çay molası vererek akşam saat 8-9 sularında Malatya'ya vardık. Doğru İl merkezine gittik, il merkezinde Kemal Bilbaşar'ın eşi ile İzmir Teşkilatından Ayten Okan'ı gördük, kendileri ile konuştuk. İl merkezinde yapılan bir listeye göre bir parti üyesi bize Coşkun Palas otelinde yer ayrıldığını söyleyerek alıp otele götürdü, otele bavullarımızı bırakarak lokantaya gittik. Böylece bizim o gün yolda olduğumuza ve Malat-

ya'ya geç vakit vardığımızı adı geçen parti üyeleri tanıktırlar. Bu kişilerin savunma tanığı olarak dinlenmelerini istediğimiz halde bu isteğimiz yerine getirilmiştir.

Tahkikat dosyasında, bu toplantıda bulunduğunu söyleyen bazı kişilerin ifadeleri vardır. Bunlar da Şerafettin Atalay, Turan Danışkan, Kemal Aksoy ve Mustafa Oksal'dır. Yine bu kişilerin ifadesine göre, toplantıya Can Yücel Başkanlık etmiş ve toplantıda Attila Aşut, Turgut Kazan, Sırrı Öztürk, Orhan Aksungur, Vahap Erdoğan, Sevinç Özgüner, Sıtkı Eser ve Tuncer Yanar da bulunmuşlardır.

Dinlenen tanıklardan ikisi, Şerafettin Atalay ile Turan Danışkan bizlerin de toplantıda bulunduğumuzu söylemişlerdir. Dinlenen diğeri iki tanık Kemal Aksoy ile Mustafa Oksal da ifadelerinde bizden bahsetmişlerdir. Bu ifadeler, özellikle bizim bu toplantıda bulunup bulunmadığımızın tahkiki için alındığına göre, acaba bu ifadelerde neden bizden müsbet veya menfi hiç bir bahis yoktur? Bu kimselere bizim bu toplantıda bulunup bulunmadığımız sorulmamış mıdır? Eğer sorulmuş ise cevabı niçin yazılmamıştır? Eğer sorulmamışsa niçin sorulmamıştır?

Çünkü bu ifadeleri alan kişi, yani Yunus Koçak bizlere husumeti olan bir kişidir ve bu olayı fırsat bilmiştir. Bunu aşağıda açıklayacağız.

Önce şu ciheti açıklayalım: Hukukçu olarak bu olayı tahkik ederken olay hakkında bilgisi bulunan bütün tanıkların ifadeleri alınır. Hiç olmazsa önemli bir kısmının bilgisine baş vurulur. Hal böyle iken, acaba toplantıya başkanlık ettiğı ifade edilen Can Yücel'in ifadesi neden alınmamıştır? Toplantıya başkanlık eden kişinin toplantıda kimlerin bulunduğunu, kimlerin ko-

nuştuğunu, kimlere söz verdiğini iyi bilecek durumda olduğu açık iken, niçin bilgisine baş vurulmamıştır? Es-kişehir İl Başkanı ve Genel Yönetim Kurulu üyesi Tur-gut Kazan'ın, partice tanınan ve bir gazetenin sahibi olan Attila Aşut'un, Ressam İbrahim Balaban'ın, Or-han Aksungur'un, Sırrı Öztürk'ün, Nejat Tözge'nin, Sır-rı Eser'in ifadeleri niçin alınmamıştır? Bu ifadelerin alınmaması ve Kemal Aksoy ve Mustafa Oksal'ın ifade-lerine bizim toplantıda bulunup bulunmadığımızın kay-dedilmemesi *anlamlı değil midir?*

İşte bu anlamı ve Şerafettin ile Turan Danışkan'ın bu yalan ifadeyi hangi tesirler altında verdiklerini izah etmek istiyoruz.

Şerafettin Atalay'ı hiç tanımıyoruz ve yüzünü de şu ana kadar görmüş değiliz. Bu adam, hayasızca ya-lan söylemiştir. Bu kişiden böylesine yalan bir ifadenin nasıl alındığını Genel Yönetim Kurulunun 16/7/1967 günlü toplantısında anlamış bulunuyoruz. Filhakika bu toplantıda bizlerden Halit Çelenk'ten sonra söz alan Yu-nus Koçak, Amasya İl Başkanı Şerafettin'in kendisince tanındığını, ifadesinin de kendisince alındığını söylemiş ve bu kişiyi büyük bir gayretkeşlikle savunmuştur.

Birçok parti değiştirdikten sonra beşinci parti ola-rak TİP'e giren ve tek amacı Milletvekilliği olan, eski Demokrat Parti Samanpazarı ilçe başkanı Yunus Ko-çak; CKMP'de iken Niyazi Ağırnaslı ile arasındaki hu-sumeti, Niyazi Ağırnaslı partiye girip kendi yerine İl Başkanı olduktan sonra devam ettirmiş ve bu nedenle Ankara ilinin çalışmalarını köstekleyici bir davranış içi-ne girmiştir. Bizlerden Halit Çelenk de Ankara İl yön-e-tim kurulunda üye olarak bulunduğundan ister istemez Yunus Koçak'ın bu baltalayıcı çalışmalarına karşı çık-mak zorunda kalmış ve bu karşı çıkış da zaruri olarak,

kendisine 11 tarafından verilen görevleri devamlı olarak «ben Yemen askeri değilim» diye reddeden Yunus Koçak'ın husumetine sebep olmuştur.

İşte Yunus Koçak bu devamlı çatışmaların intikamını almak fırsatını bu olayda aleyhimize delil tertip etmekte buldu. Yunus Koçak'ın bu tahkikatta sorgu yaparken takibettiği aşağılık metoda buracıkta bir örnek vermek isteriz: Bu zat, Ümran Baran'ın ifadesini alırken, ona, Malatya Kongresinden bir gün önceki toplantıda bizlerin de bulunup bulunmadığını sormuş ve bulunmadığımız cevabını alınca Ümran Baran'a; «Nasıl olur? Kendileri bulunduklarını ifade ettiler» diyerek bir *birinci şube* metoduyla ikrar almaya çalışmıştır.

Genel Yönetim Kurulunda geçen müzakereler esnasında Yunus Koçak ile aramızda geçen sert tartışmayı kurul üyeleri hatırlarlar. Gerek yukarıda kısaca değinilen eski husumet ve gerekse son açıklamalarla tutumu açıkça belli olan bu kişi de bir tahkikata memur edilmiş, bizim hakkımızda tahkikat yapmış! Yani ciğer kediye emanet edilmiş! Sonra da bu tahkikattan sözüm ona, GERÇEK beklenmiş! Fakat, bu maksatlı kişinin ve kendisine yardım edenlerin ZEKÂSI, tarafsız kimseler için, gerçeği bulmak isteyenler için, en küçük bir incelemeye dayanamayacak niteliktedir! Ve Diwan isterse bu kepezeliğin iç yüzünü bir çırpıda meydana çıkarabilir!

Gerek Genel Başkanla yaptığımız özel görüşmede ve gerekse Genel Yönetim Kurulu toplantısında hakkımızda hayasızca yalan söyleyen bu kişi ile yüzleştirmemiz ısrarla istenmiş ve bu hayasızlığın meydana çıkarılmasına çalışılmış ise de, bu haklı isteğimiz her nedense yerine getirilmemiştir. Bu müfteri, ikinci defa ifadeye çağ-

rılmış, ifadesi alınmış, bu defa da birinci ifadesine mübeyin beyanlarda bulunmuştur. (*)

Turan Danışkan'a gelince:

1965-1966 yıllarında bizlerden Şekibe Çelenk Ankara 11 Haysiyet Divanı Başkanı bulunuyordu. Bu sıralarda Turan Danışkan'ın en yakın arkadaşı Mukadder Ali Sungur adında bir üye de, Yunus Koçak'ın divan başkanlığı yaptığı Altındağ ilçe kongresinde, Altındağ ilçesi üyesi olmadığı halde İlçe Yönetim Kurulu üyeliğine seçtirilmiş ve İlçe Başkanlığına getirilmişti. Mukadder Ali Sungur'un İlçe Başkanlığı esnasında Ankara 11 Başkanlığı tarafından ilçenin defter ve hesaplarını denetlemek üzere görevlendirilen ve bu maksatla ilçe binasına giren avukat Yusuf Selvi ve arkadaşlarına Mukadder tarafından hakaret edilmiş idi. Bu olaya dair tutulan zabıtlar üzerine Mukadder Ali Sungur Ankara 11 Haysiyet Divanına sevk edilmiş ve Şekibe Çelenk'in başkanlığında toplanan divan bu üyenin partiden ihracına karar vermiştir. Mukadder Ali Sungur bu olayda savunma tanığı olarak en yakın arkadaşları Turan Danışkan ile Yunus Koçak'ı göstermiş, bunlardan Turan Danışkan da tanık olarak dinlenmişti.

İşte Turan Danışkan, arkadaşı Mukadder'in partiden ihracından dolayı Şekibe Çelenk'e büyük bir iğbirar duymuş ve bu iğbirarını birkaç kere bizlere ifade eylemiştir. Bizlerin de bulunduğu Samsun 11 kongresine Ordu'dan gelen ve kongrede konuşan Turan Danışkan kongreyi müteakip Şekibe Çelenk'e hitaben: (Abla, parti hayatında senin bir leken vardır, bu da Mukadder'i ihraç etmendir) diyerek bu husumetini ifade etmiştir.

(*) Sevk isteminde Halit Çelenk hakkında verilen aklama kararı bu iddiaların asılsızlığının kanıtıdır.

İşte, Yunus Koçak, Şerafettin Atalay ve Turan Danışkan üçlüsünün açıklanan sebeplerle hazırlanan tertibinin iç yüzü budur.

Bu tertibin iç yüzünü ortaya çıkaran önemli bir noktaya burada değinmeden geçemeyeceğiz:

Genel Yönetim Kurulu üyesi Kemal Aksoy Genel Yönetim Kurulunda söz alarak: (Ben bir vicdan borcunu yerine getirmek için söz aldım. Sözü geçen toplantıda ben de bulundum. Ama Halit Çelenk ile Şekibe Çelenk o toplantıda yoktular.) demiştir.

Merkez Yürütme Kurulu sözcüsü Behice Boran bu konuda bizleri suçlarken: (Kemal Aksoy arkadaşımız doğru söylüyor, ama kendisi toplantının sonuna kadar kalmamıştır, Halit Çelenk ile Şekibe Çelenk, Kemal Aksoy'un toplantıdan ayrılmasından sonra gelmiş olabilirler) diyerek, maksatlı suçlamasına devam etmiştir.

Şimdi dosyayı incelemek imkânını bulduğumuz için Behice Boran'ın bu yersiz iddiasının da mesnetsizliğini görmüş bulunuyoruz. Şöyle ki:

Kemal Aksoy dosyadaki ifadesinde: (oteldeki toplantıda Sevinç Özgüner, Can Yücel ve Ümran Baran konuştuktan sonra, benim canım sıkıldı, çıktım. Benim peşimden Mustafa Oksal, Şansal, Turan Danışkan, Amasya İl Başkanı Şerafettin Atalay, aramıza Atilla ile Oktay Tokgöz'ü de alalım Genel Başkana gidelim, durumu anlatalım, kendisi ile konuşalım dedik, gittik) demektedir.

Demek ki, Şerafettin'in de ifadesinde anlattığı gibi, Kemal Aksoy, Turan Danışkan, Şerafettin Atalay ve diğer arkadaşları toplantıdan hep beraber ayrılmışlardır. Şerafettin ifadesinde ayrıldıktan sonra tekrar dönmediğini söylemektedir. Bu duruma göre, toplantıda Kemal Aksoy ne görmüş ise, Şerafettin ve Turan'ın da ay-

nı şeyi görmesi ve daha fazla bir bilgiye sahip olmaması gerekir. Çünkü toplantıyı birlikte terk etmişlerdir. Şu halde, Şerafettin ile Turan'ın; Kemal Aksoy'un ifadesi-ne aykırı olan kısımları yalıdır.

Böylece, Behice Boran'ın, Genel Yönetim Kurulu toplantısında yaptığı «YAKIŞTIRMA» gerçeğe aykırı ve değersizdir.

Yukarıda bahsi geçen ifadelere göre Can Yücel, toplantıyı idare ettiğine göre, Can Yücel'in, yine toplantıda bulundukları söylenen Attila Aşut, Turgut Kazan, İbrahim Balaban, Nejat Tözge, Mehmet Taşkesen, Orhan Aksungur ve Sıtkı Eser'in tanık olarak dinlenmeleri ve böylece bu hayasız tertibin iç yüzünün meydana çıkarılması zorunludur. Böylece Divanınız, hem savunmamızı tahkik ederek gerçeği bulacak ve hem de bazı çıkarıcıların TERTİP yapmayı partide metod haline getirmelerine engel olacak ve partiyi bu gibi zararlı itiyatlardan kurtaracaktır.

Burada eza duyarak bir noktayı daha açıklamak isteriz:

İncelememize sunulan dosya içinden birçok kişilerin ifadeleri kaldırılmıştır. İfade verdiklerini çok iyi bildiğimiz birçok üyenin ifadeleri tahkikat evrakı arasından alınmıştır. Avukat Yılmaz Halkacı, Sıtkı Eser, Sedat Türkkın ve daha birçok üye buna örnek gösterilebilir. (*)

Bu da, tahkikat dosyasının istenilen yönde düzenlendiğini, maksada elverişli görülmeyen ifadelerin kaldırıldığını ve maksada elverişli görülenlerin alıkonulduğunu göstermektedir ki, bu metoda verilecek AD'ı Divanınıza bırakıyoruz.

(*) Yılmaz Halkacı eski GYK Üyesi ve İstanbul İl Başkanı, Sıtkı Eser 17'leri aklayan MHD Üyesidir.

Yine Genel Yönetim Kurulu toplantısından üç kişinin, aleyhimize kabulü yek nazarda mümkün görülen ikiye, üçer satırlık ifadelerinin daha doğrusu konuşmalarının (hepsi neden değil bilinmez) suretleri çıkarılarak dosyaya konmuş, fakat diğer kurul üyelerinin konuşmaları alınmamıştır. Örneğin Kemal Aksoy'un konuşması lehimizde olduğu ve tertibin iç yüzünü açıklayıcı nitelikte bulunduğu için dosyaya konulmamıştır. Bu da, ne kadar tek taraflı hareket edildiğinin açık örneğidir.

Sevk isteminde, ifadeleri bu iddiaları doğruladığı söylenen Tuncer Yanar ile Rasih Nuri İleri'ye tarafımızdan bu cihet sorulmuş ve bu kişiler kesinlikle böyle bir beyanda bulunmadıklarını söylemişlerdir. Kurulunuzdan bu ifadelerin incelenmesini ve Rasih Nuri İleri ile Tuncer Yanar'a bu cihetin sorulmasını özellikle rica ediyoruz. Ne Gariptir ki!... bu ifadeleri hep Yunus Koçak almış bulunmaktadır.

Normal bir otomobil ile Kaman'dan Malatya'ya dokuz on saatten önce varmak mümkün değildir. Devlet Kara Yollarından aldığımız ve eklice sunulan cevabî yazıya göre (21/12/1967 gün ve 6831 sayılı) Kaman-Malatya arası 544 kilometredir ve takriben 8 saatte gidilebilir. Biz yolda birçok çay molası vererek gittik. Bu cevaba göre bile Malatya'ya saat 20'den önce varmamız imkânsızdır. Saat 15'de Malatya'da yapılan bir toplantının sonuna bile yetişmek fiilen mümkün değildir. Yukarıda adları yazılı tanıklar dinlendiği takdirde bu hayasızlığın, alçakça ifitranın ve tertibin iç yüzü meydana çıkacaktır.

Daha önceden bu tertibin meydana çıkarılması istenseydi, devamlı ve ısrarlı taleplerimizin sonunda bu müfteri ile yüzleştirilirdik. Ama haklı çıkmamızdan nedense o derece kaçınılmıştır ki, bu müfteri ile karşılaş-

tırılmak şöyle dursun, Genel Yönetim Kurulu toplantısında Behice Boran, Kaman - Malatya arasındaki 8-10 saatlik mesafeyi 3 saate indirerek imkânsızı mümkün kılmak yolundaki çabası ile kendine özgü kabiliyetinin yeni bir örneğini vermiştir.

ç — Yaşar Saygıner, Yalçın Ergönül ve Baki Çelikel'in Genel Yönetim Kurulundaki konuşmalarına gelince:

Genel Yönetim Kurulunda bizlerden Halit Çelenk de bu konuşmaları dinlemiştir.

Yaşar Saygıner Çanakkale'de oturan Ankara'daki olaylara uzak bir kişidir. Bizlerden Halit Çelenk ile Genel Yönetim Kurulu toplantısından önce yaptığı özel konuşmada: «Diğerleri grup halinde çalışıyorlardı, ama siz bu olaylara hiç karışmadınız» demiş ve fakat Genel Yönetim Kurulunda Genel Başkanın tutumunu ve kendi ağırlığını ortaya koyduğunu görünce tutumunu değiştirmiş ve bizlerden Halit Çelenk bilimsel olarak hizibin tarifini yapıp bu açıdan bir hizip mevcut olmadığını ifade edince, konunun bilimsel yönünü anlayamamış, grup çalışmasının yapılmadığını söylediğimizi zannederek söz almış ve hizibin varlığını iddia etmiştir. Bu nedenlerle Yaşar Saygıner'in sözü geçen iddialarının gerçek bir değer taşımayacağı açıktır.

Yalçın Ergönül de Hatay'dan gelmiş, kendi ifadesine göre geceyi Yunus Koçak'ın evinde geçirmiş, niteliği yukarıda izah edilen bu kişinin telkini altında olarak ancak şunu söyleyebilmiştir: «Kongrede seçimler sırasında Halit bey bana, eski Genel Yönetim Kurulunda değişiklik lazımdır, içlerinde pırasaya doğranmaya-cak kişiler var» dedi. Bu ifade gerçeğe aykırıdır. Kaldı ki bu sözler söylenmiş dahi olsa bu sözlerin hizibin mevcudiyeti ile ne ilgisi vardır?

Baki Çelikel Genel Yönetim Kurulundaki konuşmasında tüzük tadil müzakeresi devam ederken bizlerden Şekibe Çelenk'in bir delegeye çıktığını gördüğünü ifade etmiş ve bu olaydan hizip faaliyeti anlamı çıkarmıştır. Gerçekten, Tüzük Tadil Komisyonu, tüzüğün 53. maddesinin tadili teklifinde topraksız köylü ve esnafın da bu madde kapsamına alınmasını öngörmüştü. Sendikacıların, bu teklife karşı çıkmaları ve başka bazı sebeplerle Genel Merkez sözcüleri tüzük tadil tekliflerinin toptan reddini isteyen konuşmalar yapıyorlardı. Bu konuşmaların etkisi altında kalan ve komisyonun tadil teklifinin kendi lehinde olduğunu anlayamayan ve bu nedenle de teklifin aleyhinde oy kullanan Urfa'lı bir terzi delegeye bizlerden Şekibe Çelenk: «Sen kendi aleyhinde oy kullanıyorsun, oysa tadil teklifi senin 53. maddenin kapsamına girmeni istiyor» diyerek onu uyarmıştı. Sağlığı ve bilinçsizliği yüzünden kendi aleyhine oy kullanan bir üyeyi uyarmak en azından bir insanlık görevidir.

İşte Baki Çelikel'in anlattığı olay bu olup hizip iddiasıyla uzaktan yakından hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

Yine bu şahıs, Genel Yönetim Kurulu toplantısındaki konuşmasında tamamen gerçeklere aykırı olarak bizlerden Şekibe Çelenk'in yanına hizip olarak nitelen-dirilen gruptan bazı kişilerin geldiğini ve Şekibe Çelenk'in bunlara talimat verdiğini anlatmış ve fakat ne verilen talimatı ve ne de gelen kişilerin kimler olduğunu söylememiştir.

Kongre salonunda Şekibe Çelenk devamlı olarak Samsun delegelerinden Dr. Sulhi Kutucu, Orhan Kayhan, Mümin Ali Ergin ve bir süre Şaban Erik, Çetin Altan, Cahit Tanör, İsmail Hakkı Balamir, Murat Sarıca,

Şükran Kurdakul, Canip Yıldırım ve başka kişilerle beraber oturmuş ve konuşmuştur. Böyle bir talimat alış-verişi olsaydı bu kimselerin görmeleri ve duymaları tabii olduğundan kendilerinin bu yolda tanıklıklarına başvurulmasını, bu yalan iddianın açıklanması bakımından divandan rica ediyoruz.

Görülüyor ki bu konuşmalar (Baki Çelikel'in yaptığı konuşma) bir hizibin varlığına delil olamayacağı gibi en basit mantıktan da yoksundur.

d — Sevinç Özgüner'in seçimler esnasında bizlerden Halit Çelenk'e «Şimdi kime oy vereceğiz?» diye sordüğünü hatırlamıyoruz. Bir an için böyle bir soru sorulmuş olsa bile bu sorunun hizipçilikle ne ilgisi olabilir? Anlamak mümkün değildir.

Bu nasıl bir zihniyettir ki bizlere oy verilmemesi için yapılan en çirkin ve seviyesiz propagandaların üzerinde durmaz da, bir üyenin sorduğu böyle basit bir soruyu bir günahı kebayir gibi aleyhimize delil olarak kullanır?

e — Bizlerin, partinin sosyalizmden ayrıldığı, oportünizme kaydığı, partiye maddi yardım yapılmamasını söylediğimiz iddiasına gelince:

Yönetim kurulunda, Adnan Cemgil'in bu konuda yazdığı bir mektup okunmuş ve mektup kendisi tarafından da izah edilmiştir. Bu ifadeye göre, Ran reklam şirketinin sahibi Muzaffer Şahinuçtu, Adnan Cemgil'e bizimle görüşüğünü ve bizlerden Şekibe Çelenk'in kendisine «Partinin revizyonizme kaydığını ve bundan böyle partiye yapılacak yardımın kişilere yapılmış sayılacağını, Halit Çelenk'in söze katılmamakla beraber yüz mimikleriyle söylenenleri tasvîp eder görüldüğünü söylediğini» bildirmiştir.

Bu olay tamamen yanlış aksettirilmiştir. Biz her

ikimiz Devlet Denizyollarından eski bir arkadaşımız olan Muzaffer hanım ile Malatya Kongresinden sonra (*) İstanbul'da görüşmüştük. O sıralarda Yön dergisinde TİP tartışmaları başlığı altında partiyi eleştiren yazılar yayınlanmış ve sevk isteminde de yazılı olduğu üzere bu yazılarda partinin oportünizme ve revizyonizme yöneldiği ileri sürülmüştü. Görüşmemiz esnasında Muzaffer hanım bir aralık bu yazılardan bahsederek dergideki yazıları okuduğunu ve İstanbul'da çevrede de aynı istikametteki söylentilerin yayılmış olduğunu söylemişti. Bu görüşme esnasında kendisine bu yayınları doğrular nitelikte hiçbir beyanda bulunulmadığı gibi maddi yardım meselesi de kesinlikle söz konusu olmamıştır. Kanaatımızca Adnan Cemgil, Muzaffer hanımın sözlerini ya yanlış anlamış, ya yanlış nakletmiş veya böyle nakletmekte henüz sebebini anlayamadığımız bir fayda ummuştur.

Kaldı ki yanlış nakledilen bu konuşmaların da hi-zip iddiası ile hiç bir ilgisi yoktur.

BİZLERDEN ŞEKİBE ÇELENK'İN DELEGELİĞİ

Sevk isteminde bizlerden Şekibe Çelenk hakkında Büyük Kongreye Samsun'dan delege seçilmiş olmak konusu üzerinde durulmakta ve bunun tüzüğe aykırılığı iddia edilmektedir. Bu iddia iki yönden ciddiyyetten uzaktır.

a — Şekibe Çelenk'in delegeliği Büyük Kongrece kabul edilmiş ve kongre tarafından Merkez Haysiyet Divanına seçilmiştir. Bu iddia ciddi bir iddia olsaydı Merkez Yürütme Kurulu tarafından Büyük Kongreye sunulur, itiraz kabule şayan bulunursa delegeliği iptal

(*) «Önce» olacak.

edilirdi. Nitekim Ressam Balaban'ın delegeliği Büyük Kongrede iptal edilmiştir.

b — Şekibe Çelenk Tüzüğe aykırı olarak delege seçilmiş ise kongrede tüzüğe aykırı olarak yapılmış olur ki, bu iddia hukuken kongrenin iptalini gerektirir.

c — Bu iddia ile Merkez Yürütme Kurulu tüzük hükümlerine aykırı bir olayı kabul etmiş ve tüzük dışına düşmüş sayılır.

ç — Merkez Yürütme Kurulu eğer bu iddiasında samimi ise niçin ikametgâhı ve işyeri Ankara'da olduğu halde Siirt'ten delege seçtirilen Burhan Cahit Ünal, Mardin'den Suat Aksoy, Hakkari'den Dr. Naci Kutlay ve Van'dan delege seçtirilen Hakkı Erolcay üzerinde durmamıştır?

Kaldı ki Şekibe Çelenk 13 yıl devamlı Samsun'da oturmuş, Samsun teşkilatının kurulmasına emeği geçmiş, Samsun'dan ayrıldığı süredenberi de ilişkisi devam etmiş, kaydını Samsun'a nakletmiş ve Samsun teşkilatının talebi ile Samsun kongresinde oybirliğiyle delegeliğe seçilmiş ve delegeliğine de bir itiraz yapılmamıştır.

Bunlar o kadar küçük hesaplar ki bu sevk isteminde bunlara değinilmesi iddiaların ciddiyetsizliğine açık delildir.

GAZETELERİN DELİL NİTELİĞİ

Sevk isteminde hizibe delil olarak bir de gazete havadisleri gösterilmektedir. Gazete haberlerinin suç delili olarak kabul edildiğini ilk defa bu olayda görmekteyiz. Gazete muhabirlerinin niteliği, patronlarının politik eğilimlerine bağlılıkları ve bu eğilimlere göre daima tek taraflı ve maksatlı oldukları bilinen gerçeklerdir.

Bu itibarla gazete haberlerine bir delil değeri vermek akıl ve mantıkla bağdaşmaz.

Eğer gazete haberleri ve fıkraları bir delil ise:

a — İlhami Soysal'ın Yön dergisinde parti yöneticilerini tekkecilikle suçlayan yazısı da,

b — Akşam gazetesinde genel başkanla ilgili (Sno-bizm) başlığı altında çıkan yorum da,

c — İlhan Selçuk'un 4/10/1967 tarihli Cumhuriyet gazetesinde çıkan (kesin ve açık) başlıklı fıkrası da,

ç — Son Havadis gazetesinin 14/8/1967 gün ve 2502 sayılı nüshasında ve birinci sayfada (TİP'liler birbirine düştü, tasfiyeye gidiliyor) başlıklı yazı da,

d — Son Baskı gazetesinin Genel Yönetim Kurulu toplantısından bir gün sonra çıkan 19/8/1967 gün ve 1268 sayılı nüshasında birinci sayfada yayınlanan (TİP aşırı solcuları tasfiye kararı aldı) başlıklı yazısı da,

e — Haftalık Politika gazetesinin 9/10/1967 gün ve 66 sayılı nüshasının ikinci sayfasında (TİP'te iç savaş) başlıklı yazısı da,

f — Haftalık Politika gazetesinin 16/10/1967 gün ve 67 sayılı nüshasının 6'ncı sayfasında (TİP'teki çekişme) başlıklı yazı da,

g — ve buna benzer konu ile ilgili Akşam, Cumhuriyet ve Haber gazetelerinde yayınlanan yazılar da bu düşünceye göre bir delildir.

h — Akis dergisinin 16/10/1967 tarih ve 1 sayılı nüshasında 14'üncü sayfada (Türkiye İşçi Partisi) başlığı altındaki yazı da delil sayılmak gerekecektir.

Görülüyor ki gazete haber ve yorumları bu konularda delil olamaz.

Sevk isteminin giriş kısmında varlığı iddia olunan hizibe dahil kişilerin partinin kabul edilmiş politik çizgisinin dışındaki tutumlarından bahsedilmekte ve fakat suçlanan kişilerin en küçük davranışlarına ve kişisel ilişkilerine varıncaya kadar üzerinde durulduğu halde partinin politik çizgisinin neden ibaret olduğu ve ne suretle bunun dışına çıkıldığı izahsız bırakılmaktadır. Sevk isteminde bizlere ayrılan bölümlerde de bu konuya ait hiç bir açıklama yapılmamakta ve delil gösterilmemektedir.

Partimizin politik çizgisi, tüzük hükümlerince tesbit edilmiştir. İşçi sınıfının öncülüğü, demokratik yolla iktidara gelme ve programımızda gösterilen kapitalist olmayan kalkınma yolu bu ana çizgileri gösterir. Son zamanlarda tartışma konusu olan milli demokratik devrim ve anti-emperyalist cephe birliği konularında partinin görüşleri de bu politik çizgiye örnek olarak gösterilebilir.

Acaba bizler hangi yazımız, konuşma ve davranışlarımızla yukarda gösterilen bu politik çizginin dışına düştük?

Sevk organı buna bir delil gösterebilir mi?

Tahkikat dosyasında görüleceği üzere ve yukarıda da bir vesile ile değindiğimiz gibi hakkımızda ileri sürülen isnatlardan biri de dışardan talimat almak ve parti dışı bazı eski sosyalistlerle ilişki kurmaktır.

Hemen peşinen söyleyelim ki bu iddia eşine ender rastlanan cinsten bir namussuzluk örneğidir. Bu iddia-ya göre Eski Tüfekçi (Mihri Belli) dosyada tanık olarak dinlenen ve eski Yozgat il sekreteri olan bir şahsa «Partide talimatı Halit Çelenk'ten veya Şekibe Çelenk'ten

alınız» demişmiş. Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ile isteği üzerine yaptığımız özel bir konuşmada Genel Başkan, bu şahsın sözü geçen ifadeyi verdikten sonra partiden istifa ederek Halk Partisine girdiğini söylemiştir.

Biz bu adamı şu ana kadar tanımak ve görmek şöyle dursun ismini dahi bilmiyoruz. Kaldı ki Eski Tüfekçi denilen kişi partililere böyle bir talimat verecek nitelikte bir kişi değildir ve biz dışardan talimat alarak içerde bu talimata göre hareket edecek ikiyüzlü kimseler değiliz. Bizim böylesine ikili oyunlara alet olacak nitelikte kişiler olmadığımızı bizleri tanıyan teşkilat çevreleri iyi bilir.

Kaldı ki hangi talimatı almışız ve kime vermişiz? Buna dair bir cevap ve tek delil yok... Bu nitelikte bir kişinin kavli mücerrette kalan ifadesine nasıl değer verilebilir? Tek bir kişi tarafından olsun teyid edilmeyen böyle bir iddiaya nasıl delil değeri verilebilir? Bu iddiaya delil olarak değer verilirse tek kişi tarafından yapılan her ihbar, isnat, iftira ispat sayılır ki hukukta bunun yeri olmadığı gibi aklı selim de bunu kesinlikle reddeder. Ve toplum içinde böyle bir *delil* ikamesi ile mahkûm edilemeyecek tek kişi kalmaz.

Ama gel gör ki parti Genel Sekreterinin, dolaştığı Malatya köylerinde köylülere: «Onların suçlarını söylersek ipe giderler» dediği ve Ankara'da bir genel sekreter yardımcısından naklen silah depo ettiğimizin söylendiği kulaklarımıza kadar gelmektedir. Eğer bu haberler doğru ise partinin en yüksek kademesine gelmiş bu kişilerin bildikleri bu suçları ve delillerini savcıya vermek namus borçlarıdır. Aksi halde ömürleri boyunca adi bir müfteri olmaktan kurtulamazlar.

Yine yukarıda bizim Malatya Kongresinden bir gün önce yapıldığı söylenen toplantıda bulunduğumu-

zu söyleyen Amasya İl Başkanı Şerafettin'in nasıl hayasızca yalan söylediğini ve bu ifadenin nasıl «istihsal»!.. edildiğini izah etmiş ve bu konuda savunma tanıkları göstermiştik.

Ancak bizi hayret ve tiksinti dolduran, Behice Boran'ın Genel Yönetim Kurulunda, Merkez Yürütme Kurulu sözcüsü olarak yaptığı konuşma olmuştur.

Gerçekten Behice Boran Genel Yönetim Kurulu toplantısında akıl ve iz'anla bağdaşmayacak bir ithamlar silsilesini savunarak 19 yıllık avukatlık hayatımızda hiçbir burjuva mahkemesinde görmediğimiz bir savcı kılığına girmiştir.

Malatya kongresinden bir gün önce yapıldığı söylenen bir toplantıda bulunmadığımız halde ve bunun başlıca tanıkları Merkez Yürütme Kurulunda ve Genel Yönetim Kurulunda olmasına rağmen ve bizim gecedен önce Malatya'ya varmamız fiilen imkânsız olduğu halde; o mevsimde havanın erken karardığından, toplantının saat 15'te başladığından ve toplantıda bizden önce üç kişinin konuştuğundan ve bunlar yarımşar saatten bir buçuk saat konuşsalar, saat 16.30'da Malatya'ya varabileceğimizden ve derhal toplantıya katılabileceğimizden ve her ne kadar Genel Yönetim Kurulunda, kurul üyesi Kemal Aksoy kendisinin o toplantıda bulunduğunu ve fakat bizim bulunmadığımızı «burada bir vicdan borcumu yerine getirmek zorundayım, Şekibe Çelenk ve Halit Çelenk o toplantıda yoktular» diyerek ifade etmiş ise de, Kemal Aksoy ayrıldıktan sonra bizim gelebileceğimizden bahsedip ve daha sonra sözü E. Tüfekçi tarafından verildiği iddia olunan talimat konusuna getirerek «Halit bey doğru söylüyor, elbette E. Tüfekçi'nin talimatından haberi yoktur, çengel usulü çalışma yeraltı faaliyeti böyle olur, Halit bey Sevinç hanımı ta-

nır, Sevinç hanım Erdoğan beyi tanır, o da Eski Tüfekçi'yi tanır ve E. Tüfekçi de talimat verir» diyerek en iğrenç suçlamayı yapmak küçüklüğünü göstermiştir.

Partimizin en yüksek organında polis bulunduğu Genel Başkan tarafından bir evvelki Genel Yönetim Kurulu toplantısında ifade edildiğine göre, Behice Boran tarafından yapılan bu suçlamaların ne gibi sonuçlar doğuracağını ve kime delil hazırlayacağını yöneticiler elbette müdriktirler.

Büyük görüntülü insanların küçüklüğü de büyük oluyor. Bu görev Behice Boran için hayatının en yüz kızzartıcı olayı olarak kalacak ve tarih sahnesinde bir müfteri olmaktan kurtulamayacaktır. Böylesine pis politika oyunları içinde yuvarlanabilmek istidadını göstermek her kula müyesser olmaz.

Biz bu partiye ak alnımızla ve namusumuzla girdik. Her türlü art düşünce, hile, hud'a ve desiselere karşı idik. Kitabımızda bunlar yazmazdı. Ama bu olayda bunların daniskasını gördük. Küçüklük bize düşmemektedir. Yine ak alnımız ve namusumuzla sosyalizm davasındaki görevimize devam edeceğiz.

Ak koyun kara koyun geçitte belli olacak.

Bu çirkin oyun partide bir metot haline getirildi. Bu çirkin oyun, Genel Yönetim Kurulundaki insanları vicdanları ile karşı karşıya getirdi. Orada susmak zorunda kalanlar dışarda boşaldılar. Kimisi gece evimize gelerek «bana namussuz deyin, bana alçak deyin, baskılara dayanamadım, kanaatime aykırı oy kullandım» dedi. Kimisi meyhanede ağlayarak içini döktü. Kimisi, toplantıdan önce «böyle bir tertibe oy vermektense istifa ederim» dediği halde baskılara direnemeyerek oyunu kullandıktan sonra yerlere baka baka iline döndü.

Bütün bunlar ne için yapılmıştı? Aybar'ın dediği gibi partiyi kurtarmak için mi?

Hayır! Bunların parti ve dava ile hiç ilgisi yoktu.

Düşünüyoruz: Koskoca tahkikat dosyasında iki tane ne idüğü belirsiz ifade sahibi var. Kimdir bu adamlar?

Gerçek şu: Parti Milli Emniyet - CIA işbirliğinin tertibi karşısındadır. Hakim sınıfların bu araçları parti çekirdeğini parçalamak için bir tertip hazırlamıştır. Yapılacak şey bu tertibi meydana çıkarmaktır. Parti içinde, doğan tenkit havasından rahatsız olarak, partinin namuslu, devrimci ve partiye yararlı, bağlı elemanlarını temizlemek değil! Bunu yapmakla kime hizmet ettiğimizi iyice bilelim...

Bütün hayatımızca her namuslu sosyalist gibi dava ve takip bekledik. Hakkımızda bir gün böyle bir dava açılsaydı halktan yana birer insan olarak göğsümüzü gere gere ve iftiharla hakim sınıflar karşısında kendimizi savunacak, sosyalist görevimizi yapacak ve bundan en küçük bir üzüntü duymayacaktık. Ama bu tertipler böyle bir partiden gelirse üzüntü ve utanç kime düşer düşünmek gerek.

Kurulunuz bizi partiden ihraç edebilir. Ama davadan ihraç etmeye kimsenin gücü yetmeyecektir. Çünkü sosyalizm kimsenin tekelinde değildir.

Sizleri tarihsel sorumluluğunuzla başbaşa bırakıyoruz.

Avukat

Halit Çelenk (*)

Avukat

Şekibe Çelenk (*)

DİNLENMESİNİ İSTEDİĞİMİZ TANIKLAR

1 — Malatya kongresinden bir gün önce yapıldığı id-

(*) Kararda Halit ve Şekibe Çelenk bu savunma üzerine uyarı cezası almışlardır.

dia olunan toplantıda bulunmadığımıza dair yukarıda adları yazılı tanıklarla ayrıca Can Yücel, Attila Aşut, Turgut Kazan, Sıtkı Eser, İbrahim Balaban, Orhan Aksungur, Sırrı Öztürk, Nejat Tözge ve Mehmet Taşkesen.

- 2 — Kongre esnasında bizlerden Şekibe Çelenk tarafından kimseye talimat verilmediğine dair Dr. Sulhi Kutucu, Orhan Kayhan, Mümin Ali Ergin, Cahit Tanör, İsmail Hakkı Balamir, Canip Yıldırım, Şaban Erik'in dinlenmelerini,
- 3 — Rasih Nuri İleri ve Tuncer Yanar'dan Malatya'da yapıldığı ileri sürülen toplantıda bulunup bulunmadığımızın sorulmasını ve Ümrân Baran'dan, yukarıda izah edildiği gibi, bizlerle ilgili soru biçiminin sorulmasını,
- 4 — Tahkikat esnasında ifadeleri alınıp da ifadeleri dosyada bulunmayan üyelerin ifadelerinin dosyaya konulmasını,
- 5 — Güner Samlı ile ilgili olarak Reşit Güçkıran'ın ifadesinde bahsi geçen hususlar hakkında, bunların doğru olup olmadığının tesbiti için Güner Samlı'nın tanık olarak dinlenmesini rica ediyoruz.
- 6 — Malatya Kongresinde bulunduğumuzu söyleyen Şerafettin Atalay ve Turan Danışkan ile yüzleştirilmemizi de ayrıca rica ediyoruz.

EKLER :

- 1 — Devlet Kara Yolları Genel Müdürlüğünün 21/12/1967 gün ve 6831 sayılı cevabi yazısı,
- 2 — TİP Genel Sekreterliğinin 13/7/1967 günlü ve 697 sayılı yazısı sureti,
- 3 — Akis Dergisinin 13/11/1967 gün ve 5 sayılı nüshası (Bu dergideki yazı, resimler, hakkımızdaki ithamların sonuçlarını göstermesi bakımından ibret vericidir).

ÜMRAN BARAN'IN SAVUNMASI OLMADIĞINDAN SORGUSUNU SUNUYORUZ

Ümran Baran'ın 72 Soruya yanıtları 10.5.1967

(Soru 1 — 9) Karadeniz delegeleri ve Nejat Tözge, Can Yücel, İbrahim Balaban, Necati Aykaş, Sevinç Özgüner, Mehmet Taşkesen ve başkaları vardı, sabah Ahmet Say geldi, bizi Vahap'ın evine davet etti, Vahap'ın evinde ben, Attila Aşut, Kemal Aksoy, Giresun Başkanı Mustafa (Oksal), gittiğimizde orada Sevinç (Özgüner), (İbrahim) Balaban, Can (Yücel), Süleyman (Ege), Tebessüm (Sarp) oturmakta idi, Ahmet Say da katıldı. Bu toplantıda daha ziyade Karadenizli delegelerin düşünce ve hareket tarzını öğrenmek istedikleri anlaşılıyordu. Biz bu konuda ne yapacağımızı, öğleden sonra otelde toplanarak ne yapacağımızı kararlaştıracığımızı söyledik. Bunun üzerine bu arkadaşlar ve diğerleri otelimizdeki toplantıya geldiler. Böylece bu toplantı bir bölge toplantısı olmaktan çıktı. Bu toplantıda delege olmayanlar vardı. Kardeşim, Ahmet Say, Mukadder Ali Sungur, Süleyman Ege ve yukarıda saydıklarım.

(Soru 10 — 25) Bu toplantıda kesin bir karara varılmadı. Bir liste üzerine mutabakata varılmadı. Kongre Başkanlık Divanı için bir anlaşma, tavzih ediyorum, bir liste yapılması kararı alınmadı. Toplantı azami birbuçuk saat sürdü. Yukarıdaki konular üzerine düşünüldü ve bir anlaşmaya varılmadı. Sonunda herkes serbest olmak üzere hareket etmesi ile toplantı nihayete erdi. Yani bir daha toplanmamak ve herkesi kendi hareketinde serbest davranmak üzere toplantı dağıldı. Bir da-

ha da toplanılmadı. Toplantı düzenli değildi, yöneticisi yoktu.

Sevinç'in yabancı bir adam takdim ettiğini ve «partili değildir, ama arkadaşımızdır, yanında konuşabilirsiniz» dediğini görmedim, duymadım.

Naci (Ormanlar) yoktu, çünkü bu zatı tanımiyorum, şimdi hatırladım Sıtkı (Eser) vardı, Rasih İleri yoktu, girip çıkan Abbas Uğurlu'yu hatırlıyorum. Orhan Aksungur (Konya) bizim otelde kalıyordu, bu toplantıya katılmış olması mümkündür, Tuncer Yanar katılmış olabilir.

Behice Boran hakkında sadece imzasız mektuptan dolayı konuştuk. Böyle bir imzasız mektup I. Büyük Kongreden önce de gönderilmişti, hatırlatıldı.

Yön'ü tasvip etmiyorum. Esasen Vahap'ın yazdığı yazı hakkında kendisine hatalı olduğunu söyledim.

Trabzon, Ordu, Giresun delegelerinin birlikte hareket etmeleri hususunda Ordu veya Giresun il kongrelerinden sonra kararlaştırıldığı Trabzon delegesi bulunmam dolayısıyla İl Başkanı Attila Aşut tarafından mektupla bana bildirildi. (devamı 11.5.1967)

Fatih eski ilçe Başkanı Mehmet Şahin Milletvekili adayı olarak liste arkadaşımdı. Fatih Kongresine beni davet etti, iki farkla Kongre Başkanı seçildim. Konya Kongresine gelince, Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden (Genel Yönetim Kurulu üyeliklerinin sadece İzmir, İstanbul, Ankara, Adana illerinden seçilmelerini önlemek amacıyla) taze kuvvet seçilmesi yolunda idi.

Erol beyi tanırım, Bu yazıyı kendisine yakıştırmadım. İmzasız mektuplar Genel Merkezle yakın ilişkileri olanları töhmet altında bırakmak için yazılmıştır.. (*)

(*) Bu ifade çok yönden önemlidir, çünkü pek çoğumuz kendisini pek

tanımıyoruz, sonradan da pek ilişkimiz olmamıştır. Ayrıca bu yazı Vahap Erdoğdu'nun evindeki ve Cihan Palas otelindeki toplantılara açıklık getirmektedir. Oysa böyle toplantılar hakkında Merkez Hay-siyet Divanı 17'ler olayında kararını vermiş, delegelerin toplanıp tanışmalarında ve tartışmalarında bir sakınca olmadığını saptamış-tır. Diğer yönden Ümran Baran'ın MHD'nda savunma yapıp yap-madığını, yazılı savunmasının olup olmadığını da yukarıdaki ne-denle bilemiyoruz, bu nedenle «sorgu»sunu vermeyi uygun bulduk.

VAHAP ERDOĞDU'NUN SAVUNMASI

Ankara, 18 Kasım 1967

Merkez Haysiyet Divanı Sayın Üyeleri,

Divanınıza sunulan bu yazının bir savunma amacı taşımadığını öncelikle belirtmek isterim.

Genel Yönetim Kurulu adına, Divanınıza gönderilen, hakkımdaki «kesin ihraç» isteminin gerek muhtevasıyla, gerekse ileri sürülen delilleriyle tutarsızlığı, beni değil, bir klik oldukları besbelli olan yöneticileri Divanınız önünde suçlu duruma düşürmüştür. Bu bakımdan yargılanmak üzere, karşınızda bulunan ben değil, yönetici kliğin kendisi olmalıydı. Bu tutum, Divanınızın da aynı kliğin paraleline düştüğünü göstermekte ve sizleri peşinen objektif yargılama dışına itmektedir. Açıkça görülüyor ki, sizler, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulunda olduğu gibi, sayıları bir elin beş parmağını aşmayan bir grubun önceden verilmiş kesin karar ve direktiflerinin dışına çıkmayacak, bu karar ve direktifler gereğince hareket etmek zorunluluğunu duyacaksınız. Nitekim, Genel Yönetim Kurulu toplantısında hakkımızda ihraç kararı alırken, bir üyenin dışında, üyelerin tümü bu kliğin gözlerine bakarak oylarını kullanmışlardır. Oyunu lehimize kullanan üye ise, bugün benimle birlikte, Divanınız önüne getirilmiş bulunmaktadır. Çok önceleri verilen karar, benim kesin olarak partiden ihraç edilmemdir. Siz ancak bu kararın görünüşteki formalitelerini tamamlamak üzere görevlendirilmiş bulunmaktasınız.

Ben bütün bunları çok iyi bildiğim için, size ve hak-

kımda düzenlenen, dayanaksız, boş iddialara karşı kendimi savunma gereği duymuyorum. Sizden objektif bir karar da beklemiyorum.

Türk Sosyalizmi tarihine bir utanç belgesi olarak geçecek olan bu «sevk istemi»nin sorumluluğunu, onu hazırlayanlar düşünsün! Ben kendimi sosyalizme gönül vermiş bütün devrimcilere karşı sorumlu tutuyor, bir yılla yakın bir süredir sosyalizm adına oynanan bu oyunu ana hatları ile belgelemek istiyorum.

Ancak şu önemli noktayı size de hatırlatayım: Bizleri yargılamak üzere toplandığınız bu günde büyük bir tarihi sorumlulukla karşı karşıyasınız. Vereceğiniz karar, birer sosyalist olarak, birer insan olarak beni değil sizleri tarihe karşı sorumlu kılacaktır. Hiç olmazsa sizler, bugün yönetici kliğin düştüğü bu tarihi hataya düşmez, kendinizi kurtarabilirsiniz. Bu sizin için büyük bir fırsattır. Hatırlatıyorum.

Yönetici kliği bu dönüşü olmayan yola iten sebepler nelerdir?

Hiç şüphe yok ki, partinin ihraç makinalarını çalıştırmasında baş etmen karşı devrimci güçlerin baskı ve tehditleridir. Bu baskı ve tehditler yüzünden, yönetici klik gün geçtikçe oportünizme kaymış ve partiyi sosyalizmin biliminden uzaklaştırmıştır. Parti bütün eylemini bu karşı devrimci güçlerin takındığı tavra göre ayarlamaktadır. Bu bakımdan iplerini gerici güçlerin eline veren parti yönetici kliği, işi «biz değiliz, onlardır» kertesine kadar vardırmış, polise adam teslim etmekten sakınmamışlardır.

Biz, sosyalizmin bilimini kendine eylem kılavuzu olarak alanlar, bu oportünistçe tutumun karşısına çıktığımız için parti dışı bırakılmak istenmekteyiz. Bu kişiler, bir yandan gerici güçlere taviz üstüne taviz verir-

lerken, öte yandan bunu maskeleyerek amacıyla, sosyalizme yürekten inanmış namuslu kişilerin arkalarına polis taktırmaktan sakınmamaktalar. Bir yandan sosyalist olduğunu söyleyeceksin, öte yandan komprador iktidara adam kurban edeceksin! Bir yandan «anti-komünizm» silahını komprador iktidarından daha şiddetli kullanacaksın, öte yandan buna karşı çıkanları parti disiplini, parti politikasına uymama gerekçesiyle ihraç ettireceksin! Sosyalizme gönül verdikleri için, tüm iyi niyetleriyle yıllardır mücadele edenlere karşı «partiyi parçalamak istiyorlar» gerekçesi göster, el altında da «gizli faaliyetçi, kökü dışardan hareket, hücre faaliyetçileri» olarak yay! Bunu komprador basına kadar ulaştır! Bunların adına da «SOSYALİZM» de!.

Sosyalizmin bilimi öteden beri oynanan bu oyuna OPORTÜNİZM adını vermiştir. Oldukça eski bir oyundur bu. Kapitalizm, içten çürüdüğü için, artık doğrudan doğruya sosyalizmin karşısına çıkamadığı için, sosyalizm kostümünü giyerek bu oyunu sahnelemiştir. Ne var ki bizimkilerin bilmediği şey, oportünizmin sahnesinin ve oyuncularının Türkiye'de uzun ömürlü olamayacağıdır.

Sosyalizmin biliminin kurucuları şöyle demektedirler:

«Bütün tarihsel olaylar ve kişiler iki defa ortaya çıkarlar. Birincisinde trajedi, ikincisinde ise komedi olarak.»

Sosyalizmin tarihini bilenler için, bizde oynanan bu oyunu nasıl nitелеmek gerektiğini kestirmek zor değildir.

Sosyalist terminolojiden yalnız «sosyalist» sözcüğünü alıp, onu bir sürü laf kalabalığının altına yapıştırmak değildir sosyalizm.

SOSYALİZM TARİHİ KÖKÜNDEN YOKSUN KILINAMAZ

Tarih, değişmez kanunları içinde aşama aşama gelişir. Bir toplumda sınıflar var oldukça, sınıf mücadeleleri de var olmuştur. Her sınıf kendi ideolojisiyle belli bir aşamada tarihe kendi damgasını vurmuştur. Her toplumsal olay bir önceki olaylar birikiminin zorlamasıyla meydana çıkar. Doğa olaylarında olduğu gibi, toplumsal olaylar da yoktan var olmaz, tepeden inmez. Toplumların yeni aşamalara ulaşması, belli kanunlar içinde olur. Bu gerçek, tarih biliminin ve diyalektiğin ortaya koyduğu temel kuramdır. Bunu inkâr etmek, sosyalizmi inkâr etmek olur.

Eğer sosyalizmin bilimine inanıyorsak, Türk Toplumunun içinde bulunduğu bugünkü aşamayı bir tarih gerçeğine dayandırmak zorundayız. Eğer bugün Türkiye’de bir sosyalist birikim ve bu birikimin zorladığı bir hareket varsa, bunun mutlaka bir geçmişi var demektir. Bizler istesek de, istemesek de, bu gerçek tarihsel bir temele oturmuştur. İşte TİP’in varlığı bu tarihsel gelişmenin kaçınılmaz sonucundan başka birşey değildir. TİP elli yıllık sosyalist bir mücadelenin üstüne kurulmuştur. Bu mücadelede, nice devrimci savaşçıların, işkence, hapis ve ölüm dinlemeden çaba göstermelerinin büyük payı vardır. Bunu inkâr etmek tarihi inkâr etmek olur, sosyalizmi inkâr etmek olur. Bu gerçeğe saygı duymamak, sosyalizme saygı duymamaktır. Kaldı ki, biz sosyalistler olarak, sosyalizm uğruna, emekçi halk uğruna, savaş vermiş tüm devrimcilere saygı duyarız.

Bugünkü TİP yönetici kliği yerli yersiz, sosyalizmi kendileri getirdiklerini ileri sürmekte, eskiyi inkâra kalkışmakta birbirleriyle yarış etmektedirler. Sosyalizmi

bir iki meydan nutku ve gazete fıkrası ile getirdiklerini sanan bu klik «eskiler» deymi ile tarihi, bir kalemde sileceklerini sanmaktadırlar. «Ne yapmışlar ki efendim, Kurtuluş Savaşına bile katılmamışlardır» gibi, ciddiyetten uzak, saygısızca suçlamalara kadar vardırırmışlardır işi. Üstelik bu suçlamalar dünü belli olmayan, sosyalizmin zor olduğu günlerde ortalarda gözükmeyenlerden gelmektedir. Sosyalist her zaman ve her türlü şartlar altında sosyalisttir. Her yerde ve her şart altında, şu ya da bu biçimde sosyalist mücadele yürütölür, yürütölümüştür. Faşizmin kol gezdiği dönemde, birçok devrimci hapishane köşelerinde, zindanlarda çürürken, bu kişiler o zaman da vardı. Eğer bu eylemleri beğenmediyseler, kendileri daha doğrusunu kor ve yürütebilirlerdi. Yoksa, sosyalist hareketi başlatabilmek için ille de 1960 Anayasasını beklemek ve sosyalizme başlamak için, parti yöneticiliği, mebusluk ünvanı almak mı gerekiyordu?

Öyleyse neden bu işin çetin günlerinde yürekli davranıp, sosyalizm savaşını yürüten, yıllarını ülküleri uğruna feda eden bu kişiler suçlanmaktadır? Onlara selam vermek neden suç sayılmaktadır?

Bu soruları sıralarken, ister istemez polis endişesi geliyor akla. Bugün bu «eskiler», faşist kanunlarla toplum dışı tutulmak istenmişlerse, eğer komprador iktidar bu kişileri yasa dışına itmekteyse, sosyalist olarak görevimiz buna karşı durmak, bu yürekliliği gösteremeyeceksek, hiç olmazsa karşı devrimcilere yardım etmemek, onlara saygı duymaktır.

Oysa, bu günün TİP yönetici kliği, bu çevreyi yerli yersiz suçlayarak komprador iktidarına koz olarak kullanmaktadır. Bu suçlamalar, bugün öyle bir devreye gelmiştir ki, komprador basın, rahatlıkla bunu efendisine yem olarak kullanabilmektedir.

Bu kliğin başı olan Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, partimizin geçen yılki Ankara İl Kongresine gönderdiği mesajında, «eskilerle» organik bağların varlığından söz ederek partilileri buna karşı uyarmıştır. Genel Başkanın açıktan açığa, bu uyarmayı yapmakla ne demek istediğini ancak, aradan bir süre geçtikten sonra anlayabilmıştık.

Genel Başkan «eskiler»le dostluk bağları kurmayı kastetmemiştir. Bundan doğal birşey olamazdı. Genel Başkanı kendisi dahil, partinin genel sekreteri, en yakın klik arkadaşı Behice Boran ve daha birçok partililer, eskilerle «organik-biyolojik» bağ kurmuşlardır. Eskilerden Erdoğan Başar'ın Aybar'ın bu «uyarma!»sına YÖN dergisinde verdiği cevap, Mihri Belli'nin Aybar ve Boran'a noter yoluyla yolladığı ihtarname ve bu kliğin parti içinde yaydığı dedikodular gösterdi ki, Bay Genel Başkan bu «uyarma!»sı ile gizli faaliyetin olduğunu kastetmektedir.

Önce bu «sosyalistler!»i gizli bir örgütü ortaya çıkardıkları için, başarılı bir dedektiflik görevi yapmaları bakımından tebrik etmek gerekir. Ancak bu tebrik bizlerden değil, ilgili makamlardan beklenmelidir. İkinci-si bu çeşit ihbarlarını böyle dolaylı yollarla ve küçük burjuva kurnazlıkları ile yapacaklarına, doğrudan doğruya ilgililere yapmış olsalardı, hem bu görevlerini daha layıkıyla yapmış olacaklar, hem de daha kolaylıkla bu gizli beladan kurtulmuş olacaklardı. Bir de şu var, bir yıldan beri gizli olduğu söylenen bu örgütün varlığını sağır sultan bile duyduğuna göre, hâlâ gizliliği devam etmekte midir? Polis bu gizli örgütü açığa çıkarmak için daha neyi beklemektedir?

Şüphesiz ki, Bay Genel Başkan, partinin en yüksek organlarında konuşurken bile, «aranızda polis vardır.

Hiç olmazsa, teorik olarak bu böyledir.» demeyi ihmal etmeden, bu «ifşaatlar!»ı yaparken, bunlara kendisi de inanmamaktadır. Öyleyse neden bu yolu denediği açığa çıkıyor. Bir çevreyi illegal göstererek, komprador iktidara ilerde vukuu muhtemel tehlikeleri önlemek için şirin gözükmek amacı güdülmektedir. Oysa ki, bu silah geriye tepince mutlaka «tatlı su sosyalistlerini» de yalayacaktır. Böylesine ihbar niteliği taşıyan tavizler vermiş olsalar bile...

Bu ihbar ve beyanlar, örgütün bir kesimi tarafından doğru kabul edilmekte, yeni bir kısım saf partililer buna inanmaktadırlar. İhbar kokan bu çeşit beyanlarla yetinmeyen yönetici klik, Malatya Kongresi arifesinde, kendilerine yöneltilebilecek eleştirileri bertaraf etmek üzere, çevresindeki zavallı birkaç kişiye direktif vererek, beni bir arkadaşımınla birlikte «ihtilalcilik yaptığımız» gerekçesiyle haysiyet divanına vermiştir. Ancak bu istemin ne denli çirkin ve tehlikeli olduğunu düşünen bir kısım partililer, böyle bir gerekçe olamayacağını, bunun polisi ilgilendiren bir ihbar olduğunu ihbarcılara bildirince, ihbarcılar, Partiden ihraç istemimizin gerekçesini değiştirmek zorunda kalmışlardır. Hiç tanımadığım bu kişiler tarafından hazırlanan ikinci bir ihraç istemi, bağlı olduğum Malatya Örgütüne gönderilmiş, beni iyi tanıyan Malatya örgütü, bu istemi geri çevirmiştir. Bunun üzerine, bu klik, her ne pahasına olursa olsun, beni bertaraf etmek üzere, kongre öncesi, işbirlikçilerinden iki kişiyi Malatya'ya göndermiş, partiden ihracım için baskı yapılmış, ama bu da fayda etmemiştir. Daha sonraları öğrendim ki, bu komplo direktifi, önceden başka partili kimselere de verilmek istenmiş, bu kişiler tanımadıkları bir kimse için, böylesine çirkin bir görev yükümlenemeyeceklerini bildirmişlerdir. Gö-

revi, bunun üzerine, sözkonusu diğer iki sadık parti polisi üzerine almıştır. Aynı oyunların kongrede de ter-
tipleneceğini, beni konuşturmak istemediklerini anla-
yınca, konuşmamın önceden YÖN'de yayınlanmasını
uygun buldum. Nitekim, Kongrede olanlar, beni konuş-
turmamak için daha önceden tertip hazırlandığını doğ-
rulamıştır.

Görülüyor ki, yönetici kliğin ithamları doğrudan
doğruya, kendi oportünizmlerini maskeleyen amacını ta-
şımaktadır. Eskileri de, bizleri de, olur olmaz yere suç-
lamaları buna dayanmaktadır.

Amacım, eskileri savunmak değildir. Bu benim hem
yetkimin dışındadır, hem de onların böyle bir savunma-
ya ihtiyaçları yoktur. Onlar tarih önünde, geçmişteki
ve gelecekteki eylemlerinin sorumluluğunu taşımakta-
dırlar. Ne var ki, TİP yönetici kliği beni ve 12 arkadaşım
bu çevre ile bağ kurmakla suçlamaktadırlar. Ben
kendi hesabıma eskilerden birçoğunu tanırım. İçlerin-
de çok saygı duyduğum kimseler vardır. Bunu ne Aybar
önleyebilir, ne de sık sık işaret ettiği polisler...

Kliğin tutturduğu yolun yanlış olduğu, her gün
biraz daha ortaya çıkınca, tahammülleri azalıyor, öfke-
leniyorlar, kızdıkça, öfkelenidikçe biraz daha yanlışlar
batağına saplanıyorlar.

Malatya Kongresinde eleştirileceklerini anlayınca,
bu eleştirilerin gelebileceği çevreleri, tam bir dedikodu
havası içinde türlü biçimlerde suçluyorlardı. Eleştiriler
çeşitli yönlerden gelmekte idi. Bu klik, her eleştiri ya-
panı, ya da yapacak olanı karşısına almış, onların müş-
terek bir sol grup meydana getirmelerinin ortamını ha-
zırlamıştır. Bugün on üç kişilik hizip olarak nitelendi-
rilen bizler, Malatya kongresinin şartları içinde tanış-
mıştık çoğunlukla... Solculuğu, lafta kimseye vermeyen-

ler, herkese sosyalist ahlak dersi verenler, bu klik ve işbirlikçileri, kongre sırasında yoğun bir faaliyet yaptıklarını nasıl gizleyebilirler? Öyle ki bu işbirlikçi şakşakçılar, efendilerine yaranmak babında birbirleriyle yarışmışlar, sadık birer polis gibi, bu grubun elemanlarını sıkı sıkıya takip etmişlerdir. Kimileri de Partinin sol kanadına «bunlar Partiyi CHP'nin kuyruğuna bağlamak isteyen, CHP taraftarlarıdır», partinin sağ kanadına ise «bunlar partiyi gizli örgüte bağlamak istiyorlar» diyerek «Partiyi kurtarın» yaygarasını koparmışlardır. «Avcılar, atıcılar, topçular, tüfekçiler» tabirleri de böyle doğmuş ve yayılmıştır.

İhraçların konu edildiği son Genel Yönetim Kurulu adına hazırlanan ve gerekçede gösterilen delillerden de anlaşıldığı gibi, bu klik, bizleri bir «hizip» olarak göstermek için büyük çaba sarfetmiştir. Örneğin, evimde misafir ettiğim partili arkadaşlarımı hizip için delil olarak kullanmışlardır.

Yön Dergisi konusuna gelince:

Sosyalist ahlak bize Sezar'ın hakkının Sezar'a verilmesini emreder. Bu ahlak ilkesinden hareket edersek, Yön dergisinin sosyalist harekete olan katkısı inkâr edilemez. Parti dışı ve bağımsız bir dergi olması onu Parti tutumunu eleştirmesinde daha fazla bağımsız kılmış ve bu yüzden, bizlerden önce yönetici kliğin davranışlarını eleştirmiştir. Bunu hazmedemeyen klik, bu dergiye karşı öylesine düşmanca bir tutum takınmıştır ki, nerdeyse birçok saf partililer dergiyi, sosyalizme, komprador basından daha da tehlikeli görmeye başlamışlardır. Hatta Genel Başkan, bir konuşmasında, bu dergi ile CIA arasında paralellik bulmak ciddiyetsizliğini bile göstermiştir. Türkiye'de CIA oyunlarını, Aybar dahil, birçokları benimle birlikte bu dergiden öğrenmişlerdir. Bir

dergi, bir kurum, ya da kişiler sosyalizm sempatzanını oldukları halde politik örgüte girmeyebilirler. Böyle zorunlu kuram da yoktur Sosyalizmde. Doğru bir parti çizgisi izleyenler, bu tür kuruluşlardan sonuna kadar yararlanabilenlerdir. Bunu yapmayıp, bu ve benzeri kuruluşları parti karşısında göstermek, ya da o yana itmek, en azından sosyalizmi ciddiye almamak demektir. Kaldı ki, eğer sosyalist örgüte girmek ve örgütlü olmak sadece yönetici kliğe «evet efendim» demekse, bunu yapmayacakların Parti dışında kalmaları çok daha yararlıdır. İhraç istemimiz de, bizlerin Parti içinde kalmamıza tahammül edilemediğini göstermektedir.

Yön dergisi başyazarı ile arkadaşlık kurduğum için, suçlandığımdan dolayı bu konuya değindim. Partili olabilmek, ya da Partide kalabilmek için ille de «ilgi»yi yönetici klikle mi kurmak gerekiyordu? Eğer bu bir Parti ilkesi haline getirilmiş ise, ilgililer tüzük maddesi olarak, bir ek yaparlarsa, ilerde bunu bilmeyerek gelecekler için oldukça yararlı olur.

Böylesine tutarsız dedikodularla, TİP nereye götürülmek istenmektedir? Bu soruyu ilgililere sormak, her TİP'li için tarihsel bir görev haline gelmiştir. Parti üst kademelerine kadar CIA ajanlarının, polislerin, provakatörlerin girdiği, Genel Başkanın kendisi tarafından ifade edilmiştir. Eğer durum gerçekten böyle ise, bugün Partiyi bölücü nitelikteki bu hareketin altında bir polis oyunu olabileceği düşüncesi ister istemez önem kazanmaktadır. Parti sorumluları bunu bilerek, ya da bilmeyerek hazırlamaktadırlar.

Yönetici kliğin, partiyi kendi arzu ve direktiflerine göre yönetmek istediği anlaşılıyor. Malatya kongresinde bu istek Behice Boran'ın ağzında ifadesini bulmuştu. Hatırlanacağı üzere, Bayan Boran, eski bir alışkan-

lıkla delegelere ders verir edasını takınarak yaptığı uzun konuşmasını şuraya getirmiştir:

«Efendim, bırakmıyorlar ki hareket edelim. Ortaya daha birşey koymadan, yok yanlış oldu, yok burası olmadı deyip duruyorlar. Tutun ki evde pasta yapacağım. Pasta daha hazırlanırken, ununa, şekerine, yumurtasına karışılınca, benim yapacağım pasta iyi olmazsa, kabahat benim değildir. Pasta yapılıp ortaya konduktan sonra yapılan eleştiriler beni ilgilendirir ancak vs.» Sosyalizmi de buna benzeten Bayan Boran, bütün sosyalistlerin durup beklemelerini, gerektiğinde yardım etmelerini, sosyalizmin hazırlanıp kotarılmasından sonra eleştirilmesini ileri sürdü. Bu bayanın ev kadınlığı üzerine bilgimiz olmadığı için pastası için söyleyecek sözümüz yok. Ancak sosyalizmi, pasta yapmakla bir tutan bu kliğin baş sözcüsü durumundaki bayan Boran, (bu pasta örneğini doğunun dağ köylerinden gelmiş birçok köylü hayretle izliyordu.) şunu demek istemişti: delegeler, Genel Yönetim Kurulu üyeleri, hatta Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden bazıları, bütün Partili üyeler, durup bekleyecekler, bu klik istediğinde bol bol alkış koparacaklar, sosyalizmi bu klik yapıp önümüze koyacak. Bizler de eleştirilerimizi ancak o zaman yapabileceğiz! Vay o sosyalizmin haline...

Sosyalizm, birkaç kişinin, gönlüne göre, temsil ettiği kitlenin sorumluluğundan uzak, istediğini partiden uzaklaştırdığı, istediğine kucak açtığı, keyfi bir hareket değildir. Sosyalizm, gerçekleştiği yerde, belli güçlerin kollektif olarak, omuz omuza, kardeşçe bir dayanışma ve anlaşmasıyla gerçekleşmiştir. Sosyalist düzenin kurulmasında, en mütevazı parti üyesinden en yüksek kademedeki sorumluya kadar, herkesin payı vardır, olacaktır. Öteki türüsünü düşünmek bunu faşizmle ka-

rıştırmak olur ki, bunu Hitler Almanyası'nda, Mussolini İtalyası'nda gördük. Bilindiği gibi onlar da işçi sınıfının tarihi misyonuna inanmış gözüküyorlardı. (*)

Daha açıkçası bu kişiler şunu istemektedirler: seçimden seçime kendilerine ve tasvip ettiklerine oy vereceksin, meydanlarda nutuklarını alkışlayacaksın, böylelikle sosyalist görevini yapmış olacaksın. Eğer sosyalizm böyle meydan nutukları, gazete fıkraları ile gerçekleşmiş olsaydı, sosyalizm yer yuvarlağının tümü üstünde çoktan kurulmuş olur, bizim nutukçu ve fıkracılar sosyalizmi kurmak için başka gezegenler aramak zorunda kalırlardı. Batista da, Küba'da aynı nutukları atmış, anayasanın tastamam uygulanacağını, toprak reformu yapacağını, emekçi halkı kurtaracağını söylemişti. Başa geçtikten sonraki halini, Küba'ya dair ufak bir broşür okuyan bilir. Ama tarihsel gelişim göstermiştir ki, sosyalizm uğruna çok çetin savaşlar verilmiş, nice emekçi kanı dökülmüş, bu uğurda nice ıstıraplar çekilmiştir de sosyalizm hâlâ dünyada tümü ile gerçekleşmemiştir. Sosyalizm yalnız temsil ettiği sınıfla mücadelesini yürütmemiş, yanına bir sürü de müttefik alarak mücadele etmiştir.

DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK :

Sosyalist partide her üye, parti tüzük ve programı içinde, kendi görevinin sorumluluğunu duyarak çalışır. Parti üyesinin, parti stratejisinin genel hattı ile tam bir uyuşma halinde olmasının tabiiliği meydandadır. Bu parti üyelerinin, partinin genel politikası, stratejisi ve taktikleri üzerine fikir yürütemeyecekleri anlamına gelmez. Tersine, bu politika strateji ve taktikler, parti

(*) Gözükmek demogojisini yapıyorlardı.

bünyesinin tümüyle ortaklaşa çalışmasından doğar. Herşey, önceden, enine boyuna tartışılır, eleştirilir ve sosyalizmin biliminin süzgecinden geçirildikten sonra, parti politikası haline gelir. Parti organlarının varlığı bu yüzdendir. Bu yüzden partinin Genel Kurulu vardır ve bu kurulda, parti politikası ana çizgileriyle, çeşitli bölgelerden gelen delegelerin, pratik eylem ve teorik gerçekleri ile yoğrulduktan sonra belirlenir, parti ana politikası haline dönüşür. Genel Yönetim Kurulu saptanan bu politikayı yürütmek üzere, bu delegeler arasında seçilir. Genel Yönetim Kurulu, bu ana ilke ışığında, daha kısa sürede politik konjonktürdeki dalgalanma ve gelişmelere göre parti politikasını tayin eder ve bu politikayı daha da somutlaştırıp Merkez Yürütme Kurulunun önüne sürer. Merkez Yürütme Kurulu bu temel politikanın, daha kısa vadede gelişmelerini değerlendirir ve Genel Başkanlığın hareket alanını ve partinin değişen olaylar karşısındaki taktiklerini verir. Genel Başkanlıkta iyice somutlaşan politik çizgi, emir ve genelgelerle alt kademelere iletilir. Bundan sonra, partinin her üyesi, bu emir ve genelgelere kesinlikle uymak zorundadır. Böylesine aşağıdan yukarıya gelen gelişim, parti içi demokrasiyi, yukardan aşağıya dönüş ise merkezîyetçiliğini sağlar. Sosyalist partide demokratik merkezîyetçilik denen sistem budur. Parti organları ile partililer, partililer ile parti organları arasında, bir üst organla bir alt organ arasında, diyalektik bir ilişki vardır. Bu ilişkidir ki, partiyi yeni sentezlere ulaştırır, partiyi güçlendirir ve temsil ettiği sınıfın iktidarı gerçekleştirebilir.

Sosyalist bir partide demokrasiden vazgeçilemez. Parti içi demokrasi yeni kadroların teşekkülüne, onların çıkmalarına yardımcı olur. Demokrasiden uzaklaş-

mak, partiyi faşist bir parti niteliğine büründürür. Merkezîyetçilikten uzaklaşmak ise, partiyi, anarşi ve kaos içine düşürür.

Devrimci eylem içinde bulunan, hatasını da yapacaktır. Bu doğaldır, ama doğal olmayan, bu hataları kabul etmemek ve o hatalarda inatla direnmektir, hataları haklı göstermek için gitgide biraz daha sapmak, gide-rek gerçeklerin tümünü inkâra kalkmaktır. Bugün söylediğini yarın inkâr et, ertesi gün tekrar eski hatana dön... Bu, sosyalist namus kurallarının gerektirdiği, yanlışlıkları samimiyetle kabul etme ilkesine uymaz.

Her yanlış önceleri çok küçük olabilir, ama giderek bir açının kanatları gibi büyür, bizleri dönüşü olmayan yerlere götürür. Ve bir parti eleştiriden de kaçarsa, ölüm fermanını kendi eliyle hazırlamış demektir. Sosyalizmin bilimini kendine eylem kılavuzu olarak alan bir parti, sosyalizmi içi boş demagoji haline getirmek istemeyen bir parti, eleştiri ve özeleştirelinin bilimselliğini kabul etmek zorundadır. Eleştiri bilimin temel öğelerinden biridir. Bilim eleştiriden kaçınmaz. Tersine bilim eleştiriye kabul ettikçe doğruluğu çıkar ortaya... Sosyalizm, eleştiriye açık olduğu için gitgide berraklaşmış, yenilmezliği ispatlamıştır.

Parti içi eleştiri ve özeleştiriye kabul etmemek, oportünizmin özelliklerinden biridir. TİP yönetici kliği bu gerçeği anlamamış gözüküyor. Yanlış tutumları eleştirilince, kızıp köpürüyorlar, yeni teoriler icadederek hatalarını örtme çabası gösteriyorlar. Kendini eleştirilemez, dokunulmaz kişi kabul etmek, sosyalizmin çocukluk hastalıklarından biridir. Bu hastalığın belirtilerini büyük bir sosyalist şöyle sıralamaktadır: «Çoğu kez, insanlar, umut etmedikleri seviyeye, yere geçince, kendini olduğundan çok ayrı görür, üstün bir insan olduğu kanısına

varır. Bu, normal burjuva dalkavukluğu ile de takviye edilirse, artık o insanın kendisini insanüstü bir yaratık olarak görmemesi için bir sebep yoktur. Yeni teoriler icadeder, yeni yollar çizer, yeni gerçekler yumurtlar vs.» Demek oluyor ki, bu hastalık sosyalizmin bulunduğu her yerde kaçınılmazdır.

Aynı sosyalist, oportünizmi de şöyle tanımlamaktadır: «Oportünizme karşı savaşıırken unutmamalıyız ki, günümüz oportünizminin özelliği, bulanıklık, dağınıklık, kaypaklıktır. Oportünist yapısı gereği, gerçekleri formüle ederken, hep açık ve kesin olmaktan kaçınır, iki görüş arasında yılan gibi kıvrılır durur, ikisi ile de geçinmeyi dener, düşüncesindeki değişikliği, şüphelerini, iyi ve sağlam diyerek geçirir.»

İşte bu klik eleştiri ve özeleştiriden kaçarak, partiyi, gerçek temsilcilerinden, tabanından ayırıp, kendi malı etmek istemesiyle, oportünizmin göbeğine düşmüştür. Bu davranışlarıyla temsil ettikleri ideolojik tabanı inkâr etmişlerdir. Bu tutumları, Malatya kongresinde iyice açığa çıkmış, bu tutum karşısında tavır takınanları, kulis, yalan ve iftiralarla susturmak istemişler, muhalefetin susturulması için AP iktidarının, mecliste, kendilerine yaptığını, muhalefete uygulamışlardır. Bu konuda daha da ileri giderek, çok iyi tanıdıkları değerli bir partili üyeyi, konuşmalarını teybe alıyor diye, polis marifetiyle dışarı attırmaya kalkmışlardır.

Bu tezvirat Kongreden sonra durmayarak, gittikçe hızlandırılmıştı. Denilebilir ki TİP'in, bir yıldır uğraştığı konu hemen hemen bu olmuştur. Behice Boran Ankara örgütünün Çankaya şubesinde, daha önce özenle hazırlanan mizansen karşısında, Büyük Kongreyi eleştirmiş, dinleyicileri arasında polisin varlığını özellikle belirttikten sonra, Türkiye'de Moskova'ya, Pekin'e bağlı

gizli hareketlerin var olduğunu, ya da olabileceğine değinerek sol muhalefetle bu hareketler arasında üstü örtülü bir bağın varlığını ilan etmiştir. Bu ve buna benzer konuşmalar her fırsatta tekrarlanmış, dedikodular parti organlarının da dışına taşarak, komprador çevrelere kadar ulaşmıştır. Öyle anlaşıyor ki, mebusluğu pektatlı bulan Bayan Boran ve arkadaşları zaten bunu istemişlerdi.

Nihayet parti Genel Başkanı, «Ya ben, ya onlar» diyerek baskı altına aldığı Genel Yönetim Kurulu üyelerini, ihraç konusundaki son toplantılarından önce, birer birer ya da gruplar halinde yanına çağırarak bu «korkunç ifşaatları!» tekrarlamış, Bayan Boran'ın da toplantıda dışarı sızdırılmaması kaydıyla yaptığı ifşaat, üyeleri dut yemiş bülbüller gibi susturmuş, bir kişi dışında, büyük bir «disiplin!» anlayışı içinde, ihraç kararımız alınmıştır. (*) Ancak bu gizli tutulması söylenen kararlar gerici basının sayfalarında, çarşaf çarşaf teşhir edilmiştir. Sadece bir örnek olmak üzere, Behice Boran'ın yaptığı konuşmayı haftalık Politika dergisinin 9 Ekim 1967 tarih ve 66 sayılı nüshasında şöyle okuduğumuzu ekleyelim:

«Toplantıda söz alan Behice Hatko Boran 'Bu arkadaşlar devamıza ihanet etmişlerdir' diye söze başlamış ve şunları söylemiştir:

'Partinin en güçlü devrinde, onüç arkadaşımız kendi çıkarları için, parti tüzüğüne ve kararlarına ihanet etmişlerdir. Bunlar Türk mahkemelerince komünizm propagandası yapmaktan mahkûm edilen Mihri Belli'nin hücrelerine dahil olup, ondan emir almaktadırlar.

Demin dinlediğiniz arkadaş Mihri Belli'den emir

(*) Mehmet Ali Aslan oylamaya katılmamak için salonu terketmiştir.

almadıklarını söyledi. Bu arkadaş elbette direkt olarak Mihri Belli'den emir almaz. Mihri Belli kendi hücresindeki ilk çengele emir verir, o da başkasına, o da ötekine. Biz bu taktikleri biliriz. Bunlar komünist taktikleridir...»

Eğer bu toplantıda hazır bulunanlar önemli bir hafıza hastalığına düşmedi iseler, burda yazılanların, hemen hemen, ordaki konuşmaların aynısı olduğunu hatırlayacaklardır.

Bu kışkırtmalar, hem de sosyalist olduğunu söyleyen bir partinin yöneticileri tarafından yapılan bu kışkırtmalar, tabii olarak polisi de harekete geçirdi. Benimle birlikte birçok arkadaşım sıkı bir polis takibine tabi tutulmuş ve halen tutulmaktadır. Gerici iktidar, eğer bugünedek emperyalist efendilerinden biraz daha kredi koparmak amacıyla, bizleri göstermelik yem olarak kullanmadıysa, bunu gelecekteki gelişmelere yorumlamak mümkündür. Elbette, bu kişiler, o zaman bunun sorumluluğunu da tarih önünde yükümlenmiş olacaklardır. Bu ihbar modası, parti içinde de yaygınlaşmış, işine gelmediğini «ihtilalci, gizli faaliyetçi» olarak haysiyet divanına sevk edenlerin sayısı çoğalmıştır. Bu yol Demokles'in kılıcı gibi, parti içinde asılı durmaktadır. Kimin polis, kimin gerçek partili olduğu kestirilemez olmuştur.

Öte yandan parti örgütü içinde Komünizmle Mücadele Dernekleri ağzıyla bildiriler yayınlanmaya başlanmış, demeçler verilmiştir. Bir örnek olarak Zonguldak Örgütünün bütün teşkilata yolladığı ve Partinin Ankara örgütü duvarlarında uzun süre asılı duran bildiri gösterilebilir.

Yerli yersiz böylesine sorumsuzca konuşmaların daha nerelere varacağını kestirmek zor değil. Sosyalist bir parti anti-komünizm silahına bir kez sarılmaya gör-

sün!.. Bu hava Genel Başkanın konuşmalarında da görülmektedir zaman zaman. Otuz beş milyon metrekare yurt toprağının ABD'nin fiili işgali altında bulunduğu Genel Başkanın kendisi bizzat açıklamıştı. Genel Başkan «Bayram değil seyran değil»ken, Rus emperyalizminden söz etmekte, böyle bir tehlike karşısında ilk tüfeğe sarılacağın kendisi olacağından dem vurmaktadır. Basında bunu biz böyle okuduk. Eğer ufukta daha belirmemiş bir «Rus tehlikesine» karşı silaha sarılacağını söylemişse, hazır Amerikalılar varken daha neyi bekliyor? Bunu tekzip de etmediğine göre, gerici güçlerin demagojilerine fazlasıyla kapılmışa benziyor.

TİP yöneticileri, birbirini tutmaz böyle tutarsız beyanlar vermekte, adeta yarış ediyorlar. Birinin söylediğini öteki yalanlıyor, bugün söylediklerini ertesi gün kendileri yalanlıyor. Örneğin anti-emperyalist mücadele stratejisi konusunda, Behice Boran'ın söylediklerine mi inanalım, Aybar'ın söylediklerine mi? (Boran'ın Miliyet'teki yazısı, Aybar'ın Vietnam dönüşü demeci). Yoksa, parti yönetiminde fiili görev almamasına rağmen, TİP politikasında etkin olduğu açık olan, Çetin Altan mı doğrusunu söylüyor? Çetin Altan, gerektiğinde CHP ile bir koalisyonun mümkün olacağını söylerken, Boran, milli güç birliğini ileri sürenleri, TİP'i CHP'nin kuyruğuna takmak istemekle suçluyor. (Dönüşüm, 1 Şubat 1967, Sayı 11) Genel Başkan ise, CHP ile AP'yi bir tutma şöyle dursun, CHP aleyhine AP'yi tutar gözüküyor. Sadun Aren ise Menderes'e övgüler diziyor.

Aynı şekilde Aybar'ın Vietnam dönüşü, basına verdiği demeçte, milli bir güç birliğinden söz ediliyordu. Oysa Beşiktaş Kongresinde yaptığı konuşmayla «Sosyalist olmadıkça, milliyetçi olunamayacağını» savunuyor (ANT, 17 Ekim, Sayı 42). Söylenenlerin yanlış ya

da doğru olmaları bir yana, bunlardan hangisi parti politikası oluyor? Genel Başkanın attığı meşhur «Pasif direnme» sloganından sonra, Parti üst kademelerinden birinin evini Amerikan Barış Gönüllülerinin en yetkililerinden birine kiraladığını bütün basın yazmıştı. Böylesine bir olanağımız olmadığından bu tür «Pasif direnme» hareketini bozan bir fiilde bulunamadık. Bu durumda Bay Genel Başkanın kararına fiilen karşı gelen ben miyim, yoksa en yakın klik arkadaşı mı?

Benim karşı durduğum, ancak teorik planda kalan ve partinin karar haline getirmeden ileri sürülen ve yanlışlığına kesinlikle inandığım stratejik bir konu idi. *Emperyalizmi kovmadan, sosyalizmin kurulamayacağını* bilen bir partili olarak, böylesine önemli bir konu üstüne enine boyuna tartışmadan, sırf Genel Başkanın ağzından çıktı diye, karar kabul edilmesi, hem Partinin geleceğini, hem de Türkiye'nin geleceğini ilgilendiren, önemli bir stratejik yanlıştır.

TİP'in bu yanlış tutumudur ki, TİP'e yakın gençlik kuruluşlarını bölmüş, partiye eğilim duyan bir çoğunu da, partiden uzaklaştırmıştır. «SANDIKTAN ÇIKMA SOSYALİZM» ilkesi TİP etrafına kümelenmeye başlayan gençliği dağıtmaya başlamış ve «Ağamın dediği olur» diyen partiye taassupla bağlı gençleri, gençlik hareketlerinin dışına itmiştir. Oysa ki geçen yıl 12 Kasım'da Ankara Gençliğinin Türkiye - İş Sendikasıyla ortaklaşa düzenlediği, anti-emperyalist mitingin hemen ertesi günü, Adana'da 20 bin kişilik halk yığını harekete geçmiş, TİP'in Adana örgütündeki partili arkadaşlarımız tutuklanmıştı. (Bunlardan bir tanesi, TİP İl Başkanı, yakın bir zamana kadar tutuklu bulunmaktaydı.) Ankara'daki bu tarihi harekete, TİP'li gençlerin katılmaması, bizzat Behice Boran tarafından öğütlenmiş,

«Tutuklanırsanız, avukat vermem» tehdidi ile mitinge katılmaları önlenmek istenmişti. Mitinge katılan gençlerin bir kısmı ise, «hareketi TİP'e maletme!» amacıyla, «Sosyalist Türkiye!..» diye bağırarak, emperyalizme karşı, ama sosyalist olmayan güçleri mitingden uzaklaştırmıştı. Bütün bu olup bitenlerden hiç söz etmeden Genel Başkan Amerikalılara sert bakmayı öğütlemişti, Büyük Kongrede. Oysa, Ankara ve Adana olaylarının yankıları kamuoyunda hâlâ sıcaklığını muhafaza ediyordu.

Ne var ki, gençliğin ve halkın emperyalizme karşı tepkisi büyümeye başlamış, şurda burda Amerikan aleyhtarı miting ve protestolar çoğalmıştır. Sükan polisinin gençliğe öğütlediği, «Türkiye'nin meseleleri sokakta halledilmez» sloganı TİP'li ve TİP'e yakın çevrelere empoze edilmeye çalışılmıştır. Buna gerekçe olarak «FAŞİZM gelir!» korkusu gösteriliyordu. Bu konuda partinin resmi organı olduğunu ilan eden DÖNÜŞÜM Dergisinin 1 Ocak 1967 tarihli baş yazısı şöyle demektedir:

«... Emekçi halkın geleceğine inanan sosyalist gençlik, Türkiye'nin kaderini Kızılay ve Beyazıt Meydanlarından tayin çabasında olan öğrenci gruplarıyla aynı paralele düşmemek konusunda dikkatli davranmalıdır.»

Düşünün ki, bu DÖNÜŞÜM, sosyalist gençliğin sesini ilk kez Kızılay'da duyurmuştu.

Faşizmin gelmemesinin en kestirme yolu, Amerikan emperyalizmine sürekli alkış tutup, kucak açmaktır. Bu ülkede bunu yapmayacak milyonlarca insan bulunduğu göre, TİP'in bu tür gayretkeşliği, Faşizm gelecekse, fazla önem taşımayacaktır.

Pek tabii olarak, bu yanlış tutum devrimci çevreleri engelleyememiştir. Türkiye çok hızlı bir ortam için-

dedir. Halkın ve devrimci gençliğin Amerikan emperyalistlerine karşı tutumları sertleşmektedir. Bu tutum kısa zamanda öylesine bir hızla gelişmiştir ki, ilk kez Amerikan 6. Filo subay ve erleri karaya rahatlıkla çıkamamışlardır. Daha önce İstanbul'da yapılan Amerikan aleyhtarı bir mitinge katılan TİP üyelerine neden mitinge katıldıkları sorulduğu halde, şimdi TİP'in dışındaki devrimci öğrenci kuruluşları tarafından düzenlenen bu harekete sahip çıkma eğilimi başgöstermiştir. Sözle anti-emperyalist mücadelede öncülüğü kimseye kaptırmayan, inatla bu mücadeleyi ancak kendisinin yapabileceğini ileri süren TİP yöneticileri, eylemde çoğu zaman Bölükbaşı'nın gerisine bile düşmektedirler. Ama iş işten geçip, ortalık durulduktan sonra, «Ördek Hüsnü» misali, aşırı mantık zorlamalarıyla hareketi, kendilerinin yaptığı, ya da kendilerinin başlattığını söyleyerek rahat bir iyimserlikle avunmaktadırlar.

TİP NEDİR?

Ben TİP'in tüzük ve programını okuyup kabul ederek girdim partiye. 1962 yılından buyana da faal üyesiyim. Parti çalışmalarım hakkında fazla bir şey söylemek istemiyorum. Bu çalışmalarımı, beni yakından tanıyanlar çok iyi bilirler. Bugün de parti tüzük ve programını ana ilkeleriyle tamamen tasvip etmekteyim. Ancak, burda da görülüyor ki, mesele partinin tüzük ve programının iyi olmasıyla hallolmuyor. Önemli olan, o tüzük ve programın ruhuna uygun olarak, parti liderliğinin hareket edip etmemesi. Daha doğrusu, bir partinin iyiliği, sağlamlığı, doğru yolda olması, o partinin temsil ettiği ideolojinin, partiyi meydana getiren sınıfın elinde olup olmamasıdır.

«İnsanın yaşama şekli nasılsa, düşünce şekli de öyledir.» diyor bir Sosyalist. Diyalektiğin önemli bir gerçeğidir bu. TİP yönetici kliği kendisini bu gerçeğin dışında tutamaz. Bu yüzdendir ki, parti yönetici kliği, partinin temsil ettiği ideolojinin çok uzağında kalmışlar ve parti tüzük ve proramının tamamen dışına taşmışlardır.

Adını işçi sınıfından alan ve onun ideolojisini temsil ettiği bizlerce kabul edilen TİP, temelini işçi sınıfına dayandırmak yerine, burjuva sendikalizminin bütün oyunları ile donanmış sendikacılara dayandırmayı yeterli bulmuştur. Parti tüzüğünün 53. maddesinden yararlanarak yönetici klik etrafına kümelenen bu sendikacılar, «Eli nasırlılar meclise» sloganını kendilerine uygun olarak kullanmak yerine, mebusluk sırası beklemekten gayrı, işçi sınıfı adına diş dokunur bir şey yapmamışlardır. Çoğunluğu işçi sınıfından gelmemiş, sendikacılığı verimli bir meslek olarak seçmiş olan bu kişiler, partinin işçi sınıfına dayanmamış olmasının işçi sınıfının uyanmamasına yorumlamaktadırlar. Bu kravatlı işçi önderleri, işçi sınıfının tarihi misyonunu bile inkâra kalkmaktadırlar. Bilindiği gibi oportünizmin gelişmesinde işçi aristokrasisi büyük rol oynamıştır.

İşçi sınıfının en yakın müttefiki köy emekçilerinin ne denli temsil edildiğini herkes bilir.

Partiyi yapı olarak kimler temsil etmektedir?

Bu gün partinin örgüt yapısı incelendiğinde görülecektir ki, parti örgütünün illerdeki başkanları büyük bir çoğunlukla, yüksek öğrenim görmüş avukat, doktor ve benzeri küçük burjuva menşeyli kimselerden meydana gelmiştir. Kasabaların çoğunda ise yine küçük burjuva niteliği taşıyan küçük esnaf partiyi ayakta tutmaktadır.

Onun için, meydanlarda ne denli, burjuva - proleter

edebiyatı ile nutuk savrulursa savrulsun, TİP örgütünü elde tutanlar, burjuva ideolojisini taşıyan «Toplumcu Aydınlar»dır. TİP yönetici kılığı bunu iyi bildikleri için, kendilerini kolaylıkla oportünizmin kucağına atabilmektedir. Küçük burjuva devrimciliğinin bir yanı da küçük burjuva oportünizmidir.

Ayrıca şu da bir gerçektir ki, bu gün Türkiye'nin en namuslu, en devrimci, yurtsever kişileri bu parti çatısında toplanmıştır, ya da şartları icabı partiye giremeyenler bu partiyi desteklemişlerdir.

Yukarıda yapısını verdiğimiz partimiz, küçük burjuva ideolojisinin hakim olması yüzünden sağa sola yalpa yaparak, bu güne ulaşabilmiştir. Bu ideolojidir ki, partimizi reformist (bu tabir Genel Yönetim Kurulundan bir üye tarafından birçok kez tekrarlanmıştır.) bir parti niteliğine büründürmüş, parti oportünizm ve parlamentarizm batağına saplanmıştır.

Bizi bir «hizip» olarak göstermeye çalışan klik bilmelidir ki, onlar bu oportünistçe tutumlarına devam ettikleri sürece, partide git gide büyüyen sol muhalefet ağırlığını bunlar karşısında duyurmaya başlayacak ve bir gün partisine sahip çıkacak güce erişecektir. Biz bu sol muhalefetin ilk çıkışını yapmaktayız. Partinin değişik örgütlerinden yükselen protestolar, bu muhalefetin gün geçtikçe büyümekte olduğunu göstermektedir. Parti yönetici kılığını de telaşlandıran zaten budur. Türkiye'mizin tarihsel şartları Kautsky, Bernstein tiplerine özenenlere yer vermeyecektir.

TİP'in sosyalizmin bilimini eylem kılavuzu kabul eden ve tarihsel şartları en iyi şekilde değerlendiren, gerçekten işçi sınıfı ve onun en yakın müttefiki köylü kitlelerine dayanan bir parti olmasını isteyenlerle, sosyalist mücadeleyi, teoriyi kötölemek, kitapları eskimiş

çağ dışı saymak, TİP'i bir oy deposu kabul etmek isteyenler arasında başlamıştır bu çatışma. Yani çatışmanın temelinde ideolojik ayrılıklar yatmaktadır. Yöneticiler ne kadar bunu bir tüzük maddesini ihlal, parti disiplinine aykırı bir davranış olarak nitelerlerse nitelersinler, işin özü, sosyalizmin bilimini kabul etmek, ya da etmemektir.

Tarihin çarkı sosyalizmden yana dönmektedir. Bu bakımdan çok yakın bir gelecekte, TİP'in gerçek yöneticilerinin eline geçeceğinden en ufak bir şüphem yoktur. Gerçeklerin su yüzüne çıkması bakımından, bu soruşturma tarihi bir önem taşımaktadır. Şimdiye kadar, parti disiplini anlayışımız bizleri susmaya zorlamıştı. Parti yönetici klik hakkımızda kesinleşmiş bir karar olmamasına rağmen, genelgelerle, ANT Dergisi yolu ile maksatlı bir sürü haber yaymasına bile ancak küçük bir açıklama ile cevap verdik. Ama madem ki, şimdi karşınızda bulunuyorum, öyleyse meseleleri bütün çıplaklığı ile ortaya koymam tabii hakkım olmuştur.

Gerçek şu ki, bizim şahsımızda sosyalizmin bilimi suçlanmak istenmektedir. Sizler de çok iyi bilirsiniz ki, Sosyalizm bilimsel temeline oturtulalıdan bu yana, sosyalizm adına bir çeşit burjuva oyunu oynayanlarla, gerçek sosyalistler arasında, buna benzer birçok mücadele örneği görülmüştür. Ve yüz yıldır sosyalizm; oportünizm ve revizyonizm (hemen hemen aynı şeylerdir.) karşısında hesap vermek durumuna sokulmak istenmiştir. Ama tarih hep sosyalizmden yana çıkmış ve toplum onun kanunları doğrultusunda gelişmiştir.

Bu günkü yönetici klik, şu soruyu kesinlikle açıklığa kavuşturmak durumundadırlar.

Sosyalizmin bilimini eylem kılavuzu olarak kabul ediyorlar mı? (*)

Gerek TİP'in yukarılarda ortaya koyduğumuz yapısı, gerekse de, yönetici kılığın tutum ve davranışları, bu sorunun olumsuz cevaplandırılacağını göstermektedir.

Biz sosyalizmin bilimi olmadan, sosyalist eylemin olamayacağını savunurken, onlar, işe kitaplara boykotla başlayıp, tamamen teorik sağ sapmalar gösterdiler. Sonraları teoriyi de bir yana itip, şurda burda teorinin yetersizliğini, sosyalizmin asıl ilkelerinin artık geçerli olmadığını ileri sürdüler. Kitapların eskimiş olduğunu, sosyalizmin kitabını kendilerinin yazacağını, teorisini de kendileri ortaya koyacaklarını söylediler. Söylediler söylemesine ama, şimdidek, ne teorilerini, ne de kitaplarını göremedik. Eğer gerçekten kitabını yazıp teorilerini ortaya koymuş olsalardı, o zaman seçme hakkı elimizde olur, ya eskimiş kitapları bir yana kor, yenisine sarılırdık, ya da eski kitapları okumaya devam ederdik. Seçme hakkımız olmadığına göre, teorilerini ancak gazete sayfalarında izleyebiliyoruz. Bizler bu söylenenleri eleştirdiğimizde «efendim öyle dememiştik de, yanlış anlaşılmış da.» şeklinde sudan bahaneler ileri sürdüler.

Genel Başkanın özellikle üzerinde dura dura yaptığı bu kitap düşmanlığı hevesi nereden gelmektedir?

«Kitapsız Sosyalistler» ya da «Kitapsızlar» diyebileceğimiz bu kişiler, böylelikle sosyalizmi temelinden yoksun mu kılmak istemektedirler? Besbelli ki bununla, dikkatleri kitaplardan uzaklaştırmak istemişlerdir. Böylece, kendi «oportünizm»lerini gizlemeyi umuyorlar. Bu davranış oportünizm tanımına da uymaktadır.

(*) Bugün 20 yıl sonra bu soruya B. Boran evet demiş, Aybar ise doktrini kesin olarak reddetmiştir.

«Oportünist her türlü formül altına kolaylıkla adını kor ve kolaylıkla ona bağlanır. Çünkü, oportünizm kesin ve belirgin ilkelerden yoksun olmaktadır.»

TİP yönetici kliğinin tutumları bundan fazla farklı değildir. Duruma göre işi idare etmek, kendini günlük olaylara göre uydurmak, küçük politika oyunlarını ayak oyunları ile karşılamak, berrak ve kesin hiç bir ilke koymamaktadırlar. Parti kaygularından sıyrılıp objektif bir tutum alan her TİP üyesi görecektir ki, TİP yöneticileri, davranışlarını parti bünyesinin dinamik inisiyatifine dayandırmaktan çok, karşı güçlerin baskı ve yaygarasına göre ayarlamaktadır. Karşı-devrimci güçlerin üstüne üstüne gideceklerine, onların takındıkları tavıra göre hareket etmektedirler. AP iktidarına verdikleri tavizler, bu amaçla partiden ihraç etmek istedikleri bizleri «biz değiliz onlardır» şeklinde göstermeleri, hep bu kaygudan gelmektedir. Bu yolda daha da tehlikeli noktalara ulaşacakları anlaşılmaktadır.

Bir yandan CHP'ye her fırsatta küfür savur, öte yandan «İnönü nerdesin?» diyerek, sıkışınca yardım dile. Demokrasiden, gerçek fikir özgürlüğünden yana gözüken Bülent Ecevit'i Amerikan firmasından gelme Süleyman Demirel'le aynı kefeye koy ve «ikinci Morrison» diye bildiri yayınlat, bu tutuma karşı çıkıldığında, «Bizi Halk Partisi'ne bağlamak mı istiyorsunuz?» diye bizleri suçla. Sizleri Halk Partisi'ne bağlamak isteyen yok. Gelenegini Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı Türkiye'sinden almış olan ve içinde milli güçlerin büyük bir kesimini toplayan bir parti ile, tamamen kökü dışarda, parti başkanı dışardan tayin edilmiş komprador-ağa partisi ile aynı kefeye koyma, diyoruz. Birinci Milli Kurtuluş Savaşı'nı verenler CHP'yi kurmuştur, İkinci Milli Kurtuluş Savaşında da bu partinin temsil ettiği güçlerin

büyük katkısı olacaktır. Önümüzdeki ilk amacın emperyalizmin sökülüp atılması olduğuna inanıyor isek, bu güçleri karşımıza almayalım, bu ve buna benzer bütün milli güçleri anti-emperyalist safta toplayalım ve milli güç birliğini sağlayalım diyoruz. Halk Partisi sosyalist bir partidir diyen yok, o partiye katıl diyen yok. O partinin sınıfsal yapısını doğru değerlendir, devrimci potansiyelini doğru yola kanalize et ve savaşı başarıya ulaştır. Eğer kendini bu denli yiğit görebiliyorsan, al silahı koş, öncülüğünü yap. Senin öncülük, ya da artçılığın, kendi insiyatifine bağlı bir şey. Kimse seni bundan alıkoyamaz. Ama şunu iyice bil ki, 35 milyon metrekare toprağı işgal altında bulunan, 50'nin üzerinde ikili anlaşmaları ile, NATO, CENTO'su ile, ülkende dimdik ayakta duran emperyalizm bir yanda, bir yanda da sosyalizm olmaz. Hele iktidara gelmek hiç olmaz. Olsa olsa sosyalist particilik olur.

TİP'in CHP ile çatışmasının altında yatan neden, iki partinin de yapı olarak, birbirine yakın özellikler göstermesidir. Yukarıda belirttiğim gibi TİP'in örgüt yapısını «toplumcu aydınlar» meydana getirmektedir. CHP'nin yapısında da küçük burjuva ideolojisi taşıyan aydınlar, ortanın solu hareketi ile ağır basmaya başlamıştır. TİP kliši bu yapısının büyük bir kısmını CHP'den kopararak aldığı için, saldırılarını ona karşı yoğunlaştırdıkça daha fazla aydın yanına toplayacak, hiç olmazsa, CHP'ye kayabilecek oyları kendi yanına çekecektir.

İyice anlaşılıyor ki TİP yönetici kliši, Süleyman Demirel'in «Sandıktan çıkma» metoduna pek hevesli görülmektedir. Aybar da «sandıktan çıkma» sosyalizmi ile, olsa olsa Demirel'in «Sandıktan çıkma demokrasisine» benzeyen «sandıktan çıkma kitapsız sosyalizm»

kurabilecektir. Yani demokratik devrimini yapmamış, feodal ilişkilerin yürürlükte olduğu komprador ve emperyalist çıkarların at oynattığı seçimlerde paranın büyük rol oynadığı ve halkın dini inançlarının alabildiğine sömürüldüğü bir ülkede gerçekleştirecek bu tür sosyalizmini.

«İşçim, dar gelirli yurttaşım, köylüm, kardeşim, sen açsın, sen sömürülüyorsun oyunu bana ver. Mecliste ağırlığını burjuvaya karşı koy» demenin yetmeyeceğini, köyden gelmiş bir kimse olarak iyi bilmekteyim. Bu gün TİP içersinde bile ağırlığını koyamayan bu kitle açlığının, perişanlığının, sömürüldüğünün öylesine farkındadır ki... Aç mide yüzyıllardır kendilerindedir. Yüzyıllardır sömürüldüğünü, ezildiğini de bilmektedir. Bilmedikleri o sıska gövdeleri ile ağırlıklarını nasıl koyacaklarıdır.

Kaldı ki, aynı şeyleri komprador-ağa partisi de söylemekte, hem de her gün camilerde imamlarına bunu tekrar ettirmektedir. «Gerçek fıkara parti»sinin kendileri olduğunu söylemektedirler.

TİP'e sağlanan oyların, Anadolu'nun şurasına burasına yayılmış namuslu öğretmen ve aydınların, birçok tehlikeleri göğüsleyerek yaptıkları mücadeleler sonunda olduğunu, TİP kliği de iyi bilmektedir. Bu yüzden ki CHP'yi ilk hedef kabul etmişlerdir. Giderek bu tutumları DP dönemine övgüler düzmeye kadar götürmüştür TİP yöneticilerini. Bu nedenle, Aybar, halk 1946'dan bu yana «oylarına namusu gibi sahip çıkmıştır» tezini ortaya atmıştır. Aybar'ın bu tezine karşı şöyle bir soru sormak geliyor akla. Acaba bir gün halk namusu gibi oylarına sahip çıkacağına göre, neden komprador iktidar hâlâ başta bulunuyor. Neden bir TİP vardır o halde? Yani emperyalizm işbirlikçisi komprador

İktidar kendi deyimiyle «Osmanlı tipi ceberrut devlet» CHP döneminden daha da mı yararlı olmaktadır halka? Bu mantıkla hareket ettiğimiz zaman, emperyalizmin CHP'den daha yararlı olduğu sonucuna ulaşırız ki, böyle bir şeyi düşünecek kadar basiretlerini kaybettikleri düşünülemez. Bir de şu var. Eğer halk namusu gibi oylarına sahip çıkabilmiş ise, bu namus anlayışından şüphe etmek gibi bir sonuç çıkacaktır ki, bundan, halkım için böylesine bir saygısızlığı aklımın köşesinden bile geçirmek istemem. Bu teori zamanla öylesine gelişmiştir ki, giderek Menderes'in vatanseverliğine kadar vardırılmıştır iş... 1950 devrim önderi Menderes kabul edilince, 1960 karşı devrim önderi Türk ordusu ve onun subayları olmak gerekir. Kaldı ki, TİP bu karşı devrimin getirdiği Anayasa ile var olmuş, bu gün de eğer varlığını ona dayandırmamış olsa, AP iktidarı ertesi günü onu yok etmekten çekinmeyecektir. Bu mantığın da, TİP'in, kendi varlığını inkâr etmeye götürdüğü apaçık meydandadır. Şimdi ya TİP'in varlığını gayri meşru sayacağız, ya da 1950'nin devrim olduğunu kabul etmeyeceğiz.

İnsan sosyalist teorisini oy kaygısına dayandırınca pek tabii olarak böylesine şaşkın sonuçlara ulaşacaktır. Aynı mantıkla hareket eden TİP yönetici kliği, yurtsever olmanın, milliyetçi olmanın, sosyalist olmak demek olduğunu savunarak, anti-emperyalist mücadeleyi yalnızca sosyalizme bağlamıştır. Menderes'in de milliyetçiliğine, yurtseverliğine övgüler dizdiklerine göre onu da mı sosyalist kabul etmek gerekecektir? Böylesine bir mantık örgüsünü geliştirince nerelere varılacağını kestirmek mümkün değildir.

Yok eğer bu kişiler, milliyetçi olmayı, yurtsever olmayı, sosyalist olmakla bir tutmuyorlarsa, bu sefer de

sosyalist olmayan milliyetçi yurtseverlerin «anti-emperyalist olursak, sosyalizm gelir» endişesi ile, Amerikalıları tercih edeceklerini düşünmek mümkün olmaz.

«Anti-emperyalist olan bize gelir» mantığı ile de hareket etmek demagoji yapmaktan başka bir şey değildir. Bu cepheyi kurmak, toplumdaki sınıf ve tabakaları doğru değerlendirmekle olur. Öncülüğü almak da mevcut potansiyeli doğru değerlendirmekle olur. Biz ne CHP'nin TİP'in peşine takılmasını, ne de TİP'in CHP'nin peşine takılmasını istemekteyiz. CHP'nin TİP paralelinde olduğu düşünülemediği gibi, TİP'in de CHP'nin paralelinde olması düşünülemez. Tüm millici güçlerin, ayrı ayrı kimlikleriyle, karşılıklı kişiliklerine saygı duyarak, anti-emperyalist cephenin kurulabileceğini önermekteyiz. TİP yönetici kliğinin ikide bir CHP'yi AP'nin yanına koyması, çoğu zaman AP'den daha çok CHP'yi suçlaması bu işi ciddiye almadıklarını göstermektedir. Elinden gelse bir kaşık suda boğmak istediği TİP'i korumak için AP iktidarına taviz vermek yerine, en azından varlığını hoş görü ile karşılayan ve AP iktidarına karşı ana muhalefeti yürüten CHP ile ortak bir yol izlemek ve CHP'yi anti-emperyalist bir tutuma yöneltmek daha mı az yararlı olur? Oysa TİP kliği bunun yerine CHP'ye saldırmayı bir teamül haline getirmiştir. Bu haksız saldırının en tipik örneğini kısa bir süre önce TİP'in Kars örgütünde gördük. CHP aleyhine yayınlanan bir bildiri üzerine Genel Sekreter Bülent Ecevit «ben İşçi Partisi konusuna girmek istemezdim, fakat Kars İl teşkilatının yayınladığı bir bildiri üzerine bu konuya girmek zorunda kaldım. Buradaki İşçi Partili arkadaşlar kusura bakmasınlar» diye konuşmuştur. (*Cumhuriyet* 17 Ekim 1967).

Açıkça görülüyor ki TİP yöneticileri CHP'yi karşı-

larına almakla kendi elleriyle kendilerinin Anayasa dışı gösterilmelerine yardım etmektedirler. Çünkü bu bil-
diridir ki, Ecevit'i TİP'in aşırılığa gittiğini iddia etmeye
zorlamıştır. Bizler CHP hiç eleştirilmesin demiyoruz.
Elbette ki onun sınıfsal yapısını koyacağız ortaya, emek-
çi halkı temsil edemeyeceğini koyacağız ortaya. Ancak
«ikinci Morrison» da demeyeceğiz en azından.

Bize bu klik tarafından yöneltilen suçlamanın biri
de şu: Sanki biz, önce anti-emperyalist mücadele yapa-
lım derken sosyalist olduğumuzu bir kenara itelim de-
mişiz gibi, «efendim, peki bu anti-emperyalist mücade-
le döneminde sosyalizmi, işçi sınıfının mücadelesini bir
yana mı itmek gerekirmiş?» *Böyle bir şey söyleyen yok.*
Zaten bu çevrenin öteden beri anlayamadıkları da bu.
(bak. DÖNÜŞÜM, Behice Boran, 1 Şubat 1967).

Çağımızda işçi sınıfının en keskin çelişkisidir em-
peryalizm. Mücadelesini emperyalizme karşı yapmak
zorundadır. Ama bu çelişiklik yalnız işçi sınıfı ile değil,
geri kalmış ülkelerde öteki milli güçlerde de vardır. İş-
çi sınıfı bu mücadelesini kendi sınıf ideolojisi adına yap-
maktadır. Bu yüzden bu mücadelenin bayrağını taşır.
Öteki sınıf ve tabakalar, bu bayrağın altında toplanmış-
lardır. Bu bayrağı işçi sınıfının ele alması, milli demok-
ratik devrimden, sosyalizme geçişin teminatıdır. İşçi sı-
nıfı bu bayrağın altında ne denli güç toplarsa, zaferine
o kadar kolay ve çabuk ulaşır. Onun için anti-emperya-
list mücadele yapılmadıkça, sosyalist mücadele yapılmı-
ş olmaz. Ama bu hiç bir zaman anti-emperyalist mü-
cadelenin sosyalistlerin mücadelesi olduğu anlamına
gelmez. Sosyalist olabilmek için anti-emperyalist olmak
şarttır. Ama anti-emperyalist olmak için sosyalist ol-
mak şart değildir.

Bizim TİP yönetici kliği sosyalizmi bir sınıfın ide-

olojisi olarak almak yerine «halkın damarlarındaki kan-
da» aramaktadır. Böyle olunca anti-emperyalist sava-
şın sosyalist savaş olduğunu kabul etmemek elbette im-
kânsızdır. (DÖNÜŞÜM, 1 Kasım 1967, Mehmet Ali Ay-
bar'ın İstanbul Kongresindeki söylevi.)

Genel Başkan Uluslararası Vietnam mahkemesine
üye seçildi. Pek iyi bilineceği gibi bu mahkemenin amaç-
larından biri de ABD emperyalizminin halkı «Komü-
nizm tehlikesine karşı koruma» iddialarını çürütmek-
tir. Mahkeme başkanı B. Russell, son kitabında bunu
özellikle belirtmektedir. Oradaki mücadelenin ne ko-
münist mücadele olduğunu, ne de sosyalist mücadele
olduğunu, bir milli kurtuluş savaşı olduğunu bütün
dünyaya bildirmektedir. Genel Başkan Aybar, bundan
bir süre önce Vietnam'a gidip döndü. Orda Vietnam
Milli Kurtuluş Cephesinin son zamanlarda ikinci kez
yayınlanan, programını okumuş olmalıdır. Bu progra-
mın sosyalizmle uzak yakın hiç bir ilişkisi yoktur. (*)
Amaçlar bölümünde şöyle yazmaktadır:

«Amerikan emperyalistlerini yurttan kovuncaya
kadar dövüşülecek, kukla hükümet yerine, bütün milli
güçleri temsil eden, milli, tarafsız, barışçı ve demokra-
tik bir hükümet kurulacak ve anavatan'ı bir tüm hali-
ne getirmeyi hedef kabul edecektir.»

Milli güçleri de şöyle sıralamaktadır:

«Siyasi partiler, çeşitli kuruluşlar, din kurumları,
azınlıklar ve tek tek yurdunu seven bütün yurtseverler.»

TİP yönetici kliğinin HO - Şİ - MİNH'ten daha dev-
rimci oldukları iddia edilemez herhalde. Bay Genel Baş-
kan, son Beşiktaş ilçe kongresinde «anti-emperyalist ol-
makla sosyalist olmak aynı şeydir.» diyerek HO - Şİ -

(*) Bu program sosyalist devrim programı değildir. (Bu dipnot savun-
mada yer almaktadır. Vahap Erdoğan'nundur.)

MINH'i de teorik yetersizlikle suçlamış olmuyor mu?

Bu konuda söylediklerinin yanlışlığına rağmen Genel Başkan'ın ilk kez teoriden söz etmesi, Vietnam seyahatinin bu yönde yararlı olduğunu göstermektedir.

Yeri gelmişken TİP yönetici kliğinin Vietnam konusundaki tutarsızlıklarını da burada belirtmeyi gerekli sayıyorum.

Behice Boran DÖNÜŞÜM dergisinin 1 Ocak 1967 tarihli sayısında Vietnam'ı Kuzey ve Güney diye ikiye ayırmaktadır. Bayan Boran böyle bir yanlış yaptığı için, bunu kabul etmek mümkün değildir. Böyle bir ayırım Cenevre anlaşmasına aykırıdır. Bir tek Vietnam vardır, o da tüm Vietnam halkının yaşadığı Vietnam. Amerika, bu suni ayrımı yapmak için saldırmaktan kaçmamaktadır. Geçen yıl, başkan JOHNSON'ın Hono Lulu'da verdiği demeçte Türkiye ile Vietnam arasında paralel kurarak savurduğu tehditlere cevap veren Aybar, «Türkiye Vietnam değildir» derken, Vietnam'ın Türkiye olmamak için mücadele verdiğini düşünmemiş miydi? Böylesine demeçlerle Vietnam'ı ve Vietnam halkını küçümser eda takınmak sosyalistlere yaraşmasa gerek.

Biz TİP'in eylemini sadece oy toplamak ve Meclise parlamenter sokmak olarak kabul ettiklerini eleştirdiğimiz için, tepeden inmece illegal eylemci olarak gösterilmeye çalışılmaktayız.

TİP'in mevcut Anayasa ve kanunlar içersinde kurulduğunu, elbette ki bu Anayasa ve kanunlar çerçevesinde eylem yapacağını bilmekteyim. Bunu bilerek TİP'te görev aldım ve çalıştım. Ancak sosyalizme büyük tehlikenin yine sosyalist kılığa bürünmüş burjuva ideolojisi taşıyan sahte sosyalistlerden geleceğini, bu sahteliğin partiyi, gitgide asıl amacından uzaklaştıracağını da

bilmekteyim. Her sosyalistçe bilinir ki, bu küçük burjuva hastalıklarından biri olan «Parlamentarizm», önemli bir bela olmuştur sosyalist partilerde. TİP'de çoktan beri bu hastalığın belirtileri baş göstermiş, başarıyı parlamentoya sokulacak Milletvekili sayısı olarak görenler çoğalmaya başlamıştır. Oysa sosyalistler parlamento'nun «yalnız laf atılan, halkın gözünü küllemek için kullanılan bir tiyatro olduğunu» bilir. (*) Bütün kanun ve nizamların kapalı kapılar arasında hakim güçlerin emirlerine göre hazırlandığı, parlamento denilen yerde «oturum» adı altında parlamenterlerin birbirlerine laf yetiştirmeye çalıştıkları bilinmektedir. Bir sosyalist düşünür bu konuda aynen şöyle demektedir.

«Yalnız meşruti hükümdarlıklarda değil, en sağlam demokratik Cumhuriyetlerde bile, burjuva parlamento usulünün ruhu zaman zaman belirli devreler için hakim sınıf üyelerinden parlamentoya kimlerin girip, halkı kimlerin yakıp kavuracağını tayininden ibarettir».

Bu böyle olunca, komprador demokrasisinde parlamento çalışmalarının ne anlama geldiği açıkça çıkmaktadır ortaya.

Şüphesiz parlamenter faaliyet de partinin önemli bir çalışma alanını meydana getirir. Parlamento olanaklarının verdiği birçok yararlar vardır. Bu olanaklardan yararlanılarak halka uzanmak daha da kolaylaşır. Bu olanaklardan sonuna kadar yararlanmak mutlaka gereklidir. Ama bu 15 TİP üyesinin 435 kişiye laf yetiştirebilmesi değildir.

Bugün Türkiye'de önemli bir sosyalist potansiyel

(*) Lenin, parlamenter mücadeleyi böyle görmemektedir. Karşı-devrimci ve devrimci dönemlere göre onu değerlendirmekte ve karşı-devrimci dönemlerde ona önem vermektedir.

vardır. Bütün yolların sosyalizme vardığı bir dönemde yaşamaktayız. 27 Mayıs devriminin getirdiği özgürlük ortamı, sol akımın su yüzüne çıkmasını sağlamıştır. TİP bu dönemde büyük bir tarihi sorumluluk taşımaktadır. Partinin bu sorumluluğu müdrük bu potansiyeli en iyi şekilde kullanabilecek kadroya ihtiyacı vardır. Sosyalizmin bilimi ile donanmış böyle bir kadro bu tarihi aşamada sağlam bir strateji ve taktik uygulaması yapabilir. Kimsenin bu tarihi potansiyeli, mirasyedi alışkanlığıyla harcamaya hakkı yoktur. Sosyalizm ne burjuva karşısında proletaryanın ağırlığını koyması, ne de 4 yılda bir oy sandığı başına gidip bir pusulanın sandığa atılmasıdır. «Devrimci kütle mücadelesi olmadan devrim olamaz, böyle devrim olmamıştır şimdiye kadar». Sosyalist eylem bir bütündür. Ve kesinlikle, hiç bir örgüt ve organ partinin önünde tutulamaz. Parti emekçi sınıfın tek ve en ileri politik örgütüdür. Sağlam bir parti sağlam bir örgütle mümkün olur. Bunun için partinin en önde gelen görevlerinden biri, ideolojisini bilen, sınıfını gerçekten temsil eden militan kadrolar yettirmesi, yetişen bu kadroların parti kademelerinde görev almasıdır. Parlamento, oy gibi kurumlar daima bir araç olarak bilinmeli, asıl amacın emekçi yığınların yönetime geçmesi olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. TİP'in yönetici kliği parlamento çalışmalarını partinin önüne geçirmiş, partiyi bir alt organı durumuna sokmuşlardır.

Sonuç olarak şunu söylemek isterim:

Yukarıda ancak bir kısmını verebildiğim temel konularda, bugünkü yönetici klikle aynı görüşte değilim. Parti içinde kaldığım sürece, bu görüşlerimi parti tüzüğünün emrettiği ilkelere uyarak, parti disiplini anlayışım içinde savunacağım. Şuna inanıyorum ki, klik

daha ilk gününden beri partimizin gerçek yapısını temsil etmemiş, etmemektedir. Bu kliğin formaliteleri beni partimden ayırmayacaktır. Parti yakın bir gelecekte gerçek sahiplerine teslim edilecektir. Bu hareket gelişimi görünüş olarak engellemiş gözükse de, gerçekten yeni aşamaların varlığını müjdelemektedir.

Bir de şunu hatırlatmam gerekiyor. Ben bugüne kadar hakkımdaki türlü tezvirata rağmen, müşterek hazırlanan bir açıklama dışında tek kelime bu konuda ne söylemiş ne de bir satır yazı yazmıştım. Hâlâ da resmi bir partili olduğum için birşey söylemeyeceğim. İlerde çok daha ayrıntıları ile konuşma hakkını mahfuz tutmaktayım ve o zaman iyi niyetli birçok partili arkadaşlarım bu bölünmeye bizlerin mi, yoksa bu yönetici kliğin mi sebep olduğunu iyice anlayacaklardır.

Ben savunma gereği duymadığımı ta baştan belirtmiş olduğum için sevk istemindeki bütün delilleri reddediyorum. Ancak Mihri Belli'nin Akçadağ'daki evime gelmesi, bir dedektif inceliği ile izlendiğine göre, parti yönetici kliği buna önem veriyor demektir. Mihri Belli gibi hayatının büyük bir kısmını bu uğurda harcamış bir kimseyi evimde misafir etmenin bir şeref olduğunu, özellikle belirtmek isterim. Evimin kapısı her devrimciye ardına kadar açıktır. Bu da böyle biline.

NECATİ AYKAŞ'IN SAVUNMASI

TİP Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

ANKARA

TİP Genel Yönetim Kurulunun 30/9/1967 tarih ve Başkanlık Bürosu 1001 sayılı sevk istemi ile, tüzüğümüzün 43. madde ç ve d fıkraları uyarınca ve partiden kesin olarak çıkarılmam talebiyle divanınıza sevk edilmiş bulunuyorum.

SEVK İSTEMİ

Sevk istemi iki bölümde düzenlenmiştir:

- 1 — Olayın mahiyeti ve ispatlayıcı deliller,
- 2 — Kişilerin olaya katıldıklarını ispatlayıcı deliller.

Bu iki bölümün birbirine sıkıca bağlı olması, kişilerin olaya katılma delilleri ile olay arasında sıkı ilişki kurulması gerekirdi. Bunun için de olayın varlığı ve bir hizbin bu olayları yarattığı hakkındaki delillerin sağlamlığı ve mantık gücü yanında, kişilerin bu olayı yarattıkları veya olaya katıldıkları kesin olarak ispatlanmalıydı. Sevk istemi bu bakımdan yetersizdir. Çünkü, bir olayın varlığı ile, varlığının düşünülmüş olması, tamamen ayrı şeylerdir.

İstemde hizbin varlığı üç ana unsura bağlanmıştır:

- 1 — 1965, 1966 İstanbul 11 Kongreleri ile ilgili olaylar,
- 2 — Yön dergisi yayınları,

3 — Malatya Kongresinde bazı delegelerin faaliyetleri.

Bunların yanında bazı yan deliller de verilmiştir, sırası geldikçe onlara da değineceğiz.

İSTANBUL İL KONGRELERİ

1965 ve 1966 İstanbul İl Kongrelerinde bulunmadım. Bu kongreler hakkında tek bilgim, Adana il teşkilatına İstanbul İl Başkanlığından gönderilen kongre davetiyeleriydi. Bu kongrelerle uzaktan yakından hiçbir ilgim olmadığı gibi, bilgi sahibi de değilim. Katılmadığım ve bilmediğim hususlarda mütalaa beyan edemem. Kongrelerde oynadığı rolden ve hizibin lideri olduğundan bahsedilen Sevinç Özgüner'i ve divan başkan adayı olan Ümran Baran'ı o tarihte tanıımıyordum. Sevinç Özgüner'i olağanüstü Büyük Kongre dolayısıyla 1966 yılı Eylülünde Ankara'da tanıdım. Ümran Baran'ı ise ilk defa Malatya Kongresinde gördüm. Görülüyor ki daha o tarihte varlığı iddia edilen bir hiziple ilişkim olması maddeten imkânsızdır.

YÖN DERGİSİ YAYINLARI

Yön dergisine hiçbir yazı yazmış değilim. Adana'daki arkadaşlarıma da Yön dergisi tartışmalarına, yazı yazarak katılmamaları için telkinde bulunmuşumdur. Kaldı ki Yön dergisinde Parti ile ilgili yazılar yazan birçok partililer böyle bir takibata uğramamışlardır.

Görülüyor ki, istemde yer alan bu konu ile de şahsım arasında bir ilişki kurulamaz.

MALATYA KONGRESİ VE ÖNCESİ

Malatya Kongresinde, parti üst yöneticileri, bir hizbin varlığını peşinen kabul etmişlerdi. Bu peşin hükmün sonucu olarak da yanlış değerlendirmelerde bulundular.

Kongrenin daha birinci gününde, kongrede yer aldığı iddia edilen olaylar olmadan, 60-70 kişilik bir grubun Partiden ihraç edileceği ve yöneticilerin buna kararlı oldukları ağızdan ağıza dolaşmaktaydı. Partinin tehlikede olduğu söyleniyordu. Birçok delegeler bu fısıltılarla şartlandırılmışlardı. Genel Başkanın bazı delegelere telkinlerde bulunduğu, bu temayı işlediği söyleniyordu. (İçel İl Başkanı Av. Zekeriya Kaya Selçuk, Genel Başkanın kendisine bu yolda telkinlerde bulunduğunu, kendisinin bu etkiyle endişelendiğini ve peşin hükümlere saplandığını, Kongre dönüşü bana yolda anlatmıştır.)

İşte Malatya Kongresi böyle bir havayla başladı. İsmi şimdi hatırlayamadığım bir İzmir delegesi kürsüden «Bir önerge görüyorum, beğeniyorum, içimden imzalamak geliyor, sonra altındaki imzalara bakıyor imzalamaya korkuyorum» diyordu. Teşkilatını tanımayan, teşkilatla ilişkisini koparmış yöneticiler, peşin hükümlerle, daha ilk günden, kongrede sinirli bir hava yaratmışlardı. Örnekleri çoğaltılabilecek bu durum da gösteriyor ki, kongrede bir hizbin varlığı peşinen kabul edilmiş, bazı delegelerin normal faaliyetleri buna göre değerlendirildiği için de hizip faaliyeti gibi görülmüş ve gösterilmek istenmiştir.

Malatya kongresinde konuşan delegelerin büyük çoğunluğu yöneticileri tenkit etmişlerdir. Bu tenkitler daha çok mahalli konulara değiniyordu. Ama şu da bir

gerçekti ki, delegelerde genel bir hoşnutsuzluk vardı. Bu durumu yöneticiler, bir hizibin faaliyeti sonucu olarak değerlendiriyorlardı. Aslında teşkilatın genel hoşnutsuzluğu 1965 seçimlerinden sonra başlamıştı. Teşkilat, haklı olarak, 1965 seçimleri sonrasında yöneticilerden daha etkin, daha yoğun bir çalışma bekliyordu. Seçimlerde Genel Başkan, teşkilata yolladığı bir genelgede «evinize iki ekmek götürüyorsanız bir götüreceksiniz, her türlü fedakârlığı yapacaksınız» diyordu. Teşkilat bu direktife şevkle uydu ve cansiperane çalıştı.

Halbuki seçimden sonra hemen bütün yöneticiler parlamentoya girmiş, sonra da adeta parlamentoya kapanarak teşkilatla ilişkisini kesmişti. Altı aydan fazla bir süre teşkilata tek bir genelge bile yayınlanmadı, Parlamento çalışmaları hakkında en ufak bilgi verilmedi. Teşkilat bir genel merkezden yoksun kalmıştı. Her il, kendi bünyesi içinde, hiçbir yerle irtibatı olmayan adacıklar halindeydi. Üstelik parlamento çalışmaları da, gazetelere aksettiği kadarıyla, isteneni vermekten uzak kalmıştı. Üyelerden evine götürdüğü ekmeğin birisini kesmeleri istenirken, Milletvekilleri yükümlendikleri aidatın asgarisini veriyorlardı. Sanki parti yoktu, parti faaliyeti yoktu, sadece parlamentoda 15 kişi vardı. Partililerin beklediği bu değildi. Üyeler seçimlere kadar, herkesin önce karnını doyurması gerektiğini anlıyor ve yöneticilerden takatlerinin üstünde birşey beklemiyordu. Ama şimdi durum değişmişti. Partide artık 15 tane üst kademedен profesyonel partili vardı. Bunların işleri politikaydı ve bütün vakitlerini politikaya ayırabilirlerdi. Partili için politika demek parti demekti. Politikanın ancak etkin bir teşkilatla desteklenirse bir anlam taşıyacağını biliyorlardı. Halbuki, çoğunluğunu yöneticilerin teşkil ettiği Meclis grubu bu hakl-

kati unutmüş, kendisini Meclise kabul ettirme savaşına girişmişti. Zabıtlara konuşup tarih yapmak iddiasına düşmüşlerdi. Mecliste ötekinin berikinin takdirini kazanmak marifet sayılıyordu.

İşte bu ve buna benzer nedenlerle teşkilatta genel bir hoşnutsuzluk uyanmıştı. Bu durumu görmemeye imkân yoktu. Bu genel hoşnutsuzluk elbette ki Büyük Kongreye aksedecekti ve aksetti de. Hiç kimse yönetici kadronun değiştirilmesini aklından bile geçirmiyor, ancak şikâyet edilen hususların da düzeltilmesini istiyorlardı. Nitekim kongredeki tenkitler faydalı olmuş, kongreden sonra yöneticiler parlamento ve parti çalışmalarını düzeltme yolunda çaba sarfetmişlerdir. Bu da gösteriyor ki tenkitler, beklenen faydayı kısmen de olsa sağlamıştır.

Malatya Kongresindeki durumu yöneticiler yanlış değerlendirdiler. Sebebi ise, yukarıda da söylediğim gibi, teşkilattan kopuk oluşları idi. Bunu bir hizip çalışması sonucu gibi gördüler ve yanlış teşhis, yanlış davranmalarına, yersiz kuşku ve vehimlere kapılmalarına sebep oldu. Gereksiz sertlikler huzursuzluğu daha da arttırdı. Sonunda parti birliği tehlikeye girdi. Esefle belirteyim ki, durum hâlâ hizipçilerin çalışmaları olarak niteleniyor, yanlış tutumda ısrar ediliyor.

Malatya Kongresi ile ilgili genel durumu yukarıda özetledim. Bir de özel durum vardır:

Delegesi bulunduğum bu kongreye gitmeden önce, il yönetim kurulu ve Adana delegesi arkadaşlarımla birlikte bir konuda anlaşmaya vardık: Tüzüğün 34. maddesinde değişiklik istemek ve bu yolla kurulları hakim duruma getirerek tek akli çok aklın denetimi altına koymak. Bu sonuca nereden varmıştık?

Malatya Kongresinden önceki Genel Yönetim Ku-

rulu üyelerinden birçok şikâyetler dinlemiştik. Bu şikâyetler bir noktada toplanıyordu. Genel Yönetim Kurulunun, parti hiyerarşisinde Büyük Kongreden sonra gelmesine rağmen (tüzük madde 9) fonksiyonunu ifa edemediği, karar alamadığı, kararlarının icra edilmediği, sadece bir nutuk forumu haline getirildiği idi. Genel Yönetim Kurulu üyelerinin birçoğundan dinlediğimiz bu durumun nedeni, tüzüğün 34. maddesindeki yetki dağınıklığına ve Genel Yönetim Kurulu üyelerinin buna rağmen direnme imkânından yoksun oluşlarına bağlanıyordu. «Çünkü» deniliyordu «Genel Yönetim Kurulunun yapabileceği tek şey Merkez Yürütme Kurulunu düşürmektir. Bu da matematikman imkânsızdır. Yedekleriyle 19 kişi olan Merkez Yürütme Kurulu, tüzüğün yanlış tefsiri sonucu, disiplin bağıyla bağlıdır. Bunun dışında kalan 22 Genel Yönetim Kurulu üyesinin ise böyle bir düşürme için gerekli 28 oy'u (2/3 ekseriyet, tüzük madde 15) sağlamalarına imkân yoktur. Kaldı ki Genel Başkanı veya Merkez Yürütme Kurulunu düşürmek isteyen de yoktur, söz konusu olan denetimdir. Aynı zamanda tüzükte belirtilen bir hakkın yok oluşudur.» Bu haklı şikâyetleri göz önüne alarak Malatya Kongresine bu yönde bir teklif getirmeyi ve bu yolla partide belirmeye başlayan otoritarizm eğilimlerini önlemeye çalışmayı, Adana'daki delege arkadaşlarımızla birlikte uygun bulduk. Çünkü, otoritarizm bir kere partiye hakim olursa, üyeler robotlaştırılır ve partinin hayatı son bulurdu. Malatya'ya gidince, aynı konuda başka delegelerin de şikâyetleri olduğunu gördük. Kendisinin de dahil olduğu (tüzük tadil komisyonu aday listesi)ni ilk olarak imzalamamı isteyen Genel Yönetim Kurulu üyesi ve İstanbul İl Başkanı Şaban Yıldız, «bu maddeden (34. madde) neler çıktı-

ğimizi siz bizim kadar bilemezsiniz» diyordu. Meseleleri bilen delegelerin eğilimleri bu yöndeydi.

Bu durum karşısında 34. maddenin tadili ve daha etkin bir Genel Yönetim Kurulu seçilmesini isteyen delegelerle güçbirliği yapılması çok tabii ve delegelik icaplarından idi. Esasen bir tüzük tadil teklifi için, Kongre delegelerinin 1/20'sinin imzası şarttır. (tüzük madde 12) Bu kadar imzayı bulabilmek için dahi, teklifi ve nedenlerini delegelere anlatmak ve bir bakıma gruplaşmak gerekiyordu.

Bu durumun sevk isteminde «partinin yapısını temelinden değiştirmek, Genel Başkanın ve Merkez Yürütme Kurulunun yetkilerini kısıtlamak amacını güden ve bu yolla partiyi mefluç hale getirecek tüzük tasarıları hazırlamak» şeklinde ters bir yorumla gösterilmesini hayretle karşılıyorum. Parti tüzüğünde ve programında, Parti amacını geriletmemek şartıyla değişiklik yapmak (tüzük madde 11-f) kongrenin görev ve yetkileri arasındadır. Kişileri değil de kurulları hakim duruma getirmek için tüzüğün açıklığa kavuşturulması, kişilerin kurullara karşı sorumlu hale getirilmesi ve bu yolla sorumsuz davranışların önüne geçilmesi, «parti amacını geriletmemek ve partiyi mefluç hale getirmek» şeklinde tefsir edilemez. Böyle bir tefsir, kişi hakimiyetini korumak ve denetimden kaçınmak isteyen bir zihniyetin mahsulü olabilir.

Kongreden önce Adana'da, evimde beni ziyarete gelen Ali Karcı ve Yusuf Ziya Bahadınlı'ya fikirlerimi açmış ve tasvip görmüştüm. Bilhassa Yusuf Ziya Bahadınlı (*) bu hususlarda «Ben de sizinle beraber olur, bu teklifleri desteklerim» demişti. Demek ki Malatya

(*) Ali Karcı MYK yedek üyesi idi, ikisi de TİP Milletvekilleri idi.

Kongresine, bir delegenin normal fonksiyonları içinde gitmiş ve faaliyetlerde bulunmuştum. Bu durum, sevk istemindeki deyimle, «partinin kabul edilmiş politik çizgisine aykırı tutumda» olduğumun ifadesi olamaz. Kaldı ki, yukarıya aldığım bu cümle, tüzüğün 43. madde a fıkrasının uygulanmasının istenmesini gerektirir. Halbuki istemde 43. madde d ve ç fıkralarının uygulanması istenmektedir. Bu da sevk isteminin nasıl çelişmelerle dolu olduğunun bir örneğidir.

YAN DELİLLER

İstemde bazı gazetelerde çıkan yazılar delil olarak öne sürülmektedir. Buna cevap vermeye bile değmez. Eğer gazete sütunlarındaki yazılar delil olarak alınacaksa, parti yöneticileri ve bizzat Aybar hakkındaki yazılara ne demeli? Yok eğer gazetelerde çıkan bir kısım yazılar suç delili, diğerleri uydurma olarak niteleniyorsa, bunun ayırdedici ölçüsünün de belirtilmesi gerekirdi. Bu husus ciddiyetten tamamen uzaktır. Başkalarının gözlem ve yazıları, ne kimseye suç yükler, ne de kimseyi ilzam eder.

Mihri Belli'nin protesto mektubuna ve Ankara ve Samsun'da ihraçları protesto hareketlerine gelince; bir defa bu olaylar Genel Yönetim Kurulunun 16/7/1967 tarihli sevk kararından sonradır. Sevk kararından sonraki olayların istemde yer almaması gerekirdi. Sonra da, Mihri Belli'nin protestosu, Samsun ve Ankara'daki partililerin (ki ne Mihri Belli'yi ne de bu partilileri tanırım) protestoları beni ilzam edemez. Ben ancak kendi davranışlarımdan ve sözlerimden sorumlu olabilirim.

Parti dışı çevrelerle de hiçbir temasım ve irtibatım olmamıştır. Parti için nelerin tehlikeli olduğunu, en az

sevk istemini hazırlayanlar kadar bilirim ve sakınırım. Böyle bir itham, hatta imayı dahi tamamen reddederim. Ancak uydurma tehlikeler yaratarak vatan kurtarma (!) yoluna gitme taktikleri, bu memlekette, akli başında kimseleri artık kandıramayacak kadar çok uygulanmıştır.

GENEL OLARAK SUÇLAMA

Sevk isteminin 4. sayfa 1. paragrafında «aşağıda her üyenin söz konusu hizibe mensubiyeti konusunda zikredilen hareket ve faaliyetler tek tek, kendi başlarına tüzüğe aykırı olmayabilir, Tüzüğe ve parti disiplinine aykırı olan husus böyle bir hizibi yaratmak ve ona katılmaktır. Her üye için zikredilen hareket ve faaliyetler, böyle bir hizibe katılmanın delil ve karineleri olarak verilmiştir. Bu nedenle sözü edilen hareket ve faaliyetler teker teker ele alınarak bunların tüzük hükümlerine aykırı olup olmadığının araştırılmasından çok, birbirlerine bağlı olarak ve hep bir arada ele alınıp bütünüyle politik bir değerlendirilmesinin yapılması gerekir» denilmektedir. Bu garip mantığa göre ben, bilgim dışında geçen olaylardan ötürü de suçlanmaktayım. Örneğin istemde bahsi geçen İstanbul İl Kongresi olayları, bu mantıkla beni de ilzam etmektedir. Yön yayınları da öyle. Nerede kaldı suçun şahsiliği prensibi ve nerede kaldı kanunsuz (bu ahvalde Tüzük dışı) suç olamayacağı prensibi. Bunun tek anlamı, bazı partililerin, yöneticilerce istenmeyen kişiler olduğu ve suç işlesin veya işlemesin, bunların icabına bakılması gerektiği. Nitekim yukarıdaki paragraf da meşhur kurt ve kuzu hikâyesini hatırlatmakta, suçu bulandırdığı iddia edilenlerin, suyun yukarısında veya aşağısında olmalarının

araştırılmamasını telkin etmektedir. İstemden çıkan anlam budur. Ve siz sayın divan üyeleri, bu zihniyete dur diyebilecek son merci sizlersiniz, tarihi sorumluluğunuz büyüktür.

KIŞI OLARAK SUÇLAMA

Kişi olarak «Büyük Kongrede hiziple birlikte hareket etmiş, aynı doğrultuda konuşmuş ve tenkitlerde bulunmuş, aynı listeye oy vermiş ve bu grubun toplantılarına katılmış» olmakla suçlanıyorum.

Birincisi, delegelerin normal temas ve konuşmaları dışında (ki otelde, lokantada, kongre salonunda her an beraberdik ve her yerde delege grupları kongre ile ilgili konuları konuşuyorlardı) parti dışı bir organ teşkil edecek şekilde bir toplantıya katılmış ve böyle bir toplantıda konuşmuş değilim. İthamda bulunulurken herhalde delillerin de zikredilmesi gerekirdi. Delillerle desteklenmeyen bir ithamın geçerli olamayacağı açıktır.

İkincisi, bildiğim kadarıyla oylama gizli yapılır. Bu durumda kimlere ve hangi listeye oy verdiğimin nasıl tesbit edildiği bir problem olarak ortaya çıkıyor. Eğer oy pusulalarındaki el yazıları tetkik edilerek bulunmuşsa, bunu hangi uzman yapmıştır? Ve bu yapılırken gizli oy kuralı açıkça ihlal edilmemiş midir? Kaldı ki, bir kongre delegesinin şu veya bu doğrultuda oy kullanmış olması suç veya bir suça katılmak sayılacaksa, istemi hazırlayanlara, bu zihniyetin adının ne olduğunu da sormak gerekir. Bu kadar çok demokrasi lafı eden yöneticiler, Kongrede kullandığım oy'dan ötürü beni bir hizip suçuna iştirakle suçlandırırlarsa, bu gidişin sonundan bütün samimi sosyalistlerin üzüntü ve endişeye kapılacakları açıktır.

Malatya Kongresi bittiğinde, Genel Yönetim Kurulu üyesi Canip Yıldırım, otelde bana «Aybar dahil, bütün yöneticiler, bir ara seçilemeyeceklerini sandılar ve titrediler» demişti. Hizip ithamları ve verilen oydan dolayı suçlanma ile bu söz bir arada düşünülürse, bundan çıkacak anlamın takdirini yüce divanınıza bırakıyorum.

Malatya Kongresindeki tenkitlerime gelince: evvela şunu belirteyim ki, hiç kimseden korkmadan ve en geniş hürriyet havası içinde tenkitlerde bulunmak, her delegenin en tabii hakkıdır. Bir kongre delegesini tenkitlerinden dolayı suçlamak, hiç kimsenin aklından geçmemesi gerekirdi. Ama esefle belirtelim ki bu da olmuştur.

Malatya Kongresinde ne yönde tenkitlerde bulunduğum herhalde Kongre zabıtlarında vardır. Tenkitlerime başlarken, teşkilatla Genel Merkezin ilişkilerinin kopuk olduğunu söyledim. Genel Merkezin teşkilata ilgisiz kaldığını belirttim. Sonra, 1965 seçimlerinde Adana mitingine 2 saat geç kalınarak, güneşte 40-50 derece sıcakta 10.000 kişinin bekletildiğini, bunun doğru olmadığını söyledim.

1966 senato seçimlerinde beş partinin genel başkanlarının Adana'ya geldiklerini, fakat TİP'den bir ekip gelmediği için miting yapılamadığını, il olarak bu hususta bütün çabalarımızın neticesiz kaldığını belirttim. Bunun sorumluluğunun sonradan Adana ili yöneticilerine yüklenmek istendiğini, asıl sorumlunun Genel Merkez olduğunu, olay ve isim zikrederek belirttim. Miting tertibi için Adana Milletvekili Ali Karcı'nın da çabaları boşa gitmişti. Hatta bu hususta Ali Karcı Genel Başkanla telefonla görüşmek istemiş, Parti binasında birçok kişinin yanında TİP Meclis grubuna telefon etmiş, Rıza Kuas, Çetin Altan, Cemal Hakkı Selek, Sadun

Aren'le görüşmüş, bütün ısrarına rağmen o sırada grup odasında bulunan Genel Başkanla görüşememiştir. Bunun üzerine Ali Karcı telefonu kapamış, üzüntüyle bizlere dönerek «biz seçim için yurda dağılırken Genel Başkan bizlere, 'siz milletvekilisiniz, bir güçlük karşısında açar telefonu bakanla, hatta Başbakanla konuşabilirsiniz' demişti ki doğrudur. Ama ne yazık ki ben kendi Genel Başkanımla görüşemiyorum» demişti.

Sonra, 1966 yılı Mart ayında, Ankara'da 11 başkanları toplantısında, her türlü fedakârlığa katlanarak, hatta paltosunu rehine koyup yol parası yaparak, birçok 11 başkanlarının geldiğini, saat 10.30'da açılan toplantıda Genel Başkanın 13.30'a kadar süren politik nutkunu dinlediğimizi, yarım saatlik aradan sonra 14.00'de toplandığımızda Nihat Sargın'ın yeni defterler üzerinde 14.45'e kadar konuştuğunu ve sonra da «saat 15.00'te Genel Yönetim Kurulu toplanacak, arkadaşların bir diyeceği var mı?» diye sorulduğunu söyledim. Yurdun dört bir yanından gelen 11 başkanları toplantısının bir gündemi bile olmadığını ve onlara problemlerini çözüme götürecek, dileklerini ortaya dökcek zaman bırakılmadığını belirterek bunun ciddiyetle bağdaştırılamayacağını söyledim. «Eğer Genel Başkanın nutku çok önemli idiye teksir edilerek bize gönderilirdi, biz de okur faydalanırdık, bu kadar zahmete lüzum yoktu» dedim. (*)

Yukarıda özetlediğim tenkitlerin, bir hizip doğrultusunda olduğumun delili olacağı hiçbir zaman aklıma gelmemiştir. Bunlar bir delegenin normal tenkitleridir. Ne yazıktır ki tenkide tahammülü olmayan bir zihniyet, bunları suç saymıştır.

(*) Malatya Kongresi'nde bütün 11 başkanları buna benzer eleştiriler yaptılar. Birçoğu GYK'ya seçildi. Ve Onüçler aleyhinde oy kullandılar.

İstemde benim için «ayrıca Adana İl başkanı olarak üst organlara ve Büyük Kongrece kabul edilen parti hattına karşı bir davranışa yönelmiştir» denilmektedir. Malatya Kongresinde alınan kararlar ve seçim sonuçları bir broşür halinde yayınlanmıştır ve şüphesiz Divanınızın da bu hususta bilgisi vardır. Böyle yuvarlak laflarla bir insan itham edilemez. Nerede, nasıl ve ne zaman, hangi kararlara, partinin hangi hattına karşı davranmışım? Bütün bunlar belirtilmemiştir. Belirtilemezdi de, çünkü böyle birşey yoktur, olmamıştır. Bir suç isnat edilmekte, sonra bütün hukuk ve mantık kuralları çiğnenerek adeta sen suçsuzluğunu ispat et» denilmektedir.

Adana İl kongresinde okuduğum rapora gelince: rapor benim tarafımdan kaleme alınmıştır. Yani raporun raportörlüğünü yapmışımdır. Kongrede de İl başkanı sıfatıyla okumuşumdur. Ama rapor benim değil, İl Yönetim Kurulunun raporudur. Yazılmadan önce Kurulda esasları tesbit edilmiş, yazıldıktan sonra da müzakere edilerek bazı değişikliklerle ve oybirliği ile kabul edilmiştir. Bu husus İl Yönetim Kurulu karar defterinde kayıtlıdır, istenirse tetkik edilebilir.

23/4/1967 Adana İl Kongresine sunulan rapor dört bölümden meydana gelmiştir: Vietnam, Anayasa savaşı, sendikal sorunlar ve parti sorunları. Raporun zülfü yare dokunan kısmı, anladığıma göre bu son kısımdır. Sevk isteminde divanınıza suç delili olarak bir örneğinin verilmiş olduğu belirtilen bu raporun tam metnini, ben de savunma delili olarak ekte sunuyorum. Bu rapor metni çok önemli ve tek savunma delilimdir. Okundukunda görülecektir ki raporun tümü, sosyalist prensipler ve parti hattı içindedir. Özellikle parti içi sorunlar kısmı, Malatya Kongresinde kabul edilen «parti içi

ahengin sağlanması için belirli zamanda kritik ve oto-kritik yapılmasının teşkilatta teşviki» (bakınız 2. Büyük Kongre kararları) kararının yumuşak bir uygulamasından ibarettir ve her zaman geçerli bazı umumi prensipler vazetmektedir. Partinin düşürüldüğü bugünkü durumun ışığı altında bu prensiplerin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Böyle bir raporun «parti hattına aykırı» sayılabilmesi için, bizzat partinin doğru hattan ayrılmış olması gerekir.

Erdoğan Başar'a gönderilen davetiyeye gelince; bundan benim de haberim yoktu. Kongrede okunan telgrafla herkes gibi ben de haberdar oldum. Davetiyelerin yazılması ve postalanması ile görevlendirilen 11 Saymanı Necip Deveci, bunu kendisinin şahsen yaptığını söyledi. Sanırsam ifadesi de bu yöndedir. Bir olup bitti karşısında kaldığım açık olmasına ve sorgumda da bunu belirtmiş olmama rağmen, istemde, bu hususta bir sakınca görmediğim yazılmış. Bu da gerçekleri tahrif etmenin yeni bir örneği.

«Her fırsatta bu hizibe mensup diğer üyeler gibi parti üst kademe yöneticileri hakkında bir partili üye-yeye yakışmayacak şekilde lisan kullandığı ifadelerle sabit bulunmaktadır» deniliyor. Hangi ifadeler? Yunus Koçak'ın tek taraflı yürüttüğü soruşturmada elde ettiği ifadeler mi? Neden sadece iki kişinin ifadesi yazılmıştır da, lehte konuşan bir yığın üyenin ifadeleri yazılmamıştır. Kurt kuzuyu mutlaka yemeye niyetlendiği için mi? Bu iki kişinin de parti içinde mücadele ettiğim, zaman zaman zararlı hareketleri için sorguya çektiğim iki üye olduğu kısa bir soruşturmaya öğrenilebilir ve Yunus Koçak'ın telkinleriyle kasıtlı bir şekilde verilen bu ifadelerin geçersiz oldukları anlaşılabilir. Bu hususta da gerek beni, gerekse bu şahısları tanıyan Adana Milletvekili Ali Karcı'nın bilgisine başvurulabilir.

SONUÇ

Savunmamı bitirmeden önce iki hususu belirtmek isterim. Birincisi şahsımla ilgilidir ve iftihar vesilemdir.

1946 yılında kısa ömürlü Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin Adana kurucularındandım ve henüz 21 yaşındaydım. Bundan sonraki partim TİP olmuştur. Bu süre içinde 1950, 1954, 1957 ve 1961 seçimlerinde oy bile kullanmadım. Sosyalist bilinç ve davranışlarıma bundan güzel örnek olamaz. Bu arada bir anımdan da bahsetmek isterim:

1965 yılı Nisan ayında, Adana İl Yönetim Kurulundaki anlaşmazlıklar üzerine, İl Başkanlığından ve İl Yönetim Kurulundan istifa etmiş ve özel işlerim için İstanbul'a gitmiştim. Orada ilk defa konuştuğum Genel Başkan, Merkez Yürütme Kurulu üyeleri önünde bana aynen şöyle demişti: «Biz sizin eski bir toplumcu arkadaş olduğunuzu duyuyoruz. Biz sizin gibi arkadaşları partinin köşe başlarında görmek isterken, siz nasıl istifa eder ve görevden kaçarsınız.» Bir tekdir havası içinde söylenen bu sözler beni son derece sevindirmişti. Sevincim şahsıma yapılan iltifattan ileri gelmiyordu. Partinin üst yöneticilerine hakim olan zihniyet ve tutumu belirtmesi bakımından yukarıdaki sözler çok önemli ve sevindiriciydi. Nitekim bu olaydan sonra partime daha çok bağlandım ve çalıştım. Ne yazık ki o zamandan beri köprülerin altından çok sular aktı, çok şeyler değişti. Şimdi aynı kişi, hiçbir suç işlemediği halde, sırf düşüncüklerini normal yollardan, dile getirdiği için, ihraç istemiyle sizlerin karşısına gönderildi.

Belirtmek istediğim ikinci husus yine sevk istemiyle ilgilidir. İstemde Merkez Haysiyet Divanına açıklayıcı bilgi verecek olan Merkez Yürütme Kurulu üyesi ola-

rak Genel Başkan Mehmet Ali Aybar gösterilmiştir. Genel Başkanın gerek Merkez Yürütme Kurulunda gerekse Genel Yönetim Kurulunda «bunlar partiden ihraç edilmezlerse ben giderim» tavrı takındığı bilinen bir sırdır. Bu defa Merkez Haysiyet Divanına da Genel Başkanın gelmesi, aynı tutumun sayın divan üyeleri üzerinde de deneneceği kaygısını uyandırmaktadır.

İlahlar kurban istiyorlar ve siz sayın divan üyelerine (çok özür diler ve şahıslarınızı tenzih ederim) kasaplık yaptırmayı denemektedirler. Sayın divan üyelerinin tarihi sorumluluklarının ışığı altında, hiçbir tesir altında kalmadan kararlarını vereceklerinden emin olarak asılsız ve mesnetsiz olduğunu belirttiğim müsnet suçlardan beraatımı dilerim. Bu suretle hem TİP'in şerefi kurtulacak, hem de Adana'da aday olan ve bu vesileyle çalışmamı bilen bir divan üyesinin de tanıklık edebileceği şekilde partim içinde yeniden çalışma imkânına kavuşacağım. 18/11/1967 (*)

Saygılarımla.

Necati Aykaş

Eki :

23/4/1967 Adana İl Kongresine
sunulan İl Yönetim Kurulu raporunun tam metni. (**)

(*) Sözü edilen üye Salih Özkarabay'dır. Aykaş 2 yıl ihraç cezası almıştır.

(**) Eklerde sunulmuştur.

TUNCER YANAR'IN SAVUNMASI

Tıp Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

Ankara

Genel Yönetim Kurulu'nun 16.7.1967 gün ve 3/2 sayılı yazısında, 12 arkadaşla birlikte tüzüğün 43. maddesinin Ç ve D fıkraları uyarınca Partiden kesin çıkarılma istemi ile Merkez Haysiyet Divanına verilmiş olduğumu ekli yazınızdan ve de sevk isteminden öğrenmiş bulunuyorum... Şunu öncelikle belirtelim ki, biz bir savunma yapmıyoruz. Amacımız hızla geliştirilen, sizlerin de bir küçük rol alması istenilen bu kötü oyunu ve oyuncularını tam maskelerini takarken gün ışığına çıkartıp, gerçek kimliklerinin ortaya konulmasına yardım etmektir. Halkımızın kurtuluşu uğruna yapılan kavgada bir ihanetin onayı olarak geçecek olan bu sevk isteminde, olayın kapsamı ve onaylayıcı kanıtlar bölümü başta olmak üzere öne sürülen «muhayyel» suçlamalara, «muhayyel» ilişkilere ve sözde «delil»lere cevap veriyorum.

OLAYIN KAPSAMI VE KANITLARI

«Parti içinde dayanışmayı bozucu, Partinin kabul edilmiş politika çizgisine aykırı tutumda olan, Parti Merkez organlarının aleyhinde devamlı kışkırtmalarla bulunan bir hizibin mevcudiyeti öteden beri sezilmekte ve bundan endişe duyulmaktaydı» denilmekte, bununla ilgili olarak da Sevinç Özgüner arkadaşın Büyük Kongre delegeliğine seçilmesinde bir manipülasyon ol-

duğunu, İstanbul 11 Kongresi Divan Başkanlığı seçiminde, Ümran Baran'ın Sadun Aren'den birkaç eksik oy almasını —fazla alsaydı kimbilir ne olurdu—, yine Özgüner'in eleştiri hakkını kullanarak Pasif direnmenin ayaklarının vere basmadığını söylemesini, Vahap Erdoğan'ın, Yön Dergisinde kongrede konuşturulmama-
cağından korkarak konuşmasını yayınlatmasını —ki korktuğu başına geldi, konuşturulmadı—, sanki Parti Organı imiş gibi Milliyet Gazetesinde nerden emir aldığı malum bir fıkra yazarının Büyük Kongre delegelerine direktif vermesini kanıt olarak kullanılmaya çalışıldığını görmekteyiz. Cevap vermeye bile değmeyecek kadar ciddi olan bu iddialara fazla söyleyecek bir sözüm yok. Özgüner'e Büyük Kongre delegeliği için verilen oylar bir manipölasyonu değil, delegelerin o arkadaşına olan güvenini gösterir. Pasif direnmenin ise hazırlıksız olarak ortaya atıldığı, ayaklarının yere basmadığı yalın bir gerçek. Salt Sadun Aren'in evini Amerikalıya kiralama olayı hatırlanırsa Özgüner'in ne denli haklı olacağı görülecektir. İstanbul 11 Kongresinde Aren'in az oy almasındaysa, Delegeleri, Tüzükte Aren'e oy vermekle zorunlu kılan bir maddenin olmamasında aramak gerekir.

Tüzüğün 43. maddesinin Ç, fıkrası ile ilgili olarak «Parti teşkilatının birliğini veya Parti içindeki dayanışmayı bozacak şekilde davranmak, veya Parti aleyhindeki maksatlı faaliyetleri sabit olmak» denilmekte, bununla ilgili olarak Büyük Kongredeki davranışlarımızı ve kulis faaliyetlerine katıldığımız, ilk ifademizde kısmen Partiye karşı cephe aldığımız iddia edilmektedir. Anlaşılır ki, bu beyler Parti içindeki birlik ve dayanışmanın ne demek olduğunu bilmedikleri gibi, Partiye karşı olmakla hatalarda ısrar eden kişilere karşı çıkmayı da birbirine karıştırmakta, Partiye karşı çıkmakla

bir tutmaktalar, ilk ifademizde Parti içersinde birlik ve dayanışmadan yana olduğumuzu, düşünce ve eylemimizde sosyalizmin diline yabancı olmayanların pekiyi bildikleri «Birlik, eleştiri, birlik» ilkesini uyguladığımızı söylemiştik. Birlik ve dayanışmaya aykırı hareket ettiğimizi saptamak amacıyla, Adana soruşturmasında sorguya çekilen 13 arkadaştan Yunus Koçak ancak, işine yarayabilecek iki kişi bulabilmiştir. Herhalde iddia edildiği gibi olsaydı aleyhimizde yeteri kadar tanıklık edecek Partili bulmakta güçlük çekilmezdi. Ama maalesef iki kişiden başkası, sizce pek şerefli bu görevden paylarını almak istemediler. Adana soruşturmasında da aleyhimizde tanıklık yapan, bir partili üye tarafından «tutuculuk» yaptığımız, yolunda şikâyet üzerine, 11 Kongremize Genel Merkez memnuniyetle 2 temsilci gönderiyordu... Gözlemcilik görevini yapmayan temsilciler, çeşitli tertiplerle Kongreye hakim olmak yolundaki çabaları, dikkatsiz partililerin bile gözüne çarpacak biçimdeydi. Genel Merkez'de Kongre sonucunu kızgınlıkla «Adana'da komünistler kazandı» diyen, İbrahim Çetkin mi, «seçimi Yöncüler kazandı» diyen, Minnetullah Haydaroğlu mu Parti içersinde, birlik ve dayanışmayı bozucu hareket ediyor, yoksa biz mi?

Gerçekten bugün Parti içersinde birlik ve dayanışmayı bozan, Parti çıkarını, kendi günlük çıkarlarına alet eden bir grup, Partinin gelişmesine, halkımızın kurtuluşu uğrunda yapılan mücadeleye zararlı olmaktadır. Bu perspektiv açıdan bakılınca, Parti içersinde, birlik ve dayanışmayı bozarak, egemen çevrelerin ve onların gönüllü köpeklerinin işlerine yarayan, Parti hattını gerileten, Partiliyi kararsızlığa sevkeden davranışları kimlerin yaptığı pekala görülecektir.

TIP 2. BÜYÜK KONGRESİNİN GETİRDİKLERİ

Her devrimci Partinin Büyük Kongresi, devrimci dönüşümün gerekli kıldığı devrimci düşünceye, devrimci eyleme yeni bir güç, yeni bir hız vermeyi amaçlar. Üyeler geçen devrede yaptıkları davranışları yargılayarak, gelecekteki eylemlerinin ne yönde olmasını tartışıp eleştirerek, karşılırlarına çıkması mümkün sorunları ve Parti stratejisini geniş olarak saptarlar. Belli ki, örgüt canlılığının devamı, iç çelişmelerin ve çatışmaların çözümünü için iyi niyetle çalışılmasına bağlı. Şüphesiz bu sorunlar, keskinleşmeden, tepeden inme emirler yerine, demokratik ilkeler kullanılarak ancak çözümlenebilir. Devrimci mücadelenin güçlüklerden sıyrılıp, güçlüklerin yararlı bir duruma getirilmesi, bu ilkelerin kullanılmasıyla mümkündür.

Bu açıdan 2. Büyük Kongreye bakılınca, Türkiye İşçi Partisi'nin şu andaki yöneticilerinin yukarıda söylediklerimizin tamamen zıddı bir tavır aldıklarını görüyoruz. Bilime aykırı görüşlerde ısrar, yanlışlığı deneyden çıkmış eylemleri uygulama çabası, tepeden inme emirler, yalanlar, ihbarlar, «gözlerinin yaşına hiç bakmaya-cağız»lı, temizlik hareketleri. Büyük Kongrenin şimdi-lik en büyük başarısı «oportünist süprüntülerinin» birikmesi, güçlenmesidir. Bu yalanların, ihbarların, tepeden inme emir uygulayıcılığının en güzel örnekleriyle dolu, Merkez Yürütme Kurulu'nun hazırladığı, Genel Yönetim Kurulu üyeleriyle tek tek görüşülerekten oylar garantiye alındıktan sonra, biçimine uygun diye Genel Yönetim Kurulu toplantısında kabul edilen sevk isteminde, aleyhimize kullanılmak istenilen kanıtlara bakalım hele bir... Bizi suçlamak amacıyla öne sürülen tutarlılıktan yoksun sözde «delillerin» hasta, çarpık bir

mantığın fantezilerinden ileri gitmediğini görmemek mümkünsüz. Bu konuda hayli deneyler geçirmiş olmalarına rağmen, minareye kılıf hazırlamakta oldukça güçlük çekilmiş.

Adana delegesi olarak 2. Büyük Kongreye katıldım. 19 Kasım 1967 günü saat 14.00'te Cihan Palas Otelinde bir toplantı yapıldığını, benim de bu toplantıya katıldığımı, ilk ifademde Halit ve Şekibe Çelenk arkadaşların da bu toplantıda bulunduklarını ikrar ettiğim, Behice Boran tarafından hayasızca yalan söylenilerek Genel Yönetim Kurulu'na güya bilgi kapsamında olmak üzere intikal ettirilmiştir. Böylece Genel Yönetim Kurulu üyelerinin ihraç lehinde oy kullanmaları sağlanmıştır. Ben Malatya'ya 19 Kasım günü saat 20.00'de ancak gelebildim. Buna Ankara İl'i Çankaya üyelerinden Kongreye gidenlerden çoğu tanıktırlar. İlk görüştüğüm kimseler olması dolayısıyla bazılarının isimlerini hiç bir faydası olmayacağına inanmama rağmen bildiriyorum. Ahmet Yürür ve eşi, Gazi Apa, Tebessüm Sarp; ayrıca birlikte geldiğimiz Adana Merkez İlçe üyelerinden Şükrü Tekbaş, Necdet Güllüler, Kongre Delegesi Selahattin Uyar da en yakın tanıklardan bazılarıdır... Olmadığım bir toplantıda olmuş gibi, söylemediğim bir lafı söylemiş gibi gösterip, Çelenk'lerin ve diğer arkadaşların Rasih Nuri ve benim ifademden «yeni organlar yaratacak şekilde bir hizibin» mevcudiyetine karrine olarak kullanılması, değil sosyalist ahlaka, burjuva ahlaksızlığına bile yakıştırılmazken, sözde sosyalist Behice Boran gibilerinin ahlakına pek uygun düşmektedir. Yönetici kliğin istek ve arzularına uygun hareket eden Yaşar Saygınel, Baki Çelikel ve Yalçın Ergönül'ün, herhalde bir başka oyunda kullanmak amacıyla kimlikleri saklanmaya çalışılırken, ifadeleri de kamufle edile-

rek, benim ve Rasih Nuri'nin ifadeleri ile bu durumun pekiştirilmek istenilmesi üzücü, üzücü olduğu kadar da tiksindirici... Anlaşılr Behice Boran bu metodun kimler tarafından nasıl kullanıldığını bilmediğimizi sanmakta, oysa şapka düştü kel göründü, yeni oyunlar bulmaları gerek.

Divanınız ifademi tekrar gözden geçirirse görecektir ki, —şayet tutanaklar tahrif edilmemişse— tutanakta Cihan Palas toplantısı diye bir toplantıdan haberimin olmadığını ve kimlerin de toplandığını bilemeyeceğim yazılıydı.

Adanalı arkadaşların bulunduğu otele gittiğimi, yer bulamadığımı, uzun süreden beri göremediğim partili arkadaşları, kongre dolayısıyla görmüş olmanın hazzı içinde günlük konulardan konuştuğumuzu da belirtmiştim. Bunun dışında Cihan Palas toplantısına katıldığım, Halit ve Şekibe Çelenk'lerin ateşli nutuklar atışkları hakkında ifade verdiğim tamamen hayasızca söylenmiş, yalandan, iftiradan başka bir şey değildir.

BU OYUNLARA NİÇİN GEREKSİNME DUYULUR

Büyük Kongre bitmiştir ama yankıları hâlâ devam etmektedir. TİP örgütlerinde bugün oynanılmak istenilen oyunun ilk provalarının yapıldığı üyelerin ilerdeki «temizlik» hareketine karşı hazırlanılmaya başlanıldığı, genelgelerle, söylevlerle, demeçlerle, basına uçurtulan üstü ihbar kokulu haberlerle, en özden bir konuşmaya merakla ne diyecek, diye, sırf kulak kesilen parti içi ajanlarla, üyelerin beyinlerini yıkama çabalarının alabildiğine hızlandığı günler... Bugünkü Yönetici kliğın sinekten tereyağı çıkarırcasına davranışlarının, örgütü nereye götüreceğini endişeyle izleyen, olayların iç yü-

zünü bilen ve temel hareket ettiricisinin ne olduğunun farkına varanlarla, Büyük Kongreyi görerek değerlendirmelerini yapan bir avuç Partili... Ankara örgütü heyecanlı günler yaşamaktadır. Gençlik kolları ve bazı ilçeler düzenledikleri seminerlerle üyelerinin bilincini bilemeye çalışırlar. Aylardan 1966 Aralığı, günlerden Cumartesi, konu sosyalizm ve ahlak, konuşmacı Behice Boran...

Boran meşrebine uygun biçimde konuşmasını sürdürmekte, Büyük Kongrede Muhalefet grubu olarak nitelendiği bir grubu alabildiğine yıpratmaya çalışmaktadır. «Otel odalarında yapılan gizli toplantılardan, yöneticileri eleştirilerin bilimsellikten uzaklığından, muhalefetin gönderdiğini iddia ettiği isimsiz bir mektuptan, bunların sosyalist ahlaka uygun düşmediğinden» «saldırgan bir dille» bahsetmektedir. ... Konuşma bitmiştir demeyeceğim, iftiralar ve hezeyanlar bitmiştir. Gergin bir hava vardır salonda. Boran kalkıp işi olduğunu, gitmek istediğini söyler. Bilinçli Partililer bu denli suçlamalardan sonra kolay kolay Boran'ı bırakmak niyetinde değildirler. Sorular yöneltilir. Hatta sorular öylesine ard arda gelir ki, Partililer birbirleriyle hatta oturum yöneticisi Yalçın Cerit'le tartışmak zorunda kalırlar. Oturum Yöneticisinin de gücü yetmez soru soranları engellemeye, artık Sosyalist ahlakın ne olup olmadığı Partililer tarafından bilinmektedir. Soru sormak isteriz seminerin Çankaya üyelerine ait olduğunu söylerler. Bunun üzerine soru sormak hakkımızın doğduğunu, isimlerle Büyük Kongrede muhalefet denilen bir gruptan bahsedildiğini, Büyük Kongre Delegatesi olmam dolayısıyla, benim de içinde bulunduğum bu günde ifade edilen bu grubun şerefli bir görev yaptığı inancında olduğumdan, soru sorabileceğimi söyleriz.

Bu salonda Kongreyi izleyememiş üyelerin bulunduğunu, konuşmacı tarafından doğru olmayan şekilde olayların yansıtıldığını, yanlış bilgilerle donatılmak istenildiklerine tanık olduğumuzu söyler, TİP Büyük Kongresinin en büyük organ olduğunu, karar ve davranışlarının burada tartışılmayacağı hakkındaki Tüzük maddesini hatırlatır, bu tutumun ne dereceye kadar Sosyalist ahlaka ve Parti disiplinine uygun düştüğünün açıklanmasını isteriz. Sorulara devam etmek zorunluluğunu duyarız.

— Büyük Kongreden sonra Partinin en üst organının Genel Yönetim Kurulu olduğu Tüzükte belirtilmiştir. Bir karar organı olan Genel Yönetim Kurulu aykırı eylemde bulunan, Yürütme Organı Merkez Yürütme Kurulu ve onun adına bu hakkı kullanan Genel Başkan'ın hatalı davranışları denetlenebilir mi? Sayılı bir örnekle gösterebilir misiniz?

— Kısaca alt kademelerdeki üyenin üst kademelere duyurduğu, isteklerinin üst organdan emir olarak dönüşmesi olayı, Demokratik Merkeziyetçiliğin belirlenmesidir. Denetimden uzak, tabanın isteklerine aykırı, keyfi davranışların bu ilkeye uygunluğunu nasıl bağdaştırabilirsiniz?

— Muhalefetin gönderdiğini iddia ettiğiniz bir mektuptan bahsettiniz. 1. Büyük Kongre'de de muhalif olacağı umut edilen bir grup adına yazılan mektup örgüte ve delegelere gönderilmişti. Bugün de aynı oyunun tekrarlandığını görüyoruz. Sosyalist ahlaka uygun düşmeyen Parti içinde illegal çalışan bu tür davranışların sahiplerini meydana çıkarmak için, 1. Kongreden beri üyesi bulunduğunuz Merkez Yürütme Kurulu bir çaba göstermiş midir? Elinizde kesin bir kanıt olmadan 2. mektubun da muhalif bir grup tarafından gönderildiğini na-

sıl iddia edebilirsiniz. 1. Kongrede mektup konusunda i ininde kocanızın da bulunduğu bir grubun tedirginli ini hatırlatırım. Pek muhtemeldir ki, bu mektup o tedirgin grup tarafından yazılıp, bazı arkadaşları zan altında bırakmayı hedef alıyordu.

Diğer arkadaşların sorularına olduğu gibi bu sorulara da kesin bir cevap veremeyen Boran, suçlamalarının tamamen ters bir sonuç verdiğini, müfteri durumuna düştüğünü anlayanca hemen kalkmış salonu terketmişti... Bu olayı bir türlü unutamayan Boran, son oyununda bize de bir rol vermekte sakınca görmemiş. Her halde sa olsun dememiz beklenilmiyor...

MUHALEFETİN ADANA GRUBU VE PARALELLİKLER

Muhalefetin Adana grubunu meydana getirdiğimiz iddia edilmekte, Necati Ayka 'la benim, benimle, Necip Deveci arasında paralellik kurulmak istenmektedir. Sınıf amaçları bir olan, İ  i Sınıfının öncülüğünde, emekçi halkımızın insan onuruna yara ır bir biçimde yaşaması uğruna mücadele edenlerin arasında bir paralellik vardır, bu paralelliği Sosyalizmin esprisi zorunlu kılar. Elbette ki kendisini bu paralelli in dışında bırakmayı eylemleriyle, düşünce biçimleriyle ortaya koyan oportünistlerle bir paralelli imiz olamaz. Necati Ayka 'la iki devre İl Yönetim Kurulu'nda birlikte çalıştık, Ayka  İl Başkanı, ben İl sekreteri, Necip İl saymanıydı. Bu paralellik Yönetim Kurulu'nda birlikte sorumluluklarımızı kullanmada, deyim yerindeyse iki seçim devresinin a ırlı ının bu     artilinin sırtından geçmesinde de aranmalıdır. Bunun bir başka nedeni olamaz... Hiç bir ey beklemeksizin kurtuluşa çıkan yola bir küçük çakıl da biz katar mıyız diye çalıştık. Bizim amacımız bu. Ya

sizlerin? Necip Deveci'yle aramızda lise sıralarında kurulmuş arkadaşlıktan öte bir dostluk bağı vardı, gençlik günlerinin en güzelini halkının kurtuluşuna adanmış bir avuç isimsiz genç Partililerden biriydi. Kendi bilinci ile kavgamıza katılmış, kendi bilinci ile önündeki ilk devrimci atılımın ve son amacının ne olduğunu anlamıştır. Aramızdaki ilişkiler, kavgada birbirine sırt vererek pekiştirilmiş, dostluktan, kavgadaşlıktan bir başka anlamda yorumlanamaz.

POLİTİKALARI PARTİ HATTINI GERİLETİYORSA KİŞİLERLE UĞRAŞMAK ZORUNDAYIZ

Parti içinde kişilerle uğraşmayı alışkanlık haline getirmekle suçlanıyoruz. Genel olarak kişilerle uğraşılmasının karşısındayım. Eğer, kişiler temsil ettikleri sınıfın duygu ve düşüncelerine, Partinin çizgisine aykırı hareket etmiyorlarsa, halkının çıkarını kendi çıkarının üstünde tutuyorsa, doğru bir devrimci teorinin ışığı altında, Politik hatalar yapmıyorlarsa, örgütlenme kusuruna düşmüyorlarsa eleştirinin oklarına hedef olmazlar. Ama bunların tamamen karşıtı bir yol tutulmuşsa, Politik hatalar, örgütlenme hataları, kararsızlık halleri, muhakkak ki, Partililer tarafından eleştirilecektir. Şayet bunlar yapılmazsa ya da geç kalınırsa, Parti bugün olduğu gibi otokrat davranışların denendiği, küçük vadedi ucuz çıkarların peşinde koşulduğu, kitlelerin bu çıkar uğruna feda edildiği bir alan haline gelir. Eleştiri silahı iyi kullanıldı mı, örgütün sağlamlaşmasını, devrimci gücün artmasını sağlar. Eleştiri her türlü sektör, oportünist politikanın iflasını hazırlar. Eleştiriye hazımsızlık hatalarda ısrara, hatalarda ısrar bazan aşırılıklara, bazan da olayların dışında, Parti hattının geriletil-

mesine, devrimci hedeflerin seçilememesine, elindeki dar olanakların Parti tarafından kullanılmaz hale getirilmesine sebep olur. Eleştiri hakkımızı kullanacağız, çünkü elimizdeki tek silahımız o. Sosyalizme giden kaygan yolda sarsılmadan, yolu şaşırmadan yürümek isteyenler, özünü eleştirme ve eleştiri silahına dayanmak zorundadırlar. Karmaşık, güç günler eleştirinin süzgecinden geçirilip, bu güç günlerin hazırladığı kararlı bir devrimci tavır kazanıldı mı, devrime giden yoldaki, pürüzlerin çoğu temizlendi demektir. Ama bugün Partide olduğu gibi yönetici kliğin bu tavırı takınmadığı, yolları daha beter pürüzlü hale getirdiği an, Partili eleştiri hakkını sonuna dek kullanacak demektir. Bu böyle biline. Sosyalist teorinin aydınlatıldığı, ülkemizin koşullandırdığı devrimcilerinin sulandırılmış hareketlere tahammülü yoktur.

TİP YÖNETİCİ KLİĞİ

Bu yönetici kliğe bir bakınca saptanmış ilkelerin dışında bugün bir şey yarın başka şey savunarak devrimci ilkeleri yozlaştırdıklarını hayretle görmekteyiz. Partinin ve Partilinin savunduğu fikirlere titizlikle kimlerin sahip çıkacağı bilinmiyor... Oysa TİP'in tarihi görevi halkının kurtuluşu uğruna elindeki bütün olanakları seferber etmektir. TİP parlamenterleri bu olanakların, kısmi, geçici olduğunu her daim hatırlamak zorundadırlar. Üyesinden Genel Başkanına kadar TİP'li-lerin görevi halktan ve devrimci güçlerden eblehcesine yalıtılmaktan sakınıp, zamanlarını, örgütlenme ve örgütün kitlelere mal olmasına içtenlikle çalışmaktır.

Türkiye gibi geri bıraktırmış emperyalizmle içgüveyi ilişkileri olan bir ülkede sosyalizmi Meclise hapsettirmeye çabalamak, emperyalizmin oyunlarını ve yur-

dunun koşullarını değerlendirememek, egemen güçlerin gelişmesine hiç olmazsa uzun süre, emperyalizmin derlenik sol güçleri kontrol altında tutmasına yardım eder.

DEVİRİMCİ TEORİSİZ, DEVİRİMCİ EYLEM BÖYLE OLUR

TİP yönetici kliği Bilimsel Sosyalizmin bir dünya görüşünü de, birlikte getirdiği bu görüşün özellikle ülkelerinin koşullarına ve bu koşulları biçimlendiren emperyalizme karşı nasıl bir tavır takınılması gerektiğini, çok devrimci görünen sloganlar atmalarına rağmen bilememektedirler. Teorik hazırsızlıkları, sorunu kavramadaki anlayışsızlıklarıyla bir araya gelince teori düşmanlığına dönüşmüş «teori hayatın kendisidir.» ilkesi unutulup, ekonomik zorunluluklar yüzünden Partiye giren üyenin, politik ve ideolojik bilince ermesine karşı konulmuştur. «Devrimcilik kitaplardan öğrenilen sözleri papagan gibi tekrarlamakla olmaz» diyerek, partilinin devrimci niteliğinin bir özelliği olan teorik donatımına engel olunmuştur. İşçi sınıfının devrimci niteliğinin teorisinin ta kendisi olduğu bir kenara konularak bu sınıfın niçin kavgada önde yürümesi lazım geldiği ve kavganın hedeflerinin neler olduğu da çıkarları gereği uyutulup sorun salt bir proleter hayranlığı biçiminde konulmakta fayda umulmuştur. Öncü sınıfın hazırlığını bir kenara koyup onun kavgaya inancını bilemekten sakınanlar, doğrudan doğruya bu sınıfın itici gücünü —oy gücünü— kullanmak istemişlerdir. Kendi bilinçsizlikleri işçi sınıfının bilinç eksikliğiyle kapatılmıştır.

Bu koşullar altında Türkiye İşçi Partisi Amerika'ya ilk direnmeyi açmasına karşın, taktiksiyenlerinin bu

mücadeleyi anlayabilecek, ciddiyetini kavrayacak siyasi ve devrimci olgunluğa erişemedikleri, bu hazırlık aşamasının çok gerisinde kaldıklarını sözleriyle eylemlerini tartınca görüyoruz:

«Halkımız yurdumuzdaki Amerikalı'larla her türlü münasebeti keserek onları tecrit etmek suretiyle yurdumuzu terke mecbur edebilir. Amerikalıya hizmet kabul etmemelidir, Amerikalıya yardım etmemelidir. Aybar, Amerika'ya karşı pasif direniş savaşı açıyor ve Resmi görevler dışında bütün vatandaşları bu savaşa katılmaya çağırıyor». Tarih 10 Temmuz 1967, ardından Mersin İl Başkanı olan arkadaş çalıştığı Amerikan Şirketinden ayrılıp, Mersin'de iş bulamadığından Ankara'ya yerleşmek zorunda kalıyor, (*) Mersin İl örgütü çok kısa zamanda çalışamaz bir hale geliyor. Partililer kendi bilinçlerince Amerika'ya karşı bir tavır takınmaya çalışıyorlar. Çünkü örgüttekiiler nasıl davranacaklarını, neleri yapıp, neleri yapmayacaklarını bilememektedirler. Ancak bir buçuk aya yakın bir zaman geçtikten sonra Aybar, Bakırköy İlçe Kongresinde, 21.8.1967 tarihinde pasif direnmenin sınırlarını şöyle çiziyordu: «Amerikalı ile resmi ödevler dışında bütün münasebetlerimizi keseceğiz. (...) sokakta, nakil vasıtalarında, köyde, kentte her rastladığımız AMERİKALİ'YA GÖZLERİMİZLE NEFRETİMİZİ ANLATACAĞIZ, şoför kardeşim Amerikalı'yı arabasına almayacak, berber kardeşim Amerikalı bayanın saçını taramayacak. (...) *Amerikalı'ya evimizi kiralamayacağız...* Gittikçe daralan bu yalnızlık çemberi, Amerikalı'ya selametin Türkiye'den çıkıp gitmek olduğunu anlatsın» konuşmanın üzerinden beş ayı aşkın bir zaman geçmiştir, yüksek tirajlı bir gazetede Merkez Yü-

(*) Mersin'de Ataş Rafinerisi mühendislerinden Münir Cerit ve İlhan Tezel.

rütme Kurulu üyesi İstanbul Milletvekili Sadun Aren' in Amerikalı'lara evini kiraladığı 1. sayfayı süslemektedir. Bu olay Genel Merkezin örgütlere yolladığı 516-517 sayılı genelgelerle şöyle savunulabilmektedir: *«Gençlik yıllarından beri Sosyalizme gönül vermiş ve bu yoldan mücadelesini ciddiyetle sürdürmüş olan, Aren arkadaşımızın Parti içersindeki itibarını elbette Hürriyet Gazetesi ve onun takipçisi diğer gazete ve dergilerin maksatlı yayınları yıpratmayacaktır.»* Emperyalizm kendisiyle mücadele biçimini de birlikte getirir. Direnmenin değişiklikler göstermesi emperyalizmin sömürme şiddetine millici güçlerin takındığı kesin tavıra bağlıdır. Amerikan emperyalizmine verdikleri açıklar yüzünden TİP yöneticileri, pasif direnmeyi sorumsuzluk, hazırlıksızlık yüzünden açmaza sokmuşlardır.

Aleyhimizde çıkarttıkları yazıları «delil» olarak kullanmak istedikleri bağımsız ve muteber bir gazetede ... Tip Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın eşi Siret Aybar Amerikan Kolejinden tekavüt oldu başlıklı bir haber. Artık bu konu üzerinde Partili ciddi ciddi düşünmek zorundadır... Ama siz Partili olarak içtenlikle, devrimci bir parti özellikle ilkelerini saptamalı, sözleri davranışlarına uygun düşmeli, devrimci ilke ve sloganları yozlaştırmaktan kaçınılmalıdır, emperyalizmle içgüveyi ilişkileri olan bir ülkede pasif direnme açılrsa da, açılmasa da sosyalist bir partinin yöneticilerinin, emperyaliste karşı takınacağı tavır ne olmalıdır? Diye, sormak isterseniz bu adamların size verecekleri bir cevapları dağarcıklarında bulunur. «Sevgili kardeşlerim, kongrenize başarılar dilerim. Bu kongrenin ayrı bir önemi vardır. Büyük Kongreye Delege seçiyorsunuz. TİP, Amerikan emperyalizminin, CIA'nın ve bunlarla iş ve kader birliği kurmuş olanların bir numaralı hedefi haline gelmiştir.

Emperyalizmin bir numaralı hedefi olmaktan ancak gurur duyarız. Fakat bunlarca Partimizi içten çökertmek için öteden beri sarfedilen gayretlerin Büyük Kongre arifesinde artmış olduğu dikkatten kaçmamaktadır.» Aybar haklıdır, emperyalizmin oyunlarından biri de devrimci Partileri içten çökertip, Merkez Organlarını ele geçirtip zaraşsız kılmaktır... Aybar haklıdır, Emperyalizmin ve CIA'nın bir numaralı işbirlikçileri ve kaderdaşları vardır partide. Ama kimler bunlar? Mac Cartyst metodları pek iyi kullanmasını bilenlerle, Amerikan yemliklerinden çöplenip, nasiplerini alanlar. CIA'nın bir numaralı işbirlikçileri ve kaderdaşlarıdır.

TİP içerisindeki bu kliğin fırsatçı davranışların üzerine kanat germeleri bu kadarla da kalmıyordu. Dünyayı değiştirmeye çıkanlar, ne garip ki, ait oldukları sınıfın alışkanlıklarını bile değiştirmeyip, işçi sınıfı adına burjuvazinin kendi içinde dövüşenlerine egemenliğini devam ettirmek için açtığı krediden hayasızca yararlanabiliyorlardı. Kimi İstanbul'da, kimi Fransa'da, kimi Milletvekilliği yüzünden bozulduğunu iddia ettiği işinin bonolarına, 15.000,— liralara yatırırken, Aybar, 17.8.1966 tarihli genelge ile bu durumu gene savundu. «Kredi alan parlamento üyesi kardeşlerimiz, Partimizin en fedakâr, en değerli elemanları arasındadır. Bu güne kadar hepsi iyi imtihan vermişlerdir. Maddi manevi hiç bir fedakârlığa gerek miktar, gerekse oran olarak onların katlandığı şüphesizdir. Parlamenterlerimizi samimiyetsizlikle suçlamaya kimsenin hakkı yok.» Bu durum ancak örgütün bilinçli müdahalesiyle nispeten düzeltilebilmiştir.

Emperyalizmi bulunduğu tarih kategorisi içindeki yerini değerlendirememek yüzünden bilime ve gerçeğe aykırılığı deneyden çıkmış görüş ve davranışları kabul ettirmek ve dilediğini yapabilmek için zorbalığın deva-

mından, Parti içersinde demokratik ortamın bozulmasından yarar umulmuştur. Bu tutum, her ne kadar «Türkiye'nin kendine özgü şartları» gibi, hiç bir bilimsel dayanağı olmayan sözlerle saklanılmak istenilse de; sözcülerini bilimsel olmayan davranışlara zorlayan, ne «Türkiye'nin kendine özgü koşulları» gibi sözde sosyal kapsamlı analizler, ne de uyanık güçlerden, millici güçlerden kesilen umuttur. Sözcülerini bilimsel olmayan davranışlara zorlayan, siyasi devrim aşamasını geçirmeden, Sosyal devrim aşaması hedef olarak gösterilen işçi sınıfı da değil, doğrudan doğruya dışta emperyalizm, içte komprador burjuvazisi ve toprak ağalığının hazırladığı bir oyundur bu. Egemen sınıfların icazetiyle yürütülen sosyalist mücadelede de, devrimcilere şu salık veriliyor, «kaç, sav, rahat dur».

Her duruma göre bir başka davranış saptamak, kendini tamamiyle günlük olaylara uydurmak, işçi sınıfının hayati çıkarlarını ve kapitalist rejimle ve kapitalist evrimin bütün ana çizgilerini unutmak veya unutturmak o anki gerçek çoğu zamanlar hayali avantajlar adına bu hayati çıkarları feda etmek, işte revizyonizmin politikası, *özünde bu politikanın her kılığa girme çabası vardır.* «Biz düzeni kökünden değiştirmek istiyoruz, bunun neresinde revizyonistlik?» denilse de, yapılan işin bundan da öte bir sey olduğu artık saklanılamamaktadır. Şuna inanırız ki: devrimci uyanışı olduğu yerde tutmak isteyenler, devrim özlemi çeken halkımız ve gerçek devrimciler tarafından muhakkak başarısızlığa uğratılacaktır. Tarih lokomotifini geri itmeye kimsenin gücü yetmez...

Sizi ve sorumluluklarınızı en büyük yargıç, tarihin yargılayıcılığına bırakırız.

Tuncer Yanar

NECİP DEVECİ'NİN SAVUNMASI

TıP Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

Ankara

Benden bir savunma istendi kurulunuzca. Kendi savunmam. Bu bir yerlerde salt kendi savunmam olmayacak belki de. Ne var ki aslolan, tüm olayları anlatmak ve bunları en somut biçimiyle ortaya koymak. Bunu yaparken Merkez Yürütme Kurulunun size verdiği ihraç isteminde gerekçe olarak ileri sürülen iddia ve ithamları gözdeğerine almayacağım. Çünkü siz, sayın Haysiyet Divanı Başkan ve üyeleri; sevk istemi ve buna ilişkin gerekçeleri siz de okudunuz. Okuduğunuzu anlama yeteneğinize olan güvenimin verdiği cesaretle belirtmek isterim ki:

Merkez Yürütme Kurulu bizi haysiyet divanına verebilir, ihracımızı isteyebilir, bu kararı istihsal hususunda bizzat M. Ali Aybar Genel Yönetim Kurulu üyeleriyle birer birer kulis yapabilir, onlara baskı yapabilir, Genel Yönetim Kurulunda ya onlar ya ben diyebilir, siz sayın Haysiyet Divanı Başkan ve üyelerine —hem de yüzünüze karşı— alınmış bir kararın formalitelerini tamamlamakla yükümlü politik bir kuruluş olduğunuzu haykırabilir, hem de bunu, kendisini bile yargılamaya yetkili olduğunuzu unutarak yapabilir.

Bütün bunları yapabilmek yapamayacağı hususuna savunmamızda değineceğiz. Burada yapabilir diyorsak, bu, davranışlarının gerek kendisi ve gerekse çevresine topladığı kişilerin Bizans tipi entrikacılıklarıyla kabili

tefif oluşundandır. Ancak divanınıza sundukları iddia-
name, bir iddianame olmaktan çok, en ucuzundan bir
polis romanının bir tuluat sahnesine uygulama niteliği
taşıması karşısında, iddianameyi esas alıp savunmaya
girişmek gerek benim ve gerekse siz Haysiyet Divanı
Başkan ve üyelerinin böylesi bir oyunda görev alması
gibi bir durum yaratır. Oysa Merkez Haysiyet Divanın-
da yargılanmamızla ilgili çalışmalarını bu yöne yönelt-
meye ne Genel Başkanın ve ne de şürekâsının —resmi
ağızla Merkez Yürütme Kurulu— gücü yetmeyeceği gi-
bi hakkı da yoktur.

Size burada anlatacaklarımı Türk sosyalist müca-
dele tarihinde bir dönemin hikâyesidir. Bu dönemde bir
Parti çıktı ortaya. Ortaya çıkan parti yıllar yılı devam
edegelen birikimin mirasçısı oldu. Sosyalizmi bir meşale
gibi elden ele yarınlara ulaştırmaya çalışan kimi zaman
legal kimi zaman illegal kuruluşlar ve bu kuruluşlarda
görev alan, üye olan devrimci insanların verdikleri sa-
vaşları, çektikleri acıları, Türk işçi - köylü sınıfının ik-
tidarı için, Türk halkının gerçek mutluluğu için verilen
savaşların yönünü yöntemini devrimci bilincin ışığında
değerlendiren herkes, bu mirasla birlikte intikal eden
sorumluluğun büyüklüğünü, olanca ağırlığını bilir, his-
seder... İşte biz de böylece bildik bunu.

Bunu böyle bildiğimizdendir ki gerçekleştirme sa-
vaşını verdiğimiz düzenden hiç bir şey beklemeksizin
girdik bu partiye. Sosyalizm adına Emperyalizm - komp-
rador - ağa ittifakının ideolojisine, Türk emekçi halkı
adına da bu sınıflara ve temsilcilerine karşı çıktık. Bu-
gün de yine sosyalizmin bilimi ve Türk emekçi halkı
adına, bizi suçlayan oportünist grubun tutumuna karşı
çıktığımız herkesin malumu olsun.

SONUN BAŞLANGICI :

Bugün TİP'in yapısı incelendiğinde ilk göze çarpacak olan husus TİP'in bir küçük burjuva partisi olduğudur. Küçük burjuva unsurlar sosyalizmin bilimini politik mücadelelerinde silah olarak kabullenmedikleri sürece asli görevleri olan kent ve köy emekçilerini örgütlemeye ve bu sınıfların diğer tabakalarla bağ kurmalarını sağlamada başarısız kalacakları bir gerçektir. Bu başarısızlıkları 1965 seçimlerinden sonra bu klik tarafından parlamentoda sağ kanat Milletvekillerine meram anlatmakla yetinmek şeklinde biçimlendi.

Buna karşı çıkanlar, parlamenter mücadelenin sosyalist mücadelede sadece bir cephe olduğunu, halkı bilinçlendirmenin yegâne yolunun güçlü bir örgüt olduğunu, anti-emperyalist mücadelenin metotlarını ve yollarını ortaya koyarak savundular. Bu karşı çıkışları her sosyalist partide olan kritik - otokritik anlayışına tam anlamıyla uygundu. Bu hususu iddianamede birlikte, sistemli olarak yapılan yıkıcı çalışmalar olarak nitelerler. Oysa ki konuyu biraz olsun bilen herkes aynı sonuçlara ulaşabilir.

Üst yöneticiler «partiyi kapattırmamak için bunlar taktiktir.» dediler önceleri. Ne var ki taktikleri neticede teoriye dönüştü ve sosyalizmin bilimini bilmemeleri dolayısıyla oportünizmin ve ihanetin bataklığına saplandılar. Parlamento çalışması diye yutturmaya çalıştıkları, parlamento çalışmalarında iktidar partisinin tebriklerine varan bir tavizler silsilesi, parlamento dışında ise diplomatik pasaportla yapılan gümrüksüz ithaller oldu. Sosyalizmin bilimini bilmemeleri ve olaylara bilimsel açıdan bakıp değerlendirememelerinin kendilerinde yarattığı aşağılık duygusu konuyu bilenlere ve bilime bir

düşmanlık halini aldı. Doğru olarak ortaya konulan her meselede takındıkları tavır, iğrenç iftiralarla polise yaptıkları ihbarlar oldu. Bu ihbarları kongrelerde resmi, gayri resmi toplantılarda tekerleme haline getirdiler. Eğer bugün polis bu ihanet şebekesinin iddialarını gözdeğerine almıyorsa aşırı sağ gazetelerin saçmasapanlıklarıyla eş değerde tuttuğundandır.

Bu konu üzerinde fazla durmayı gereksiz buluyorum. Adana İl örgütünün ve bu örgütteki durumum hakkında Genel Merkez iddialarını cevaplamaktan çok açıklamaya çalışacağım.

Adana örgütü, arkadaşlarımız ve arkadaşlıklarımız:

TİP Adana örgütü bilindiği gibi TİP'in ilk kurulan 7 ilinden biridir. Mücadelenin en eski cephelerinden biri olan bu il'in üyelerinden biraz söz edeceğim burada. Bir avuç insandı işe başlayan Adana'da. Mutlu mutsuz günler geçirdiler. Gün oldu yan basanlar oldu aralarında. Ama gerçek devrimci üyeler hiç umutlarını yitirmeden mücadeleye devam ettiler. İşte Adana ilinde TİP örgütünde ilk görev başına gelenlerdendi Tuncer Yanar. Beraberce geldik kendisiyle partiye. O zamanlar benim yaşımda daha uygun değildi üye olmaya. Sonraları üye oldum ve Tuncer Yanar'la aynı yönetim kurullarında çalıştım. Yani Parti kurulmazdan önce Tuncer benim can yoldaşımdı ve ikimiz de bu partiden önce sosyalisttik. Burada yazdıklarımın amacı iddianamede aynı paralelde olduğum belirtilen Tuncer Yanar giderek Necati Aykaş'la durumumu açıklığa kavuşturmak. Adana ilinde işte Merkez Yürütme Kurulunun deyimiyle aynı paralelde olanlar, aynı «paralel»de el ele, omuz omuza mücadele ettiler. Başarılı mı oldu, başarısız mı bunun değerlendirmesini yapacak değilim burada. Mücadalemizin devrimci bilinç ve devrimci ahlak anlayışının bir

gün bile dışına çıkmadığına inanmayan dostlar varsa düşmanlarımızdan sorsun. Bu gün Mehmet Ali Aybar ve Şürekâsının karşısında işte kendilerinde olmayan bu erdemlerden ötürü başımız diktir. Partideki ilk arkadaşım, partiden önce de arkadaşım olması dolayısıyla Tuncer Yanar'dır. Kendisiyle aynı «paralel»deyizdir. Sonra Necati Aykaş'la tanıştık ve aynı «paralelde» olduk. Neden öyle oldu sorusuna verilecek cevap iki kelimelik: Uçümüz de sosyalisttik.

Onlar benim arkadaşlarımdır. Acaba sayın Aybar'ın sonuna dek beraber yürüyebileceği, benim burada dediğim gibi ağzını doldura doldura ARKADAŞ diyebileceği bir kişi var mı?

Adana 11 Kongresinde kongreyi yarım bırakıp giden ve sonra da Partiye feci alkollü bir halde gelen Minnetullah Haydaroğlu ve İbrahim Çetkin'in tevizirleri neticesi açılan soruşturma ile ilgili açıklamalar Necati Aykaş'ın ifadesinde mevcuttur. Zamanımın değerine binaen cevaplamaktan vazgeçiyorum.

Necip Deveci
TİP Adana üyesi

EK SAVUNMA BELGELERİ

- a — Sadun Aren Dosyası
- b — Kongre bildirisi
- c — Güzelce'nin istifa mektubu (*)
- d — Adana Kongre Raporu

SADUN AREN DOSYASI

Prof. SADUN AREN
TEFSİRSİZ BİR KRONOLOJİ

- 20.10.1951 SEVİM TARI'nın Avrupa'ya giderken yakalanması üzerine başlayan Gizli TKP tevkiyatı.
18. 9.1953 Tevkifattan iki yıl sonra son tahkikat'ın açılması hakkındaki İDDİANAME : SADUN

(*) Sadun Aren'in dosyasındaki Forum Dergisi'nde yayınlanan (15.5.1955) yazısı ile Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (Eylül 1956) «İktisadi Kalkınma ve Totaliter Liberaller» yazısının özeti savunmada yer aldığından burada verilmemiştir.

Aynı nedenlerle Halit Çelenk'e ait Devlet Kara Yolları yazısı ile Sayın Muzaffer Şahinuçtu'nun mektubu da burada verilmedi.

Rasih Nuri İleri'nin Yön Dergisinde çıkan (8.7.1966) «Bağımsızlık, Sosyalizm ve İşçi Sınıfı» yazısı ile Vahap Erdoğan'ın yazısı ise ayrıca Mihri Belli I—Yön Tartışmaları kitabında yer aldığından verilmemiştir. Güzelce'nin yazısı ise kitabın başındadır.

AREN maznun ve hücre sekreteri olarak görülmektedir.

7.10.1954 ESBABI MUCİBELİ HÜKÜM: Ankara İl sekreteri ve iki hücre arkadaşı ile İstanbul'dan Hüseyin Kerpiç kendisini suçlamaktadırlar, yurt dışında olduğundan hakkında muamele yapılamamaktadır. Suçlayan Ankaralı arkadaşları 7. Fıkra'ya göre ihbarcılıktan cezalarının 3/4'ünü indirtmişlerdir.

15. 5.1955 SADUN AREN Londra'dan FORUM dergisine «Zirai Maliyet ve Fiyatlar» yazısını yollayıp neşrettirmiştir. Zirai kalkınma için makineleşen çiftçiye (ağalara) farklandırılmış bir himaye rejiminin tanınmasını istemektedir.

27. 6.1956 Yurda dönen SADUN AREN hakkında 141/5 ve 173'üncü TCK maddelerinin tatbikini isteyen İDDİANAME çıkmıştır. Bu arada kendisi DOÇENT olmuştur.

Eylül 1956 Siyasal Bilgiler Fakültesi dergisinde SADUN AREN ve ALBERT GORVİNE'in «İktisadi Kalkınma ve Totaliter Liberaller» yazısı yayınlanmıştır. Bu yazıda: Gerikalmış ülkeler Amerika Birleşmiş Devletler yoluyla hızla kalkınabilir, denmektedir.

7. 8.1957 ESBABI MUCİBELİ KARARDA: İsteği üzerine ehli-vukufa gösterilen yazılarında komünizmle alakalı fikirlere rastlanmamıştır, denmekte, Avukatı kendisinin komünizmi menfur bulduğunu ileri sürmekte, Hakimler ise hafızasına dayanan şahit yanılabilir, onu teyit eden şahitler ise istemeyerek muhayyilelerini işletmiş olabilirler, diyerek be-

raat kararı vermektedirler.

1962 - 1963'de YÖN dergisi yazarı, Çalışanlar Partisi müteşebbisi, Sosyalist Kültür Derneği Kurucusu olan Prof. SADUN AREN, TİP'e girmektedir. 1964 İzmir I. Kongresinde TİP Genel Yönetim Kurulu üyesi, 1964'te Ankara'da Sosyal Adalet dergisi mesul yöneticisi (dergi 1965'te batacaktır), 1965 Ekim'inde ise TİP'in Milli Bakiyeden İstanbul Milletvekili, 1966 Malatya Kongresinden sonra ise TİP Merkez Yürütme Kurulu üyesi olacaklardır. 1967 yılında Parti kararına rağmen karısı namına kayıtlı apartman dairesini AMERİKAN sefareti-ne kiraladığında, Parti kendisini temize çıkaran bir genelge neşretmiş ve genç yaşlarından beri SOSYALİST bir mücahit olduğunu partililere tebliğ etmiştir. (*)

1954 TKP DAVASI GEREKÇELİ KARARI'NDAN

ANKARA GARNİZON K.'lığı

T.C.

2 No.lu As. Mahkemesi

Esas: 1953/17, Karar: 1954/33

7 Ekim 1954 tarihli ESBABI MUCİBELİ HÜKÜM

ÖMER LÜTFÜ TUNCAY: 141/I ve 7. *fıkra*, 10 sene-
den 2 sene 6 ay'a tenzil.

(*) Bu özet TİP Genel Sekreterine verilen rapordandır.

(Ankara Vilayet Komitesi Sekreteri)

Sa: 492 «Raci Dinçer ile temasa geçmiş olduğu ve onun vasıtasıyla ve SADUN AREN'le temas ettiği.»

NİJAT ÖZÖN: 141/5 ve 7. *fıkra*, 5 seneden, 1 sene 3 ay'a tenzil.

Sa: 519. «ve 1949 yılı sonlarına kadar bu durumun değişmediği, bilahare tekrar Faruk Ural'a rastlaması ve bir adres vermesi üzerine SADUN AREN'in evine gittiği ve *SADUN'a bağlandığı, aidat verdiği. SADUN'un Yılmaz'ın da kendisine bağlandığını, tanımak istediğini söylemesi üzerine Yılmaz (Çulpan) ile SADUN'u Bakanlıklar treleybüs durağında buluşturduğunu ve SADUN AREN'in ayrılması üzerine (Not: Avrupa'ya) 1950 sonralarında...*»

YILMAZ ÇULPAN: 141/5 ve 7. *fıkra*, 5 seneden, 1 sene 3 ay'a tenzil.

Sa: 403. «Ömer (Lütfü Tuncay)'in direktifi üzerine Nijat Özön ile temasa geçtiği, Nijat ile buluşması sırasında Nijat'ın SADUN AREN ile Yılmaz'ı Bakanlıklar'ın Ulus'a giden treleybüs durağında buluşturduğu ve SADUN ile yaptığı görüşme sonunda SADUN'un polis takibinden bahsile tanınmamış olmanın iyiliğini bu suretle polisin kimlerden şüphe ettiğini anlamanın da mümkün olduğunu söyleyerek Nijat ÖZÖN'le temas etmemesini söylediğini.» «SADUN'u Ömer Lütfü Tuncay'ın direktifi ile Nijat Özön'e tanıttığını.»

Sa: 404. «SADUN AREN Avrupa'ya gidince ona verdiği adresi hamilen evine tanımadığı bir şahsın geldiğini, bilahare Bekir Koral Yaşlıçam olduğunu anladığı bu şahsın..»

HÜSEYİN KERPIÇ: 141/1-3, 5 seneden, Madde 59, 1/6 tenzil, Af K. Md. 2, 5 2/3 tenzil.

Sa: 134. «SADUN AREN'i Burhan Okyalaz'ın evinde tanıdığını, SADUN ve kendisi sol fikirli olduklarından aralarında müşterek mevzuları görüştüklerini, SADUN'un isteği üzerine İ. Erdinç'le Tophane'de buluşmalarını temin ettiğini.»

ZEKİ BAŞTIMAR : 141/1-3, 10 sene.

Sa: 42. «Sevim Tarı İsviçre'de kalacağından bahsettiği ve İsviçre'de tanıdığı bulunup bulunmadığını sorduğu için SADUN AREN'in adresini vermiş olduğunu...»

Sa: 43. «Ö. L. Tuncay'a tanıtmadığını.» (*)

ANKARA GARNİZON KOMUTANLIĞI SİYASİ MAHKEMESİ

**ESAS: 957/8 — KARAR: 957/14
GEREKÇELİ KARAR**

SADUN AREN : (Sahife 118 - 120)

Adli Amirliğin 27 Haziran 1956 tarih ve Esas 956/9, Karar 956/6 sayılı İddianamesinde sanık Gizli Türk Komünist Partisine intisap ettiği, belirgin olan aidatı muntazaman ödediği, Ömer Lütfü Tuncay, Yılmaz Çulpan, Nijat Özön ve Kemal Ergin'le temas ettiği, Eylül 1951 tarihine kadar Parti ile ilişkisi olduğu iddia olunmakta ve TCK'nun 5844 sayılı Kanunla değişen 141'inci maddesinin 5'inci fıkrası ve TCK'nun 173'üncü maddesi gereğince cezalandırılması talep edilmiştir.

İddia makamı Esas Hakkındaki Düşüncesinde ise sanık TCK'nun 5435 sayılı Kanunla değişen 141/5 ve

(*) Malatya Kongresi'nde Genel Sekreterliğe sunulan Sadun Aren ile ilgili karar alıntıları burada bitmektedir.

173'üncü maddesi gereğince cezalandırılmasını talep etmiştir.

Sanık gerek tahkikatta ve gerekse duruşmada Parti ile olan ilişkisini reddetmiş, fakat İddiada geçen kişileri tanıdığını, kendisi Siyasal Bilgiler Fakültesinde asistan olduğu sırada Veraset Vergisi üzerinde bir etüt yaparken Başbakanlık Kütüphanesinde Zeki Baştımar'la tanıştığını, Ömer Lütfü Tuncay'ı Maliye Bakanlığı Tetkik Heyeti Kütüphanesinde tanıdığını, Nijat Özön'ü Siyasal Bilgiler Fakültesinde bulunan kızkardeşini ziyarete geldiğinde tanıdığını ve hocasının oğlu olması nedeniyle tanıştığını, Yılmaz Çulpan'ı Bakanlıklar otobüs durağında Nijat'ın yanında görerek bir defa konuştuğunu, Kemal Ergin'i samimi arkadaşı Nabi Dinçer vasıtasıyla tanıdığını, bu kişilerin hiçbiri ile Parti ilişkisi yapmadığını, Faruk Ural'ı da kendisine Nabi Dinçer'in tanıstırdığını, bu kişilere komünizmden söz etmediğini, bunların sola eğilimli olduklarını konuşmalarından anladığını, ayrı olaylar nedeniyle kendi fikirlerini de bunlara söylemiş olabileceğini, fakat *KENDİSİNİN KESİNLİKLE KOMÜNİST FİKİRLİ OLMADIĞINI* söylemiştir.

Sanıklardan Komünist Partisi İl Komitesi üyesi olan Ömer Lütfü Tuncay Komünist Partisi üyeleri arasında Sadun Aren'i saymış ve Sadun Aren'in Zeki Baştımar aracılığı ile kendisine bağlandığını, Sadun Aren'e Nijat Özön ve Nijat Özön'e de Yılmaz Çulpan'ın bağlandığını, bunların aidatını kendisine Sadun Aren'in verdiğini, Sadun'un bunları sistemli bir şekilde okumasını sağlamakla görevlendirildiğini söylemiştir.

Sanıklardan Nijat Özön ise Faruk Ural'ın verdiği bir adresle Sadun Aren'in evine gittiğini, Sadun'un kendisine Yılmaz Çulpan ve sen bana bağlandınız, dediğini, Sadun'un Partinin Marksçı ve Leninci bir Parti oldu-

ğundan bahsettiğini söylediğini ve Yılmaz Çulpan'ı tanımak istediğini söyleyince Bakanlıklar durağında ter-tiplelediği bir randevu ile Yılmaz Çulpan'la Sadun'u ta-nıştırdığını söylemektedir.

Yılmaz Çulpan da Nijat'ın ifadelerini doğrulamak-la Bakanlıklar durağında Sadun'la tanıştığını, Sadun'un kendisine polis takibatından söz ederek polisten sa-kınmasını, Nijat'ın sabıkalı bir komünist olması nede-niyle onunla ilişkilerini seyrekleştirmesini istediğini, Sa-dun'un mu Nijat'ın mı sekreter olduğunu anlayamadı-ğını, hücre kurulmamış olduğunu söylemiştir.

Faruk Ural ise, Sadun Aren'le Nabi Dinçer'in dük-kânında tanıştığını söylemekte ise de, Kemal Ergin'le Sadun Aren'in evine gidip gitmediğini hatırlamadığını söylemekte, Nijat Özön'ü Faruk'un evine gönderdiğin-den sözetmemektedir.

Zeki Baştımar, Sadun Aren'in partili olmadığını söylemektedir. Sanık talebi üzerine, sanık bir doçent ol-ması nedeniyle şimdiye kadar yayınladığı not, broşür, yazı ve eserleri bilirkişi Kur. Alb. Faik Yimgül, Prof. Fa-dıl Hakkı Sur ve Prof. Faruk Erem'den kurulu heyete mahkemece incelettirilmiş «eserlerde komünizmle ilgili herhangi bir fikre sahip olduğunu belirtecek yazıya rast-lanmamış bulunduğu, komünizm fikirlerini benimse-miş olsa idi, bu kadar yazı içinde bu hislerini ifade ede-cek noktalara rastlanabilirdi» şeklinde rapor alınmış bulunmaktadır.

Mazmunun müdafii'i avukat Hilmi Özarpat savun-masında, müvekkilinin *KOMÜNİZMİN MENFUR OL-DUĞUNU KABUL EDEN BİR KİŞİ* olduğunu, aleyhinde cürüm atfında bulunan Ömer Lütfü Tuncay'ın ifadele-rinin çelişkiler taşıdığını, günlerce ifade veren bir kişi olduğunu söylediklerinin öteki sanıkların söylediklerini

tutmadığını, Zeki Baştımar'ın Ömer Lütfü Tuncay'ın iddialarını reddederek Sadun'un Partili olmadığını söylediğini, Sadun'la Ömer'in tanıştırılması konusunda da hi anlaşılmadıklarını, Ömer Lütfü'nün suçlamalarının atfı cürmü geçemeyeceğini, Nijat Özön'ün beyanlarının da bu nitelikte olduğunu, aksine bilirkişi raporu ile de Sadun Aren'in komünizmi benimsememiş bir kişi olduğunu, eserlerinden aldığı bazı paragrafların sanığın komünist fikirler taşımadığını ispata yettiğini söylemiştir.

Sanık Sadun Aren ise: Hakkındaki iddiaların sözlerinin yanlış anlaşılmaktan ileri geldiğini söylemiştir.

Dosya muhteviyatından sanık iddia olunan kişilerle ilişkileri olduğu saptanmış olmakta ise de, ilişkilerinin Komünist Partisi ile ilgili olup olmadığı ve sonuçta sanığın Parti'ye girmiş bulunup bulunmadığı incelenmeye değer görülmüştür.

Sanık olay tarihinde Siyasal Bilgiler Fakültesinde asistandır. Veraset Vergisi hakkında eser yazdığı da kitabın varolması ile sabittir. Olay tarihinde Başbakanlık Kütüphanesinde çalışan Zeki Baştımar'la ve bu aynı suretle Ö. L. Tuncay'la tanışması mahkemece de doğru olarak kabul olunmaktadır. İddialar da bu hususu doğrulamaktadır.

Zeki Baştımar Partinin en üst kademesinde bir kişi ve Ö. L. Tuncay da Ankara 11 Komitesi üyesi olduğuna göre mesleği iktisatçı ve maliyeci olan böyle bir kişiden yararlanmaya kalkışmaları doğal görülmektedir.

Ömer Lütfü Tuncay ifadesinde Sadun'un Zeki tarafından kendisine bağlandığını, kendisinin de Sadun'a Nijat Özön ve Yılmaz Çulpan'ı zincirleme olarak bağladığını ve aidatın bu yolda geldiğini söylemekte ise de, Ömer Lütfü Tuncay Parti içinde çok geniş faaliyeti olan ve bütün faaliyetini yalnız belleğine dayandıran bir ki-

şidir. İfadelerindeki samimiyetten mahkemece şüphe edilmemekte ise de, belleğin insanı aldatması daima olağan olduğu cihetle, *birçok iktisadi ve mali eserler veren ve bu eserlerinde komünizme dair en ufak ize rastlanmayan* sanık hakkında yanılması mümkün görülmektedir. Bu kişiden sanığın bilgisi dışında yararlanmaya çalışmış olması, sanık hakkında Ömer Lütfü'nün **BELLEĞİNDE** yanlış birtakım izler bırakmış olabilir.

Sanık hakkında aleyhte ifade veren Nijat Özön ve Yılmaz Çulpan'ın ifadeleri Ömer Lütfü Tuncay'ın ifadeleri doğrulamaktadır. Bu bakıma sanığın partilendiği ZEHABI kuvvetlenmektedir. Fakat burada da mahkemenin kanaati vicdaniyesinin bu yolda oluşmasını sarsan bir nokta göze çarpmaktadır. Nijat Özön ve Yılmaz Çulpan'a sanık Ömer Lütfü Tuncay tarafından giyabi olarak komünist bir kişi diye tanıtılmıştır. Nijat ve Yılmaz, Sadun'u daima bu gözlükle görmektedirler. Onlar için Sadun'un her hareketi ve sözü bir komünist taktiğinin eseridir. Nitekim Ömer Lütfü tarafından Nijat, Sadun'a ve Yılmaz da Nijat'a bağlanmıştır. Buna göre aralarında sürekli bir temas olması gerekmektedir. Fakat Yılmaz'ın bu konuda gayet garip bir ifadesi ile karşılaşılmalıdır. Nijat'ın tertibi ile Sadun ve Yılmaz Bakanlıklar durağında buluştukları zaman Sadun, Yılmaz'a Nijat'ın sabıkalı bir komünist olması nedeniyle onunla ilişkinin polis izlemesi bakımından tehlikeli olabileceğini söylüyor. Bu durum ise yukarıdaki bağlılıkla çelişiyor. Bu gibi çelişkilerde Nijat ve Yılmaz'ın Sadun'a daima komünist gözüyle baktıklarının ve **HA-YALLERİNDE** onun ifadelerinde istemeyerek ve samimi olarak ekler yaptıkları kanaatini vermiş bulunmaktadır.

Ayrıca Sadun'un sanıklardan şoför İdris Erdinç'le

de tanışmak istediği ve bu konuda bir randevu tertip-
lendiği yolunda da bir iddia varsa da gerek İdris, ge-
rekse Sadun bu randevuyu reddetmektedirler. Bu hu-
susta tatmin edici bir kanıt da elde edilememiştir. HER
İKİ SANIĞIN FİKİR SEVİYELERİ İTİBARIYLA BÖY-
LE BİR RANDEVUNUN PARTİYE NE GİBİ BİR YA-
RAR SAĞLAYACAĞI DA MAHKEMECE ANLAŞILMA-
MIŞTIR. (*)

Bu nedenlerle sanığın iddia olunan suçu işlediğine
yeter delil bulunmadığı cihetle BERAATİNE.

ALİ KERTİ : (Sahife 120 - 121)

Adli Amirliğin 7.12.1956 tarih ve Esas 1956/17, Ka-
rar 956/11 sayılı iddianamesinde sanığın 1948 yılında
Türk Gizli Komünist Partisine girdiğini, Ahmet Konuk
ve Tekarmağan'ın üyesi bulundukları hücrede sekreter-
lik yaptığını ve hareketinin TCK'nun 5435 sayılı Kanun-
la değişen 141'inci maddesinin birinci fıkrası gereğince
cezalandırılması talep edilmiş, iddia makamı Esas Hak-
kındaki düşüncesinde bu istemi yineleyerek TCK'nun
173'üncü maddesinin uygulanmasını istemiştir.

Sanık sorgu ve savunmasında: Cahil olduğunu, sek-
reterlik yapamayacağını, Komünist Partisine girmediği
gibi bu Partinin ne demek olduğunu da bilmediğini,
Kadri Çokuğurlu'nun kendisini sendikaya kaydettiğın-
den bilgisi olduğunu, kendisinden birkaç defa üç lira
aidat aldığını beyan etmiştir...

Beş yıl ağır hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve
1 yıl 8 ay süre ile Malatya'da Emniyeti Umumiye neza-

(*) Yukardaki bütün bu iddialar savunma avukatının değil, yargıçların
gerekçesidir.

retinde bulundurulmasına... 7 Ağustos 1957 tarihinde Temyizi kabil olarak oybirliği ile karar verildi. (*)

Bu ilginç karar hakkında bir iki açıklama yapmak gerekir, 1954 TKP davası Kararına kadar iki sanık, Sadun Aren ve Ali Kerti tutuklanamamışlardı. Sadun Aren yurt dışında idi, Ali Kerti ise bulunamamıştı. 1954 Kararı bazı sanıklarca Temyiz edilmiş ve Temyiz KIRK sanık hakkındaki Kararı bozmuştu, bunlar arasında Parti lideri Dr. Şefik Hüsnü de bulunmakta idi. Dava bu kişiler için yeniden görüldüğünde yurda dönen Sadun Aren ve yakalanan İskeçeli küçük Ali (Ali Kerti) de davaya ithal edildiler ve yukarıdaki Karar verildi. Bir yeni sanık için BERAAT, diğeri için BEŞ YIL HAPİS.

Oysa Sadun Aren hakkında ifade veren üç kişi Ankara İl Sekreteri Ömer Lütfü Tuncay, Nijat Özön ve Yılmaz Çulpan'a 141'inci Maddenin 7'nci fıkrası uygulanmıştı, bu fıkra şöyledir: «Bu maddede yazılı suçları işleyenlerden biri suçu ve diğer failleri son tahkikat açılınca kadar yetkili makamlara ihbar ettiği ve bu ihbarın doğruluğu anlaşıldığı takdirde hal ve şartlara ve hadisenin hususiyetine göre ölüm cezası yerine 10 yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis ve hapis cezaları da dörtte bire kadar indirilerek hükmolunabilir.» Ondandır ki yukarıdaki kararda Hakimler bu üç sanık için «ifadelerindeki samimiyetten mahkemece şüphe edilmemekte ise de» formülünü kullanmak zorunda kalmıştır. Aidat alıp verme gibi somut bir fiili

(*) Ali Kerti (İskeçeli Küçük Ali) hakkındaki karar özeti Genel Sekreterliğe verdiğim raporda yoktur. Bu özet ile aşağıdaki açıklama bu kitap için eklenmiştir.

ise yorumlayamamışlardır. Oysa Kararda bir sahife sonra, üstelik mahkemede suçlarını in'kâr eden sanıkların polis ifadeleri geçerli sayılmış ve Ali Kerti ceza görmüştür.

Olayın içyüzü nedir, herhalde bu sorun çözümlenmeyince artık yurda dönemeyeceğini anlayan Sadun Aren, «Mülkiyeliler Dayanışmasını» kullanmış olacak ve FORUM dergisinde, Fakülte dergisinde «sol görüşe ters düşen iki yazı yazmış, mahkemede de «komünizme karşı olduğunu» beyan etmiş ve bu koşullar altında yapılan bir pazarlık sonucu yukarıdaki ender rastlanır Karar çıkmıştır. Kendisi de az sonra Profesör olabilmıştır.

TÜZÜK HAKKINDA MALATYA KONGRESİ'NDEKİ BİLDİRİSİ

20.11.1966

Delege Arkadaş,

Partimizde üst organların ve teşkilatın yeterli olarak çalışmadığı bir hakikattir. Bunun bir nedeni kadro yetersizliği ise bir nedeni de TÜZÜK'teki bazı yeter derecede açık olmayan, çelişen hükümlerdir. En önemlileri üst organların aralarındaki karşılıklı görev ve yetkileri düzenleyen hükümlerdir. Bu yüzden Genel Merkezin benden istediği tüzük tadil teklifindeki bu maddelere ait kısmın özünü ve gerekçelerini size arz etmeyi lüzumlu buldum.

1 — Büyük Kongreden sonra en üst organ Genel Yönetim Kuruludur. Halbuki yine tüzüğün 15. Maddesine göre: «Genel Yönetim Kurulu görev ve yetkilerini Merkez Yürütme Kurulu eliyle kullanır» ve Md. 34'te ise Genel Başkan «Parti Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu ile BİRLİKTE ve ORTAKLAŞA görevli ve sorumludur» denmektedir. Bu iki fıkra Genel Yönetim Kurulunun üst organ niteliğini sıfıra indirmektedir, yetki ihtilafları doğurmaktadır. Bu yüzden üst kurullar iyi işleyememekte, disiplin kurulamamakta, parti içi demokrasi yürütülememekte, parti eğitim ve teşkilat görevleri aksamaktadır. Hangi organın üst organ olduğu belli değildir.

2 — Genel Yönetim Kurulu Merkez Yürütme Kurulunu düşüremez bile. Madde 15'e göre Merkez Yürütme Kurulunu düşürmek için 2/3 çoğunluk gerekir. Genel Yönetim Kurulu 41 kişidir. Merkez Yürütme Kurulu 13 asıl, 6 yedek olmak üzere 19 kişiliktir. Genel Yönetim Kurulunun Merkez Yürütme Kurulunu değiştire-

bilmesi için (2/3), yani 28 oy gerekir, yedekler olmasa bile 28 artı 13 eşittir 41 olduğuna göre bu imkânsızdır, bir kişinin gelmemesi veya müstenkif kalması halinde madde işleyemez.

Kaldı ki kendileri istifa etseler dahi başka üyeler seçilemez, çünkü seçileceklerin Genel Merkezin bulunduğu şehirde oturmaları şarttır, haftada iki gün toplantı vardır. Bir Adana, bir Trabzon, bir Van'da oturan Genel Yönetim Kurulu üyesi bu yüzden Merkez Yönetim Kuruluna giremez. Durum çok açıktır, bu şartlarla denet olamaz, sorumluluk olmaz.

3 — Genel Başkan için durum aynıdır, üstelik kendileri iki üst kurul ile ORTAKLAŞA ve BİRLİKTE görevli ve sorumludur. Bu hal ihtilaf doğurur, disiplin kurulmasına manidir. Mesele bir şahıs işi değil prensip işi.

4 — Başkanlık bürosu organ değildir, fakat karar alır, direktif verir. Partinin yazışmasını düzenler (Madde: 20). Bu durum sorumsuzluk doğurmaktadır.

TEKLİFLERİMİZİN ÖZÜ :

1 — Genel Başkanın ortaklaşa ve birlikte yetkileri kalkmalıdır.

2 — Merkez Yürütme Kurulu üyeleri 1/5'e yani Genel Başkanla 9'a inmelidir. Yedekler ise kalkmalıdır.

3 — Genel Merkezde oturmayan işçi Merkez Yürütme Kurulu üyeleri için asgari ücret üzerinden tazminat verilmelidir, böylece en iyileri seçilebilir. Bu maaş Milletvekillerinin aidatlarının arttırılmasıyla kolayca temin edilebilir.

4 — Merkez Yürütme Kurulunun üyelerinin yarısından fazlası Milletvekili olamaz, fazlası seçilirse Kurul yeniden seçilir.

5 — Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulunu salt çoğunlukla düşürebilir.

6 — Genel Yönetim Kurulu karar organıdır, Merkez Yürütme Kurulu icra organıdır, başkanlık bürosu yani sekreterlik idari karar organıdır.

7 — Başkanlık bürosu, yani sekreterlik üyelerini Genel Yönetim Kurulu seçer, büro üyeleri ve kâtipleri maaşlıdır. (Bak Madde 3)

8 — Genel Yönetim Kurulunun gündem Maddeleri mutlaka oylanır ve bir karar şekline sokulur, toplantıda üyelere karar defteri imzalatılır ve bu kararlar partiye tebliğ edilir.

9 — Genel Başkan Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulunun kararları çerçevesi içinde hareket eder.

10 — Parti organları üyeleri Tüzüğe ve Parti disiplinine aykırı kararlarından dolayı şahsen mesuldürler, üyelerin tevsikli talepleri üzerine Merkez Haysiyet Divanına sevk edilirler.

II. Büyük Kongre Tabii Delegesi
Rasih Nuri İleri

NECATİ AYKAŞ'IN SAVUNMA BELGESİ

TİP ADANA İLİ 4. OLAĞAN KONGRESİNE SUNULAN İL YÖNETİM KURULU RAPORUDUR.

23/Nisan/1967

Sayın delegeler, sayın misafirlerimiz,

1966 Mayıs'ında yapılan İl Kongremizden bu yana yurdumuzda, partimizde ve dünyada ne gibi gelişmeler olmuştur?

Gelişme, toplumların değişmez nitelikleridir. Ancak, bu gelişme sürecinde tempo değişiklikleri vardır. Yurdumuzdaki gelişmenin temposu hızlanmıştır. Bu gelişmede ana faktör, sömürülen sınıfların hızla uyanmakta oluşudur. Sömürünün şiddeti ve buna bağlı olarak sosyalist fikirlerin yayılması, sosyalizmin halk içinde bir umacı olmaktan artık çıkmaya başlaması, bu uyanışı, yurdumuz tarihinde görülmemiş bir hıza ulaştırmıştır.

İşçiler, topraksız ve az topraklı köylüler, küçük memur, küçük esnaf ve zenaatkârlar, yani emekçi halkımız namuslu aydınlarla birlikte, haklarına sahip çıkmaya, sömürü düzenine karşı durmaya başlamışlardır.

Anayasamızın emekçi halkımızdan yana oluşu, sömürü düzenine karşı mücadeleyi daha da kolaylaştırmaktadır. Bunun bilincine varan emekçi sınıflarımız, Anayasanın savunulması yolunda meşru bir savaş vermeye başlamışlardır. Emekçi halkımızın bu uyanışı ve direnişi karşısında telaşa düşen hakim sınıflar, Anayasaya karşı direnmektedirler. Bunun içindir ki açıkça olmasa bile, Anayasayı karşılarına alan, uygulamamak-

ta direnen bu çevrelerin, emekçi halkın uyanışına karşı çıkışları, aslında Anayasaya karşı çıkıştır ve emekçi halkın mücadelesi ne kadar meşru ise, hakim sınıfların direnişi o derece gayrimeşrudur. Gayrimeşru duruma düştüklerini farkedenden bu çevrelerin telaşları daha da artmakta. Anayasa karşısında elleri kolları bağlı olanlar, Anayasa dışı tertipler peşinde koşmaktadırlar.

Emekçi halkımızın uyanış ve sömürüye direnişi oranında, hakim sınıfların faşizm özlemi artmaktadır. Bunun içindir ki Anayasaya sahip çıkma, Anayasayı savunma, ufukta beliren faşizm tehlikesine karşı devam ettirmeleri demek olan faşizme karşı, Anayasa güçlerinin başarıyla verdikleri savaş, son yıllarda yurdumuzda kayda değer en önemli olaydır. Bu nedenle, Anayasa güçlerinin en güçlü politik örgütü olan Türkiye İşçi Partisinin, sosyalizme açık ve emekçi halkımızdan yana Anayasayı savunmada gösterdiği azim, politikamızın mihverini teşkil etmektedir.

Son günlerde, evvelce denenmiş ve iflas etmiş bir metod, yeniden sahneye konmuştur. TİP'e ve ilerici güçlere karşı girişilen baskıların, devlet bütçesinden beslenen dernekler yoluyla düzenlenen taşlı, sopalı, bıçaklı, kanun dışı saldırıların, bu yolla sindirme gayretlerinin, bir kere daha iflas edeceğini, emekçi halkın uyanışını hızlandıracığını, mücadele azmini bileyeceğini ve keskinleştireceğini biliyoruz. Kuvvetimiz haklı oluşumuzdandır ve haklı oluşumuzun bilincine vardığımız ölçüde kuvvetli olacağız.

Sayın Delegeler, sayın misafirlerimiz,

TİP de toplumumuz içinde yaşayan ve gelişen bir örgüttür. Toplumumuzun bütün vasıflarını TİP de taşımaktadır. Bu bakımdan meziyetlerimizi ve kusurlarımızı gözümüzde büyütmememiz gerekir. TİP olarak he-

pimizin topluma birşeyler borçlu olduğumuzu ve bunu ödememiz gerektiğini bilmeliyiz. TİP bugün için emekçi halkımızın tek politik örgütüdür. Bu örgütü ayakta tutmak, geliştirmek, emekçi halkla kaynaştırmak bütün TİP'lilerin ön plandaki görevidir. Parti içinde huzursuzluk yaratacak her türlü davranıştan sakınmak, tabandakinden en tepedekine kadar bütün partililerin göz önünde tutmaları gereken bir husustur. Bu demek değildir ki her türlü eleştiri önlenmelidir. Sosyalistlerin «nereden gelirse gelsin eleştiriden korkmamaları gerekir. Tam tersine, kendilerini kuvvetlendirmeleri, geliştirmeleri, mücadelenin şiddetine ve fırtınasına karşı yeni yeni hedeflere ulaşmaları için eleştiriden kuvvet almaları gerekir.»

«Parti içinde durmadan çeşitli fikirler arasında zıtlık ve çatışmalar olur. Bunlar parti içindeki sınıf çelişmelerini, toplumdaki yeni ve eski şeyler arasındaki çelişmeleri yansıtır. Partide çelişme ya da çözülecek ideolojik çatışma yoksa, partinin hayatı sona erer. Toplum içinde canlı bir organizma olan partinin hayatiyetini azaltacak davranışlardan şiddetle sakınmak gerekir. Önemli olan birlik isteği ile işe başlamaktır. Bu özel birlik arzusu olmadan çatışma başladı mı, iş kolayca çığırından çıkabilir ve bu, başa baş, dişe diş, mücadele formülü ile aynı kapıya çıkar. İş bu hale gelince de ortada parti birliği diye birşey kalmaz».

«Bir parti üyesi —hangi kademedede olursa olsun— hiçbir zaman kendini yanılmaz görmemeli, kendi yaptığı herşeyin iyi olduğunu ve bütün kötülüklerin başkalarından geldiğini sanmamalıdır. Despot kesilmemelidir. Partililer partili olmayanların düşüncelerini dikkatle dinlemeli ve onlara söz hakkı tanınmalıdır. Bizden olmayanların sözleri doğruysa kendilerini alkışlamamız

gerekir. Yanlış söylüyorlarsa yine kendilerini sabırla dinlemeliyiz.»

Otoritarizm ile disiplini birbirine karıştırmamak gerekir. Disiplin bir partinin, hele sosyalist bir partinin başta gelen umdesi olmalıdır. Fakat «otoritarizm yanlış birşeydir. Çünkü kitlelerin bilinç seviyesini aşar ve özgür davranışa engel olur.»

Parti içi disiplin ve demokrasiyi birlikte ve birbirinden ayırmaksızın yürütmemiz gerekir. Disiplin uğruna parti içi demokrasiyi ve parti içi demokrasi uğruna disiplini feda etmemeliyiz. Demokratik merkezîyetçiliği uygulamalı, fakat bu ilkeyi, tabanı tepesinden habersiz, tepesi tabanına yukarıdan bakan bir piramit haline getirmemeliyiz. Demokrasi ve disiplini sadece sözü edilen boş kavramlar olmaktan çıkarmalı, parti içinde ve dışında günlük yaşantımızın bir parçası haline getirmeliyiz. 2. Büyük Kongremizde kabul edilen tenkit ve kendi kendini tenkidi, gerek partinin gerekse partililerin geliştirilmesi için etkin bir araç olarak kullanmalı, fakat bunu dejenere etmekten de sakınmalıyız.

Sayın delegeler, sayın misafirlerimiz,

Türk işçisi, sendikalar şeklinde örgütlenme hakkını, batıda olduğu gibi, uzun ve ıstıraplı mücadelelerden sonra ele geçirmiş değildir. Bunu söylemekle, sendikal örgütlenme uğruna, işçilerimizin hiç birşey yapmamış olduklarını söylemek istemiyoruz. Fakat bu uğurda sarfedilen çaba nisbeten hafif olmuş ve bu haklar, bazı kısıtlamalarla ve hakim sınıfların çıkarlarını zedelemeyecek şekilde, tepeden inme verilmiştir. Uğruna mücadele verilmeden elde edilen sendikal haklar, tabiatıyla böyle bir mücadele içinde gereği kadar pişmemiş işçi liderleri etrafında örgütlenmiştir. İşçilerimizin uzun müddet sendikalardan uzak duruşu ve sendi-

kayı kendi dışında bir örgüt sayısı, bu nedenledir. Ehli-yetsiz ve satılmış sendika liderlerinin, sendikacılığı bir meslek, bir geçim kaynağı haline getirmeleri, işçi çıkar-larını kişisel çıkarlarıyla çatışmadığı ölçüde gözetme-leri, işçilerimizin haklı olarak namuslu sendikacılara da aynı gözle bakmalarına sebep olmuştur. İşçinin sen-dikalara karşı bu ilgisizliği, sendikaların birtakım açık-göz kişilerin eline geçmesini kolaylaştırmıştır. Bu du-rumdan yararlanan ve aslında bu durumu bile bile ya-ratan hakim sınıflar, sendikalar yoluyla işçileri kontrol altında tutmuş ve politik çıkarlarına alet etmişlerdir. Aslında, sermayenin ezici gücüne karşı, birleşme ve ör-gütlenme yoluyla denge kurma amacını güden sendikal hareket dejenere edilmiş ve partiler üstü politika tera-nesiyle hakim sınıfların aleti olmuştur. Her namuslu sendikacı bir işçi lideri olduğunun ve bu sıfatla, ser-maye karşısında ezilen işçi sınıfının yalnız günlük çı-karlarının değil, uzun vadeli çıkarlarının da bahis ko-nusu olduğunu bilmesi, sendikal mücadelenin bir bü-tün olan işçi sınıfı mücadelesi içinde bir parça olduğu ve bütünden ayrılamayacağı bilincine ulaşması gerekir. Böyle bir yol sendikacıyı belki alıştığı rahat hayatın-dan uzaklaştırabilir. Fakat zahmetsiz, eziyetsiz ve teh-likesiz mücadele olamayacağı da bir gerçektir.

İşçi sınıfı artık uyanmaya ve gerçekleri görmeye başlamıştır. İşçileri artık eski teranelerle uyutamaya-caklarını anlayan, çıkarlarının tehlikede olduğunu gö-ren bazı sendikacıların telaşları ve çabaları boşunadır. Yürüyen bu hareket, yürüyüşe ayak uyduramayanları ergeç tasfiye edecek, kendi liderlerini kendi bağrından çıkaracaktır. Türk işçisinin bu mutlu günlerinin de ya-kın olduğuna inanıyor, gelişmekte olan sendikacılığı-mızın öz benliğine dönme çabalarını selamlıyoruz.

Sayın delegeler, sayın misafirlerimiz,

Yurt dışındaki en önemli olay, şüphesiz ki, geri bırakılmış ülkelerin, emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmak için, dişleri ve tırnaklarıyla verdikleri savaşlardır. Emperyalizme karşı milli kurtuluş hareketine girişen Asya, Afrika ve Güney Amerika halkları, karşılarında doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ABD'yi bulmaktadırlar. ABD yeryüzünde emperyalizmin baş savunucusu olmuştur. Milli kurtuluş savaşı veren her ülke, ABD'nin bu özel durumunu hesaba katmak zorundadır.

Bugün emperyalizmle milli kurtuluş savaşı veren ülkelerin başında şüphesiz Vietnam gelmektedir. 25 yıldır sırasıyla Japon, Fransız, Amerikan sömürgecilerine ve yerli ortaklarına karşı, eşit olmayan şartlarla savaşlar veren bu fakir, bu geri bırakılmış ülke halkı, günümüzde insan haysiyetinin, insan şerefının ve bağımsızlık aşkının sembolü olmuştur. Tekniğin en son buluşları, en öldürücü, en vahşi silahlar Vietnam halkı üzerinde denenmektedir. Bu, gözü kanlı, kudurmuş emperyalizmin, kadın erkek, çocuk ihtiyar demeden bir ülke halkını topyekûn yok etme çabasıdır. İnsanlık tarihinde bu denli vahşi bir savaşın bir örneği daha yoktur. Buna rağmen bu kahraman halk direnmekte ve mağlup edilememektedir. Bu kahramanca direniş, dünya kamuoyunda da yankılarını bulmaktadır. Bugün ABD'de dahi milyonlarca insan, bu vahşetin karşısında bulunmakta, yüzbinlerce kişinin katıldığı protesto gösterileri birbirini izlemektedir. Emperyalizmin propaganda çarklarının dişlileri arasında ezilmiş, bağımsız düşünce kabiliyetini yitirmiş, makine adamlar gibi standartlaştırılmış çağımızın insanı, Vietnam vahşeti karşısında uyanmakta, kıpırdamaktadır. Bu ümit verici gelişme devam ettiği

takdirde, ağır işkencelerle hayatlarını kaybeden kahraman Vietnam halkının, gerçekleştireceklerine inandığımız bağımsızlıkları, aynı zamanda emperyalizmin sonunu da müjdeleyecektir.

Dünyada emperyalizme karşı ilk milli kurtuluş savaşını başarıya ulaştırmış bir milletin çocukları olarak Vietnam milli kurtuluş harbinin başarıya ulaşacağına inanıyoruz. Bağımsızlıkları için savaşan, haysiyetlerini ayaklar altında çiğnetmeyen halkların imanlı direnişine karşı, tekniğin en son buluşları bile baş eğmeye mahkûmdur. Bundan 47 yıl önce, 23/Nisan/1920 tarihinde kurulan ve bugün yıldönümünü iftiharla kutladığımız 1. TBMM, 21 Ekim 1920 tarihinde yayınladığı beyannameyle şöyle demektedir. (TBMM milli hudutlar dahilinde hayat ve istiklalini temin ahdiyle teşekkül etmiştir, binaenaleyh hayat ve istiklalini yegâne ve mukaddes emel bildiği Türkiye halkını, emperyalizm ve kapitalizmin tahakküm ve zulmünden kurtararak irade ve hakimiyetinin sahibi kılmakla gayesine vasil olacağı kanaatindedir.)

Ne acıdır ki, 47 yıl sonra bugün, kapitalizme ve emperyalizme karşı 2. bir milli kurtuluş savaşı vermek zorunda bırakılmışızdır. Hiç şüphe edilmemelidir ki, bu 2. milli kurtuluş savaşımız da, tıpkı birincisi gibi, halkımızın zaferiyle sonuçlanacaktır. (*)

TİP Adana İl Yönetim Kurulu
Saygılarımızla

(*) Kongre Divan Başkanlığı seçimine sadece 4 oy alan Genel Sekreter yardımcısı karşısında Rasih Nuri İleri kazanmıştır, bu Kongre ve İstanbul Kongreleri ihraçları gerçekleştirme yolunda etkin bir rol oynamıştır. Sevk isteminde bu Kongre raporu açıkça suç sayılmıştır.

13'LER HAKKINDAKİ KARAR VE İPTAL DAVASI ÖZETİ

TİP MERKEZ HAYSIYET DİVANİ KARARI

No: 17

Başkan : İsmail Hakkı Balamir.

Üyeler: Salih Özkarabay, Adil Kurtel, Basri Dede, Mirza Doğan. (*)

Parti Merkez organları aleyhinde öteden beri planlı şekilde ve devamlı surette kışkırtıcı davranışlarda bulundukları, Parti içindeki dayanışmayı ve Parti teşkilatının birliğini bozmaya çalıştıkları iddiasıyla, Partiden —tüzüğün 43. maddesinin ç ve d bentleri gereğince— kesin çıkarılmaları istenen;

(*) Malatya Büyük Kongresi'nde Merkez Haysiyet Divanı'na oy sırasına göre işçi kesiminden Basri Dede, Salih Özkarabay, Üzeyir Kuran, İzzet Çilingir ve yedeklerden Mirza Doğan, İmam Temur seçilmişlerdir. Aydın kesiminden ise Adil Kurtel, Cenani Güngördü, İ. H. Balamir; Yedek olarak da Şekibe Çelenk seçilmişlerdi. Kendisine sorulmadan seçilen Cenani Güngördü derhal istifa etmiş ve Şekibe Çelenk asil üye olmuştur. Üzeyir Kuran'ın hastalığı üzerine de Mirza Doğan asil üye olmuştur. Bu aradan hakkımızdaki karara katılmak istemeyen İzzet Çilingir'in istifasıyla da İmam Temur asil üye olmuştur. Üzeyir Kuran'ın ölümcül kanserden yatması, Cenani Güngördü'nün istifası, Şekibe Çelenk'in de suçlu gösterilmesi aleyhimizde karar çıkmasına olanak yaratmıştır. Nitekim az sonra Basri Dede de muhalefet safına katılmıştır. MHD'nin durumu Türk Solu'nun tarihinde etkileyici bir rol oynamıştır.

- 1 — Sevinç Özgüner,
- 2 — Kumru Gözügeçgel,
- 3 — Naci Ormanlar,
- 4 — Rasih Nuri İleri,
- 5 — Ahmet Say,
- 6 — Süleyman Ege,
- 7 — Halit Çelenk,
- 8 — Şekibe Çelenk,
- 9 — Ümran Baran,
- 10 — Vahap Erdoğan,
- 11 — Necati Aykaş,
- 12 — Tuncer Yanar ve
- 13 — Necip Deveci,

haklarındaki dosya, Parti Genel Yönetim Kurulu'nun 16 Temmuz 1967 günlü kararına dayanılarak, 30 Eylül 1967 günlü sevk istemi ile kurulumuza verilmiştir.

Partiden çıkarılması istenen bu üyelere sevk isteminin birer sureti tebliğ edilmiş ve isterlerse sözlü savunmalarını yapmak üzere, Haysiyet Divanının 18.11.1967 günlü toplantısına davet edilen üyelere bazıları; ilk itirazlar olarak;

a — Divan Başkanı İsmail Hakkı Balamir'in, yazıhanesine gelen Erdoğan Berktaş adında birinin, kendisiyle görüşüğünü Genel Merkeze bildirdiğine göre muhbir durumunda olması ve ayrıca Malatya Büyük Kongresinde, bazı kişileri Partiden tasfiye etmek gerektiğini söylemesi ve böylelikle reyini ihsas etmesi karşısında, haklarında karar verecek Kurula katılmaması gerektiğini,

b — Sıfatları bakımından haklarında Merkez Haysiyet Divanının değil İl haysiyet divanlarının karar verebileceğini,

c — Olayda süre aşımı bulunduğunu, çünkü Tü-

züğün 44. maddesinin D bendi gereğince sevk yetkisine haiz kurulun olayı öğrendiği günden başlayarak, sevk istemini üç ay içinde hazırlaması gerekirken bu sürenin geçirildiğini,

ç — Savunmalarını gereği gibi yapabilmeleri için dosyayı incelemek ve aleyhlerindeki delilleri bilmek istediklerini ileri sürmüşlerdir.

Divan Başkanı İsmail Hakkı Balamir hakkındaki red sebebi Kurulumuzca yerinde görülmemiş, temelden yoksun olan bu itirazın sadece Divanı toplanamaz ve çalışamaz bir duruma sokmak amacını güttüğü kanısına varılmış, esasen bir Kurul üyesinin reddi konusunda Tüzükte ve Parti mevzuatında bir kural bulunmaması ve Muhakeme Usulü Kanunlarındaki hakimnin reddi hükmünün bir cemiyet veya parti disiplin kurullarını hiç ilgilendirmemesi bakımından bu itiraz yerinde görülmemiş, ancak Partiden çıkarılmaları istenen bu üyelerin, aleyhlerindeki iddiaların ve delillerin neler olduğunu bilmeleri ve savunmalarını buna göre hazırlamaları için dosyayı incelemeleri uygun görüldüğünden kendilerine mehil verilmiştir.

Toplantının bu nedenle bırakıldığı 9.12.1967 günü, sabahtan akşama kadar bir kısım üyelerin sözlü savunmaları dinlenmiş, bunlardan Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Naci Ormanlar ve Rasih Nuri İleri'nin, soruşturma sırasında şahitliklerine başvurulduğunu bildikleri bazı kişilerin ifadelerine dosyada rastlamadıklarından, bunların da getirtilmesi konusundaki istekleri üzerine adları belirtilen kişilere ait ifadelerinde Genel Başkanlıktan istenmesi Kurulumuzca uygun görülmüş, bunlar da getirtilmiştir. (*)

(*) Bu ifadeler sanıklara gösterilmemiştir.

Toplantının bırakıldığı 23.12.1967 günlü oturumda son savunmalar dinlenmiş, soruşturmaya son verilerek dosya ve kapsadığı kâğıtlar Kurulumuzca incelenip Raporör Adil Kurtel'in açıklaması da dinlenmiştir.

GÖREVSİZLİK

Partiden çıkarılmaları istenen üyeler arasında, haklarında ancak Merkez Haysiyet Divanının karar verebileceği kişiler vardır. Bunlar hakkında il haysiyet divanları karar vermeye yetkili değildir. İşlendiği bildirilen olayda üyelerin tümünün müşterek oldukları iddia edildiğine göre, aralarında bağlantı bulunduğundan, tümünün yüksek dereceli Kurula sevk edilmelerinde Tüzüğe aykırılık ve görevsizlik söz konusu olamaz. Bunun için bazı üyelerin, sıfatları bakımından, haklarında ancak, bağlı bulundukları il haysiyet divanlarınca karar verilebileceği yolundaki iddiaları Kurulumuzca kabule layık görülmemiştir.

SÜRE AŞIMI

Bu üyelerin Partiden çıkarılmaları konusunda, Genel Yönetim Kurulunun 36 üyesinden —yalnız Halit Çelenk'ten başka— 35'inin verdikleri karar, 16.7.1967 günlüdür. Tüzüğün 44. maddesinin D bendi gereğince sevke yetkili olan bu kurulun disiplin cezasını gerektirecek nitelikteki olayı ve onu işleyenleri öğrendiği tarih budur. Olayın daha önce öğrenildiği veya öğrenilmiş olması gerektiği iddiası köksüz ve soyut bir sözden ileri değer taşımaz. (*) Disiplin suçunun işlendiği ve bu üye-

(*) Sevk isteminde «sayın Divan Üyelerinden Kongreyi izlemiş olan arkadaşlarımız, Kongre günleri süresince, söz konusu hizbin faaliyetlerini bizzat gözlemiş olmalıdırlar» diye başlayan bir paragraf vardır. Bütün GYK üyeleri de bu durumdadır.

ler tarafından işlendiği kanısının ilk açığa çıkması, 16.7.1967 günlü kararla olmuştur. Sevk istemi ise 30 Eylül 1967 günlü olduğuna göre, Tüzüğün öngördüğü üç aylık süre geçmeden sevk istemi hazırlanmış ve Haysiyet Divanına verilmiştir.

Bu bakımdan olayda süreaşımı bulunduğu ve sevk isteminin üç aylık süre içinde verilmediği yolundaki savunma da yerinde değildir.

ESAS HAKKINDA

Görevsizlik ve süre aşımı hakkındaki iddialar reddedildikten sonra Kurulumuzca işin esasına geçilmiş, işlendiği belirtilen suçlar ve üyelerin herbirinin bu suç ile ilgisi teker teker gözden geçirilip olay ve delilleri değerlendirilmiştir:

Genel Yönetim Kurulunca tüzüğün 43. maddesinin ç ve d bentleri gereğince Partiden çıkarılmaları istenen bu üyelerin Parti içindeki dayanışmayı bozdukları, Partinin kabul ettiği politik çizgiye aykırı tutumda oldukları, Partinin Merkez Organları aleyhine devamlı kışkırtmalarda bulundukları ileri sürülmüş, bu konuda soruşturma yapıp şahitler dinlenmiş ve soruşturma dosyasına bazı yayınları kapsayan gazete küpürleri eklenmiştir.

Dinlenen tanıkların sözleri, Partide bir hizipleşmenin varlığını ve bu üyelerin bu hizipleşmede önyak olduklarını doğrulamakta ve dosyadaki yazılı belgelerde iddiayı ve tanık sözlerini kuvvetlendirmektedir. Gerçekten, izlenen Parti politikasına karşı, Partinin içinde ve dışında bu politikayı kötüleyen, baltalayan bir faaliyetin ve Partinin bölünmesini kaçınılmaz bir akibet haline getirecek bir hizipleşmenin bulunduğu ve Partiden

çıkarılmaları isteğiyle Kurulumuza sevk edilen üyelerin de genel olarak bu faaliyetin içinde bulundukları, isteyerek veya istemeyerek bu hizipleşmeye katıldıkları anlaşılmıştır. Bu hizibin Partinin temel sorunlarında ona karşı olduğu gizlenmemiş, Parti içinde ve dışında yayın yollarıyla ve toplantılardaki konuşmalarla belirtilmiştir. (*)

Bu davranışlar, eleştiri niteliğinin dışında bir balatalama, Partiyi çıkmazlara sokma, temelden değiştirip çökertme karakterini taşır ve bunlar, «Parti organlarının kararlarına cephe almaktan» çok ilerde olan zararlı davranışlardır.

Öteyandan İşçi Partisini ve yönetimini yerme, kötüleme faaliyetinin yoğunlaştığı, Meclis çalışmalarında Partinin revizyonizme kaymakla suçlandığı açıkça ve birçok vesilelerle tekrarlanıp durmuştur. Özellikle bugün yurttaki koşullar, Partimizin çok disiplinli olmasını, birliği ve dayanışmayı bozabilecek en küçük davranışlara bile göz yumulmamasını gerektirir. Partinin varlığını tehlikeye düşürecek, parçalanıp çözülmesine yol açacak kişisel ihtiraslara elbette müsaade edilemez.

Olayları bu açıdan ele alıp değerlendiren Kurulumuz, dosya içindeki belgeleri ve şahitlerin beyanlarını yeterli görmüş ve bu üyelerden; Sevinç Özgüner, Kurnu Gözügeçgel, Rasih Nuri İleri, Ahmet Say, Süleyman Ege, Ümran Baran, Vahap Erdoğan, Tuncer Yanar, Necip Deveci, Naci Ormanlar ve Necati Aykaş'ın, hizibin faaliyetine katıldıkları kanısına varmıştır. Esasen bunlardan bazıları yazılı ve sözlü savunmalarında, Parti sorunları üzerindeki düşünce ve inançlarını içtenlikle açık-

(*) Yayın yoluyla 13'lerden hiçbirisi sevk istemiyle ilgili böyle bir yazı yazmamıştır. ANT Dergisi'ne verilen cevap bunun kanıtıdır. Parti içindeyse bu konuda bazılarımız yalan yere suçlanıp, haysiyet dinvarlarına verilmişlerse de aklanmışlardır.

lamaktan çekinmemişler, Partinin politikasının karşısında olduklarını gizlememişlerdir.

Bunlardan ilk dokuz üyenin Partiden kesin çıkarılmaları gerektiği kanısına varan Kurulumuz, Naci Ormanlar ve Necati Aykaş'ın savunmalarını ve Partideki hizmetlerini gözönünde bulundurarak bunların iki yıl süre ile geçici olarak Partiden çıkarılmalarında fayda ummuştur.

Üyelerden Halit Çelenk ve Şekibe Çelenk'in durumlarına gelince; yukarda açıklanan nitelikte bir hizipleşmeyi kabul etmemekle beraber bir grubun varlığını kabul etmişler ve savunmalarında, aleyhlerindeki şahitlerin doğruyu söylemediklerini belirterek nedenlerini açıklamışlardır.

Bu iki üye bazı davranışlarıyla o gruba karışma şüphesini uyandırmışlardır. Parti içinde ve dışında o hizipten bazı kişilerle ilişkilerinin bulunduğu, Malatya Kongresinde o hizibin başları ile, olağanın üstünde temaslarda bulundukları anlaşılmakla beraber, onların faaliyetlerini benimsedikleri ve aktif rol aldıkları konusunda Kurulumuz kesin bir kanıya varmamıştır.

Fakat özellikle Partinin yüksek kademelerinde görev almış kişiler olmaları bakımından davranışlarında daha dikkatli olmaları beklendiğinden, eylemleri «Parti ödevlerini ciddiye almama» ve bir çeşit «yetkiyi aşma» olarak nitelendirilmiştir. Yazılı ve sözlü savunmaları ve şimdiye kadar Partiye olan yararlı hizmetleri gözönünde bulundurulmuş, haklarında uyarma cezası uygun görülmüştür.

SONUÇ :

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Parti teşkilatının birliğini, Parti içindeki dayanışmayı bozacak davranış-

larda ve Parti Merkez Organları aleyhine devamlı kışkırtmalarda bulundukları anlaşılan;

1. Sevinç Özgüner,
2. Kumru Gözügeçgel,
3. Rasih Nuri İleri,
4. Ahmet Say,
5. Süleyman Ege,
6. Ümran Baran,
7. Vahap Erdoğan,
8. Tuncer Yanar ve
9. Necip Deveci'nin

Türkiye İşçi Partisi Tüzüğü'nün 43. maddesinin ç ve d bentleri gereğince Partiden kesin olarak çıkarılmalarına, Naci Ormanlar ve Necati Aykaş'ın aynı maddeler gereğince ikişer yıl süre ile Partiden geçici olarak çıkarılmalarına, Halit Çelenk ve Şekibe Çelenk haklarında aynı maddenin 2. fıkrası gereğince uyarma cezasının uygulanmasına, Merkez Haysiyet Divanının 23.12.1967 günlü oturumunda oybirliğiyle karar verildi.

23.12.1967

Başkan	üye (raportör)	üye
İ. Hakkı Balamir	Adil Kurtel	Salih Özkarabay
üye		üye
Basri Dede	Mirza Doğan	

İPTAL DAVASI

Siyasi Partiler Kanunu, Siyasi Partilerden ihraç edilenlerin esas hakkında bu kararları iptal ettiremeyeceklerini, ancak usul hakkında mahkemeye başvurulabileceğini saptamıştır. TİP eski Genel Sekreteri Orhan Arsal bu yönden dava açmış ve iptal kararı alabilmişti, bununla birlikte davası yıllarca sürmüştü, bu arada kendisi Birlik Partisine kaydolduğundan karar uygulanmamıştı.

13'lerden Rasih Nuri İleri de ihracı kendisine resmi olarak tebliğ edilir edilmez, 1968 yılı Şubat ayında Ankara 9. Asliye Hukuk Mahkemesinde bu konuda dava açmıştı, (Dosya 968/105).

Dava dilekçesinde Rasih Nuri İleri gerekçeli ihraç kararının kendisine tebliğini talep ediyor. Tüzüğün 44/D maddesine göre 3 aylık suç ittıla zaman aşımı olduğunu iddia ediyor (Sevk istemine göre bütün GYK üyelerinin olaydan Malatya Kongresinde haberdar olması gerekiyordu, MYK ise ihraç hakkındaki kararını çok önceden almıştı). Genel Yönetim Kurulu'nun çıkardığı Yönetmeliğe göre ise bu süre bir ay olarak saptanıyordu ve bu hüküm değiştirilmemişti. Sevk istemi Tüzüğün 43 Ç ve D fıkralarına göre ceza istemekte idi, oysa sözü edilen sanığın bu fıkralarla ilişkisi yoktu, A fıkrası kapsamına giriyordu. Suçlama 17'ler olayındakinin aynı idi, oysa bu konuda Merkez Haysiyet Divanının Beraat kararı vardı. Dosyada delil bulunmamakta idi. Rasih Nuri İleri ispatlayıcı delil olarak da Kurul defterleri ve Kongre zabıtlarının Partice Mahkemeye gönderilmesini istiyordu.

Mahkemenin talebine karşı sadece İhraç Kararı

mahkemeye yollanıldı, cevapları Genel Sekreter Nihat Sargın, Minnetullah Haydaroglu ve MHD Başkanı İ. H. Balamir verdiler, ancak defterleri bir türlü yollamadılar.

Dava uzayıp Büyük Kongre yaklaşınca İleri sadece bir aylık zaman aşımı üzerinde durdu, Parti adına cevap veren İ. H. Balamir, 9 Mart 1966 günlü Genelgenin Haysiyet Divanı Yönetmeliğini iptal ettiğini savundu, bunu yaparken «bunun böyle olduğunu davacı da bilir ama, bu konuda Mahkemenizi iğfal edebilme gayret ve umudundadır» şeklinde çirkin bir tümce kullanmıştı. Yazılı yanıt veren R. N. İleri Yönetmeliklerin Genel Yönetim Kurulu tarafından kabul ve iptal edilmesinin bir Tüzük hükmü olduğunu, Genel Yönetim Kurulunun böyle bir kararı olmadığını, Genelgenin Genel Sekreterlik tarafından çıkartıldığını, oysa Sekreterliğin Tüzüğe göre Kurul kararlarını iptal edemeyeceğini, asıl Mahkemeyi iğfal etmek isteyeninin kendisi olduğunu bildirmiş ise de Mahkeme SPK'nun 56'ncı Maddesine dayanarak iddiaların esasa ait olduğunu kabul ederek davayı reddetmiştir. Karar 968/1009, gün 9.12.1968.

Son celsede hakim kararı vermeden önce: «Bu adamlar sizi partilerinde istemiyorlar, insan zorla gelin güveyi olur mu?» diyerek ihsası rey etmiştir.

İFTİRALARIN DEVAMI TEKZİPLERİN ÖYKÜSÜ

TIP HABERLERİ, Yıl: 1, Sayı: 4, 1 Ocak 1968, Sahife: 10

«PARTİ İÇİ HIZIPLAŞME FAALİYETİNDEN ÖTÜRÜ ONÜÇ ÜYE CEZALANDIRILDI»

Dünyanın her yerinde ve her zaman işçi, emekçi sınıfların politik hareketi, bir yandan sömürücü ege-men sınıflara karşı, öbür yandan kendi içinde mücadeleler vererek gelişmiştir. İç mücadeleler, büyük ölçüde, hakim sınıfların ve bizim gibi az gelişmiş ülkelerde emperyalist güçlerin, sosyalist hareketi içten fethetmek, çökertmek çabalarıyla ilişkili olmuştur.

Türkiye İşçi Partisi kurulduğu günden itibaren, dış emperyalist çevreler ve onların içerdeki işbirlikçileri olan hakim sınıflar tarafından partimizi çökertmek, hiç değilse gelişmesi engellenmek için elden gelen esirgenmemiştir.

Başlangıçta, dışarıdan kaba kuvvet gösterileri, yalan ve iftiralara dayanan saldırılar, diğer yandan içerde bazı parti yöneticilerine karşı girişilen yıpratma teşebbüsleri ön plandaydı. Bu taktikler muvaffak olamadı. Hatta tam tersine netice verdi. Bunun üzerine, parti safları arasına birtakım adamlar sokularak bunlar eliyle, partililer arasında dayanışmayı, ahenkli işbirliğini bozucu bir fitne ve fesat ocağı yaratılmak istendi.

Burjuvazinin ve Amerikan emperyalistlerinin doğ-

rudan doğruya giriştikleri sabotaj çabalarının yanı sıra, kendi kişisel niyet ve amaçları her ne olursa olsun, tutum ve davranışlarıyla, objektif olarak burjuvazi ile aynı paralele düşen bazı kişi ve çevreler de partiyi yıpratmak, gelişmesini engellemek hareketine girişmişlerdir. Partiye nüfuz ederek, onu içten çökertmek teşebbüslerinin son örneği, Türk emekçi sınıflarının eyleminden uzak kalmış, kopmuş ve Türkiye'nin şartlarını ve tarihsel gelişmesini doğru değerlendirmekten yoksun birtakım kişilerin parti içinde bir hizipleşme gayreti olmuştur. Bunlar, önce kendi aralarında kenetlenmiş, dayanışan bir grup meydana getirerek parti içinde adeta ayrı bir parti niteliğinde bir iç kavga yaratmak ve parti yönetimini ele geçirmek amacına yönelmişlerdir. Parti yöneticilerinin uyanıklığı ve Malatya'da Büyük Kongre delegelerinin bilinçli davranışı, hizibin bu amacının gerçekleşmesini önlemiştir.

Parti yönetimini ele geçirmekten ümidini kesen hizipçi grup, bunun üzerine partiyi bölmek ve çökertmek için çalışmalarına sistemli bir şekilde ve açıktan açığa girişmişlerdir. Genel başkanımıza ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi Behice Boran'a noterlik yoluyla gönderilen ve basılıp parti örgütlerine postalanın açık mektup, Genel Yönetim Kurulunun hizipçilerin elebaşlarını Hay-siyet Divanına sevk kararına karşı çeşitli illerde yürütülen imza toplama kampanyaları, basılı bildirilerin parti toplantılarında üyelere ve halka dağıtılması, teşkilata postalanması, nihayet Şişli İlçe Kongresini dışarıdan temin ettikleri kabadayılara bastırmaları bu hizibin küstah ve yıkıcı faaliyetlerinin belli başlı örnekleridir.

Bir yandan bu yıkıcı faaliyetlerle parti örgütünü parçalayıp çökertmeye çalışırken, öbür yandan da anti-

emperyalist güçlerin işbirliği paravanası arkasında Türk sosyalist hareketini bir küçük burjuva devrimciliği hareketi içinde eritmek, antiemperyalist mücadeleyi sosyalizm için mücadeleden koparmak hedefine yönelmişlerdir.

Yedi yıldan beri her türlü maddi ve manevi baskı ve saldırılara karşı emekçi halkımızın hak ve çıkarlarını cesaretle savunan, halkımız ve tarih karşısında sorumluluğunun bilincine varmış Türkiye İşçi Partisi, bu yıkıcı faaliyetlere, parti içinde parti yaratmak, bu olmayınca partiyi çökertme teşebbüslerine elbette müsaade edecek değildi; etmedi.

Nitekim, Ankara 11 Haysiyet Divanı, yazdıkları müşterek protesto mektubu ile Genel Yönetim Kurulunun tarihi kararına karşı cephe alan onüç üyeden onbirini partiden kesin olarak çıkarmış, bir üyenin savunmasında ifsad edildiğini belirterek özür dilemesi üzerine, o üyeye kınama cezası vermekle yetinmiş, biri hakkında da daha önceden başka bir sebeple kesin çıkarma cezası vermiş bulunduğundan, yeniden karar vermeye mahal görmemiştir. Hizipçi grubun diğer mensupları hakkında da ilgili haysiyet divanları yakında kararlarını vereceklerdir.

Genel Yönetim Kurulu kararı ile onüç üyenin sevk edildiği Merkez Haysiyet Divanı da 23 Aralık 1967 tarihli toplantısında, henüz savunmalarını yapmamış olan üyeleri dinlemiş, yapılan müzakereden sonra; sevk isteminde ileri sürülen iddiaları sabit görmüş ve suçun varlığına kesin kanaat getirerek, sevk edilen onüç üyeyi cezalandırmış bulunmaktadır. Bunlardan Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Rasih Nuri İleri, Ahmet Say, Süleyman Ege, Ümran Baran, Vahap Erdoğan, Tuncer Yanar ve Necip Deveci adlarındaki dokuz kişi, partiden

kesin olarak çıkarılmış; Naci Ormanlar, Necati Aykaş'ın iki yıl süre ile partiden çıkarılmalarına ve Halit Çelenk ile Şekibe Çelenk'in de uyarma cezası ile cezalandırılmalarına karar verilmiştir.

Bununla beraber, sömürücü, kap-kaççı egemen sınıfları ve onların dayandıkları Amerikan emperyalizmine bilerek veya bilmeyerek, dolaysız veya dolaylı şekilde alet olanların Türkiye İşçi Partisine karşı yıkıcı, yıpratıcı hareketleri bununla bitmiş olmayacaktır. Türkiye İşçi Partisi varoldukça bu gibi teşebbüs ve hareketler, yeni şekillere bürünerek, yeni yeni sözde fikir ihtilafları yaratarak devam edecektir. Ancak Türkiye İşçi Partisi, bu ve benzeri yıkıcı hareketlerle kösteklenecek, yozlaştırılacak bir kuruluş değildir. Tarihin omuzlarına yüklediği sorumluluk ölçüsünde güçlü olan partimiz, dışarıdan veya içeriden, nereden gelirse gelsin, bu gibi hareketleri bugüne kadar nasıl ezmişse, gene de ezecektir. Dostun düşmanın bunda şüphesi olmasın.

TİP HABERLERİ, Sayı 4, 1 Ocak 1968, sahife 1, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın partililere yeni yıl mesajı:

«..... Partimizin hızla gelişmesinden çılgına dönen çıkarıcı çevreler ve cüce politikacılar, taşlı sopalı saldırılarla bir sonuç alamayınca, partimizi içerden çökertmek teşebbüslerine girişmişlerdir. Aramıza kışkırtıcılar sokmuşlardır. Bir yandan, bazı kimseler de, partide hızipçilik yapmaya kalkışmışlar ve bilerek-bilmeyerek CIA ajanlarıyla aynı paralele düşmüşlerdir. Partimiz saflarına sızan kuzu postuna bürünmüş bu gibi kışkırtıcıların maskeleri düşürülmüştür. Sözde daha doğru, daha ileri bir sosyalizm uğruna mücadele ettiklerini söy-

leyerek, parti içi dayanışmayı birlik ve beraberliği, karşılıklı sevgi, saygı ve güveni baltalamaya teşebbüs edenlerin tasfiyesi başlamıştır. Haysiyet Divanları bu gibiler hakkında, ilk kararları vermiş bulunuyor. Önümüzdeki aylarda, partimiz, bu kışkırtıcılardan tamamen temizlenecektir.

Türkiye sosyalizmi, Türkiye'yi, emekçi sınıflarımızı kurtaracak biricik yoldur. Bizim tuttuğumuz yoldan daha doğrusu, daha ilerisi yoktur. Yolumuz, yöntemi-miz kitaplardan basma kalıp aktarmalarla değil, Türkiye'nin somut şartları bilim ışığında değerlendirilerek çizilmiştir. Biz, İşçi Partililer herhangi bir yol üzerinde değiliz. Türkiye'nin sosyalist yolu üzerindeyiz. Türkiye sosyalizminin kitabını A'dan Z'ye, yedi yıldır, mücadele-mizle, biz İşçi Partililer yazıyoruz...»

TİP HABERLER, 1.4.1968, Sayı 11

Mahkeme Eliyle Aldığımız Tekzip

PARTİ İÇİ ÖZGÜRLÜĞÜN SAVUNUCULUĞUNDAN ÖTÜRÜ ONÜÇ ÜYE CEZALANDIRILDI

TİP içinde demokratik bir ortam tesisine çalıştıkları ve birkaç yöneticinin kişisel diktalarına karşı çıktıkları için Merkez Haysiyet Divanınca cezalandırılan üyelerin Partiyi bölmek, Amerikan emperyalizmine ve burjuvaziye alet olmakla itham edilmeleri, Parti içindeki karanlık tutumun devam ettiğini göstermektedir. TİP Haberleri dergisinin 1 Ocak 1968 tarih ve 4 sayılı nüshasındaki yazıyı hazırlayanların, 13 üyenin Haysiyet Divanına sevk istemini bilmemeleri olanaksız. İstemde sadece Parti disiplinine aykırı bir hizipleşmeden bahsedilmektedir. Sevk istemi ile bağlı olan Merkez Haysiyet Divanının, kararlarını emperyalizme ve burjuvaziye alet olmak ithamından sonra, sevk istemi açıklanmaksızın, Haysiyet Divanının sevk isteminde ileri sürülen iddiaları sabit gördüğü ve suçun varlığına kesin kanaat getirerek onüç üyeyi cezalandırmış bulunduğu ifade edilmektedir. Bu suretle de sevk isteminde onüçlerin Partiyi bölmek, emperyalizme ve burjuvaziye alet olmakla itham edildiği kanısı uyandırılmak istenmektedir. Bu bilerek tertiplenmiş bir oyundur. Böyle oyunlar ve suçlamalar, suçlayanların kendilerini pek de rahat ve haklı hissetmediklerinin belirtisidir. Kaldı ki sevk istemindeki ithamları, Haysiyet Divanındaki savunma-

larımızla tamamen çürütmüş ve ithamın altında yatan gerçek nedenleri açıklamıştık. TİP Haberleri'ni hazırlayanların cesaretleri varsa sevk istemiyle birlikte savunmalarımızı da yayınlarlar ve gerçekler ortaya çıkar.

TİP'in kurulduğu günden bu yana saldırılara uğradığı doğrudur. Bu saldırıların bundan sonra da devam edeceği de doğrudur. Ama buna karşı koymanın yolu, bütün saldırılara göğüs germiş, Partisi için her türlü fedakârlığa katlanmış kişilerin, eleştiri hakkı ve Parti içi demokrasiden yana çıktıkları için, çirkin iftiralara hedef tutularak Parti'den ihracı değildir. Asıl bu gibi davranışlar Partinin bölünmesine, zayıf düşmesine, militanların şevklerinin kırılmasına yol açar ve son tahlilde, emperyalizme ve burjuvaziye alet olmak anlamına gelir.

Bahis konusu yazıda olduğu gibi, Parti içindeki huzursuzluğu Amerikan emperyalistlerinin taktiği gibi göstermek, asıl nedeni gizlemek için başvurulmuş bir tertiptir. Asıl neden, birkaç yöneticinin, etraflarında küçük hesapları tahrik ederek, otoriter eğilimlerini tatmin etmek ve sorumsuz davranışlarını devam ettirmek istemeleridir. Bu tutumun sonucu olarak tenkitlerim suç sayılmıştır. Bu kongrede kullandığım oy suç sayılmıştır. Adana İl Başkanı olarak İl Kongresinde okuduğum ve Kongrece tasvip edilen İl Yönetim Kurulu raporunun, Parti içi birlikten, eleştirinin faydalarından ve otoritarizmden sakınılması gerektiğinden bahseden kısımları suç sayılmıştır. Malatya'da bir delege olarak en tabii hakkımı kullanmam, tüzük tadil tekliflerine imza koymam suç sayılmıştır. İşte burjuvazinin ve emperyalizmin aleti olmakla suçlanmamın nedenleri bunlardır.

İki seçim dönemi boyunca TİP'in Adana İl Başkan-

lığını yaptım. Eleştiri hakkımı kullanıncaya kadar yöneticilerin güvenlerine, övgülerine ve tebriklerine muhatap oldum. Benim için önemli olan bunlar değildir. Hatta kişi olarak Partiden ihracım da önemli değildir. Önemli olan emekçi halkı, güvenliğine layık bir Partinin önderliği altında emperyalizmin ve kapitalizmin boyunduruğundan kurtulmasıdır. Değer hükümleri sözlerle göre değil, eyleme göre verilmelidir. Bir sosyalist için, Partisinin gerçek anlamda devrimci çizgide tutulması ve bu uğurda mücadele, sosyalizm için verilen savaşın en önemli bölümlerinden biridir. Bunu yapabilmek için de her türlü kişisel duygusundan sıyrılmak ve kimseden korkmamak gerekir.

Kişi olarak, TİP'e girdiğim için sosyalist olmadım, sosyalist olduğum için TİP'e girdim. Yirmibeş yıllık devrimci geçmişim vardır. (*) Günün birinde, hem de kendi Partim tarafından emperyalizme ve burjuvaziye alet olmakla suçlanacağım aklıma gelmemiştir.

Bahis konusu yazının sonunda, tam tekelci zihniyetle, bundan böyle sesini çıkaranların da başlarının ezileceği anlamında bir cümle vardır. Şunu iyi bilmek gerekir ki, Türkiye'deki sosyalist hareket hiç kimsenin tekelinde değildir ve bu hareketi tekellerine almak isteyenler ergeç bizzat bu hareket tarafından tasfiye edileceklerdir.

Necati Aykaş
TİP eski Adana İl Başkanı

(*) Necati Aykaş 1946'da Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi Adana İl Sekreterliği yapmıştır.

I

TİP HABERLERİ, 16.4.1968, Sayı 12

Mahkeme Eliyle Aldığımız Tekziptir.

Mehmet Ali Aybar'ın mesajı, 13'lere karşı iftira doludur. Değil bir sosyalist Partinin, bir burjuva partisinin genel başkanı bile, parti yönetici kadrosunun kişisel çıkarlarına karşı gördüğü parti üyelerine iftirada bulunmamalıdır. Malatya Büyük Kongresinde teklif maddeleri konusunda azınlıkta kalmanın doğurduğu bir daha seçilmeme vehmi karşısında politik mücadele silahı, yalan ve iftira olmamalıdır.

Hele Mehmet Ali Aybar gibi eski bir hukukçunun «bilerek, bilmeyerek CIA ajanları ile aynı paralelde» gibilerden kaçamak ve tevil yolları açık kaypak formüller kullanarak bize iftira etmesi hazindir. Bu demeç, bir kötü niyet ve demagoji örneği olarak politik edebiyatımıza girecektir.

«Çıkarıcı çevreler aramıza kışkırtıcılar sokmuşlardır» dedikten sonra «bu kışkırtıcıların maskesi düşürülmüştür» demeleri ve «Haysiyet (*)....

Rasih Nuri İleri

(*) Dergide çıkan bu tekzip açık bir kötü niyet ve kanunsuzluk örneğidir. Ayrıca tekzip edilen yazı birinci sayfada başladığından tekzip de o sayfada olmalıydı. Mahkeme kararını ve aslını ayrıca sunmaktayız.

T.C.
ADANA

I. nci Sulh Ceza Mahkemesi

Sayı : 968/39 Müt.

Hakim: Ahmet Cevdet Demirtaş

Ankara'da münteşir Türkiye İşçi Partisi tarafından 15 günde bir yayınlanan (TİP HABERLERİ) dergisinin 1 Ocak 1968 gün ve 4 sayılı nüshasında GENEL BAŞKAN MEHMET ALİ AYBAR'ın PARTİLİLERE YENİ YIL MESAJI'na dair yazılarının tekzipini isteyen Rasih Nuri İleri'nin Basın Kanununun 19. Maddesi gereğince tekzipini 20.3.1968 tarihli dilekçesi ve tekzip yazıları okundu.

Gereği Düşünüldü : Ankara'da intişar eden TİP Haberleri dergisinin 1 Ocak 1968 tarihli nüshasında birinci sahifesinde yayınlanan yazının tekzip edilmesini isteyen Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu eski üyesi Rasih Nuri İleri'nin tekzip yazılarının altı kırmızı kalemle çizilmiş «yalan ve» ... «Mehmet Ali Aybar açıkça yalan söylüyor» sözlerini havi kısımları çıkarıldıktan sonra diğer yazıların Basın Kanununun 19'uncu maddesi gereğince aynen neşrine, kararın bir suretiyle tekzip yazısının Ankara'da münteşir TİP HABERLERİ DERGİSİ'nin sorumlu müdürlüğüne gönderilerek çıkacak ilk nüshasında aynı sütunda, aynı puntolarla neşrine, itirazı kabil olmak üzere evrak üzerinde karar verildi.

21.3.1968, Saat 15.30

Hakim 11889

MEHMET ALI AYBAR'IN MESAJI 13'LERE KARŞI İFTİRALARLA DOLUDUR

Değil bir sosyalist partinin, bir burjuva partisinin Genel Başkanı bile parti yönetici kadrosunun kişisel çıkarlarına karşı gördüğü parti üyelerine iftirada bulunmamalıdır. Malatya Büyük Kongresinde teklif maddeleri konusunda azınlıkta kalmanın doğurduğu bir daha seçilmeme vehmi karşısında politik mücadele silahı (...) iftira olmamalıdır.

Hele Mehmet Ali Aybar gibi eski bir hukukçunun «bilerek, bilmeyerek CIA ajanları ile aynı paralelde» gibilerden kaçamak ve tevil yolları açık, kaypak formler kullanarak bize iftira etmesi hazindir. Bu demeç bir kötü niyet ve demagoji örneği olarak politik edebiyatımıza girecektir.

«Çıkarıcı çevreler aramıza kışkırtıcılar sokmuşlardır,» dedikten sonra «bu kışkırtıcıların maskesi düşürülmüştür» demeleri ve «Haysiyet Divanları bu gibiler hakkında ilk kararı vermiş bulunuyor» diye eklemeleri, iftiranın 13'lere ve bu arada bana yöneldiğini açıkça belirtmektedir, TİP HABERLERİ'nin 11 sahifesinde (sayı: 4) bu husus açıkça belirtiliyor.

Siyasi Partiler Kanununa göre Kongrelerde sevk istemlerinden ve Haysiyet Divanı kararlarından bahsetmek yasaktır, böylece bu iftiralara parti kademelelerinde cevap verecek veya verdirecek durumda da değiliz.

Aybar'ın «Sözde daha doğru, daha ileri bir sosyalizm uğruna mücadele» ettiğimiz hakkındaki iddiaları da yalandır. Sosyalizm bir bilimdir ve tektir, tartışma

konusu ancak onun belirli bir memlekette, belirli bir dönemde tatbikinin koşulları olabilir. Geçerli şiarlar konusunda tartışılabilir, bunun yeri kongrelerdir. Kongrede ileri sürülen tezler tartışılır, oylanır, fakat suç sayılamaz. (...) Biz Haysiyet Divanına «Ayrı bir sosyalist görüş sahibi» olarak verilmedik, hatta partinin politik hakkına ve organ kararlarına karşı gelmekten de suçlandırılmadık. Böyle bir suçumuz olsaydı Tüzüğün 43/a fıkrasından M. H. Divanı karşısına sevk edilirdik, bu fıkradan sevk edilmedik. (*)

Dünya tarihinde ilk defa olarak kanunun yasakladığı «aşırı solculuk» isnadı ile bir Genel Başkanın politik muarızlarına karşı ihbarda bulunduğu görülmüştür. Bir Genel Başkanın sevk istemini oylatabilmek için «ya ben ya onlar» demesi, Haysiyet Divanı üyelerini toplayarak «siz delillere değil, sevk istemindeki imzaya bakıp ona göre karar vereceksiniz» demeleri Sosyalist ahlaka hiç de uymamaktadır.

Aybar aşırı solculukla, yeraltı faaliyetle suçladığı kişilere, bu sökmeyince, CIA ajanı diyebilmiştir, bu sadece korkunçtur.

Sayın Senatör Tunçkanat'ın açıkladığı CIA planı ilerici güçleri bölmeyi amaç ediniyordu, bunu Mehmet Ali Aybar'a hatırlatmak gerekir.

Partim uğrunda Gültepe olaylarında burun kemiği kırılan, Anayasayı kendilerine hatırlatmak üzere Başbakan'a giden heyete katılan, daima partinin hattının savunulması için görev alan, Genel Yönetim Kurulunun en faal üyelerinden olduğu halde sadece sıra doldurmak için adaylığını koyan ben, particiliği Milletvekilliğini sağlamak ve onu muhafaza etmek için kullanan ve bununla ölçenlere sesleniyorum. Bugünkü saldırılara sizin

(*) Parantez arasındaki yerler hakimın kestiği yerlerdir.

verdiğiniz açıklar ve bize karşı iftiralarınız bir dereceye kadar sebep olmuştur, faşist tehlikesi karşısında Milli Demokratik cepheyi ve hele Sosyalist güçleri bölmeye hakkınız yoktur.

Beni kendilerinden üç gün sonra partiye kaydeden MEHMET ALİ AYBAR'ın bizim hakkımızda «çıkarıcı çevrelerin partiye soktuğu kışkırtıcılar» diye bahsetmesi, bize CIA, yani Amerikan ajanlığı iftirasında bulunması çok ayıptır.

Bu bölücü yoldan vazgeçiniz. (*)

Türkiye İşçi Partisi
Genel Yönetim Kurulu eski üyesi
Rasih Nuri İleri

(*) Tekzibin sadece bir paragrafı TİP Haberleri 12. sayısında arka sayfede basıldı, o kısmı başta sunduk.

PARTİ İÇİ SORUNLARDA ÇİZMEDEN YUKARIYA ÇIKMAK KABA BİR SORUMSUZLUKTUR

Dünyanın her yerinde, bütün siyasi partilerde bir takım görüş ayrılıkları olur. Bu bir hayatiyet ifadesidir ve partilerin gelişmesini sağlar. Ama dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir siyasi partide üyeler, tenkit planındaki tavırlarından ötürü vatana ihanetle, partiye ihanetle suçlanmazlar. Tenkide tahammülsüzlüğün temelinde yatan, aczdır, güçsüzlüktür, kaybetme korkusudur. Bir sosyalist partide, sorumsuzluk kokan suçlamalar çok ucuzlar, ayağa dolaşırsa, o parti, tehlikeli bir yerde ve yolda demektir. En çok bağırان haklıdır prensibine göre hareket edildi mi, parti fonksiyonunu yitirmiş olur.

1 Ocak 1968 gün ve 4 sayılı TİP Haberleri dergisinin 10 ve 11. sayfalarında yeralan «Parti içi hizipleşme faaliyetlerinden ötürü onüç üye cezalandırıldı» başlıklı imzasız yazı, baştan sona, seviye düşüklüğünün, hukuk bilgisinden yoksunluğun ve ahlaki sorumsuzluğun acınılacak bir örneğidir. Gericil gazete ve dergilerde bile rastlanmayan bu tarz ve üsluptaki yazılara bir sosyalist partinin yayın organında yer verilmesi, «Uyarma» cezasına müstahak gösterilmiş, bizlerin kamuoyuna ve parti örgütüne böylesine yepyeni bir iftira ile teşhiri, tam anlamıyla, aczin ve ciddiyetsizliğin ifadesi olduğu gibi, parti tüzüğünün de açıkça çiğnenmesidir.

«Uyarma» cezası alan bizlerden biri, Büyük Kongrece Merkez Haysiyet Divanına seçilen Şekibe Çelenk, öbürü ise, yine Büyük Kongrece Genel Yönetim Kuruluna seçilen Halit Çelenk'tir. TİP Haberleri dergisinde-

ki, bizleri de hedef alan yazıda şöyle denilmektedir:

«... Parti safları arasına birtakım adamlar sokularak bunlar eliyle, partililer arasında dayanışmayı, ahenkli işbirliğini bozucu bir fitne ve fesat ocağı yaratılmak istendi. Burjuvazinin ve Amerikan emperyalistlerinin doğrudan doğruya giriştikleri sabotaj çabalarının yanısıra, kendi kişisel niyet ve amaçları her ne olursa olsun, tutum ve davranışlarıyla, objektif olarak burjuvazi ile aynı paralele düşen bazı kişi ve çevreler de partiyi yıpratmak, gelişmesini engellemek hareketine girişmişlerdir. (...) Genel Yönetim Kurulu kararı ile onüç üyenin sevkedildiği Merkez Haysiyet Divanı (...) onüç üyeyi cezalandırmış bulunmaktadır. Bunlardan (...) Halit Çelenk ile Şekibe Çelenk'in de uyarma ile cezalandırılmasına karar verilmişti. Bununla beraber, sömürücü, kap-kaççı egemen sınıfları ve onların dayandıkları Amerikan emperyalizmine bilerek veya bilmeyerek, dolaysız veya dolaylı şekilde alet olanların Türkiye İşçi Partisi'ne karşı yıkıcı, yıpratıcı hareketleri bununla bitmiş olmayacaktır.»

Bizler hakkındaki bu suçlama, hiçbir teville yer vermeyecek kadar açıktır: «Amerikan emperyalizminin bilerek veya bilmeyerek, dolaysız veya dolaylı aleti olmak.»

Bu suçlamadaki mantık sefaleti, acaba partiyi rahatsız etmemekte midir? Acaba, bu yazının sahibi, kendisini Merkez Haysiyet Divanının üstünde mi görmektedir? Masum tenkitlerin karşısına, disiplin, dayanışma, ahenk gibi sloganlarla çıkılan bir partide, acaba, disiplin anlayışı denilen şey, Genel Yönetim Kurulunda «Yeraltı faaliyeti, hizipçilik, gizli toplantılar yapmak»la suçlanan bizleri, Merkez Haysiyet Divanınca bu suçlamalar reddedilince, bu kere, tam onun karşısı olarak «Amerikan emperyalizminin ajanı olmakla» suçlamak mıdır?

Yazarın elinde buna dair delil varsa, kendisini savcılığa ihbara davet ediyoruz. Aksi halde, bir müfteri olmaktan kurtulamayacak ve Türk Sosyalizminin tarihi bunun hesabını elbette soracaktır. Bir kısım yöneticilerin papağanlığını yapmayanları en ağır şekilde suçlamayı partide metod haline getirmenin, partiye mi yoksa bazı kişilere mi yarar sağlayacağını düşünmek gerek.

Amerikan emperyalizmine «bilerek» alet olana «Vatan haini» derler ki, böyle birinin partide yeri yoktur ve cezası da herhalde, «Uyarma» olamaz. «Bilmeyerek» alet olan kimse ise cahildir, gafildir ki, böyle birinin partiye üye olması dahi düşünülemez.

Parti disiplini, samimi tenkitlerle değil, böyle mantık çelişkileri içinde bulunanların sorumsuzlukları ile yıkılır. Şarklı kurnazlıkla, küçük ayak oyunları, sosyalist eylem yanyana gitmez. Tüzüğe ve parti yargı organlarına, herşeyden önce, parti yayın organında saygılı davranılmalıdır. Aksi halde, maksat ve artniyetler çabuk açığa çıkar ve silah geriye teper. Birtakım küçük hesaplarla kişilere sadakat arzına yeltenenler, «bilerek veya bilmeyerek» parti örgütünü vurmaktadırlar. «Dostun düşmanın bundan şüphesi olmasın.»

«CIA ajanı», «Amerikan emperyalizmine alet olmak» gibi suçlamaları sahiplerinin suratlarına fırlatır, partide durmadan sözü edilen «Uyanıklık» ve «titizlik» in özellikle bu gibi kimselerin ve davranışların üzerine çevrilmesinin Partinin yararına olduğunu belirtiriz. (*)

GYK üyesi

Av. Halit Çelenk

23.1.1968

MHD üyesi

Av. Şekibe Çelenk

(*) Ankara Mahkemesi bu tehzibi kabul etmemiştir.

HALİT ÇELENK'İN İHRACI OLAYI VE MİT RAPORLARI

HALİT ÇELENK'İN GYK TOPLANTILARINA KATILMASI İÇİN YAZILAN İKİ MEKTUP

I

Adana, 11/1/1968

Halit bey kardeşim,

Mektubunuzla, Haysiyet Divanı kararlarından beni haberdar etmek suretiyle gösterdiğiniz inceliğe ve nezakete teşekkür ederim. Ayrıca, yeni yıl dolayısıyla tebriklerinize teşekkür eder, ben de ailece yeni yılınızı yeniden kutlar, mutluluklar ve başarılar dilerim.

Divanın kararları hakkında düşüncelerimi soruyorsunuz. Kararın bu şekilde çıkması nedenleri çeşitli olabilir. Sizin mütalaalarınız doğru olabilir. Ayrıca bir ihtimal daha vardır. Belki biliyorsunuz, Orhan Arsal'ın kararı mahkemece bozulurken, 11 Haysiyet Divanının iki kişi ile toplanması ve karar vermesi sebep olarak gösterilmişti. Bu bakımdan yedi sayısı üzerinden dört kişi ile toplanan divan, muhtemel bir bozma sebebini göz önüne alarak oybirliği ile karar vermek lüzumunu duymuş olabilir. Bu durumda da fikir ayrılıkları belirdiği zaman —bir veya iki kişi bazı şahısların ihracına karşı olduğu zaman— uzlaşma yoluna gidilmiş ve bu şahıslar hakkında ortalama bir yol bulunarak oybirliği

sağlanmış olabilir. Bunu da bir ihtimal olarak düşünmek lazımdır.

Selahattin Uyar'la da görüştüm ve Şekibe hanım ile size kınama değil, uyarma cezası verildiğini öğrendim. Bu durumda kurullardaki görevleriniz devam ediyor demektir. Biliyorum ki bu adamlarla birlikte çalışmak ve tekrar yüz yüze gelmek zordur. Hele Şekibe hanım için bu çok daha zordur. Ne yapalım ki bu sizler için, hiç değilse şimdilik, bir görevdir.

Istifa etmek hiçbir şeyi halletmez. Ayrıca ihraçları protesto ettikleri için Haysiyet Divanına sevk edilen partili kardeşlerimize karşı da bizleri güç durumda bırakır. Onlara karşı görevlerimiz olduğunu unutmamamız gerekir. Bu husus bilhassa Şekibe hanım için daha çok varıttır. Bu arkadaşların davası Merkez Haysiyet Divanına geldiği zaman Şekibe hanımın da divanda bulunması, paradoksal fakat çok yerinde bir hareket olacaktır. Bu durumda sinirlere hakim olmak çok güçtür; biliyorum, fakat buna alışmamız gerekecek.

Elbette mücadele burada bitmiyor. Partiyi, her türlü fikirlerin tartışılabildiği demokratik bir ortama sokmak, otoritarizm eğilimlerine son vermeye çalışmak ve giderek gerçek bir sosyalist parti haline getirmek için çalışmak, gerçek bir sosyalist parti kurup geliştirmek imkânı doğuncaya kadar (ki şimdilik bu ortamın ve imkânın mevcut olmadığına kaniim) savaşmak başlıca görevimiz olmalıdır.

Bunun yolu da istifa ederek partiden ayrılmak ve herhangi bir şekilde dışardan partiye cephe almak olmaması gerek. Siz de bilirsiniz ki bu şekildeki mücadeleler, bütün dünyada, birçok sosyalisti burjuvazinin kucağına düşürmüş, onların aleti haline getirmiştir. Kendimizi ve arkadaşlarımızı ne kadar kuvvetli ve sağlam

görürsek görelim, bu ihtimali, elde olmayarak ve istemeyerek içine düşülen bu durumu unutmayalım.

Bu demek değildir ki, parti içinde mücadele ederken daima ihraç edilmek korkusu içinde bulunulacak ve birinci işin parti içinde kalmak olduğu düşünülerek tavizkâr bir tutum takınılacak. Hayır, buna hiç lüzum yok. Görevimizi ve doğru bildiğimiz fikirlerin mücadelesini yaparken böyle küçük hesaplara kapılmayacağız ve bu mücadele sonucu ihraç edilirse nöbeti parti içindeki başka arkadaşlar alacak ve biz de onlara yardımcı olacağız.

Haklarında kesin ihraç kararı verilen arkadaşlarımızın da meseleyi bu şekilde mütalaa edeceklerini sanıyorum. İstifa etmek bu arkadaşlara karşı bir vefa borcu ise, eğer bu şekilde telakki ediliyorsa, bunu yanlış görürüm.

Kesin olarak ihraç edilen arkadaşlar mahkemeye başvurabilirler. Herhalde bunu onların yapması çok daha doğru olur. Siz de hukuk bilginizle onlara yardımcı olursunuz. Fakat sizin doğrudan doğruya böyle bir dava açmanızı veya bu arkadaşların vekâletini almasını mahzurlu görürüm.

Düşüncelerimi sordunuz, ben de hülasa ettim. Elbette son karar sizindir. En doğru yolu bulacağınıza ve ona göre hareket edeceğinize eminim. Durumunuzun güçlüğünü anlıyorum. Fakat Türk emekçisine karşı görevlerimiz başta geliyor. Bu görevlerin en büyüğü de onu yanlış yollara sevkedecek bir sosyalist partiyle başbaşa bırakmak değil, gerçek bir sosyalist partisine sahip olmasının mücadelesini yapmaktır. Bu mücadele başarılı olur veya olmaz, en küçük bir ihtimali bile elimizle bir kenara itmeye hakkımız yok.

Sizin ve Şekibe hanımın bu yıl yapılacak Büyük

Kongreye tabii delege olmanız, meselenin önemini bir kat daha arttırıyor. Biliyorsunuz ki Büyük Kongrenin af yetkisi vardır. Böyle bir karar bir atıfet olarak değil, fakat bir haksızlığın düzeltilmesi olarak Büyük Kongreden istenebilir. Sonucu ne olursa olsun böyle bir jest önemlidir. Bu arada Merkez Yürütme Kurulundan çekilip çekilmemeniz —GYK'ndan değil— tamamiyle sizin şahsi kararınıza bırakılmalıdır.

Düşüncelerim bunlar. Salim bir karara varacağınıza eminim, sizlere sonsuz saygı ve sevgilerimi iletirim.

Necati Aykaş

II

Istanbul, 27 Ocak 1968

Halit arkadaşım,

Adana'dan dönerken hava alanından telefonla görüştüğümüzde Genel Yönetim Kurulunun 3 Şubatta toplanacağını, davet edildiğinizi ve gitmeyeceğinizi bana bildirdiniz. Gitmenizi ve fırsatını bulup baştaki cuntanın oyunlarını ortaya atmanızı uygun bulduğumu söyledim, buna gündem müsait değil, konuşturamazlar şeklinde cevap verdiniz, geniş ölçüde haklı olduğunuzu ve hatta fiili tecavüzlere maruz kalabileceğinizi bilmekteyim. GYK'nun verdiği oy yüzünden bir suçluluk kompleksi içinde olduğunu, bu yüzden de tamamen olumsuz hareket edebileceği de beklenilebilir, ancak bazı kişilerin silkinmesi, bazılarının da ayıkması mümkündür. Hakkınızdaki iftiraların foyası ortaya çıkmış bulunuyor (Cihan Palas toplantısına katılma iftirası), bu bile iyi niyetle Behice hanıma inanmış olanları uyandırabilir. Cemgil mektubunun da yalanı ispat edilmiş bulunmaktadır. Siz gitmezseniz Parti meseleleri hakkın-

daki raporda bizim meseleyi açıp tekrar iftira ve yalanlarını sıralayabilirler. Gittiğiniz takdirde raporun o kısmı herhalde okunmaz, bu bile bir kazançtır. O zaman siz de parti içi durum hakkında, bu konunun ele alınmadığını ileri sürerek söz alabilirsiniz, çünkü üstelik sonuca bağlanmış bir GYK sevk istemi vardır. Ve parti içi sorunları konusunda bu yönden izahat vermeleri gerekir. Kendileri konuyu açarlarsa durum daha da kolaylaşır. Kaldı ki sevk isteminin GYK kararına aykırı olarak çıktığı, istemde karardan sonraki olayların yer aldığı, istemdeki suçlamanın GYK'da yapılan suçlamalara uymadığını ve hatta GYK toplantısında büyük rolü olan Yozgat il sekreterinin ifadesinin dosyada bulunmadığını öne sürebilirsiniz. Aleyhte iğrenç bir ifade vermiş olan Murat Sarıca'nın raportör seçilmesi garabeti üzerinde durabilir, hiç olmazsa Üzeyir babanın mektubunu okuyabilirsiniz. Ve en önemlisi fırsat verildiği nisbetle politik bir suçlama yapıp baştaki cuntanın oyunlarını en sert bir şekilde ortaya atabilirsiniz. Sözüünüz kesilirse ve hatta kesilmezse bile bunu yazılı olarak GYK'na tevdi edebilir, almazlarsa postalayabilirsiniz. Hatta iş tartaklanmaya varırsa bu bile sizin yararınıza, bizim yararımıza bir durum yaratır, hiç olmazsa bir iki kurul üyesinin daha gözü açılır, zorlanan bir iki üye otokritik cesareti bulabilirler, toplantıdan sonra bile olsa. Hatta bir basın toplantısı bile yapılabilir, MHD'nca temize çıkan bir arkadaşın yapılan herhangi bir ters muamele cuntanın tutumunu ispatlamış bulunur. Elinizde benim ve diğer arkadaşların müdafaaları, dosya muhteviyatı ve MHD'na verdiğimiz dilekçeler olduğuna göre cuntaya karşı çok kuvvetli olarak çıkmak mümkündür. Sevk talebi hakkındaki toplantıda dürüst bir Genel Merkeze karşı geçerli sayılabilecek güzel savunmanız, bu cuntaya karşı o zaman bir taktik hatası olduğu ka-

naatimi size söylemiştim. Şimdi ise karşımızda bir Genel Merkezin değil de yalancı, iftiracı ve ihbarcı bir cuntanın bulunduğu vesikalar ile ispat edilmiş bulunuyor, Genel Yönetim Kurulunu ve Genel Merkezi bu gözle incelersek, sosyalistlerin burjuva mahkemelerinden sonuna kadar yararlanması ilkesinin tamamen yerinde olduğunu ve Genel Yönetim Kurulunun, bütün kusur ve eksikleri ile beraber, bu cunta ile ortak olmayıp çeşitli nedenlerle etki altında kaldıkları göz önüne alınarak, birçok üyelerinin böyle bir taarruzi savunma karşısında ayıkabileceği, o toplantıda değilse bile memleketlerine dönünce konuyu bir daha düşünebileceklerini ve konuşmanıza imkân verilmediği takdirde bile bunun nedenleri üzerinde durabileceklerini, kaldı ki o takdirde yapamadığınız veya yarıda kalan konuşmanızı Kurul üyelerine postalamakla aynı görevin yapılabileceğini göz önüne almak zorundayız. Halit arkadaşım, istediğimiz kadar beyanname, bildiri beyaz kitap neşrederim, bunlar bir yönden tek taraflı vesikalar olacaktır. Alışkın oldukları yalan ve iftira silahları ile bunları geniş ölçüde ve hiç olmazsa teşkilat nazarında etkisiz kılacaklardır. Halbuki Genel Yönetim Kurulunda (mahut MHD tarafından bile) temize çıkartılan bir üst kurul üyesinin konuşması çok daha etkili olacaktır. Yüzlerine karşı konuşacaksınız, vesikalarla onları yalanlayabileceksiniz veya *susturulacaksınız*, bu da aczlerinin en güzel bir delili olacaktır. Bence tam bir dosya ile ve iki üç nüshalı bir demeçle kurula çıkabilerseniz bu büyük bir zafer olur. Onlar ya zorbalığa veya da açıkça daha da yalan söylemeye ve bilnetice kendi kendilerini dolamaya, bir yalan ağı içinde örümcek ağındaki haşarat misali, kendi kendilerini hapsedmeye mecbur kalacaklardır. Bakın en ödlekleri, en zavallıları Erol Ersan, Türk Solu dergisinde bir kritik ile dolaylı bir otokritik yapmak durumuna

geldi, siz bu toplantıya katılırsanız, bir taraftan Abacı gibi, Karcı gibi, Erik gibi kendilerinden utananlar, diğer taraftan Kemal Aksoy gibi meseleye tamamen yabancı iyi niyetli arkadaşlar, bir taraftan da Şevki Erençan ve hatta Baki Çelikel gibi samimi olarak ve körü körüne Aybar'a bağlı olanlar bir dereceye kadar ayıkacaklardır. Aksi takdirde TİP HABERLERİ dergisi gözlüğü onlarda hakim olacaktır. Bu hata çok defa yapıldı ve her defasında yararlanan onlar oldu, tasvip etmediğim Sungurbey, Özgüden muhalefeti Behice hanım kulisi yönünden, Kemal Türkler şantajı yönünden haklıydı, MYK'daki dedikodu ve nutuk çekme havasından ilk gününü Sungurbey iğrendi, fakat kurulda kalıp içeriden mücadele etseydiler ihraç olsalar bile, ki o dönemdeki tüzükle imkânsızdı, parti otoritarist ve kendi legalitesini hiçe sayan bir yola kolay kolay giremezdi, daha sonra da Esat Çağa, Genel Yönetim Kurulu üyesi olarak görevini yerine getirip Bursa'ya veya sonraki toplantıya gelaydı ve Aybar'ın Merkez Yürütme Kurulu Kararına karşı gelerek Kıbrıs politikasını Bursa'da açıkladığını bize bildirseydi, herhalde ben de Niyazi de birçokları da buna karşı gelirdik. (Unutmayın ki Bursa'da ben MYK kararını yenebilmişim, o zaman Aybar diretememişti). Bunu yapmaktansa istifa etti ve bunu bir Genel Başkanlık mücadelesi edası ile yaptı, karşısına çıktık. Daha sonra Niyazi Ağırnaslı'ya karşı yaptıkları şantajlı istifaya zorlama aynı şekilde sonuçlandı, Ağırnaslı Genel Yönetim Kurulu üyesi idi, o zamanki tüzüğe göre Haysiyet Divanına bile sevkedilemezdi. Blöflerini görse ve bir hafta sonra toplanan Genel Yönetim Kuruluna gelip kendini savunsaydı, hepimiz onun tarafını tutardık. Macaristan ve Batı Almanya seyahatları suçlamaları lehine dönerdi, bu Behice - Aybar kliğinin çok güzel psikolojik bir blöfüydü. Niyazi diretemedi. Sonra da «ben

sahibinin sesi değilim» deyince ve zaten kendisi istifa etmiş iken, müdafaası imkânsız oldu.

Halit'ciğim belki partinin içinde ele geçen son direnme fırsatı, bu cuntanın maskesini düşürmenin son fırsatı senin elinde, 3 Şubat tarihli Genel Yönetim Kurulu toplantısı belki bu yöndeki bir direnişin son fırsattır, bunu kaçırmamak şarttır. Önceki olaylarda Genel Yönetim Kurulundaki şuurlu sosyalist çekirdek çok daha kuvvetliydi, baştaki cunta ise daha tam olarak teşekkül etmemişti, haya perdelerini daha tam olarak yırtmamışlardı. Muvaffak (Şeref) olayı ise ani bir şok olarak patlak vermiş ve hele ideolojik bir konuya değil de bir toplantının gecikmesi hakkındaki direniş şeklinde vuku bulduğundan, yirmi dakikalık bir gecikme söz konusu olduğundan, onu bir prensip meselesi haline getirememiştik. Fakat şimdi artık durumlar tam bir açıklığa kavuştu, karşımızda sosyalizmi, tüzüğü, programı, Büyük Kongre kararlarını ve hatta burjuva kanunlarını hiçe sayan bir cunta var, bunun maddi delilleri var. Hakkındaki ithamlar, iftiralar ve buna karşılık lehindeki MHD kararı var. Kurul kararının her türlü haysiyetten uzak olduğunu biliyorum, savunmamda da yazılıdır. Ancak her oyunun bir kuralı vardır, senin hakkındaki kararı rahatlıkla burunlarına takabilirsin ve oradan hareket ederek de Genel Yönetim Kurulunun sevk kararının da, onunla ilgisi olmayan sevk isteminin de, kendi ara kararları ve kırılmış dosya ile bile bir ilişkisi olmayan 13'ler hakkındaki kararı da rahatça yürütebilirsin, maskelerini indirebilirsin, konuşturulmasan bile. Biz uyarıcı bildiriden bahsediyoruz, teşkilattaki samimi unsurları uyarmaktan bahsediyoruz. Bu yönden bile en büyük fırsat senin elinde. Bunu kaçırmaya 13'lere karşı da, Partiye karşı da, sosyalizme karşı da hakkın yok. Vaktinin çok kıt olduğunu biliyorum, an-

cak dosyaya tamamen hakim bulunuyorsun.

Şekibe arkadaşımın beni desteklemesini rica ederim, ben bu konuyu pek önemli buluyorum. Kurulda sonucu bir fiyasko olsa bile, tek bir kimse uyarılmasa bile. Senin yerinde olabilmeyi ne çok isterdim bilemezsin. Hatırlar mısın, Aybar'ın Genel Yönetim Kurulunda Engels'i, Lenin'i ve bütün doktrini tahrif ettiği gün, karşısına çıktım, gayet sakın olarak bütün yalanlarını yüzüne vurdum, cevap bile veremedi, pıstı. O da Behice de ilgisiz konularda sataşmak istediler, ben diretince sustular. Hatta işin garibi Aren (?), Yahya (?), Minnetullah (??), Çetkin ve toplantı sırasında Kemal Türkler (???) beni tebrik etmişlerdi. Sakin bir üslup ve ses tonu ile bütün pislikleri ortaya çıkartılabilir, yeter ki şekil bakımından, yani gündeme ilişki bakımından falso verilerek insanı susturmasınlar. Balamir'i reddettikten sonra bile o hep bana hak vermek zorunda kalmıştı, o da, Dede de, Kurtel de, Özkarabay da. Kararın onlardan çıkmamış olması konuyu değiştirmez. Onlar usul bakımından karar vermemişken TİP HABERLERİ karar verildi diye yazması, onlar tevsii tahkikat kararı vermişlerken kararın derhal çıkmış olması meseleyi değiştirmez. Genel Yönetim Kurulundan karar alabiliriz dediğim yok. O kürsüde yüzlerine baka baka hakikatları açıklamak fırsatı olabilir veya hiç olmazsa insanın konuşturulmadığı bilmeyenlere ispatlanabilir. İki üç kişinin uyanmasına, bilerek oylarını ters kullanan bir iki kişiye ise otokritik fırsatı verilebilir. Bu görevimizi bazı MHD üyelerine karşı bile yaptığımızı (kararlarına rağmen) inanıyorum, bazıları tam kendilerini satmak ile uyanmak arasında bocalamaktadırlar. Zaman darlığından plansız, hissel ve bir daha okuyamadan mektubumu yolluyorum. Arkadaşça selamlar.

Rasih Nuri İleri

HALİT ÇELENK'İN İHRACI OLAYI

TİP HABERLERİ, 16.2.1968, Sayı 7

ÇELENK VE ERSAN'IN DURUMU

Genel Yönetim Kurulunun son oturumunda, 5'te 1 imza ile verilen önergeler üzerine, Kurul üyesi Halit Çelenk ile Erol Ersan'ın durumları da görüşülmüştür.

Önergeler üzerine yapılan görüşmede, Halit Çelenk'in Genel Yönetim Kurulu toplantısında yaptığı konuşma dolayısı ile partiden kesinlikle ihraç edilmesi istenmiş ve Çelenk'in bu istekle Merkez Haysiyet Divanına verilmesi yolunda karar alınmıştır.

Erol Ersan için aynı istekte bulunan üyeler, adı geçen bir dergide yazdığı yazının ve İstanbul teşkilatından verilen bilgilerin bu tedbiri gerektirdiğini söylemişlerdir. Kurul bu görüşü de kabul etmiş, ayrıca her iki üye için bütün görevlerinden alınma kararı verilmiştir. Kararlar, 31 üyenin oybirliği ile alınmıştır. (*)

GYK ÜYESİ EROL ERSAN'IN İHRAÇ İSTEMİNE NEDEN OLAN YAZI

KONGRELER VE TİP'İN GELECEĞİ ÜZERİNE

TİP İstanbul İli V. Olağan Kongresi 7 Ocak 1968 Pazar günü Bulvar Saray Salonunda yapıldı. Hep bili-

(*) Sendikacı Erol Ersan ve Aybar'dan sonra kısa bir süre Genel Başkan olan Mehmet Ali Aslan Malatya Kongresinde muhalefet liste-

yoruz ki, kongreler, o örgüt çerçevesi içindeki sorunların açık seçik tartışıldığı ve tüm partililerin yeni aşamalar için gönül ve fikir beraberliği içinde yapacakları çalışmaların en elverişli ortamlarıdır. Bütün partiler için geçerli olan bu görüş özellikle Sosyalist Partilerin kongrelerinde çok daha anlamlı bir ifade taşırlar. Kongreler delegeler tarafından kabul edilen gündemin 1. maddesinden kapanışına kadar bir bütün olduğuna göre partinin görüş ve prensipleri ile kongre çalışmalarında bir çelişme düşünülemez. Yani parti tüzük ve programı ile parti sözcüleri tarafından yapılan siyasî konuşmalarla ortaya konan görüş ve düşünceler kongrenin yönetiminde ve bütün safhalarında geçerli bir rehber olur. Bu tutumun aksi bir eylemde bulunmak sosyalist anlayışla bağdaştırılamaz. Ve hele bu ters davranışı bir takım muhayyel olayları öne sürerek yapılanların makul bir gerekçesi imiş gibi göstermek kişilerin sosyalistlik iddialarını çürütecek bir garip davranıştır.

TİP bugün Anayasanın eksiksiz ve tastamam uygulanmasını istemekte ve bu haklı görüşünü ısrarla savunmaktadır. Anayasa insan düşünce ve kanaat özgürlüğünü ve kimseye düşüncelerinden ötürü baskı yapılamayacağını da kabul etmiş olduğuna göre hiç şüphe yok ki Parti bu maddeleri de savunmaktadır. Kaldı ki Parti Tüzük ve Programı, Anayasanın bu esprisi içinde hazırlanmış ve Kongreleri «En geniş hürriyet havası içinde» fikirlerin ve görüşlerin serbestçe konuşulup tartışıldığı bir organ olarak kabul etmiştir. Bu tutum insan hak ve

sinden Genel Yönetim Kurulu asil üyesi seçilmişlerdi. 13'lerin ihracı oylamasında baskıya dayanamayan Erol Ersan ihraçlar lehine oy kullanmış, Mehmet Ali Aslan ise oylamadan önce toplantıyı terketmişti. Sonradan Erol Ersan «Türk Solu» dergisine yazı yazdı diye ihraç edilmiştir, yazı bölüm sonunda sunulmaktadır.

özgürlüğü için savaşmak olduğu kadar, insan kişiliğinin gelişip yücelmesini amaç edinen Sosyalist düşünceye de tamamen uymaktadır. Sosyalist parti kadrolarının bilinçli ve inançlı militanlardan kurulu olması onun kitle partileri karşısındaki en önemli özelliklerinden birisidir. Bir Sosyalist parti eğer bu özelliği taşıyor ve üyelerinin bilincine, sağ duyusuna güvenemiyorsa ortada aksayan bir durum var demektir. Ya yönetici kadro üyelerini eğitememiş veya eğitmek istememiştir. Bunun başka bir izah tarzı yoktur. Biz özellikle İstanbul gibi fikir akımlarına en açık bir il'in üyelerinin bilinçsiz ve sağduyu sahibi olamadıklarını kabul etmediğimizi ayrıca belirtmekte yarar görüyoruz. O halde, parti üst organlarını çeşitli yönlerde gelişen baskı metotlarını ve çirkin politika oyunlarına iten nedir? Bunu çözmek zorundayız. Partinin büyümesi ve emekçi kitlelerin tek umudu olması gereken bu siyasi örgütün gelişmesi için düşüncelerimizi açık seçik ortaya koymak zorundayız.

Bir Partinin yöneticileri tabandan gelen seslere kulak vermek zorundadır, bir Partinin yöneticileri onlara inanmış ve umut bağlamış olan üyelerini yanıltmamak zorundadır. Ve de bir Partinin Yöneticileri her şeyden önce Parti içi demokrasisini eksiksiz ve tastamam uygulayarak üyelerine örnek olmak zorundadır. Demokratik yolla yani halkın oyları ile iktidara gelmeyi kabul eden bir siyasî parti oy hakkını kullanma durumunda olan delegelerine baskı yapmaya kalkıştı mı onun ileride milli iradeye ne ölçüde sahip çıkacağına uzun uzun düşünülmesi gerekir.

Bir kongrede delegelerin serbestçe oy kullanması hiç bir şekilde önlenemez ve bu kuralın tersi tatbik edilen yerde ise seçilen kurulların meşruluğu tartışılabilir.

diği gibi hür ve demokratik bir seçimin yapıldığı iddiası öne sürülemez. Hele bu baskının adı yeni tatbik edilen «demokratik bir usul» olarak ileri sürülürse parti üyeleri yanıltıldığı gibi herkes kendine uygun yeni bir demokratik usulü seçimler esnasında denemeye kalkışabilir. Tarafımızdan bilinen tek usul, organlara girmeyi arzulayan her delegenin tavsiye listesinin altına kalın çizgiler çekilmeden isminin yazılması ve oylamalar esnasında hiç bir kimsenin delegelere tesir amacıyla kalkıp konuşmamasıdır. Bildiğimiz inandığımız tek usul budur. Delegelere karşı inancımız ve seçme seçilme özgürlüğüne olan saygımız da bunu icap ettirmektedir. Eğer Partiyi tüzük ve program çerçevesi içinde yönetmekten vaz geçerek kişisel görüşlerimizi empoze etmek ve uygulatmak kararında isek o zaman bu baylara, Tefvik Fikret'in «Kanun diye, kanun diye, kanun tepelendi» mısraına uyarak «Sosyalizm diye, Sosyalizm diye, Sosyalizm tepelendi» deriz. Sosyalist Parti gücünü halktan ve halkın en bilinçli kişileri olarak partiye giren üyelerden alır. Tepeden inmeciliğin Sosyalizm olmadığını sık sık tekrar edenler elbette ki bu kuralı da çok iyi bilirler. O halde bu baskı ve terör metotları neden uygulanır, neden üyeler sindirilmek istenir? Ve neden inanmış samimi birçok üye sırf bu metotların tatbik edilebilmesi pahasına karşıya alınır, anlaşılır dava değildir.

Üzüntümüz, hepimizin yüreğinde Türkiye'mizin ve emekçi halkımızın kurtuluşu yönünde büyük umutlar beslediğimiz TİP'in birkaç kişinin yönetimindeki bir kliğin her türlü kural ve disiplin anlayışını bir kenara iterek keyfi bir yönetim tarzına doğru hızla kaydıklarını ve gün geçtikçe hırçınlaşarak ve üyeler arasında keskin ayrılıklar yaratarak Partiyi kaçınılmaz bir bölün-

meve doğru sürüklediklerini görmemizdendir. Önünde çok çetin mücadeleler bulunan TİP'in yöneticileri dar boğazları (!) kazasızca aşmak istiyorlarsa Türkiye'nin şartlarında büyük güçlüklerle yetişen militanlarını kaprisler ve vehimler uğruna feda etmemeli ve onların iradelerine, görüşlerine saygı duymayı öğrenmelidirler. Bu ters tutumun devamı halinde (Her şey biz ve her şey bizim istediğimiz) sabit fikri olanlara bir gün geç de olsa ne ölçüde yanıldıklarını mutlaka öğretecektir. (*)

Erol Ersan
TİP Genel Yönetim
Kurulu Üyesi

HALİT ÇELENK'İN İHRACI HAKKINDAKİ SEVK İSTEMİ

20.2.1968

Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

Ankara

Sevk isteminde bulunan :
Genel Yönetim Kurulu

Karar tarihi ve No.'su :
Genel Yönetim Kurulunun 4.2.1968 gün ve 5/4 sayılı, 31 hazır üyenin ittifakı ile alınan karar.

Divana açıklamada bulunacak olan :
Genel Sekreter Nihat Sargın
Hakkında sevk isteminde bulunulan :
Halit Çelenk, Genel Yönetim Kurulu üyesi

(*) Türk Solu Dergisi, Sayı: 9, 16 Ocak 1968.

İstenen disiplin cezası :

Tüzüğün 43. maddesinin (a) ve (ç) fıkraları uyarınca Partiden kesin olarak çıkarma.

Olay ve ispatlayıcı deliller :

Halit Çelenk, hakkında Sayın Kurulunuzun vermiş bulunduğu uyarma cezasından sonra ilk katıldığı 3-4 Şubat 1968 tarihli Genel Yönetim Kurulu toplantısında ilişkide özeti toplantı tutanağından çıkartılan konuşmasını yapmıştır. Sunulan tutanak özetinde belirtilen beyanlarında görüleceği üzere yaptığı bu konuşması, Genel Yönetim Kurulunu, Genel Başkanı, Başkanlık Divanını *tahkir ve tezyif edici nitelik taşıdığı gibi, Merkez Haysiyet Divanı kararını da alenen istihfaf etmiştir.*

Bu tahrik edici konuşması Genel Yönetim Kurulu üyeleri tarafından tepki ile karşılanmış ve yer yer protesto edilmiştir. Halit Çelenk bunlara hiç aldırmadan konuşmasını başladığı hava içinde bitirmiştir. Bununla da davranışının, *maksatlı ve evvelden tasarlanmış bulunduğu* açıkça ortaya çıkmıştır.

SONUÇ : Halit Çelenk'in Genel Yönetim Kurulunun 3.2.1968 tarihli oturumunda hazır bulunan bütün üyelerin tanıklığı ile sabit olan eylemine uyan Tüzüğün 43. maddesinin (a) ve (ç) fıkraları uyarınca «Partiden kesin olarak çıkarma» istemi sayın Divanınızın taktirine sunulur.

Eki: Tutanak özeti.
MH/rk.

Genel Sekreter
Nihat Sargın

SEVK İSTEMİNDEKİ EK TUTANAK ÖZETİ

Genel Yönetim Kurulunun 3/4 Şubat 1968 tarihli Toplantısının tutanak özeti (Sayfa 5 - 6)

HALİT ÇELENK'İN KONUŞMASINDAN :

«... Ben konuşmama bu iki noktaya değinmekle yetinecektim. Ancak bir üyenin A. Cemgil'in bizi telmihen söylediği sözler beni bir konuya daha değinmek mecburiyetinde bırakmıştır. Bu arkadaş ve diğer Genel Yönetim Kurulu üyeleri acaba eski kanaatlerini hakkımızda muhafaza ediyorlar mı hâlâ, merak ediyorum. Biliyorsunuz o gün bir oylama sistemi kullanıldı ki Başkanlık Divanınca ve bizzat Genel Başkan tarafından mesele öyle konuldu ki Genel Yönetim Kurulu ifsat olundu ve oylar bu şekilde temin edildi (Üyeler arasında protesto sesleri böyle konuşmaya hakkın yok, Başkan müdahale edin) Halit Çelenk devamla hatırlayacaksınız o gün Behice Boran Merkez Yürütme Kurulu sözcüsü olarak yaptığı konuşmasında sevk isteminde bulunmayan isnatlar ileri sürmüştür, bunlar düpedüz yalandır (*) (protesto sesleri). Arkadaşlar şimdi Genel Başkan Parti içinde Amerikan ajanlarının bulunduğunu kabul etmek gereklidir diyor. Aynı mealde TİP Haberleri'nde imzasız bir yazı yayınlanmıştı. Parti üyelerini böyle ağır bir töhmet altında bırakmak suçtur ve buna kimsenin hakkı yoktur. Haysiyet Divanına sevk edilmişimiz baştan-baş usulsüzdür. Bir kere aleyhimizde şahitlik yapan

(*) Halit Çelenk'in, Mihri Belli hücrelerinden olduğu iddiası MHK kararına göre kabul edilmemiş ve Çelenk'e sadece uyarı cezası verilmişti.

Murat Sarıca, Genel Yönetim Kurulunda tetkik komisyonuna seçildi. Bu nerede görülmüştür. Bundan başka dinlenen şahitlerden bir çoğunun ifadesi dosyaya konmadı. Yılmaz Halkacı ve başkaları, ... Buna karşılık olmayan ifadelerden bahsedildi. Esasen verilen *Uyarma Cezası tutarsızdır*. Merkez Haysiyet Divanı Başkanı karardan sonra bana «Sizin ve Şekibe hanımın hakkındaki ithamların hiçbirini divanımız varit görmedi. Ancak sizi sevk eden Genel Yönetim Kurulunu ve Genel Başkanı tatmin için Uyarma cezası vermeyi gerekli gördük» dedi. Arkadaşlar nasıl bir haleti ruhiye içinde olduğumu takdir etmenizi istiyorum. Biz o zaman komünist olmak isnadı ile sevk edildik. Şimdi ise bize Amerikan ajanlığı isnadı yapılmaktadır. Bunu bana bütün cihanda kim yaparsa ona şiddetle ve nefretle red ve iade ederim.» dedi.

HALİT ÇELENK'İN SAVUNMASI

TİP Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığına

14.9.1968

Özet : Yazılı savunmadır.

Parti genel sekreterliğinin 20/2/1968 günlü ve 95 sayılı sevk isteminde: 3/4 Şubat 1968 günlü Genel Yönetim Kurulu toplantısında yaptığım bir konuşmanın Genel Yönetim Kurulunu, Genel Başkanı, başkanlık divanını tahkir ve tezyif edici nitelik taşıdığı ve Merkez Haysiyet Divanı kararını da alenen istihfaf eylediği iddia edilmekte ve konuşmanın maksatlı ve evvelden ta-

sarlanmış olduğu da ileri sürülerek Tüzüğün 43'üncü maddesinin a ve ç bentleri gereğince partiden kesin çıkarılmam istenmektedir.

Bu sevk isteminde ileri sürülen iddialar tamamen gerçeklere aykırıdır. Şöyle ki:

1 — Sevk isteminin dayanağı olarak gösterilen ve toplantı tutanak suretinden alındığı söylenen «Halit Çelenk'in konuşmasından» başlıklı konuşma metni yanlış-
tır ve benim sözlerimi yansıtmamaktadır. Bu metindeki «Arkadaşlar şimdi Genel Başkan parti içinde Amerikan ajanlarının bulunduğunu kabul etmek gereklidir, diyor. ... Uyarma cezası tutarsızdır...» sözleri tarafımdan söylenmemiş, diğer bazı cümleler değiştirilerek yazılmış ve anlamları da değişmiş ve söylediğim bazı sözler de hiç yazılmamıştır.

2 — Olay şöyle olmuştur:

A — 16/7/1967 gününde, Parti içinde dayanışmayı bozucu, partinin kabul edilmiş politik çizgisine aykırı olan ve parti merkez organlarının aleyhine devamlı kışkırtmalarda bulunan bir hizip faaliyetine katılmak eyleminden ötürü kesin çıkarma isteği ile Divanınıza sevk edilmiştim.

Divanınızın eşim Şekibe Çelenk ile benim hakkımda Uyarma cezası verdiğini sözlü olarak sayın İsmail Hakkı Balamir'den öğrendim. Daha sonra da partinin 4 sayılı Haber Bülteninde yayınlanmış bir yazıda okudum. Bu karar bugüne kadar yazılı isteklerimize rağmen tarafımıza tebliğ edilmemiştir. (*)

B — Sözü geçen 4 sayılı Haber bülteninde «13 kişi muhtelif cezalara çarptırıldı» başlıklı bir yazıda diva-

(*) Karar Rasih Nuri İleri'nin açtığı iptal davası sırasında mahkemenin talebi üzerine mahkemeye gönderilerek tarafımızdan öğrenilmiştir.

nunuzun kararı bildirilmiş ve emperyalist çevrelerin ve içindeki işbirlikçilerinin partiyi çökertmek için parti içine adamlarını soktuğu, bunların önce kendi aralarında kenetlendiği ve sonradan bir hizip kurdukları ve parti yönetimini ele geçirmek için çalıştıkları ve ancak partiyi çökertmek için çalışan bu hizibin maskesinin düşürüldüğü ve hizip mensuplarının cezalandırıldığı ileri sürülmüş ve bu kişilerin Amerikan emperyalizminin ve yerli hakim sınıfların paralelinde oldukları iddia edilmiştir.

Aynı sayılı Haber bülteninde Genel Başkan tarafından yayınlanan Yılbaşı mesajında yine aynı konuya değinilerek bu kişilerin CIA paraleline düştükleri ve partiden ihraç edildikleri ileri sürülmüştür.

C — Haksız ve maksatlı olarak hakkımızda ileri sürülen, parti içinde dayanışmayı bozacak şekilde bir hizibe katılmak iddiasının yanında bir de ayrıca Amerikan Emperyalizmi, yerli egemen sınıfların adamı olmak, CIA paralelinde çalışmak iddiaları, ne kadar tutarsız olursa olsun, beni derinden üzmüştür. Yetkili ağız ve organların bu iddialarda bulunması, bazı çevrelerde alay konusu olmuş, bazı çevrelerde dehşet uyandırmış ve birçok kimseleri de acı acı düşündürmüştür.

İşte böyle bir ortam içinde ve aldığımız davetiye üzerine 3 Şubat 1968 günü Genel Yönetim Kurulu toplantısına katıldık.

3 — Toplanının gündeminde ve dağıtılan çalışma raporunda bu konu ile ilgili herhangi bir madde veya açıklama yoktu. Bu da normaldi, çünkü bu konu Divanınızın kararı ile kapanmıştı.

Hal böyle iken, 3/2/1968 gününde, Genel Yönetim Kurulu toplantısında açış konuşması yapan Genel Başkan tarafından her nedense bu konuya değinilmek ge-

reği duyulmuş, yukarıda sözü geçen yılbaşı mesajında ileri sürülen ve benim dahil olduğum iddia olunan hi-zip mensuplarının CIA paralelinde çalışmalar yaptıkları vesaire ileri sürülmüştür. Kapanmış bulunan bu konuya tekrar dönülmesi ve benim ve eşimin Genel Yönetim Kurulunda alenen CIA paralelinde gösterilmesi hayretimizi mucip olmuş ve bu ithamın bizde uyandırdığı üzüntü ve nefreti tazelemiştir.

Diğer taraftan çalışma raporu üzerinde söz alan üyelerden Adnan Cemgil ve başkalarının, çalışma raporunda Haysiyet Divanı olayları ile ilgili bir husus ve madde yokken, geçmiş bu olaylara değinmeleri bizi Amerikan emperyalizminin, CIA'nın ve egemen sınıfların hizmetinde göstermeleri, bizde haklı olarak hayret ve nefret uyandırmıştır.

Bu ağır ithamlar ve hakaretler karşısında, kendimizi savunmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Her insanın kendisine yapılan ithamlar karşısında savunma hakkı vardır ve bu hak, bilinildiği gibi, kutsal bir haktır. Aynı zamanda bu ithamlar sataşma niteliğinde olup B. M. Meclisi iç tüzüğüne göre ilgiliye cevap hakkı verir. (*)

İşte biz bu haklı nedenlerle ve gerek çalışma raporu üzerindeki düşüncelerimizi açıklamak ve gerekse bu ithamlara cevap vermek amacı ile söz aldık. Yoksa, sevk isteminde gerçek dışı olarak ileri sürüldüğü gibi, maksatlı ve evvelden tasarlanmış olarak söz almadık. Konuşmamızın maksatlı ve evvelden tasarlanmış olduğu iddiası o kadar dayanaksız ve hatta gülünçtür ki, bunu kabul edebilmek için, bizim önceden, toplantıda bu konu ile ilgili düşünceler ortaya konacağını, CIA ajanlığı

(*) II. Büyük Kongrede Başkan Çetin Altan durmadan bu iç tüzüğü uyguladığını söylemiştir.

ile itham edileceğimizi bilmemiz gerekirdi ki, bu, akla aykırıdır. Sonra bir insanın sebepsiz olarak kendi aleyhine bir hava yaratmak istemesi de aklın kabul edebileceği bir şey değildir. Divanınıza sevk edildiğimiz zaman, egemen sınıfların, Amerikan emperyalizminin ve CIA'nın hizmetinde olduğumuz iddiaları ortada yokken, Divanınızın kararından sonra ve toplantının gündeminde ve çalışma raporunda böyle bir konu mevcut değilken, bu yeni ithamların ortaya atılması, maksatlı hareket etmenin bize yükletilemeyeceğinin açık delilidir.

3 — Yukarıdaki şu kısa açıklama göstermektedir ki, yaptığımız konuşma, herhangi bir kişiye veya kurula hakaret amacı ile değil, hakkımızda yapılan gerçek dışı, maksatlı ithamların iç yüzünü ortaya koymak, gerçeği açıklamak ve kendimizi savunmak amacı ile yapılmıştır.

Bu konuşmamızda özetle şunlar söylenmiştir:

«Bugün burada söz almaya niyetim yoktu, fakat bazı üyeler ve bu arada Adnan Cemgil konuşmalarında, gündemin ve çalışma raporunun dışına çıkarak, şahsım ve eşim Şekibe Çelenk ile ilgili konuşmalar yaptılar ve son Haysiyet Divanı olaylarına değinerek bizi suçladılar, bizim CIA paralelinde çalışmalar yaptığımızı ileri sürdüler. Genel Başkan da sabahki konuşmasında aynı suçlamada bulundu. Biz meseleye kapanmış gözü ile bakıyorduk, Haysiyet Divanı da kararını verdiği için artık bu konu üzerinde durmaya da lüzum yoktu. Ama böyle olmadı, bu konuşmalar karşısında kendimizi savunma gereği ortaya çıktı. İşte bu nedenle söz almak zorunda kaldım. (*)

(*) Gerçekten yazdığım mektuptan sonra Sayın H. Çelenk'e telefon ettim ve fikirlerimi yineledim. Kendisi Kurula katılmayı kabul ettiğini ve fakat polemik açmayacağını ısrarla söyledi.

Sayın Genel Yönetim Kurulu üyeleri,

Önce çalışma raporundaki iki eksikliğe değinmek istiyorum:

A — Son zamanlarda Büyük Millet Meclisinde önemli olaylar ve görüşmeler olmuştur. Bunlar basına yansımıştır. Çalışma raporunda bunlardan söz edilmemektedir. Kurulun bu konularda aydınlatılması faydalı olurdu, düşüncesi ile bu eksikliğe değiniyorum.

B — Çalışma raporunda, büyük bir cümle içinde, son üç ayın olaylarından bahsedilirken, «... Ve NATO aleyhtarı mitingler...»den bahsedilmiştir.

Gerçekten geçtiğimiz Aralık ayının sonlarında Ankara'da üniversite öğrenci birlikleri, fikir kulüpleri NATO aleyhtarı bir miting düzenlemişler ve Partiden de Çetin Altan'ı konuşmacı olarak davet etmişlerdir. Partimiz bu mitinge katılmamış ve konuşmacı da göndermemiştir.

Partimiz, NATO aleyhtarıdır, NATO'dan çıkma taraftarıdır ve antiemperyalisttir. Parti, bu düşüncelerinde haklıdır ve doğru yoldadır. Ancak sosyalizmin kurallarından birisi de teori ile eylemin beraberliği kuralıdır. Teorisiz eylem ve eylemsiz teori olumlu sonuç vermez. Düşünceyi ortaya atan partimizin eylemde de bunu desteklemesi gerekirdi. Eğer mitinge katılmamak için gerçekten haklı nedenler varsa Merkez Yürütme Kurulunun bunları Genel Yönetim Kuruluna açıklaması ve kurulunuzu tatmin etmesi gerekir. Eğer haklı nedenler yoksa, yürütme kurulu bu mitinge katılmamakla yanlış bir yola girmiş sayılır.

Partinin bu mitinge katılmaması, gençlik arasında olumsuz etkiler yapmıştır, görüştüğüm birçok kimseler bunu ifade etmişlerdir. Ben, bu mitinge katılmamak ve konuşmacı vermemek suretiyle mitinge karşı bir du-

ruma yönelen Parti Yürütme Kurulunun hata ettiğine inanıyorum.

Haysiyet Divanı olayları ile ilgili olarak hakkımızda yapılan ithamlara gelince:

Kurulunuz bizi, Merkez Yürütme Kurulunun isteği üzerine Merkez Haysiyet Divanına sevk etmişti. Hakkımızdaki itham: «Parti içinde bir hizip kurmak, çengel usulü yeraltı faaliyeti yapmak, eski sosyalistlerle işbirliği ederek parti yönetimini ele geçirmek istemek» idi. Merkez Yürütme Kurulu adına, sevk kararının alındığı toplantıda konuşan Behice Boran, yeraltı faaliyeti, çengel usulü çalışma yaptığımızı, yani komünist olduğumuzu ileri sürmüştü. (*) Hakkımızdaki bu iddialar, propaganda biçiminde, geçtiğimiz Malatya Genel Kongresinde, seçimler esnasında da ileri sürülmüş ve yayılmıştı. Kurul üyeleri bunu hatırlarlar. Sevk edildiğimiz Merkez Haysiyet Divanı, sevk isteminde hakkımızda ileri sürülen, yani benim ve eşim hakkında ileri sürülen bütün iddiaları reddetmiş, bu iddiaların gerçeğe uymadığına kanaat getirmiştir. Buna rağmen Divan, benim ve eşim Şekibe Çelenk hakkında bir «Uyarma» cezası vermiştir. Divan başkanı avukat İsmail Hakkı Balamir bana sözlü olarak bu cezanın nedenini özel bir biçimde açıklamıştır. Bu açıklamayı burada sizlere nakletmemden dolayı beni affetsinler. Konu bizler için hayati önem taşıdığından bunu kurulunuza açıklamak zorunda kalıyorum, Divan başkanı bana: «Haysiyet Divanı tahkikat dosyasını ve olayı etraflı şekilde inceledi. Sizin ve Şekibe hanım hakkındaki ithamları yersiz ve gerçeğe aykırı görerek reddetti. Her yerde birtakım sahtekâr insanlar bulunur. Bir iki kişi hakkınızda bazı ifadeler vermiş, biz bunların yalan olduğunu anladık ve reddet-

(*) Bu konudaki MİT RAPORLARI'nı bölümün sonunda sunuyoruz.

tik. Ancak, arkadaşlar size beraat kararı vermeyi de uygun görmediler. Çünkü Genel Yönetim Kurulu bir sevk kararı vermiş, Genel başkan bu işe ağırlığını koymuş, olay yayılmıştır. Bu bakımdan ikinize birer uyarma cezası vermeyi uygun bulduk, gerçi bu ceza da Tüzüğe uymuyor, çünkü bu ceza görevini savsaklayanlara verilir, sizin hakkınızda böyle bir iddia ve delil de yoktur, ama ne yapalım, bu ceza tüzüğün en hafif cezasıdır, göreve de engel olmaz, başka yol bulamadık.» dedi. (*)

Görülüyor ki hakkımızdaki ithamların gerçeğe aykırı olduğu Divanca anlaşılmış ve beraat etmemiz gerekmiştir. Ancak, Genel Yönetim Kurulu böyle bir sevk kararı verdiği ve Genel Başkan işe ağırlığını koyduğu için, beraat kararı verilmesi sakıncalı görülmüş ve uyarma cezası verilmiştir.

Bir kere, hakkımızdaki ithamlar Divanca reddedildiğine göre Kurulunuzun ve üyelerinin, Partinin en yüksek Haysiyet Divanının kararına saygılı olması ve artık hakkımızda bu yolda ithamlar ileri sürmemesi gerekir. Bu bir.

Partide hiç bir kurulun, başka bir kurulu veya kişiyi tatmin için bir üyeye ceza vermeye hakkı yoktur. Bu iki.

Biz, kurulunuzda, Behice Boran tarafından, Yürütme Kurulu sözcüsü olarak, çengel usulü çalışma ile, yani komünistlikle itham edildik. Behice Boran o günkü konuşmasında, Yozgat üyesi bir tanığın ifadesinden bahsetmiş ve bu tanığın, ifadesinde: (Mihri Belli bana partide talimatı Halit Çelenk'ten veya Şekibe Çelenk'ten alınız) dediğini ileri sürmüş ve böylece bizim eski

(*) Niyazi Ağırnaslı'nın mektubunu hatırlatırız.

sosyalistlerle ilişkilerimiz olduğunu ve onlarla birlikte parti yönetimini ele geçirmek istediğimizi iddia etmiştir. Kurulunuz tahkikat dosyasını okumamış olduğundan, Behice Boran'a itimat ederek, bu iddialara göre, bizi Haysiyet Divanına sevk kararı almıştı. Oysa, tahkikat dosyasında böyle bir ifade yoktu. Biz, haysiyet divanında dosyayı incelediğimiz zaman bunu gördük. Demek ki Behice Boran, dosyada bulunmayan bir tanık ifadesini vermiş gibi göstermiş, kurulunuzu etki altında bırakmış ve sevk kararının alınmasını sağlamıştı. Yani Başkanlık divanı tarafından kurulunuzun iradesi bu suretle ifsad edilmiştir.

Kurulunuzun iradesinin ifsad edildiği, mücerret bir iddia değildir. Bunun delilleri vardır. Merkez Haysiyet Divanının kararı, dosyada bulunmayan tanık ifadelerinin mevcutmuş gibi gösterilerek kurulun oylarının sağlanması, olayda tanıklık yapan Murat Sarıca'nın komisyon üyesi ve başkan seçilerek kendisinden rapor alınması ve bu raporun kurulunuza delil olarak sunulması bunu ispatladığı gibi, ayrıca, Genel Yönetim Kurulu toplantısından önce Genel Merkezden Anadolu üyelerinin bir kısmına telefonla radevu verilip Genel Merkezde ve evlerde telkin ve tesir altına alınmaları, oylamanın tüzüğe aykırı olarak, üyeler ayağa kaldırılıp Genel Başkan tarafından gözlerinin içine bakılarak (Lehte misin, aleyhte misin?) diye sorulması ve nihayet Genel Başkanın yaptığı konuşmada: (Eğer kurulunuz bu sevk kararını vermezse ben bu partiden çekilir giderim.) demesi ve böylece bu sözlerle üyeleri baskı altına alması da kurulunuzun iradesinin ifsad edildiğini göstermektedir.

Dördüncüsüne gelince:

O toplantıda bizi yeraltı faaliyeti, yani komünist-

likle suçlanmışlardı. Merkez Yürütme Kurulu adına Behice Boran'ın konuşmasını kurul herhalde hatırlar. Aradan birkaç ay geçtikten sonra, Partinin Haber Bülteninde, 4'üncü sayıda bir yazı yayınlanmış ve bizim hakim sınıflara ve CIA'ya hizmet ettiğimiz ileri sürülmüştür.

CIA'nın en büyük düşmanı komünistlerdir, komünistlerin de en büyük düşmanı CIA'dır. Aynı insanların birkaç ay önce komünist ve birkaç ay sonra da CIA ajanı olması mümkün değildir. Bu iki iddiada bir çelişki var gibi görünmekte ise de, bu bir çelişki değildir, maksatlı bir davranıştır. Merkez Haysiyet Divanından sonuç alınamayınca ve birinci itham parti çevrelerince hoş karşılanmayınca, bu yola gidilmiştir.

(Genel Başkanı hitaben:)

Bizi CIA ajanlığı ile itham ediyorsunuz. Bu itham, bırakınız bir sosyalisti, herhangi bir vatandaş için bile ağır bir hakarettir. Hele bir sosyalist için en ağır bir hakarettir. Bizi değil Türkiye'de, yeryüzünde, CIA ajanlığı ile itham edecek adamın biz alnını karışlarız. Bu sözleri, size, şiddetle ve nefretle red ve iade ediyorum.»

İşte benim Genel Yönetim Kurulunda yaptığım konuşmanın özeti budur.

Kurulunuza bir noktayı açıklamakta fayda görmekteyim:

3 - 4 Şubat 1968 gününde yapılan bu genel yönetim kurulu toplantısı, Pazar günü akşamı bitmiş, kabul edilen gündemdeki maddelerin görüşmeleri sona ermiş ve toplantı dağılmaya başlamıştır. Biz de gündem sona erdiğinden toplantıdan ayrılmıştık. Ben toplantıdan ayrıldıktan sonra, gece, gündeme yeni madde ilave edilerek, önergeler verilerek toplantı devam ettirilmiş ve işbu sevk kararı alınmıştır. Bu sevk kararının alındığını

ertesı günü bir telefon haberinden öğrendim. Bu kararın alınış biçimindeki özelliği de dikkatinize sunmak isterim.

Hakkımda uygulanması istenen Tüzük maddelerine gelince:

Sevk isteminde, Genel başkan, Genel Yönetim Kurulunu, başkanlık divanını tahkir ve tezyif edici sözler sarfettiğim ve divanınızın kararını da alenen istihfaf ettiğim ileri sürülmüş ve hakkımda Tüzüğün 43'üncü maddesinin a ve  bentlerinin uygulanması istenmiştir.

Tüzüğün 43/a maddesi şöyledir: «Parti programına, tüzük ve yönetmelik hükümlerine ve bunları açıklayan parti yorumları ile parti organları tarafından verilen kararlara karşı cephe almak veya bunların uygulanmasını engellemek.»

Açıktır ki, şu madde ile benim konuşmamın uzaktan yakından hiç bir ilgisi yoktur. Ne parti programına, tüzüğüne, yönetmeliğine ve ne de kararına cephe alınmamış, uygulanması engellenmemiştir. Aksine, yukarıda da açıkladığım gibi, ben, kurulda yaptığım konuşmada: «Haysiyet Divanı bu ithamları reddetmiştir, parti organlarının ve bütün üyelerinin her şeyden önce partinin Haysiyet Divanının kararlarına karşı saygılı olmaları gerekir.» dedim. Bu sözlerime cevap veren Genel başkan: «Sayın Halit elenk, Merkez Haysiyet Divanının kararına saygılı olmak gerekir diyor, Merkez Haysiyet Divanı kendileri hakkında beraat kararı da verebilir, bu, bizim için önemli değildir. Haysiyet divanı ne karar verirse versin, bizim Halit elenk'in bir hizip faaliyetine katıldığı yolundaki düşünce ve inancımız devam etmektedir, Tüzük icabı burada oturabilirler, ama bu, bizim inancımızı değiştirmez.» demiştir.

Bu sözler, Tüzük maddesinde yazılı (parti organ-

ları tarafından verilen kararlara cephe almak) eyleminin kimler tarafından meydana getirildiğini göstermektedir, zannedirim.

Tüzüğün 43/ç maddesi şöyledir: «Parti teşkilatının birliğini veya parti içindeki dayanışmayı bozacak şekilde davranmak veya parti organlarından gizli ve parti aleyhinde maksatlı faaliyetleri sabit olmak.»

Yukarıda da açıkladığım gibi, ben genel kuruldaki konuşmamda, hakkımda yapılan ithamlara cevap verdim ve kendimi savundum. Bu konuşmanın amacı, ithamların gerçek yönünü ortaya koymaktır. Konuşmanın, parti teşkilatının birliğini bozmakla uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur. Haksız ithamlar karşısındaki bir savunmayı, teşkilatın birliğini bozucu olarak kabul etmek, mantıktan yoksun ve iyi niyetten uzak bir düşünce biçimidir.

Kaldı ki, bu konuşma, partinin bir organında ve gizli bir toplantıda yapılmıştır. Gizli bir toplantıda (*) yapılan bir konuşmanın partinin birliğini, dayanışmasını bozmakla ne ilgisi olabilir? Bu konuşmayı teşkilat duymadığına, konuşmalar gizli olup teşkilata yayılmadığına göre hangi teşkilatın birliği bozulmaktadır?

Konuşmamın bir savunma niteliğinde olması bir yana, Partinin en yüksek sevk ve idare organı olan Genel Yönetim Kurulunda bir üye, düşünce özgürlüğü içinde fikirlerini söyleyemezse, partide iç demokrasinin varlığından bahsedilebilir mi? Partinin en yüksek karar organında her üyenin düşüncelerini serbestçe söylemesi en doğal hakkıdır. Bu hakkı kısıtlamak, parti yararına doğru kararların alınmasını engeller ve bundan parti zarar görür.

(*) Bu toplantının üst organ olan GYK toplantısı olduğunu hatırlatırız.

Görülüyor ki, hakkımda uygulanması istenen Tüzük maddelerinin, konuşmamla uzaktan yakından hiç bir ilgisi bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle, Sevk istemindeki ithamların reddine ve sonuç olarak beraatıma karar verilmesini saygılarımla rica ederim.

14.9.1968

TİP Genel Yönetim Kurulu üyesi

Avukat

Halit Çelenk

HALİT ÇELENK'İN İHRAÇ KARARI

MERKEZ HAYSIYET DİVANI KARARI

Başkan: İsmail Hakkı Balamir

Üyeler : Basri Dede, Salih Özkarabay, Mirza Doğan,
İmam Timur

Hakkında karar verilen üye: Halit Çelenk

Parti Genel Yönetim Kurulundaki konuşmasıyla, bu kurulu ve üyelerini, Genel Başkanı ve Başkanlık Divanını tahkir ve tezyif ve Merkez Haysiyet Divanı kararını istihfaf etmek suretiyle bu kurulların kararlarına cephe aldığı ve Parti teşkilatının birliğini ve parti içindeki dayanışmayı bozacak davranışlarda bulunduğu iddiasıyla ve Partiden kesin çıkarılması isteğiyle Kurulumuza sevk edilen Halit Çelenk'in, Genel Yönetim Kurulunun 3 ve 4 Şubat 1968 günlü toplantısında yaptığı konuşmasını kapsayan tutanak ve 20.2.1968 T. ve 95 sayılı sevk istemi okunup incelendi.

Sevk isteminin bir sureti tebliğ edilip yazılı ve söz-

l  savunmasını yapması için Kurulumuza davet edilen Halit  elenk, Kurulumuzun bugünkü toplantısına gelmiş, 8 sahifelik tarihsiz yazılı savunmasını vermiş, ayrıca sözlü açıklama ve savunmasını yapmıştır.

SAVUNMANIN  ZET 

Halit  elenk yazılı ve sözlü savunmasında; Genel Yönetim Kurulundaki konuşmasının yanlış olduğunu, sözlerini tam yansıtmadığını, Merkez Haysiyet Divanı'nın önceki kararından sonra yayınlanan Haber Bülteninde ve Genel Başkanın yılba ı mesajında, Parti içinde bozguncu faaliyetlerde bulunan hizip mensuplarının, Amerikan emperyalizminin, yerli hakim sınıfların ve CIA'nın paraleline düştükleri ve bunların Partiden ihraç edildikleri ileri s r ld   nden, bu ithamın kendisindeki üzüntü ve nefret duygusunu tazeledi ini ve savunma zorunlu u karşısında konuşma gereğini duyduğunu, o halde konuşmasının maksatlı ve önceden tasarlanmış olduğu iddiasının yersiz olduğunu, konuşmasına CIA ajanlı ı ile itham edilmesinin sebep olduğunu belirtmiş ve Genel Kuruldaki o konuşmasının (yedi kelime çizildi) tümünü savunmasında nakil ve tekrar ederek, kendisi ve e i hakkında ileri sürülen bütün iddiaların Merkez Haysiyet Divanı'nca gerçeğe u madı ına kanaat getirilerek reddedildiğini, haklarında uyarma cezası verilmesinin nedenini Divan Başkanı İsmail Hakkı Balamir'in kendisine özel bir biçimde açıkladığını ve (... aleyhinizde ifade veren kişilerin yalan söylediklerini anladık, iddiaları reddettik, ancak Genel Yönetim Kurulu sevk kararı verdiği ve Genel Başkan bu i e a ırlı ını koyduğu için beraat kararı veremedik, uyarma cezası verdik, bu, Tüzük hükümlerine uymuyor, ama ne

yapalım bu en hafif cezadır, başka yol bulamadık) dediğini, haklarındaki ithamlar Divan tarafından reddedilince, o karara saygılı olmak ve artık bu yolda ithamlar ileri sürülmemek gerektiğini ve Partide hiçbir kuruluş veya kişiyi tatmin için bir üyeye ceza vermeye hiçbir kurulun hakkı olmadığını, Genel Yönetim Kurulunun, Başkanlık Divanı ve Genel Başkan tarafından, (Eğer Kurulumuz bu sevk kararını vermezse, ben bu Partiden çekilir giderim) diyerek kurulun iradesini ifsat ettiğini o konuşmasında belirttiğini söylemiş, savunmasının sonunda sevk isteminde ileri sürülen 43 maddenin a ve ç bentlerinin öngördüğü işlemlerde bulunmadığını savunarak hakkında beraat kararı verilmesini istemiştir.

KARAR

Bu savunmalar dinlendikten ve yazılı savunma okunduktan sonra, Kurulumuzca gereği konuşulup düşünüldü:

Üyenin Haysiyet Divanına sevk kararının nedeni olan, Genel Yönetim Kurulundaki konuşmasının önceden tasarlanmış olmayıp, toplantı sırasında kendisine yapılan sataşmalar ve ithamlar karşısında duyduğu zorunluk sonucu olduğu yolundaki savunma yerinde görülmemiştir: Bu toplantıdan önce yayınlanan haber bülteninde ve Genel Başkanın yılbaşı mesajında aynı ithamların yapıldığı yazılı ve sözlü savunmalarda belirtilmiştir. (*) O halde ithamlar ilk defa toplantıda değil, çok daha önceden yapılmıştır. Halit Çelenk'in konuşmaya hazırlıklı olarak toplantıya katılmış olması gerekir. Kaldı ki o konuşmanın önceden tasarlanmış veya o anda

(*) Halit Çelenk'in bu ithamlar karşısında yazdığı tekzip yazısına bakınız.

fevri olarak yapılmış olması sonuca etkili değildir, konuşmanın kapsamını, dozunu ve anlamını değiştirmez.

Öte yandan haber bülteninde yayınlanan yılbaşı mesajında, (... bazı kişilerin CIA paraleline düştüklerinin ve Partiden ihraç edildiklerinin ileri sürüldüğü...) savunmada belirtildiğine ve Çelenk'ler hakkında da bir ihraç kararı verilmemiş olduğuna göre, —eğer haklarında partiden çıkarılma kararı verilen o kişileri savunma gayretinde değilse— bu sözleri kendi aleyhine yorumlamasının ve gereksiz bir duygululukla kendi üstüne alınmasının anlamı yoktur. Toplantıda Genel Başkanın; (Haysiyet Divanının hakkınızdaki kararı ne olursa olsun biz kanaatimizi değiştirmedik) yolundaki açıklamasının Halit Çelenk'in konuşmasından sonra ve bu konuşma üzerine yapıldığı anlaşılmaktadır.

Partiden çıkarılmaları istemiyle daha önce 13 kişi arasında Haysiyet Divanına sevk edilen Halit ve Şekibe Çelenk'e verilen uyarma cezası konusunda Divan Başkanının kendisine özel bir biçimde açıklamada bulunduğunu ve bu kararın nedenlerini anlattığını Genel Yönetim Kurulundaki konuşmasında belirtmiş ve bu hikâyeyi yazılı savunmasının 5. sahifesinde tekrar etmiştir. Divan Başkanının kendisine, Kurulca verilen karar haksız ve yersizmiş de onu Halit Çelenk'e karşı jüstifiye etmeye çalışıyormuş gibi bir eda ile ve adeta itizar edercesine açıklamada bulunduğu iddiasının gerçeğe uygun olmadığı, önceki kararın gerekçesinden de anlaşılmaktadır. Kararın bu iki üyeye ait kısmının kapsadığı nedenlere göre, Halit Çelenk'in, Parti içinde varlığını kabul ettiği hizip (veya kendi deyimiyle grup) ile ilişkileri bulunduğu, onlarla olağanın üstünde temaslarda bulunmasının kongre sırasında dikkati çektiği ve bazı davranışlarıyla onlara karışmış olduğu kanısına varıl-

makla beraber, Kurulumuzca samimi görülen savunmaları ve Partiye olan yararlı hizmetleri karşısında o zaman olaylar yumuşatılmış, lehe yorumlanmış ve uyarılması yeterli ve ilerisi için umutlu görülmüştür. Hatta Kurulumuz, Partiye zaman zaman yardımda bulunan belirli kişiye, bundan böyle bağış yapmaması tavsiye ve telkininde bulunduğu yolundaki ithamın dahi, inkârlara rağmen sebepsiz ve asılsız olmadığı kanısına vardığı halde, aynı mülahazalarla, Çelenk'leri Partiden ayırmamakta, feda etmemekte, fakat uyarmakta fayda ummuştur. Yoksa; (itham ve isnatlar madem ki yalandı, beraat etmemiz gerekirdi, Divan tazyik altında bu ceza-yı vermek zorunda kalmıştır) gibi bir yorum ve iddia gerçeklere aykırıdır ve Kurulumuzu kabaca itham eder niteliktedir. Kurulumuz, bir üyenin Parti disiplini ölçüsünde suçlu olduğu kanısına varmadan, (... başka bir kurulu veya kişiyi tatmin için bir üyeye ceza...) verecek haysiyetsizlikte değildir. (*)

Konuşmasına dair zabıt suretinin gerçekleri yansıtmadığını söyleyen Halit Çelenk'in o konuşmasının kendince gerçek olan şeklini anlatırken dahi üst kurullara çok daha ağır itham ve isnatlarda bulunduğu görülmektedir.

Bir yandan, Genel Yönetim Kurulu toplantısında, Genel Başkanın bütün kişiliğini ve ağırlığını ortaya koyarak, (Bunları Divana sevk etmezseniz ben Partiden çekilirim) dediğini söyleyen Halit Çelenk, (Genel Başkanın hakkınızdaki bu davranışının sebebi nedir?) sorusuna makul ve ciddi bir cevap verememiş, bu sefer de, Kurulun onu ifsal ve ifsat ettiği anlamında sözlerle çelişmeye düşmüş, Genel Başkanın ve Genel Yönetim Ku-

(*) Bu kitabı dikkatle okuyanlar belgelere dayanarak, bu konuda kanaat sahibi olacaklardır.

rulunun bu konuda birbirlerini karşılıklı ifsal ve ifsat ettikleri yolunda garip iddialarda bulunmuştur.

Türkiye'nin bugünkü politik şartları ve TİP'i itham için yalana başvurmaktan da geri durmayan hakim sınıfın tutumu karşısında, Parti, tam bir birlik içinde disiplinli, uyanık ve tedbirli olmaya muhtaçtır. Partimizin özellikle kalburüstü kadrosu içinde birlik olmazsa Parti zaafa uğrar. Genel Yönetim Kurulundaki bütün arkadaşlarının ve toplantıda hazır bulunan 31 üyenin oybirliğiyle Halit Çelenk'in, Partiden çıkarılmasının ısrarla istenmesi, bu üye ile çalışamayacaklarını, üyenin Parti içinde kalmasının artık zararlı olduğunu, suçlarına müsamaha edilmemesi gerektiğini gösterir.

SONUÇ : Halit Çelenk'in Genel Yönetim Kurulunun 3 ve 4 Şubat günlü toplantısındaki konuşmasında, Genel Başkanı, Kurulu ifsat etmekle ve arkadaşlarını yalancılıkla itham ettiği, Genel Yönetim Kurulu ve Haysiyet Divanı kararlarını yerdığı, zabıt tutanağı örneğinden ve savunmalarındaki ikrarlarından anlaşılmaktadır.

Bu suretle Parti organları tarafından verilen kararlara cephe aldığı, Parti teşkilatının birliğini ve Parti içindeki dayanışmayı bozacak davranışlarda bulunduğu anlaşıldığından, Parti Tüzüğü'nün 43. maddesinin a ve ç bentleri gereğince Partiden kesin olarak çıkarılmasına 14.9.1968 günlü toplantıda oybirliğiyle karar verildi. (*)

Başkan	Üye	Üye
İ. H. Balamir	B. Dede	S. Özkarabay
(İmza)	(İmza)	(İmzaya gelmemiştir)
M. Doğan		İ. Timur
(İmza)		(İmza)

(*) Bu kadar önemli bir karar savunma ile aynı tarihi taşımaktadır.

13'LERİN İHRACI VE DURUMUN MİT RAPORLARINDA YANSIMASI

TİP Merkez Yürütme Kuruluna

Ankara

Partimizin Malatya'da yapılan İkinci Büyük Kongresinden sonra 13 partili arkadaşımızın, kesin ihraç talebiyle Merkez Haysiyet Divanına verildikleri, bu olayı haksız ve yersiz gördükleri için Genel Merkeze bir uyarı yazısı gönderen Ankara ilinden 13 kardeşimizden 12'sinin 11 Haysiyet Divanı tarafından, Partimizden kesin olarak ihraç edildikleri bilinmektedir.

Bu olaylar parti içinde geniş tepkiler yaratmış; İstanbul ilinden 76 kişi, Malatya, Gaziantep, Maraş, Silişk, Samsun, Adana, Tarsus il ve ilçelerinden birçok imzalı uyarı yazıları Genel Merkeze gönderilmiş ve bu kardeşlerimizin çoğu da Haysiyet Divanına sevk edilmişlerdir. Daha sonra Altındağ ilçesinden 35 kişi aynı olaylardan dolayı uyarı yazıları göndermişlerdir. Yine, iptal edilen, Şişli ilçesi kongre divanı da toptan Haysiyet Divanına sevk edilmiş bulunmaktadır.

Kesin ihraç istemiyle Haysiyet Divanına verilen arkadaşların bir çoğunu yakından tanımaktayız. Partimizin teşkilatlanmasında ve bugüne kadarki gelişiminde büyük çabaları olan, partiye bağlı, bilinçli, faal ve namuslu bu kişilerin partiden uzaklaştırılması, bizleri büyük bir üzüntü ve endişeye itmiştir.

Ayrıca, İstanbul ilindeki partili arkadaşlarımız tarafından yayınlanan 9 Kasım 1967 tarihli «DUYURU»-dan; alınan sevk isteminin, çeşitli baskılar sonucu elde edildiği, üyelerin serbest düşünceleriyle hareketlerine

engel olunduğu ve parti içi demokrasi kurallarının bir kenara itildiği anlaşılmaktadır.

Bunlardan başka Behice Hatko Boran'ın, sevk iste-mi ile ilgili olarak yaptığı konuşma sırasında: «(...) Bunlar Türk Mahkemelerince komünizm propaganda-sı yapmaktan mahkûm edilen Mihri Belli'nin hücre-sine dahil olup ondan emir almaktadırlar (...)» dediğini; 9 Ekim 1967 tarihli Politika adlı gerici dergideki bir ya-zıdan öğrenmiş bulunuyoruz. Adı geçen yazının bugüne kadar tekzip edilmemiş olması, böyle bir konuşmanın gerçekten yapılmış olduğu kanısını kuvvetlendirmekte-dir. Ancak bir faşistin ağzına yakışacak bu sözleri nef-retle karşılayacağımızı belirtmekle yetinelim şimdilik. Daha bu ve buna benzer, gerici basında yer alan veya sadece kulaktan kulağa yayılan tehlikeli dedikoduların, partimiz ve ülkemizdeki sosyalist hareket için nasıl teh-likeli bir mahiyet arzettiğini endişeyle izlemekteyiz.

Emekçi halkımızın biricik siyasî temsilcisi olan par-timizin ve ülkemizdeki sosyalist hareketin geleceği ba-kımından böylesine tehlikeli dedikodulara ve ihraç olay-larına kesinlikle karşı olduğumuzu bildiriyor ve tarihî bir görevin gereği olarak sizleri sosyalistçe uyarıyoruz.

Saygılarımızla.

İmzalar

SÖZÜ GEÇEN YAZININ İLGİLİ PARAGRAFI

POLİTİKA (Haftalık Dergi), 9 Ekim 1967

TİP'DE SAVAŞ

... Toplantıda söz alan Behice Hatko Boran «bu ar-

kadaşlar devamıza ihanet etmişlerdir» diye söze başlamış ve şunları söylemiştir: «Partinin en güçlü devrinde onüç arkadaşımız kendi çıkarları için Parti Tüzüğüne ve kararlara ihanet etmişlerdir. Bunlar Türk mahkemelerince komünizm propagandası yapmaktan mahkûm Mihri Belli'nin hücreğine dahil olup ondan emir almaktadırlar. Demin dinlediğimiz arkadaş (*) Mihri Belli'den emir almadıklarını söyledi. Bu arkadaş elbette direkt olarak Mihri Belli'den emir almaz. Mihri Belli kendi hücreesindeki ilk çengele emir verir, o bir başkasına, o da ötekine. Bunlar komünistlerin taktikleridir. Bu arkadaşlar Partiyi yıkmak istemektedirler, bu sebeple Partiden ihraç edilmeleri gerekir.»...

Bu yazı bütün uyarı ve protestolarımıza rağmen Parti Genel Başkanlığı ve de Behice Boran tarafından tekzip edilmemiştir, hatta Parti organlarında da yalan olduğu belirtilmemiştir. 12 Mart döneminde ise çeşitli davalardan dolayı ONÜÇLER'den Halit Çelenk, Rasih Nuri İleri, Vahap Erdoğan haklarında kovuşturma yapılırken Sıkıyönetim Mahkemelerinin isteği üzerine MİT Müsteşarlığı «HAKKINDAKİ BİLGİ ÖZETİ» diye sanıkların bütün hayatını kapsayan raporlar göndermiştir. Sadece Halit Çelenk'e ait olanından ilişkili paragrafı sunacağız:

(*) Halit Çelenk - GYK üyesi.

HAKLARIMIZDAKİ MİT RAPORLARI

BAŞBAKANLIK MİLLÎ İSTİHBARAT MÜSTEŞARLIĞI

Ankara, 24 Aralık 1971

MAH/IV. Mr. D. VIII. Şb. 2. Gr. 34 78

Konu: Tahkikat Hk.

Ankara Sıkıyönetim ve İkinci Ordu Komutanlığına,
TCK'nun 159 ve 266'ncı maddelerine muhalefet suçundan tahkikat yapıldığı bildirilerek bilgi istenilen 11 avukat ile ilgili olarak; Niyazi Ağırnaslı, Halit Çelenk, Zeki Oruç Eren ve Sadık Akıncılar hakkında intikal eden bilgiler ilişikte sunulmuştur (*).

Diğer avukatlar hakkında konularımızla ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır. Arzederim.

Eki 4 Dosya özeti.

**Korgeneral MİT Müsteşarı
Nurettin Ersin**

«Halit Çelenk Hakkında Bilgi Özeti» Sahife 2, Paragraf 7 :

TİP Merkez Yönetim Kurulunun 15 Temmuz 1967 tarihinde yapılan toplantısında TİP Milletvekillerinden Behice BORAN tarafından Parti içinde mahkûm Komünist Mihri Belli'den emir alarak hücre usulü komünizan faaliyetlerde bulundukları iddia edilen 13 kişiden biridir.

(*) Bu raporlar Mihri Belli Olayı I, sayfa: 183-184'de Rasih Nuri İleri tarafından yayınlandı. B. Boran, R. N. İleri'yi İkinci TİP'e kaydetmekle özeleştirisini yapmış bulundu.

Karısı Şekibe Çelenk de avukat olup, her ikisi de Mihri Belli taraftarı olarak tanınmaktadırlar. 25 Ekim 1968 günü TİP'den ihraç edilmiştir. Esasen Partiden ihraç edilmelerinin asıl nedeni olarak, Partinin bunların anladığı biçimdeki sosyalizmden ayrılarak oportünizme kaydığı yolundaki suçlamaların olduğu söylenebilir. (*)

(*) Onüçler'den Vahap Erdoğan'ın Milli İstihbarat Teşkilatı «bilgi özeti»nde de buna benzer bir ibare bulunmaktadır: «TİP Milletvekillerinden Behice Boran tarafından kaleme alınan ve Politika gazetesinin 30.10.1966 tarihli ve 69 sayılı nüshasının 2. sayfasında 'İhtarname ve TİP'de Patlayan Bomba' başlıklı yazıda; mahkûm komünistlerden Mihri Belli'den emir alarak hücre usulü ile Partide komünizm faaliyetlerinde bulundukları ifade edilen ONÜÇ kişi arasında yer almıştır.» denmektedir. «Mihri Belli taraftarı» tanımlaması ise sadece yukarıdaki Behice Boran'ın iddiasına dayanmaktadır, çünkü hiç olmazsa Çelenk'ler için böyle bir ilişki söz konusu değildir.

PROTESTOLAR VE ZİNCİRLEME İHRAÇLAR

I

İSTANBUL'UN PROTESTOSU

TİP GENEL BAŞKANLIĞINA İSTANBUL İLİNDEN GÖNDERİLEN VE 76 PARTİLİ ÜYENİN İMZALADIĞI BAŞVURMA YAZISI

TİP Genel Başkanlığına,

Aşağıda imzaları bulunan biz parti üyeleri, Partimiz 15 - 16 Temmuz 1967 tarihli Genel Yönetim Kurulu toplantısında 13 partili arkadaşımızın kesin çıkarma istemi ile Merkez Haysiyet Divanına sevkedilmelerine karar verildiğini öğrenmiş bulunuyoruz.

Hemen şunu belirtelim ki, parti disiplini anlayışımız bu karar üzerinde tartışma ve eleştiri yapmaya engeldir. Ancak, kararın hazırlanması, toplantının yönetimi, oylama biçimi v.s. hakkında öğrendiklerimiz bizi endişeye sevketmiş ve bu konuda Parti Genel Başkanlığına başvurma zorunda bırakmıştır. Şöyle ki:

1 — Genel Yönetim Kurulunda kesin çıkarma istemine ilişkin gündem maddesi görüşülmeye başlanırken Genel Başkanımızın kurula hitaben: «Bu 13 kişiyi Merkez Haysiyet Divanına sevketmediğimiz takdirde ben bu partiden çekilir giderim.» diyerek ağırlığını koyduğunu,

2 — Ayrıca adı geçen toplantıdan önce Genel Başkanımızın ve bazı Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin Genel Yönetim Kurulu üyelerinin hemen hemen hepsiyle özel görüşmeler yaptıklarını,

3 — İhracı istenilenlerden biri Genel Yönetim Kurulu, diğeri de Merkez Haysiyet Divanı üyesi olduklarından Tüzük gereğince GYK'nun 2/3'ünün —yani 28 üyenin— olumlu oyları gerektiğinden, üst organ GYK'nda alt organ olan MYK'nun disiplini söz konusu olamayacağı halde, adı geçen toplantıda Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin —yedekleriyle birlikte— 19'unun toptan olumlu oylarını sağlamak üzere istem aleyhinde oy kullanılacak MYK üyelerinin Kuruldan istifa etmiş sayılacaklarına daha önceki MYK toplantısında karar verildiğini,

4 — GYK toplantısında ihraçlarla ilgili tahkikat dosyasını incelemek üzere seçilen komisyonun bir saat gibi çok kısa bir süre içinde kabarık bir dosyayı inceleyerek, olayı aydınlatmaktan uzak ve MYK'nun istemini tekrarlar nitelikte, gerekçesiz bir sayfalık rapor hazırladığı ve bu arada komisyon üyelerinden birinin «dosyayı tamamen okumadıklarını, esasen bu kadar kısa bir zamanda bunun imkânsız olduğunu, sadece bir iki ifadeyi okumakla yetindiklerini» ifade ettiğini,

5 — GYK'nun adı geçen toplantısında sevk istemine ilişkin oylamanın Parti tüzüğü, GYK İç Yönetmenliği ve (bugüne kadarki uygulamalara aykırı olarak, GYK üyelerinin alfabe sırasına göre teker teker isimlerinin Genel Sekreterce okunduğunu ve Genel Başkan tarafından «lehte misiniz, aleyhte mi?» diye sorularak yapıldığını,

6 — Görüşmeler sırasında bir üyenin «Bu Parti sosyalist değil, reformist bir partidir. Beğenen beğenir, beğenmeyen çekilir gider.» demesine rağmen hiç kimse nin buna tepki göstermediğini,

7 — Adı geçen toplantıdan bir hafta kadar önce, Genel Başkanın kendi odasına davet ettiği Merkez Hay-

siyet Divanı üyelerine: «Merkez Haysiyet Divanı bağımsız bir yargı organı değil, politik bir organdır. İçinde benim de bulunduğum Partinin en sorumlu organı olan MYK'nun benim imzama MHD'na göndereceği sevk istemlerinde olayı ve delilleri incelemeyeceksiniz. Tetkiklerinizi sadece sevk edenle edilenler arasında şahsî husumet bulunup bulunmadığına hasredecek, Parti selameti bakımından sevk istemine uygun karar vereceksiniz,» dediğini,

8 — GYK'nda ihraç istemi yolunda karar alındıktan sonra bazı üyelerin oylarından pişmanlık ve utanç duyduklarını ve baskı altında kalarak kanaatlerinin hilafına oy kullanma durumunda bırakıldıklarını ve bu sebeple de vicdan azabı içinde bulunduklarını açıkça ifade ettiklerini üzümlere öğrenmiş bulunuyoruz.

Yukarda sıraladığımız olayların gerçeklere uygun olup olmadığını ya da ne derecede uygun olduklarını elbette ki kesinlikle bilemiyoruz. Eğer bunlar gerçek ise bu durumun bizleri Partimizin geleceği bakımından ciddi endişelere sevk edeceği, ayrıca bunları öğrenen Partililer arasında da huzursuzluk yaratacağı şüphesizdir. Böyle bir geleneğin yerleşmesinin Partimiz için vahim sonuçlar doğuracağı da açıktır.

Sonuç olarak: Bu olayların doğru olup olmadığının Başkanlıkça açıklanmasını, açıklama yapılmadığı takdirde doğru oldukları kanısına varacağımızı bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla.

Dr. Kemal İşler
Sıtkı Eser
Kadri Taylan
Abdullah Konya
Ahmet Yılmaz
Cemil Ormanlar
Şaban Yıldız
Nejat Tözge

Av. Remzi Çaybaşı
Muammer Öztuksavul
Burhan İde
Neclâ Omay
Mehmet Bülbün
İhsan Memoğlu
Tansel İlter
Saadet Ormanlar

Turhan Zeren
Halil Sevinç Oyman
Kemal Ulus
Nurettin Özgür
Leman Özgür
Av. Muvaffak Şeref
Av. Abidin Özkan
Av. Yılmaz Halkacı
İhsan Hasırcı
Dr. Serol Teber
Günnur Ormanlar
Dr. Gencay Gürsoy
Mustafa Özgür
Rüknettın Vural
Ahat Yegena
Cemal Güner
Mehmet Ülker
Arif Damar
Bora Gözen
Sedat Düzkan
Hamit Yabaş
Burhan Uca
Necati Demirtaş
Selim Ünal
Engin Gözen
Bilhan Celiloğlu
Mete Ergin
Meliha Eren
Firuzan Düzkan
Marta Tözge

Gül Sevim Yabaş
Ali Aksoy
Hikmet Gürdağ
Naciye Oyman
Gülseren Pehlivan
Namık Ormanlar
Ülkü Beriker
Artin İda
Oktay Dedeoğlu
Cumhur Aksel
Kutber Akalın
İsmail İşçi
Haluk Barutçuoğlu
Vural Dalar
Mehmet Köseoğlu
İzzet Bali
Nişan Tıraş
Sedat Eryol
Necati Altay
Zeki Gezgin
Mehmet Gezgin
Recep Doğruyol
Halil Budak
Dursun Yorulmaz
Tevfik Yurtsu
Şefik Alazan
Halit Oynargül
Halide Aksoy
Sevim Ormanlar (*)

(*) Örneğin: Sıtkı Eser MHD Üyesi, Yılmaz Halkacı İstanbul İl Başkanı ve GYK üyesi, Muvaffak Şeref GYK üyesi, İhsan Hasırcı İstanbul İl Başkanı, Dr. Kemal İşler, Nejat Tözge, Halil Oyman, Ali Aksoy İlçe Başkanı idiler.

I. DUYURU

Istanbul, 9 Kasım 1967

12 Kasım 1967 günü Spor ve Sergi Sarayında yapılacak TİP İstanbul il kongresine katılacak delegelere ve bütün İstanbullu TİP üyelerine;

1 — Bilindiği gibi çeşitli illere mensup 13 partili arkadaşımız 16 Temmuz 1967 tarihinde Genel Yönetim Kurulu kararıyla Merkez Haysiyet Divanına kesin çıkarma istemi ile sevk edildiler. Sevk tarihinden bu yana 4 ay gibi uzun bir zaman geçtiği halde bu arkadaşlarımız hâlâ Merkez Haysiyet Divanı önüne çıkarılmadılar. Bu olayla ilgili olarak tebliğ edilen *sevk isteminin* suretini ilişik olarak sunuyoruz. Bütün üye arkadaşlarımızın bu istemi büyük bir dikkatle okumalarını rica ederiz.

2 — 13 arkadaşımızın Merkez Haysiyet Divanına sevk edilmelerinden sonra bu konuda Parti içinde yayılan dedikodular ve yapılan baskıların doğru olup olmadığını Genel Başkanlıktan sormak isteyen 76 üye arkadaşımız hazırladıkları bir metni Genel Merkeze yolladılar. Bu arkadaşlarımız da geçen hafta içinde Merkez Yürütme Kurulu kararıyla yine kesin çıkarma istemiyle Merkez Haysiyet Divanına sevk edildiler. *Bu metni* de ekli olarak dikkatinize sunuyoruz. Ayrıca şunu da belirtmek isteriz: İstanbul'dan başka Ankara, Adana, İçel, Malatya, Samsun, Maraş il örgütlerinden de yüzlerce protesto ve telgraflar Genel Merkeze gönderilmiş bulunmaktadır.

3 — Son olarak 22 Ekim 1967 Pazar günü yapılan

Şişli İlçe Kongresi tüzük ve kanunlara uygun, çok olumlu bir hava içinde ve Parti sorunları açısından örnek bir kongre olarak cereyan etmiştir. Yeni seçilen yönetim kurulu arkadaşlarımız yedi aydır çalışmaz durumda bırakılan Şişli İlçesini canlandırmışlar ve derhal Parti yararına uygun eylemlere girişmişlerdir. Fakat 29 Ekim 1967 Pazar günü sabahı Genel Merkezin gönderdiği acele telgraf emriyle yukarıda adı geçen ilçe kongresi bütün neticeleriyle iptal edilmiş ve ilçe yönetimi, hiçbiri Şişli üyesi olmayan (Kemal Türkler, Talât Kılıç ve Ali Savaşır)den kurulu müteşebbis heyet tarafından devralınmıştır. Ayrıca meşru kongrenin başkanlık divanı da toplam kesin çıkarma istemi ile Haysiyet Divanına sevk edilmiştir.

4 — Müteşebbis kurul Genel Merkezin talimatıyla yeni bir ilçe kongresi hazırlığına girişti. Diğer ilçelerden üye nakilleri yapıldı. Şişli bölgesinde oturmayan vatandaşlar yeni üye olarak Partiye kaydedildiler. Duyduğumuza göre, tüzükte 6 ay olan aday üyelik süresi, bu üyelerin yenilenecek olan kongreye delege olarak katılmalarını sağlamak için, Genel Merkez tarafından kısaltılacaktır. Ayrıca müteşebbis kurul yenilenecek kongre için ön hazırlık niteliğinde olmak üzere 5.11.1967 Pazar günü saat 13'de ilçe Lokalinde üyelerle bir toplantı düzenledi. Hayretle gördük ki bu toplantı davetiyesi üyelerin bir kısmına gönderilmiş, bir kısmına ise gönderilmemişti. Toplantı saatinde ilçede bulunan üyeler, başka ilçelerden gelmiş misafir üyelerin yanı sıra hiçbir ilçede kayıtlı olmayan 15 - 20 kadar iri yarı vatandaşın mevcudiyetini farkettiler. Sonradan bunların genellikle Maden - İş Sendikası'ndan Kemal Türkler tarafından getirilmiş görevli sendikacılar olduğu anlaşıldı. Yoklama yapıldıktan sonra Kemal Türkler bazı üyele-

rin isimlerini okumuş ve «Adlarını okuduğum bu üyeler Merkez Haysiyet Divanına verilmişlerdir. Şimdi ilçeyi terketsinler. Burada kendisine davetiye yolladığım üyelerle özel (!) misafirlerim kalsınlar, yenilenecek ilçe kongresi için gizli bir toplantı yapacağız, SİRLARIMIZI görüşeceğiz» demiştir.

Üyelerin itirazı üzerine Kemal Türkler ilişik sevk istemindeki Genel Yönetim Kurulunun mesnetsiz suçlamalarına benzer suçlamalarda bulunmuş ve «Gerekirse bu arkadaşları buradan çıkarmak için ölümü dahi göze alıp dövüşeceğiz» diyebilmiş ve getirdiği sendikacıları üyelerin üzerine saldırtmak istemiştir.

Kadınlı erkekli bütün üyeler bilinçli bir direniş göstermişler, ilçeyi terketmeyerek Kemal Türkler'in bu saldırganlığını neticesiz bırakmışlardır. Bunun üzerine adı geçen şahıs yönetim kurulu toplantı odasına çekilerek aralarında 2 yıl geçici çıkarma cezası almış bulunan 2 üyenin de bulunduğu 20 - 25 üye ile toplantı yapmış ve yenilenecek kongre için tertip hazırlığına girişmiştir. Öğrendiğimize göre bu toplantıda üyelerden, 22.10.1967 tarihli Şişli İlçe kongresinde Aslan Başer Kafaoglu karşısında kongre başkanlığı seçimini kaybeden Rıza Kuas'ın kongre başkanlığına seçtirilerek «sarsılan prestijinin düzeltilmesi» istenmiş, 11 Kasım 1967 günü saat 12'de Dolapdere Çit 2 Düğün Salonunda yapılacak yeni ilçe kongresine Merkez Haysiyet Divanına sevk edilen 49 Şişli üyesinin dinleyici olarak dahi alınmaması için kapıların tutulup gerekirse zor kullanılacağı ifade edilmiştir.

Üyeler bu olayları bir zabıta tesbit etmişler ve ilişik olarak suretini sunduğumuz bir telgrafı İstanbul İl Başkanlığına ve Genel Başkanlığa yollamışlardır.

Üye Kardeşlerimiz,

— Meşru bir kongre iptal edilmiştir. Kongre iptal yetkisi tüzükte hiçbir organa tanınmamakta, yürürlükteki kanunlara göre de kongreleri ancak mahkemeler iptal edebilmektedir. Bu sebeple 22.10.1967 tarihli Şişli İlçe Kongresi ve sonuçları geçerlidir. Yapılması istenen 11.11.1967 tarihli kongre gayrimeşrudur.

— Merkez Haysiyet Divanına görevlerinden alınarak sevk edilen 76 üye arasında 30 kadar İstanbul 11 Delegeşi bulunmaktadır. Bu arkadaşlar tüzük hükümlerinin belirli amaçlar için hatalı yorumu sonucunda *seçme ve seçilme haklarından* mahrum edilmek istenmektedir. Tüzükteki «Görevlerinden alınmak» tabirinin bu hatalı yorumu, yöneticilere, kongrelerden önce istemedikleri üyeleri Haysiyet Divanlarına görevden uzaklaştırarak sevk etmek suretiyle yöneticilik durumlarını sürdürmek ve eleştiriyi önlemek yolunu açmış bulunmaktadır. 11 Kongresinde bu yanlış yorum ve uygulamanın düzeltilmesi için delege arkadaşlarımızın çaba sarfedeceğine inanıyoruz.

Partili Kardeşlerimiz,

Düşünce ve isteklerini organlar içinde söylemek hakından çeşitli taktiklerle mahrum bırakılan bizler bildiri yayınlamak suretiyle size seslenmek zorunda kaldık. Gerici güçlere karşı en çetin mücadeleleri cesaretle göze almış sosyalistler olarak parti yönetiminin sosyalist bir örgüte yakışır düzeye ulaşması için aynı cesaret ve güçle savaşıcağınıza inanıyoruz.

Başarı dileklerimizle...

Arif DAMAR
Sedat DÜZKAN
Sıtkı ESER
Bora GÖZEN

Hikmet GÜRDAĞ
Kemal İŞLER
İhsan MEMOĞLU
Halil OYMAN

II. DUYURU

İstanbul, 11.11.1967

12 Kasım 1967 günü Spor ve Sergi Sarayında yapılacak TİP İstanbul 11 Kongresine katılacak delegelere ve bütün İstanbullu TİP üyelerine;

9 Kasım 1967 günlü duyurumuzda belirttiğimiz tüzük dışı hileli hareketlerin gerçekleşmiş olduğunu görmekten üzüntü duymaktayız.

Şişli İlçesinin gayrimeşru kongresi için Çit İki Düğün Salonunda 11 Kasım 1967 Cumartesi günü yoklama yapıldığında her ne pahasına olursa olsun Şişli İlçe Kongresini etkilemek için girişilen aşağıdaki usulsüz davranışlar tesbit edilmiştir.

1 — Günler ve aylarca önce partiye kayıt için başvuran aday üyelerin kesin kabulü yapılmadığı halde bir hafta önce veya daha yakın günlerde başvuran üyelerin ilçe, il ve genel merkezdeki bütün işlemleri tamamlanarak bu kişiler kongreye delege olarak sokulmuştur. Bunların hemen hepsi Maden - İş, Lastik - İş gibi sendikalara bağlı olup sayıları (81)'i bulmaktadır.

2 — Ayrıca uzak ilçeler ve hatta İstanbul dışından bazı üyeler Şişli kongresini kazanmak üzere ekspres nakillerle delege durumuna sokulmuştur. Oysa kongre gününden (65) gün önce Şişli ilçesine naklini isteyen, yıllarca ilçe kademelerinde çalışmış üyelerin nakilleri yapılmadığı gibi, kayıt yenilemek isteyen üyeler Şişli ilçesinde görevli bir kişi bulamamışlardır.

3 — Tüzüğe göre üyeliği ve bunun sonucu olarak ilçe kongresi delegelik hakkı bulunan kişilerin bu hak-

ları kabul edilmemiş, buna karşılık hakkında İl Haysiyet Divanının iki yıl ihraç kararı verdiği Nevzat Hatko delege olarak kongreye alınmıştır.

4 — Yöneticiler zaten gayri meşru olan Şişli kongresini bu hileli davranışlarla çıkmaza sokmuşlar ve uyanık üye kardeşlerimizin haklı direnişi ile kanunsuz ve tüzük dışı kongre yapma çabaları tamamen boşa çıkmıştır.

5 — İl kongresinde de aynı usüller uygulanabilir. Bu nedenle bütün delege ve üye arkadaşlarımızı bir kez daha uyarırız.

Başarı dileklerimizle.

Arif DAMAR
Sedat DÜZKAN
Bora GÖZEN

Hikmet GÜRDAĞ
İhsan MEMOĞLU (*)

II

ADANA'NIN PROTESTOSU

7/10/1967

TİP Genel Başkanlığına

Ankara

Aşağıda imzaları bulunan arkadaşlarımız, aralarında eski il başkanımız, il sekreterimiz, il saymanımızın da bulunduğu 13 partili arkadaşımızın kesin çı-

(*) İkinci duyuruda sadece Şişli Üyelerinin imzaları yer almaktadır. I. Duyuruda ise, eski MHD üyesi Sıtkı Eser, eski Beyoğlu İlçe Başkanı Dr. Kemal İşler ve eski Beşiktaş İlçe Başkanı Halil Oyman da yer almaktaydı. Bu duyurular ve delegelerin protestosu üzerine İstanbul İl Kongresi yapılamamıştır.

karma istemiyle Merkez Haysiyet Divanına sevk edildiklerini öğrenmiş bulunuyoruz. Bu haberin, Genel Başkanımızın ağızından Ant dergisinde gizli faaliyet suçlamasıyla halkoyuna sunulmuş bulunması, biz partilileri yurtdaşlarımıza karşı çok güç durumda bırakmaktadır. Bu arada görüştüğümüz yetkili arkadaşların ağızından ve onlardan naklen, bu sevk isteminin Genel Yönetim Kurulundan çıkışı hakkında parti tüzüğüne ve sosyalist ahlaka aykırı baskı ve telkinlerle elde edildiği ortaya atılmaktadır. Hatta Genel Başkanımızın, Merkez Yürütme Kurulunun toplantılarından bir tanesinde «bu dosyayla hiç bir arkadaş Haysiyet Divanına sevk edemeyiz» dediklerini ve Behice Boran ile Sadun Aren arkadaşımızın «mesele duyulduğu takdirde teşkilata karşı rezil oluruz, ya biz ya onlar» demeleri üzerine kararın Merkez Yürütme Kurulundan çıktığını,

Genel Yönetim Kurulunda ise, Genel Başkanımızın bu 13 kişi lehinde oy veren çıkarsa onlarla birlik olduklarını ve o şekilde haklarında muamele yapılacağını söylediğini «bu 13 kişi Merkez Haysiyet Divanına sevk edilmezlerse ben partiden çekilirim» dediklerini,

Merkez Yürütme Kurulunda işçi kontenjanından seçilmiş üyenin bu sevk kararına karşı geldikleri halde bu kanaatlarını ve oylarını Genel Yönetim Kurulunda tekrarlayamayacaklarını, aksi halde müstafi sayılacakları ve bunun bir disiplin kararı olduğu söylendiğini ve böylece tüzüğün ve sosyalist kuralların gereğince disiplinin sadece alt kurulları bağlayacağı ilkesi unutularak ve tüzüğe aykırı olarak 19 Merkez Yürütme Kurulu yedek ve asil oylarının sağlandığını,

Genel Yönetim Kurulunda komisyona havale edilen tahkikat dosyasının yüzlerce sahifeden ibaret olduğu halde komisyonca bir saat gibi kısa bir zamanda hem

tetkik edildiğini hem de rapor yazıldığını, bunun ise hesabın imkânsız olduğunu, Genel Yönetim Kuruluna Genel Başkanımız başkanlık ettiği halde, komisyonun seçilmesinden önceki sabah oturumunda Genel Başkanın bir odaya çekilip raporu hazırladığını,

Merkez Haysiyet Divanı Başkanı Balamir arkadaşımızın Malatya Kongresinde birçok üyenin huzurunda «benim vazife almam çok güç, ancak muhalefeti ihraç etmek için bu görevi kabul ediyorum» dediğini,

İstifa eden bir Merkez Haysiyet Divanı üyesinin istifa mektubunun Genel Başkan tarafından hasır altı edildiğini,

Genel Başkanın, Haysiyet Divanı üyelerini yanına çağırıp «siz bir yargı organı değil, politik bir organsınız, karar verirken yapacağınız iş sevk isteminin altındaki imzaya bakmaktır. Şayet benim ya da Merkez Yürütme Kurulunun imzaları varsa sadece isteme uyarak ona göre bir karar yazarsınız» dediğini üzülenek öğrenmiş bulunuyoruz. Tüzüğümüze ve sosyalist ahlaka aykırı olan bu olayların doğru olup olmadığını resmi ağızlardan öğrenmek istiyoruz. (*)

Saygılarımızla.

Şükrü Tekbaş (İl Sekreteri),
Rafet Güllüler (İl Y. K. üyesi),
İhsan Aydın Yılmaz (Merkez İlçe Başkanı),
Nafiz Kaçmaz (İl Haysiyet D. raportörü),
Selahattin Uyar (İl Başkanı),
Hacı Mehmet Karaçorlu (Ceyhan İlçe Başkanı),

(*) Merkez Yürütme Kurulu'nda iki gün süren tartışmayı çok fazla ayrıntıları ile Adana Milletvekili, rahmetli Ali Karcı anlatmıştı. Aynı şekilde Ali Karcı arkadaşım İkinci Olağanüstü Kongre'de ihraçların iptali hakkındaki tartışmalarda sözcülüğümüzü yapmıştır.

Mustafa Kızılay (Ceyhan İlçe üyesi),
Adnan Eryüksel (Ceyhan İlçe sekreteri),
Ahmet Dokur (İl Haysiyet D. Başkanı),
Turan Taşıyan (İl Y. K. üyesi - sayman),
Siddık Savaş (İl Y. K. üyesi - imzasını sonradan geri almış),
İbrahim Şen (Eski M. İlçe Y. K. üyesi),
Abdülğafur Demir (Eski GYK üyesi),
Burhan Kara (Eski M. İlçe Y. K. üyesi). (*)

ADANALI PROTESTOCULAR HAKKINDAKİ SEVK İSTEMİ

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

Ankara, 11.1 1968

Sayı: 25

Merkez Haysiyet Divanı Başkanlığı

Ankara

Sevk İsteminde Bulunan:

Merkez Yürütme Kurulu

Kurul karar tarih ve no:

28.10.1967 gün ve 33/4-a

Haysiyet Divanına açıklamada bulunacak:

Minnetullah Haydaroglu (**)

(*) 1968'de hazırlanan kitap için Adana protestosunu imzalayanların görevlerini yazmıştım. Ne yazık ki İstanbul, Ankara ve diğer illerdeki protestolar için bu şekilde görev listeleri hazırlanmamıştır.

(**) Minnetullah Haydaroglu, Nafiz Kaçmaz'a aslı bende bulunan bir mektup yazarak kendisinin ve Abdülğafur Demir ile Ahmet Dokur'un derhal Ankara'ya gelip imzalarını geri almaları için baskıda bulunmuştur.

Haklarında Sevk İstemi bulunanlar:

- 1 — Selahattin Uyar: Çınarlı Mah. 2. Sokak No. 273
Adana
- 2 — Şükrü Tekbaş: Yeşilevler 928. Sok. No. 33 Adana
- 3 — Rafet Güllüler: Çakmak Cad. Niğde Hanı, Adana
- 4 — Ahmet Dokur: Mithatpaşa Mah. 105. Sokak No. 4,
Adana
- 5 — Nafiz Kaçmaz: Şeker Fabrikası karşısı, Adana
- 6 — Turan Taşçıyan: Hanedan Mah. 36. Sok. No: 98,
Adana
- 7 — Abdülğafur Demir: Sinanpaşa Mah. 166. Sokak,
No. 122, Adana
- 8 — İhsan Aydın Yılmaz: Türkocağı Mah. 62. Sokak,
No. 32, Adana
- 9 — İbrahim Şen: Sarıyakup Mah. 69. Sokak, No. 83,
Adana
- 10 — Burhan Kara: Adana Merkez İlçeye Kayıtlı.

İstenen disiplin cezası: Tüzüğün 43. maddesi «a» fıkrasında yazılı «Partiden kesin çıkarma» talebi.

Olay ve ispatlayıcı deliller :

Genel Yönetim Kurulunun 16.7.1967 gün ve 3/2 sayılı, mevcut 36 üyeden 35'inin oybirliğiyle (Muhallif Halit Çelenk) alınan karara dayanarak 13 parti üyesi Yüksek Kurulunuza sevk edilmişti. Bu karar bir genelge ile Başkanlık Bürosunca teşkilata duyurulmuş ve önemi belirtilerek teşkilat kademelerinin uyanık bulunması, üyelerin de bu konuda uyarılması istenmişti. Buna rağmen istemde adları geçen üyeler başka bir izaha lüzum göstermeyecek kadar açık bir şekilde ilişkide örneği bulunan yazıları ile bu karara cephe almışlardır.

Her ne kadar yazı, Genel Başkanlıktan birtakım soruların sorulması şeklinde tertip edilmişse de mealin-

den bunun Genel Yönetim Kurulu kararını protesto maksadını güttüğü gibi, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu müzakereleri hakkında yalan dolu dedikoduları kasten yaymak suretiyle Parti üst organlarını ve yöneticilerini böylece de partililer arasında dayanışmayı ve güvenliği sarsmak amacıyla tertiplendiği açıkça görünmektedir. (*)

Bu yazıda ismi ve imzası bulunan 14 üyeden 4'ü sonradan bazı tesir ve telkinler altında yazıyı imzaladıklarını, durumu ve hakiki maksadı anladıktan sonra imzalarını geri aldıklarını Genel Merkeze yazıyla bildirmiş bulunduklarından bunlar hakkında kovuşturma-ya mahal görülmemiştir.

SONUÇ : Tüzüğün 43. maddesinin (a) fıkrası hükümlerine uyan eylemlerinden dolayı adı geçen üyeler «Partiden kesin çıkarma» talebiyle ve aralarında o tarihte İl Başkanı, İl Yönetim Kurulu üyeleri, İl Haysiyet Divanı başkan ve üyesi bulunduğundan Tüzüğümüz gereğince Divanınıza sevk edilmiş bulunmaktadır. Saygılarımla.

Nihat Sargın

III

ANKARA'NIN PROTESTOSU

TIP MERKEZ YÜRÜTME KURULU BAŞKANLIĞINA

Ankara

Biz aşağıda imzaları bulunan Ankara İli üyeleri, 15.7.1967 tarihinde yapılan Genel Yönetim Kurulu top-

(*) Genel Başkanlığa yazılan resmi bir yazının «dedikoduları kasten yaymak» anlamına gelmeyeceği apaçaktır.

lantısında parti yöneticilerinin had safhaya varan yanlış tutumlarına ve buna paralel olarak 13 kişinin Merkez Haysiyet Divanına sevkine ilişkin uyarmalarımızı tarihi sorumluluğumuzun bir gereği olarak bildiririz.

1 — PARTİ ANLAYIŞIMIZ

A — *İşçi sınıfının öncüsü olarak parti* : Parti her şeyden önce işçi sınıfının öncüsü olmalıdır. Parti, işçi sınıfının bütün niteliklerini, tecrübelerini, devrimci ruhunu, proletarya davasına sadakatini içinde toplamalıdır. Fakat partinin gerçekten öncü olabilmesi için eylem ve devrim bilgisiyle donatılmış olması gerekir. Bu olmadan parti, proletarya mücadelesinin yürütülmesinde, emperyalizme karşı savaşta ve yığınlara yol göstermede başarısız kalacaktır. Parti işçi sınıfının duygu ve düşüncelerini dikkate almazsa, kendiliğindenliğin peşinde olursa, kendiliğindenliğin durgunluğunu ve politik kayıtsızlığını yenmede yetersizse, proletaryanın geçici çıkarlarının üstünde olmada yetersizse, kitleleri proletaryanın sınıfı çıkarları için sürüklemeye yetersizse, o parti gerçek bir parti olamaz. Bundan dolayı, devrimci militan, güçlenmek için proletaryayı yönetmek cesaretine sahip, emperyalist dönemin karışık koşulları altında yönünü bulacak kadar tecrübeli ve gerektiğinde tehlikeli yollarda doğru rota tutacak kadar esnekliği olması gereken bir partiye ihtiyaç vardır. Böyle bir parti olmadan, emperyalizmi yıkmak, emekçi halkımızın iktidarını sağlamak mümkün değildir. Parti proletaryanın beynidir. Böylesine gerçekten devrimci bir parti olmadan işçi sınıfı beyinden yoksun bir gövde haline gelir. Proletarya, partisinin oluşumundaki bütün niteliklere sıkı sıkıya bağlı olmalıdır. Parti ile işçi

sınıfının tümü ve parti üyeleriyle parti dışındakiler arasındaki fark, sınıflar ortadan kalkıncaya kadar ortadan kaybolmaz. Eğer bu farklılık bir gedik şeklinde gittikçe büyüyerek gelişirse ve parti kendi kabuğuna çekilip partili olmayan yığınlardan kendini tecrit ederse, o parti parti olmaktan çıkar. Parti partili olmayanlarla ilişki kurmadıysa ve partili olmayan yığınlarla arasında bağ yoksa, bu yığınlar partinin liderliğini kabul etmiyorsa, geniş kitlelere politik nüfuz ve moral veremiyorsa parti işçi sınıfının öncülüğünü yürütemez.

Parti sadece işçi sınıfının öncüsü değildir. Parti gerçekten işçi sınıfının mücadelesini yürütmek istiyorsa, aynı zamanda temsil ettiği sınıfın örgütlü gücü olmalıdır. Emperyalizmin ve kapitalizmin ağır koşulları altında partinin görevi son derece ciddi ve kapsamı geniştir. Parti, parti dışındaki örgütsüz yığınlara disiplin, mücadele metodu, örgüt ve direnme ruhunu aşılmalıdır. Fakat parti kendisi ancak disiplin ve örgütle ortaya çıkarsa ve yine kendisi proletaryanın örgütlü gücü olursa bu görevi yerine getirebilir. Bunlar gerçekleşmeden partinin yığınları yönetmesi söz konusu olamaz.

B — Parti içi disiplin: Kuvvetli bir birliği ve sağlam ve disiplini olan bir parti olmadan anti-emperyalist savaşta başarı kazanmak, emekçi halkın iktidarına erişmek ve onu sürdürmek imkânsızdır. Ama dilek birliği olmadan ve partinin bütün üyelerinin davranışlarında bir birlik ve beraberlik olmadan parti içinde sağlam bir disiplin gerçekleştirilemez. Elbette ki bu, parti içinde bir düşünce çatışmasının çıkma ihtimalinin bu şekilde hesaba alınmayacağı anlamına gelmez. Tersine sağlam bir disiplin parti içinde düşünce çatışmalarını önceden yasaklamaz, öngörür. Bu, disiplinin kör bir

disiplin olduğu anlamına gelmez. Tersine sağlam bir disiplin bilinçle ve isteyerek bağlanmayı öngörür. Çünkü ancak bilinçli disiplin gerçekten sağlam bir disiplin olabilir.

Parti içinde demokrasi, merkezizetilikle, özgürlük disiplinle birarada gider, uyuşur. Parti içinde özgürlükten vazgeçilemez ama disiplinden de vazgeçilemez. Merkezizetilikten vazgeçilemez ama demokrasiden de vazgeçilemez.

Demokrasi, partinin sağlam bir stratejiyi çizip ortaya koyabilmek için, merkezizetilik ise bu stratejinin tam anlamıyla uygulanması için gereklidir.

C — Kritik ve Otokritik müessesesinin varlığı : Biz başka partilerden ayıran taraflarımızdan biri de kritik ve otokritiği bilinçli bir şekilde uygulamamız olmalıdır. Stratejik ve taktik yanlışlıklarına düşmemek için bu en etkin bir silahtır. Parti içinde farklı görüşlerin atışması, partide mevcut sınıf çelişkilerinin, toplumda mevcut eski - yeni çelişkilerin parti içinde yankılarıdır. Eğer böyle bir zıtlasma ve bu zıtlasmaları ozmek için ideolojik mücadeleler olmazsa partinin hayatiyeti sona erer.

2 — STRATEJİ ANLAYIŞIMIZ :

Anti-emperyalist mücadele ve Demokratik Devrim: Bütün savaş ve bütün uğraşlarımız şüphesiz sosyalizm içindir. Ve ancak sosyalizm Türk halkına gerçek mutluluğu tattıracaktır. Ne var ki Türk toplumunu sosyalist bir düzene götürmek, toplumumuzun hangi aşamada bulunduğunu, önümüzdeki ilk devrimci görevin ne olduğunu ve bu toplumda devrimci sınıf, zümre ve kurumları doğru tahlil etmekle ve bunun mücadelesi-

ni başarıyla yürütmekle mümkündür. Türk toplumunu doğru tahlil etmeden, genel burjuva - proleter edebiyatıyla vakit geçiren sol gevezeliklerin partiyi kısır döngülere sürükleyeceği şüphesizdir.

Türkiye bugün tam anlamıyla emperyalizmin ağına düşürülmüş yarı-feodal ve yarı-sömürge bir tarım ülkesidir. Demokrasi diye halka sunulan emperyalizmin ve yerli ortaklarının sadece bir yutturmacasıdır. Emperyalizmin ülkemizde varlığını sürdürebilmesi, ancak onun direkt ortağı ve uşağı komprador burjuvazinin varlığı ile mümkündür. Emperyalizm hegemonyasını sürdürebilmek için, bir de girdiği ülkede en geri sistemi savunur. Türk toplumunda en geri düzen feodal-ağalık düzenidir. Feodal ağa ile emperyalizm arasında bir çeşit üstü örtülü ittifak mevcuttur. Türk toplumunun demokratik ve bağımsız bir toplum olabilmesi ile bir avuç sömürücünün çıkarı çelişki halinde olduğu için biz komprador burjuvaziyi ve feodal ağayı ulusal toplumumuzun dışında sayıyoruz.

En bilinçli devrimciler olarak görevimiz, Türkiye’de sosyalist bir düzeni kurmaktır. Fakat bundan önce bu düzenin kurma mücadelesinin en etkin bir biçimde yürüyebileceği tam bağımsız ve demokratik bir Türkiye’yi kurmaktır. Biz emperyalist sistem içerisinde yarı bağımsız Türkiye’de sosyalizmin bir aldatmacadan öteye gideceğine inananlardan değiliz. Biz, önümüzdeki ilk devrimci görevin tüm millici güçlerin omuz omuza vereceği anti-emperyalist ve anti-feodal bir savaş olduğuna inanıyoruz. Yani Türkiye’yi tam bağımsız bir hale getirip, feodalizmin bütün kalıntılarını temizlemenin toplumumuzun ilk ve ana sorunu olduğuna inanıyor ve buna MİLLÎ DEMOKRATİK DEVRİM diyoruz. Demokratik devrim bizi sosyalist Türkiye’ye götüren ge-

çilmesi zorunlu bir aşama ve ilk ana görevimizdir. (*)

Demokratik devrim sadece sosyalistlerin başaracağı bir iş değildir. Sosyalizm, bir sınıf ideolojisidir. Bu sınıf işçi sınıfıdır. Bu sınıfın politik örgütü Partimizin olması gerekir. Oysa ki Demokratik devrim politik eğilimleri ve inançları ne olursa olsun, her yurtseverin seve seve katılacağı anti-emperyalist ve anti-feodal ulusal bir cephenin başaracağı bir iştir. Kim ki bu cepheyi kurmayı ciddiye almıyor ve baltalıyorsa, o en azından emperyalizme kur yapıyor ve sosyalizmin bilimine ihanet ediyor demektir.

Gerek demokratik devrimde, gerekse sosyalist devrimde güçler meselesi çok önemli bir sorundur. Ülkemizin bağımsızlık ve özgürlük savaşına katılan herkes demokratik devrim aşamasında HALK'tır, buna katılmayan ve baltalayan herkes HALK DÜŞMANI'dır. Halkın sınırları kesin olarak sınıfların sınırlarıyla karışmaz.

Türkiye'de geniş halk kitleleriyle, emperyalizm-komprador-ağa arasında uzlaşmaz bir çelişki vardır. Demokratik devrimde milli burjuvaziyle proleterya, bürokrasiyle emekçi halk arasındaki çelişki ve halk arasındaki öteki çelişkiler düşmanca olmayan —Non-Antagonist— çelişkilerdir. (**)

Proleterya ve onun partisi, işçi köylü beraberliği temeli üzerinde birleşmeli ve mümkün olduğu kadar bütün öteki tabakalarla bağ kurma yolları aramalı, em-

(*) Gerek kitabın Giriş bölümünde (s. 24 - 26), gerekse «Son sözler» bölümünde, burada sözü edilen tez üzerinde duruluyor ve bu tezin 13'lere maledilemeyeceği belirtiliyor.

(**) Bu görüşün bir çeviri hatasına dayandığını ve «Ne Yapmalı» kitabında (Seçme Eserler, Cilt: 1, Sayfa: 146, Fransızca basım, 1962) tam aksi tezin savunulduğunu anımsatırım.

peryalizme ve onun uşaklarına karşı geniş bir ulusal cephe kurmalıdır. Bu birleşik cepheyi sağlamlaştırmak ve genişletmek için proletarya partisinin kendi ideolojisi, politikası bakımından bağımsızlığını koruması ve devrimin öncülüğünü kaybetmemesi gerekir. Bu da ancak o partinin sağlam bir dayanışma ve disiplin anlayışı içerisinde bulunduğu dönemin doğru yorumlanarak sağlam bir strateji ve taktikler kullanmasıyla mümkündür. Yoksa, «Bağımsızlıktan yana olan herkes bize gelsin» sözü boş bir demagojiden öteye geçemez.

Eğer proletarya devrim içerisinde feodalizm güçlerinin ve burjuvazinin kuyruğu olursa ve eğer onun partisi olmak iddiasındaki bir parti oy kaygısı ile gerici güçlere taviz vermek durumuna düşerse elbette ki bu cephe kurulamadığı gibi cephenin de dışında kalması kaçınılmazdır.

Ezilen ulusların ve halkların devrimci mücadelelerinin gidişi içinde, proletarya partisi emperyalizme ve yurtiçi gericiliğe sert biçimde karşı olan, ulusal bağımsızlıktan ve halkın demokrasisinden yana olan kendi programını ortaya koymalı, halk yığınları arasında bağımsız olarak çalışmalı, ilerici güçleri sürekli olarak genişletmeli, orta yolcu güçleri kendi saflarına kazanmalı, gerici güçleri tecrit etmelidir. Ancak bu yolla ulusal demokratik devrim sonuna kadar yürütülebilir ve devrim sosyalizm yoluna yöneltilebilir.

3 — TİP YÖNETİCİLERİNİN YANLIŞ TUTUMLARI ÜZERİNE :

Yukarıda sıralanan görüşlere bağlı olarak en doğru açıdan parti çalışmalarını, parti içindeki davranış ve tutumları eleştiren güçlü bir parti içi muhalefet var bugün. Bu muhalefet ilk kez sesini İkinci Büyük Kong-

rede duyurdu. Ve bugüne kadar da parti üst yöneticilerine karşı en tutarlı tenkitleri yapmanın tarihi ve mutlu görevini yürütmektedirler. Fakat, parti üst yöneticileri bu muhalefete karşı tamamen sosyalist ah-laka aykırı, parti bütünlüğünü yıkıcı tutarsız hücum-larla çıkıyor. Parti tüzük ve programına aykırı, sosya-list anlayıştan uzak olarak bu muhalefeti susturmak istiyor. Parti içi espiyonlarıyla, topladığı yalan yanlış bilgilerle bu arkadaşları onur kurullarına veriyor, çir-kin kulis faaliyetleriyle yönetim kademelerine geçme-lerini önlüyor, üyeliklerini kabul etmiyor. Evini Ameri-kalı'lara kiraya veren ve böylelikle Amerikalı'larla men-faat ilişkisi kuran parti üyesini tenkit eden parti üye-lerini hem de genelge ile Amerikan ajanı, 15.000 lira alan milletvekillerini tenkit eden parti üyelerini boz-guncu, seçildiği bölgeye uğramayan milletvekillerinden hesap soranları yıkıcı diye ucuzca suçluyorlar.

Bu örnekler beş-on değil, yüzlercedir.

Bu kadarla da yetinmeyen bu klik Malatya Kong-resi ve sonrası, gerici Amerikan emperyalistlerinin ih-raç malı anti-komünizm silahından komprador ağa partisi AP'den sonra en çok yararlanmak durumuna düşmüş ve yaptığı ihbarlarla gerici gazetelere manşet, karikatürlere konu olmayı başarmıştır.

Elbette, yöneticilerin bu davranışları, parti içi mu-halefete karşı ters tutumları altı yıllık işçi partisine en büyük darbeyi vurmuştur. Parti örgütlerinde şevk, inanç bırakmamış, partinin en aktif, en birleştirici üyelerinin çalışmaları önlenmiştir. Parti örgütlerinde menfaat hesapları içinde bulunan, yeri ancak bir bur-juva partisi olan kişilerin sızması sağlanmıştır. Muha-lefeti gizli faaliyetle suçlama üzerinde fazla durmayı gereksiz buluyoruz. Parti yöneticileri böyle bir suçla-

mayı yaparken gerçekten tarihi yanlışlıklar içinde ve tenkit anlayışından uzak olduklarını ortaya koymuşlardır.

Çabamız doğrudur. Üst yöneticiler ya enine boyuna bu yanlış tutumlarını derin derin düşünecekler, ya da hatalı tutumlarına devam edeceklerdir.

Sosyalist örgütte en doğru olan gerçekçi tenkitle-rinden dolayı tutarsız suçlamalarla onur kuruluna ve-rilen 13 arkadaşımız üzerine düşüncelerimizi açıkladık.

Merkez Yürütme Kurulunu tarihi sorumluluklarıyla başbaşa bırakırız.

Saygılarımızla.

İbrahim Seven	Kudret Asma	Cevdet Sezer
Mehdi Başpınar	Tümer Önder	Filiz Sezer
Selçuk Özdemir	Tebessüm Sarp	Ersen Olgaç
Tahsin Konur	H. Gazi Apa	Orhan Aydın
Atilla Sarp	İbrahim Kapağan	Ahmet Camuşçuoğlu

11 Ağustos 1967, Cuma (*)

(*) Kitabımız zorunlu olarak çok hacimli olmuştur. Malatya, Alaçam, Samsun, Silifke ve diğer illerden gelen ve daha çok, konuyu İstanbul ve Adana'dan gelen protestolar niteliğinde olan bu yazılar ile, haysiyet divanı dosyalarını ve İstanbul ili ile Şişli ilçesine ait ihraç dosyalarını burada veremiyoruz. Bu dosyaları verseydik, kitabımızın hacmi üç kat artardı. Oysa bunlar arasında son derece ilginç belgeler bulunmaktadır. (Kemal Türkler'in, Nevzat Hatko'nun, Murat Sarıca'nın ve diğerlerinin birçoğu kendi el yazılarıyla olan ifade ve sorguları, bunların arasında yer almaktadır.) Nasıl ki 72 soruya 13'lerin ve diğerlerinin verdikleri yanıtları da büyük önemlerine karşın aynı nedenle kitabımıza almak olanağını bulamadık.

BU PROTESTOLARIN İLK SONUÇLARI

I

Kasım 1967'de TİP'den ihraç edilen Ankara'lı grup:
Cevdet Sezer, Filiz Sezer, Tebessüm Sarp, Tahsin Konur, Hüseyin Gazi Apa, Atilla Sarp, Tümer Önder, Selçuk Özdemir, Ersen Olgaç, Orhan Aydın ve Mehti Başpınar.

II

Adana grubu sevk istemindeki üyeler

III

Ağustos 1968'de TİP'den ihraç edilen İstanbul Grubu (76'lar) :

Nejat Tözge	Günnur Ormanlar
Marta Tözge	Muvaffak Şeref
Halil Oyman	Yılmaz Halkacı
Turan Zeren	Abidin Özkan
Sıtkı Eser	Cemal Güner
Şaban Yıldız (*)	Burhan Uca
Cemil Ormanlar	Sevim Ormanlar
Dr. Kemal İşler	Cumhur Aksel
Mehmet Bülbün	Haluk Barutçuoğlu
Kadri Yaylan	Füruzan Düzkan
Abdullah Konya	Saadet Ormanlar
Muammer Öztuğsavul	Gülsevim Yabaş
Ahmet Yılmaz	Gülseren Pehlivan
Burhan İde	Bora Gözen

(*) Buradaki işçi Şaban Yıldız arkadaş ile TİP kurucusu Şaban Yıldız arkadaşım aynı kişiler değildir.

Necia Omay
Mustafa Özgöl
Ruknaddin Vural
Hamit Yabaş
Ali Aksoy
Hikmet Gürdağ
Naciye Oyman
Namık Ormanlar
Ülkü Beriker
Oktay Dedeoğlu
İsmail İşçi
Mehmet Köseoğlu
İsmet Bali
Recep Doğruyol
Tevfik Yurtsu
Halit Oynargöl
Selim Ünal
Engin Gözen

Artin İde
Kutber Akalın
Vural Dalar
Nişan Tıraş
Zeki Gezin
Halil Budak
Şefik Alazan
Halide Aksoy
Mete Ergin
Meliha Eran
Sedat Eryol
Mehmet Gezin
Dursun Yorulmaz
Necati Demirtaş
Bilhan Celiloğlu
Halit Tanrıkuu
Necati Altay

İki yıl Çıkarma: Kemal Ulus, Kınama: Ahat Ye-
gena, Uyarma: İhsan Hasırcıoğlu. (*)

(*) Yukarda sayduğumuz il ve ilçelerden ve ismini zikretmediğimiz bir-
çok ilçeden, örneğin Yalova'dan büyük sayıda yönetici ve üye ih-
raç edilmiştir.

KAÇIRILAN BİRLİK FIRSATI

İHRAÇLARIN İPTAL KARARI VE OLUMSUZ UYGULAMALAR

TİP OLAĞANÜSTÜ KONGRE DİVAN BAŞKANLIĞINA

Türkiye İşçi Partisi yöneticilerinin sosyalist teori, eğitim ve örgütlemeye karşı durumları, aşırı derecede parlamentarizme düşmeleri, gitgide sosyalizmden sapmaları, bu yolda yürürken Partiyi kurtarmak için yapılan bütün tenkit ve uyarmaları düşmanca karşılamaları ve sosyalist üyeleri jurnaller ve ihbarlarla kitle halinde ihraç etmeleri Partiyi bugünkü duruma getirmiştir.

Partinin bugün içinde bulunduğu keşmekeş, Partide sosyalist eğitim yapılması, emekçi kitlelerin eğitilip örgütlenmesi, sosyalist ahlakın hakim olması, demokratik hakların elde edilmesi ve emperyalizme karşı savaşta kitleleri yanımıza alarak güçbirliği yapılması için mücadele eden bizlerin ne kadar haklı olduğumuzu açıkça ortaya koymuştur.

Son günlerde Partide Mehmet Ali Aybar'a, onun jurnallerine, sosyalizmden sapmasına karşı çıkanlar, daha önce yüzlerce gerçek sosyalistin en iğrenç jurnal ve ihbarlarla partiden atılmasına ortaklık etmişler, bütün sapmalarda beraber davranmışlardır.

TİP sosyalist bir Parti olarak görevine devam ede-

cekse şimdiye kadar yapılan bütün hataların açık yüreklilikle ve sosyalistçe eleştirilmesi, otokritik yapılması, hataların düzeltilmesi ve oportünist davranışta ısrar edenlerin tasfiyesi yoluna gitmelidir.

Kongre, hataların düzeltilmesi yolunda hareket edecekse, Partide sosyalizmden sapanlara ilk karşı çıkan ve bu yüzden ihraç edilenlerin Partiye dönmelerini sağlamak başlıca görevidir, bu aynı zamanda hataların düzeltilmesi yolunda somut bir adım olacaktır ve bütün TİP örgütünün de isteklerine uygun düşecektir.

Kongrenin devrimci delegelerine başarı dilekleriyle. (*) 28.12.1968

İhsan Memoğlu, Sıtkı Eser, Rasih Nuri İleri, Sevinç Özgüner, Vural Dalar, Hamit Yabaş, Ekrem Şıkak, C. Akkan, Hikmet Gürdağ, Bora Gözen, Ahmet Say.

(*) Delege olmayanların Divana tahrir veremeyeceğini imzalı yanıtı ile bildiren TİP Milletvekili Ali Karcı konunun savunmasını üzerine almış, isteklerimizi Kongrede birkaç defa dile getirmiştir. En sonunda Tüzük Komisyonu raportörü Turgut Kazan İHRAÇLARIN İPTALİ için 46. maddeye bir ek fıkrayı tartışmaya sunduğunda benim ikazım üzerine Ali Karcı söz alarak: «bu fıkra ile İlçe, İl ve Merkez Yürütme Kurulu üyeliği reddedebilirler, fıkra açık değil» deyince Turgut Kazan TİP Üçüncü Genel Başkanı Mehmet Ali Aslan'a yazdığım mektupta belirttiğim gibi: «hiç bir kurul bu Kongre kararına aykırı karar alamayacaktır, oylama bu anlamı taşıyacaktır» yanıtını vermiş, Ali Karcı arkadaşımızın girişimi bu teminat karşısında etkisiz kalmıştır, olayların gelişmesi ne kadar haklı olduğunu sonradan ispatlayacaktır. Hatta Mehmet Ali Aslan arkadaşım kitabımız baskıya verilirken üzülerek mektubumu almadığını söylemekle dönen oyunların çapını ortaya çıkartmış bulundu, mektubun PTT Alındı belgesindeki imza bende mahfuzdur.

TÜZÜK DEĞİŞMESİNDEN SONRA İLK OLUMLU KARAR

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

69/82

13.1.1969

Türkiye İşçi Partisi İl Başkanlığına,

İstanbul

Halen İl'inizde avukatlık yapmakta olan Partimiz eski Gençlik Kolu Genel Başkanı Ali Yaşar'ın ihraç kararı Af'la kaldırılarak, «tüm üyelik hakları ile partiye dönmesine», Merkez Yürütme Kurulumuzun 11.1.1969 günlü oturumunda karar verilmiştir.

Kararın kendisine iletilmesini ve başarı dileklerimizden bildirilmesini rica ederim. (*)

Sevgi ve saygılarımla.

Dr. Tarık Ziya Ekinci
Genel Sekreter

İHRAÇLARIN İPTALİ KARARI HAKKINDA YAZIŞMALAR

I

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

Ankara, 19 Ocak 1969

GENELGE
(İl ve İlçe Başkanlıklarına)

.....

2. Olağanüstü Büyük Kongremizce yapılan tüzük

(*) Ali Yaşar 22'ler Olayı sırasında suçlanmış ve Muzaffer Buyrukçu, Edip Cansever, Fethi Naci Kalpakçıoğlu, Doğan Özgüden, Ömer Candaş ve Nurettin Akan ile birlikte 1965 yılında ihraç edilmişti.

değişiklikleri arasında, Partimizden ihraç edilen üyelerin yeniden Partiye alınmaları hususunu düzenleyen hükümler de yer almaktadır. Bununla ilgili geçici fıkra niteliğinde olan tüzük maddesi değişikliği aynen şöyledir:

MADDE 46 Geçici Fıkra :

«Tüzüğün 43. maddesinin (b), (c), (e) fıkraları saklı kalmak kaydıyla (*) 28.12.1968 tarihinden önce disiplin kurullarınca haklarında ihraç kararı verilenlere bir yıl süre ile yukarıdaki hüküm uygulanmaz. Söz konusu üyeler daha önce bağlı oldukları ilçe yönetim kurullarına başvururlar. Bu başvurma üzerine kendileri YENİ ÜYE işlemine tabi olurlar.»

Görüldüğü gibi Büyük Kongrenin yaptığı tüzük değişikliği ile Tüzüğümüzün 43. maddesinin (b), (c) ve (e) fıkralarında belirtilen sebeplerden dolayı uzaklaştırılanlar hariç olmak üzere, daha önce ihraç edilen üyeler, eskiden bağlı oldukları ilçe yönetim kurullarına, yeniden doldurulacak üye kayıt beyannamesi ile başvurdukları takdirde, yeni üye gibi muamele görecekler ve yeniden kayıtları yapılacaktır.

Bu şekilde yeniden kaydolmak için başvuran kimseler, tüzüğümüzün 5 ve 6. maddelerinde öngörülen süre ve işlemlere tâbi olacaklardır.

Daha önce ihraç edilmişken, bu geçici fıkra hükümünden yararlanarak Partiye yeniden üye olmak için başvuranların, keza Partiye üye olmak için başvuran bütün adayların müracaatlarından itibaren, aday üyelik belgeleriyle, ayrıca İl Yönetim Kurullarınca üyeliklerinin kabulü veya reddi hakkında alınan kararların,

(*) Bu kitapta sözü geçen ihraçlar madde 46 Fıkra (ç) ve (d) uyarınca gerçekleşmişti. Bu nedenle geçici fıkra kapsamına girmektedirler.

müracaatlarından itibaren engeç üç ay içinde Genel Merkeze gönderilmesi gerekmektedir. İl Yönetim Kurullarının yukarıdaki sürelerle uyulması için, İlçe Yönetim Kurullarına acele kesin talimat vermelerini ve bütün kayıt işlemlerini, yani hem ihraç edilmiş olanların, hem üyelik için ilk defa Partiye başvuranların kayıt işlemlerinin yakından izlenip, üye kayıt fişlerini Genel Merkeze zamanında göndermeleri hususunu önemle ve ısrarla belirtiriz.

.....

Tüzüğün 2. Maddesine, Partimizin *bağımsız, demokratik, sosyalist bir Parti* olduğu eklenmek suretiyle, Partimizin ötedenberi izlediği sosyalist politikaya açıklık getirilmiştir. Biz sosyalizmi Anayasa çerçevesinde gerçekleştirme azminde olan, demokrasiye ve bağımsızlığa içtenlikle inanmış bir partiyiz. Devlet olarak nasıl bağımsız bir politika izlenmesini ısrarla istiyorsak, sosyalist hareket için de Partimizin bağımsızlığına aynı kıskançlıkla sarılmışızdır. Anayasamızın demokratik ilke ve müesseselerine içtenlikle bağlıyız ve bu yolun, tarihi şartlarımız içinde en geçerli yol olduğuna inanmaktayız. (*)

.....

Rıza Kuas
Genel Sekreter

(*) Kitabımızın Giriş kısmında TİP Tüzüğü amaç maddesini sunarken bu maddeye «sosyalist» sözcüğünün konulmasını Yücel Kıvılcım ile Rasih Nuri İleri'nin Genel Yönetim Kuruluna bir önerge ile sunduklarında Aybar ve Boran'ın buna karşı çıktıklarını, önergenin reddedildiğini ve de «sosyalist» sözcüğünün Tüzüğe çok sonra girildiğini açıklamıştık. Burada 2. Olağanüstü Kongrede Tüzüğe eklenen bu sözcüğün teşkilata duyurulmasının tarihini veriyoruz: 19 Ocak 1969(!).

30.1.1969

TİP Genel Başkanlığına,

Ankara

2. Olağanüstü Büyük Kongremizce tüzüğümüze ilave edilen 46 nolu geçici madde gereğince, daha önce Haysiyet Divanlarınca ihraç edilen üyelere tanınan yeniden partiye aday üye olarak başvurma hakkının, Olağanüstü Büyük Kongremizden evvel aynı maddeler gereğince, haysiyet divanlarına verilen, fakat henüz cezaları kesinleşmeyen ya da cezaları Olağanüstü Büyük Kongreden sonra kesinleşen üyelerimize uygulanıp uygulanmayacağını veyahut ne şekilde uygulanacağı hususunun ivedilikle bildirilmesini dileriz.

Şinasi Kaya
İl Başkanı

III

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ

Sayı: 69/420

2.4.1969

Sayın Necati Aykaş

TİP Merkez İlçe Başkanlığı eliyle

ADANA

İlgi: 25 Ocak 1969 günlü yazınız cevabıdır.

İlgi yazınızda söz konusu edilen geçici çıkarma cezası, Merkez Haysiyet Divanının kararı verdiği 29.12.1969 (*) gününden başlayarak yürürlüğe girdi-

(*) Belgedeki tarih yanlışlığı ilgi çekicidir. Asıl tarih 29.12.1967 olmalıdır.

ğinden; cezanın tümü bu tarihten itibaren hesaplanacaktır.

Bilgilerinizi rica eder, saygılar sunarım.

Dr. Tarık Ziya Ekinçi
Genel Sekreter

IV

16 Mayıs 1969

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulu
Ankara

TİP İkinci Olağanüstü Kongresi kararları uyarınca (Tüzük Madde 46 Geçici Fıkra) Partime üye kaydolmak için kayıtlı bulunduğum Şişli İlçesine başvurdum. 13.5.1969 günlü yazı ile İlçem İstanbul İl Yönetim Kurulunun 6 Mayıs 1969 günlü oturumunda aday üyeliğimi RED ettiğini tarafıma bildirmiştir.

Bu tutum kongre kararının Ruhuna aykırıdır, kaldı ki Ali Karcı arkadaşımız Kongre kürsüsünde bu tehlikeyi belirttiği zaman, oylamadan önce Tüzük komisyonu raportörü Turgut Kazan arkadaşımız söz almış, «bu kararın anlamı kesindir, bu ihraçların iptali kararı olacaktır, kongrenin alacağı karardan sonra hiç bir yönetim kurulu aksine işlemde bulunamaz» diye açık ve seçik olarak teminat vermiş ve oylama bu anlamda yapılmıştır, zabıtlara göre Kongre kararı kesin bir karardır. Bu durum karşısında İstanbul İl Yönetim Kurulu Olağanüstü Kongre kararını açıkça çiğnemiş bulunmaktadır. Tüzüğümüze göre son itiraz mercii olarak kurulunuza bu kararın iptali ve üyeliğimin kabulü için işbu yazı ile baş vuruyorum. Saygılarımla.

Rasih Nuri İleri

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
İSTANBUL İL BAŞKANLIĞI
 Sayı: 191

22.5.1969

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığı,

Ankara

Şişli, Beşiktaş ve Beyoğlu ilçelerimize yeniden üye olmak üzere müracaatta bulunan aşağıda adı, soyadı yazılı kimselerin istekleri İl Yönetim Kurulumuzca kabul edilmemiştir.

Keyfiyeti saygı ile arz ederim.

Istanbul İl Başkanı
 Şaban Yıldız

Bora Gözen
 Hikmet Gürdağ
 Sedat Düzkân
 Sevinç Özgüner
 Vural Dalar
 Y. Ziya Erdem

Cemil Ormanlar
 Sıtkı Eser
 Kemal İşler
 Ali Büyükgören
 İhsan Memoğlu

TİP GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ ASLAN'A İHRAÇLARIN İPTALİ HAKKINDA YAZILAN MEKTUP

Adana, 19 Kasım 1969

Kardeşim Mehmet Ali Aslan,

Partimizin Genel Başkanlığına seçilmene çok memnun oldum, seni candan tebrik ederim.

Partimizin geçirmekte olduğu krizin uzun vadeli olarak olumlu sonuçlara erişmesini ümit etmekteyim, ancak disiplinin ve Parti ahlakının büyük darbeler yediği, üstelik birçok arkadaşın birbirinin yüzüne bakamaz duruma düştüğü bu dönemden kurtulup da partimizi Demokratik - Merkezîyetçilik ilkesine göre yönetilen sosyalist bir örgüt haline sokmanın ne kadar zor bir iş olduğunu pek iyi bilmekteyim.

Sana bu mektubu yazmamın nedenleri, bizim, (13'lerin) Haysiyet Divanına sevkimizi karara bağlayan Genel Yönetim Kurulu toplantısında bulunduğun halde oylamanın yapıldığı oturuma katılmamış bulunmamda ve de 2. Olağanüstü Büyük Kongrede teklifler komisyonu raportörü olarak ihraçların iptali yönünde çok olumlu davranışında gizli bulunmaktadır. Halbuki tüzük komisyonu raportörü Turgut Kazan arkadaşımız olumlu teklifinizin oylanmasına mani olduktan sonra (*) çok olumsuz bir teklifle Kongre karşısına çıkmış ve tadil

(*) Kararlar Komisyonu Raportörü Mehmet Ali Aslan'ın ihraçlar hakkında sunduğu kongre kararı, ihraçların iptalini öngörüyordu. Raporun bu maddesinin oylanacağı sırada Turgut Kazan söz istemiş ve «aynı konuyu bir tüzük maddesi olarak getirip, kökünden çözümleyeceğiz, ondan kongre kararları arasında bunun oylanmasına gerek yoktur», demiş ve bu nedenle raporun o maddesi oylanmamıştır.

edilen şekli ile bile hiçbirimizin üyeliğe alınmaması sonucunu doğurmuştur. Kongre teybini dinlerseniz Turgut Kazan'ın komisyon adına «hiç bir kurul bu kongre kararına aykırı karar alamayacaktır, oylama bu anlamı taşıyacaktır» mealinde teminat verdiğini hatırlamış olacaksınız.

İhraç edilen arkadaşlarımızın üyelik taleplerinin hemen hepsi çeşitli kademelerce geri çevrilmiştir. Bu arada benim talebim 11 kademesi ve MYK kademesince reddedilmiştir. Kaldı ki Yahya Kanbolat arkadaşımızdan naklen işittiğime göre işbu redlerin birçokları kuruldan bile geçirilmeden alınmış bulunmaktadır.

Partimizin geçirmekte olduğu vahim kriz ihraç kıyım makinesinin işletilmesi ile çözümlenemez. Her parti kademesinde çözülmüş bulunan disiplin bağlarının yeniden kurulabilmesi, ihraçların iptali, Kongrelerin büyük bir hoşgörü ile ve tam demokratik bir hava içinde ilçe kademelerinden başlayarak yapılması ve de Olağan Büyük Kongrenin toplanmasından sonra mümkün olabilecektir. Yoksa şimdiki ortamda kaçınılmaz olan sertlik ve suçlamalara karşı sadece ihraç makinesinin işletilmesi ile yetinilirse olsa olsa şekli bir disiplin sağlanır ve partimiz çöker.

Eski bir partili ve Genel Yönetim Kurulu üyesi olarak senin gibi genç, dinamik ve hele iyi niyetli olduğuna şüphe etmediğim bir Genel Başkanımıza aşağıdaki somut teklifleri yapmayı bir Parti görevi saymaktayım:

1 — Tüzüğümüzün 43. maddesi (b), (c) ve (d) fıkraları saklı kalmak şartıyla diğer fıkralara göre Haysiyet Divanlarına verilmiş bütün üyelerin dosyalarının 2. Olağanüstü Büyük Kongrenin kararının ruhu uyarınca yürürlükten kaldırılması (hatta uygun görülürse bu karar (b) fıkrasına da teşmil edilebilir.)

2 — Verilen geçici ihraç cezalarının kaldırılması.

3 — Ankara Büyük Kongresinden sonra üyeliğe alınmaları reddedilen yeni arkadaşların durumlarının tekrar gözden geçirilmesi ve kesin sakınca yoksa bu arkadaşların üyeliğe kabulü.

4 — Haysiyet Divanlarınca ihraç edilen arkadaşlar hakkında 2. Olağanüstü Kongre kararının lafzı ve ruhuna uyularak bütün isteklerin kabulü ve de her kademeye alınan usulsüz red kararlarının iptali.

5 — «Görevden uzaklaştırma» (Madde 44-C) kararlarının iptali. (Bu konu çok önemlidir, çünkü uygulamada her kongreden önce her kademedeki Yönetim Kurulları (sözümona) kendilerine karşı saydıkları kişileri Haysiyet Divanlarına sevk edip bu fıkra uyarınca onların *seçme ve seçilme* haklarını yok etmektedirler). Aslında bu uygulama şekli Tüzüğe aykırıdır. Madde «Görevden uzaklaştırma»yı öngörmektedir, halbuki görev ve üyelik hakkı kavramları bambaşka şeylerdir. Üyelik hakları Tüzükte saptanmıştır, bunlar kısıtlanamaz, sadece Kongrelerce Kurullara seçilen olursa karara kadar onların «görevleri» askıya alınabilir, ayrıca örneğin İstanbul İl'inde iki yıldır haklarında sevk istemi ve «görevden alınma» kararı bulunan birçok üye hakkında hâlâ karar çıkmamış bulunması bu maddenin ne şekilde suiistimal edildiğinin bir delilidir, kaldı ki Kongreden bir gün sonra bile beraat kararı alınırsa oyun oynanmış bulunur.

Bir genelge ile bu durumun açığa kavuşturulması ve Haysiyet Divanı yönetmeliğinde «görevden alınan» kişiler hakkında müstaceliyetle karar verilmesi gerekmektedir.

6 — İstifaya zorlanan arkadaşlarımızın da yeni-

den üyeliğe kabulleri karara bağlanıp bu husus ilan edilirse bu da faydalı olabilir.

İlçe kongrelerine ancak böyle bir ortam yaratıldıktan sonra başlanması büyük bir önem taşımaktadır, aksi halde Kongreler bazı kişisel hırçınlıklar ve Malatya Kongresinden sonra şimdiki durumda eşit sorumluluğu olan iki grup liderlerinin kişisel hesaplaşmaları ve de yenik düşen grubun ihracı gibi olumsuz sonuçlardan bir adım ileri gidemez, partim büsbütün zayıflar.

Yukarıda saydığım birleştirici şartlar altında yapılacak olan ilk Olağan Büyük Kongreden sonra eski yaraları ve doğan kötü ihtiyatları izale etmek için çok toleranslı davranarak Parti disiplini yeniden kurmak Demokratik - Merkeziyetçiliği iki yönü ile sağlamak olanakları doğacaktır.

Şu nokta asla unutulmamalıdır ki, Malatya Kongresindeki muhalefetlerin bir «tertip», bir «sızma», bir «Strateji çatışması» niteliği bulunmamaktadır. Malatya Kongresinde sadece partinin daha iyi ve etken bir şekilde işlemesini isteyen, demokratik - merkeziyetçiliğin demokratik niteliği üzerinde duran, eylem, eğitim, müesseseleşmiş bir örgüt isteyen kişiler vardı.

Milli Demokratik Devrim aşaması, Hürriyetçi Sosyalizm iddiaları çok sonra ortaya çıkmıştır ve de bu tezlerin bazı kişiler tarafından sapmalara varabilen aşırılıkları hariç tutulursa bunlar Tüzük ve Programımızda zaten mevcut bulunmaktadır. Ancak her doğru tez aşırı hale getirilirse bundan bir sapma doğar ve üstelik bir sapma ile mücadele edilirken çok defa bunu yapanlar karşıt sapmaya sürüklenmiş olurlar. Aynı şekilde, söylenmesinde taktik olarak sakıncası olan bir bilimsel hakikat varsa, yine taktik olarak yanlış bir fikri savunmak insanı sapmalara götürür, üstünde ısrarla du-

ruhan bu gibi yanlış fikir ve davranışlar teori haline gelir, söyleyeni bağlar, konuşulmasında sakınca bulunan bir konuda en iyi yol susmaktır.

Kardeşim Mehmet Ali Aslan, ne kadar güç ve fakat aynı ölçüde de şerefli bir görev yüklendiğini hepimiz biliyoruz. 1965 sonlarından beri süregelen dönemde birçok mücadele arkadaşı ile yüz yüze bakamaz hale geldik. Akla izana sığmayan iftiralar, suçlamalar, suç isnatları resmi ve de yazılı olarak yapıldı. Başında aslı bir incir çekirdeğini dolduramaz kişisel kapris ve bireysel gurur meseleleri dolayısıyla Tüzük ve Program ve de Kongreler yoluyla kolaylıkla karara bağlanabilecek konular bir «pederşahilik» zihniyeti yüzünden çözümlenmez çelişkilere dönüşmek istidadını gösterdi, herkes eleştirileri dinlemek ve özeleştiri yapmaktan kaçındı. İktidarlar ve muhalefetler karşılıklı olarak rayından çıktı, Partideki kardeşlik havası ve disiplin öldü, bütün bunların hâlâ çözümlenebileceği kanısındayım, ancak bu, içerde kalan ve dışarı itilen bütün sosyalistlerin ortak çabaları ile ve büyük bir hoşgörü kullanılarak elde edilebilir. Bu uzun mektubu bu yüzden yazdım.

Sevgilerimle ve bu yolda başarı dileklerimle.

Rasih Nuri İleri

SON GAYRETLER

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığı

Tüzük hükümlerine göre üyeliğimin kabulünü rica ederim. 10.4.1970 (*)

Rasih Nuri İleri

(*) Bilindiği gibi Aybar'ın istifası üzerine, 15.11.1969 günü Mehmet Ali

70/335

Sayın Rasih Nuri İleri

Kurtuluş Cad. 29/6

Feriköy/İstanbul

İlgi: 10.4.1970 günlü yazınız cevabıdır.

Üyeliğe kabul edilme isteğinizin, tüzüğün hangi maddesine göre olduğunu bildirmenizi ve gerekçe göstermenizi rica ederim.

Şaban Yıldız

Genel Başkan

Görüldüğü gibi ONÜÇLER sonuna kadar haksızca ihraç edildikleri partilerine geri dönmek savaşımını vermişler, IV. Büyük Kongreye MDD'cilerin katılması için uğraşmışlar ve fakat hiçbiri Mihri Belli'nin kurduğu TEP'e katılmamışlardır. Oysa Birinci TIP gibi özünde MDD'ci bir programı olan İkinci TIP'e, ONÜÇLER hakkındaki MİT raporlarını Mihri Belli Olayı kitabında yayınlayan Rasih Nuri İleri girmiş ve Parti kapatılınca kadar çalışmıştır.

Aslan Genel Başkan olmuştu. Ancak, Aybar grubu da, Boran grubu da Mehmet Ali Aslan'ın toplantıya çağırıldığı GYK'nu, toplantıya gelmeyerek sabote etmişlerdir. Bu arada Mehmet Ali Aslan'a yazdığım yukarıdaki mektup da sonuçsuz kalmıştır. 21.12.1969 günü M. A. Aslan istifa etmiş, Şaban Yıldız Genel Başkanlığa getirilmiştir. Bu telgraf bunun üzerine yazıldı.

Bu yapıt bir yanıyla bir belgeseldir, oysa bu nitelik sadece bir dış görünüştür, belgeler verilmeden de bu dönem incelenebilirdi, hatta bazı yönden bu yöntem daha çekici olabilirdi, ancak sübjektivizm kuşkusu, polemik kuşkusu, «acaba» sorusu eserin kanıtlayıcı gücünü azaltmış bulunurdu. Diğer bir yöntem de, Onüçlerden birisinin, başı çekenlerden birisinin, olayı anlatışı olabilirdi, bu durumda kendisine ait belgelere, kendi savunmasına ağırlık verir, kendi tezini savunurdu. Bizim seçtiğimiz yol daha karmaşık; bütün savunmaları sunmakla belki bazı yerlerde gereksiz görünebilecek yinelemeler olmuştur, ancak yapıtımızı dikkatle okuyanlar savunmalardaki ortak konumların o iddialara güç kazandırdığını, değişik görüş açılarının ve tezlerin ise —Onüçlerin bir grup, bir hizip olmadığını— ispatladığını, sevk isteminde -iddianamedeki esas iddiayı çürüttüğünü göreceklerdir. Üstelik o dönemin Türkiye İşçi Partisi'ndeki arayışlar, eğilimler, çeşitli tezler hakkında da böylece bilgi verilmiş olunacaktır. Bu kitabı Onüçlerden biri yazsaydı kendi tezini savunacak, belki de Onüçler'den bazılarına karşı gelebilecekti, tıpkı Aybar, Boran'a karşı geldiğimiz gibi. Biz ise belgelerin tümünü sunmakla bu yargı işlemini okuyucuya, okuyucunun eğilimine terk ediyoruz. Biliyoruz ki, çatışma bu boyutlara varırsa eninde sonunda karşılıklı hatalar, sapmalar da olanakiçi olabilir. (*)

(*) Kitabı ilk yazdığım da birkaç imzalı olarak yayınlamak istemiştim. Bu nedenle, bu yöntem uygulanmış, fakat sözkonusu arkadaşlarım kitabın benim tarafımdan yayınlanmasını yeğleyince eser, benim, «Onüçler'den birinin» eseri olarak oluşmuştur.

Bu belgesel yapıtı dikkatle okuyanlar, yukarıda noktaladığımız gibi, Onüçler'in bir fraksiyon, bir hizip olmadığını, hatta özellikle Vahap Erdoğan ve Ankara'daki Onbeşler'in bildirisinde ifade edilen, TİP Tüzük ve Programı ile aykırı olmayan, Demokratik Devrim tezinin bir sunuluşu ile Necati Aykaç ile Rasih Nuri İleri'nin anladığı anlamda, anti-kapitalist ve anti-emperyalist mücadelenin aynı zamanda uygulanması gibi, hem TİP Tüzük ve Programına ve hem de Demokratik Devrim tezine uyan diğer bir sunuş farkedeceklerdir. Boran'ın ise aynı dönemde GYK'nda kapitalist olmayan kalkınma yolunu savunduğunu ve bunun da Demokratik Devrim tezine aykırı olmadığını vurgulamalıyız. Aybar'ın sapmasının ise tesadüfi olmadığı yıllar sonra kanıtlanmıştır. Onüçler'in ortak şeref payı bunu herkesten önce sezinlemiş olmalarında ve Aybar'ı, parti legalitesi içerisinde bu yol ayrımından vazgeçirmeye çaba göstermelerindedir. Parti içinde kritik ve otokritik işletilebilseydi, belki de bunun olasılığı olabilirdi, çünkü o dönemde saflar daha tam olarak ayrılmamıştı. Onüçler olayı bu fırsatın kaçırılmasının dramatik hikâyesidir.

O dönemde Dr. Hikmet Kıvılcımlı TİP'in başındaki fraksiyona ilginç bir isim takmıştı: ABA'cılar, yani Aybar - Boran - Aren'ciler grubu. Bu bir fraksiyon bile sayılamaz. Aren çeşitli yazı ve davranışlarından dolayı, Parti içinde, gitgide kınanmakta idi, o kadar ki, Genel Yönetim Kurulu üyesi Rasih Nuri İleri, Aren'in eski yazılarını ve özellikle TKP 1954 ve 1957 Kararlarını buldu, inceledi ve Malatya Kongresinden hemen önce bir rapor halinde TİP Genel Sekreterine sundu. Bu belgeler, İleri'nin savunmasının eklerini teşkil ettiğinden kitabımızda yer almıştır. Sayın Aren'in ihraçlar konusun-

daki rolü ve hırçınlığı bundan doğmaktadır, bir savunma dürtüsüdür.

Sayın Boran'ın tutumu ise daha ince, psikolojik nedenlere bağlıdır. Boran o dönemde Aybar'la tam bir işbirliği halindedir, Boran konuyu sadece «katı disiplinli bir Parti anlayışı» düzeyinde ele almaktadır, onun için partinin özü Başkanlık Bürosudur, Aybar, Sekreterler ve kendisi «Parti»dir, hata varsa kendisi, «Başkanlık Bürosu» bunun farkına varınca hatayı düzeltir, taban sadece disiplin içinde verilen direktifleri uygular. O dönemde Aybar'ın da görüşü bu idi, Boran ideolojik bakımdan Onüçler'in safında olması gerekirken bu nedenle Aybar'dan da sert bir «ihraççı» rolüne büründü, buna polemik yapmak tutkusu nedeniyle, mücadeleci karakteri dolayısıyla, yapılan eleştirileri üzerine almak ve onlara cevap vermek karakterisel niteliği ile sürüklendi, hırçınlaştıkça hırçınlaştı. Onüçler'in ortak yollarından biri partinin daha iyi işlemesi olgusu idiyse, diğeri Engels'in «Fransa'da Sınıf Savaşımı» kitabına yazdığı önsözde Alman revizyonistlerinin yaptığı tahrifata Aybar'ın katılması gibi oportünist sapma başlangıçlarını önlemek gayreti olarak nitelendirilebilir, işte Boran bu konuda doğal olarak Onüçler'le aynı safta olmalıydı, 12 Mart'tan sonraki tutumu bunu fazlasıyla kanıtlamıştır.

Sayın Aybar'ın bir sapmaya kayabilmesinin esas nedeni, Parti içinde kurumlaşmaya kesin olarak karşı çıkmasında bulunmaktadır. Kendisi özellikle Genel Yönetim Kurulu toplantılarında ve de bazı Kongrelerde kimseye danışmadan konuşmak ve hele yeni «tezler ortaya atmak» huyunu edinmişti, böylece de Parti bağlanmış oluyordu, oysa bu «tezler» Kurumlarda önerilip tartışılseydi birçok ihtilaflı sorun çözümlenebilirdi. Ör-

neğin Engels konusunda böyle yapılmadığından, Aybar'ın en yakınları olan Rasih Nuri İleri ve Halit Çelenk ile Muvaffak Şeref'in ihracı kendisi için adeta bir prestij sorunu halini aldı, oysa bir sevk isteminde böyle bir nedenle ihraç istenemezdi. Aybar böylece sonuçlarını düşünmeden söylediği sözlerin savunma gayretkeşliğine kendi kendini soktu ve gitgide sapma yollarını tutmak zorunda kaldı.

ABA'cılarını birleştiren nedenler bunlardı, ihraçlar gerçekleşince, taban da buna karşı direnince bu «yapay» ittifak çözüldü, sonunda Boran ve arkadaşları çok daha ters bir durumda Aybar'a DUR demek zorunda kaldılar.

Tarafların hiçbirisi otokritik yapma, sıhhatli, objektif bir tartışma düzeyine girme olanaklarını bulamadıklarından, konu bir savaşım konusu haline geldiğinden ve hele memleket gitgide artan bir karşı-devrim ve terör ortamına, dış ve egemen güçler tarafından sokulduğundan, artık birleştirici bir manevra payı pek kalmamıştı. Yine de Türkiye İşçi Partisi'nin tabanı olağanüstü bir canlılık ve bilinç örneği gösterdi. İhraçlardan hemen sonraki III'üncü Büyük Kongre'de ihraçların affı söz konusu oldu, bir ay sonra toplanan 2'nci Olağanüstü Büyük Kongre'de ise iktidar mücadelesi veren iki grup da ihraçlar konusunu gündeme getirdi, oybirliği ile *İhraçların iptalini* öngören bir Tüzük tadil teklifi onaylandı. Ancak Parti üst yönetimi Büyük Kongre Kararını istediği gibi yorumladı, metindeki açık kapıdan yararlandı ve ihraç edilenleri partiye almamakta ısrarla direndi. Böylece son birlik olanağı, küçük de olsa, yok edildi. Konunun Parti içinde çözülmesi memleketin en kritik anında önlenmiş bulundu. İhraçlar gerçekten iptal edilseydi, Sungurbey'ler,

Ağırnaslı'lar, Onüçler ve diğerleri Partiyeye dönebilseydi ne olurdu, bu konuda söz söylemek boştur, çünkü Tarih'te geriye dönüş söz konusu değildir.

Sonraki aşamada 12 Mart'tan ve hele 12 Eylül'den sonra Boran ile Aybar tam ayrı bir yol izlediler. Aybar sonunda sosyalizmin temellerini inkâra vardı, anti-leninist, anti-sovyet, hatta sonunda anti-marksist olduğunu ilan edecek duruma düştü. Boran ise gitgide doğru bir çizgiye ulaştı, hatta olumlu bir otokritik yaptı, savaşımın bütün çilelerini çekti.

Aren namuslu bir aydın gibi bireysel görevlerini yerine getirmek çabasında bulundu, DİSK davasında sanık iskemlesine oturdu. Aybar ve Perinçek'in bir «Sosyalist Parti» kurma çabalarını tutarlı bir şekilde eleştirdi.

Onüçler'e gelince, sevk istemi sırasına göre:

1 — Sevinç Özgüner. Diş hekimi. İstanbul Yüksek Tahsil Derneği yöneticisi, 1953 TKP davası sanığı (Beraat), TİP Şişli İlçe Başkanı ve B. K. Delegesi, DDD Genel Sekreteri, faşistler tarafından 23 Mayıs 1980 günü evi basılarak öldürüldü.

2 — Kumru Gözügeçgel. TİP İstanbul İl Saymanı, DDD üyesi.

3 — Naci Ormanlar. İst. YTD üyesi. Barışseverler davası sanığı (1950), TİP İstanbul İl Teşkilat Bürosu Sekreteri, DDD Kurucusu.

4 — Rasih Nuri İleri. 1946 Adana Sendikalar Birliği Kurucusu, TİP Genel Yönetim Kurulu üyesi, Teşkilat Bürosu Sekreteri, DDD kurucusu, İstanbul İşçi Birliği Genel Sekreteri, H. H. Davası baş sanığı (1973), TYS üyesi.

5 — Ahmet Say, Türkiye Yazıları dergisi sahibi.

6 — Süleyman Ege, Ankara Merkez İlçe Sekreteri,

Merkez Basın Bürosu Sekreteri, Bilim ve Sosyalizm Yayınları Sahibi, 12 Mart'tan önce altı kitaptan beraat etmişken, 12 Mart'tan sonra kesinleşmemiş olan dördünden otuz yıla mahkûm olmuş, 12 Eylül'den sonra kanunsuz olarak 133 bin kitabı imha edilmiştir.

7. — Halit Çelenk, TİP GYK ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Çağdaş Hukukçular Derneği kurucusu ve Genel Başkanı. İnsan Hakları Derneği Kurucusu ve Onur Kurulu Başkanı.

8 — Şekibe Çelenk, Avukat, TİP Merkez Haysiyet Divanı üyesi.

9 — Ümran Baran, TİP Trabzon İl'i yöneticisi, B. K. Delegesi.

10 — Vahap Erdoğan, TİP Büyük Kongre Delegesi, Türk Solu, Aydınlık Sosyalist Dergi yöneticisi, Aydınlık Davası baş sanığı (1972), Ülke dergisi sahibi (1977).

11 — Necati Aykaç, Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi (1946) Adana kurucusu ve sekreteri, TİP Adana İl Başkanı, 2. Büyük Kongre delegesi, DDD Adana Y. K. üyesi.

12 — Tuncer Yanar. TİP Adana İl Sekreteri.

13 — Necip Deveci. TİP Adana İl Saymanı.

Türkiye İşçi Partisi'nde Oportünist - Merkeziyetçilik (1966 - 1968) kitabını yazarken, gitgide, konunun TİP içindeki savaşımın sınırlarını aştığını, çok daha önemli genel sorunlara eriştiğini gördüm. Verilen savaşımın iç diyalektiği, geri kalmış veya bıraktırılmış bir toplumda demokrasi ve sosyalizm uğruna verilen savaşım karşısına dikilen, çözümü son derecede karmaşık, genel bir engelin tanımlanmasına dayandığını anladım; bu da de-

mokratik - merkeziyetçilik ilkesinin demokratik ögesi-
nin gözardı edilmesi olarak tanımlanabilir. I. TİP'de
Oportünist - Merkeziyetçilik şeklinde gelişen bu uygula-
ma, kolaylıkla solsekte - merkeziyetçilik şeklinde de ge-
leşebilirdi, bu halde de örgütsel sonuç ve uygulamalar
pek değişik olmazdı.

Böyle olunca, evrensel teorik bir sorun ile karşılaş-
tığının, kitapta bunun sadece özel bir uygulamasını ör-
neklediğimin bilincine eriştim. Genelde bu sorun kar-
şısındaki Partilerin, —TİP gibi— muhalefetteki bir ör-
güt veya devletle özdeşleşmiş bir iktidar partisi olması
halinde durum elbette ki değişik olur, ancak temel so-
run aynıdır. Çünkü eninde sonunda Parti üst yönetici
kadrosu ile parti tabanının, hatta halkın arasındaki di-
yalektik ilişki söz konusudur. Bu ilişki tarihsel sosyo-
ekonomik oluşuma, halkın genel kültürel ve geleneksel
seviyesine bağlıdır. Böylece, hele geri kalmış ülkeler-
de, iki açmazla karşılaşmaktayız. Biri Partinin üst dü-
zey kadrosunun giderek putlaştırılma eğilimi çıkması,
diğeri genel olarak işçi sınıfı, hatta halk dalkavukluğu
demagojisi. Demokratik - Merkeziyetçiliğin tam olarak
uygulanışı bu sorunun bir çözümü olarak görülebilirse
de, bu kuralın uygulanışı hiç de kolay değildir. İşte,
1961 TİP'i bu sorunla karşılaştı, tökezledi ve parçalan-
dı; iş bu kadarla da kalmadı, Türkiye Solu bu nedenle
sayısız fraksiyonlara bölündü.

Yukarıda belirttiğimiz gibi çözüm, bir işçi sınıfı
dalkavukluğu yolundan geçmez; aksine işçi sınıfının
eylemsel ve teorik olarak bilinçlendirilebilmesine bağlı-
dır. Soyut bir işçi sınıfı dalkavukluğu, aksine, yönetici
bir cuntanın oluşmasını pekleştirir. Çözüm, tepeden in-
me, seçkin bir lider kadro hayali de değildir. Çözüm, sa-
vaşımın içinde, sıkı bir disiplin ve eğitim okulundan ge-

çerek, taban kadrolarının yetiştirilmesindeki başarıya ve aynı süreç içinde de, demokratik, güçlü, bir Genel Merkez'in oluşturulabilmesindeki başarıya bağlıdır. Genel Merkezle böyle taban arasında süreli, üstten alta ve alttan üste yaratıcı bir iletişim söz konusu olmalıdır.

Demokratik - Merkeziyetçiliğin gerçekten işlemesi şarttır, ki bu da pek zordur, süreli bir çaba, bir uyanıklık gerektirir, çünkü her an bir sapma olanağı vardır. Bu tür bir yönetimde de hatalar söz konusudur, ancak bunları çözümlemek yolu açıktır, başarı için bu yöntem zorunlu bir şarttır.

BU KİTABI HAZIRLARKEN BİR YÖNDEN ZORUNLU VE ŞEREFLİ POLİTİK BİR GÖREVİ YERİNE GETİRMENİN BİLİNCİ İÇİNDE İKEN, DİĞER YÖNDEN HEPSİNİ SEVDİĞİM, HATTA SAYDIĞIM BİRÇOK ESKİ ARKADAŞIMIN VE HELE ARAMIZDAN GÖÇTÜKLERİ İÇİN YANIT VEREMEYECEK OLANLARIN ALEYHİNE ÇOK AĞIR SUÇLAMALARI KAPSAYAN BELGELERİ YAYINLAMAK ZORUNLULUĞU, BENİ SON DERECEDE ÜZMEKTEDİR. BİRÇOĞU BU POLİTİK FIRTINANIN İÇİNDE PARTİYE YARARLI OLDUKLARINA İNANARAK YAPTIKLARINI SANDIĞIM BU HATALARDAN, HERHALDE PİŞMANLIK DUYMAKTADIR. BAZILARI İSE SONRAKİ ŞEREFLİ MÜCADELELERİ VE DAVRANIŞLARI İLE YARGI KEFESİNİ DENGELEMİŞLERDİR.

Rasih Nuri İleri

— BİTTİ —

DOĞRU - YANLIŞ CETVELİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
20	3	meddeleri	maddeleri de
29	21	İ. Sungurbey	Orhan Arsal
29	31	ile aydınlara	ile biri aydınlara
37	27	Emekçi	Emek
57	27	niteliği değilde	niteliğini değiştirmek
62	1/2	II	II
			SEVK İSTEMİ
72	4	Ferruh Doğan	Doğan Özgüder
95	22	hareketlerde	hareketlerle
105	3	özleştirir	özeleştirir
124	10	53	35
132	11	İzmir'e	İzmir'den
137	29	birçoğunu	bazılarını
146	3	SAVUNMASI (*)	SAVUNMASI
177	23	ediyordu	ediliyordu
191	28	KARDAŞLARIMIZIN	KARDAŞLIKLARIMIZIN
205	3	4.11.1967	4.11.1966
215	2/3	RASİH NURİ İLERİ'NİN SAVUNMASI	RASİH NURİ İLERİ'NİN SAVUNMASI
			ÖN SAVUNMA
229	6	durulmuştu	durmuştu
229	9	sayıl-	sayılma-
234	15	Madde	Maddeye
240	20	TİP	«TİP
254	32	saymanın	saymasının
267	4	edilmesi	edilmek
281	27	misiniz?	misiniz?»
286	14	Hatko	Hatko ve
290	32	Arana	Adana
297	11	FYK	GYK
323	20	ölcülükle	öncülükle
345	28	13	15
356	6/7	Sırrı Eser	Sıtkı Eser
358	32	sevk isteminde	MHD Kararında
360	3	Turan'ın	Turan'ın ifadelerinin
361	28	ifitranın	iftiranın
366	4	Kongrede	Kongre de

402	30	partisi ile	partisini
412	25	—	Vahap Erdoğdu
421	30	şuçu	suyu
425	12	sen	«sen
430	5	vere	yere
431	19	Genel Merkezde	İl Merkezinde
454	12	—	1957 TKP KARARI'NDAN
462	1	—	RASİH NURİ İLERİ'NİN

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Giriş	7
Türkiye İşçi Partisi Kronolojisi	28
OTORİTARİZM VE REVİZYONİZMİN KÖKENLERİ	40
I — İbrahim Güzelce'nin İstifa Mektubu	40
II — Oportünistlere Göre Engels Demokrasi ve Devrim	44
III — Aybar'ın Olayları Başlatan Demeci	47
17'LER OLAYI	53
Aybar - Boran Grubunun İlk Provokasyonu	
Onyediler Olayı	53
I — 17'ler Olayı Belgeleri	60
II — Sevk İstemi	62
III — Merkez Haysiyet Divanı Kararı	70
ÜYELER HAKKINDA POLİSİYE SORUŞTURMA - İDDİANAME VE SAĞDUYULU ÇABALAR	71
13 TİP Üyesinin MHD'na Sevkinin Basına İntikali Sorunu	71
72 Soru Hakkında	74
I — Merkez Haysiyet Divanı Dosyasına Göre Tahkikat Kronolojisi	77
II — Sorguya Davet	79
III — Tahkikatta Sorulan Sorular	80
SORULARDAN SEVK İSTEMİNE	90
I — Halit Çelenk'in 1. Dilekçesi	90
II — Halit Çelenk'in 2. Dilekçesi	91
III — Genel Sekreterliğin Yanıtı	92
IV — Sevk Olayının Partiye Duyurulması	93
SEVK İSTEMİNİN HALKA DUYURULMASI	95
I — Bu CIA Ajanlarının Tezgâhladığı Bir Komplodur	95
II — Ant Dergisi'nde 13'lerin Yanıtı	97
III — Ant Dergisi'nde TİP'in Açıklaması	99
IV — Gizli Olması Gereken Parti İçİ İşlemlerin Açıklanmasına Protesto	99

V — Genel Yönetim Kurulunda Parti İçindeki Gizli Faaliyetin Liderliğiyle Yalan Yere Suçlanan Mihri Belli'nin İhtarname	104
SEVK İSTEMİ : İDDİANAME	111
I — Üzeyir Kuran'ın Protestosu	124
II — Niyazi Ağırnaslı'nın Uyarısı	127
III — Parti İçinde Kaynatılan Kazan	130
İTİRAZLAR VE SAVUNMALAR	133
I — Rasih Nuri İleri'nin İtiraz Telgrafı	134
II — Tutanak	134
III — TİP MHD Başkanlığına	136
IV — TİP MHD Başkanlığına	137
V — TİP MHD Başkanlığına	138
VI — TİP MHD Başkanlığına	139
VII — TİP MHD Başkanlığına	144
SAVUNMALAR	146
I — Sevinç Özgüner'in Savunması	146
II — Kumru Gözügeçgel'in Savunması	163
III — Naci Ormanlar'ın Savunması	170
IV — Rasih Nuri İleri'nin Savunması	215
Ön Savunma	215
Ek Savunma	276
V — Ahmet Say'ın Savunması	302
VI — Süleyman Ege'nin Savunması	303
VII - VIII — Halit Çelenk ve Şekibe Çelenk'in Savunması	339
IX — Ümran Baran'ın Savunması Olmadığından Sorgusunu Sunuyoruz	374
X — Vahap Erdoğan'ın Savunması	377
XI — Necati Aykaş'ın Savunması	413
XII — Tuncer Yanar'ın Savunması	429
XIII — Necip Deveci'nin Savunması	445
EK SAVUNMA BELGELERİ	450
Sadun Aren Dosyası	450
1954 TKP Davası Gerekçeli Kararı'ndan	452
1957 TKP Kararı'ndan	454
Rasih Nuri İleri'nin Tüzük Hakkında	
Malatya Kongresi'ndeki Bildirisi	462
Necati Aykaş'ın Savunma Belgesi	465
13'LER HAKKINDAKİ KARAR VE İPTAL DAVASI ÖZETİ	472
İptal Davası	480
İFTİRALARIN DEVAMI TEKZİPLERİN ÖYKÜSÜ	482

Yayınlanan Tekzip	487
Kırılan Tekzip ve Aslı	490
Kabul Edilmeyen Tekzip	495
HALİT ÇELENK'İN İHRACI OLAYI VE MİT RAPORLARI	498
Halit Çelenk'in GYK Toplantılarına Katılması İçin Yazılan İki Mektup	498
HALİT ÇELENK'İN İHRACI OLAYI	507
GYK Üyesi Erol Ersan'ın İhraç İstemine Neden Olan Yazı	507
Halit Çelenk'in İhracı Hakkındaki Sevk İstemi	511
Sevk İstemindeki Ek Tutanak Özeti	513
Halit Çelenk'in Savunması	514
Halit Çelenk'in İhraç Kararı	526
13'lerin İhracı ve Durumun MİT Raporlarında Yansıması	532
Sözü Geçen Yazının İlgili Paragrafı	533
Haklarımızdaki MİT Raporları	535
PROTESTOLAR VE ZİNCİRLEME İHRAÇLAR	537
I — İstanbul'un Protestosu	537
I. Duyuru	541
II. Duyuru	545
II — Adana'nın Protestosu	546
Adana'lı Protestocular Hakkındaki Sevk İstemi	549
III — Ankara'nın Protestosu	551
Bu Protestoların İlk Sonuçları	560
KAÇIRILAN BİRLİK FIRSATI	562
İhraçların İptal Kararı ve Olumsuz Uygulamalar	562
Tüzük Değişmesinden Sonra İlk Olumlu Karar	564
İhraçların İptali Kararı Hakkında Yazışmalar	564
TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aslan'a İhraçların İptali Hakkında Yazılan Mektup	570
Son Gayretler	574
Son Sözler	576

Türkiye İşçi Partisi'nde Oportünist-Merkeziyetçilik (1966-1968) kitabını yazarken, gitgide, konunun TİP içindeki savaşımın sınırlarını aştığını, çok daha önemli genel sorunlara eriştiğini gördüm. Verilen savaşımın iç diyalektiği, geri kalmış veya bırakılmış bir toplumda demokrasi ve sosyalizm uğruna verilen savaşım karşısına dikilen, çözümü son derecede karmaşık, genel bir engelin tanımlanmasına dayandığını anladım; bu da demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin demokratik ögesinin gözardı edilmesi olarak tanımlanabilir. TİP'de, Oportünist-Merkeziyetçilik şeklinde gelişen bu uygulama, kolaylıkla solsekte-merkeziyetçilik şeklinde de gelişebilirdi, bu halde de örgütsel sonuç ve uygulamalar pek değişik olmazdı.

Böyle olunca, evrensel teorik bir sorun ile karşılaştığımı, kitapta bunun sadece özel bir uygulamasını örneklediğimin bilincine eriştim. Genelde bu sorun karşısındaki Partilerin, -TİP gibi- muhalefetteki bir örgüt veya devletle özdeşleşmiş bir iktidar partisi olması halinde durum elbetteki değişik olur, ancak temel sorun aynıdır. Çünkü eninde sonunda Parti üst yönetici kadrosu ile parti tabanının, hatta halkın arasındaki diyalektik ilişki söz konusudur. Bu ilişki tarihsel sosyo-ekonomik oluşuma, halkın genel kültürel ve geleneksel seviyesine bağlıdır. Böylece, hele geri kalmış ülkelerde, iki açmazla karşılaşmaktayız. Biri Partinin üst düzey kadrosunun giderek putlaştırılma eğilimi çıkmazı, diğeri genel olarak işçi sınıfı, hatta halk dalkavukluğu demagojisi. Demokratik-Merkeziyetçiliğin tam olarak uygulanışı bu sorunun bir çözümü olarak görülebilirse de, bu kuralın uygulanışı hiç de kolay değildir. İşte, 1961 TİP'i bu sorunla karşılaştı, tökezledi ve parçalandı; iş bu kadarla da kalmadı, Türkiye Solu bu nedenle sayısız franksiyonlara bölündü.

Yukarıda belirttiğimiz gibi çözüm, bir işçi sınıfı dalkavukluğu yolundan geçmez; aksine işçi sınıfının eylemsel ve teorik olarak bilinçlendirilebilmesine bağlıdır. Soyut bir işçi sınıfı dalkavukluğu, aksine, yönetici bir cuntanın oluşmasını pekleştirir. Çözüm, tepeden inme, seçkin bir lider kadro hayali de değildir. Çözüm, savaşımın içinde, sıkı bir disiplin ve eğitim okulundan geçerek, taban kadrolarının yetiştirilmesindeki başarıya ve aynı süreç içinde de, demokratik, güçlü, bir Genel Merkez'in oluşturulabilmesindeki başarıya bağlıdır. Genel Merkezle böyle taban arasında süreli, üstten alta ve alttan üste yaratıcı bir iletişim söz konusu olmalıdır.

Demokratik-Merkeziyetçiliğin gerçekten işlemesi şarttır, ki bu da pek zordur, süreli bir çaba, bir uyanıklık gerektirir; çünkü her an bir sapma olanağı vardır. Bu tür bir yönetimde de hatalar söz konusudur, ancak bunları çözümlemek yolu açıktır, başarı için bu yöntem zorunlu bir şarttır.